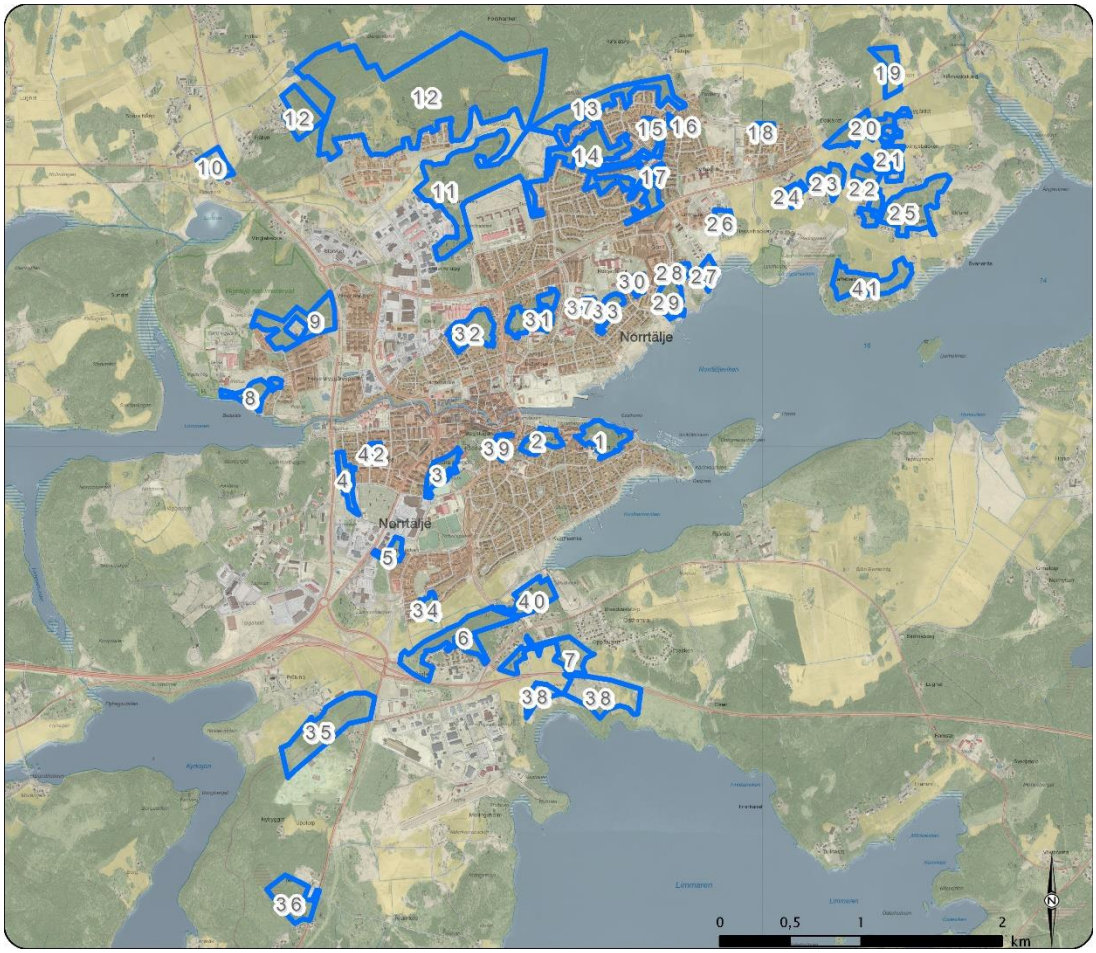

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 1, Granparken

2018-11-01

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 7
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 15
Generella slutsatser 15
Områdets koppling till andra naturområden 15
Referenser 17
Litteratur 17
Datakällor 17
Bilaga 1 kartor 18
Bilaga 2 foton 20

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 1 Granparken identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och hyser biotoperna granskog och hällmarkstallskog. Inventeringsområdet 1 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en, tillsammans med de intilliggande grönområdena ID 2 och ID 39, förlängning av Södra bergens grönområden åt öster. Tillsammans bildar dessa grönområden en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i Norrtälje stads västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Naturtypsspecifika arter har också god spridningsmöjlighet då barrskogsområde; gran och tall, finns i omkringliggande områden. Den närmsta inventeringsområde är ID 2 vilket också hyser äldre tallar med tallticka. Inventeringsområde 1 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 1 ”Granparken” är beläget i Norrtälje stad intill Norrtäljeviken, strax öster om inventeringsområde 2 ”Signalberget” (figur 2).

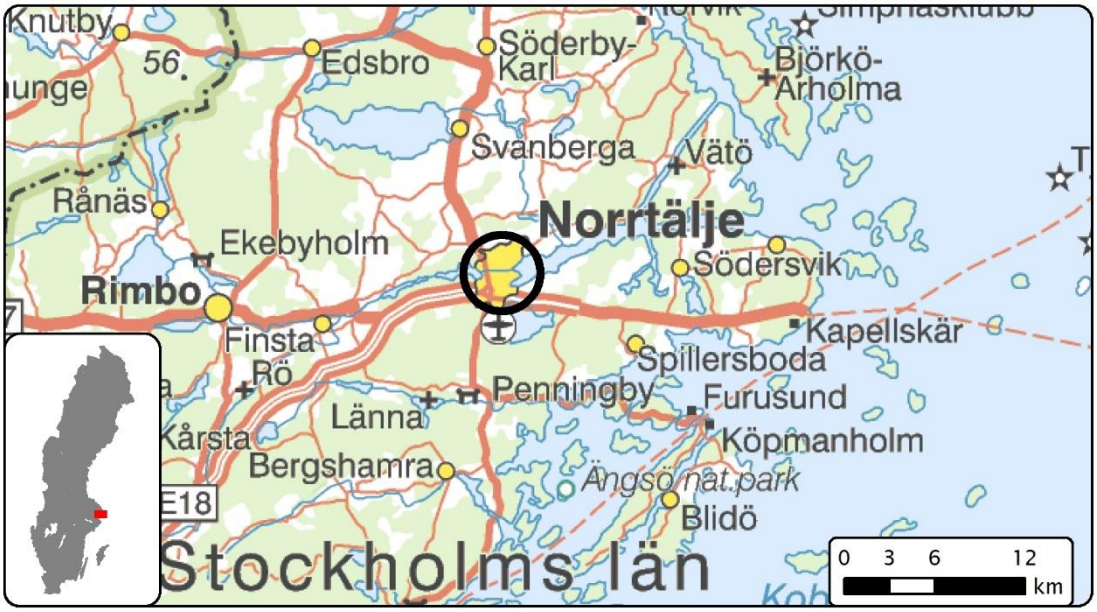

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

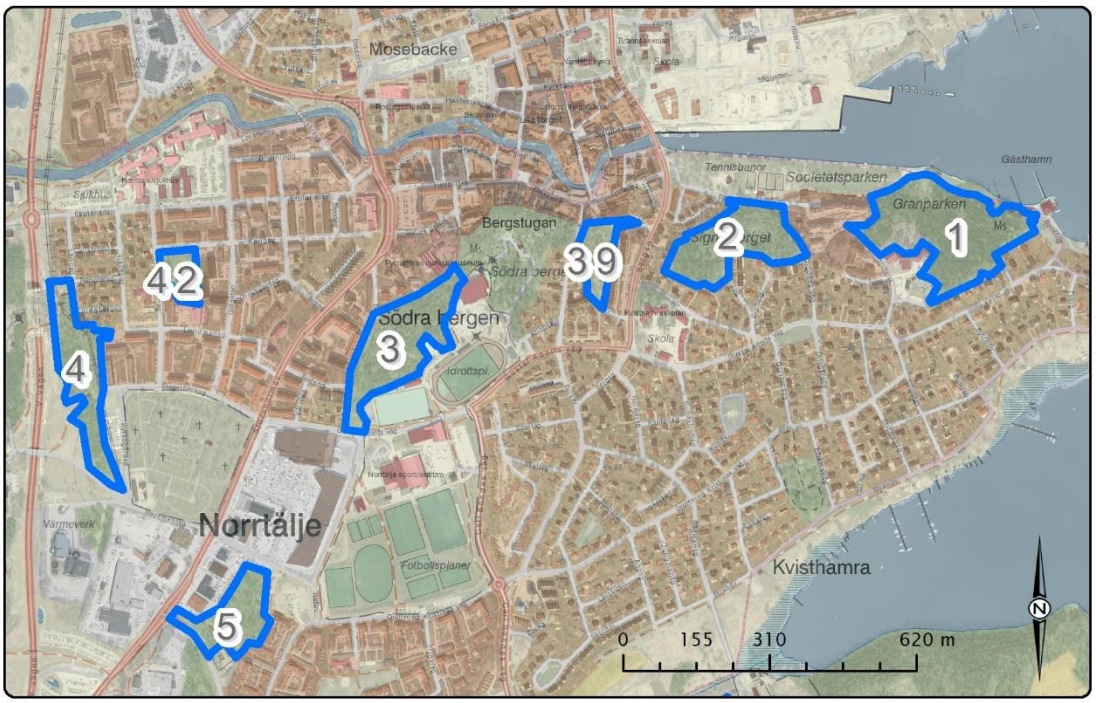

Figur 2. Investeringsområde 1 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad. Området ligger längst ut mot Norrtäljeviken och är tillsammans med flera andra inventeringsområden en del av en grön kil i öst-västlig riktning.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 17 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Granparken ingår som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad där objektet beskrivs som en planterad parkskog med bl.a. silvergran, hällmarker med gammal granskog, planterad kustgran samt jättebjörkar (figur 3). Området beskrivs ha ett stort rekreationsvärde för förskola, skola samt äldreboende (Norrtälje stad, 2016). Utifrån förstudien framkom genom eftersökningar i Artportalen att fågelarten tallbit observerats flera gånger under 2012, och att sötkörsbär, kustgran och sälg observerats under 2018. Fågelarten tallbit har tidigare bedömts vara både hotad och rödlistad, men beskrivs i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2015), varken som hotad eller rödlistad.

Figur 3. Karta över inventeringsområde 1, Granparken.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 2018-05-17. Sammanlagt påträffades två naturvärdesobjekt i inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten bedömdes uppfylla kriterierna för påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3 (figur 4, figur 5, tabell 3). Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en granskog med ett stort antal planterade silvergranar varav flera är mycket grova med tecken på hög ålder. Åldern för de äldsta är troligtvis 140 år, dvs de år som passerat sedan planteringen skedde enligt informationstavlan till parken. Ingen borrkärna togs från träden. Död ved förekommer allmänt i området. Objektet präglas av aktiv skötsel där träd avverkats selektivt utifrån skötselbehov. Området är luckigt med relativt stort avstånd mellan träden. Naturvärdesobjektets yta uppgår till 1,1 hektar av inventeringsområdets totala yta om 5,2 hektar. Naturvärdesobjekt 2 består av en hällmarkstallskog med gamla tallar med tallticka.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Granskog	-
2	3	Skog och träd	Hällmarkstallskog	-

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID	
						1	2
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x	–
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x	–
Pyrola chrolantha	Grönpyrola	–	–	–	x	x	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x	–
Tilia cordata	Skogslind	–	–	–	–	x	–
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	–	X

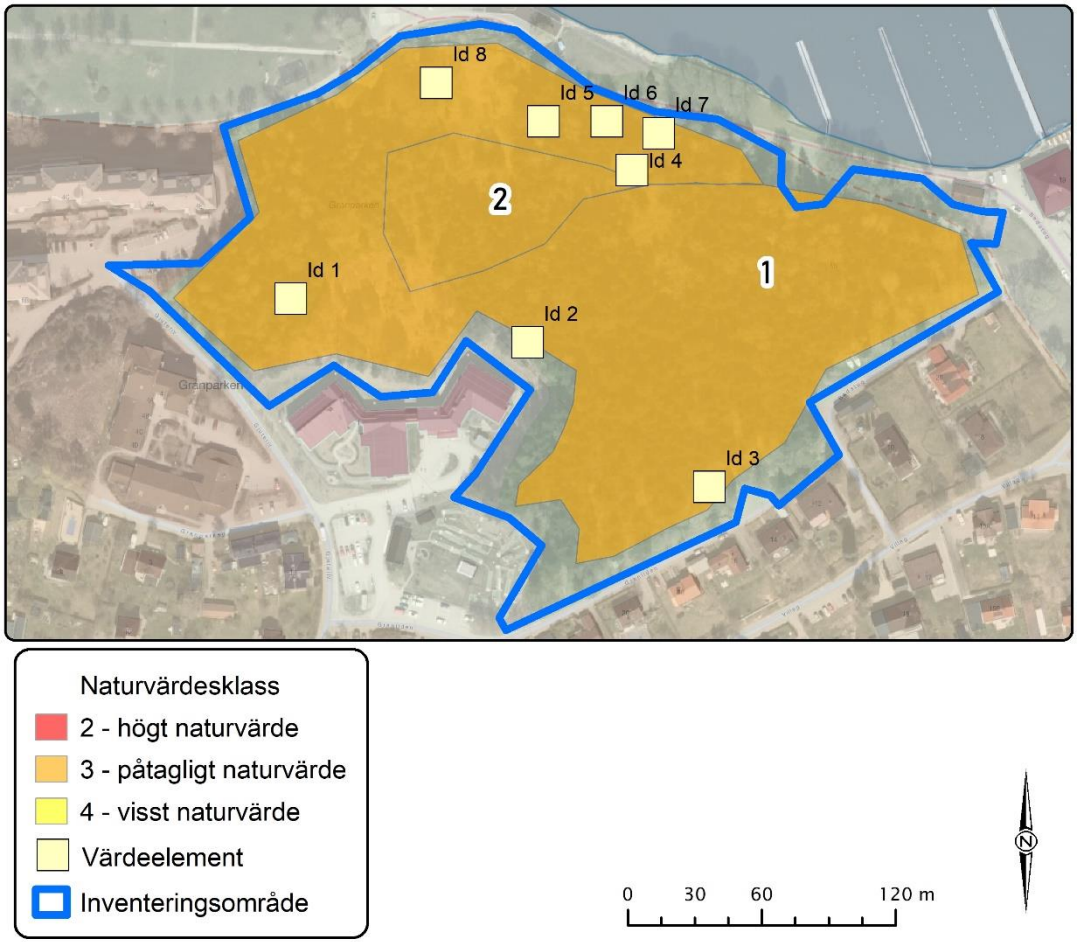

Figur 4. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet vid område 1, Granparken.

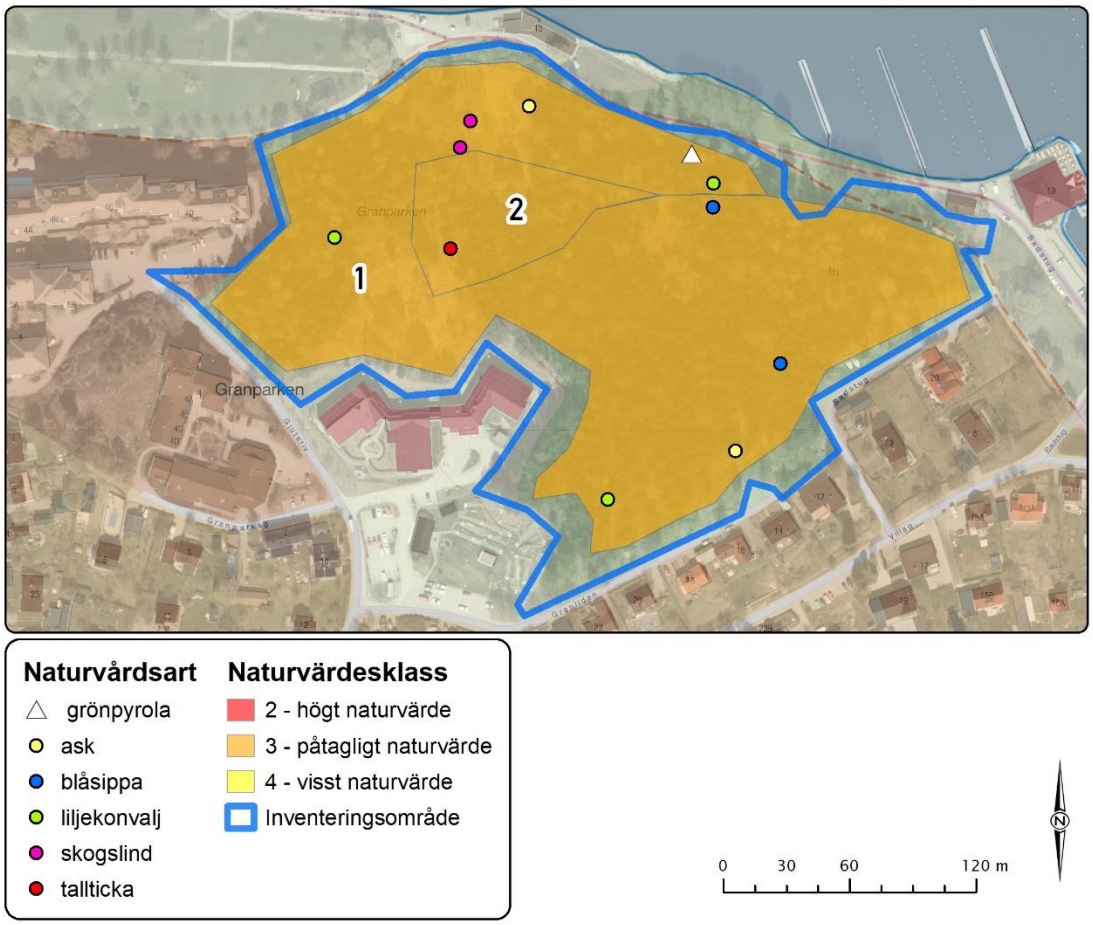

Figur 5. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet vid område 1, Granparken.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet utgörs av en aktivt skött skog med ett stort antal planterade silvergranar, varav flera har uppnått en betydande ålder och grovlek. Avstånden mellan träden är relativt stort, vilket skapar en variation av ljusa och skuggade miljöer. Den del av inventeringsområdet som naturvärdesobjekten ingår i, har en högre andel död ved på marken i olika nedbrytningsstadier, och därmed ett högre biotopvärde än det övriga inventeringsområdet. Intrycket är att den aktiva skötseln sker för att göra området lättillgängligt i rekreationssyfte. Inventeringsområdet skiljer sig från det omkringliggande landskapet som utgörs av infrastruktur och bebyggd mark.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades två naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjekten utgjordes av naturtypen skog och träd bestående av biotopen granskog och hällmarkstallskog. Naturvärdesobjektet uppfyller kriterierna för naturvärdeklass 3 (figur 4, tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. AV är artvärde enligt bedömningsgrund, BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund. NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Granskog	Visst	Visst	3
2	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Visst	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Granskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 3,7 ha
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), **liljekonvalj** *Convallaria majalis*, **blåsippa** *Hepatica nobilis*, grönpyrola *Pyrola chrolantha* (signalart), skogslind *Tilia cordata*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en blandskog som domineras av äldre silvergranar. Död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer allmänt i området både som lågor och stående träd. Av de naturvärdesarter som påträffades i området är liljekonvalj fridlyst i Stockholms län, medan blåsippa är fridlyst i hela landet. Blåsippa är även utpekad som en av Skogsstyrelsens signalarter (Nitare 2010). Utöver naturvärdesarterna påträffades bl.a. skogsviol, silvergran, kustgran, björk, harsyra, smultron, vitsippa, vit fetknopp, kranshaksmossa, husmossa, väggmossa, cirkelmossa och björkticka.

I de södra delarna av objektet finns en damm i skogsbrynet. Denna damm var helt uttorkad vid fältbesöket men kan vara en viktig leklokal för groddjur på våren, dock är granskogen med sitt sparsamma mark- och fältskikt ingen lämplig miljö för groddjur. Emellertid finns lämpligare miljöer i den norra branten med ett högre fältskikt och död ved. Det finns även stenblock och stenmurar där groddjur kan vila på dagarna och kanske till och med övervintra. Sammantaget hyser naturvärdesobjektet flera lämpliga miljöer för groddjur.

Figur 6. Naturvärdesobjektet är aktivt brukat i rekreationssyfte. Död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer inom området.

2. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,5 ha
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Tallticka *Phellinus pini* (NT signalart)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en hällmarkstallskog och är belägen i de centrala delarna av inventeringsområdet, uppe på höjden av berget. På hällmarken växer tallar som är över 150 år vilket motiverar visst naturvärde. Den rödlistade svampen tallticka påträffades under inventeringen och tallticka är nära hotad (NT) i den svenska rödlistan. Tallticka är även en signalart för gammal tall med en ålder över 150 år, vilket också indikerar en lång trädkontinuitet. Tallticka motiverar visst artvärde.

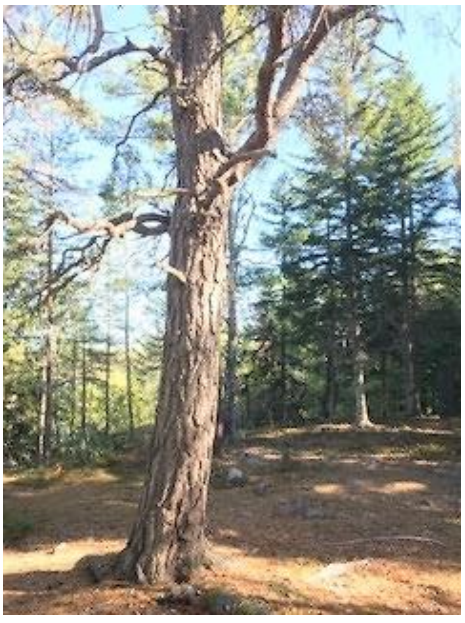

Figur 7. Naturvärdesobjekt 2 består av en hällmarkstallskog med tallticka och 150 år gamla tallar.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 8 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
1	Bestånd med gamla tallar
2	Damm som torkar ut på sommaren. Kan utgöra lekvatten för groddjur på våren
3	Solbelysta sälgar
4	Lodyta som vetter åt norr
5	Stenmur
6	Stor sälg med vidsträckt krona
7	Torraka
8	Stenblock

Slutsatser

Generella slutsatser

Granparken hyser två naturvärdesobjekt, där naturvärdesobjekt 1 har ett påtagligt biotopvärde som utgörs av död ved i olika nedbrytningsstadier, samt förekomst av flera naturvårdsarter. Det andra naturvärdesobjektet består av en hällmarkstallskog med över 150 år gamla tallar. Här växer den rödlistade svampen tallticka. En damm påträffades och flera värdeelement som är gynnsamma för groddjur finns i området, så som död ved, stenmurar och blockig terräng. Området har av Norrtälje kommun pekats ut att vara av stor betydelse för rekreation för intilliggande verksamheter. Bevarandet av naturvärdet går att förena med rekreationsvärdet genom att spara all stående död ved som inte utgör en risk för besökare, samt att inte avverka äldre träd. Det finns inte något hot mot naturvårdsarternas fortbevarande i området. Naturvärdesobjekt 2 hyser en hällmarkstallskog med äldre tallar som är värdar för tallticka och dessa gamla tallar bör undantas från all exploatering.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 1 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en, tillsammans med de intilliggande grönområdena ID 2 och ID 39, förlängning av Södra bergens grönområden åt öster. Tillsammans bildar dessa grönområden en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i Norrtälje stads västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Naturtypsspecifika arter har också god spridningsmöjlighet då barrskogsområde; gran och tall, finns i omkringliggande områden. Den närmsta inventeringsområde är ID 2 vilket också hyser äldre tallar med tallticka. Inventeringsområde 1 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar för tallticka finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle kartlägga talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad genom efterträdare.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 kartor

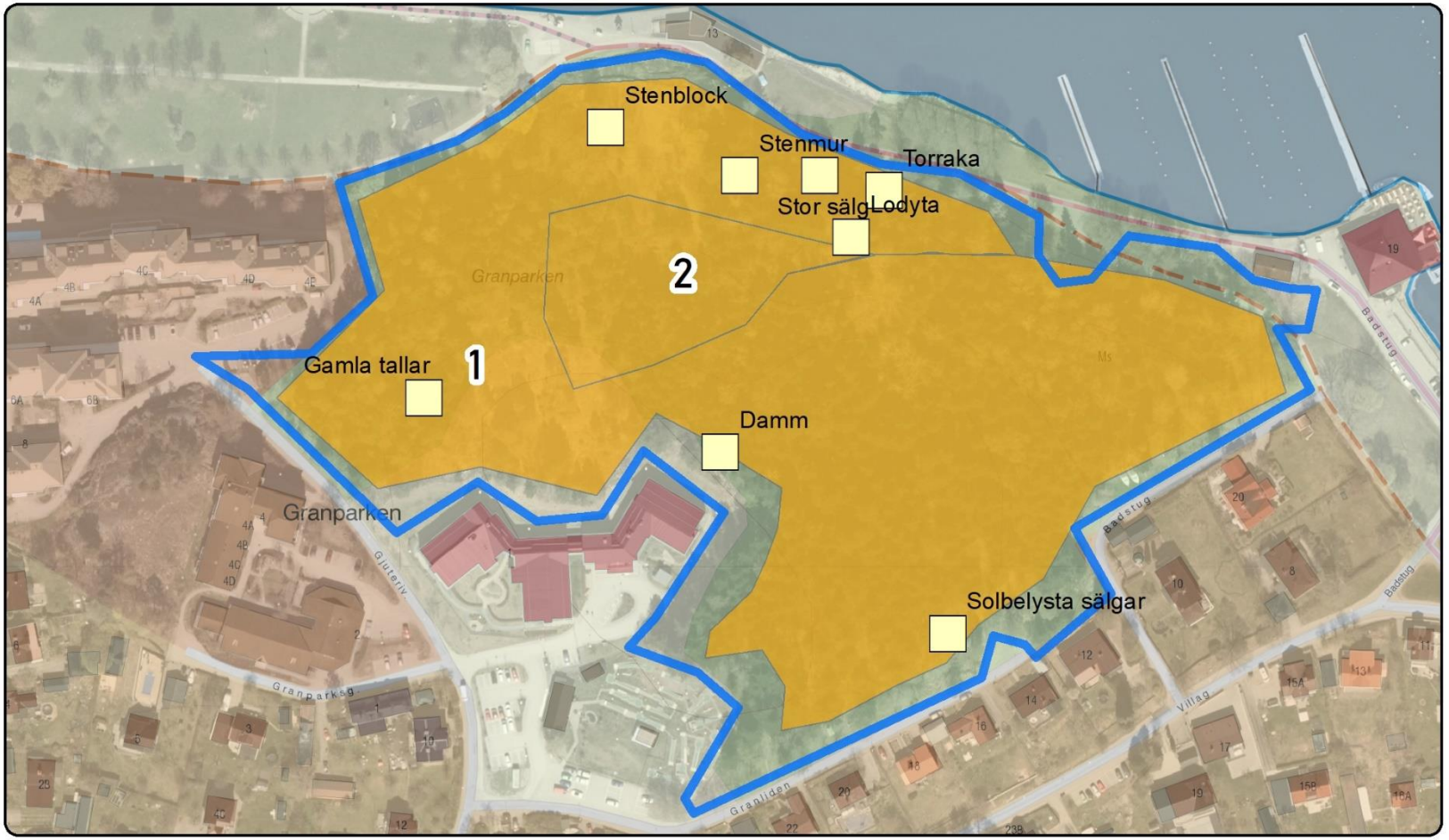

Naturvärdesklass

- 2 - högt naturvärde
- 3 - påtagligt naturvärde
- 4 - visst naturvärde
- Värdeelement
- Inventeringsområde

0 30 60 120 m

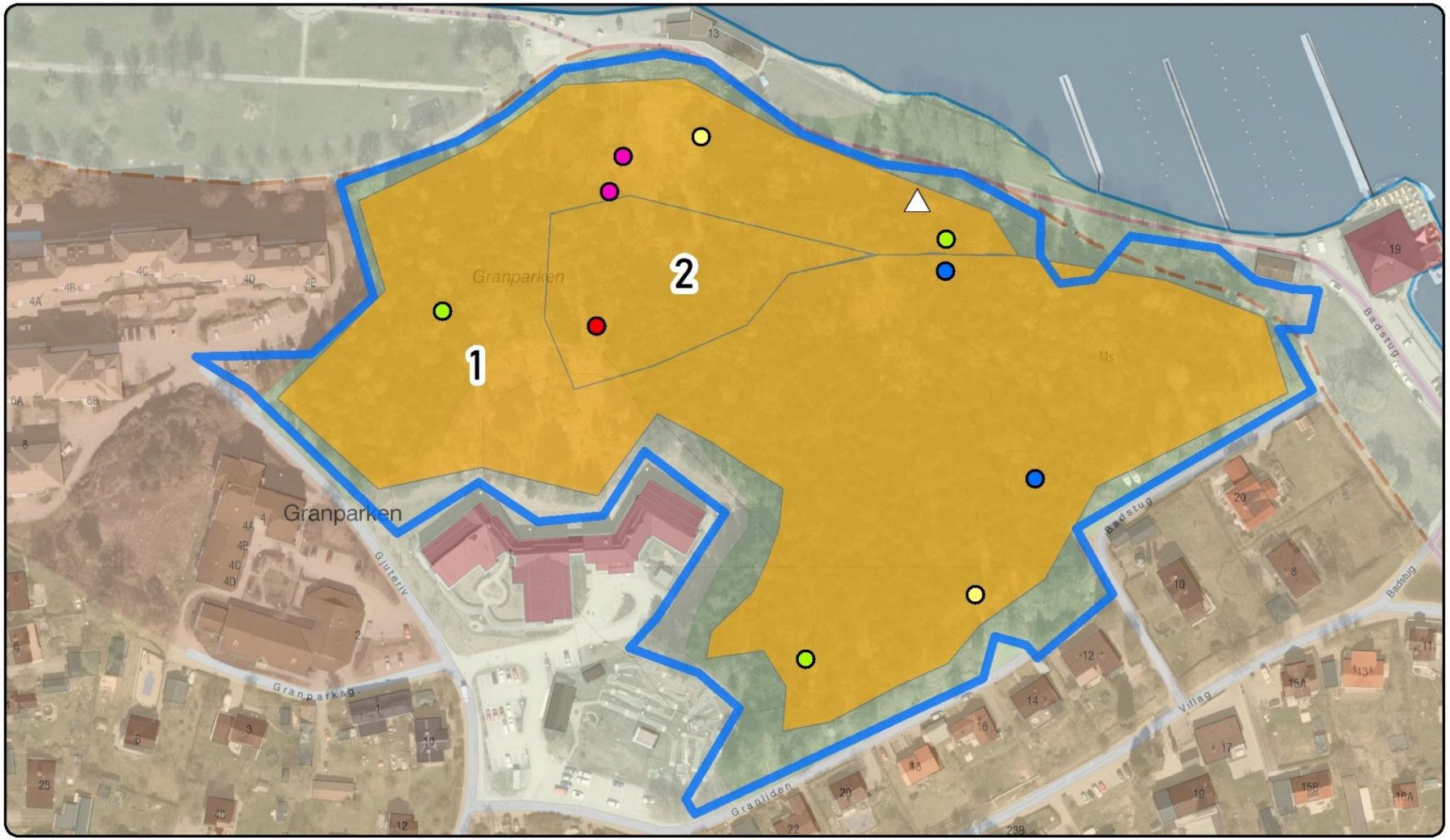

Naturvårdsart

- grönpyrola
- ask
- blåsippa
- liljekonvalj
- skogslind
- tallticka

Naturvärdesklass

- 2 - högt naturvärde
- 3 - påtagligt naturvärde
- 4 - visst naturvärde
- Inventeringsområde

0 30 60 120 m

Bilaga 2 foton

Värdeelement stenmur

Värdeelement stenmur

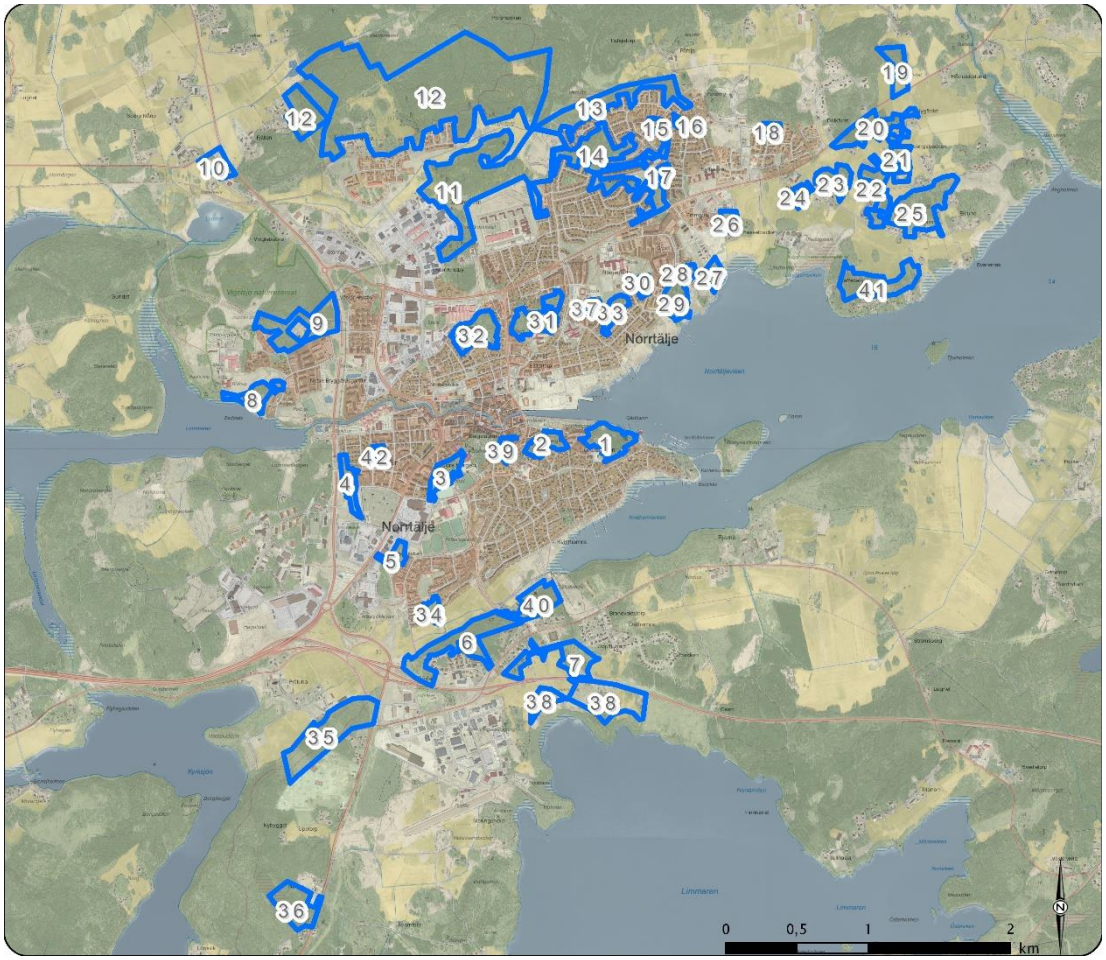

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 2, Signalberget

2018-11-01

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsområde 2 Signalberget har generellt låga naturvärden men området som pekats ut som naturvärdesobjekt har påtagliga naturvärden och består av äldre tallar med tallticka. Dessa tallar är värda att bevara och en plan för att skapa nya efterträdare som kan tillåtas bli flera hundra år gamla och därmed värdar för tallticka bör tas fram. Det närmsta inventeringsområdet med liknande naturtyp är ID 1 vilket också hyser äldre tallar med tallticka. Inventeringsområde 2 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Inventeringsområdet 2 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en förlängning av Södra bergens grönområden åt öster. Inventeringsområde 2 utgör tillsammans med inventeringsområdena ID 3, ID 39 och ID 1 en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i stadens västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 2 ”Signalberget” är beläget i de centrala delarna av Norrtälje intill Norrtäljeviken. Området gränsar till inventeringsområde 1 ”Granparken” och 39 ”Tälje 4:15” (figur 2).

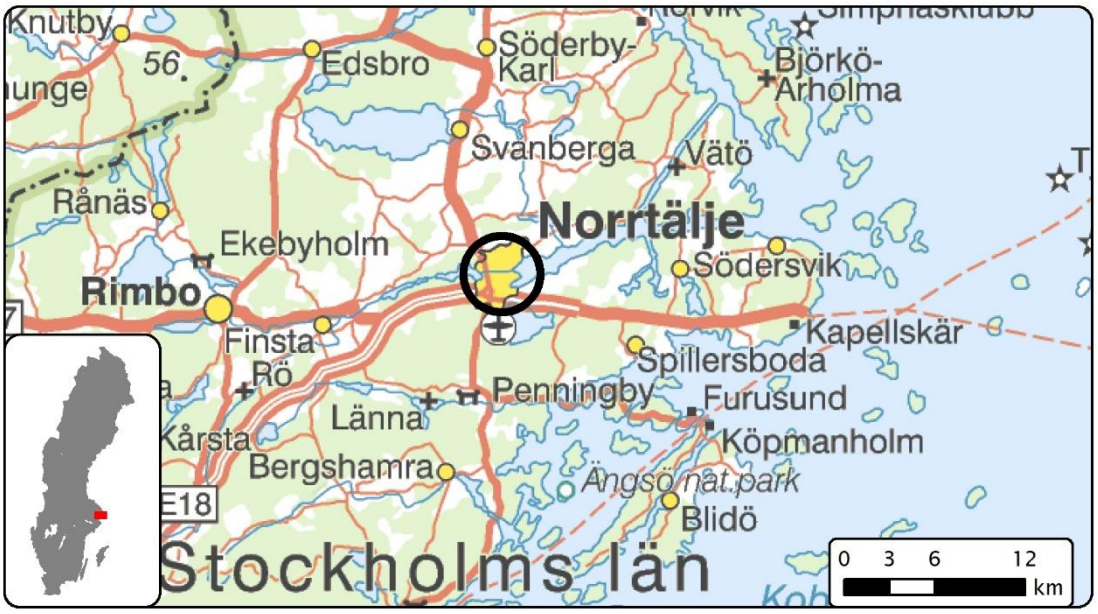

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

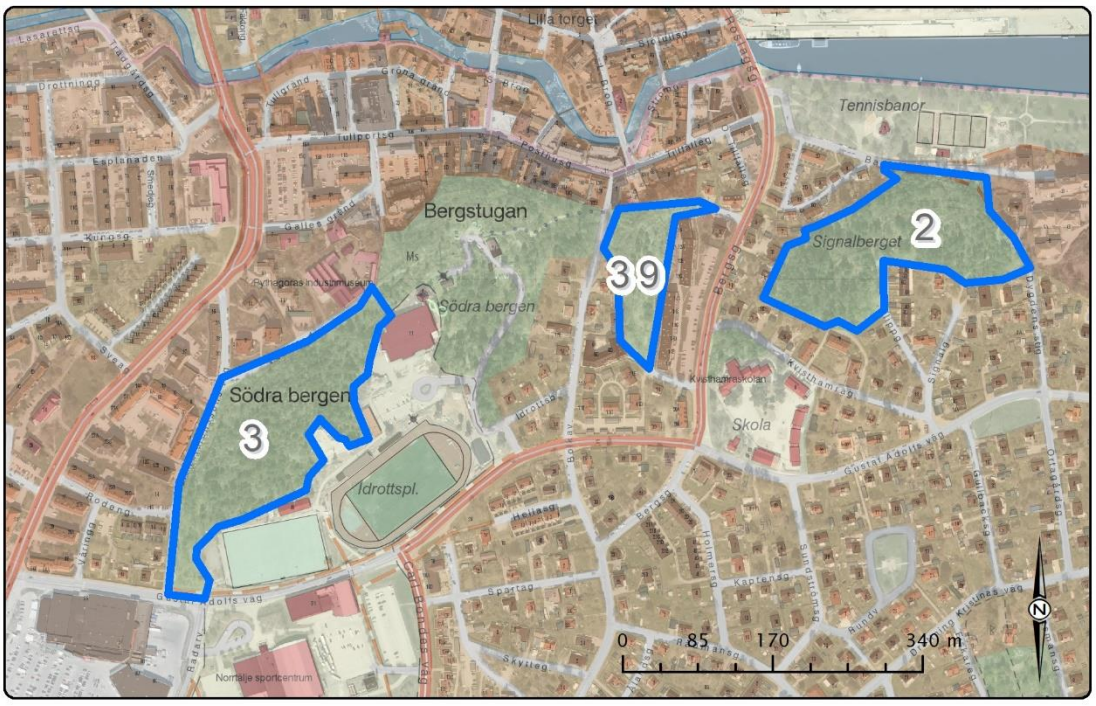

Figur 2. Inventeringsområde 2 ”Signalberget” är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till två andra inventeringsområden, ID 39 och ID 1.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 20 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 2 ”Signalberget” är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter i Artportalen. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet bedömdes uppfylla kriterierna för påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3 (figur 3, tabell 3). Naturvärdesobjektet utgörs av en barrblandskog med ett stort antal äldre och grova tallar. Ingen borrkärna togs från träden. Död ved förekommer sparsamt i området. Den rödlistade arten tallticka (NT) påträffades i området.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Tallskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart, T.art =Typisk art för taiga, 9010.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	T.art	Objekt ID
							1
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	9010	x

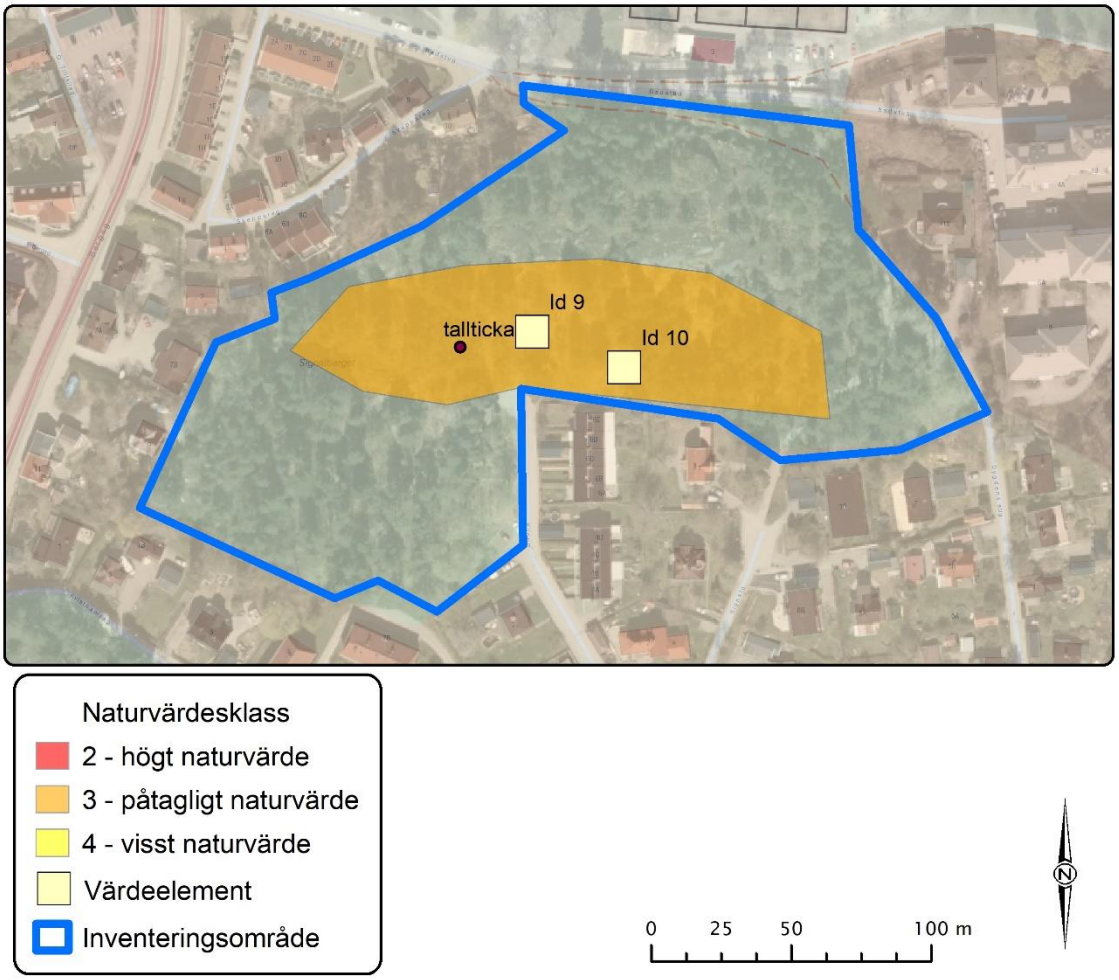

Figur 3. Ett naturvärdesobjekt och en naturvårdsart förekommer i inventeringsområde 2.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet utgörs av barrblandskog med inslag av grova tallar, ädellöv och triviallöv. Skogen är aktivt skött och död ved förekommer sparsamt. Inventeringsområdet skiljer sig från det omkringliggande landskapet som utgörs av infrastruktur och bebyggd mark. I de centrala delarna av inventeringsområdet finns ett område med äldre tallar där tallticka förekommer. Tallticka är rödlistad som nära hotad i svenska rödlistan och är dels en signalart för gameltallar dels en typisk art för naturtyperna 9010 Taiga och 9060 Åsbarrskog.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjektet utgjordes av naturtypen skog och träd bestående av biotopen tallskog. Naturvärdesobjektet uppfyller kriterierna för naturvärdeklass 3 – påtagligt naturvärde. (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. AV är artvärde enligt bedömningsgrund, BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund. NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Tallskog	Visst	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,7 hektar
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Tallticka *Phellinus pini* (NT och signalart och typisk art för 9010 Taiga)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en hällmarkstallskog som domineras av äldre tallar. Tallarna har vidsträckta kronor men en begynnande igenväxning av lövträd är påtaglig. Biotopvärdet bedöms som visst då vissa av dessa träd har påväxt av tallticka. Tallticka förekommer nästan enbart på gamla tallar ibland högt upp på stammen i grenärr eller sår. För att fruktkropparna ska växa fram krävs att tallen är mellan 100–150 år vilket bidrar till bedömningen av biotopvärdet. Tallticka vittnar om en trädkontinuitet på platsen under de senaste 150 åren. Artvärdet bedöms även det till visst artvärde med avseende på förekomsten av tallticka.

Strax öster om inventeringsområdet Signalberget finns ytterligare en skogsbiotop med höga tallvärden, Granparken. Även där har tallticka påträffats på äldre tall. Spridningsmöjligheterna för tallticka anses vara låga till andra intilliggande grönområden då det saknas gamla tallar.

Figur 4. I naturvärdesobjektet finns flera gamla tallar tillsammans med tallticka.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 8 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. ID-nummer korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
9	Höstubbe av ask
10	Hålträd av asp med aspticka

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområde 2 Signalberget har generellt låga naturvärden men området som pekats ut som naturvärdesobjekt har påtagliga naturvärden och består av äldre tallar med tallticka. Dessa tallar är värda att bevara och en plan för att skapa nya efterträdare som kan tillåtas bli flera hundra år gamla och därmed värdar för tallticka bör tas fram. I övrigt är det ont om äldre tallmiljöer i nära anslutning till dessa två områden vilket minskar chansen att arten sprider sig inom Norrtälje stad.

Vid en eventuell exploatering av området bör de äldre tallarna sparas och även några yngre tallar som kan fungera som efterträdare för att upprätthålla kontinuiteten av äldre tall i området.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 2 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en förlängning av Södra bergens grönområden åt öster. Inventeringsområde 2 utgör tillsammans med inventeringsområdena ID 3, ID 39 och ID 1 en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i stadens västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Det närmsta inventeringsområde med liknande naturtyp är ID 1 vilket också hyser äldre tallar med tallticka. Inventeringsområde 2 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

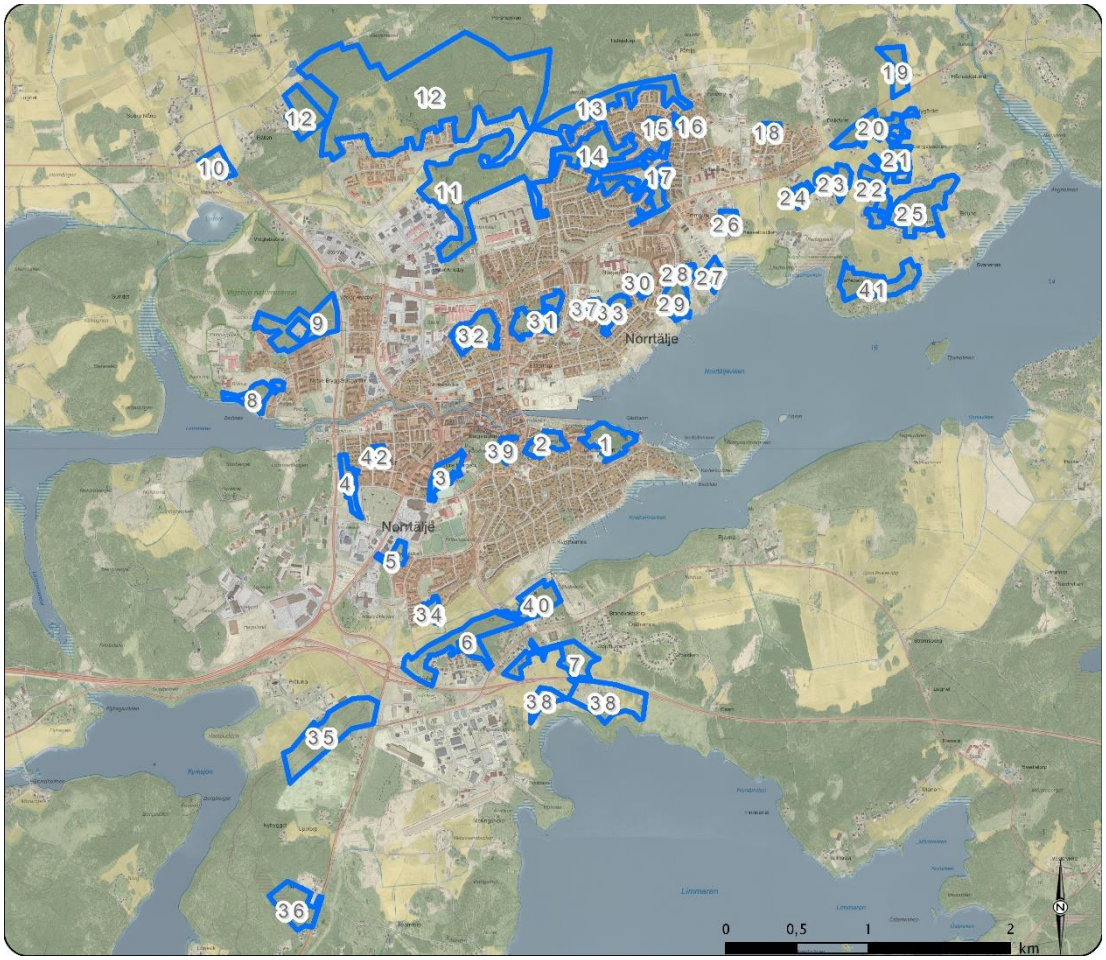

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 3, Södra bergen

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 14
Generella slutsatser 14
Områdets koppling till andra naturområden 15
Referenser 16
Litteratur 16
Datakällor 16
Bilaga 1 Karta 17

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 3 Södra bergen identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt bestående av ädellövskog och hällmarkstallskog, där det ena bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och det andra bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Området är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör tillsammans med Bergsstugans grönområde och inventeringsområde 39 i öster en relativt stor grönyta mitt i de centrala delarna av staden. Ett stycke öster om inventeringsområdet finns ytterligare två grönområden och västerut finns ytterligare två områden, som alla tillsammans bildar en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i stadens västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Goda spridningsmöjligheter finns mellan närliggande inventeringsområde då liknande habitat återfinns även där. Viktiga linjära element finns mellan södra bergen och inventeringsområde 39, vilket underslättar spridning av insekter och mollusker. I området finns även två möjliga groddjurslokaler samt platser för övervintring och dagsvila.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas för de utpekade naturvårdsobjekt i området. Ädellövskogen har påtagliga artvärden med, bland annat, de rödlistade arterna ask och skogsalm. Detta naturvärdesobjekt angränsar även till en torrmark som utgör viktiga substrat för pollinatörer. Hällmarkstallskogen innehar också viktiga biotopkvaliteter med död ved, torrakor, stenblock och skrevor. Detta binder samman till viktiga substrat för groddjur så

som övervintningsplatser och platser för dagsvila. Hänsyn till dessa bör visas då området har två möjliga groddjursmiljöer i form av dammar.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 3 ”Södra bergen”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad intill Norrtälje badhus. Området gränsar till inventeringsområde ID 39, ID 4, ID 42 och ID 5 (figur 2).

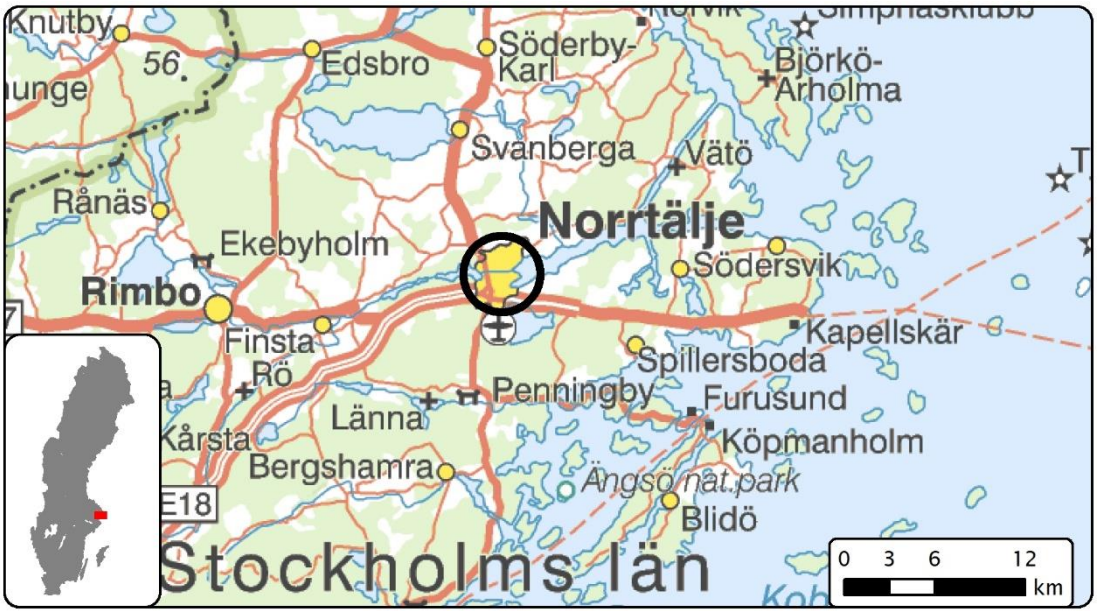

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

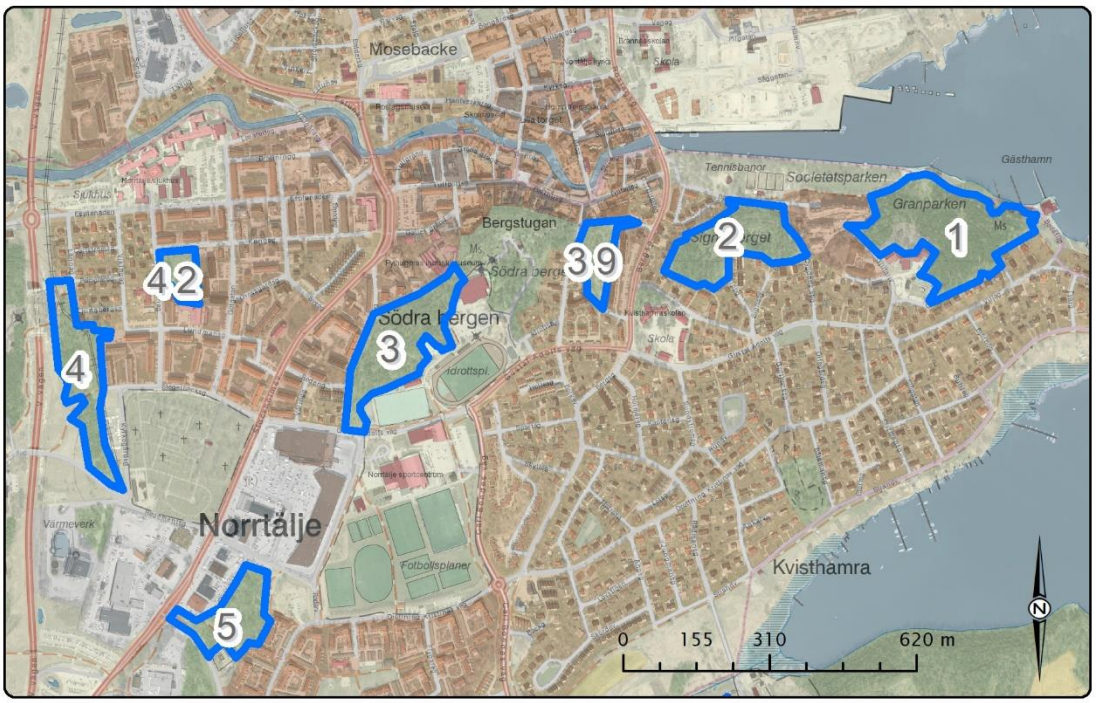

Figur 2. Inventeringsområde 3 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till flera andra inventeringsområden, ID 39, ID 4, ID 5 och ID 42.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 4 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Strax öster om inventeringsområdet har mindre vattensalamander påträffats i en konstgjord damm alldeles intill Norrtälje badhus. Utifrån rapporteringssystemet Artportalen finns ett äldre fynd av den rödlistade fjärilen svartfläckig blåvinge från 1955. Svartfläckig blåvinge är en fjärilsart som trivs i torra betade hagmarker med gott om värdväxten backtimjan. Dessa miljöer finns inte inom inventeringsområdet vilket bidrar till att arten inte längre är aktuell för att påverka artvärdet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades två naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde och naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde (figur 3, figur 4, tabell 4). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1,6 ha. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

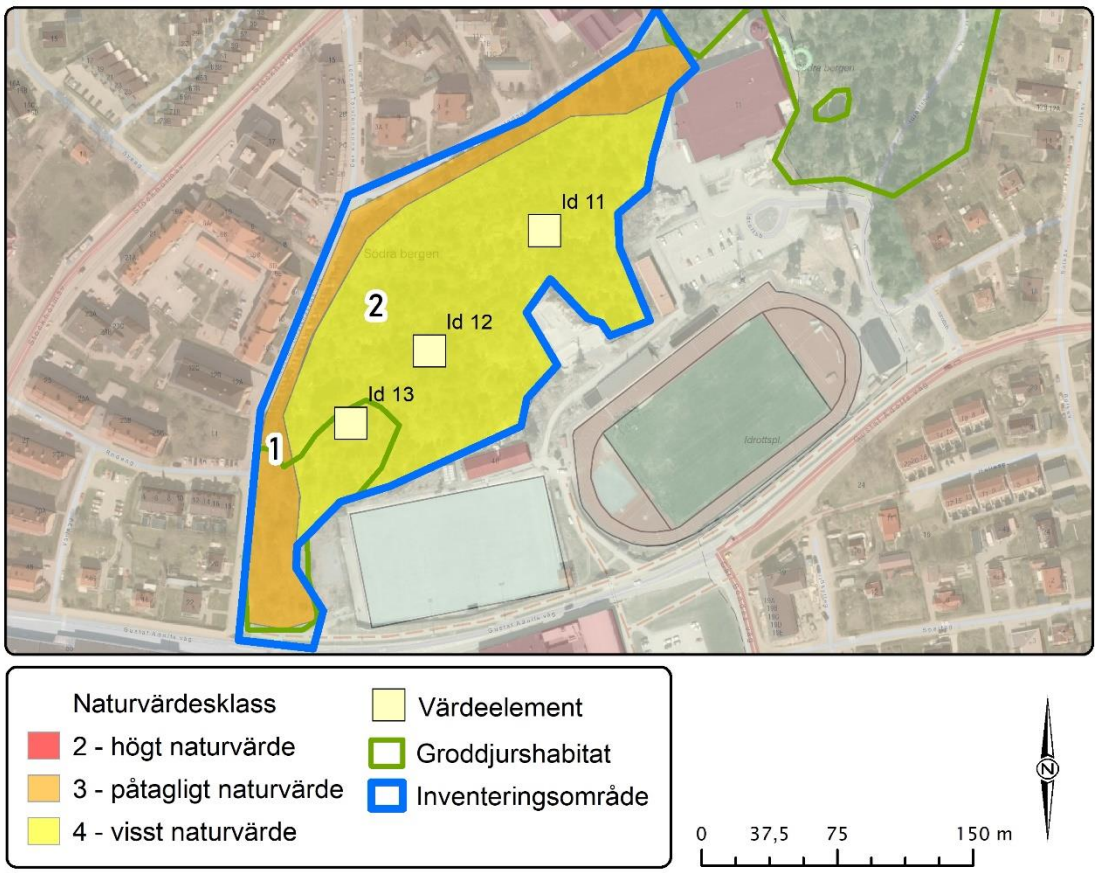

Figur 3. Identifierade naturvärdesobjekt tillsammans med värdeelement och groddjurshabitat från fältinventeringen.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 3, Södra bergen. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ädellövskog	–
2	4	Skog och träd	Hällmarkstallskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: Sv. na = Svenskt namn, RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Sv. na	RL	FL	HA	SA	Objekt ID	
						1	2
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x	–
Ulmus glabra	Skogsalm	CR	–	–	–	x	–

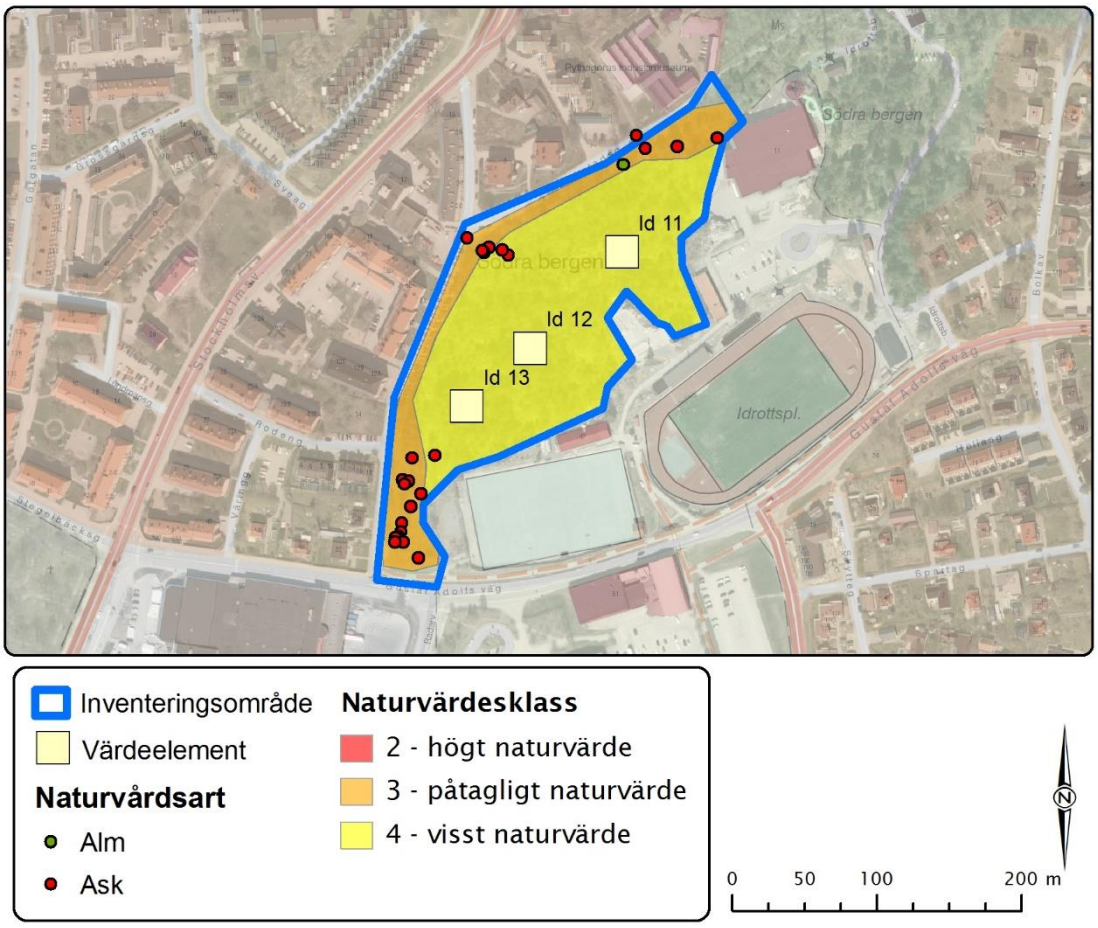

Figur 4. Naturvärdesobjekt, groddjursmiljöer och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 3.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av Södra bergen med branta sluttningar i norr och i väster. I branterna finns bestånd av den rödlistade arten ask (EN) och vissa individer av skogsalm (CR), som också är rödlistad. På höjden finns berghällar med äldre knotiga tallar och enstaka högstubbar. Fältskiktet på berghällarna består till stor del av sedumväxter av främst kärleksört men även ljung och risväxter förekommer. I branterna och nedan de samma är fältskiktet mer lundartat med vintergröna och liljekonvalj för att övergå i torrmarksflora med svartkämpar, åkervädd, rödklint, johannesört, brudbröd, liten blåklocka och stor blåklocka i de södra delarna. Området består av flera lämpliga groddjursmiljöer så som tre dammar som bildas i sänkor i berget, klippor, bergsskrevor fuktområden och ytliga rötter. Det finns inga rapporteringar av groddjursförekomster inom inventeringsområdet, men i en konstgjord

damm intill badhuset finns mindre vattensalamander. Södra bergen lämpar sig bra som groddjursmiljö med flera bergsskrevor och blockighet där groddjur kan finna både övervintringsplatser och vilomiljöer dagtid samtidigt som dammarna kan utgöra lekvatten under år med mycket nederbörd på våren.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades två naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd där det ena klassas till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och det andra till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ädellövskog i branter	Påtagligt	Visst	3
2	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ädellövskog i branter

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,7 ha
Artvärde: Påtagligt (rödlistade arter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), skogsalm *Ulmus glabra* (CR).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde, tack vare de livskraftiga bestånden av främst den rödlistade arten ask men även förekomsten av skogsalm bidrar till klassningen genom artvärdet. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde med avseende på strukturer av åldersfördelning på träden samt den luckighet som bildas i branterna och i brynzonerna. I brynzonen i söder påträffas en torrbacke med flera nyckelarter som gynnar pollinatörer.

Figur 5. De nordvästra och södra delarna av inventeringsområdet består av ett skogsbestånd med ask och enstaka almar.

2. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 4
***Areal*:** 25 ha
Artvärde: Obetydligt
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
***Naturvårdsarter*:** -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 4, visst naturvärde, på grund av sina biotopkvaliteter. Inga naturvårdsarter påträffades, varken under inventeringen eller från tidigare inrapporteringar i Artportalen. Dock finns mindre vattensalamander in en konstgjord damm strax väster om inventeringsområdet intill badhusets entré. Artvärdet bedöms som obetydligt artvärde i naturvärdesobjektet, men värdefulla livsmiljöer för groddjur finns i området i form av mindre dammar samt stenblock och klippskrevor. I området finns även en viss mängd död ved i olika former, några torrakor med hackspettshål observerades tillsammans med liggande död ved. Områdets läge har betydelse för spridningen av biologisk mångfald inom Norrtäljes stadskärna och dessa faktorer bidrar till biotopklassningen visst biotopvärde.

Figur 6. Uppe på höjderna av Södra bergen finns en hällmarkstallskog med olikåldrig tallskog.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 3 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
11	Liten damm i sänka. Torkar ut på sommaren och är beskuggad
12	Damm som torkar ut på sommaren. Kan utgöra lekvatten för groddjur på våren
13	Mindre fuktmark med vattenspegel på vårarna. Torkar ut på sommaren

Slutsatser

Generella slutsatser

De höga naturvärdena som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till andelen ädellövträd som växer främst i branterna i norr och i väster. Det är främst ask men även skogsalm som växer i området, båda arterna är rödlistade och drabbas lätta av sjukdomar. Detta bidrar till motiveringen visst artvärde och är anledningen till att artvärdet inte klassas högre. En plan för hur kommunen vill arbeta med dessa arter bör arbetas fram. Om de är av värde är det viktigt att bestånden av ask och alm bevaras vid en eventuell exploatering. Hela inventeringsområdet utgör en viktig rekreationsplats för de boende i området och har lämpliga miljöer för groddjur. Vid en eventuell exploatering är det även viktigt att bevara groddsmiljöerna eller anlägga nya i form av dammar och övervintringsmiljöer. De dammar som förekommer i området i nuläget kan behöva röjas fram så att mer solljus når ner till vattenspegeln.

Områdets koppling till andra naturområden

Området är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör tillsammans med Bergsstugans grönområde i öster och inventeringsområde 39 en relativt stor grönyta mitt i de centrala delarna av staden. Ett stycke öster om inventeringsområdet finns två grönområden till och västerut finns ytterligare två områden, som alla tillsammans bildar en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i stadens västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Södra bergen hyser två naturvärdesobjekt; ädellövskog i baranter och hällmarkstallskog. Goda spridningsmöjligheter finns mellan närliggande inventeringsområde då liknande habitat återfinns även där. Viktiga linjära element finns mellan södra bergen och inventeringsområde 39, vilket underlättar spridning av insekter och mollusker. I området finns även möjliga groddjurslokaler samt platser för övervintring och dagsvila.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas för de utpekade naturvärdesobjekt i området. Ädellövskogen har påtagliga artvärden med, bland annat, de rödlistade arterna ask och skogsalm. Detta naturvärdesobjekt angränsar även till en torrmark som utgör viktiga substrat för pollinatörer. Hällmarkstallskogen innehar också viktiga biotopkvaliteter med död ved, torrakor, stenblock och skrevor. Detta binder samman till viktiga substrat för groddjur så som övervintningsplatser och platser för dagsvila. Hänsyn till dessa bör visas då området har två möjliga groddjursmiljöer i form av dammar.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

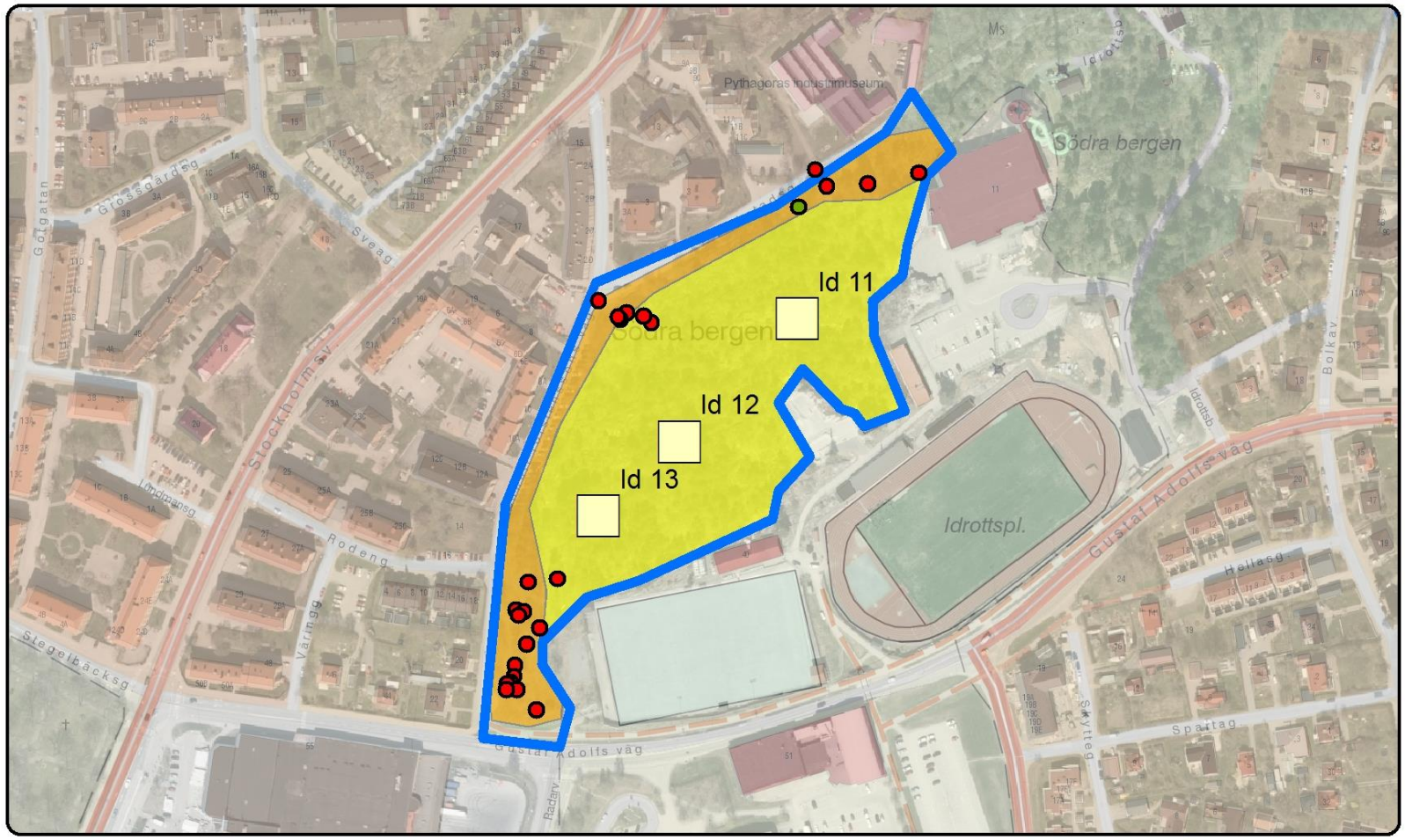

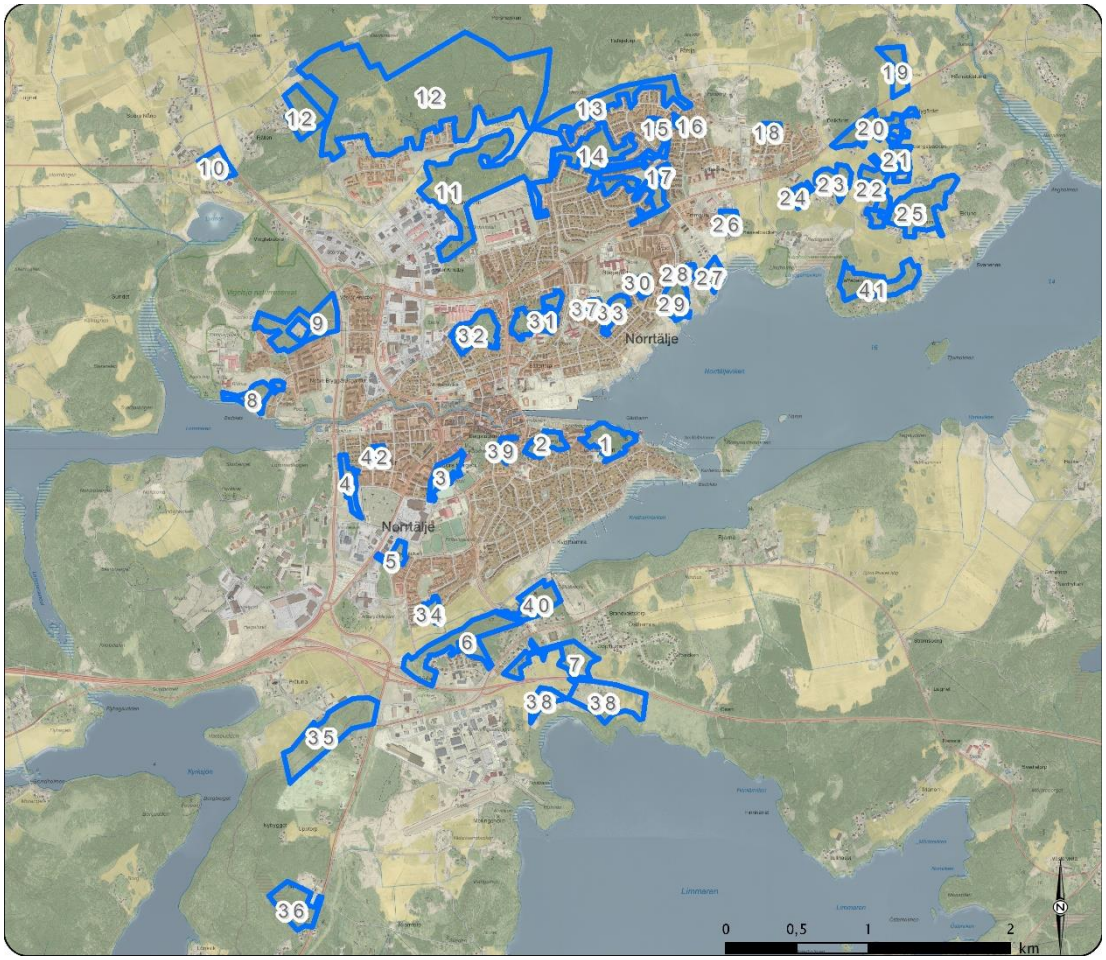

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 4, Nordrona - Västra vägen

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 14
Generella slutsatser 14
Områdets koppling till andra naturområden 14
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 4 Nordrona – Västra vägen identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdet är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en relativt stor grönyta mitt i de centrala delarna av staden. Väster om inventeringsområdet finns Lommarskogen och Storberget som båda är två artrika miljöer. Faunapassagen över Västra vägen fungerar som en plattform för spridning i öst-västlig riktning. Spridningsmöjlighet finns också mellan Nordrona och inventeringsområde 42, då liknande och naturtyp samt substrat så som äldre barrträd finns i båda områderna. Injära element kopplar samman områderna, vilktet underlättar spridningsmöjligheterna för insekter och mollusker.

Vid eventuell exploatering skulle syftet av faunapassagen förlora mycket av sin funktion. Passagen möjligör migration och spridning mellan grönområden, där Västra vägen annars skulle fungerat som en barriär. Att ha grönområden i direkt koppling är därför något som bör bevaras.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 4 ”Nordrona – Västra vägen” är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad, strax öster om Lommarskogen och ett stycke väster om Södra bergen. Området gränsar till inventeringsområde 42 ”Eneberg” och till inventeringsområde 5 ” Galgbacken” (figur 2).

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

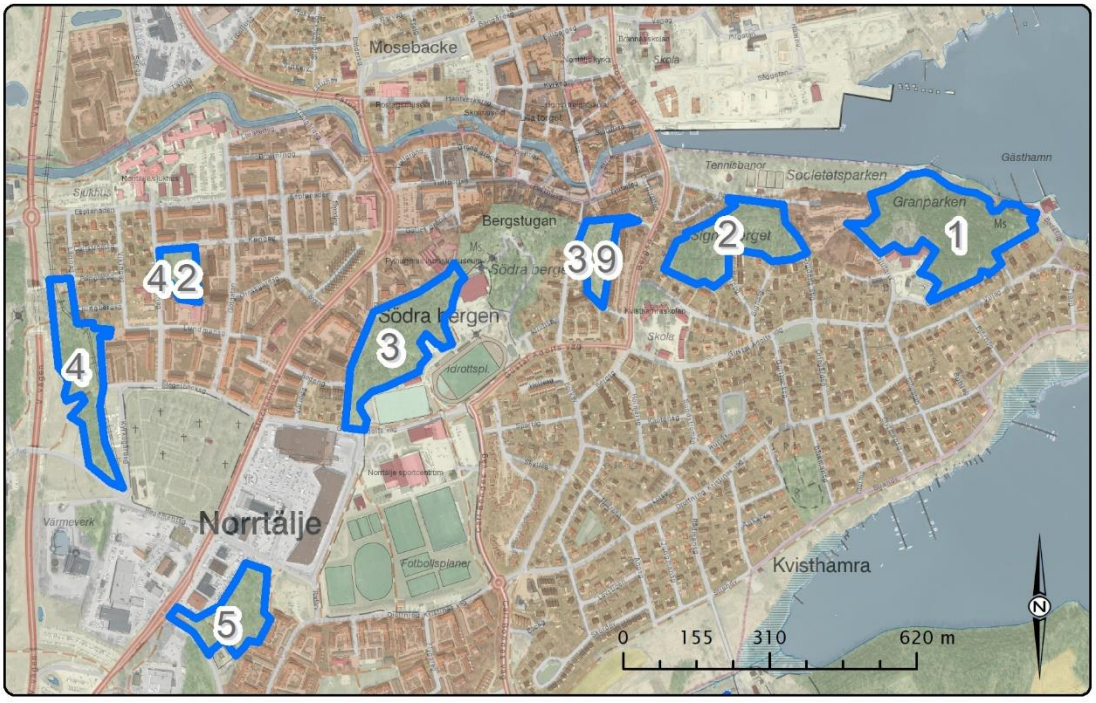

Figur 2. Inventeringsområde 4 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till tre andra inventeringsområden, ID 42, ID 5 och ID 3.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 4 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som skog med utsiktsplats och är därmed viktigt för rekreation och förskoleverksamhet.

Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Strax öster om inventeringsområdet har pimpinellros påträffat. Pimpinellros klassas som nationellt utdöd och fyndet handlar säkerligen om en trädgårdsrymling och tillhör en sort av pimpinellros som går att köpa i handelsträdgårdar.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades under fältinventeringen ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1,6 ha. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

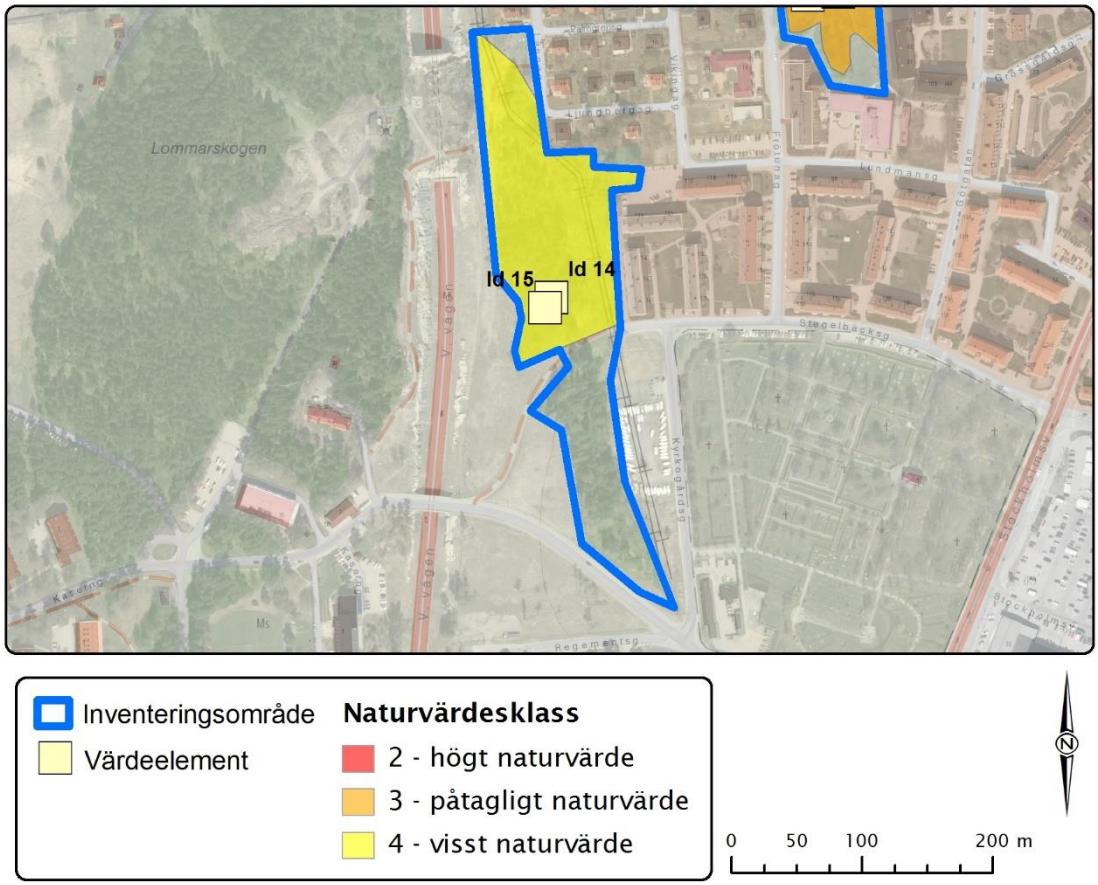

Figur 3. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 4.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 4, Nordrona – Västra vägen. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Hällmarkstallskog med lövinslag	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x
Dendrocopos major	Större hackspett	–	x	–	–	x
Daphne mezereum	Tibast	–	–	–	x	x

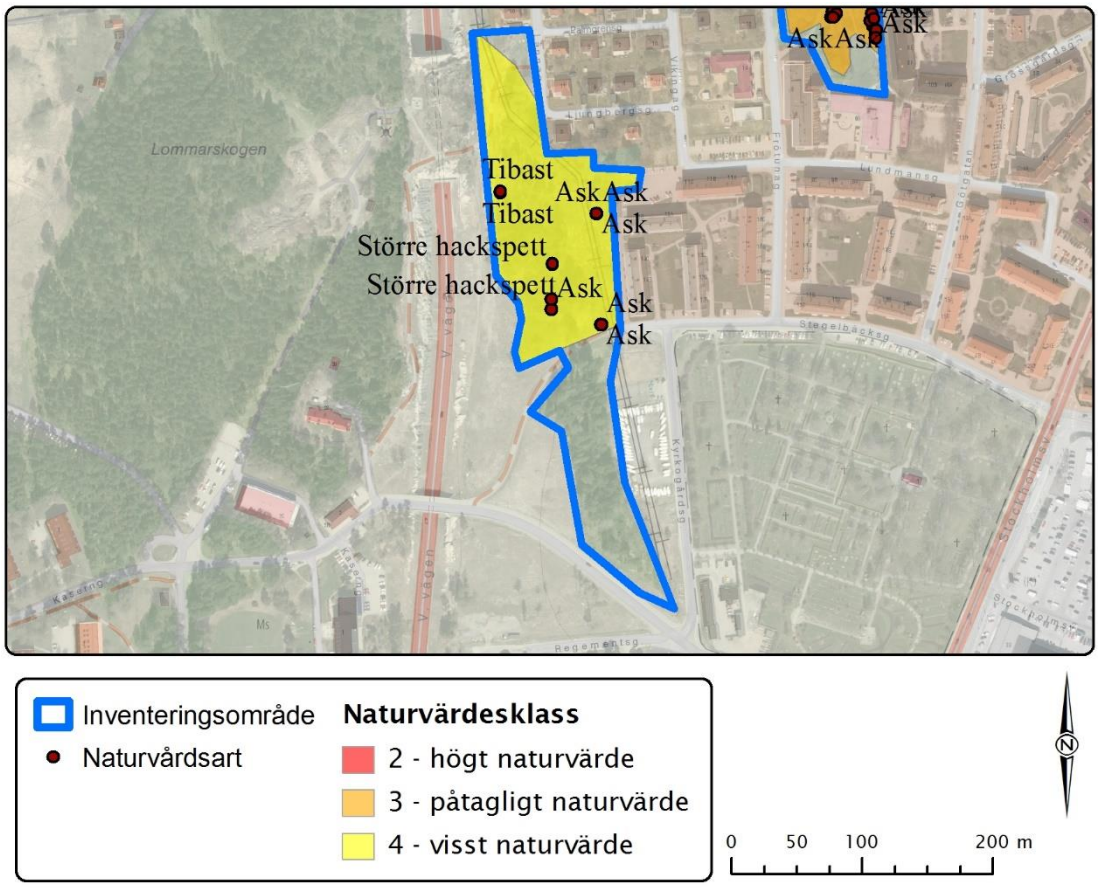

Figur 4. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 4.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en höjdrygg som sträcker sig i nord-sydlig riktning. På höjderna i de norra delarna finns en hällmarkstallskog som övergår i en tätare blandskog i söder. Delar av inventeringsområdets östra kant består av ruderatmark med en blomrik flora. Ruderatmarken har tillkommit i samband med anläggningen av en tunnel genom berget vid Västra vägen. Hällmarkstallskogen har på sina ställen luckor i trädskiktet medan det i sänkorna förekommer tätare vegetation. I skogen finns främst tall men även ask, sötkörsbär, sälg, asp, björk, rönn, ek och oxel. Det är främst kring en kraftledning som leder i nord-sydlig riktning i den östra delen av inventeringsområdet som sammansättningen av olika träd och buskar är som högst. En äldre tall påträffades tillsammans med en friställd och solbelyst sälg, och dessa två träd har klassats som värdeelement.

De södra delarna av området består av en yngre blandskog som är tät och snårig. Allra längst i söder finns en torrbacke med bland annat gulmåra, revfingerört, vitmåra, stenbär och johannesört. Området har inga uppenbara miljöer som är lämpliga för groddjur, men närheten till Lommarskogen och sjön Lommarens södra strand bidrar till att området utgöra en viktig spridningsbiotop för främst vanlig padda. Den faunapassagen som leder över Västra vägen skapar förbindelse mellan östra och västra sidan av vägen och därmed utgör inventeringsområdet ett viktigt grönområde. Med avseende på att inga groddjur eller uppenbart lämpliga miljöer för groddjur påträffats har inga groddjursmiljöer tagits upp i karta.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd, som klassades till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 1,6 ha
Artvärde: Obetydligt
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), tibast *Daphne mezereum* (signalart), större hackspett *Dendrocopos major*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4, visst naturvärde, med hänsyn till biotopkvalitet. Området har värdefulla strukturer som luckighet i trädskiktet och olikåldrigt trädskikt. Nyckelarter som blommande buskar och träd förekommer främst i brynzonen bidrar till motiveringen visst biotopvärde. Dessutom är objektets läge viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet arter. Artvärdet är trots förekomst av det rödlistade trädet ask på obetydligt artvärde. Ask har hamnat i rödlistekategorin ”hotad” (EN) på grund av sin utsatthet för sjukdomsangrepp och inte sin sällsynthet. Därmed läggs större vikt på rödlistekategorin till värderingen av artvärdet.

Figur 5. Inom inventeringsområdet identifierades ett naturvärdsobjekt som består av hällmarkstallskog med inslag av lövträd.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades två värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. ID-nummer korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
14	Äldre tall
15	Friställd och solbelyst större sälg

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområdet är främst kopplade till biotopkvaliteter som flerskiktat trädskikt med luckighet och olikåldrade träd. Området har en värdefull kantzon som skapar födosöksmiljöer samt skydd för många arter, vilket har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Områdets koppling till andra naturområden

Området är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en relativt stor grönyta mitt i de centrala delarna av staden. Väster om inventeringsområdet finns Lommarskogen och Storberget som båda är två artrika miljöer. Vid Nordrona finns även en faunapassage vilket fungerar som en plattform för spridning i öst-västlig riktning över Västra vägen. Spridningsmöjlighet finns också mellan Nordrona och inventeringsområde 42, då liknande naturtyp samt substrat, så som äldre barrträd, finns i båda områderna. Linjära element kopplar samman områderna, vilktet underlättar spridningsmöjligheterna för insekter och mollusker.

Vid eventuell exploatering skulle syftet av faunapassagens tjänst förlora mycket av sin funktion. Passagen möjligör migration och spridning mellan grönområden, där Västra vägen annars skulle fungerat som en barriär. Att ha flera grönområden i direkt koppling med varandra är därför något som bör bevaras.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

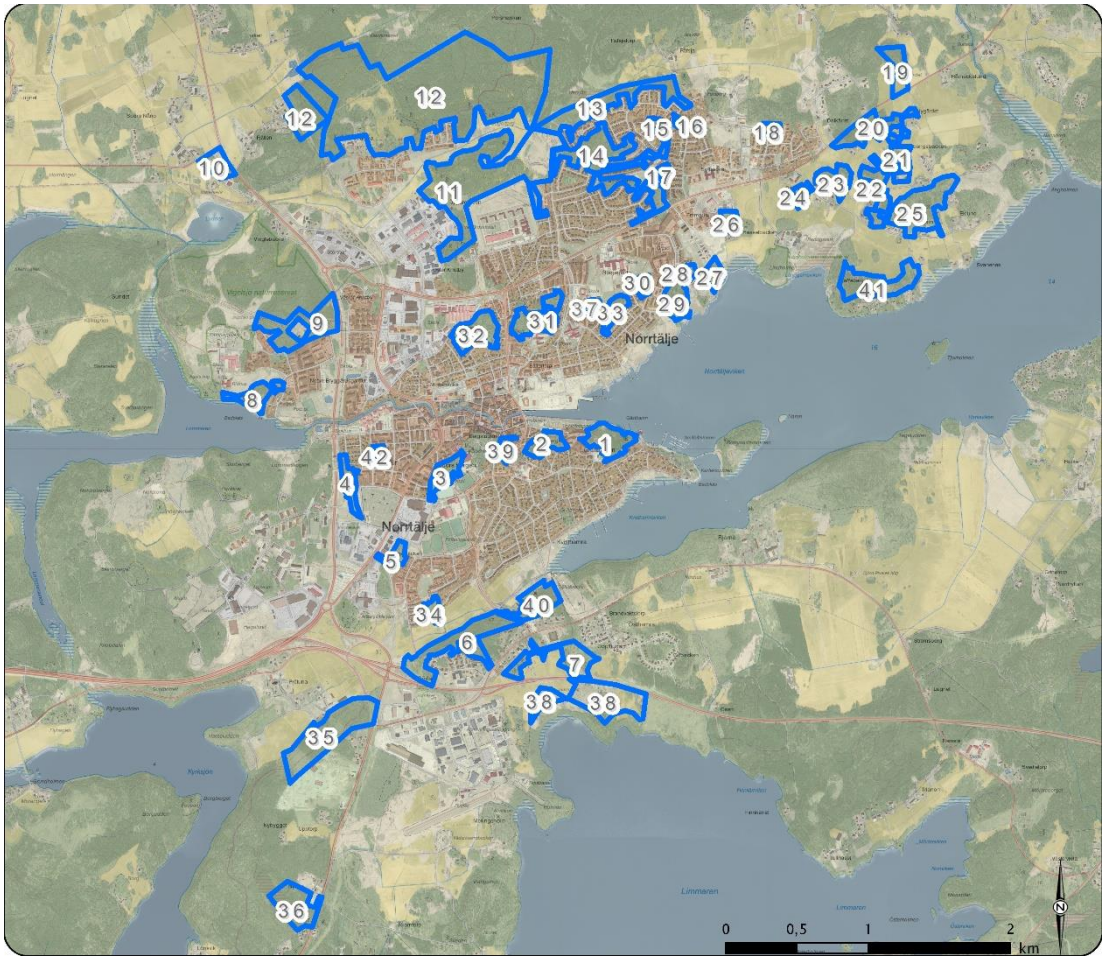

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 5, Galgbacken

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 12
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 5 Galgbacken identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt, bestående av blandlövskog, som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Naturvärdet grundas främst på inventeringsområdets placering i landskapet, vilket är viktigt ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv. Att bevara områdets hela yta intakt under en längre tid kan även innebära att naturvärden utvecklas över tid. Området kan vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter då området är beläget mellan flera andra naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden och skapar en värdefull refug av skydd, födosök och bosubstrat i den omgivande urbana miljön. Den ringa mängden av död ved utgör, trots sin sparsamma förekomst, viktiga substrat åt flertalet organismer. Det finns även goda spridningsmöjligheter i form av linjära element mellan Galgbacken och andra inventeringsområden med liknande naturtyper. En konnektivitetsanalys kan avgöra vikten av området ur ett spridningsperspektiv.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 5 ”Galgbacken”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i den södra delen av centrala Norrtälje stad, invid Stockholmsvägen i höjd med fotbollsplanerna vid Norrtälje Sportcentrum. Inventeringsområdet gränsar främst till inventeringsområde 3, inventeringsområde 4 och inventeringsområde 42, belägna ca 300 m från Galgbacken (figur 2).

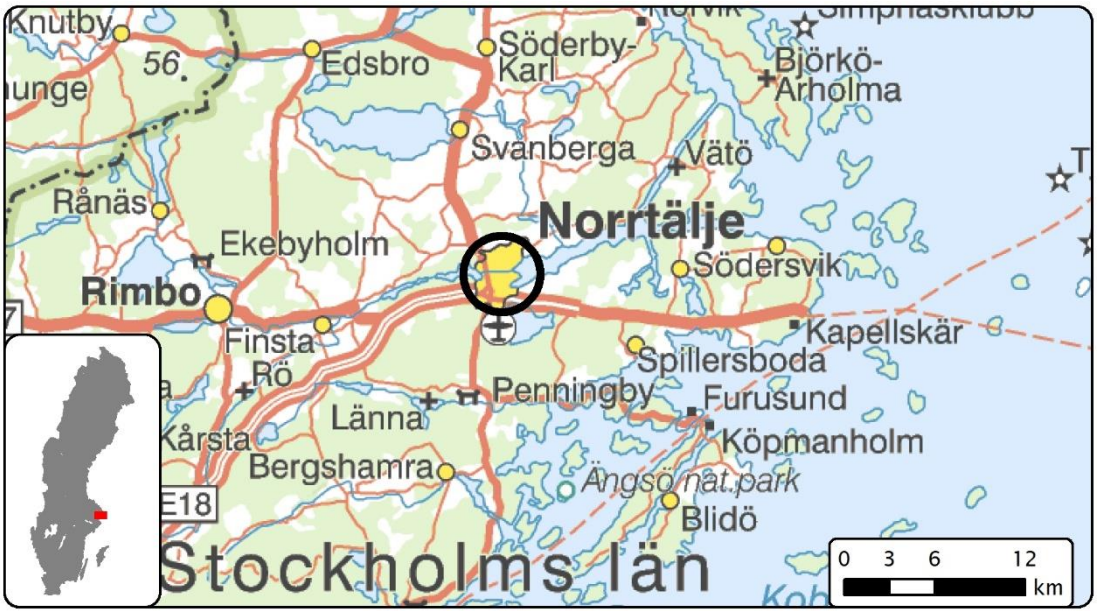

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Inventeringsområde 5 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar främst till tre andra inventeringsområden, ID 3, ID 4 och ID 42.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 15 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi. I grönstrukturstrategin benämns området som viktigt för rekreation och förskoleverksamhet. Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts i inom inventeringsområdet samt att området inte inhyser några tidigare noterade arter baserat på rapporteringar från Artportalen (figur 3).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 3, figur 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1,9 ha och utgör nästan 100 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 5, Galgbacken. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Blandlövskog	–

Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet domineras av blandskog med hällmarksinslag. Vegetationen består av risväxter och enar. Området korsas av stigar vilket vittnar om att området används regelbundet av närboende. Inga grövre träd påträffades och andelen död ved är ringa i området. På grund av områdets läge i stadsmiljön och ett varierat trädskikt, gynnar området den biologiska mångfalden.

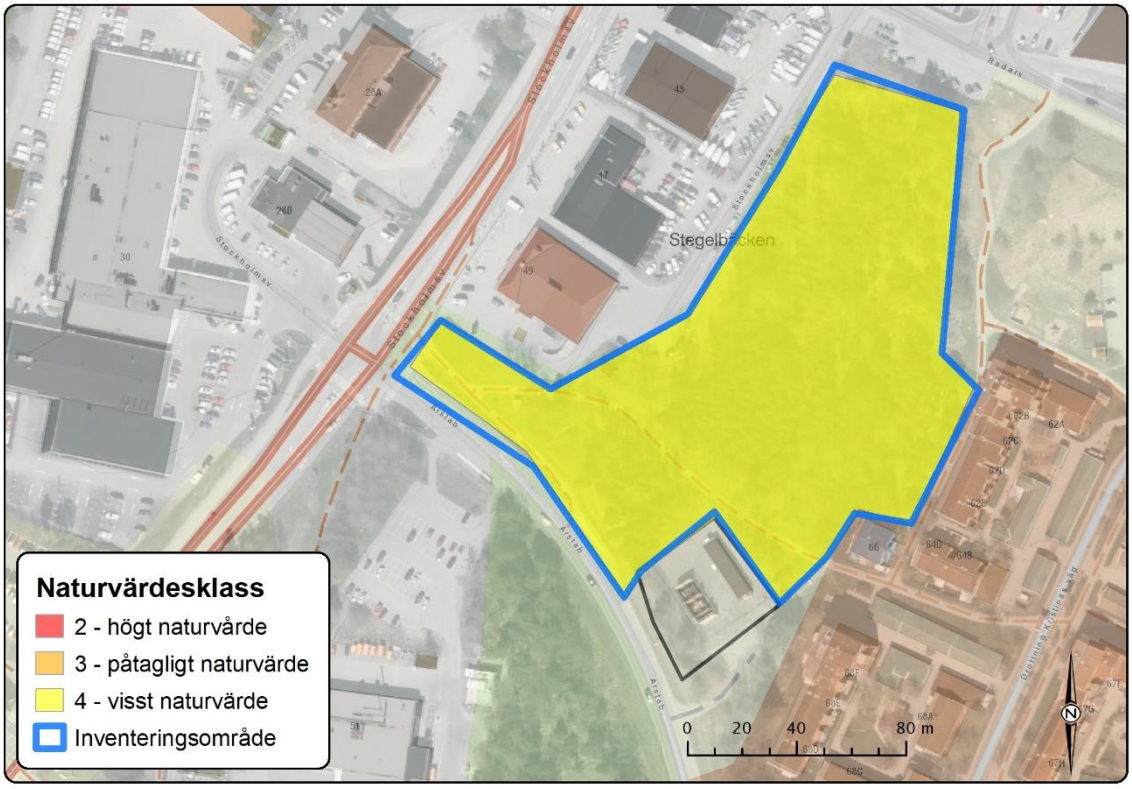

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområde 5.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet har bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandlövskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandlövskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 1,9 ha
Biotopvärde: Visst
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade blandlövskogen och områdets läge i stadsmiljön. Hela området angränsas av hårdgjorda ytor, förutom i söder där ett likartat grönområde angränsar. Inslaget av död ved på marken är ringa men skapar trots det substrat åt ett flertal organismer. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av områdets mångfald av trädslag och flerskitat trädskikt tillsammans med områdets läge i stadsmiljön. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider och heller inga grövre dimensioner av död ved, vilket bidrar till att biotopvärdet inte når högre än visst biotopvärde. Avsaknaden av naturvårdsarter bidrar till att artvärdet klassas till obetydligt artvärde.

De intilliggande grönområdena består av ett likartat grönområde i söder som i sin tur gränsar till grönområdet Årsta gamla tomt. Inga naturvårdsarter finns rapporterade i dessa områden men den gröna kil de bildar tillsammans är viktig för flertalet artgrupper i nord-sydlig riktning.

Värdeelement

Under fältinventeringen påträffades inga värdeelement eller viktiga strukturer.

Figur 4. Inventeringsområde 5, Galgbacken, består av en yngre blandskog med lövisnslag. Hela området dedömdes har natruvärdesklass 4 - visst naturvärde på grund av en flerskiktad blandskog.

Slutsatser

Generella slutsatser

Trots att inga naturvårdsarter eller värdeelement påträffades under fältinventeringen bedöms området hamna i naturvärdeklass 4 – visst naturvärde på grund av en flerskiktad blandskog. Inventeringsområdet anses ha viss betydelse för biologisk mångfald på grund av det geografiska läget i stadsmiljön. Vid eventuella exploateringsplaner i området är det viktigt att bevara områdets hela yta intakt, då området kan vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter tack vare den geografiska positionen mellan andra naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden. Naturvärdesobjektet skapar en värdefull refug av skydd, födosök och bosubstrat i den omgivande urbana miljön och om området bevaras under en längre period kan naturvärden utvecklas över tid. En mer ingående konnektivitetsanalys kan ge information om området vikt för spridning av olika artgrupper.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets närhet till inventeringsområden norr om Galgbacken och inventeringsområden i Östhamra i söder gör inventeringsområde 5 till en möjlig spridningskorridor för flertalet arter mellan dessa områden. Den ringa mängden av död ved utgör ändå viktiga substrat åt flertalet organismer. Det finns även goda spridningsmöjligheter i form av linjära element mellan Galgbacken och andra inventeringsområden med liknande naturtyper. En konnektivitetsanalys kan avgöra vikten av området i ett spridningsperspektiv.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med

naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

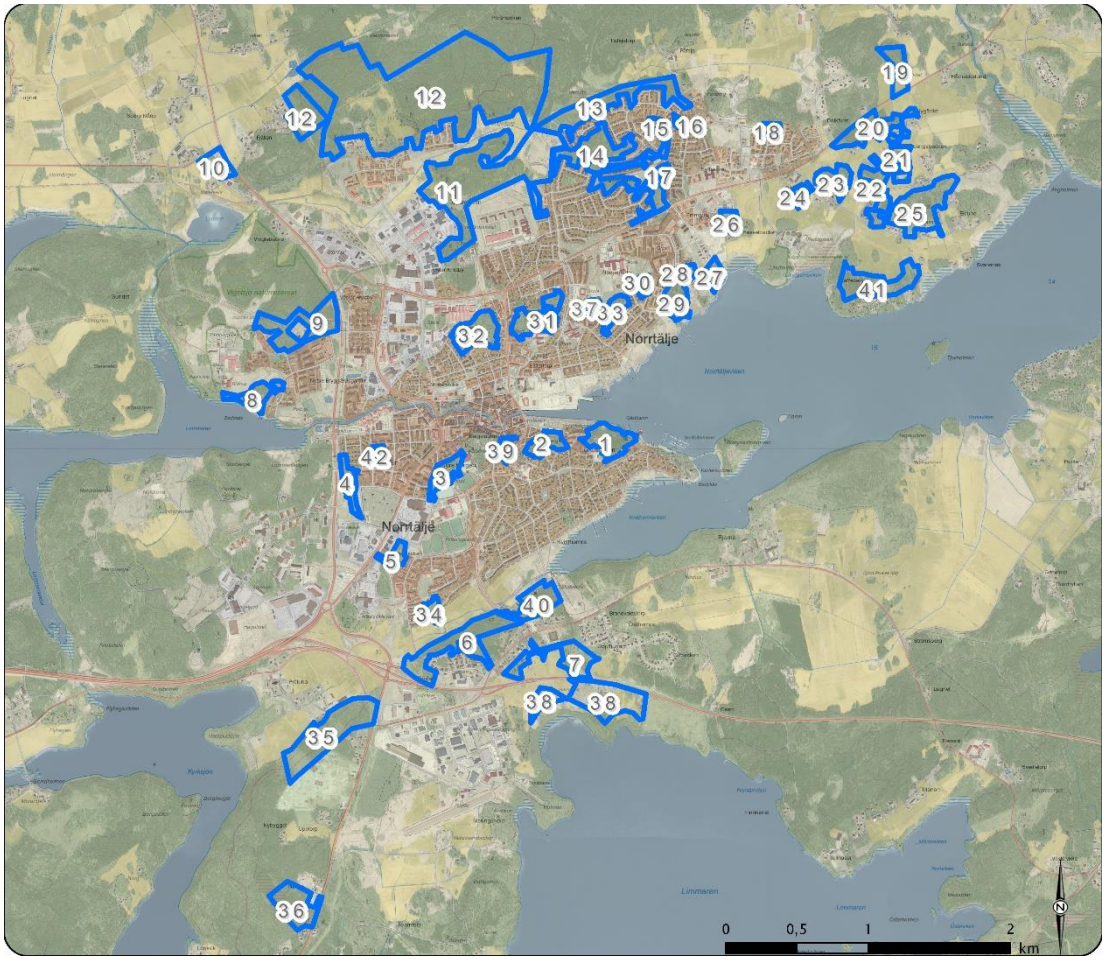

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 6, Görlaslingan

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 13
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 16
Generella slutsatser 16
Områdets koppling till andra naturområden 16
Referenser 18
Litteratur 18
Datakällor 18
Bilaga 1. Karta 19
Bilaga 2. Foton 21

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Petter Hedberg
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 6 Görlaslingan identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade blandskogen där en platå av hällmarkstallskog övergår i branter med blandskog med mycket grova aspar med aspticka och äldre tallar. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av områdets värdefulla strukturer och element, såsom stenblock och död ved samt att objektet hyser lämpliga miljöer för groddjur. Andelen naturvårdsarter motiverar visst artvärde vilket sammantaget ger naturvärdesklass 3. Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, med hänvisning till den gamla hällmarkstallskogen med mycket gamla tallar med tallticka, samt värdefulla strukturer som stenblock, stenrösen, liggande och stående död ved i olika storlekar och lodytor. Inventeringsområde 6 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Inventeringsområdets närhet till inventeringsområdena i Östhamra gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Görlaslingan ingår i ett kluster av andra inventeringsområden, där flertal av dem hyser liknande naturtyp och med goda

förbindelser. De omkringliggande områderna har även utpekade naturvärden, likaså Görlaslingen, vilket ökar vikten av spridningsmöjligheterna. Utanför inventeringsområdet finns ett större lekvatten för groddjur och vid det närliggande inventeringsområdet 40 ”Skogen Kvisthamrabacken” finns flera värdefulla groddjursmiljöer med rapporterade fynd av groddjur. Inventeringsområdet kan således fungera som en viktig spridningskorridor mellan andra viktiga groddjursmiljöer. Möjliga groddjursmiljöer som obesrverades i Görlaslingan var en damm samt övervintrings- och viloplatser.

Den avlånga formen på inventeringsområdet Görlaslingan binder sammans flertal grönytor i området. Eventuell exploatereing av Görlaslingan skulle därmed orsaka ökat avstånd mellan flertalet grönområden, framförallt för inventeringsområde 35. En konnektivitetsanalys skulle ge insikt i vilken grad detta kan försvåra spridningsmöjligheterna.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 6 ”Görlaslingan” är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad. Området gränsar till inventeringsområde 7 ”Östhamra” och inventeringsområde 40 ”Skogen Kvisthamrabacken” (figur 2).

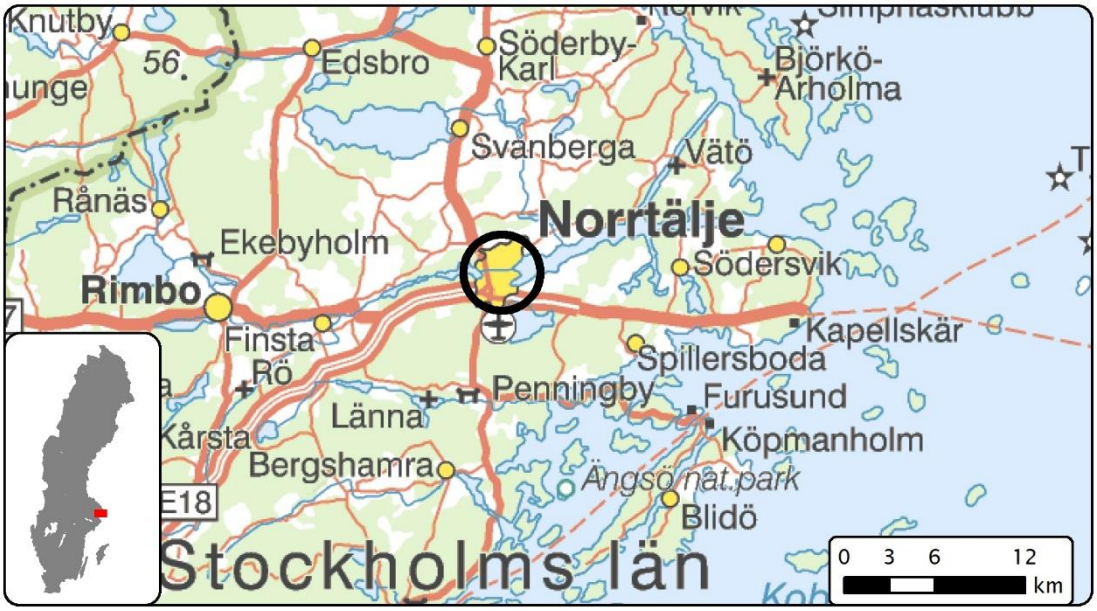

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

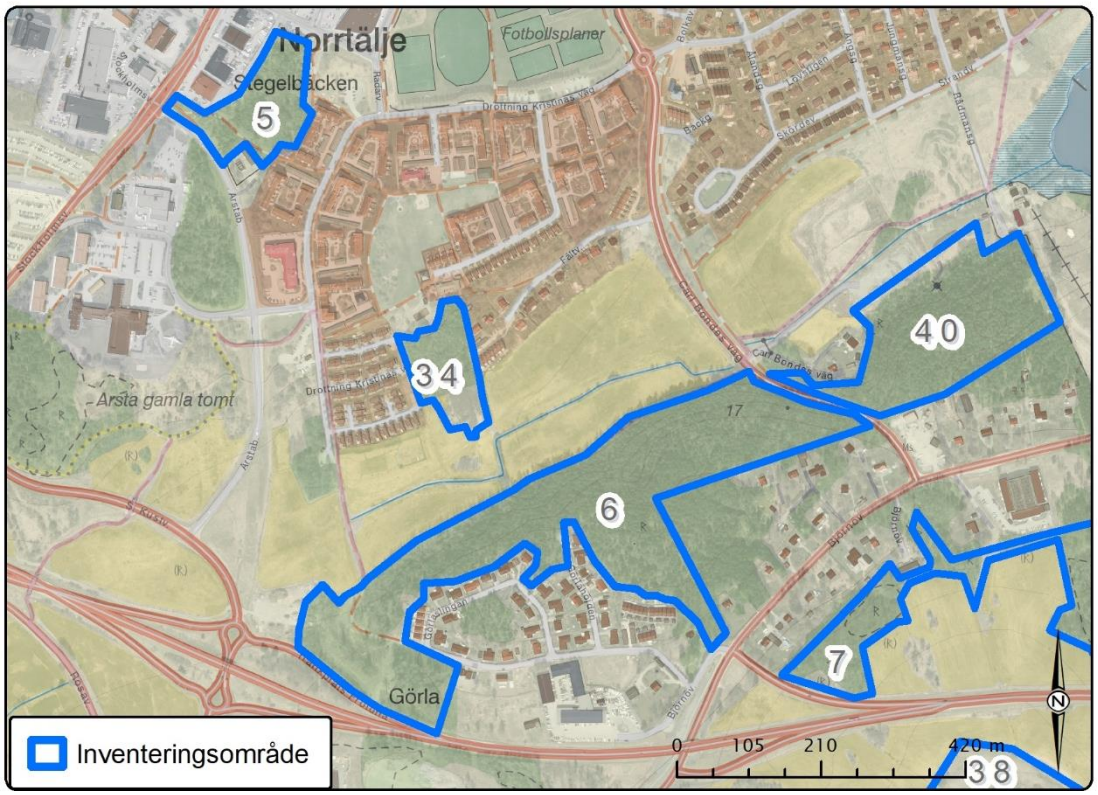

Figur 2. Inventeringsområde 6 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till två andra inventeringsområden, ID 7 och ID 40.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 15 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Utifrån förstudien framkom att en tidigare groddjursinventering har genomförts inom inventeringsområdet som visar att fynden av större och mindre vattensalamander är felrapporterade, då det inte finns något lekvatten kring den koordinaten. Däremot finns ett känt lekvatten strax utanför inventeringsområdet i sydost där större vattensalamander påträffats tidigare. Ytterligare österut finns noterade fynd av groddjur, i anslutning till dammarna norr om inventeringsområde 40, ”Skogen Kvisthamrabacken”. På andra sidan E18 finns stora bestånd av ask (figur 3).

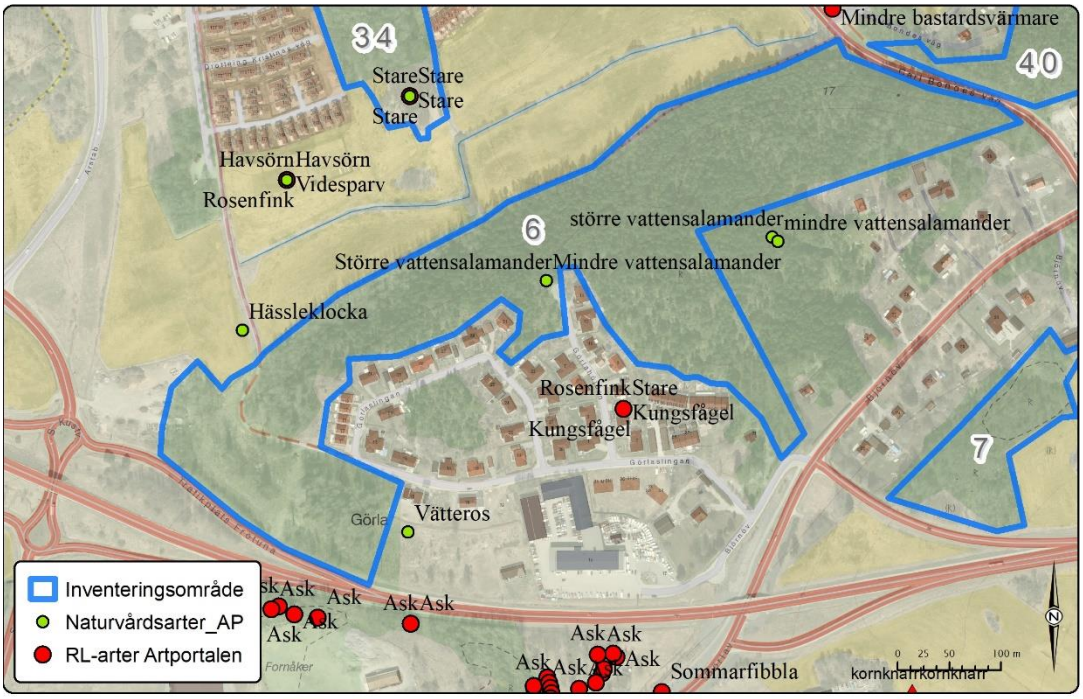

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområde 6.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades två naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, där det första bedömdes ha naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde och det andra bedömdes ha naturvärdesklass 2 – högt naturvärde (figur 3, tabell 3). Inventeringsområdet utgörs av flerskiktad barrblandskog med inslag av lövträd dels i branter dels på hällmark. Flera strukturer gör området lämpligt för groddjur. Naturvärdesobjekten har en areal om ca 10 ha, vilket utgör ca 85 % av inventeringsområdet och omfattar den dominerande hällmarkstallskogen och branten norrut med barrblandskog som har inslag av lövträd. Den övriga marken i området består huvudsakligen av yngre aspskog med vissa äldre aspar och av nyligen avverkad aspskog och utgör endast lågt naturvärde. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt.

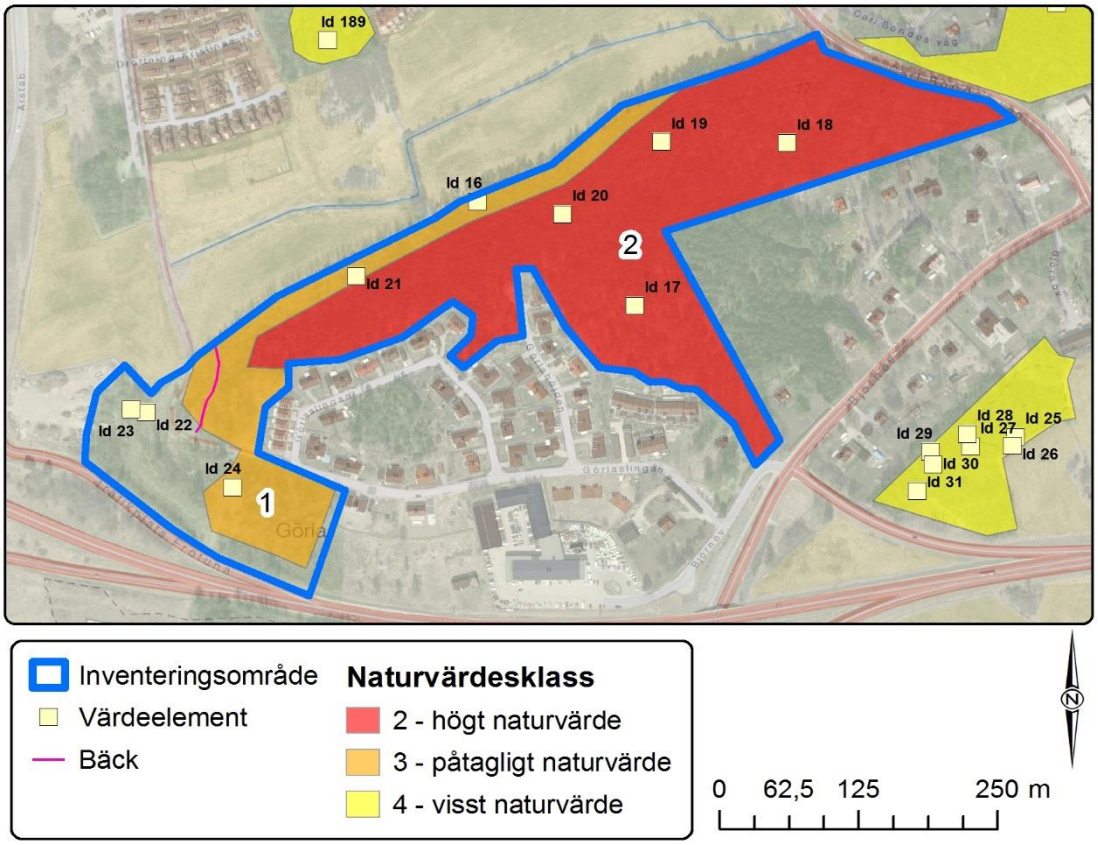

Figur 4. Naturvärdesobjekt, värdeelement samt det vattendrag som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 6.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 6, Görlaslingan. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog & träd	Flerskiktad blandskog	–
2	2	Skog & träd	Hällmarkstallskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL = Rödlistan, FL = Fridlyst, HA = arter i EU:s art- och habitatdirektiv, SA = Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID	
						1	2
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x	x
Cladonia stellaris	Fönsterlav	–		Bilaga 5	–	–	x
Regulus regulus	Kungsfågel	VU	–	–	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x	x
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	–	x

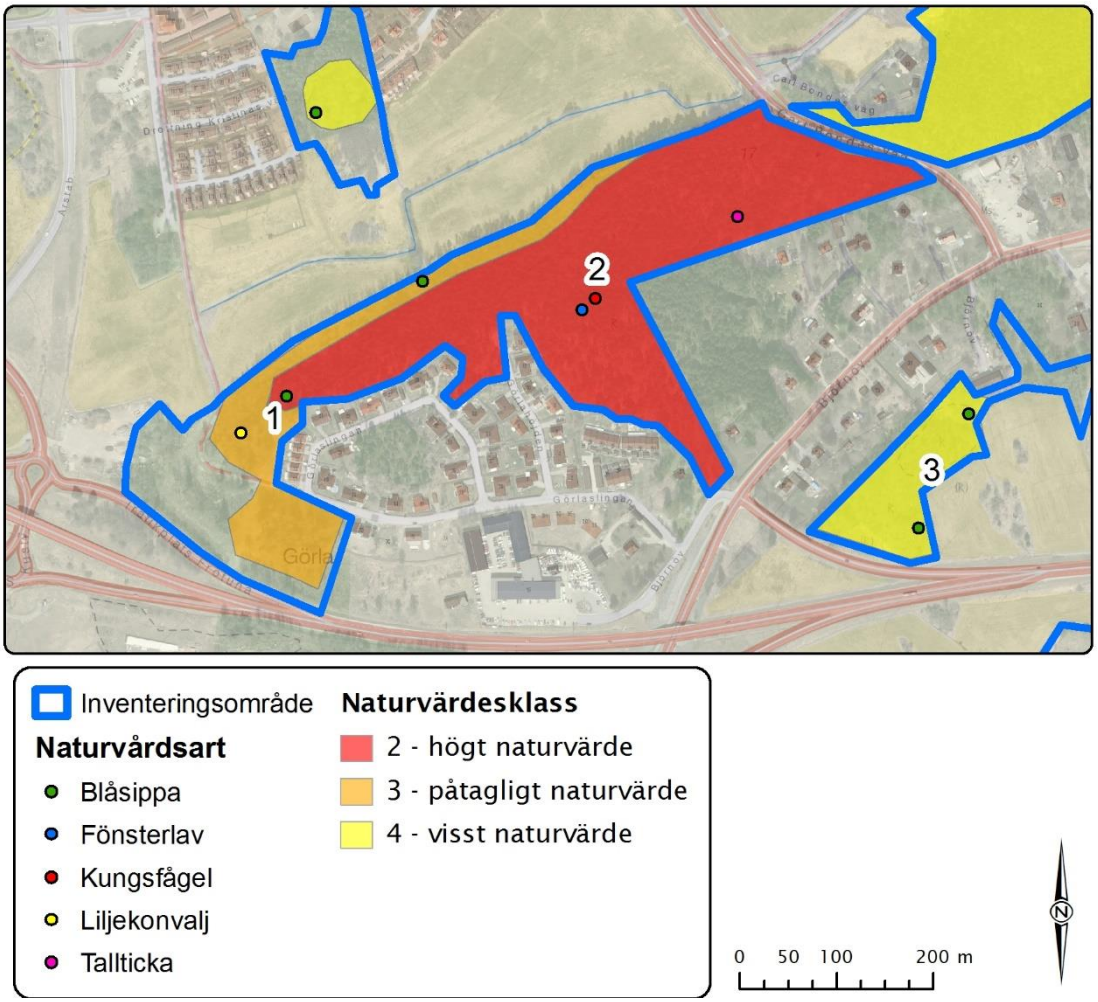

Figur 5. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 6.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av flerskiktad barrblandskog med inslag av lövträd som ligger dels i en nordsluttning dels på en hällmark. I de västra delarna dominerar trädslaget asp med inslag av hassel, björk, tall, gran, ek och till viss del yngre ask. Längre österut minskar andelen asp och tall och gran dominerar för att uppe på hällarna helt domineras av tall. Det finns inslag av en och hassel över hela området tillsammans med över 100-åriga tallar och granar med vida trädkronor. Dessa strukturer vittnar om en tid då området var mycket mer öppet och trädskiktet mindre slutet än vad det är i nuläget. I branterna består fältskiktet av blåsippa, liljekonvalj, kammossa och kvastmossa bland annat. Ovan branten finns hällmarkstallskog där fältskiktet domineras av blåbärsris och olika renlav. Död ved förekommer påtagligt i hela området och består av lågor, vindfällen och torrakor. I sydväst, där avverkning av skogen skett nyligen, finns en damm som kan fungera som lekvatten för groddjur. En bäck rinner på våren nerför branten i väster och längs hela områdets norra del finns ett dike i öst-västlig riktning. Området hyser mycket lämpliga miljöer för groddjur i form av lodytor, stenblock, liggande död ved, komposthögar och ytliga rötter. I söder angränsar inventeringsområdet till bostadsområden och grönytor i norr (figur 5).

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades två naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd, vilket har naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och naturvärdesklass 2 – högt naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Flerskiktad barrblandskog	Visst	Visst	3
2	Skog & träd	Hällmarkstallskog	Påtagligt	Påtagligt	2

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Flerskiktad blandskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 2,3 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Blåsippa *Hepatica nobilis*, liljekonvalj *Convallaria majalis,* kungsfågel *Regulus regulus* (VU), mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* (Artportalen), större vattensalamander *Triturus cristatus* (bilaga 2 habitatdirektivet) (Artportalen)
Tidigare inventeringar: Segerlind 2015

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade blandskogen med mycket grova aspar med aspticka och enstaka äldre tallar och granar. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av områdets värdefulla strukturer och element, såsom stenblock och död ved samt att objektet hyser lämpliga miljöer för groddjur. Andelen naturvårdsarter motiverar visst artvärde vilket sammantaget ger naturvärdesklass 3.

Figur 6. Naturvärdesobjektets norra delar har branter med ytliga rötter i en blandskog med gamla aspar och tallar.

2. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 2
Areal: 7,7 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **Blåsippa** *Hepatica nobilis*, **liljekonvalj** *Convallaria majalis,* **kungsfågel** *Regulus regulus* (VU), **(mindre vattensalamander)** *Lissotriton vulgaris* (Artportalen)*,* **större vattensalamander** *Triturus cristatus* (bilaga 2 habitatdirektivet) (Artportalen)*,* tallticka *Phellinus pini* (NT signalart), fönsterlav *Cladonia stellaris* (bilaga 5 habitatdirektivet)
Tidigare inventeringar: Segerlind 2015

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, med hänvisning till den gamla hällmarkstallskogen med mycket gamla tallar och värdefulla strukturer som stenblock, stenrösen, liggande och stående död ved i olika storlekar och lodytor. Dessa strukturer motiverar påtagligt biotopvärde samt att objektet hyser lämpliga miljöer för groddjur. Andelen naturvårdsarter, särskilt den rödlistade tallticka, motiverar påtagligt artvärde vilket sammantaget ger naturvärdesklass 2.

Figur 7. Naturvärdesobjekt 2 består av en hällmarkstallskog med över 150 år gamla tallar.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades nio olika värdeelement, av vilka två bestod av död ved, två av lodytor, ett av en torraka, en gammal asp, en gammal tall, en damm och ett stenröse (figur 4). Området har gott om död ved både liggande och stående av mindre storlekar än de som tas upp som värdeelement.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 9 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
16	Liggande död ved
17	Stenmur
18	Tallågor
19	Lodyta
20	Lodyta
21	Stående död ved
22	Torraka
23	Gammal asp
24	Vattensamling som kan fungera som lekvatten för groddjur.

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till de värdeelement, strukturer och miljöer som är knutna till naturvärdesobjektens biotoper. Inventeringsområdet hyser flera lämpliga miljöer i form av ytliga rötter och stenblock i branter vilka är värdefulla för groddjur, tillsammans med ett lämpligt lekvatten för groddjur. Det finns även enstaka tallar av ansenlig ålder och i öster växer tallticka på en äldre tall, vilket signalera att tallarna är över 150 år. Den döda ved som finns i området är av positiv betydelse för biologisk mångfald och att fortsätta spara död ved i området är värdefullt för att bevara och även utveckla de naturvärde som finns i området i nuläget. Vid en eventuell exploatering är det viktigt att särskilt tallen med tallticka sparas ihop med andra äldre tallar. Hela området är av stort värde för groddjur, med ett lämpligt lekvatten inom området och ett lekvatten strax utanför, och de strukturer med blockighet, ytliga rötter, klippskrevor och död ved är viktiga att bevara. I områdets västra och sydvästra delar har avverkning av skogsbeståndet skett vilket skapat en ruderatmark. Den för kommunen sällsynta lundviolen påträffades 2017 i de södra delarna av inventeringsområdet, där avverkning nu skett, och påträffades inte under föreliggande inventering.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller livsmiljöer för arter knutna till biotopen. Görlaslingan ingår i ett kluster av andra inventeringsområden, där flertal av dem hyser liknande naturtyp och med goda förbindelser. De omkringliggande områderna har även utpekade naturvärden, likaså Görlaslingen, vilket ökar vikten av spridningsmöjligheterna. Utanför inventeringsområdet finns ett större lekvatten för groddjur och vid det närliggande inventeringsområdet 40 ”Skogen Kvisthamrabacken” finns flera värdefulla groddjursmiljöer med rapporterade fynd av groddjur. Inventeringsområdet fungera troligtvis inte enbart som livsmiljö för groddjur utan fungerar även som en viktig spridningskorridor mellan andra viktiga groddjursmiljöer. Tallmiljöerna med 150 åriga tallar och tallticka är värdefulla för spridningen av tallticka inom Norrtälje stad. De flesta fynden av tallticka är gjorda i centrala och norra delarna av staden, vid Granparken, Signalberget, Bältartorp och upp mot Fågelsången. Det finns enstaka äldre träd spridda över hela Norrtälje stad som kan bli värdar för arten. Inventeringsområde 6 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Den avlånga formen på inventeringsområdet Görlaslingan binder samman flertalet grönytor i området. Eventuell exploatereing av Görlaslingan skulle därmed orsaka ökat avstånd mellan dessa sammanbundna grönområden, framförallt för inventeringsområde 35. En konnektivitetsanalys skulle ge insikt i vilken grad detta kan försvåra spridningsmöjligheterna.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr,

Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Segerlind, D. 2015. Groddjursinventering inför detaljplan vdi Södra infarten, Norrtälje kommun. Ecocom AB 2015.

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1. Karta

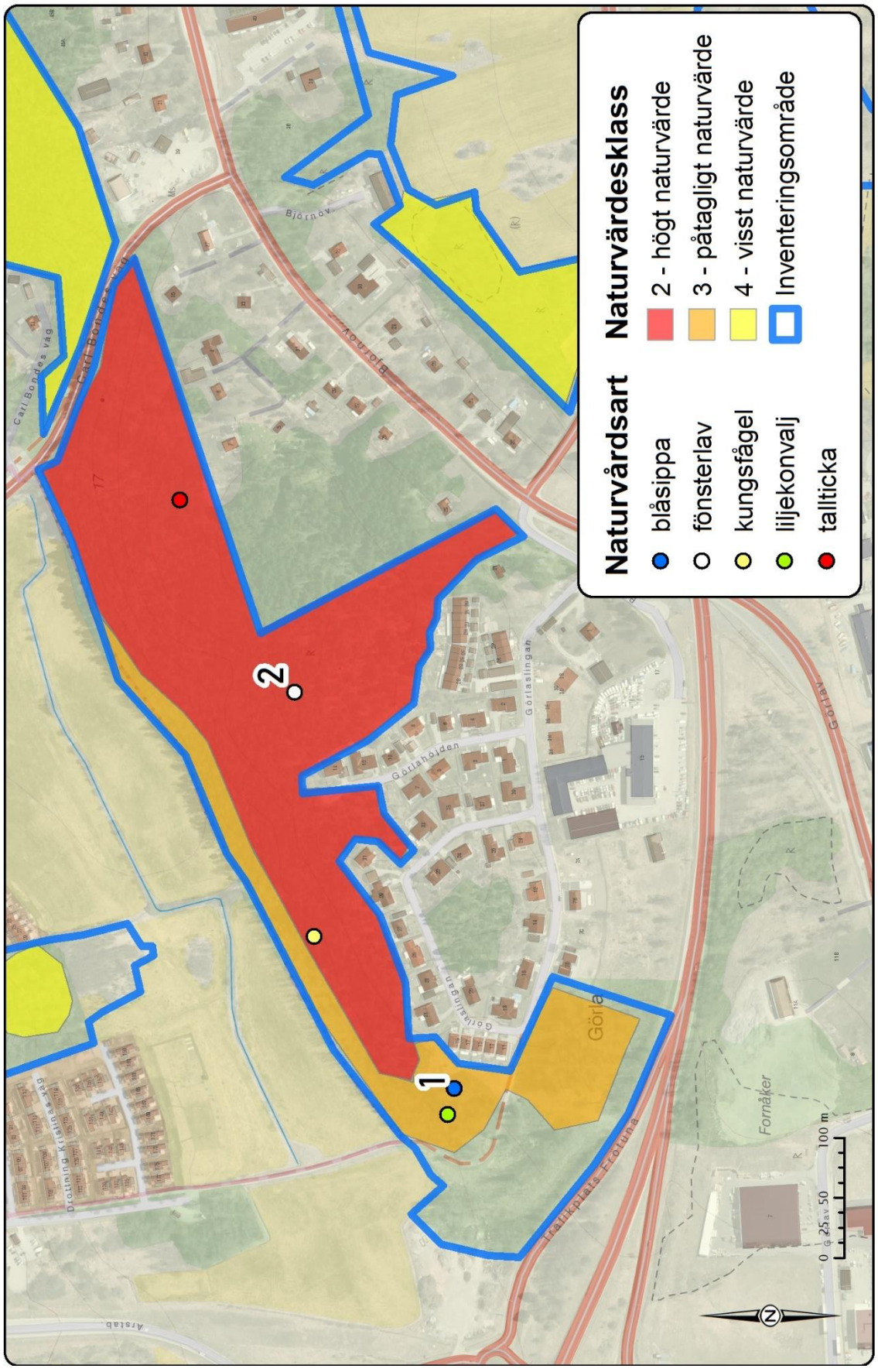

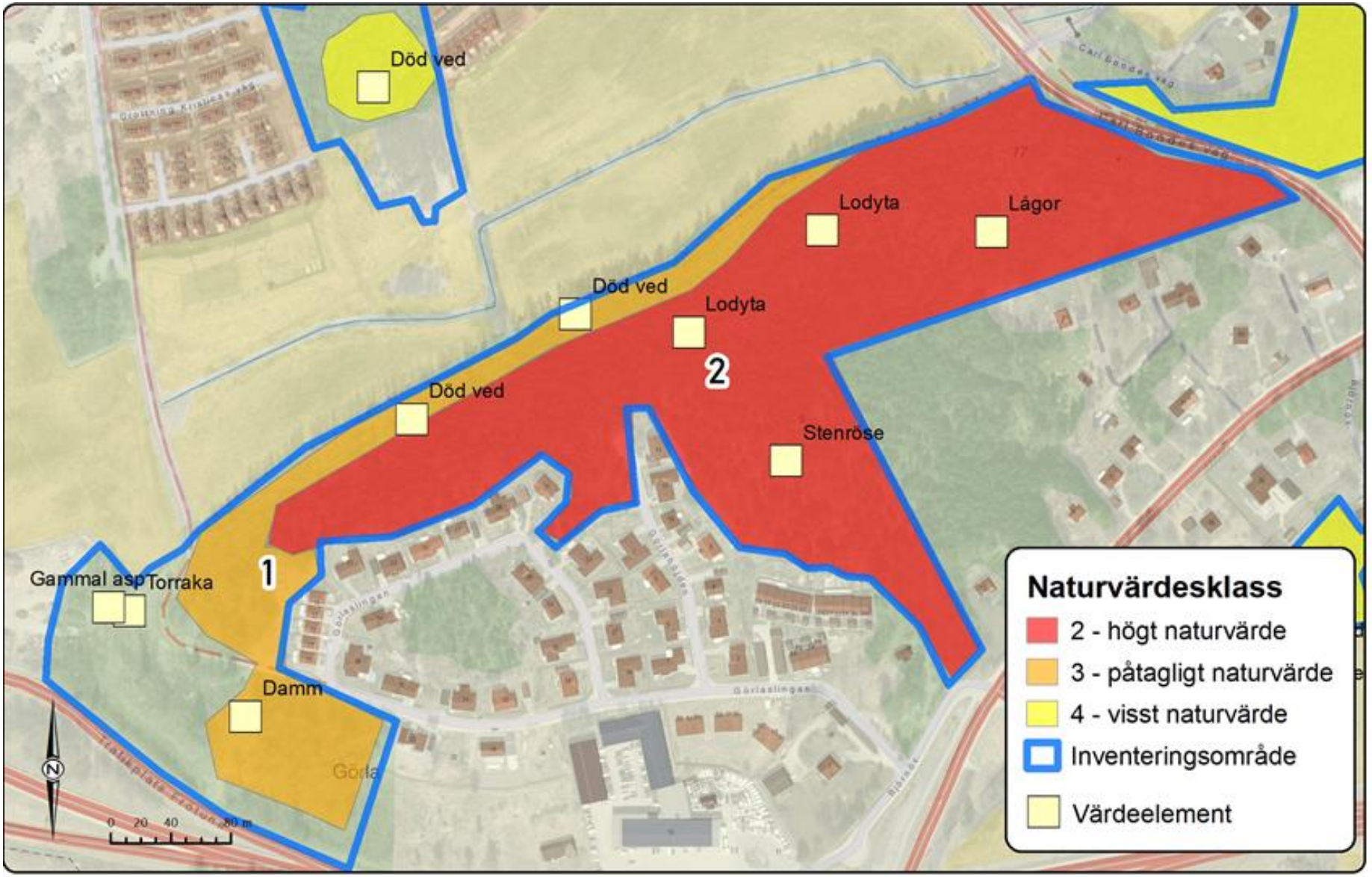
Död ved
Lodyta
Lågor
Död ved
Lodyta
2
Död ved
Stenröse
1
Gammal asp
Torraka
Damm
Görla
Naturvärdesklass
2 - högt naturvärde
3 - påtagligt naturvärde
4 - visst naturvärde
Inventeringsområde
Värdeelement

Bilaga 2. Foton

Värdeelementet ID 24 som påträffades i sydvästra delen av området.

Värdeelementet ID 17 i centrala delarna av inventeringsområdet.

Blockig terräng finns i norra delarna av objektet

Äldre tallar finns i branten i norr delen av inventeringsområdet och har identifierats som värdeelement.

Tallticka väder på en tall i de östra dalerna av inventeringsområdet.

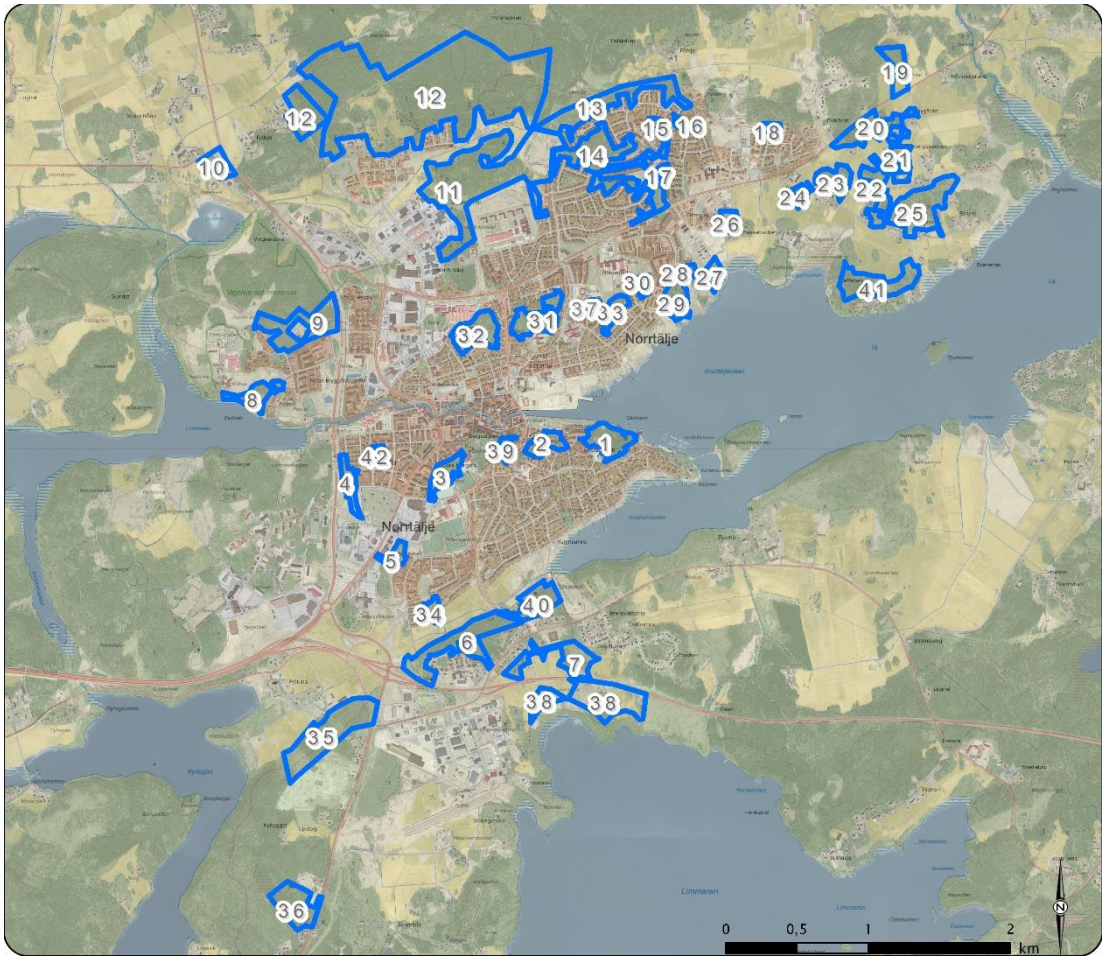

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 7, Östhamra

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 16
Generella slutsatser 16
Områdets koppling till andra naturområden 16
Referenser 18
Litteratur 18
Datakällor 18
Bilaga 1 karta 19

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 7 Östhamra identifierades under föreliggande inventering tre naturvärdesobjekt, ett bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och två bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdet har spår efter äldre tiders bete och det är betesprägeln som skapat de naturvärden som finns i området i nuläget. Troligtvis har området hängt ihop med det större grönområdet söder om E18 och utgjorde ett större sammanhängande betesområde med skogs- och hagmarker. Inventeringsområdets närhet till intilliggande inventeringsområden i Östhamra gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 7 ”Östhamra” är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad, strax norr om Östhamra gamla tomt. Området gränsar till inventeringsområde 38 ”Norr om Limmaren”, inventeringsområde 6 ”Görlaslingan” och inventeringsområde 40 ”Skogen Kvisthamrabacken” (figur 2).

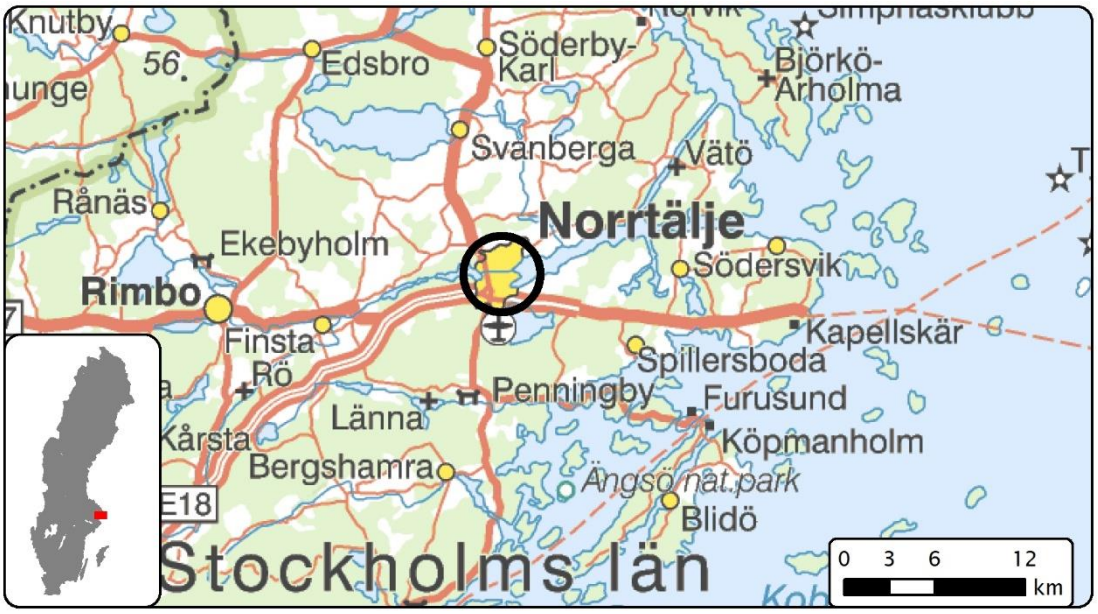

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Inventeringsområde 7 är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och angränsar till tre andra inventeringsområden, ID 6, ID 38 och ID 40.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 16 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet samt att området inte hyser tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Majoriteten av området består av fornlämningar (tabell 2).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Sammanlagt påträffades tre naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, av vilka ett bedömdes ha påtagligt naturvärde och två bedömdes ha visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 5,3 ha, vilket utgör 83 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt*.

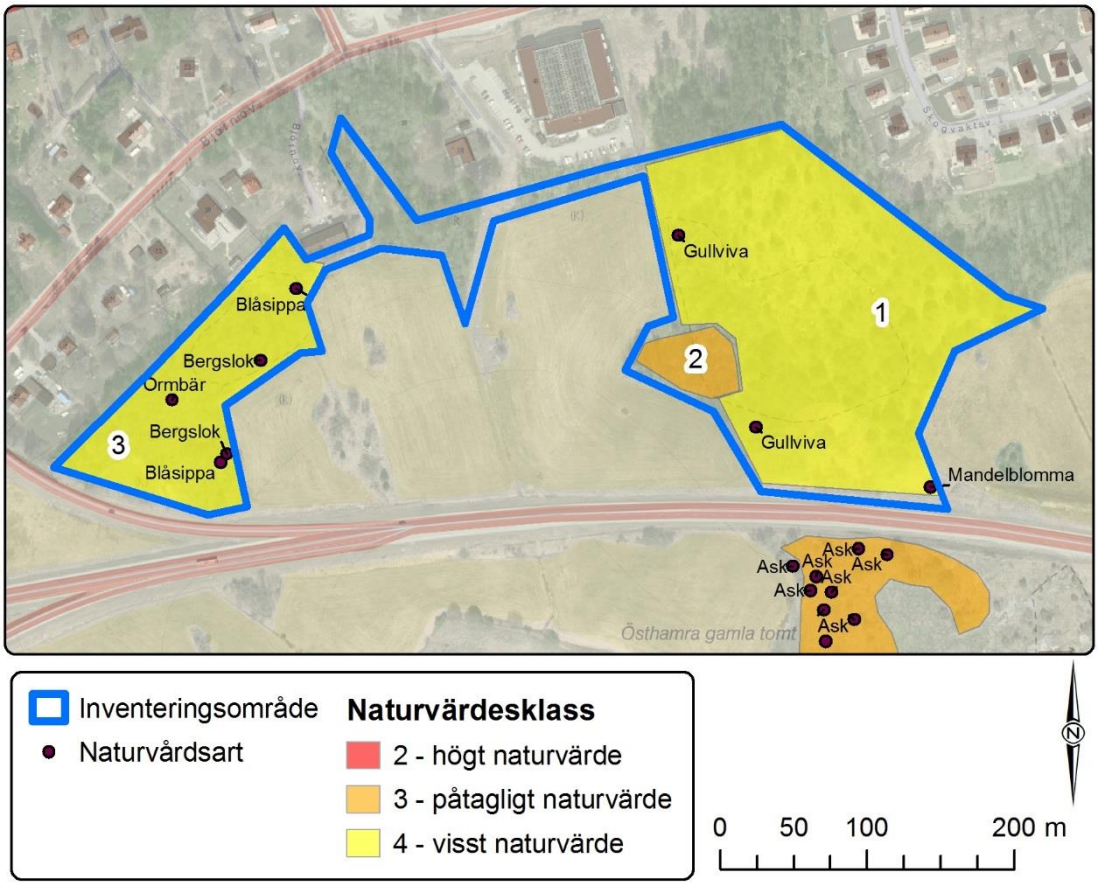

Figur 3. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 7.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 7, Östhamra. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Buskmark	Blandad lövskog	–
2	3	Skog med tidigare bete	Flerskiktad skog	–
3	4	Betad skog	Blandad lövskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart och T.art =Typisk art. En typisk art ingår i detta fall i naturtypen silikatgräsmark 6270 där Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA) visar på flera för naturtypen typiska arter och/eller karaktärsarter eller 9190 för bergslok som är typisk art för naturtypen näringsfattig ekskog.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	T.art	Objekt ID		
							1	2	3
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	–	–	–	x
Melica nutans	Bergslok	–	–	–	–	9190	–	–	x
Primula veris	Gullviva	–	–	–	x	–	x	–	–
Saxifraga granulata	Mandelblomma	–	–	–	–	6270	x	–	–
Dendrocopos major	Större hackspett	–	–	–	x	–	–	x	–

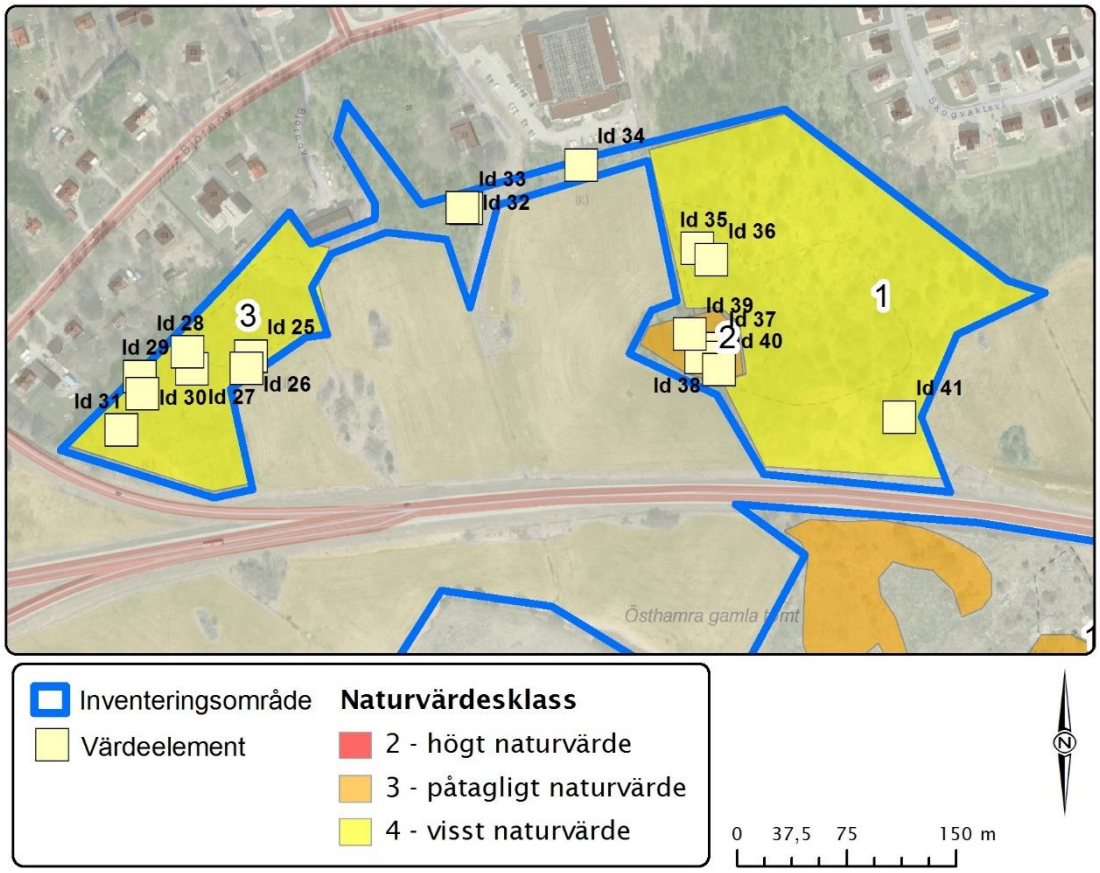

Figur 4. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 7.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdets östra del består till stora delar av fornlämningsmark med ett tätt buskskikt och inslag av hällmark. I området finns flera förekomster av äldre ekar och död ved. De västra delarna av området består av igenväxande betad blandlövskog. Fältskiktet utgörs till stor del av risväxterna blåbär och lingon, med örtinslag av främst gökärt, gullviva och skogsviol. Området kantas av bostadsområden i norr och åkermark i söder. De delar av området som inte klassas som naturvärdesobjekt bedöms inte uppnå någon naturvärdesklass på grund av låga art- och biotopvärden på grund av en hög

igenväxningsgrad av lövsly. Vid inventeringstillfället noterades fågelarterna korp, näktergal och större hackspett.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades tre naturvärdesobjekt, inom naturtypen betad skog. Två av objekten bedömdes ha naturvärdesklass 4 – visst naturvärde och en bedömdes ha naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Buskmark	Blandat buskskikt med gräsmark	Obetydligt	Visst	4
2	Skog med tidigare bete	Flerskiktad skog	Visst	Påtagligt	3
3	Betad skog	Blandad lövskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandad lövskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 3,7 ha
Biotopvärde: Visst
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: **Gullviva** *Primula veris*, mandelblomma *Saxifraga granulata* (typisk art 6270)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, på grund av förekomsten av det rika busk- och trädskiktet. I det rika buskskiktet finns även en gräsmark med svag hävd och tjock grässvål. Fläckvis påträffades naturvårdsarterna mandelblomma och gullviva tillsammans med gökärt och bergslok, i övrigt dominerar bredbladigt gräs. Både mandelblomma och gullviva är typiska arter för naturtypen silikatgräsmark 6270, gullviva är dessutom en fridlyst art. Den ringa förekomsten av dessa två naturvårdsarter ger objektet ett obetydligt artvärde, medan biotopvärdet klassas till visst biotopvärde beroende på objektets flerskiktade vegetation av oxel, ek, sälg och gran, inslag av äldre träd med vida kronor samt att värdeelement i form av död ved förekommer sparsamt.

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1 består till stora delar av halvöppen gräsmark med täta buskskikt. Gräsmarken har en tjock grässvål och svag hävd vilket resulterat i en artfattig gräsmark. Naturvärdena är kopplade till de rika buskmarkerna och brynmiljöerna.

2. Flerskiktad skog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,23 ha
Biotopvärde: Påtagligt
Artvärde: *Visst*
Naturvårdsarter: **Större hackspett** *Dendrocopos major*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, på grund av ett flerskiktat trädskikt med sälg, rönn, asp, oxel, hägg och flertalet gamla sälgar. Större hackspett är naturvårdsart på grund av sin fridlystning och observerades som födosökande i området. Avsaknaden av andra naturvårdsarter ger objektet ett obetydligt artvärde, medan biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av det flerskiktade trädskiktet och många strukturer av död ved i olika former och stadier. I naturvärdesobjektet finns värdelement i form av död ved av sälg, både stående och liggande samt äldre oxel och sälg. Äldre individer av oxel och sälg är viktiga substrat för flera insektsarter så som vildbin och fjärilar. Oxelns bär är en viktig födoresurs för flera fågelarter.

Figur 6. Naturvärdesobjekt 2 består av rikligt med död ved i olika stadier och former. Här finns både stående död ved och lågor. Brynmiljöer och flerskiktad skog med flera olika lövträdsarter ger området påtagliga biotopkvaliteter.

3. Skog med tidigare bete

Naturvärdesklass: 4
Areal: 1,4 ha
Biotopvärde: Visst
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: **Blåsippa** *Hepatica nobilis,* ormbär *Paris quadrifolia* (signalart) och bergslok *Melica nutans (typisk art 9190)*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, på grund av tidigare betad skog med inslag av äldre träd, särskilt ek och liggande död ved. Delar av området består av en tidigare betad ädellövskog av ek. Under inventeringen påträffades bergslok som är typisk art för naturtypen Näringsfattig ekskog tillsammans med den fridlysta arten blåsippa. I nuläget kan inte naturtypen klassas till Näringsfattig ekskog, men då betet var aktivt kan det mycket väl ha varit en näringsfattig ekskog. Därför väger fyndet av bergslok tunt i artvärdesbedömningen. I några sänkor hittades ormbär, en typisk art för näringsrik granskog, men denna art bidrar inte till artvärdet då större delen av området består av lövskog. Den låga förekomsten av naturvärdesarter ger objektet ett obetydligt artvärde. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av spår efter tidigare bete som skapar äldre träd med vidsträckta kronor. Skogen har i små gläntor inslag av ängsvegetation med brudbröd och småborre, dessa ytor är mycket små och uppfyller inte kraven för ett eget naturvärdesobjekt. Förekomst av värdeelement i form av flera äldre ekar, en äldre oxel, ett stenröse vid skogsbryn samt död ved i form av lågor av sälg och asp är biotopkvaliteter som bidrar positivt till den biologiska mångfalden.

Figur 7. Naturvärdesobjekt 3 består av äldre träd och uppvuxet sly i en tidigare betad skog eller lövtäkt. Igenväxningen har kommit långt och de äldre träden med breda kronor överskuggas till stor del av uppväxande lövsly.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 17 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
25	Gammal stenröse vid skogsbryn
26	Död ved av lågor av sälg och asp
27	Större ek, vidkronig under igenväxning av andra träd
28	Gammal oxel
29	Större ek
30	Större ek
31	Död ved bestående av lågor och högstubbar av asp
32	Blockig terräng
33	Liggande död ved och högstubbe
34	Odlingsröse i skog
35	Död ved på marken
36	Gammelgran
37	Gammal sälg, knäckt på mitten med döda grenar på marken
38	Liggande död sälg
39	Liggande död sälg
40	Stor vidvuxen oxel
41	Stor oxel

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområde 7, ”Östhamra”, hyser inslag som är av positiv betydelse för biologisk mångfald genom de biotopkvaliteter som påträffades. Dessa biotopkvaliteter består dels av enstaka äldre trädindivider tillsammans med ett påtagligt inslag av död ved i olika former, både liggande död ved på marken och stående död ved i form av högstubbar och stående döda träd. Området består dessutom av en buskmark med täta buskskikt och brynmiljöer. Buskmarken och brynmiljöerna skapar gynnsamma förhållanden för flera arter av fåglar och mindre däggdjur. Bärande och blommande buskar är en viktig födoresurs för flera insekter, så som vildbin och fjärilar men även för flera fågelarter. Naturtypen betad skog är en naturtyp som minskar i landskapet generellt och särskilt i den tätortsnära miljön. Trots att det enbart finns spår kvar av ett tidigare bete så kan områdets naturvärden höjas rejält om det restaureras och betet återupptas. Det vittnar inte minst de små blomrika gräsytorna om som finns kvar i mindre gläntor i skogen och i den öppna gräsmarken. Ett återupptaget bete kan relativt snabbt skapa en betydligt artrikare gräsmark än vad som finns där i nuläget.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och utgör en förlängning av grönområdena längs Limmarens norra strand. Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller både livsmiljöer och konnektivitetsmöjligheter för arter knutna till betad skog. Närheten till andra inventeringsområden och grönytor med omgivande odlingslandskap gör området till en spridningskorridor till dessa områden.

Inventeringsområdet är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och utgör en förlängning norrut av grönområdena längs Limmarens norra strand. Det är lätt att tro att innan E18 fanns var inventeringsområdet Östhamra och inventeringsområdet Limmarens norra strand ett sammanhängande odlingslandskap med djur som gick på skogen och de öppna ytorna bestod av ängs- och hagmarker. I nuläget utgör E18 en kraftig barriär för spridningen mellan områdena och flera arter förolyckas säkerligen i sina försök att ta sig mellan områdena över europavägen.

För att öka områdets naturvärde bör en skötselplan tas fram som återupprättar den luckiga ädlelövskogen tillsammans med ett återupptaget bete. Betet gynnar även den igenvuxna gräsmarken i öster. Den rikliga döda veden, främst i naturvärdesobjekt 2 bör bevaras för att gynna insekter och kryptogamer och i ett mindre tätt trädskikt skapas solbelyst död ved vilket gynnar flera vedlevande skalbaggsarter.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 karta

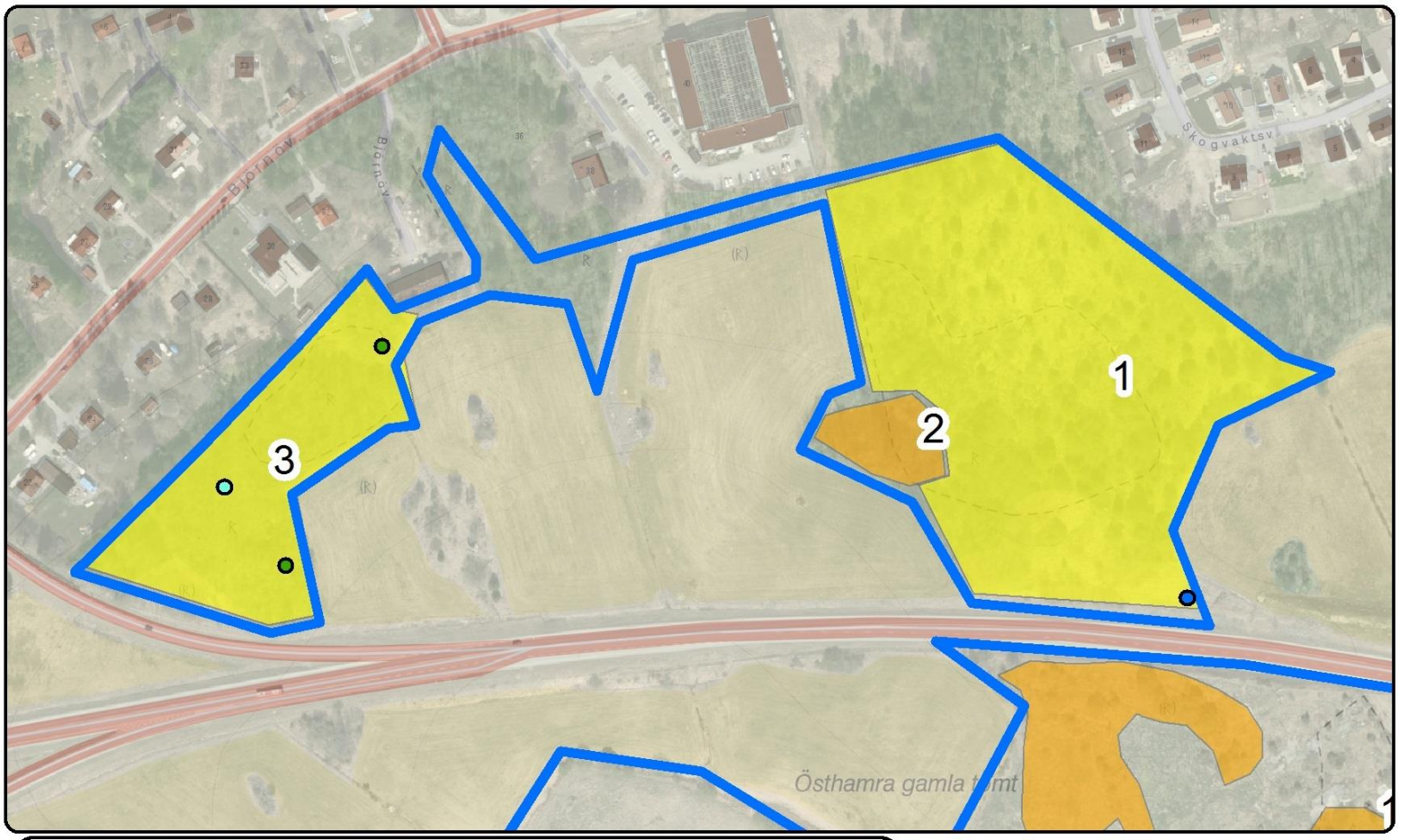

Inventeringsområde

Naturvårdsart

- Blåsippa
- Gullviva
- Mandelblomma
- Ormbär
- Tallticka

Naturvärdesklass

- 2 - högt naturvärde
- 3 - påtagligt naturvärde
- 4 - visst naturvärde

0 37,5 75 150 m

N

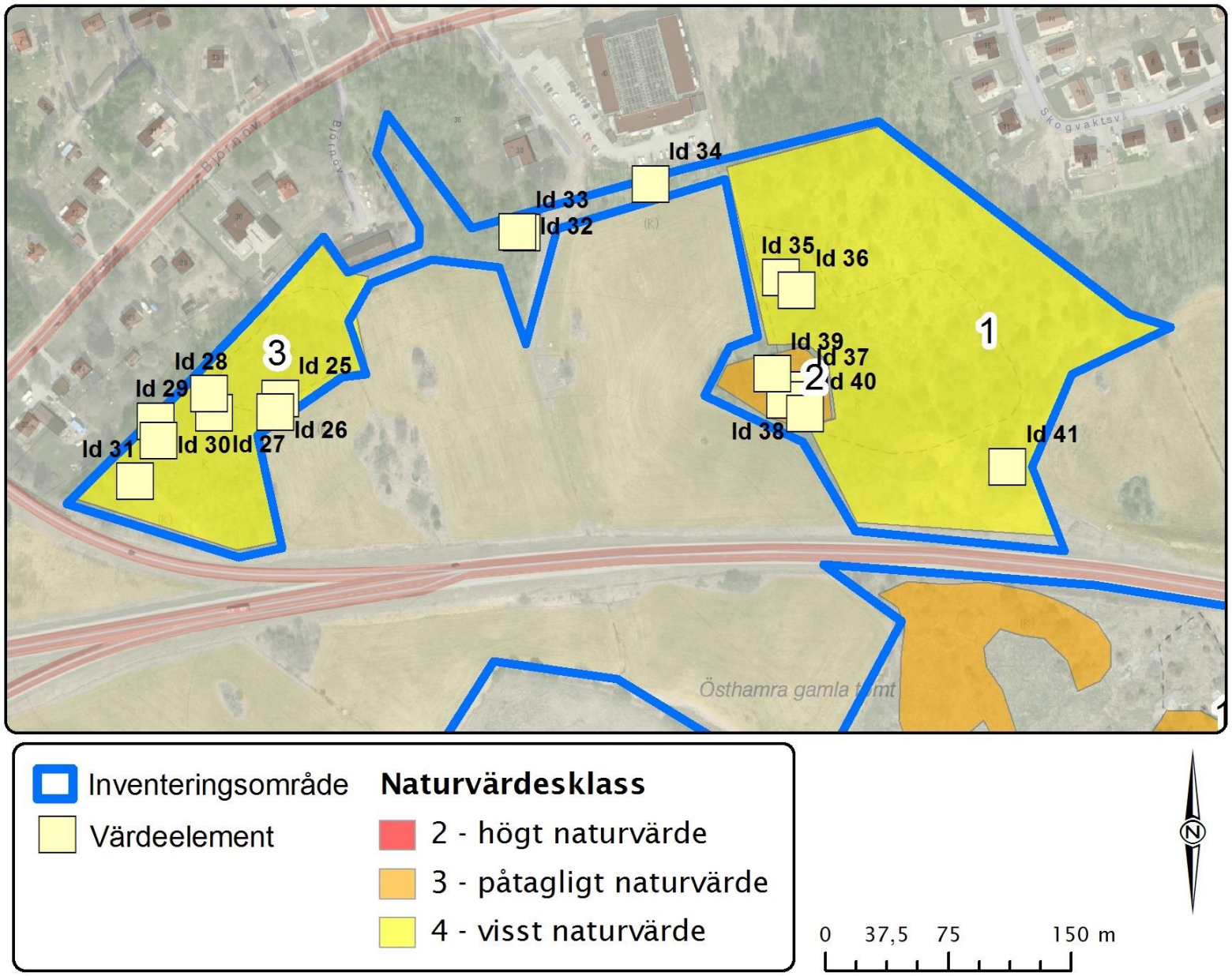
Id 34
Id 33
Id 32
Id 35
Id 36
Id 39
Id 37
Id 40
Id 38
Id 41
Id 28
Id 29
Id 31
Id 30
Id 27
Id 26
Id 25
1
2
3
Björnöv
Skogvaktsv
Östhamra gamla kyrkt
Inventeringsområde
Värdeelement
Naturvärdesklass
2 - högt naturvärde
3 - påtagligt naturvärde
4 - visst naturvärde
0
37,5
75
150 m

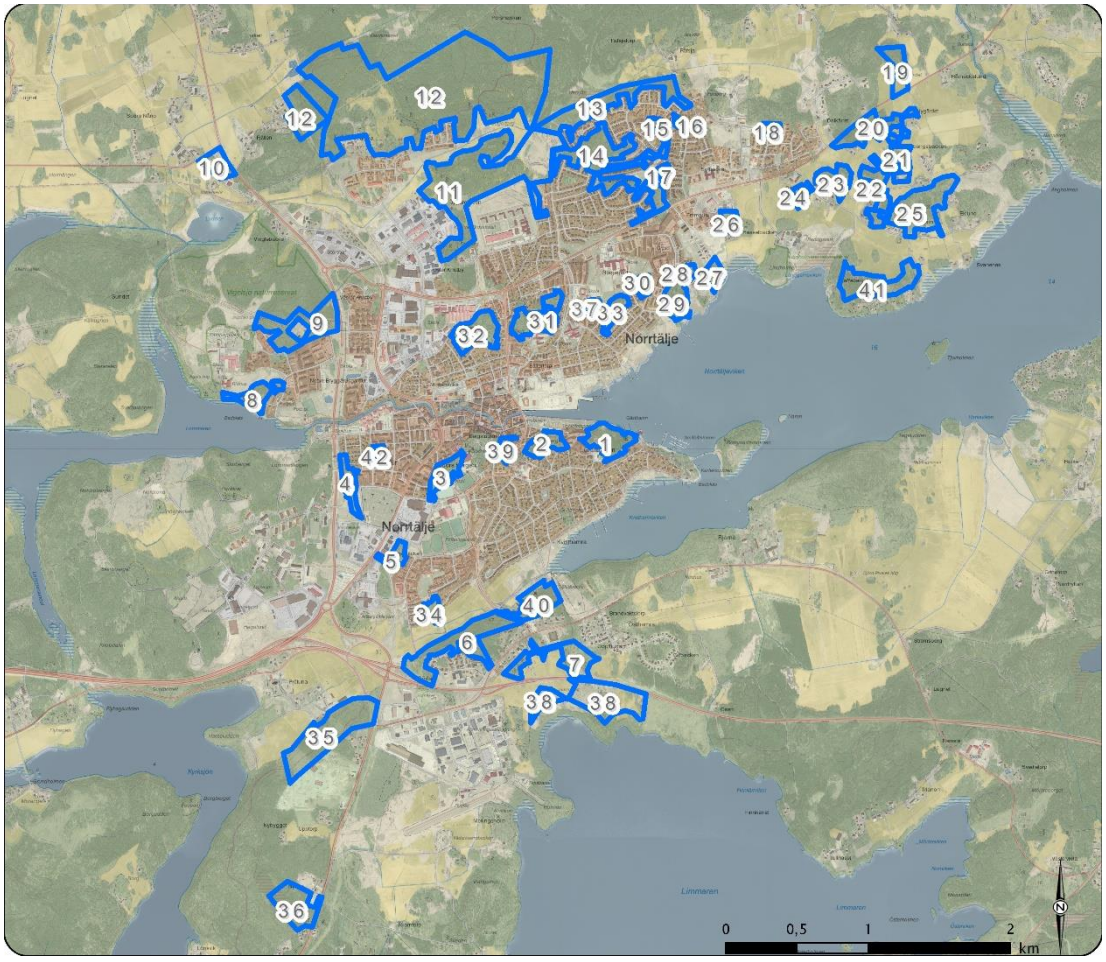

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 8, Kobacken, Vigelsjö strand

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 8 Kobacken identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt, bestående av blandlövskog, som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdet är beläget vid Lommarens norra strand där värdefulla lekzoner för vanlig padda finns lokaliserade. I inventeringsområdets centrala delar finns ett parti med blockig terräng, strukturer som är gynnsamma för groddjur. Vanlig padda har påträffats utanför området och sannolikt använder den området för både födosök och som viloplats. Inom inventeringsområdet finns även så kallade faunadepåer i form av komposthögar och deponier av död ved. Inventeringsområdets närhet till Vigelsjö naturreservat i väster, inventeringsområde 9 i norr samt klustret av inventeringsområden i Grind gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa. I de omkringliggande inventeringsområdena har även möjliga groddjursmiljöer observerats, vilket stärker vikten av goda spridningsmiljöer mellan dem. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 8 ”Kobacken, Vigelsjö strand”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de västra delarna av Norrtälje stad, strax söder om Lommarskolan. Området ligger söder om inventeringsområde 9 ”Tälje 2:195” (figur 2).

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

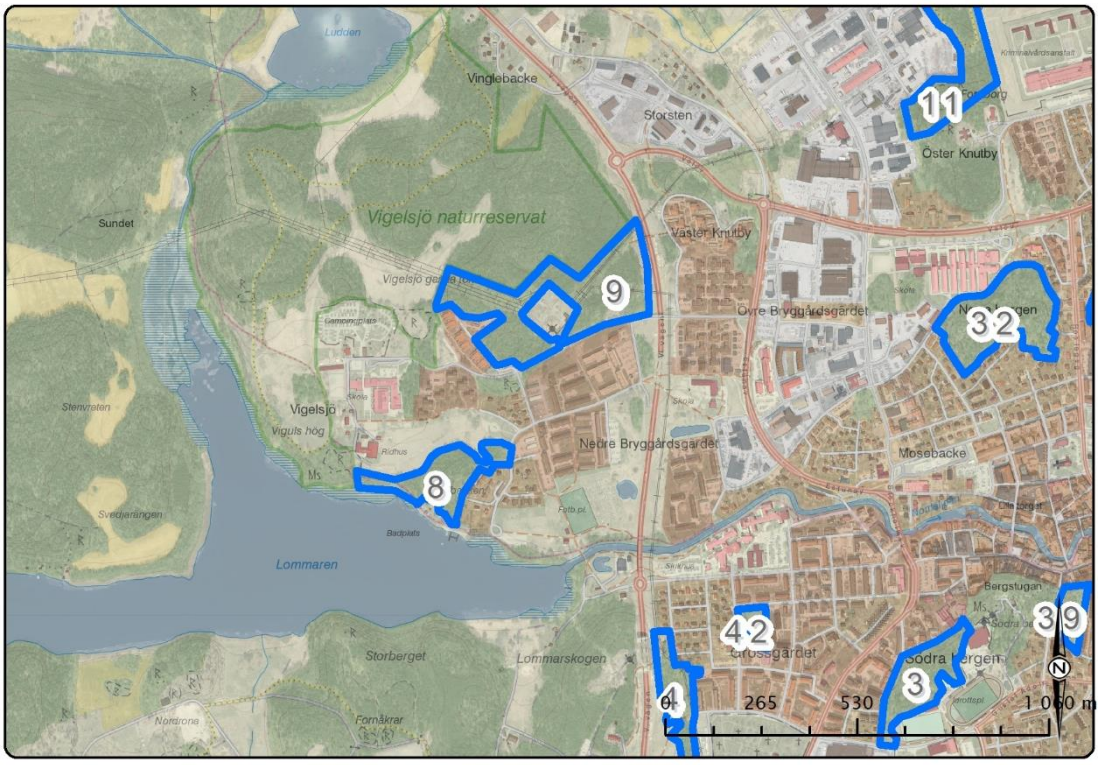

Figur 2. Inventeringsområde 8 är beläget i de västra delarna av Norrtälje stad och ligger i närheten av inventeringsområde ID 9.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 31 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 8 är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för förskola och rekreation. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Nordväst om inventeringsområdet finns Vigelsjö naturreservat där bland annat den fridlysta orkidén Adam och Eva samt den rödlistade arten slåtterfibbla har påträffats. Flera observationer av vanlig padda och vanlig groda har gjorts i anslutning till inventeringsområdet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 2,9 ha och utgör ca 83 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt nedan.

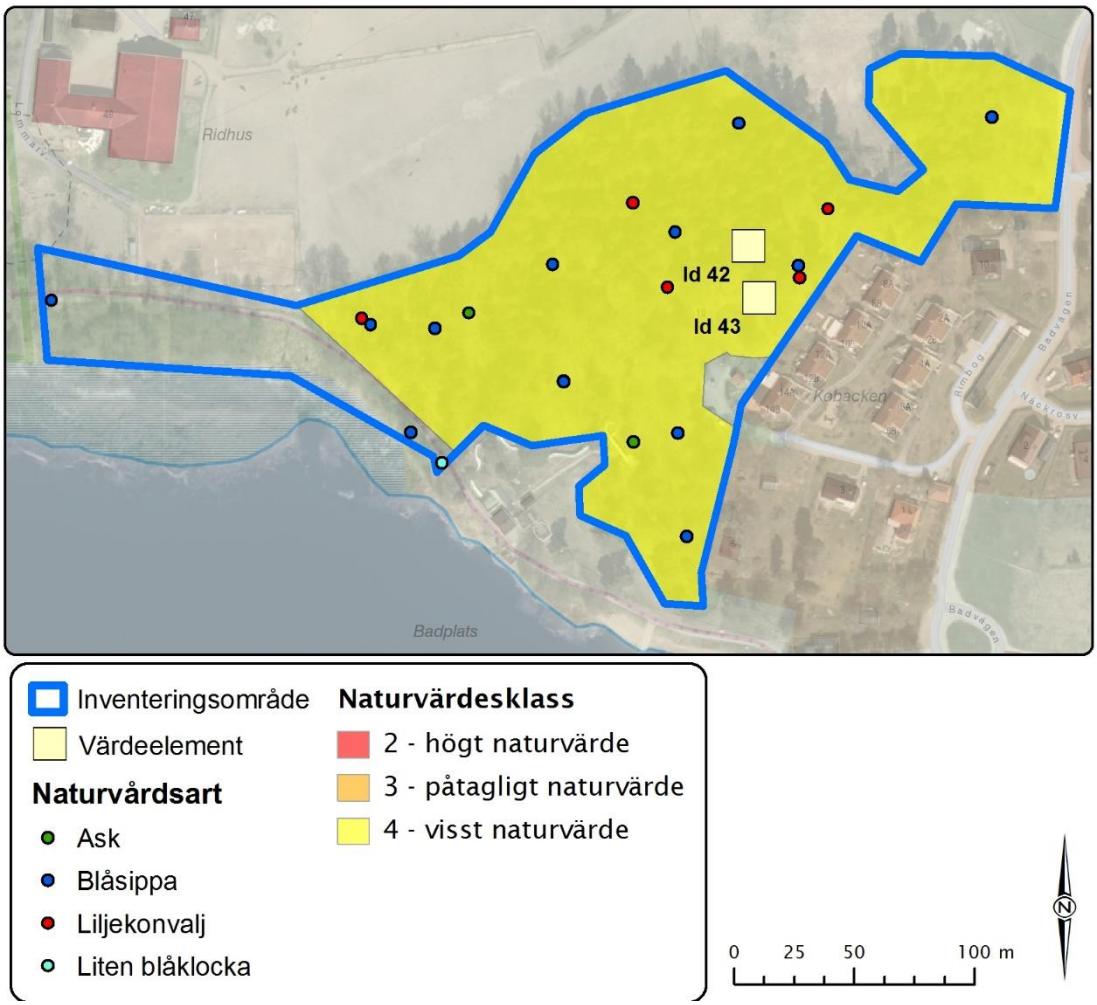

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 8.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 8, Kobacken, Vigelsjö strand. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Blandlövskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av blandlövskog med inslag av barrträd med underväxt av hassel. Delar av området har hällmarksinslag där främst tall dominerar. Trädskiktet är relativt ungt, men död ved på marken av framförallt klenare lövträd förekommer sparsamt i inventeringsområdet. De västra delarna av inventeringsområdet domineras av klibbal med inslag av björk, en och rönn. Markskiktet domineras av sly och älgört. Inventeringsområdet är beläget vid Lommarens norra strand där värdefulla lekzoner för vanlig padda finns lokaliserade. Vanlig padda har påträffats utanför området och sannolikt använder den området för både födosök och som viloplats. Inom inventeringsområdet finns så kallade fauna depåer i form av komposthögar och deponier av död ved. I inventeringsområdets centrala delar finns ett parti med blockig terräng, strukturer som är gynnsamma för groddjur.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet har bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandlövskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandlövskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 2,9 ha
Biotopvärde: Visst
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), liljekonvalj *Convallaria majalis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade blandlövskogen med inslag av ask, ek och hassel. Inslaget av död ved skapar substrat åt ett flertal organismer, särskilt groddjur. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av områdets mångfald av trädslag, andelen död ved på marken och strukturer med stenblock som gynnar groddjur. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider, vilket bidrar till att biotopvärdet inte når högre än visst biotopvärde. Den rödlistade arten ask påverkas lätt av sjukdomar och höjer således inte artvärdet genom sin rödlisteklassning.

Däremot förekommer naturvårdsarten liljekonvalj som är fridlyst i Stockholms län. Avsaknaden av andra naturvårdsarter bidrar dock till att artvärdet klassas till obetydligt artvärde, men med en groddinventering efter främst spelande vanlig padda på våren skulle höja upp artvärdet, och därmed även hela naturvärdesklassningen, till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

De intilliggande grönområdena består i väster av Vingelsjö naturreservat med flera kända naturvärden så som artrika gräsmarker, rikt fågelliv och flera arter däggdjur. Det är högst troligt att dessa arter även använder inventeringsområdet för sina födosök eller som skydd för natten. Nordväst om inventeringsområdet finns öppna betesmarker som tillhör ridskolan. I söder finns Lommarens strand med bitvis breda strandzoner.

Figur 4. De östra delarna av inventeringsområdet består av ett skogsbestånd med bland annat hassel och ask.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 2 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
42	Liggande död ved i olika nedbrytningsstadier
43	Faunadepå

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområde 8 är främst kopplade till den blandlövskog med värdeelement som förekommer i naturvärdesobjektet. Inventeringsområdet är beläget vid Lommarens norra strand där värdefulla lekzoner för vanlig padda finns lokaliserade. Vanlig padda har påträffats utanför området och sannolikt använder den området för både födosök och som viloplats. Inom inventeringsområdet finns även en så kallad faunadepå i form av dödveddeponier. I inventeringsområdets centrala delar finns ett parti med blockig terräng, strukturer som är gynnsamma för groddjur. Inventeringsområdet utgör även i sin helhet en viktig rekreationsplats för såväl boende som förskolor i området.

Närheten till Vingelsjö naturreservat och Lommarens strand bidrar med att inventeringsområdet utgör en viktig spridningsmiljö mellan dessa områden och dessutom fungerar som en förlängning av naturreservatet där naturreservatets värdefulla arter kan födosöka och kanske till och med finna lämpliga bomiljöer. Därmed är det viktigt att främst det utpekade naturvärdesobjektet bevaras vid en eventuell exploatering av området. Även de strandnära ytorna bör bevaras för att inte skapa vandringsbarriärer för vandrande groddjur om de exploateras med vägar och hårdgjorda ytor.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 8 är beläget i de västra delarna av Norrtälje stad och utgör en förlängning av Vigelsjöns naturreservat åt nordväst. Ett stycke norr om inventeringsområdet finns ytterligare ett grönområde, ID 9 och öster om inventeringsområdet finns ett kluster av inventeringsområden i området Grind. Närheten till dessa kan ha betydelse för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Inventeringsområde 9 hyser även blandlövskog, vilket är den huvudsakliga naturtypen i inventeringsområde 8. I dessa inventeringsområden har möjliga groddjursmiljöer obseverats, vilket stärker vikten av goda spridningsmiljöer mellan dem.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

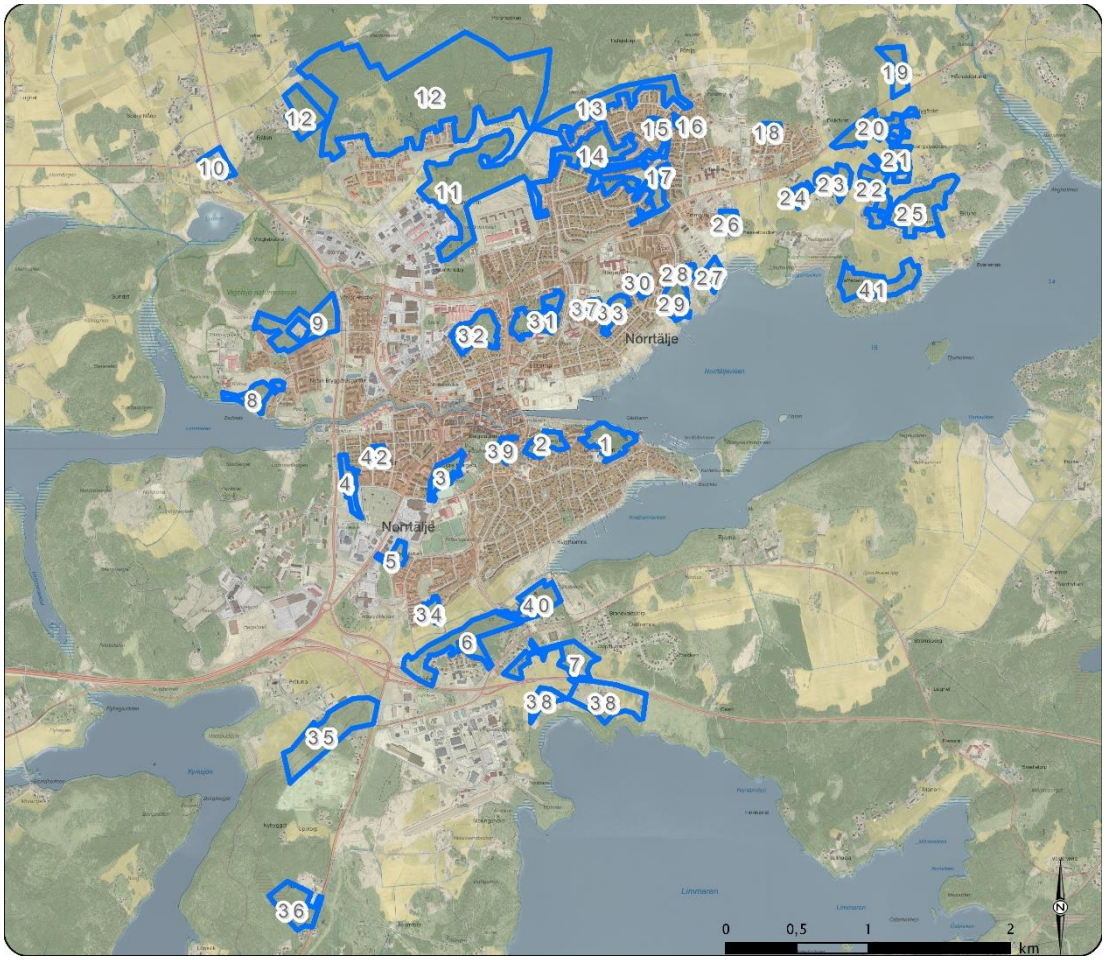

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 9, Tälje 2:195

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 17
Generella slutsatser 17
Områdets koppling till andra naturområden 17
Referenser 19
Litteratur 19
Datakällor 19

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskining: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

I inventeringsområde 9 ”Tälje 2:195” identifierades under föreliggande inventering fem naturvärdesobjekt varav fyra som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Dessa inkluderar naturtyperna tallskog med inslag av gran och brjörk, hällmarksbarrskog, barrskog med inslag av löv och lundflora, hällmarksbarrskog och slutligen barrbalansskog. Värderna höjs delvis på grund av de äldre tallar och förekomsten av tallticka i området.

Inventeringsområdet ligger i anslutning till Vigelsjö naturreservats sydöstra del och kan ses som en förlängning av reservatet med liknande miljöer. Det är fördelaktigt att ha liknande natur utanför ett naturreservat då det kan fungera som en buffertzon för skyddsvärda organismer i naturreservatet. Mellan naturreservatet och Tälje finns även en kraftledningsgata, där linjeelementen skapar viktiga spridningsvägar. I dikerkt koppling till naturreservatet ligger naturvärdesobjekt 5, som är en barrblandskog med inslag av ek, björk och hassel. Detta område bär tecken på tidigare hävd, och har liknande naturtyp som områden i naturreservatet. Naturreservatet hyser skyddade hävdgynnande arter, där naturvärdesobjekt 5 kan fungera som en värdefull bufferzon. Vid eventuell exploatering förvinner funktionen av den viktiga bufferzon som Tälje skapar. Detta kan, i följd, leda till en minsking av beboeliga områden för organismer inom naturreservatet. Hänsyn bör också visas till de äldre tallar med tallticka som observerats i objektet. Yngre exemplar av tall bör också sparas då det skapar en stabilitet och kontinuitet av äldre tall i området.

Inventeringsområde 9 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Söder om Tälje ligger inventeringsområde 8, en blandbladskog med viktiga grodmiljöer samt värdefulla äldre träd. Detta område kan vara viktig i spridningsmöjligheter för Tälje, då liknande naturtyp finns även där samt möjliga groddjursmiljöer. En konnektivitetsanalys skulle uppsakatta graden av spridningsmljligheterna. Förutom Vigelsjö naturreservat och

intventeringsområde 8, är spridningsmöjligheterna bristfälliga då Västra vägen skapar en barriär till områderna öster om Tälje.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde ”Tälje 2:195” är beläget i den västra utkanten av Norrtälje stad, i anslutning till Vigelsjö naturreservats sydöstra del (figur 2).

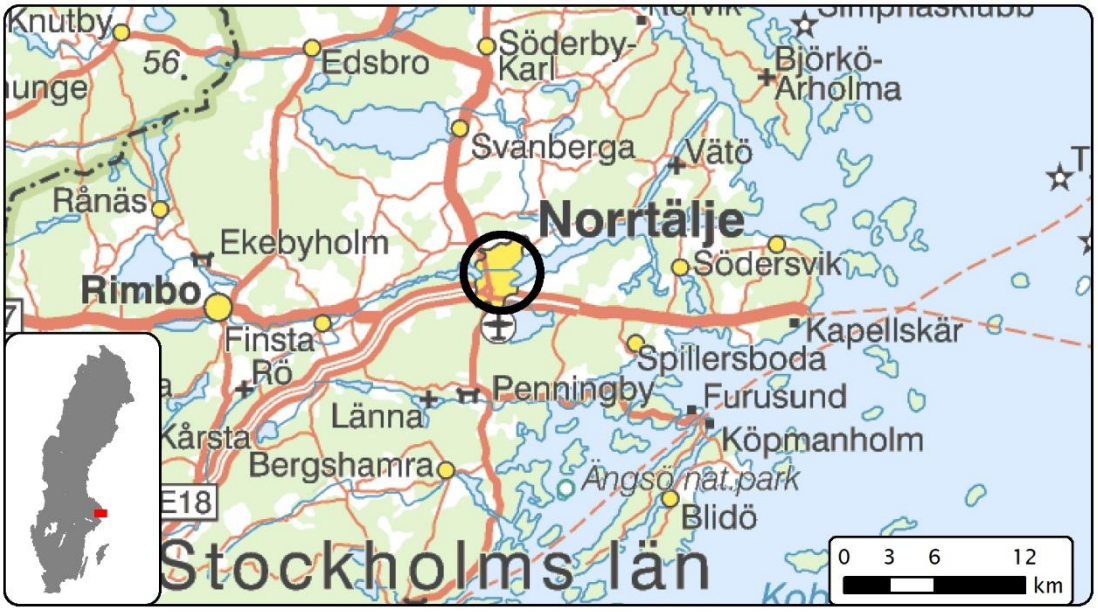

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

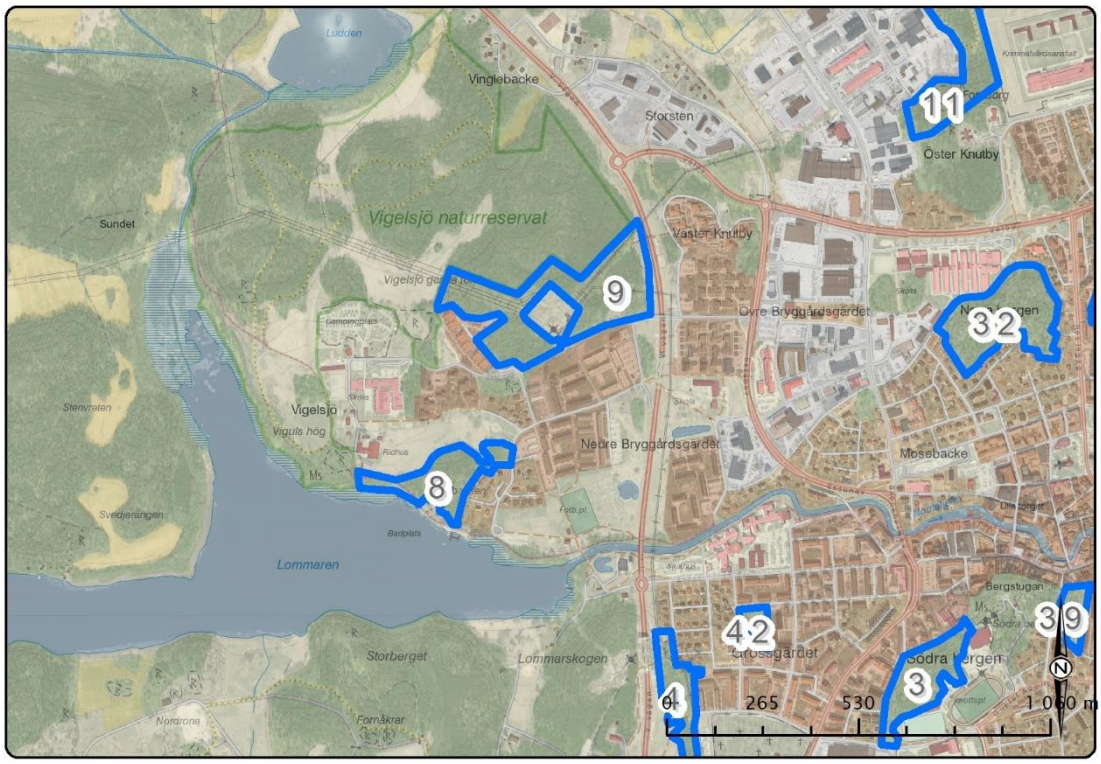

Figur 2. Inventeringsområdets placering.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 12 juni 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juni månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 9 Tälje 2:195 har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter på Artportalen. Utifrån förstudien framkom att naturtypen Skog och träd förekommer inom inventeringsområdet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Sammanlagt påträffades fem naturvärdesobjekt i inventeringsområdet. Fyra av dessa bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och ett av dem bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har

naturvärdesobjekten en areal på ca 5,2 ha och utgör 55 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt nedan.

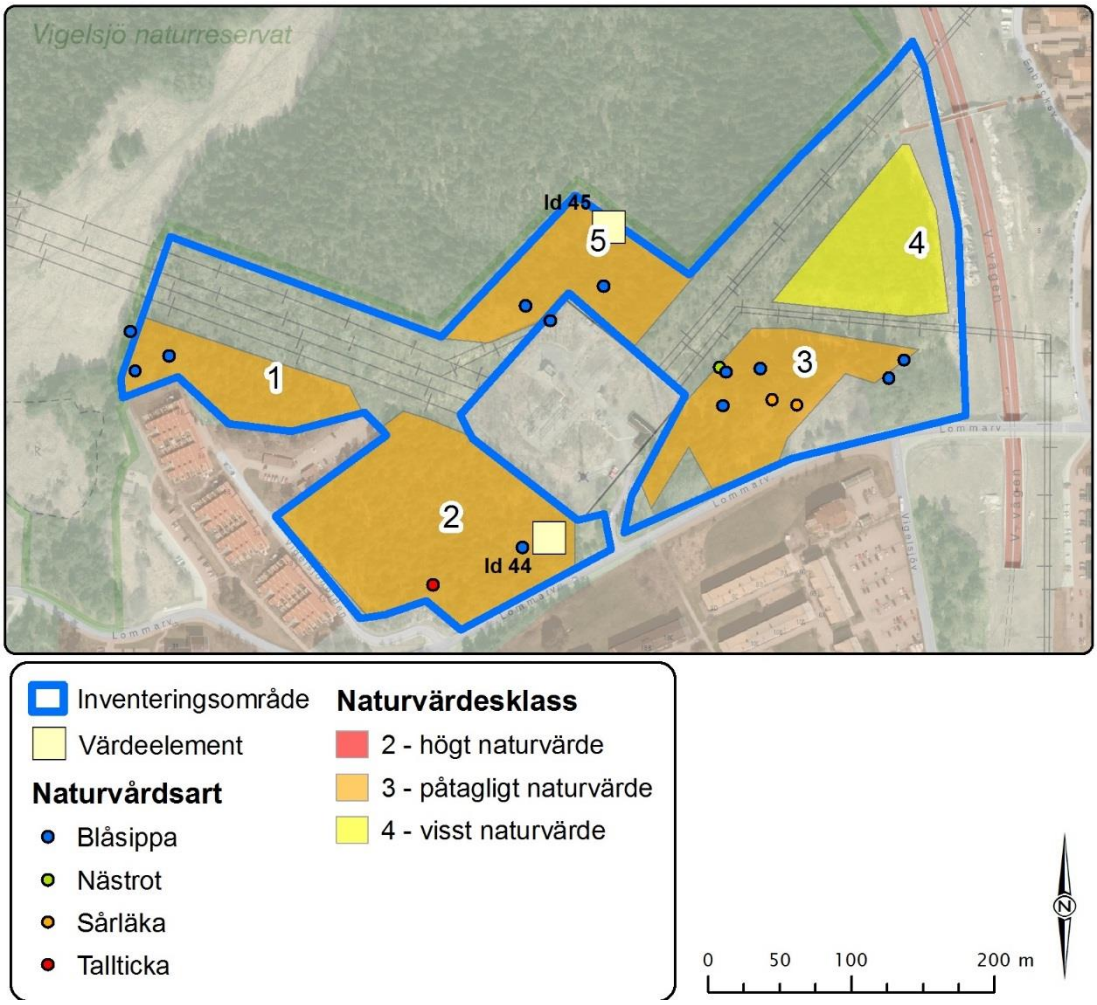

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 9.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 9, Tälje 2:195. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Tallskog med inslag av gran och björk	–
2	3	Skog och träd	Hällmarksbarrskog med lövinslag	–
3	3	Skog och träd	Barrskog med inslag av löv och lundflora	–
4	4	Skog och träd	Hällmarkstallskog	–
5	3	Skog och träd	Barrblandskog	–

Tabell 4.Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID				
						1	2	3	4	5
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x	x	x	–	x
Emberiza citrinella	Gulsparv	–	–	–	–	–	–	x	–	–
Neottia nidus-avis	Nästrot	–	–	–	–	–	–	x	–	–
Sanicula europaea	Sårläka	–	–	–	x	–	–	x	–	–
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	–	x	–	–	–

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en tidigare betad skogsmark som genomkorsas av ett flertal kraftledningsgator som regelbundet röjs på uppväxande träd. Trädskiktet utanför kraftledningsgatorna består av barrträd med inslag av löv. I stora delar av inventeringsområdet står gamla tallar där vissa är värdar för den rödlistade svampen tallticka. Strax utanför inventeringsområdet i nordost har större vattensalamander påträffats vid tidigare inventering och i inventeringsområdets norra delar finns ett högre inslag av lövträd och blockig terräng. Dessa delar kan vara lämpliga för groddjur, särskilt med avseende på större vattensalamander. Dock finns en kraftig spridningsbarriär i form av Västra vägen mellan dessa båda områden, vilket bidrar till att området kanske aldrig nås av större vattensalamander. Inventeringsområdet är beläget en dryg kilometer från Lommarens norra strand och angränsar till naturreservatet Vingelsjö och kan därmed utgöra lämpliga landmiljöer för vanlig padda. Även här är det de norra delarna av inventeringsområdet som hyser de mest lämpliga miljöerna.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades fem naturvärdesobjekt, inom naturtypen Skog och träd. Naturvärdesobjekten hade naturvärdesklass 3 och 4 (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Tallskog med inslag av gran och björk	Visst	Påtagligt	3
S2	Skog och träd	Hällmarksbarrskog med lövinslag	Visst	Påtagligt	3
3	Skog och träd	Barrskog med inslag av löv och lundflora	Visst	Påtagligt	3
4	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Obetydligt	Visst	4
5.	Skog och träd	Barrblandskog	Visst	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Tallskog med inslag av gran och björk

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,56 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (avseende förekomst av naturvårdsarter i närheten)
Naturvårdsarter: **Blåsippa** *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering*:* -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, vilket grundar sig i att biotopvärdet är påtagligt med hänvisning till tallarnas höga ålder (150 år) och förekomsten av torrakor. Avsaknaden av död ved i form av lågor är en anledning till att naturvärdesobjektet inte har klassats som högt biotopvärde. Förekomsten av naturvårdsarten blåsippa och att det angränsar till ett område där tallticka är påträffad ger området visst artvärde. Tallticka är upptagen på den svenska artlistan som nära hotad – NT. Med anledning av att det finns äldre tallar i området som kan fungera som värdväxt till tallticka bedöms områdets naturvärde vara påtagligt.

Figur 4. Naturvärdesobjekt 1 med värdefulla tallar i västra delen av inventeringsområdet.

2. Hällmarksbarrskog med lövinslag

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,9 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (avseende förekomst av naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Tallticka *Phellinus pini* (NT), Blåsippa *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, vilket grundar sig i att biotopvärdet är påtagligt med hänvisning till hög ålder på tall (150 år). Avsaknaden av död ved i form av lågor är en anledning till att naturvärdesobjektet inte har klassats som högt biotopvärde. Förekomsten av naturvårdsarten tallticka ger artvärdet visst artvärde.

Figur 5. Naturvärdesobjekt 2 som består av hällmark med tall och lövinslag.

3. Barrskog med inslag av löv och lundflora

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (avseende förekomst av naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Blåsippa *Hepatica nobilis,* nästrot *Neottia nidus-avis,* sårläka *Sanicula europaea,* gulsparv *Emberiza citrinella.*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, vilket grundar sig i att biotopvärdet är påtagligt med hänvisning till en variation i trädskiktet med äldre tall, gran och olika lövträd och förekomst av talltorraka. Avsaknaden av död ved i form av lågor är en anledning till att naturvärdesobjektet inte har klassats som högt. Förekomsten av naturvårdsarterna sårläka, blåsippa och nästrot ger artvärdet visst artvärde.

Figur 6. Naturvärdesobjekt 3 med varierande trädskikt.

4. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,8 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (avseende förekomst av naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 4 består av hällmarkstallskog med inslag av ung och medelålders gran. Många tallar är grova vilket ger visst biotopvärde, men ingen högre klassning kan göras eftersom död ved förekommer sparsamt. Inga fynd av naturvårdsarter ger obetydligt artvärde.

Figur 7. Naturvärdesobjekt 4 med tall och gran.

5. Barrblandskog

Naturvärdesklass: 3
***Areal*:** 0,85 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (avseende förekomst av naturvårdsarter)
***Naturvårdsarter*:** **Blåsippa** *Hepatica nobilis*
***Tidigare inventering*:** -

Naturvärdesobjekt 5 består av medelålders barrblandskog med inslag av ek, björk och hassel. Granarna bär spår av bete. Området är blockigt. Trädslagsblandningen i kombination med blockigheten motiverar visst biotopvärde, men ej högre biotopvärde då trädskiktet bara är medelålders och förekomsten av död ved är sparsam. Förekomsten av naturvårdsarten blåsippa ger visst artvärde.

Figur 8. Naturvärdesobjekt 5 utgörs av barrblandskog, här i bild med några solbelysta tallar.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 2 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
44	Stenmur
45	Lodyta

Slutsatser

Generella slutsatser

Hela området har en ringa förekomst av död ved. Genom att låta död ved ligga kvar i området skulle naturvärdet öka i hela området. Särskilt död ved i solbelysta lägen skapar viktiga substrat för en rad olika vedlevande skalbaggar medan död ved i skuggiga och mer fuktiga lägen är viktiga substrat för kryptogamfloran. Med tanke på att det finns gamla tallar i området bör den döda veden från främst dessa stora och gamla träd sparas då den bildas. Vidare kan en groddjursinventering med fokus dels på vanlig padda i Lommaren, dels på större vattensalamander norr om området, utföras för att klargöra områdets värde som groddjursmiljö.

De naturvärden som förekommer i inventeringsområde 9 är främst kopplade till den goda förekomsten av gamla tallar med tallticka. Goda spridningsmöjligheter finns mellan Tälje och Vigelsjö naturreservat, då åldersprid ning av tallar finns även där. Vid en eventuell exploatering av området bör dessa områden med äldre tallar bevaras för att dels utgöra substrat för talltickan men även för att fungera som en spridningsmiljö för arten till andra delar av staden med äldre tallar.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 9 ligger i anslutning till Vigelsjö naturreservats sydöstra del och kan ses som en förlängning av reservatet med liknande miljöer. Det är fördelaktigt att ha liknande natur utanför ett naturreservat då det kan fungera som en buffertzon för de skyddsvärda organismerna i naturreservatet. Mellan naturreservatet och Tälje finns även en kraftledningsgata, där linjeelementen skapar viktiga spridningsvägar. I direkt koppling till naturreservatet ligger naturvärdesobjekt 5, som är en barrblandskog med inslag av ek, björk och hassel. Detta område bär tecken på tidigare hävd, och har liknande naturtyp som områden i naturreservatet. Naturreservatet hyser skyddade hävdgynnande arter, där naturvärdesobjekt 5 kan fungera som en värdefull buffertzon. Vid eventuell exploatering försvinner funktionen av den viktiga buffertzon som Tälje skapar. Detta kan, i följd, leda till en minsking av beboeliga områden för organismer inom naturreservatet.

Inventeringsområde 9 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering mot tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Söder om Tälje ligger inventeringsområde 8, en blandbladskog med viktiga grodmiljöer samt värdefulla äldre träd. Detta område kan vara viktig i spridningsmöjligheter för Tälje, då liknande naturtyp även finns där, samt möjliga groddjursmiljöer. En konnektivitetsanalys skulle uppskatta graden av spridningsmöjligheterna. Förutom Vigelsjö naturreservat och inventeringsområde 8, är spridningsmöjligheterna bristfälliga då Västra vägen skapar en barriär till områderna öster om Tälje.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med

naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

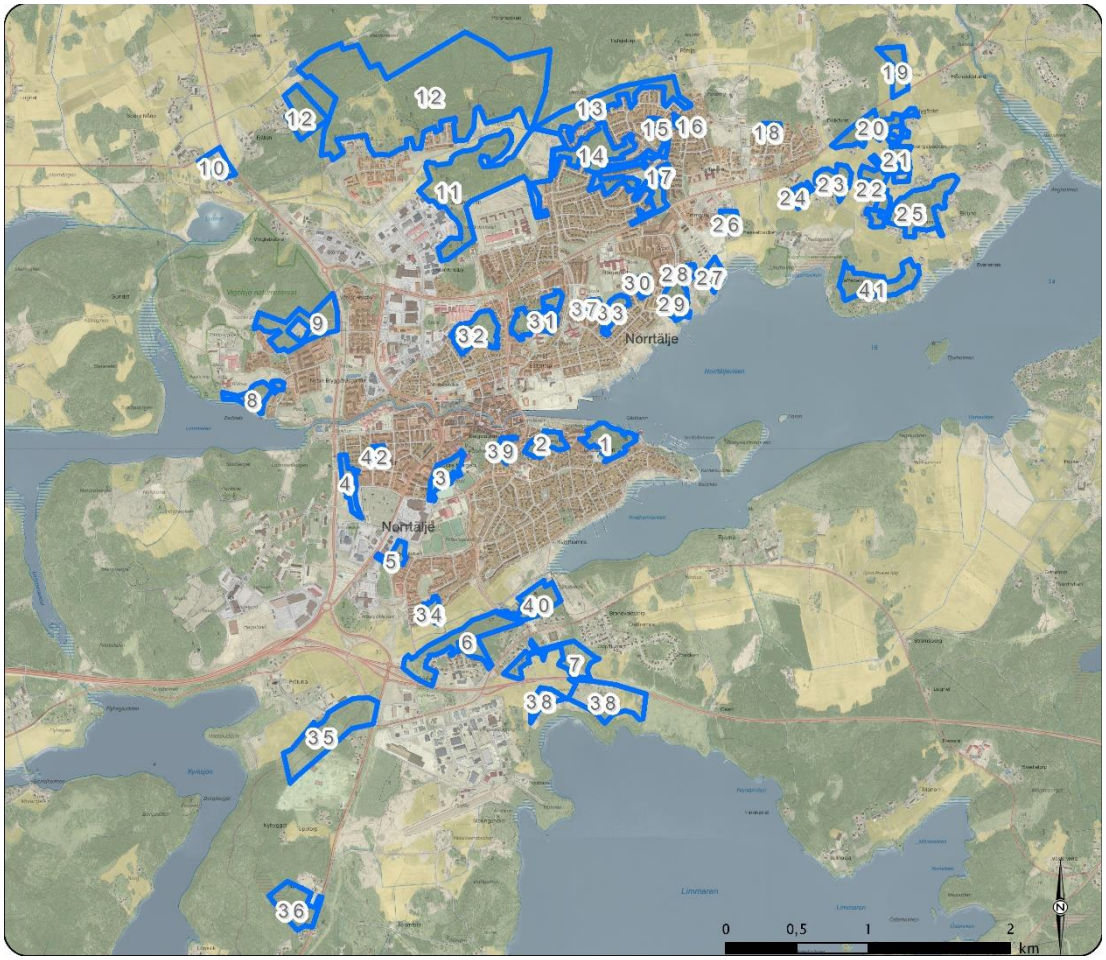

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 10, Södra Nånö

2018-11-06

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 14
Generella slutsatser 14
Områdets koppling till andra naturområden 14
Referenser 16
Litteratur 16
Datakällor 16

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 10 Södra Nånö identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt blandlövskog och silikatgräsmark där båda har naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. Det finns ingen självklar spridningsmöjlighet till övriga inventeringsområden, då Västra vägen skapar en barriär väster om området. Därimot finns andra områden i närområdet där goda spridningsmöjligheter finns. I nära anslutning till blandlövskogen (naturvärdesobjekt 1) har granticka, svavelticka och granbarkgnagare noterats, där den påtagliga mängden av död ved i naturvärdesobjektet möjliggjör spridning in till Södra Nånö.

Silkatgräsmarken har påtagligt artvärde med naturtypisk flora så som bockrot, gulmåra, gullviva och brudbröd. Tillsammans med blandlövskogen och den närliggande sjön Ludden skapar silikatgräsmarken möjliga groddjursmiljöer. Blockigheten och den påtagliga mängden död ved i skogsområdet erbjuder viloplatser för groddjur som leker i Ludden, medan i gräsmarken finns bra födosöksområden.

Inventeringsområdets närhet till Vigelsjö naturreservat i söder och inventeringsområde 12 i öster gör det till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Västra vägen skapar dock en barriär mellan Södra Nånö och inventeringsområde 12, där en konnektivitetsanalys kan avgöra graden av spridningsmöjlighet.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn visas till de möjliga groddjursmiljöerna, då Södra Nånö är ett sjönära område. Ett mål bör också vara att bevara de befintliga naturvärden som

området hyser, så som den hävdgynnande silikatgräsmarken och mängden död ved i blandlövskogen.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 10 ”Södra Nånö”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de nordvästra delarna av Norrtälje stad, strax norr om sjön Ludden. Området ligger i närhet till inventeringsområde 12 ”Färsna” och inventeringsområde 9 ”Tälje 2:195” (figur 2).

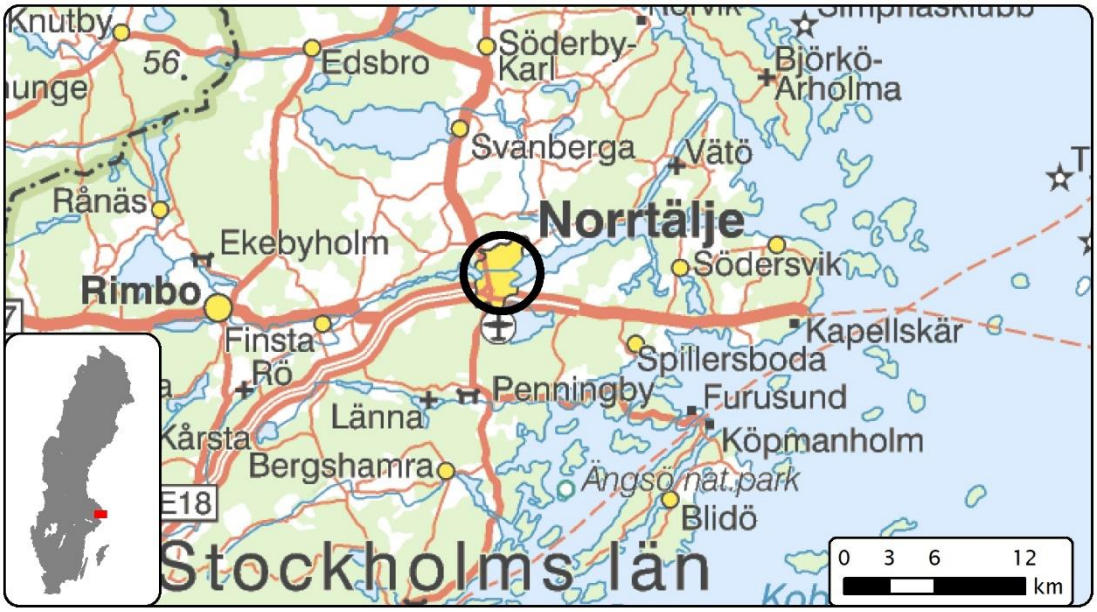

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

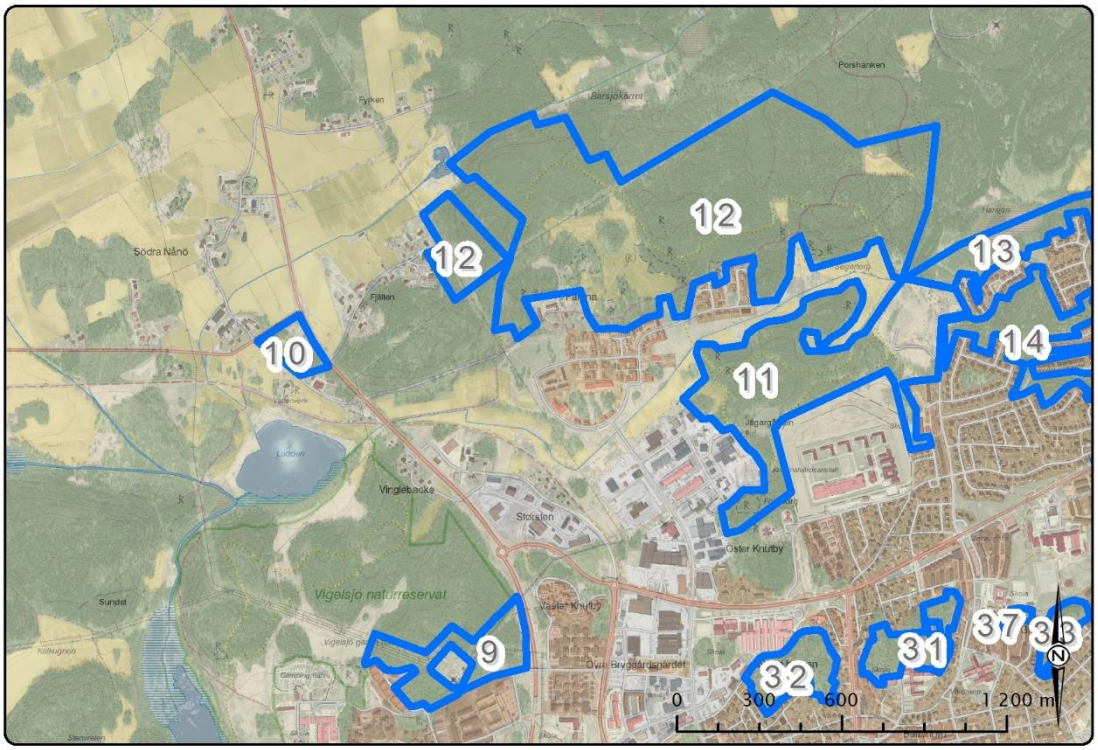

Figur 2. Inventeringsområde 10 är beläget i de nordvästra delarna av Norrtälje stad och ligger i närhet till två andra inventeringsområden, ID 9 och ID 12.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 15 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

I inventeringsområde 10 finns en betesmark på 1,3 ha som ingår i Ängs- och betesmarksinventeringen och där 0,6 ha är upptagen som naturtypen 6270 Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ och 0,7 ha består av kultiverad fodermark. I betesmarken finns flera typiska arter och karaktärsarter för naturtypen rapporterade så som bockrot, brudbröd, darrgräs, gullviva, gulmåra, prästkrage och ängshavre. I rapporteringssystemet Artportalen finns även den rödlistade arten korskovall inrapporterad. Korskovall är klassad som nära hotad på den svenska rödlistan. Utifrån förstudien framkom att naturtyperna skog och träd samt betad mark förekommer inom inventeringsområdet. Delar av inventeringsområdet är upptaget i Ängs- och betesmarksinventeringen där även värdefulla hagmarksträd så som ask, hagtorn, en, körsbärsarter och vildapel ingår. Inventeringsområdet ligger i nära anslutning till ett av Skogsstyrelsen utsett objekt med naturvärden där arter som tallticka, granticka, svavelticka och korallfingersvamp finns påträffade. Ett stycke söder om inventeringsområdet finns ytterligare ett objekt som ingår i Ängs- och betesmarksinventeringen och består av en torrbacke med bland annat backklöver, brudbröd, darrgräs, korskovall, jungfrulin och prästkrage. Torrbacken har en hög grad av igenväxning.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	x
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades två naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 4, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 2 ha och utgör ca 72 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

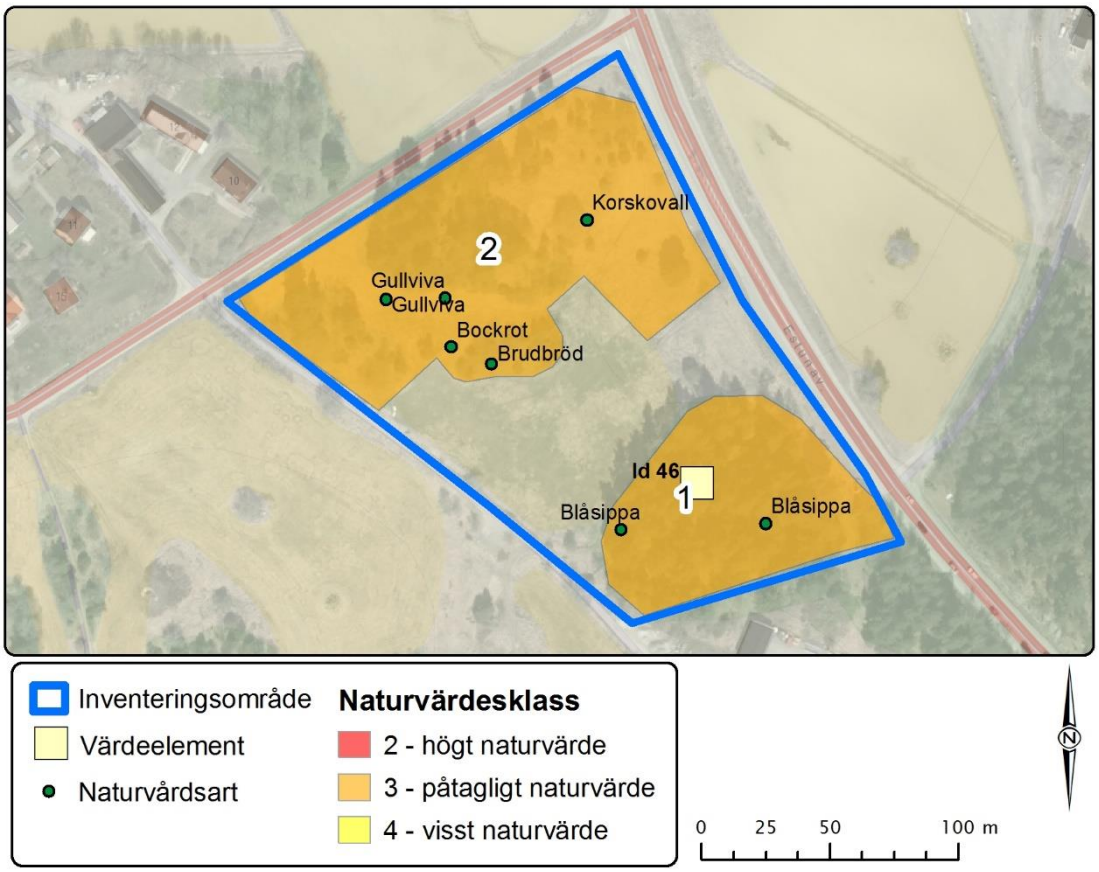

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 10.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 10, Södra Nånö. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Blandlövskog	–
2	3	Silikatgräsmark (6270)	Betesmark	TUVA

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart och T.art =Typisk art. En typisk art ingår i detta fall i naturtypen silikatgräsmark 6270 där Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA) visar på flera för naturtypen typiska arter och/eller karaktärsarter.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	T.art	Objekt ID	
							1	2
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	–	x	–
Pimpinella saxifraga	Bockrot	–	–	–	–	6270	–	x
Filipendula vulgaris	Brudbröd	–	–	–	–	6270	–	x
Briza media	Darrgräs	–	–	–	–	–	–	x
Galium verum	Gulmåra	–	–	–	–	–	–	x
Primula veris	Gullviva	–	–	–	–	6270	–	x
Melampyrum cristatum	Korskovall	–	–	–	–	–	–	x
Leucanthemum vulgare	Prästkrage	–	–	–	–	–	–	x
Plantago media	Rödkämpar	–	–	–	–	–	–	x
Avenula pratensis	Ängshavre	–	–	–	–	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består dels av en betad mark med inslag av åkerholmar och hagmarksträd samt en skogsdunge med igenväxt skogsbetesmark. Bland de tidigare påträffade karaktärsarterna eller typiska arterna för naturtypen från TUVA- inventeringen påträffades bockrot, gulmåra, gullviva och brudbröd som tidigare noterats i inventeringsområdet under fältinventeringen. Skogsdungen är bitvis blockig och består av blandlövskog med inslag av gran och rikligt med både liggande och stående död ved. En stående död oxel är värd för eldticka och i fältskiktet, som är sparsamt, växer blåsippa. Områdets närhet till sjön Ludden gör att eventuella groddjur som leker i sjön kan finna lämpliga miljöer i området. Blockigheten och den påtagliga andelen av död ved på marken i skogsdungen är strukturer som erbjuder bra viloplatser för groddjur, dessutom finns bra födosöksområden på de närliggande gräsmarkerna. Vid inventeringstillfället betades inte hagmarken, men vid besök senare under sommaren var delar av hagmarken välhävdad.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades två naturvärdesobjekt, ett inom naturtypen skog och träd och ett inom naturtypen silikatgräsmark. Båda objekten har naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (tabell 5, figur 3).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av bitotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

IDt	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandlövskog	Visst	Visst	3
2	Silikatgräsmark (6270)	Betesmark	Påtagligt	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandlövskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,7 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter i närheten)
Naturvårdsarter: **Blåsippa** *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. I naturvärdesobjektet finns ett värdeelement i form av död ved i olika stadier, både liggande och stående döda träd. Biotopvärdet klassas till visst biotopvärde på grund av områdets naturlighet och åldersvariation i trädskiktet tillsammans med en viss blockighet i marken. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider, vilket bidrar till att biotopvärdet inte når högre än visst biotopvärde. Objektet hyser lämpliga miljöer för groddjur med tanke på blockigheten och den påtagliga andelen död ved på marken. Naturvårdsarten blåsippa noterades i naturvärdesobjektet, men dess ringa förekomst samt avsaknaden av andra naturvårdsarter gör att artvärdet är lågt. Flera naturvårdsarter som är beroende av skog med naturlighet, så som granticka, svavelriska och granbarkgnagare förekommer i nära anslutning till naturvärdesobjektet. Den påtagliga andelen av död ved i olika stadier bidrar till att objektet kan ha de kvaliteter som krävs för att dessa arter ska sprida sig till området och därmed bedöms artvärdet hamna på visst artvärde.

Figur 4. Bilden visar delar av naturvärdesobjektet med död ved i olika former.

2. Silikatgräsmark

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,3 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Gullviva *Primula veris* (typisk art 6270), bockrot *Pimpinella saxifraga* (typisk art 6270), brudbröd *Filipendula vulgaris* (typisk art 6270), darrgräs *Briza media* (TUVA), gulmåra *Galium verum* (TUVA), prästkrage *Leucanthemum vulgare* (TUVA), rödkämpar *Plantago media* (TUVA), korskovall *Melampyrum cristatum* (NT) och ängshavre *Avenula pratensis* (TUVA).
Tidigare inventering: TUVA

Naturvärdesobjekt 2 består av naturtypen silikatgräsmark 6270 där Ängs- och betesmarksinventeringen visar på flera för naturtypen typiska arter och/eller karaktärsarter. Objektet ingår i en betesmark där delar av ytorna har mer kvävegynnad flora medan andra delar har en utvecklad hagmarksflora. Den påtagliga andelen av naturvårdsarter och karaktärsarter bidrar till att artvärdet klassas till påtagligt artvärde. Biotopvärdet hamnar på visst biotopvärde på grund av att hagmarken är småkuperad med ett måttligt träd- och buskskikt. Dessa strukturer skapar värdefulla mikroklimat med en varians av varma torra ytor och skuggiga svala ytor som erbjuder livsmiljöer för flertalet olika artgrupper. Området har en hård hävd på de södra delarna av objektet medan andra delar har en svag eller helt obefintlig hävd där igenväxningen är långt gången. En mer avvägd hävd över hela objektets yta kan höja både artvärdet och biotopvärdet.

Figur 5. Den norra delen av silikatgräsmarken.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 1 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
1	Död ved, både liggande och stående i olika nedbrytningsstadier av gran, tall och oxel

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområde 10 Södra Nånö hyser både blandlövskog och silikatgräsmark. Det finns ingen självklar spridningsmöjlighet till övriga inventeringsområden, då Västra vägen skapar en barriär öster om området. Därimot finns andra områden i närområdet där goda spridningsmöjligheter finns. I nära anslutning till blandlövskogen (naturvärdesobjekt 1) har granticka, svavelticka och granbarkgnagare noterats, där den påtagliga mängden av död ved i naturvärdesobjektet möjliggör att spridning av dessa arter in till Södra Nånö kan leda till att arterna lyckas etablera sig.

Silkatgräsmarken har påtagligt artvärde med naturtypisk flora så som bockrot, gulmåra, gullviva och brudbröd. Tillsammans med blandlövskogen och den närliggande sjön Ludden skapar silikatgräsmarken möjliga groddjursmiljöer. Blockigheten och den påtagliga mängden död ved i skogsområdet erbjuder viloplatser för groddjur som leker i Ludden, medan i gräsmarken finns bra födosöksområden.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdets närhet till Vigelsjö naturreservat i söder och inventeringsområde 12 i öster gör det till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Västra vägen skapar dock en barriär mellan Södra Nånö och inventeringsområde 12, där en konnektivitetsanalys kan avgöra graden av spridningsmöjlighet.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn visas till de möjliga groddjursmiljöerna, då Södra Nånö är ett sjönära område. Ett mål bör också vara att bevara de befintliga naturvärden som området hyser, så som den hävdgynnande silikatgräsmarken och mängden död ved i blandlövskogen.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

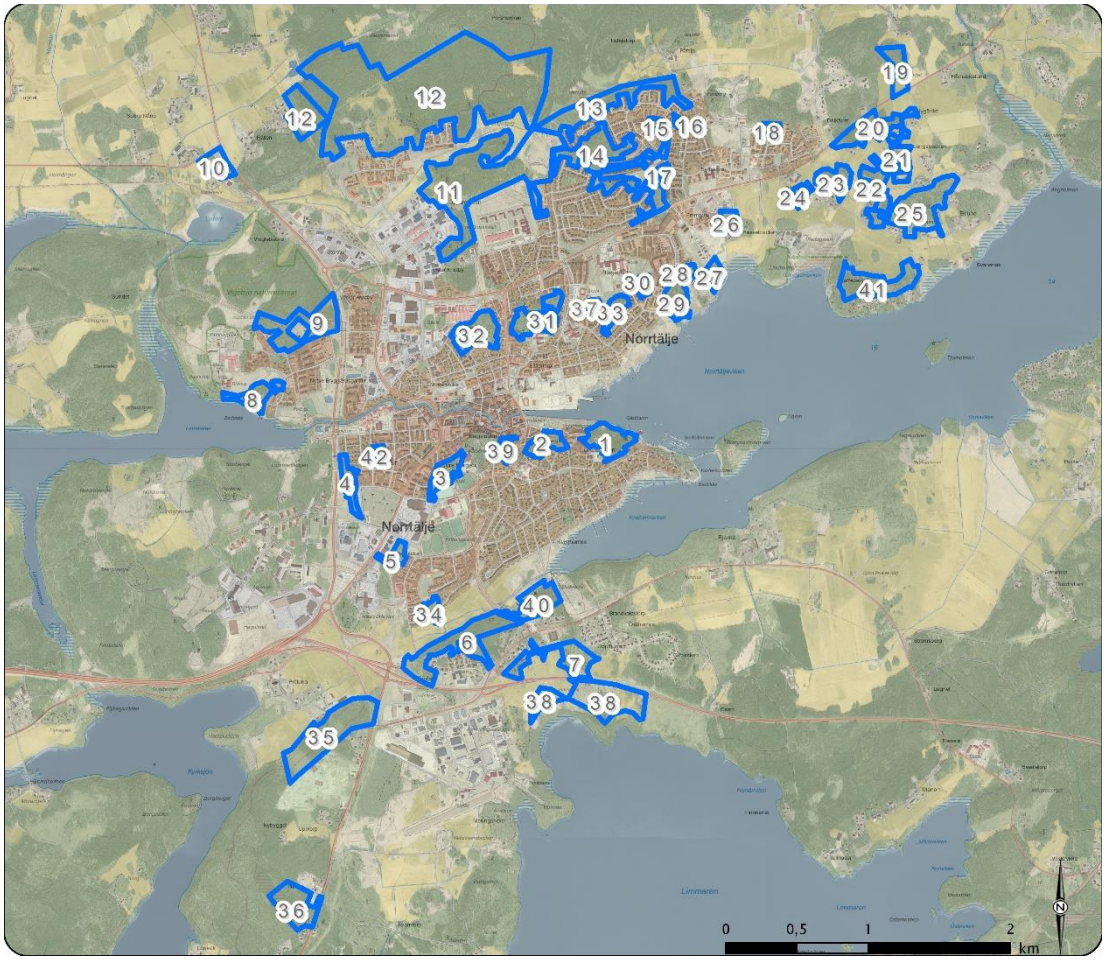

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 11, Fågelsången – Östra Knutby

2018-11-07

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 13
Naturvärdesobjekt 13
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 18
Generella slutsatser 18
Områdets koppling till andra naturområden 19
Referenser 20
Litteratur 20
Datakällor 20
Bilaga 1 Kartor 21

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Sammanlagt påträffades 4 naturvärdesobjekt i inventeringsområde 11 där två bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och två till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Naturvärdesobjekten bestod av barrskog med enstaka gammeltallar med tallticka och näringsrik granskog med flera svampar som är naturvårdsarter. Dessutom finns en öppen gräsmark i områdets östra delar med bland annat rödlsitade fågelarter och dagfjärilar noterade. Inventeringsområdets närhet till andra värdefulla grönområden med liknande naturvärden bidrar till att stora delar av Fågelsångens grönområden bör bevaras och tillåta naturvärden att utvecklas. Detta gäller främst tallar som kan bli värd för tallticka, näringsrika granskogspartier och öppna blomrika gräsmarker. Fler lämpliga lekvatten för groddjur finns i närheten och tillsammans med flera värdeelement som stenrösen, dödveddeponier och blockig skogsmark gör att området är värdefullt som livsmiljö för groddjur.

Inventeringsområde Fågelsången - Östra Knutby angränsar i norr till inventeringsområde 12 Färsna där flera naturvärdesobjekt med äldre tallar och näringsrik granskog finns etablerade. Område Färsna är även en värdefull groddjursmiljö med flera värdeelement av positiv betydelse för groddjur. I nordost angränsar inventeringsområde 11 till inventeringsområde 13 Eriksdal – Harsjön som även detta har områden med granskog, dock ej med samma naturvärden som granskogen i Fågelsången Östra Knutby. Vidare finns områden i inom området Gamla Solbacka i öster med äldre tallar som kan utgöra utvecklingsområde för tallticka om dessa tallar tillåts utvecklas till gammeltallar. Söder om inventeringsområde 11 finns ett område med tallticka och persiljespindling som båda är rödlistade arter och trivs äldre barrskogar.

Inventeringsområde 11 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 11 ”Fågelsången – Östra Knutby” är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är en del av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (figur 2).

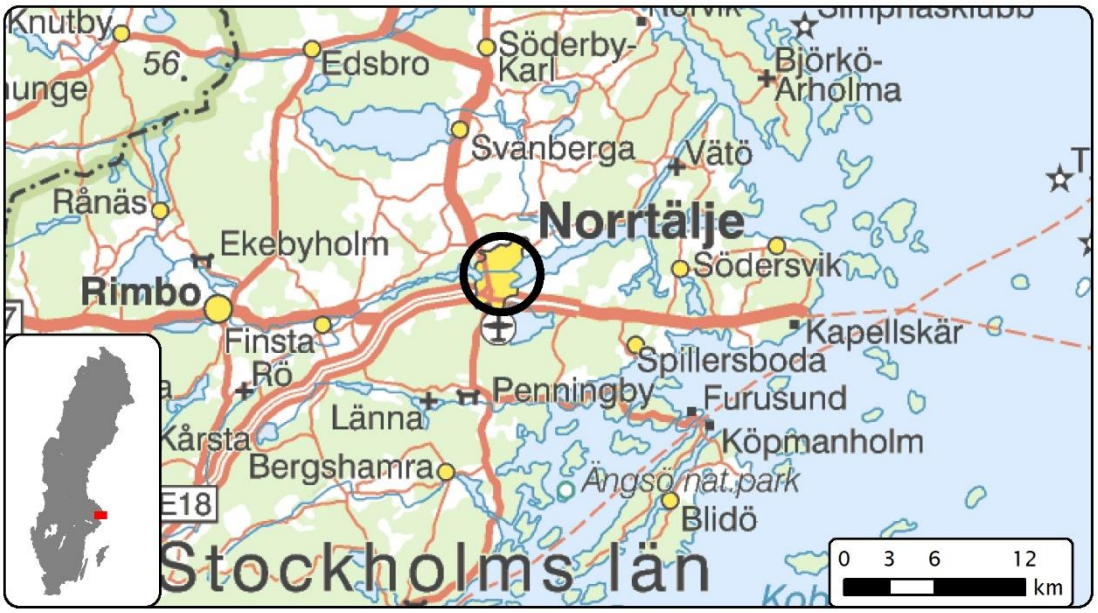

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

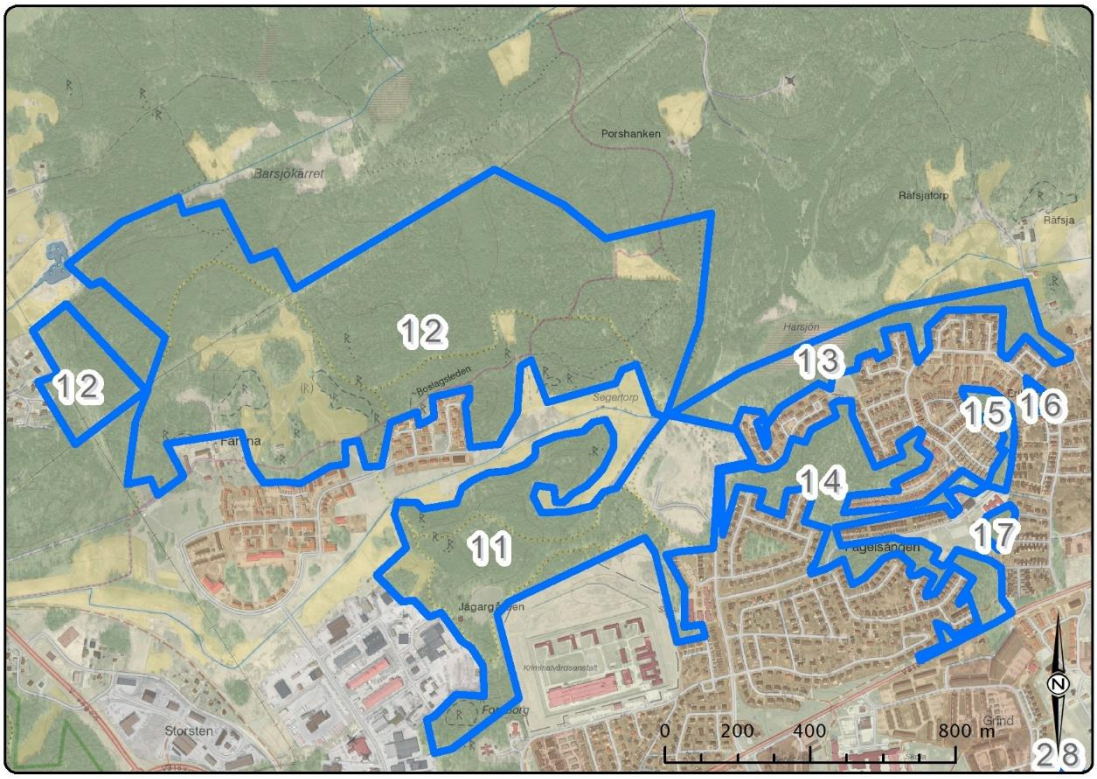

Figur 2. Inventeringsområde 11 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar till flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 21 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

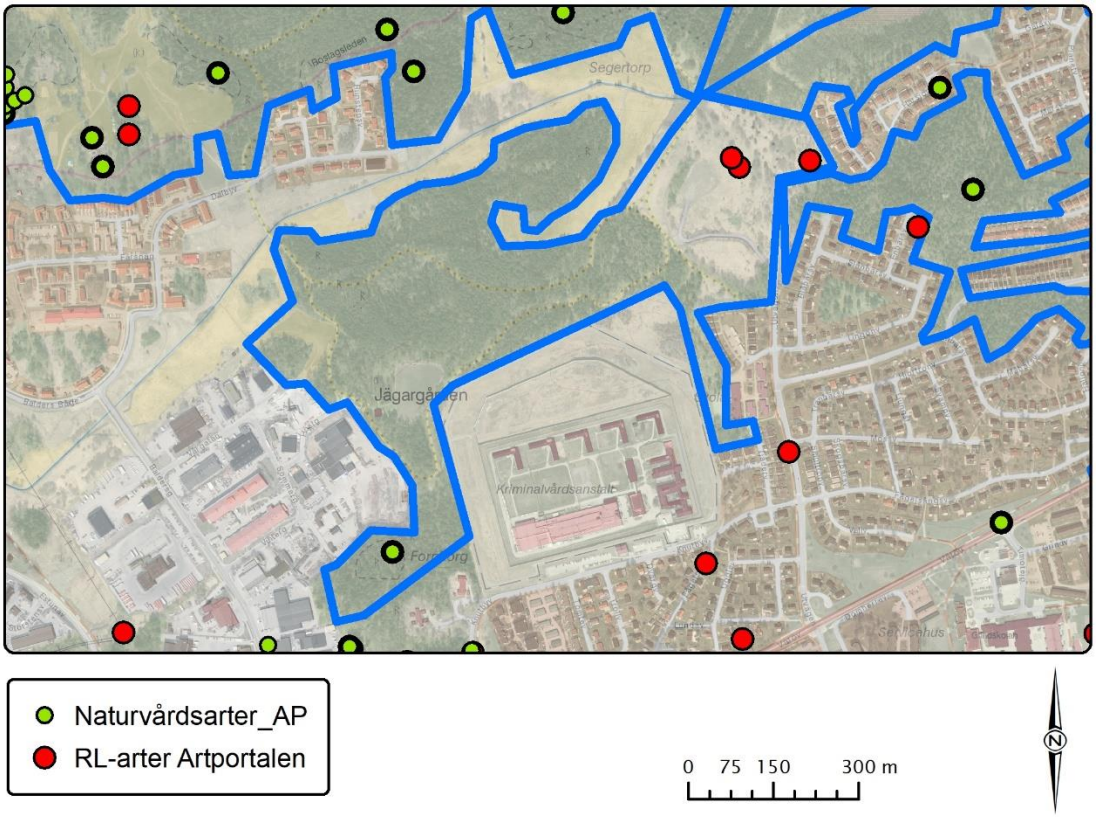

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområde 11 Fågelsången – Östra Knutby. De gröna punkterna är inrapporterade naturvårdsarter och de röda är inrapporterade rödlistade arter till Artportalen. Arterna presenteras i avsnittet Resultat Förstudie nedan.

Resultat

Förstudie

Delar av inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden, rekreation och förskoleverksamhet. Utifrån förstudien framkom att naturtyperna skog och träd förekommer tillsammans med öppen gräsmark inom inventeringsområdet. Uttagen från Artportalen visar att den rödlistade arten tallticka (NT) samt Skogsstyrelsens signalarter för värdefull granskog; sotriska, strimspindling, skarp dropptaggsvamp och svavelriska finns noterad i inventeringsområdets södra del. Strax utanför området i söder finns ytterligare fynd av tallticka (NT) noterade tillsammans med de rödlistade arterna stortimjan (VU), gul taggsvamp (NT), ask (EN) och skogsalm (CR). I områdets östra delar finns en öppen gräsmark med fyndanoteringar av naturvårdsarterna mindre bastardsvärmare (NT), större bastardsvärmare (NT), gröngöling (NT) och stare (VU).

Strax norr om inventeringsområdet finns en nyckelbiotop som klassats av Skogsstyrelsen som lövsumpskog samt en sumpskog. Alldeles i närheten av inventeringsområdets norra del finns rapporteringar av förekomst av tallticka (NT) (figur 3).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 4 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet där två bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och två till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 4, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 11,5 ha och utgör ca 33 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 11. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Barrskog	–
2	3	Äng och betesmark	Högörtsmark	–
3	4	Skog och träd	Barrskog	–
4	4	Skog och träd	Barrskog	–

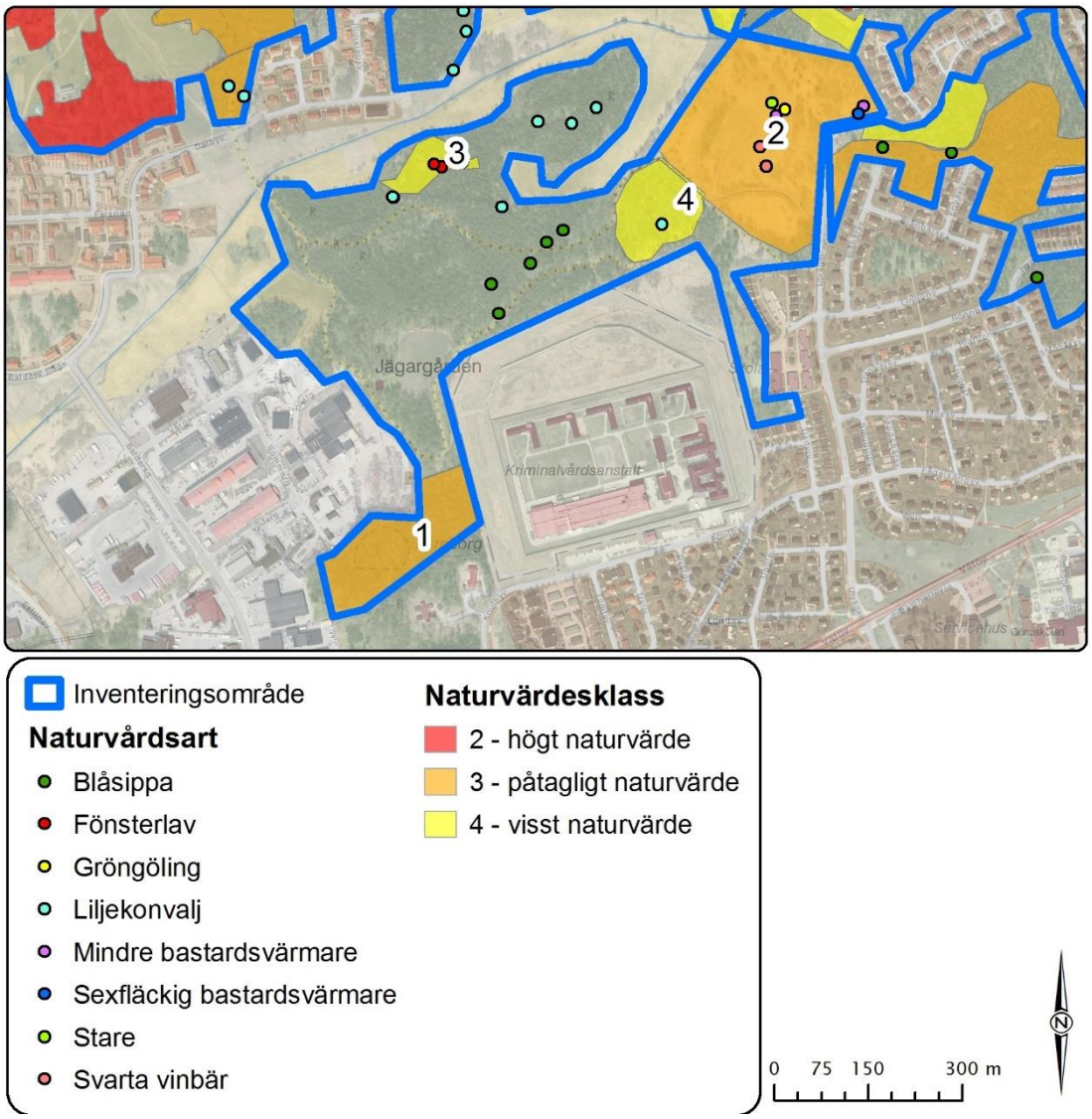

Figur 4. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 11.

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID			
						1	2	3	4
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	–	–	–	–
Cladonia stellaris	Fönsterlav	–	–	x	–	–	–	–	x
Picus viridis	Gröngöling	NT	x	–	–	–	x	–	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	–	–	x	x
Zygaena viciae	Mindre bastardsvärmare	NT	–	–	–	–	x	–	–
Zygaena filipendulae	Sexfläckig bastardsvärmare	NT	–	–	–	–	x	–	–
Hydnellum packii	Skarp dropptaggsvamp	–	–	–	x	x	–	–	–
Sturnus vulgaris	Stare	VU	x	–	–	–	x	–	–

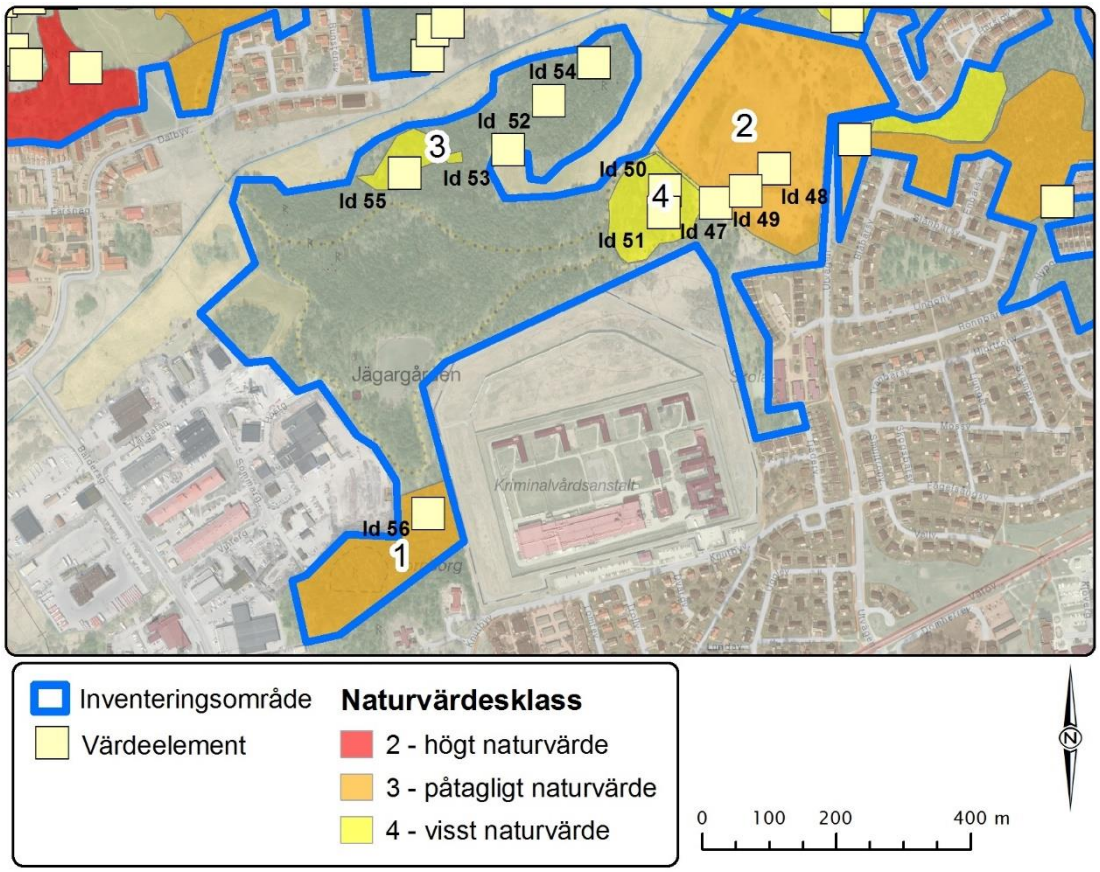

Figur 5. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 11.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består till stora delar av tallskog med inslag av hällmark. De östra delarna av inventeringsområdet består av igenväxande gräsmark med inslag av bärande och blommande buskar. Under fältinventeringen noterades naturvårdsarterna blåsippa, fönsterlav och liljekonvalj samt flera värdeelement i form av död ved av gran och tall på marken samt enstaka stenröse och en gammeltall. Flera naturvårdsarter har rapporterats till rapporteringssystemet Artportalen och dessa bidrar starkt till bedömningen av inventeringsområdets naturvärden. Det rör sig om flera svamparter som indikerar värdefull barrskog i sydväst och fjärilar och fåglar som visar på blommande och bärande gräsmarker med värdefulla buskskikt. I de nordliga delarna finns en brant som vetter åt norr där fönsterlav, en art som är upptagen i art- och habitatdirektivets bilaga 5, påträffades tillsamman med en gammeltall. Gammeltallen kan vara ett substrat för den rödlistade svampen tallticka som finns både inom inventeringsområdet i söder och strax norr och växter om inventeringsområdet.

Inventeringsområdets närhet till Harsjön och tillhörande avvattnande dike som sträcker sig strax norr om området gör att främst de norra delarna av inventeringsområdet är lämpliga miljöer för groddjur. Skogen är en relativt ung barrblandskog med visst lövinslag med blockighet, mindre bergsbrant och visst inslag av död ved på marken som är viktiga strukturer för groddjur tillsammans med högörtsmarken i öster som erbjuder lämpliga födosöksområden för groddjur.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades fyra naturvärdesobjekt, ett inom naturtypen äng och betesmark och två inom naturtypen skog och träd. Två av objekten har bedömts till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och två har bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Barrskog	Visst	Visst	3
2	Äng och betesmark	Öppen gräsmark	Visst	Visst	3
3	Skog och träd	Barrskog	Visst	Obetydligt	4
4	Skog och träd	Barrskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Barrskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 2,6 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvaliteter och sällsynthet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: (tallticka) *Phellinus pini* (NT), (skarp dropptaggsvamp) *Hydnellum peckii* (signalart), (strimspindling) *Cortinarius glaucopus* (signalart), (sotriska) *Lactarius lignyotus* (signalart) och (svavelriska) *Lactarius scrobiculatus* (signalart)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, med hänvisning till den påtagliga andelen naturvårdsarter och de biotopkvaliteter som finns i området. Andelen naturvårdsarter bidrar till att artvärdet hamnar på visst artvärde. De biotopkvaliteter som finns i objektet består av viss naturlighet och en trädkontinuitet som varat under minst 150 år med tanke på att tallticka har påträffats i området. Dessa biotopkvaliteter är ett ovanligt förekommande i tätbebyggda områden och denna sällsynthet bidrar till klassningen av visst biotopvärde.

Figur 6. Barrblandskogen i söder som återfinns i naturvärdesobjekt 1.

2. Öppen gräsmark

Naturvärdesklass: 3
Areal: 6,7 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: mindre bastardsvärmare *Zygaena viciae* (NT), sexfläckig bastardsvärmare *Zygaena filipendulae* (NT), svarta vinbär *Ribes nigrum* (signalart), **gröngöling** *Picus viridis* (NT), **stare** *Sturnus vulgaris* (VU)
Tidigare inventering: -

Den öppna gräsmarken i naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde med avseende på inrapporterade naturvårdsarter till Artportalen. Området består delvis av en igenväxande gräsmark med ett tätt förnalager och med ett välutvecklat busk- och trädskikt som består bland annat av fläder, oxbär, salix, rosbuskar, hagtorn, hassel och asp- och björksly. Marken är näringsrik med växter som mörkt kungsljus, myskmalva, rödklint, renfana och stånds. Den andra delen består av en ruderatmark med myskmalva, blåeld, vildmorot, blåeld, revormstörel, lammöron och renfana. I denna delen är förnan tunnare och fältskiktet mer kortväxt. Gräsmarken har någon slags hävd som gör att gräsmarken inte växer igen med gran och lövsly. Den höga andelen brynzoner i objektet bidrar till värdefulla miljöer för flertalet artgrupper och som, tillsammans med pollen- och nektarresurserna samt den påtagliga mängden död ved som finns i området skapar ett visst biotopvärde.

Figur 7. Naturvärdesobjekt 2 består av både en näringsrik gräsmark och en mer ruderatmarkslik gräsmark.

3. Barrskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,7 ha
Biotopvärde: Obetydligt
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **liljekonvalj** *Convallaria majalis* och **fönsterlav** *cladonia stellaris* (Habitatdirektivet bilaga 5)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 3 består av barrblandskog i en nordlig sluttning och på hällmarker på höjden. Objektet har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde med avseende på de biotopkvaliteter som påträffats i objektet. Biotopkvaliteterna består av berghällar och blockighet samt ett värdeelement bestående av en gammeltall. Gammeltallen kan bli ett värdträd till den rödlistade svampen tallticka som påträffats i objektets närhet. Avsaknaden av naturvårdsarter bidra till att artvärdet hamnar på obetydligt.

Figur 8. Naturvärdeobjekt 3 består av barrblandskog med värdeelementet Gammeltall, som kan utvecklas till ett värdträd för tallticka.

4. Barrskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 1,5 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: **liljekonvalj** *Convallaria majalis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 4 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde med avseende på den flerskiktade och luckiga barrskogen. Skogen har en påtaglig andel block i marken, detta tillsammans med det flerskiktade trädskiktet motiverar visst biotopvärde. Den fridlysta växten liljekonvalj påträffades i området men det påverkar inte artvärdet nämnvärt utan artvärdet hamnar på obetydligt artvärde.

Figur 9. Naturvärdesobjekt 4 består av ett luckigt och flerskiktat trädskikt av barrblandskog.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 10 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 5 och med text i tabell 6. Majoriteten av värdeelementen består av grov död ved på marken. Det finns även en gammeltall och ett stenröse inom inventeringsområdet. Värdeelementen som består av död ved och stenröse är lämpliga viloplatser för groddjur och områdets närhet till Harsjön gör det troligt att groddjur finns i området. Det är främst de östra och norra delarna av inventeringsområdet som hyser dessa strukturer samtidigt som avståndet till sjön och det avvattnande diket är kortast till dessa områden.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 5

ID	Värdeelement
47	Liggande grov död ved
48	Liggande grov död ved
49	Liggande grov död ved bestående av en jättesälg som gått av och sågats upp i delar
50	Liggande död ved av gran
51	Död ved i olika stadier och dimmensioner av gran, tall och en
52	Torraka
53	Stenhög
54	Klen död ved
55	Gammeltall
56	Död ved av stor gran

Figur 10. Värdeelemnt 49 består av en jättesälg som gått av och sågats upp i delar.

Slutsatser

Generella slutsatser

De identifierade naturvärdesobjekten bör undantas från eventuell exploatering främst då de naturvårdsarter som påträffats är beroende av skogens naturlighet och trädkontinuitet eller den nektar- och pollenresurs som gräsmarken erbjuder. Tallticka påträffas nästan uteslutande på tallar över 150 år. Inventeringsområdet består till stora delar av gles barrskog med blockig terräng. De södra delarna av inventeringsområdet har påtagliga naturvärden och består av en näringsrik granskog med inslag av gamla tallar. I detta område finns flera naturvårdsarter som signalerar värdefull barrskog med lång trädkontinuitet. En fördjupad inventering av kryptogamfloran i området kan leda till att fler naturvårdsarter påträffas vilket höjer upp områdets naturvärdesklassning. Barrskogsområdet har påtagligt med död ved på marken spritt i området. I den östra delen finns en gräsmark som består av en svagt hävdad gräsmark med tjock grässvål och en gräsmark på ruderatmark. Inom gräsmarken finns ett utvecklat busk- och trädskikt. En starkare hävd som skapar en tunnare förnafilt kan utveckla områdets floravärden i området.

Närheten till Harsjön och dess avvattnande dike bidrar till att gräsmarken och de norra delarna av barrskogen kan vara lämpliga miljöer för groddjur då dessa ytor erbjuder strukturer som är av positiv betydelse för groddjur, tillexempel stenröse, död ved och högvuxen gräsmark.

Ecocom föreslår att en fördjupad groddjursinventering i området genomförs för att säkerställa vilka groddjursarter som förekommer i området.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområde Fågelsången - Östra Knutby angränsar i norr till inventeringsområde 12 Färsna där flera naturvärdesobjekt med äldre tallar och näringsrik granskog finns etablerade. Område Färsna är även en värdefull groddjursmiljö med flera värdeelement av positiv betydelse för groddjur. I nordost angränsar inventeringsområde 11 till inventeringsområde 13 Eriksdal – Harsjön som även detta har områden med granskog, dock ej med samma naturvärden som granskogen i Fågelsången Östra Knutby. Vidare finns områden i inom området Gamla Solbacka i öster med äldre tallar som kan utgöra utvecklingsområde för tallticka om dessa tallar tillåts utvecklas till gammeltallar. Söder om inventeringsområde 11 finns ett område med tallticka och persiljespindling som båda är rödlistade arter och trivs äldre barrskogar.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Inventeringsområde 2 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Kartor

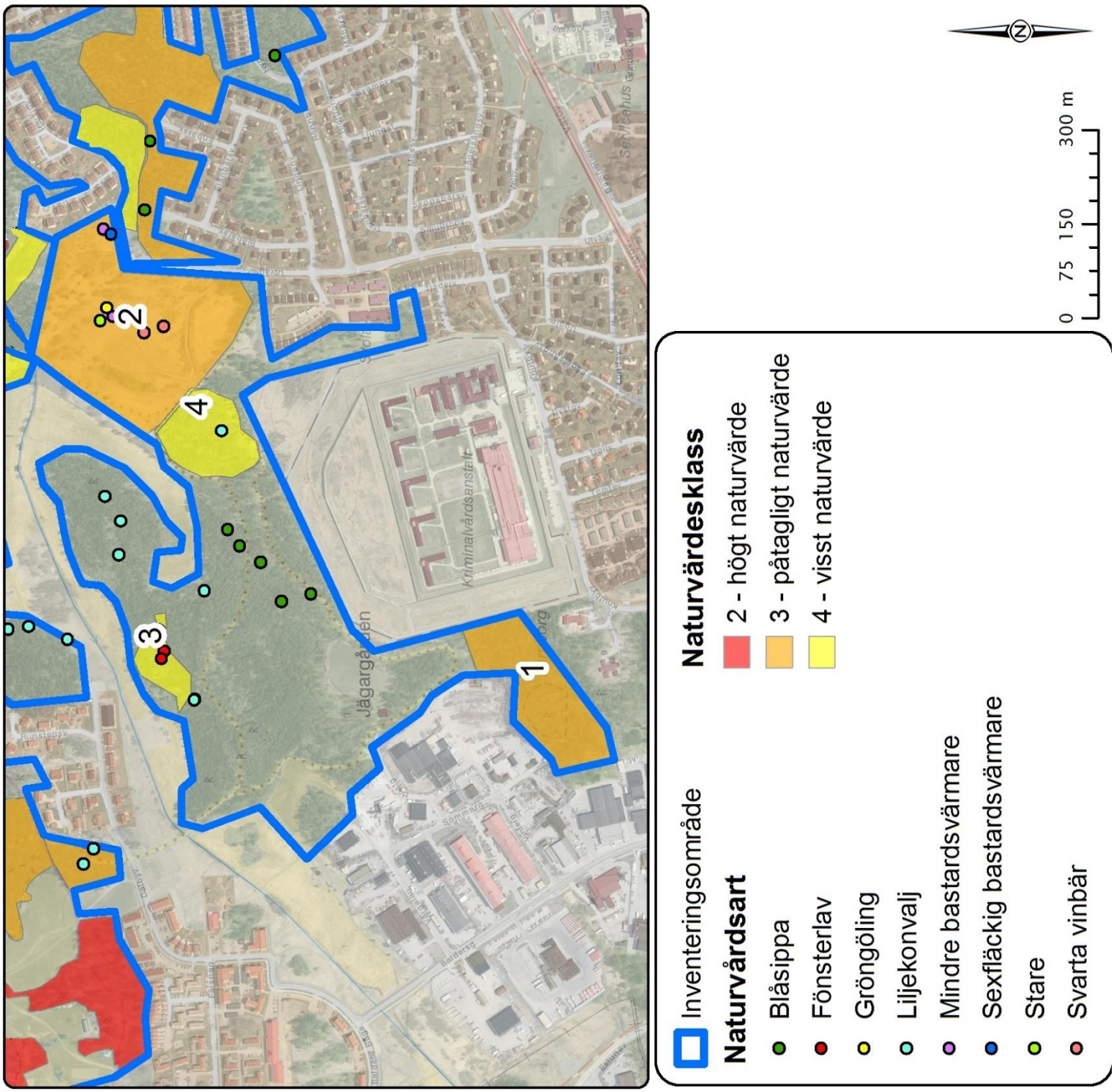

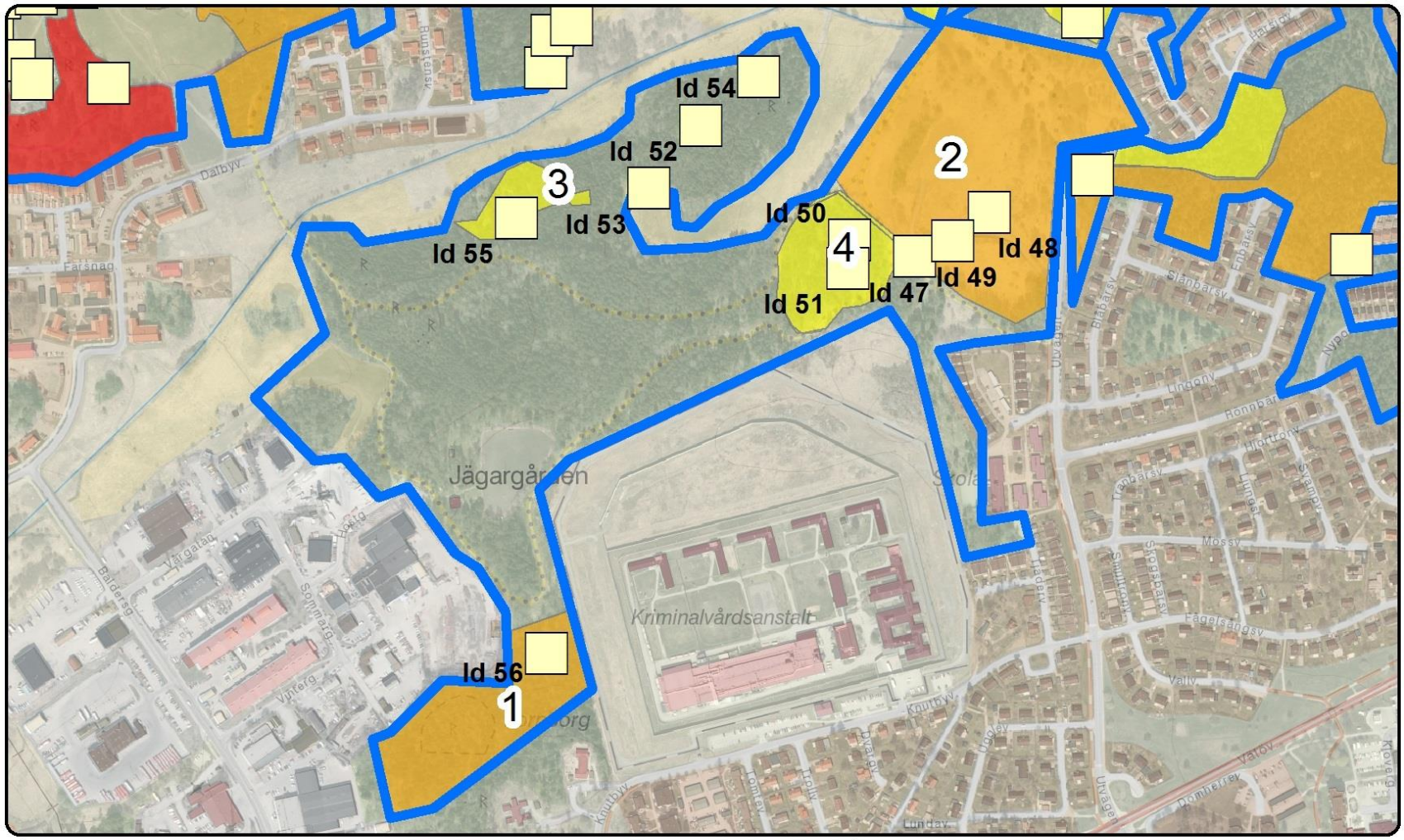
Id 54
Id 52
3
Id 53
Id 55
Id 50
2
4
Id 48
Id 49
Id 47
Id 51
Jägargården
Kriminalvårdsanstalt
Id 56
1
Inventeringsområde
Värdeelement
Naturvärdesklass
2 - högt naturvärde
3 - påtagligt naturvärde
4 - visst naturvärde
N
0
100
200
400 m

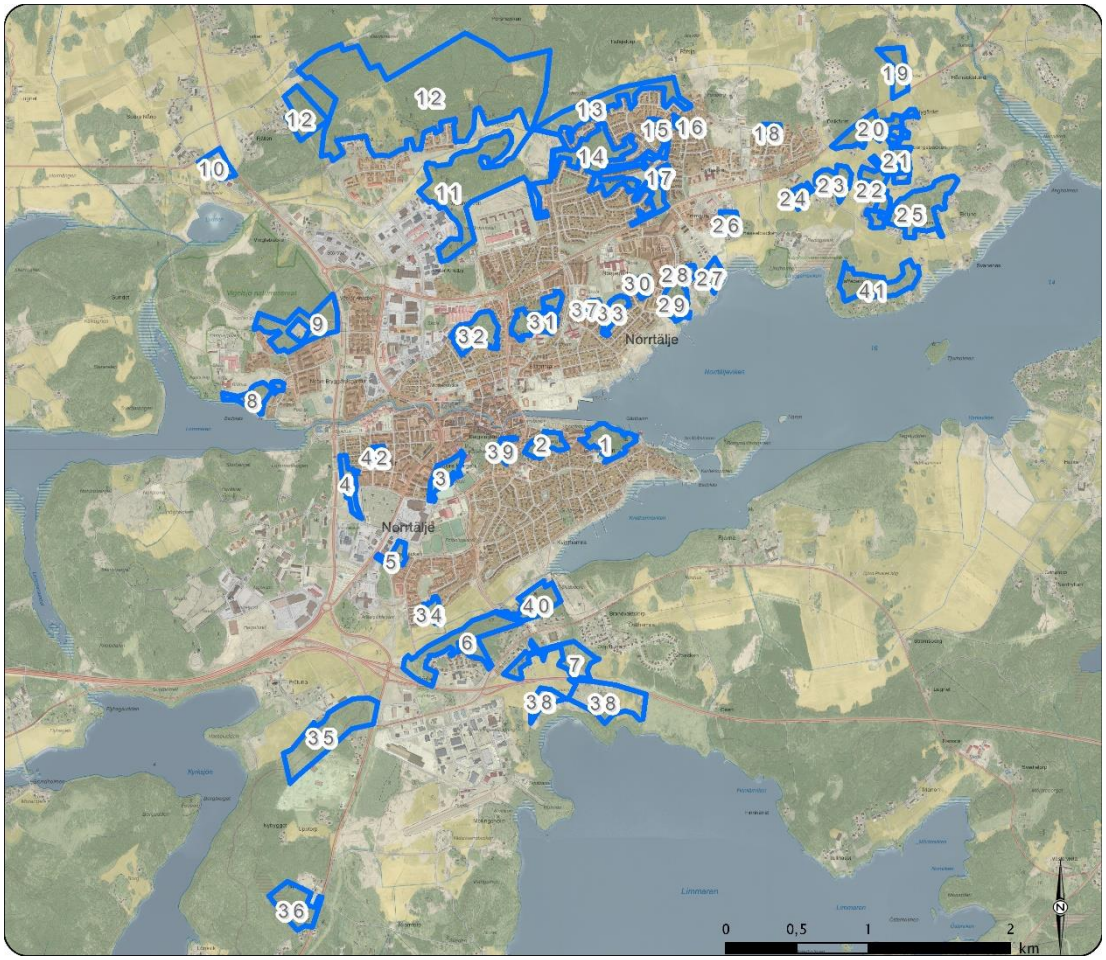

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 12, Färsna

2018-11-07

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 16
Naturvärdesobjekt 18
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 19
Slutsatser 50
Generella slutsatser 50
Områdets koppling till andra naturområden 50
Referenser 52
Litteratur 52
Datakällor 52

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell, Gesa von Hirschheydt, Sandra Nilsson och Petter Hedberg
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 12 Färsna identifierades under föreliggande inventering 19 naturvärdesobjekt av vilka sex stycken bedömdes till naturvärdesklass 2 – Högt naturvärde, åtta stycken bedömdes till naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde och fem stycken bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Flertalet naturvårdsarter, rödlistade arter och värdeelement påträffades i inventeringsområdet. Områdets stora yta, vilket hyser en rik förekomst av naturvärdesobjekt, tillsammans med inventeringsområdets närhet till det kluster av inventeringsområden som finns i Fågelsången gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. Inventeringsområdet är således viktigt för flertalet djurarters fortlevnad, vandring och spridning inom Norrtälje stad. Goda spridningsmöjligheter finns mellan naturvårdsobjekt inom Färsna (ID 12) samt mellan andra intilliggande inventeringsområden. Då Färsna hyser flertal olika naturtyper är konnektiviteten mellan olika grönområden i omgivningen viktig. Exempelvis för sumpskogarna i Färna är framförallt inventeringsområde 13 viktigt då det också hyser sumpskogar. Att utföra konnektivitetsanalys både inom inventeringsområde 12 samt mellan andra inventeringsområden, skulle klargöra spridningsmöjligheterna.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan,

trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 12 ”Färsna”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är en del av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (figur 2).

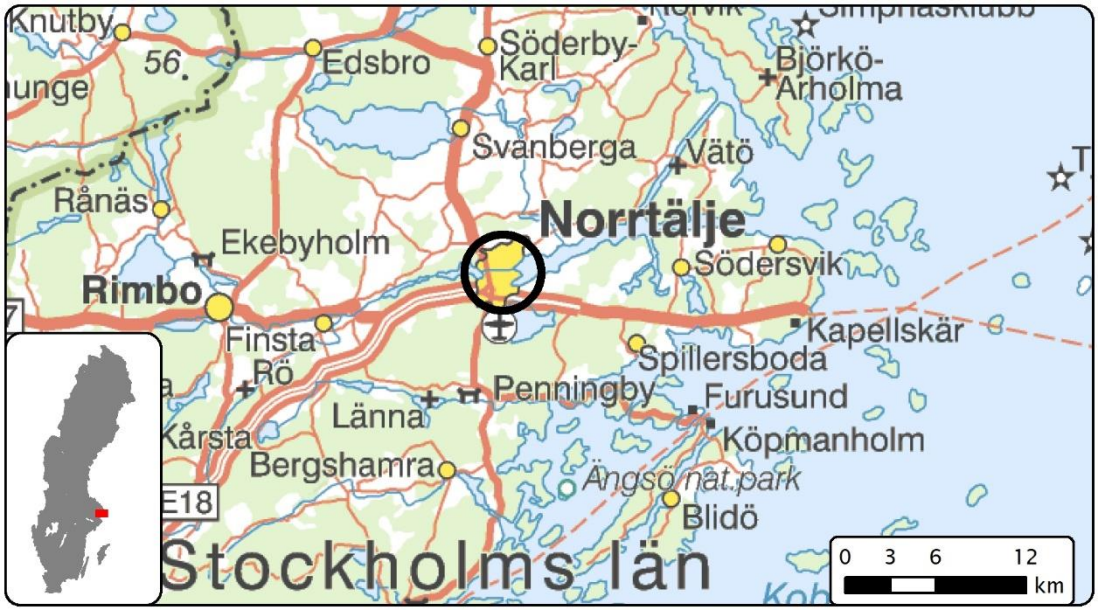

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

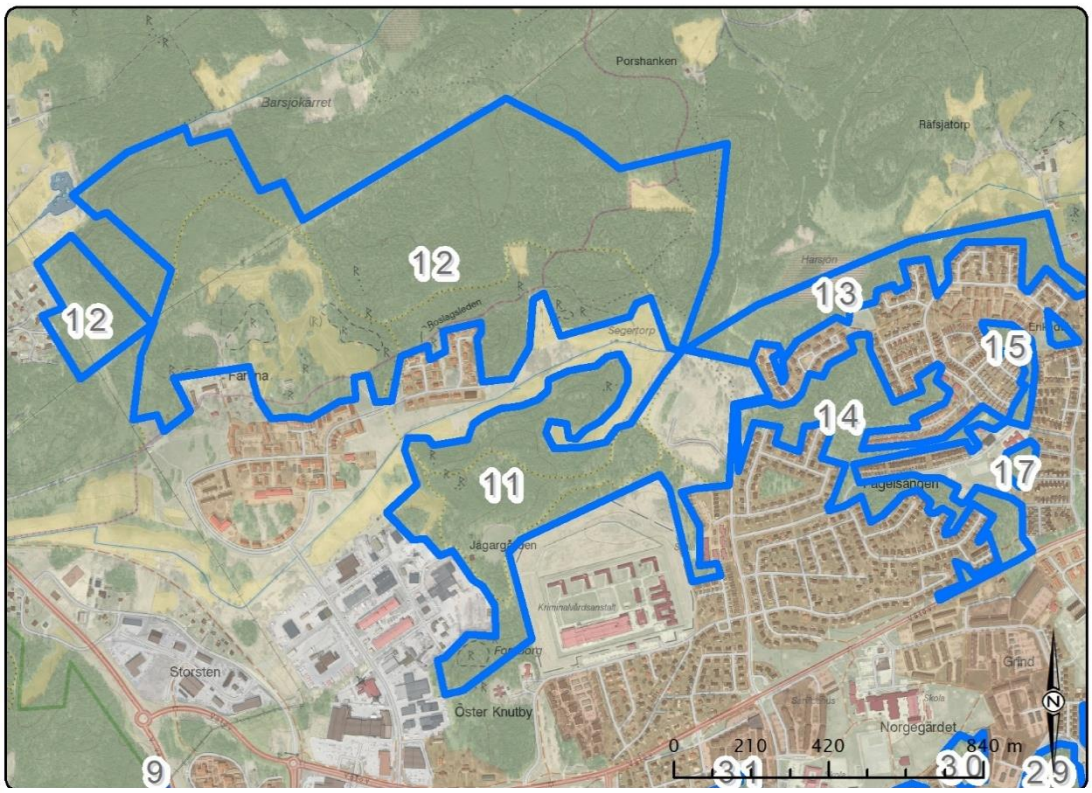

Figur 2. Inventeringsområde 12 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar till flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 14, 15 och 16 juni 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juni månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

I inventeringsområde 12 finns flera tidigare inrapporteringar av rödlistade arter såsom tallticka, violgubbe, orange taggsvamp, ängsskära och stor aspticka. I inventeringsområdet finns även inrapporteringar av skyddsklassade lavar, fåglar och kärlväxter (figur 3). Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Delar av inventeringsområdet och dess omgivning är klassat av Skogsstyrelsen som sumpskog, nyckelbiotop samt objekt med naturvärden i form av barrskog. Tidigare inventeringar som genomförts i området är sumpskogsinventering samt ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA).

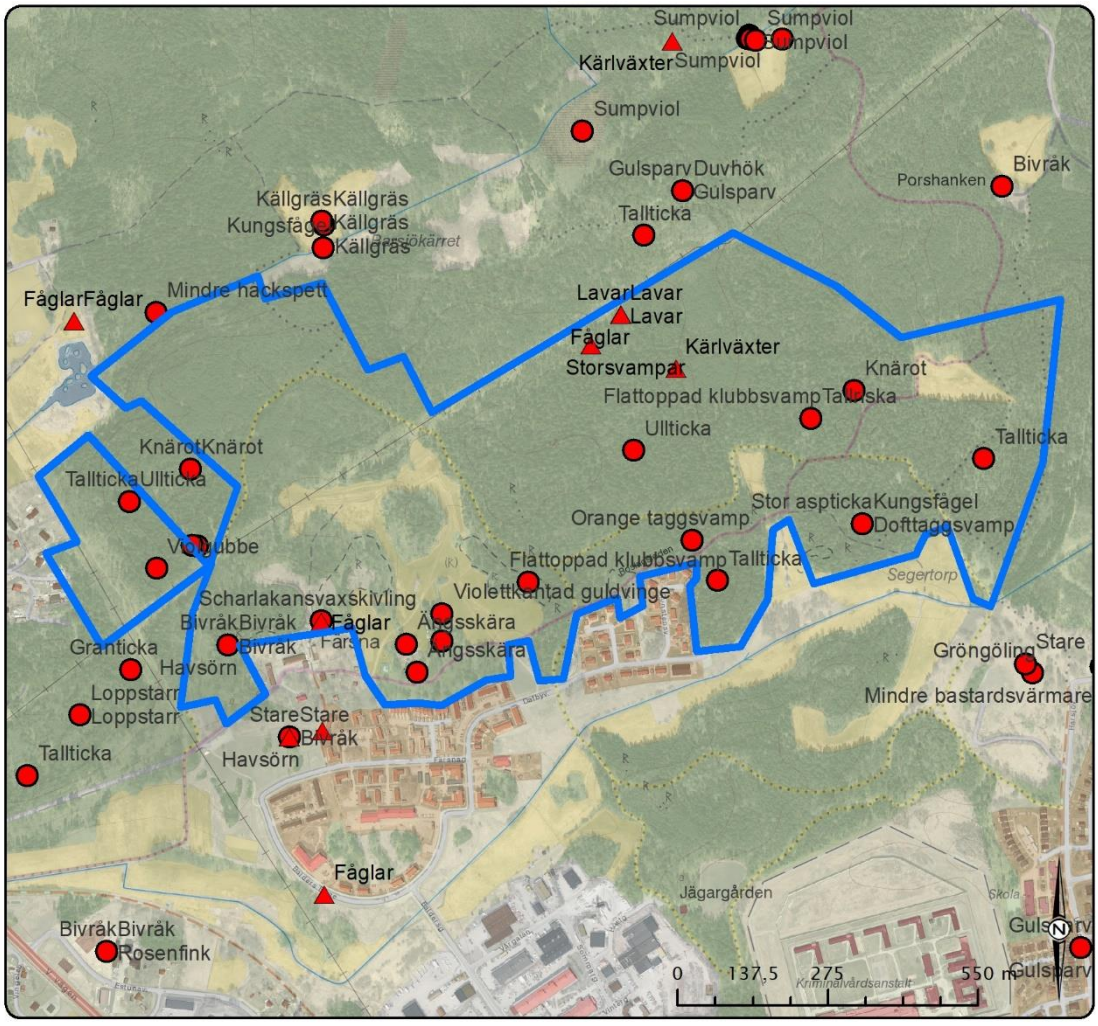

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområde 12.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	X
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	X
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	X
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	X
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	X
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	X

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 19 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet av vilka 6 stycken bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, 8 stycken bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och 5 stycken bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 4, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 60 ha och utgör ca 63 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

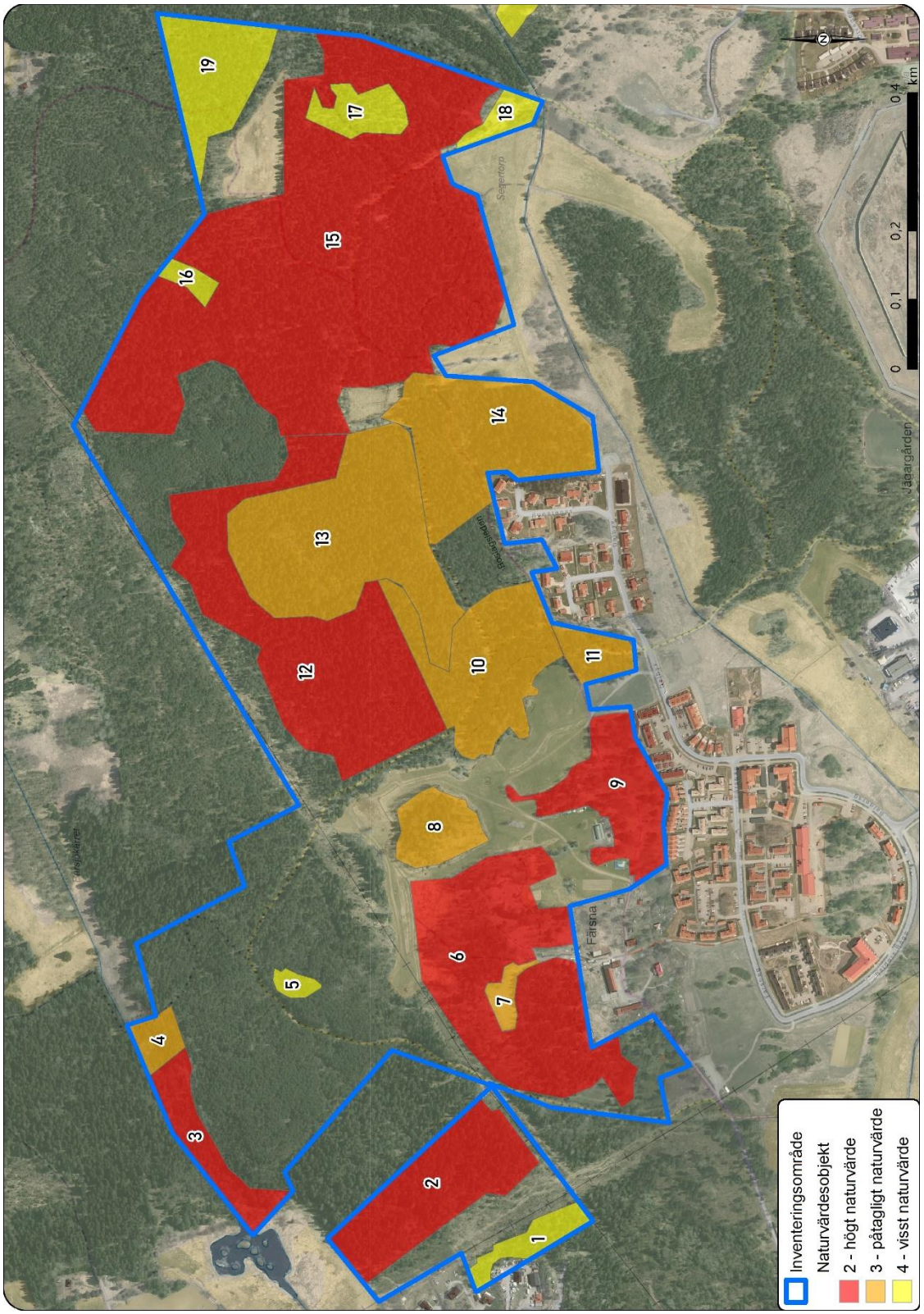

Figur 4. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 12.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 12, Färsna. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Flerskiktad blandskog	–
2	2	Skog & träd	Sandbarrskog	Nyckebiotop (Skogsstyrelsen)
3	2	Skog & träd	Blandsumpskog	Sumpskogsinventering
4	3	Skog & träd	Flerskiktad granskog	–
5	4	Skog & träd	Sumpskog	
6	2	Skog & träd	Trädklädd betesmark	Nyckebiotop (Skogsstyrelsen), Ängs- och betesmarksinventeringen
7	3	Äng och betesmark	Betesmark	Ängs- och betesmarksinventeringen
8	3	Skog & träd	Barrblandskog med lövinslag	–
9	2	Skog & träd, Äng och betesmark	Trädklädd betesmark	Ängs- och betesmarksinventeringen
10	3	Skog & träd	Barrblandskog med lövinslag	–
11	3	Skog & träd	Barrskog	–
12	2	Skog & träd	Flerskiktad barrskog	–
13	3	Skog & träd	Barrskog	Objekt med naturvärden
14	3	Skog & träd	Barrblandskog med lövinslag	–
15	2	Skog & träd	Barrblandskog med lövinslag	Objekt med naturvärden
16	4	Skog & träd	Lövsumpskog	Objekt med naturvärden
17	3	Skog & träd	Hällmarkstallskog	–
18	4	Äng och betesmark	Ängsmark med igenväxningskaraktär	–
19	4	Skog & träd	Granskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart och T.art = Typisk art 9050, näringsrik granskog, 9070 trädklädd betesmark.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	T.art	SA	Objekt ID																		
							1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Dactylorhiza sambucina	Adam och Eva	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Oxyporus corticola	Barkticka	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Hygrobe coccinea	Blodvaxskivling	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	–	x	–	–	–	x	–	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–
Rana sp.	Brungroda	–	x	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nephroma parile	Bårdlav	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–
Hydnellum suaveolens	Dofttaggsvamp	NT	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Hydnellum ferrugineum	Dropptaggsvamp	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Sarcodon imbricatus s. str.	Fjällig taggsvamp	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–
Clavariadelphus truncatus	Flattoppad klubbsvamp	NT	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Microbregma emarginatum	Granbarkgnagare	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–
Dryopteris cristata	Granbräken	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–
Lactarius zonarioides	Granriska	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Squamanita paradoxa	Grynknölfoting	VU	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Picus viridis	Gröngöling	NT	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pyrola chrolantha	Grönpyrola	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	X
Emberiza citrinella	Gulsparv	VU	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Hygrobe chlorophana	Gul vaxskivling	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Primula veris	Gullviva	–	–	–	9070	–	–	–	–	–	–	x	–	–	x	–	x	x	–	–	–	–	–	x	–
Goodyera repens	Knärot	NT	x	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	T.art	SA	Objekt ID																		
							1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Ulota crispa	Krushättemossa	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	x	x	–	–	–	–
Regulus regulus	Kungsfågel	VU	x	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	x	–	x	–	–	x	–	–	–	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	x	x	x	–	x	x	–	–	–	–
Nowellia curvifolia	Långfliksmossa	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Bacidia rubella	Lönnlav	–	–	–	–	x	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Lycopodium clavatum	Mattlummer	–	x	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–
Neottia nidus-avis	Nästrot	–	x	–	–	x	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–
Hydnellum aurantiacum	Orange taggsvamp	NT	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–
Paris quadrifolia	Ormbär	–	–	–	9050	x	–	x	x	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–
Neckera complanata	Platt fjädermossa	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lycopodium annotinum	Revlummer	–	x	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	x	–	x	–	–	–	–
Arthonia vinosa	Rostfläck	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–
Craterellus lutescens	Rödgul trumpetsvamp	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Hygrocybe punicea	Scharlakansvaxskivling	NT	–	–	–	x	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Hydnellum peckii	Skarp dropptaggsvamp	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–
Spongipellis spumeus	Skumticka	NT	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–
Natrix natrix	Snok	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Cyphelium inquinans	Sotlav	–	–	–	9070	x	–	–	–	–	–	x	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Phellinus populicola	Stor aspticka	NT	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–
Actaea spicata	Svart trolldruva	–	–	–	–	x	–	x	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lactarius scrobiculatus	Svavelriska	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	x	–	–	–	–
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–
Apus apus	Tornseglare	VU	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	T.art	SA	Objekt ID																		
							1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Phellinus ferrugineofuscus	Ullticka	NT	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	x	–	x	–	–	–	–
Rana temporaria	Vanlig groda	–	x	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–
Phellinus viticola	Vedticka	–	–	–	–	x	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lycaena hippothoe	Violettkantad guldvinge	NT	–	–	9070	–	–	–	–	–	–	–	–	–	X	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gomphus clavatus	Violgubbe	VU	–	–	–	x	–	x	–			–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Vit vaxskivling?				–	x	–	–	–	–	–	X	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Serratula tinctoria	Ängsskära	NT	x	–	9070	–	–	–	–	–	–	–	–	–	X	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Cuphophyllus pratensis	Ängsvaxskivling	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	x	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområde 12 består av ett stort område med varierande natur av främst skog & träd med flertalet naturvärdesarter, rödlistade arter och värdeelement. I mitten och i de östra delarna av inventeringsområdet finns öppnare ytor med betesmarker. Stora delar av inventeringsområdet hyser miljöer lämpliga för groddjur, där de värdefullaste miljöerna finns i naturvärdesobjekt 3 i norr, naturvärdesobjekt 6 i sydväst, naturvärdesobjekt 13, 15 och 17 i öst. I inventeringsområdet finns flera värdeelement där många är gynnsamma för groddjur, såsom stenrösen, stenblock, åkerholmar, gärdesgårdar och dammar. Närheten till omgivande dammar, våtmarker och vattendrag vilka är belägna både inom och utanför inventeringsområdet ger goda förutsättningar för spridning av groddjur. I inventeringsområdets nordvästra delar finns ett större område med ungskog, vilket inte bedöms som en lämplig groddjursmiljö, men det kan vara ett potentiellt vandringsstråk till de omkringliggande groddjursmiljöerna. Den isolerade sumpskogen i ungskogen är en viktig miljö för de groddjur som befinner sig i detta område. Flera tidigare inventeringar har utförts i inventeringsområdet, bland annat ängs och betesmarksinventeringen (TUVA) och sumpskogsinventering. Inventeringsområdet hyser även Skogsstyrelsens nyckelbiotoper.

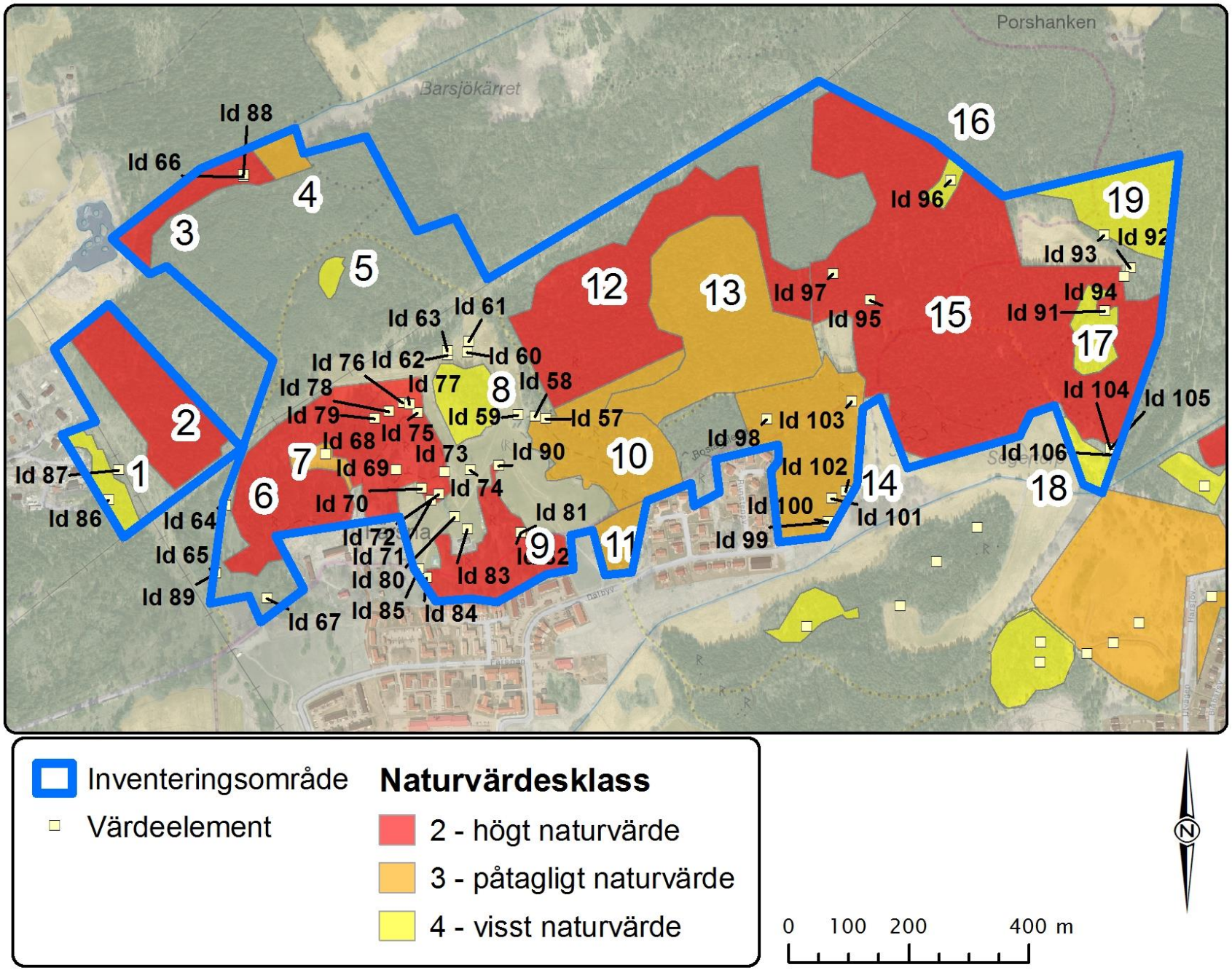

Figur 5. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet vid inventeringsområde 12.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 19 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd samt äng och betesmark. 6 av naturvärdesobjekten hade naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, 7 naturvärdesobjekt hade naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och 6 naturvärdesobjekt hade naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Flerskiktad blandskog	Obetydligt	Visst	4
2	Skog och träd	Sandbarrskog	Påtagligt	Påtagligt	2
3	Skog och träd	Blandsumpskog	Påtagligt	Påtagligt	2
4	Skog och träd	Flerskiktad granskog	Påtagligt	Visst	3
5	Skog och träd	Sumpskog	Obetydligt	Visst	4
6	Skog och träd	Trädklädd betesmark	Påtagligt	Påtagligt	2
7	Äng och betesmark	Betesmark	Visst	Visst	3
8	Skog och träd	Barrblandskog med lövinslag	Obetydligt	Visst	4
9	Skog och träd, Äng och betesmark	Trädklädd betesmark	Påtagligt	Påtagligt	2
10	Skog och träd	Barrblandskog med lövinslag	Visst	Visst	3
11	Skog och träd	Barrskog	Visst	Visst	3
12	Skog och träd	Flerskiktad barrskog	Påtagligt	Påtagligt	2
13	Skog och träd	Barrskog	Påtagligt	Visst	3
14	Skog och träd	Barrblandskog med lövinslag	Påtagligt	Visst	3
15	Skog och träd	Barrblandskog med lövinslag	Påtagligt	Påtagligt	2
16	Skog och träd	Lövsumpskog	Obetydligt	Visst	4
17	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Visst	Påtagligt	3
18	Äng och betesmark	Ängsmark med igenväxningskarakt är	Obetydligt	Visst	4
19	Skog och träd	Granskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

I det följande avsnittet beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Skog och träd

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,7 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade blandskogen med inslag av äldre tall och enstaka asp. Objektet är flerskiktat med mycket ung gran men även rönn och oxel. Död ved förekommer sparsamt, främst klena lågor av gran. Fältskiktet består mossa samt blåbär med inslag av vitsippor, örnbräken och lingon. Objektet har hålträd av asp och större hackspett påträffas.

Figur 6. Naturvärdesobjekt 1 består av en flerskiktad blandskog med inslag av äldre tall och enstaka asp.

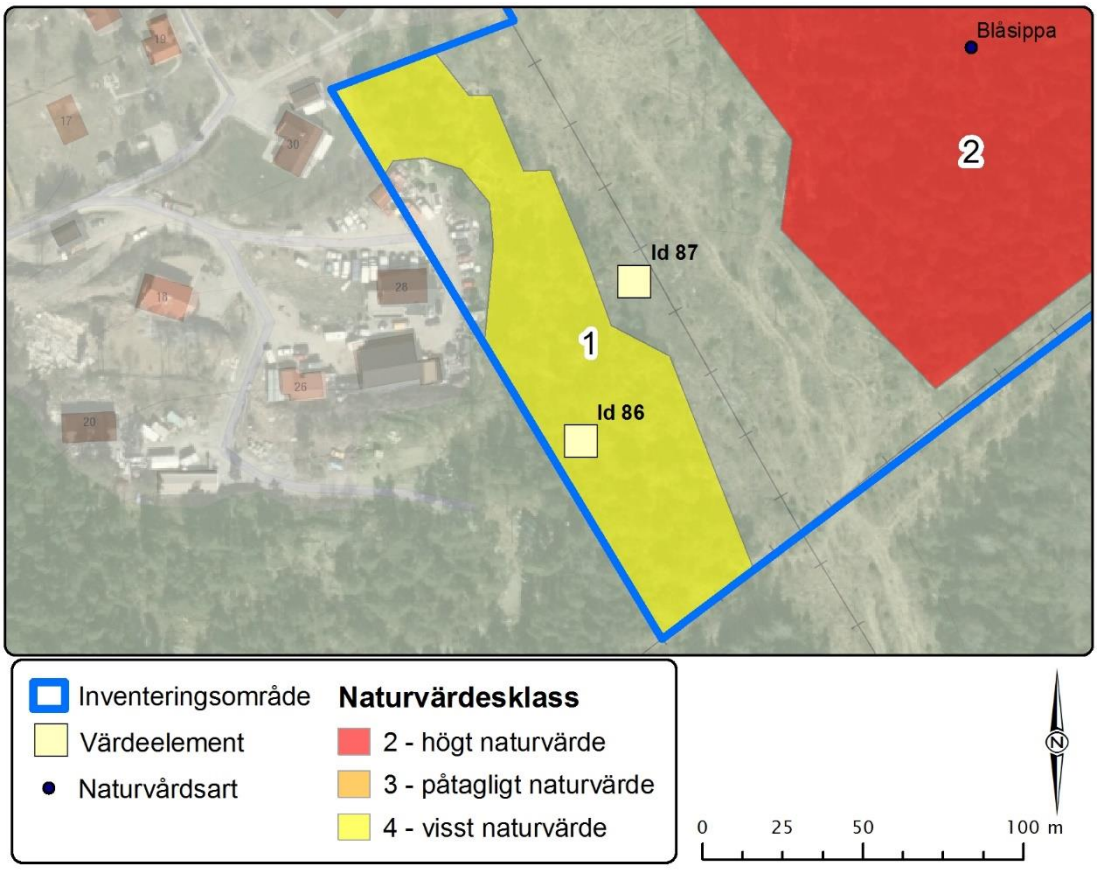

Figur 7. Naturvärdesobjekt 1 klassas till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. I naturvärdesobjektet finns värdeelement i form av ett hålträd.

2. Skog och träd

Naturvärdesklass: 2
Areal: 3,3 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: blåsippa, violgubbe (VU) (Signalart) (Skogsstyrelsen), ullticka (NT) (Signalart) (Skogsstyrelsen), tallticka (NT) (Signalart) (Skogsstyrelsen), platt fjädermossa (Signalart) (Skogsstyrelsen), rödgul trumpetsvamp (Signalart) (Skogsstyrelsen), barkticka (Signalart) (Skogsstyrelsen), vedticka (Signalart) (Skogsstyrelsen), krushättemossa (Signalart) (Skogsstyrelsen), bårdlav (Signalart) (Skogsstyrelsen), fjällig taggsvamp (Signalart) (Skogsstyrelsen), svart trolldruva (Signalart) (Skogsstyrelsen), ormbär (Signalart) (Skogsstyrelsen)
Tidigare inventering: Nyckelbiotop (Skogsstyrelsen)

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde och består av en sandbarrskog med tall och gran. Det förekommer lövinslag främst hassel och rönn. Det är stor åldersvariation och det finns äldre och senvuxna träd samt uppväxande yngre träd. Flera av träden är grova och spärrgreniga. Död ved förekommer sparsamt till allmänt och flera av lågorna är grov gran. Objektet är utpekat som nyckelbiotop med noterade naturvårdsarter av Skogsstyrelsen och fortsätter utanför inventeringsområdet. Nyckelbiotopkvaliteterna finns kvar i naturvärdesobjektet. Markskiktet domineras av mossor och blåbär. Andra arter som påträffas är lingon, blåsippa, blåbär, skogsnäva, örnbräken och vitsippor

Figur 8. Naturvärdesobjekt 2 består av en sandbarrskog med tall och gran.

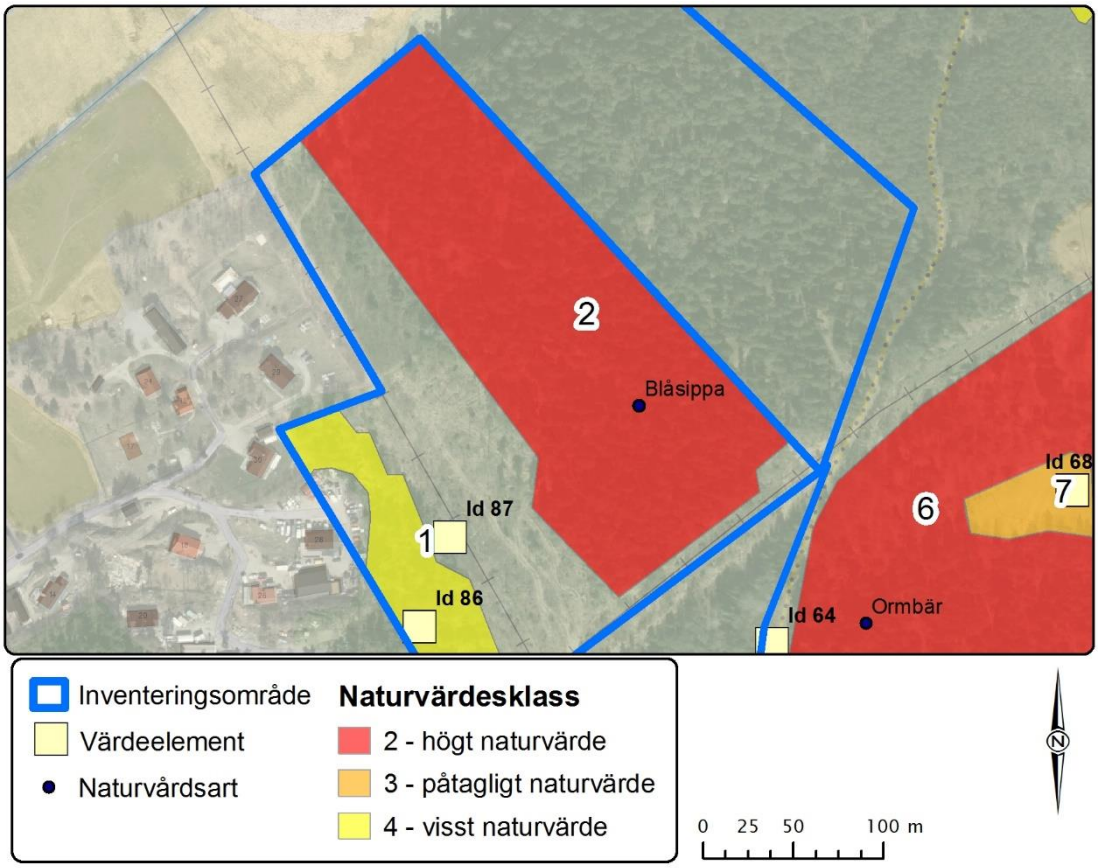

Figur 9. Naturvärdesobjekt 2 klassas till naturvärde 2 – högt naturvärde.

3. Skog och träd

Naturvärdesklass: *2*
Areal: 1,3 ha
Biotopvärde: Påtagligt
Artvärde: Påtagligt
Naturvårdsarter: Ormbär (Signalart), **liljekonvalj**, svart trolldruva (Signalart), **nästrot**, **brungroda**, lönnlav (Signalart)
Tidigare inventering: Sumpskogsinventering

Naturvärdesobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde och består av blandsumpskog. Sumpskogen kantar ett vattendrag och här dominerar al och rönn. Bitvis är objektet mer grandominerat men det förekommer även mer öppen björksumpskog. Trädskiktet består av gran, björk, sälg, ung ask och al. Död ved förekommer allmänt. Arter som hundäxing, älgört, humleblomster, vitsippa, björkticka, kransmossa, smultron, harsyra och ekorrbär hittas. Objektet har flera naturvårdsarter som ormbär, liljekonvalj, svart trolldruva, nästrot, brungroda och lönnlav. Närheten till ett lämpligt lekvatten och att biotopen utgörs av sumpskog gör att naturvärdesobjektet är en värdefull groddjursmiljö. Söderut mot resterande inventeringsområdet angränsar naturvärdesobjektet till en produktionsskog, vilket kan skapa en spridningsbarriär till övriga delar av inventeringsområdet där lämpliga groddjursmiljöer finns. Avverkning har skett i norra delen av sumpskogen.

Figur 10. Naturvärdesobjekt 3 består av blandsumpskog.

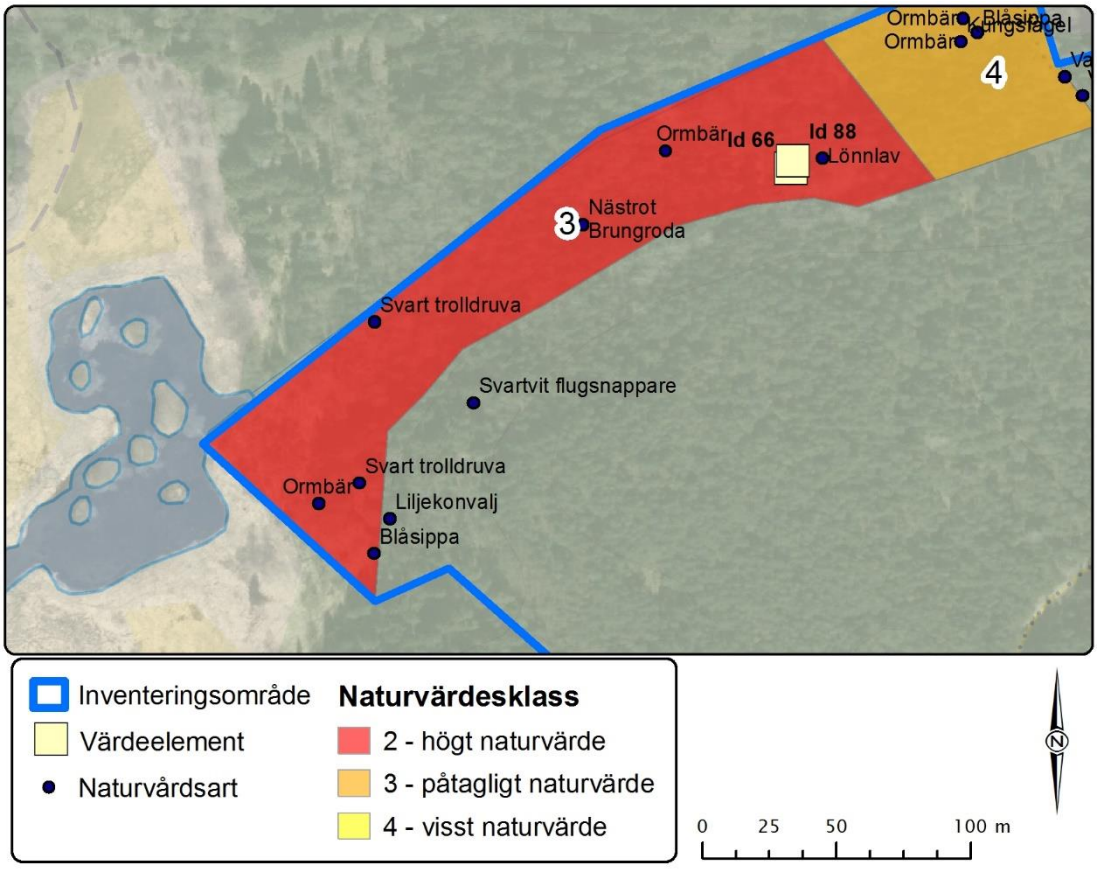

Figur 11. Naturvärdesobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Naturvårdsarterna ormbär, liljekonvalj, svart trolldruva, nästrot, groda och lönnlav noterades, samt värdeelement i form av hålträd.

4. Skog och träd

Naturvärdesklass: *3*
Areal: 0,5 ha
Biotopvärde: Visst
Artvärde: Påtagligt
Naturvårdsarter: **Kungsfågel** (VU), **blåsippa**, ormbär (Signalart, Typisk art 9050), **vanlig groda**
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 4 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är flerskiktad näringsrik granskog (taiga). Marken har ett tjockt barrtäcke. Död ved förekommer sparsamt till allmänt. Inom objektet förekommer skogsdiken och enstaka stubbar. Utöver gran hittas inslag av hassel, björk samt enstaka tallar i kanten. Ekorrbär, vitsippor, kransmossa och enstaka blåbär förekommer samt naturvårdsarterna kungsfågel (VU), blåsippa och ormbär. Naturvärdesobjektet utgör en förlängning av de lämpliga groddjurshabitaten i naturvärdesobjekt 3, men avsaknaden av lämpliga groddjursstrukturer såsom blockighet och ytliga rötter gör att området inte håller samma kvalitet som naturvärdesobjekt 3.

Figur 12. Naturvärdesobjekt 4 består av flerskiktad, näringsrik, granskog.

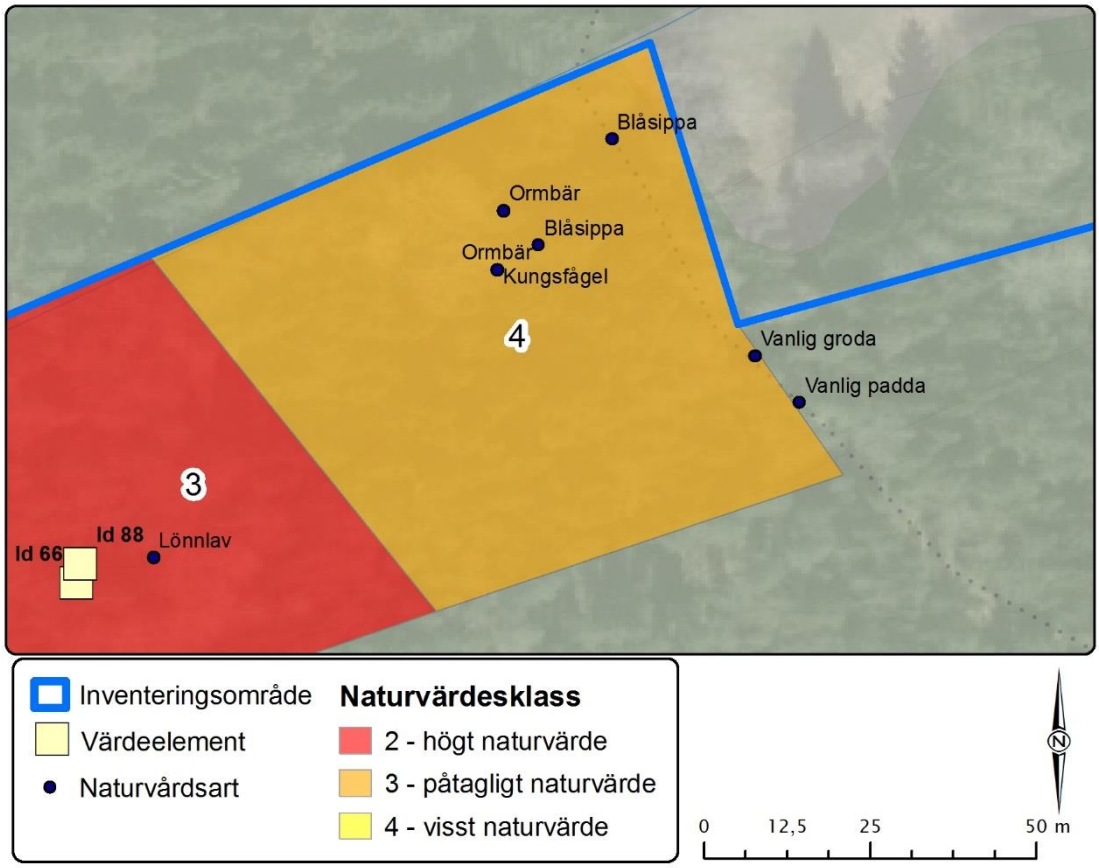

Figur 13. Naturvärdesobjekt 4 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

5. Skog och träd

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,2 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 5 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Objektet är en mindre sumpskog med klibbal på socklar. Utöver klibbal förekommer inslag av björk och gran. Strandlysing och kråkklöver påträffades. Biotopen sumpskog gör att naturvärdesobjektet är en lämplig groddjursmiljö. Sumpskogen är dock omgiven av produktionsskog utan någon skyddszon, vilket kan skapa spridningsbarriärer till övriga delar av inventeringsområdet med lämpliga groddjursmiljöer.

Figur 14. Naturvärdesobjekt 5 består av en mindre sumpskog.

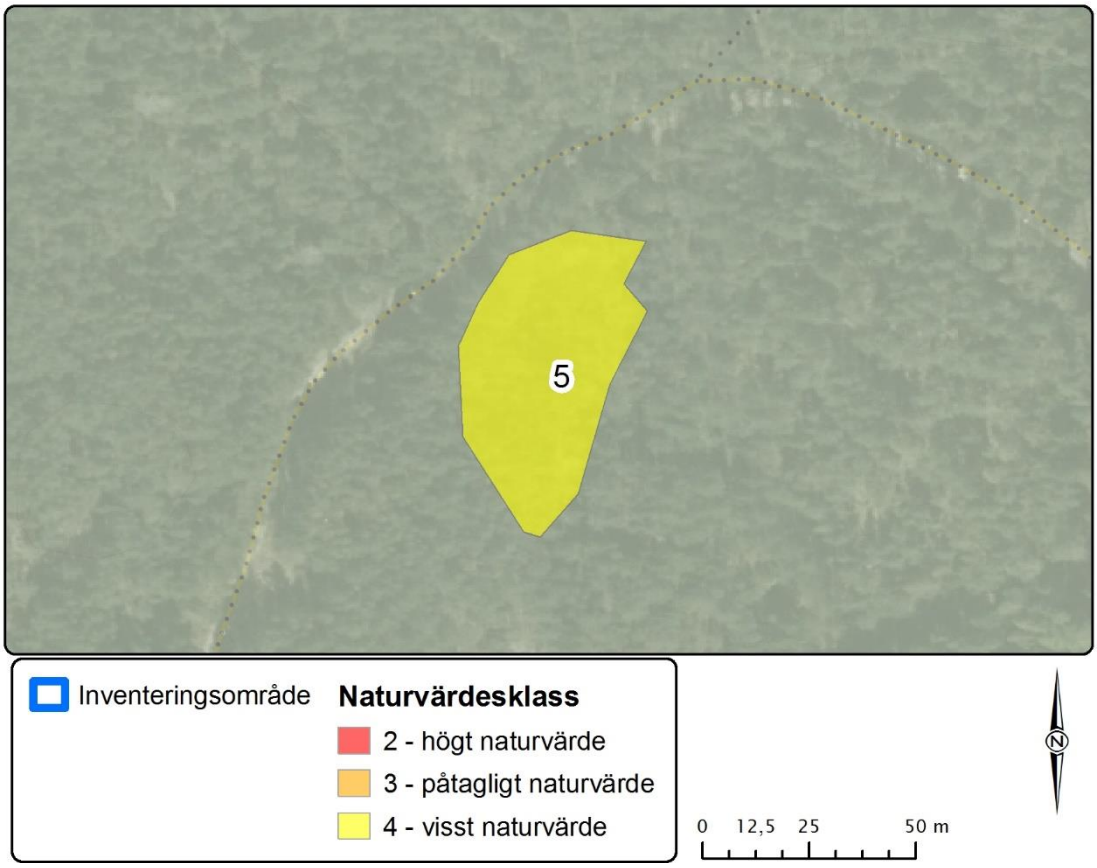

Figur 15. Naturvärdesobjekt 5 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde.

6. Skog och träd

Naturvärdesklass: 2
Areal: 6,6 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: ormbär (Signalart), sotlav (Signalart, Typisk art 9070), **gröngöling (NT)**, **gullviva (Typisk art 9070)**, **gulsparv (VU)**, **snok**, **Adam och Eva (Artportalen)**, vit vaxskivling (Signalart) (Ängs- och betesmarksinventeringen), scharlakansvaxskivling (NT) (Signalart) (Ängs- och betesmarksinventeringen), ängsvaxskivling (Signalart) (Ängs- och betesmarksinventeringen), gul vaxskivling (Signalart) (Ängs- och betesmarksinventeringen), blodvaxskivling (Signalart) (Ängs- och betesmarksinventeringen)
Tidigare inventering: Nyckelbiotop (Skogsstyrelsen), ängs- och betesmarksinventeringen

Naturvärdesobjekt 6 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Objektet är en trädklädd betesmark där det förekommer öppna gläntor med hällmark. I västra delen domineras objektet av tall och gran. I östra delen är det större inslag av lövträd som björk, asp, sälg, oxel och rönn. Enbuskar förekommer i hela objektet. Bitvis är marken mycket stenig. Död ved förekommer sparsamt och det står flera döda, klena askar i objektet. Kärlväxter som påträffas är ormbär, gullviva, jungfrulin, ängskovall, ekorrbär, blåbär, smörblomma, vitblära, röllika, svartkämpa, timotej, hundäxing, vitsippa, örnbräken, vårbrodd, ögontröst, blodrot, älgört, gråfibbla, äkta johannesört, gåsört, skogsnäva, lingon, vitmåra, skogsklöver och teveronika. Andra arter som sotlav, gröngöling (NT), gulsparv (VU), snok, aspticka och svavelticka förekommer. Objektet har rik kryptogamflora, speciellt på de äldre björkarna. Naturvärdesobjektets biotop med hällmarker och stenighet samt den rika förekomsten av viktiga groddjursstrukturer, såsom åkerholmar, stenmurar och närhet till möjliga lekvatten, gör naturvärdesobjektet till en lämplig groddjursmiljö.

Figur 16. Naturvärdesobjekt 6 består av en trädbeklädd betesmark.

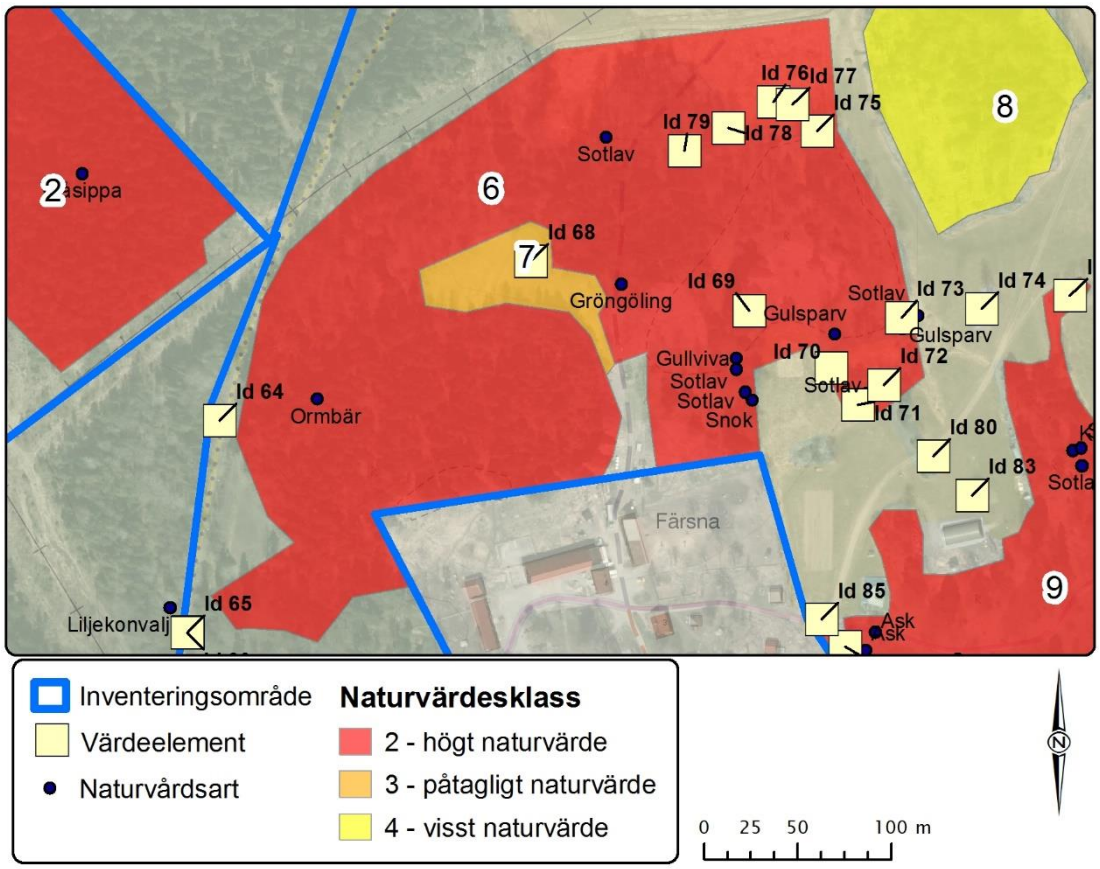

Figur 17. Naturvärdesobjekt 6 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. I naturvärdesobjektet finns värdeelement i form av åkerholmar, stenmur, hålträd, odlingsröse och faunadepå.

7. Äng och betesmark

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,3 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsart)
Naturvårdsarter: **Adam och Eva** (Ängs- och betesmarksinventeringen)
Tidigare inventering: Ängs- och betesmarksinventeringen

Naturvärdesobjekt 7 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är en betesmark med ett mindre dike som korsar marken. I kanterna börjar aspsly växa upp. Åkerförgätmigej, kärrtistel, gökärt, rödklöver, vitklöver, skogsklöver, gulmåra, hundäxing, revsmörblomma, älgört, gåsört, kråkvicker, timotej och allélav påträffas. Den hävdade gräsmarken med dess artrikedom av hävdgynnade växter motiverar både visst artvärde och visst biotopvärde.

Figur 19. Naturvärdesobjekt 7 består av betesmark med ett mindre dike.

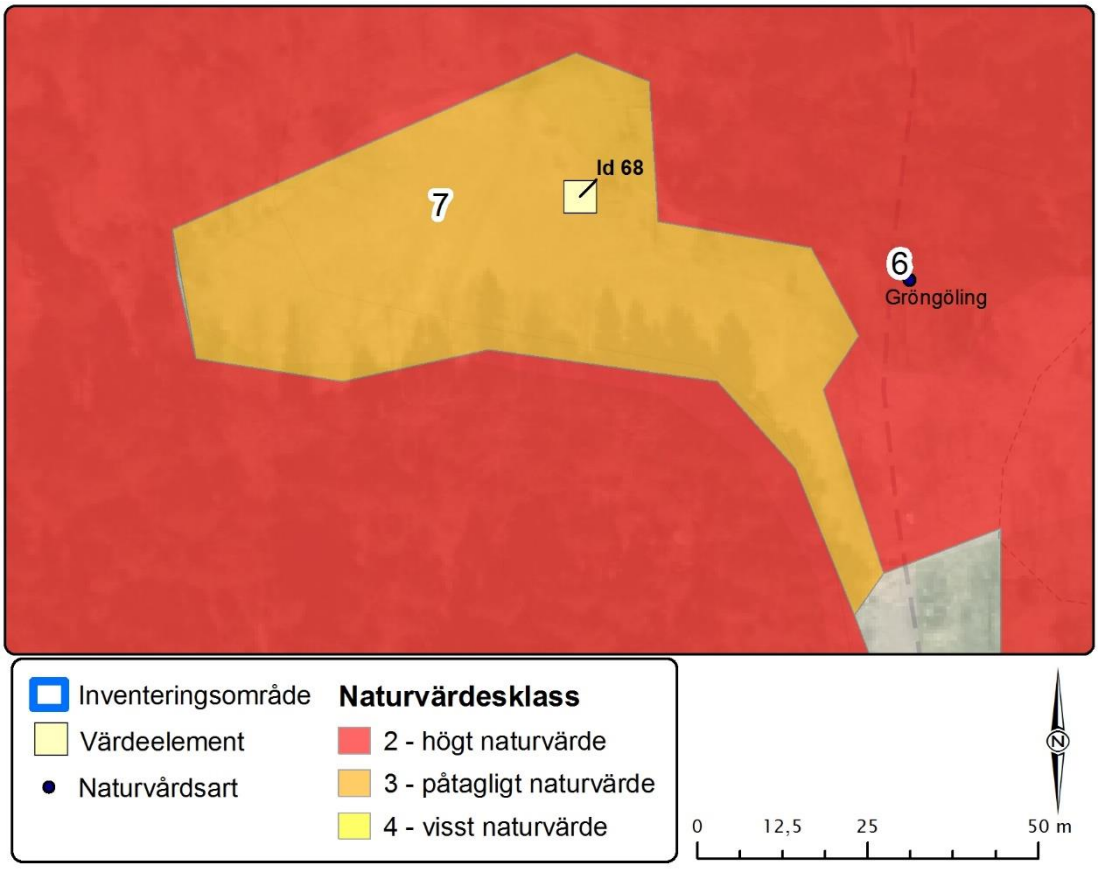

Figur 18. Naturvärdesobjekt 7 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. I naturvärdesobjektet finns ett värdeelement i form av en åkerholme.

8. Skog och träd

Naturvärdesklass: *4*
Areal: 1,1 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 8 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Objektet är en grandominerad skog med äldre, grova björkar och asp. Död ved förekommer sparsamt men bitvis allmänt och består av asp och gran. Arter som blåbär, jungfrulin, aspticka, blåbär, ekorrbär, stenbär och större hackspett påträffades. Objektet har rik kryptogamflora.
Viss skoglig skötsel pågår då det förekommer lågor av gran som har fällts och/eller kapats. Området används till rekreation och det finns vindskydd och orienteringsmaterial. Åldersfördelningen av träd och mängden död ved motiverar visst biotopvärde.

Figur 20. Naturvärdesobjekt 8 består av grandominerad skog med äldre, grova björkar och asp.

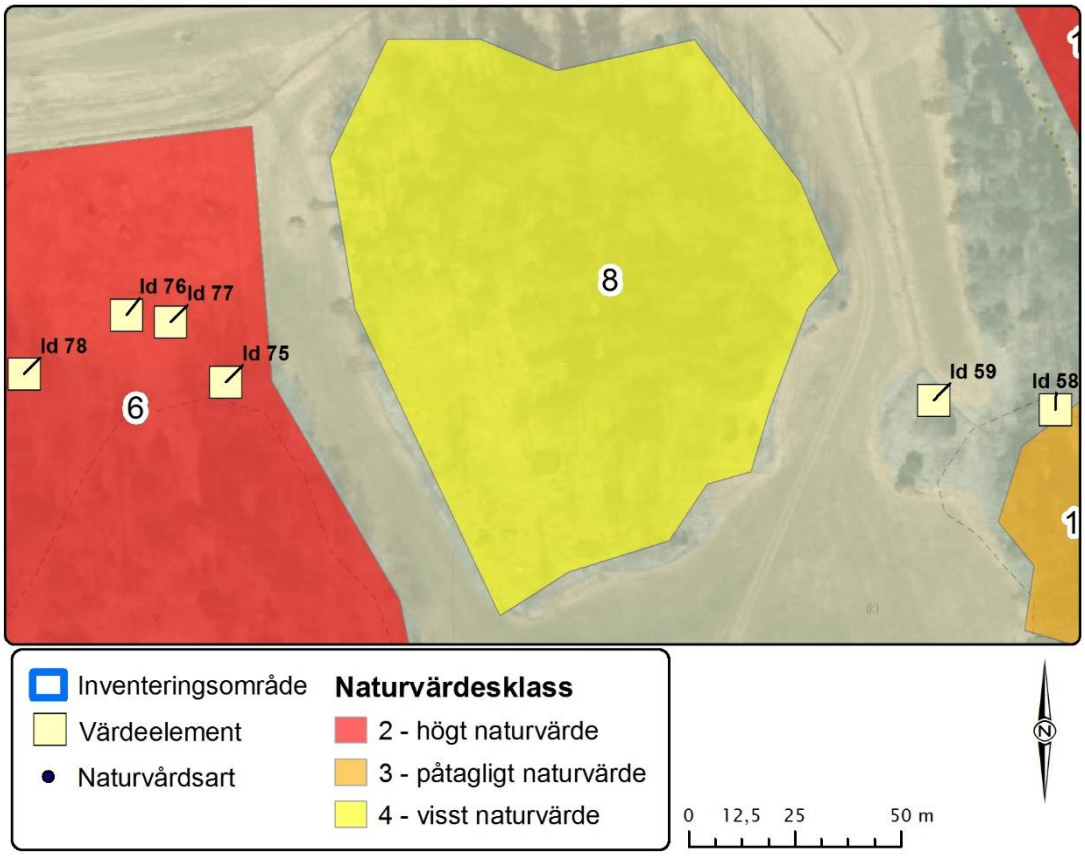

Figur 21. Naturvärdesobjekt 8 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde.

9. Skog och träd

Naturvärdesklass: 2
Areal: 2,4 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: ask (EN), krushättemossa (Signalart), sotlav (Typisk art 9070), granbarkgnagare (Signalart), violettkantad guldvinge (NT) (Typisk art 9070) (Artportalen), grynknölfoting (VU) (Ängs- och betesmarksinventeringen), **ängsskära** (NT) (Typisk art 9070) (Artportalen), **Adam och Eva** (Artportalen), gullviva (Typisk art 9070) (Artportalen)
Tidigare inventering: Ängs- och betesmarksinventeringen

Naturvärdesobjekt 9 har klassats till naturvärdesklass 2 – påtagligt naturvärde. Objektet är en trädklädd betesmark med inslag av öppen betesmark med ask (EN), björk, gran, lönn och rönn. Träden är äldre och grova. Granarna är kjolgranar och har troligtvis stått öppet. Att marken fortfarande hävdas tillsammans med de äldre träden är biotopkvaliteter som motiverar påtagligt biotopvärde. Kärlväxter som liten blåklocka, jungfrulin, vitsippa, röllika, hundäxing, gulmåra, kråkvicker, stormåra, nejlikrot, brännässla, brudbröd, och tjärblomster förekommer i den betade gräsmarken. En apel står i kanten av objektet. Övriga arter som krushättemossa, sotlav, granbarkgnagare, grön spiklav och rostfläckig nållav förekommer. Objektet har rik kryptogamflora. Förekomsten av naturvårdsarter motiverar påtagligt artvärde.

Figur 22. Naturvärdesobjekt 9 består av en trädbeklädd betesmark och öppen betesmark.

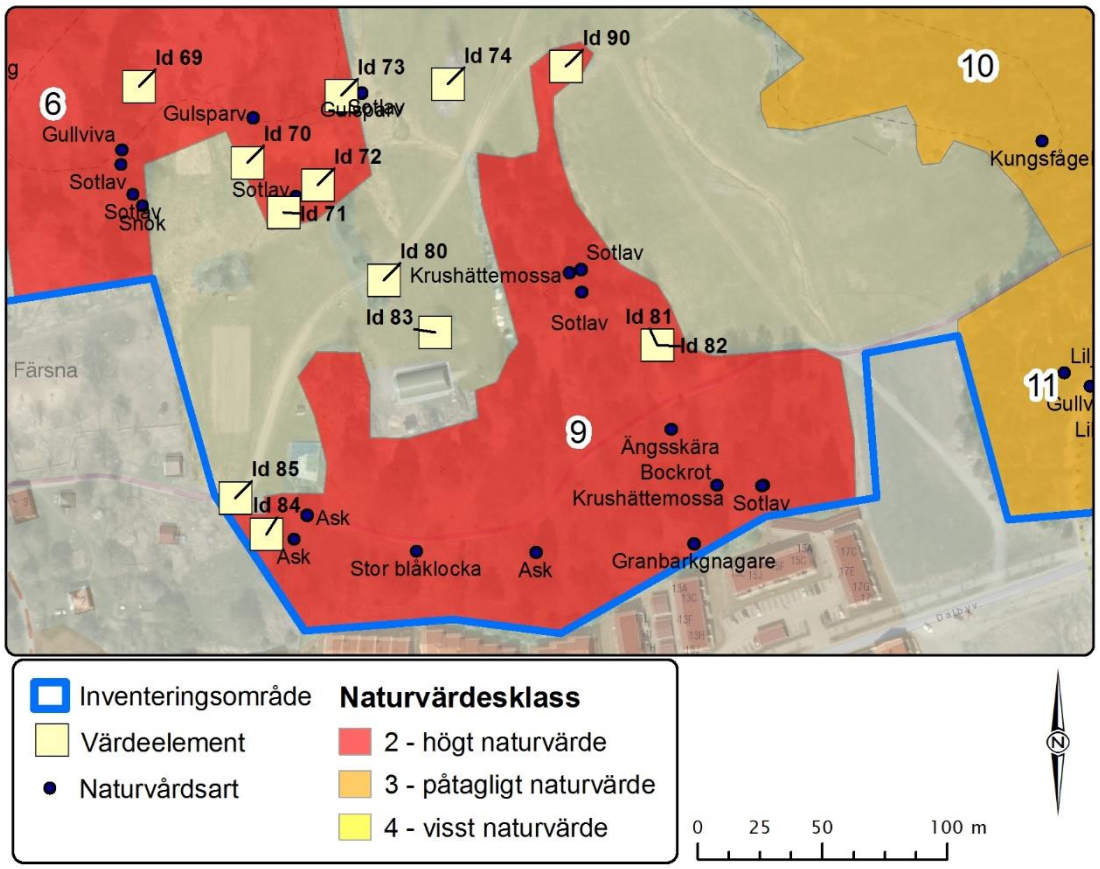

Figur 23. Naturvärdesobjekt 9 har klassats till naturvärdesklass 2 – påtagligt biotopbärde. I Naturvärdesobjektet finns värdeelement i form av en stenmur och en häll.

10. Skog och träd

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,4 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvaliteter)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **kungsfågel (VU), blåsippa, liljekonvalj**, flattoppad klubbsvamp (Signalart) (Artportalen)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 10 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är en granskog med inslag av asp, björk, sälg, hassel och rönn. I norra delen har man avverkat några granar och kvar står grov asp omgiven av ung asp och björk. Det förekommer sparsamt till allmänt med död ved. Det är främst klena lågor av tall, gran och lövträd i olika nedbrytningsstadier. Enstaka torraka förekommer. Den flerskiktade skogen tillsammans med förekomsten av död ved motiverar visst biotopvärde. Arter som kungsfågel (VU), blåsippa, skogssallat, ekorrbär och bofink påträffas i objektet. Antalet naturvårdsarter motiverar visst artvärde.

Figur 24. Naturvärdesobjekt 10 består av en granskog med inslag av asp, björk, sälg, hassel och rönn.

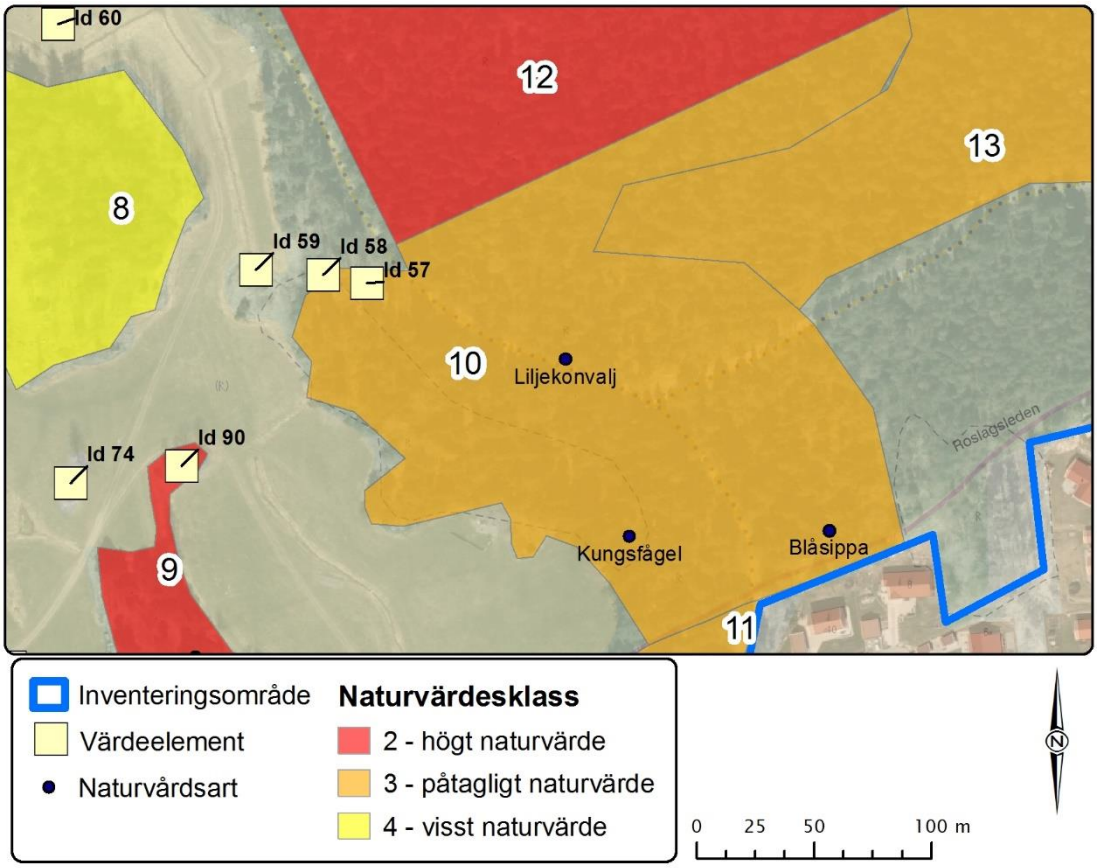

Figur 25. Naturvärdesobjekt 10 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Värdeelement finns i form av en faunadepå.

11. Skog och träd

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,7 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **liljekonvalj**, **gullviva** (Typisk art 9070), **liljekonvalj**
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 11 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är en barrskog med tallar upp till ca 160 år. Skogen har ett rikt lövinslag av rönn, asp, lönn, sälg, ek, oxel och hassel. I kanten står enstaka enbuskar. Bitvis är marken något stenig vilket eventuellt kan vara rester av gammalt stenröse/odlingsröse. Troligtvis har objektet tidigare varit mer öppet. Biotopkvaliteterna som stenig/blockig mark tillsammans med ett äldre trädskikt med luckighet som bär spår av tidigare hävd motiverar visst biotopvärde. Arter som gullviva, nyponros, hagtorn, gulmåra och backvial vittnar om en tidigare hävd. Övriga arter som påträffades är lingon, vitsippor, liljekonvalj, blåbär, stenbär, skogsklöver och rödklöver. De få naturvårdsarter som påträffades motiverar visst artvärde.

Figur 26. Naturvärdesobjekt 11 består av barrskog med äldre tall.

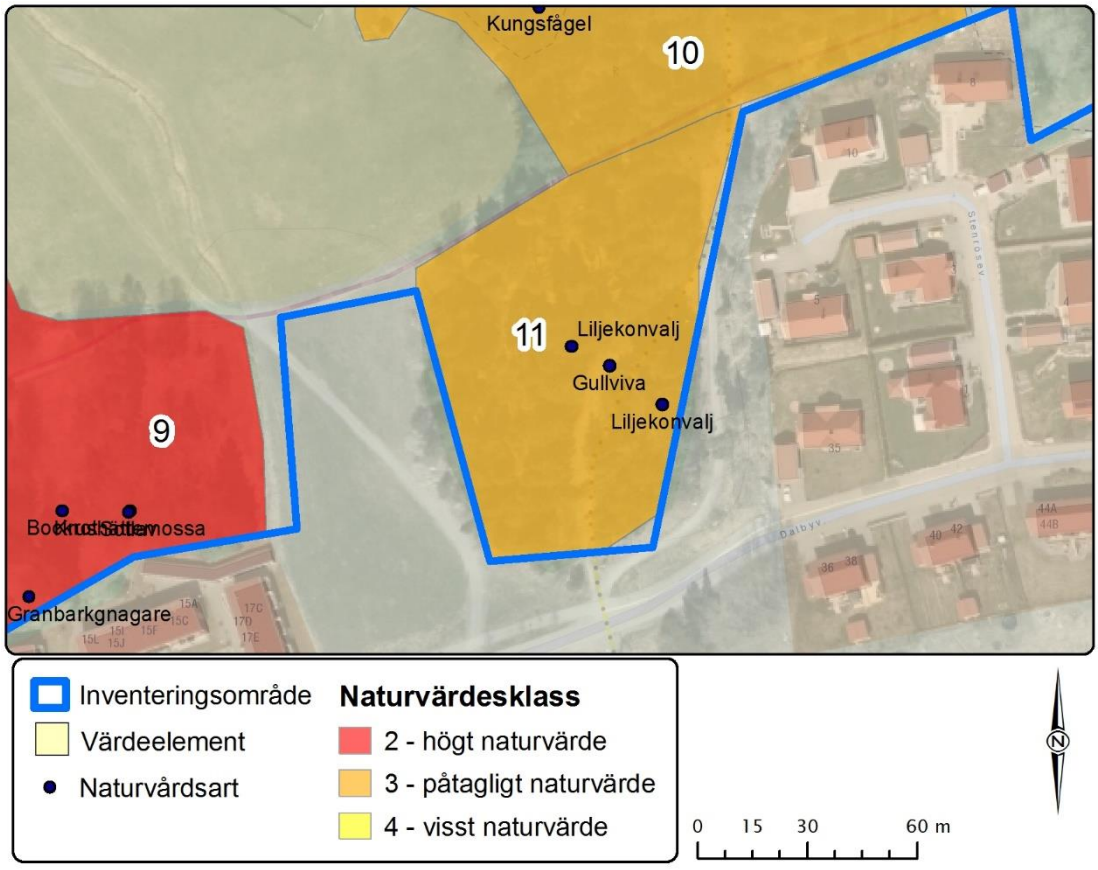

Figur 27. Naturvärdesobjekt 11 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

12. Skog och träd

Naturvärdesklass: 2
Areal: 8,4 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **gullviva, nästrot**, ullticka (Signalart) (NT), **kungsfågel (VU)**, bårdlav (Signalart), **liljekonvalj**, **blåsippa**, **revlummer**, **skumticka (NT) (Skyddsklassad)**
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 12 har klassats till naturvärdesklass 2 – påtagligt naturvärde. Objektet domineras av flerskiktad barrskog med olikåldriga träd. Dock förekommer det inga till få äldre träd. Gran och tall dominerar men det förekommer inslag av björk, asp, hassel och ung ek. Död ved finns i objektet, främst tunna lågor och torrakor vilket sammantaget motiverar påtagligt biotopvärde. Flera naturvårdsarter hittas som gullviva, nästrot, ullticka (NT), kungsfågel (VU), bårdlav, liljekonvalj samt blåsippa. Andra arter som förekommer är vitsippa, större hackspett, skogsfräken, gammelgranlav. Tidigare har den skyddsklassade arten skumticka (NT) noterats i objektet. Andelen naturvårdsarter motiverar påtagligt artvärde.

Figur 28. Naturvärdesobjekt 12 består av en flerskiktad barrskog.

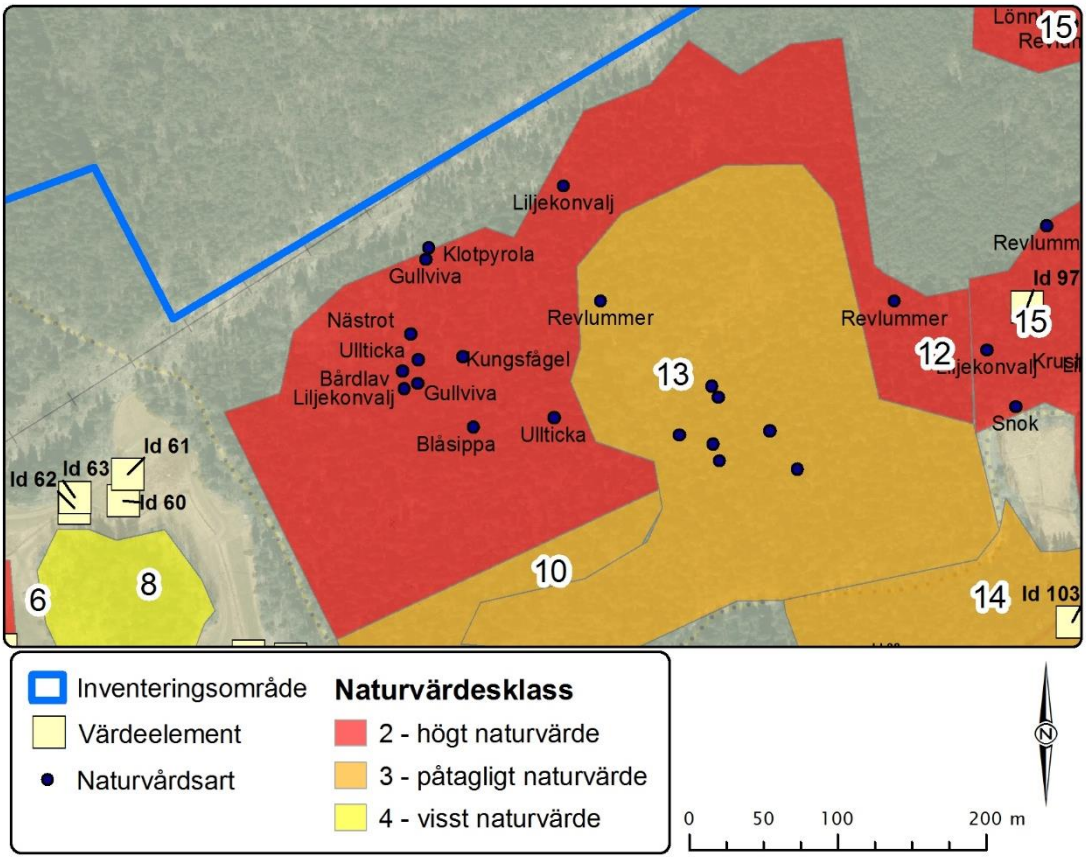

Figur 29. Naturvärdesobjekt 12 har klassats till naturvärdesklass 2 – påtagligt naturvärde.

13. Skog och träd

Naturvärdesklass: 3
Areal: 6,3 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **revlummer**, grönpyrola (Signalart), granbarkgnagare (Signalart), **vanlig groda**, granbräken (Signalart) (Upplands Flora 2010), ullticka (NT) (Signalart) (Skogsstyrelsen), rostfläck (Signalart) (Skogsstyrelsen), **mattlummer (Upplands Flora 2010)**
Tidigare inventering: Objekt med naturvärden och Upplands flora

Naturvärdesobjekt 13 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är en barrskog med mindre dike vilket korsar objektet. Bitvis är marken något blötare med slokstarr, strandlysing och vitmossor. Tall och gran dominerar objektet men det förekommer inslag av ek och rönn. I gläntor där ljusinsläppet är högre består trädskiktet främst av ung gran. Marken domineras av blåbär, lingon och mossor. Andra arter som påträffas är linnea samt gammelgranslav men även naturvårdsarter som revlummer, grönpyrola, granbarkgnagare och vanlig groda. Ett ormvråksbo påträffas i objektet. Naturvärdesobjektets biotop med det genomgående diket gör att objektet hyser miljöer lämpliga för groddjur.

Figur 31. Naturvärdesobjekt 13 består av en barrskog med ett mindre dike.

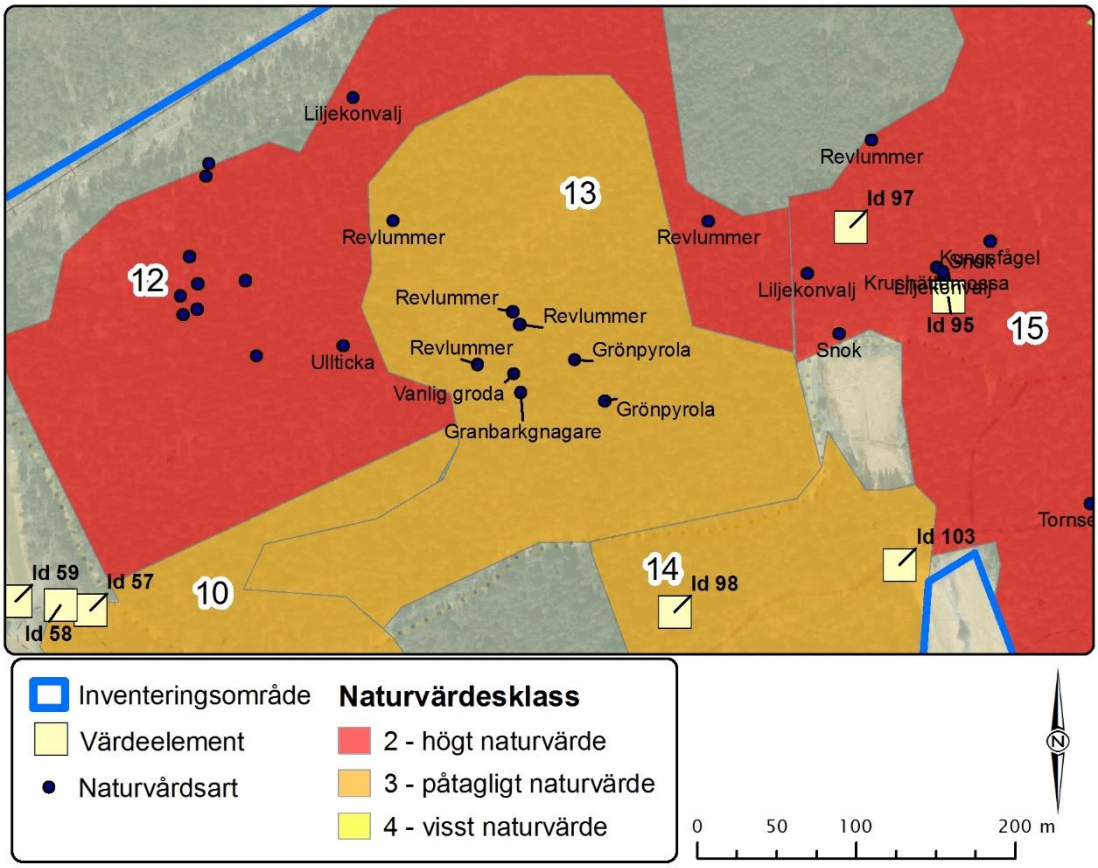

Figur 30. Naturvärdesobjekt 13 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

14. Skog och träd

Naturvärdesklass: 3
Areal: 4,2 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: liljekonvalj, ormbär (Signalart), krushättemossa (Signalart), orange taggsvamp (NT) (Signalart) (Artportalen), fjällig taggsvamp (Signalart) (Artportalen), tallticka (NT) (Signalart) (Artportalen), skarp dropptaggsvamp (Signalart) (Artportalen), svavelriska (Signalart) (Artportalen)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 14 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är en blandskog med tall, gran, asp och al. Det förekommer även inslag av hassel, hagtorn och oxel. Bitvis är objektet något fuktigt med grövre al. På andra ställen är marken något kuperad med sand och sten/block. Död ved förekommer sparsamt men bitvis är det mer allmänt. Den döda veden är av varierande dimensioner och nedbrytningsgrad samt att det varierar i trädslag. Arter som midsommarblomster, brännässlor, vitsippa, blåbär, skogsfräken, ekbräken, träjon, älgört och knopplav. Aspticka förekommer rikligt på flera av asparna. Naturvårdsarterna liljekonvalj, ormbär och krushättemossa hittas tillsammans med de tidigare fynden av naturvårdsarter från Artprotalen motiverar påtagligt artvärde.

Figur 32. Naturvärdesobjekt 14 består av en blandskog med tall, gran, asp och al.

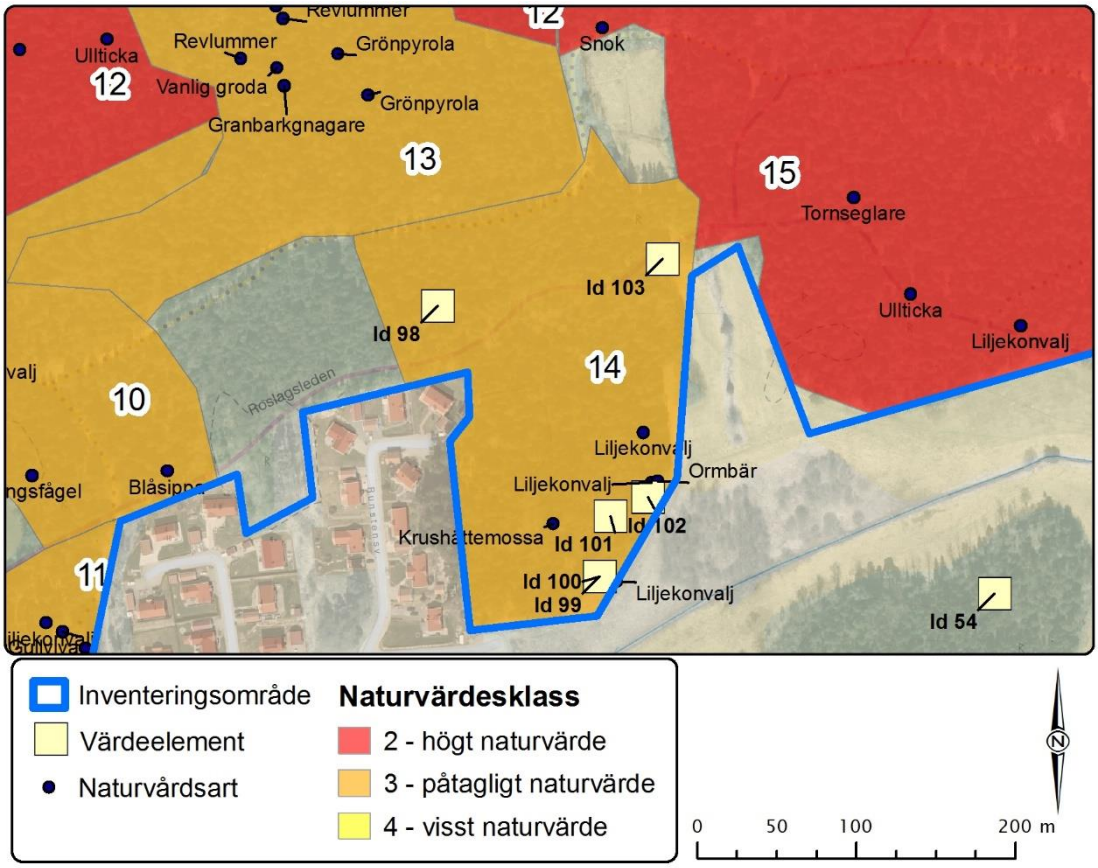

Figur 33. Naturvärdesobjekt 14 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Värdeelement finns i form av stenblock, stenröse och stenmur.

15. Skog och träd

Naturvärdesklass: 2
Areal: 19 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: tornseglare (VU), lönnlav (Signalart), kungsfågel (VU), snok, revlummer, ullticka (NT) (Signalart), krushättemossa (Signalart), liljekonvalj, stor aspticka (NT) (Signalart) (Artportalen), dofttaggsvamp (NT) (Signalart) (Artportalen), flattoppad klubbsvamp (NT) (Signalart) (Artportalen), rödgul trumpetsvamp (Signalart) (Artportalen), granriska (Signalart) (Artportalen), svavelriska (Signalart) (Artportalen), dropptaggsvamp (Signalart) (Artportalen), långfliksmossa (Signalart) (Artportalen), knärot (NT) (Signalart) (Artportalen)
Tidigare inventering: Objekt med naturvärden

Naturvärdesobjekt 15 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Objektet är en blandskog med tall, gran, klibbal, asp, sälg och björk. Det förekommer även ung oxel, rönn, hassel, en och ek. Objektet är kuperat och bitvis sandig med sten samt block på höjder, och i sänkorna är marken något fuktig med al. Skogen är flerskiktad och det förekommer tallar upp till ca 160 år. Rester av markanvändning påträffas då det står gamla staketstolpar i objektet och det förekommer rester av odlingsröse. Där marken är något fuktigare dominerar arter som flaskstarr, kråkklöver, vitmossa, björnmossa och strandlysing. I de mer kuperade delarna är maken mosstäckt men det förekommer arter som vitsippa, kransmossa, örnbräken, blåbär, ljung och lingon. Naturvårdsarter som tornseglare (VU), ullticka (NT),

lönnlav, snok, krushättemossa och liljekonvalj påträffas. Naturvärdesobjektets biotop med blockig terräng och fuktiga sänkor med gör att objektet hyser miljöer lämpliga för groddjur.

Figur 34. Naturvärdesobjekt 15 består av blandskog med tall, gran, klibbal, asp, sälg och björk.

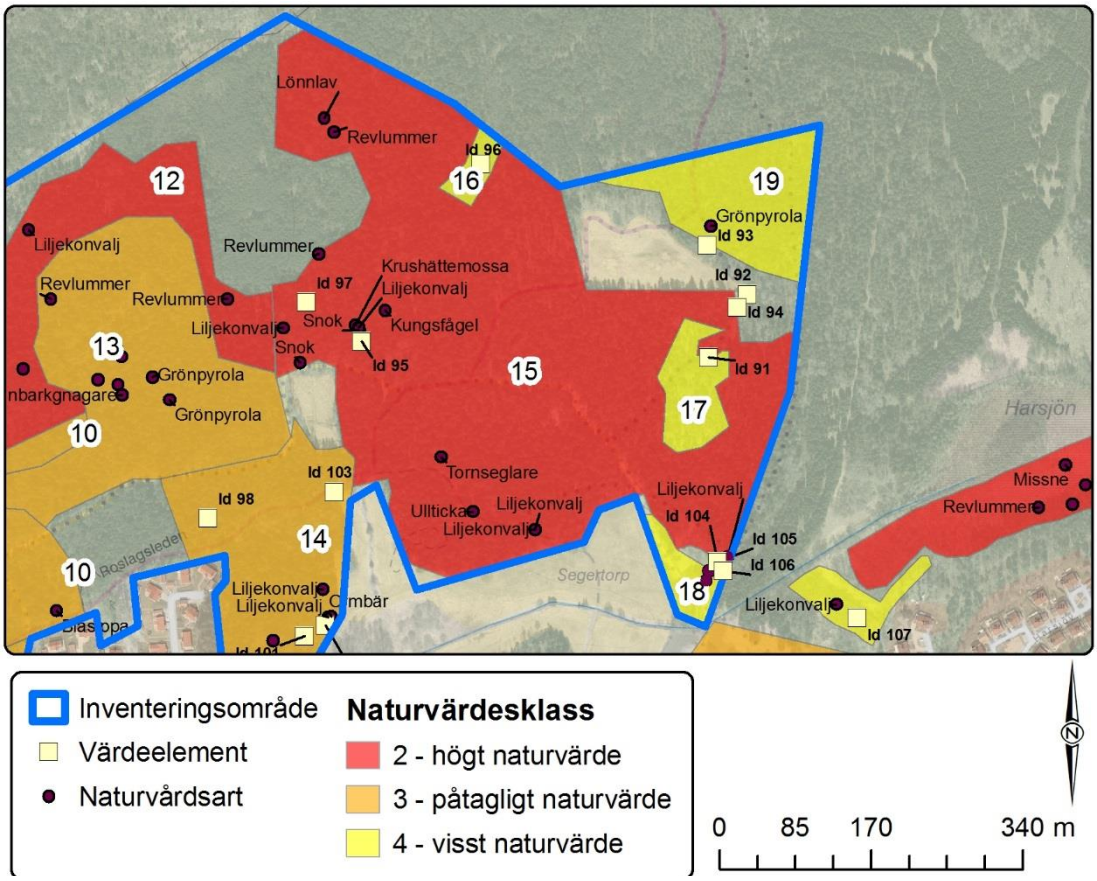

Figur 35. Naturvärdesobjekt 15 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Värdeelement finns i form av en lodyta, block och hålträd.

16. Skog och träd

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,3 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: objekt med naturvärden

Naturvärdesobjekt 16 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Objektet är en lövsumpskog med klibbal och björk, vilket även tillhandahåller miljöer lämpliga för groddjur. Flera av träden står på socklar. Arter som hittas är vattenklöver, pors, vitmossor och kråkklöver. Död ved förekommer sparsamt. Objektet har vissa biotopkvaliteter som död ved och socklade träd i en sumpskog vilket motiverar visst biotopvärde. Inga naturvårdsarter påträffades eller har rapporterats in tidigare vilket motiverar obetydligt artvärde.

Figur 36. Naturvärdesobjekt 16 består av en lövsumpskog med klibbal och björk.

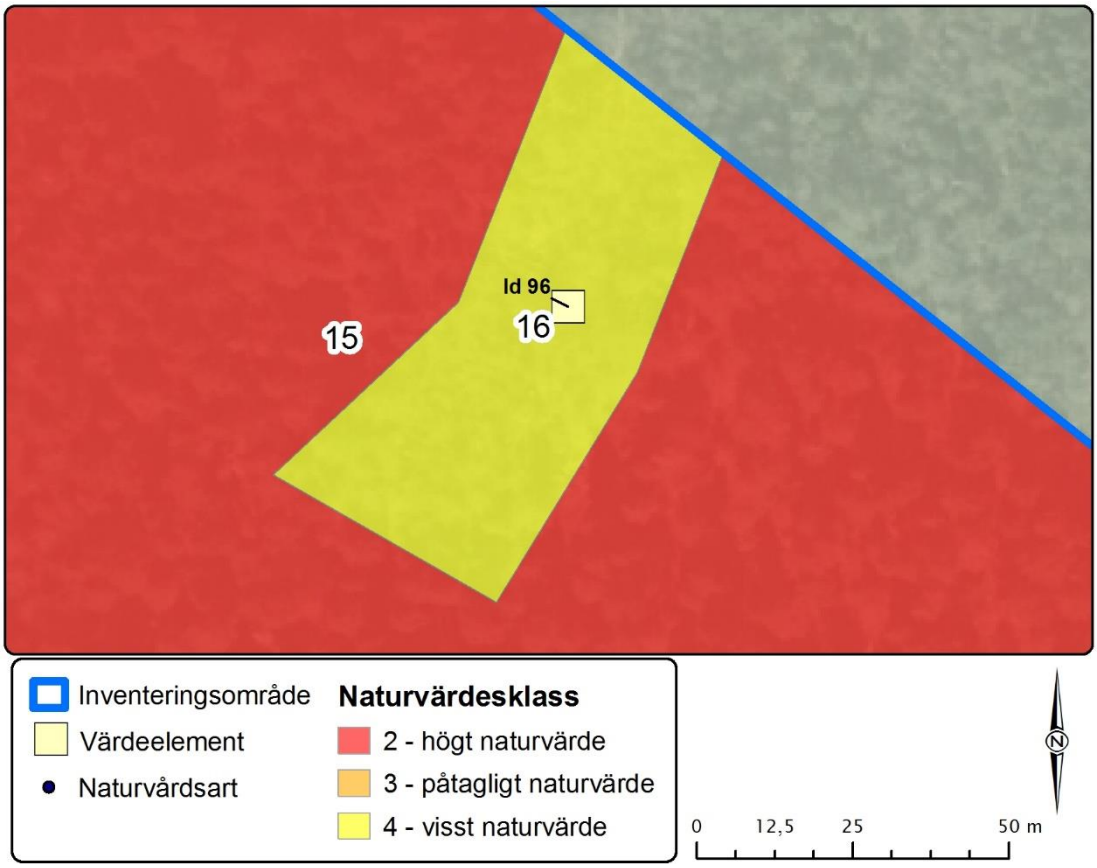

Figur 37. Naturvärdesobjekt 16 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Värdeelement finns i form av en lodyta.

17. Skog och träd

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,8 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsart)
Naturvårdsarter: (tallticka) (NT, Signalart)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 17 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet är en hällmarkstallskog med senvuxna tallar upp till ca 200 år. I kanterna växer gran samt en, marken är bevuxen med mossor och blåbär. Död ved förekommer sparsamt och främst i kanterna av hällmarken. De äldre träden och den kuperade och blockiga marken motiverar påtagligt biotopvärde. Bitvis är hällen kuperad och i sänkorna växer vitmossor, ljung, gran och björk. Andra arter som islandslav samt renlav och granarna har mycket hänglavar. Naturvärdesobjektets biotop gör det till en lämplig miljö för groddjur. Naturvårdsartern tallticka har påträffats i området och motiverar visst artvärde.

Figur 38. Naturvärdesobjekt 17 består av hällmarktstallskog.

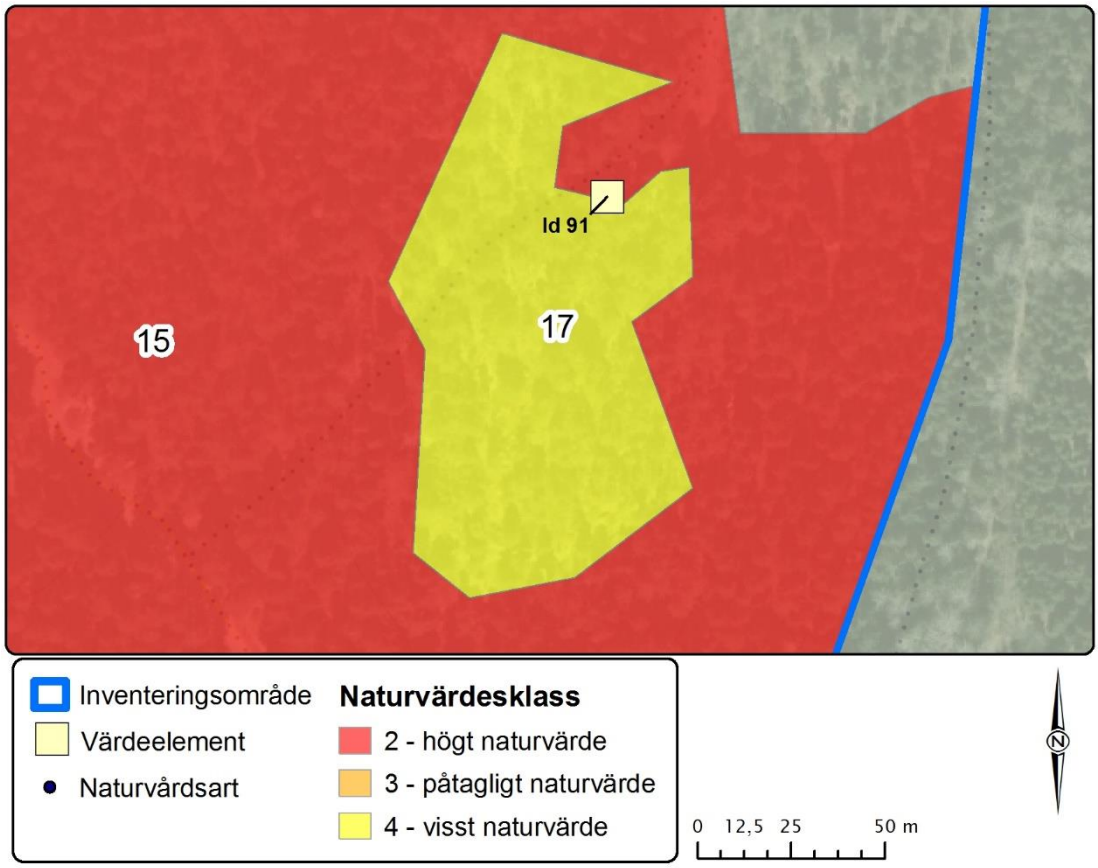

Figur 39. Naturvärdesobjekt 17 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Värdeelement finns i form av en lodyta.

18. Äng och betesmark

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,5 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter: **gullviva**
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 18 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Objektet är ängsmark med igenväxningskaraktär. Bitvis är marken öppen och där växer gullviva. Övriga noterade arter är kirskål, hundäxing, natt och dag, stormåra, nejlikrot, ängskavle, åkervädd, gulmåra, teveronika, äkta johannesört, rödklöver, ståndsbergslok, röllika och ängssyra. Det förekommer busk- och trädgrupper med bland annat hägg, björk, sälg och syrén. Biotopvärdet bedöms var visst biotopvärde med motiveringen att det fortfarande är en ängsmark. Dock bör någon slags hävd påföras för att upprätthålla värdena. Naturvårdsarten gullviva är inte tillräckligt för att motivera visst artvärde utan det hamnar på obetydligt artvärde.

Figur 40. Naturvärdesobjekt 18 består av ängsmark med igenväxningskaraktär.

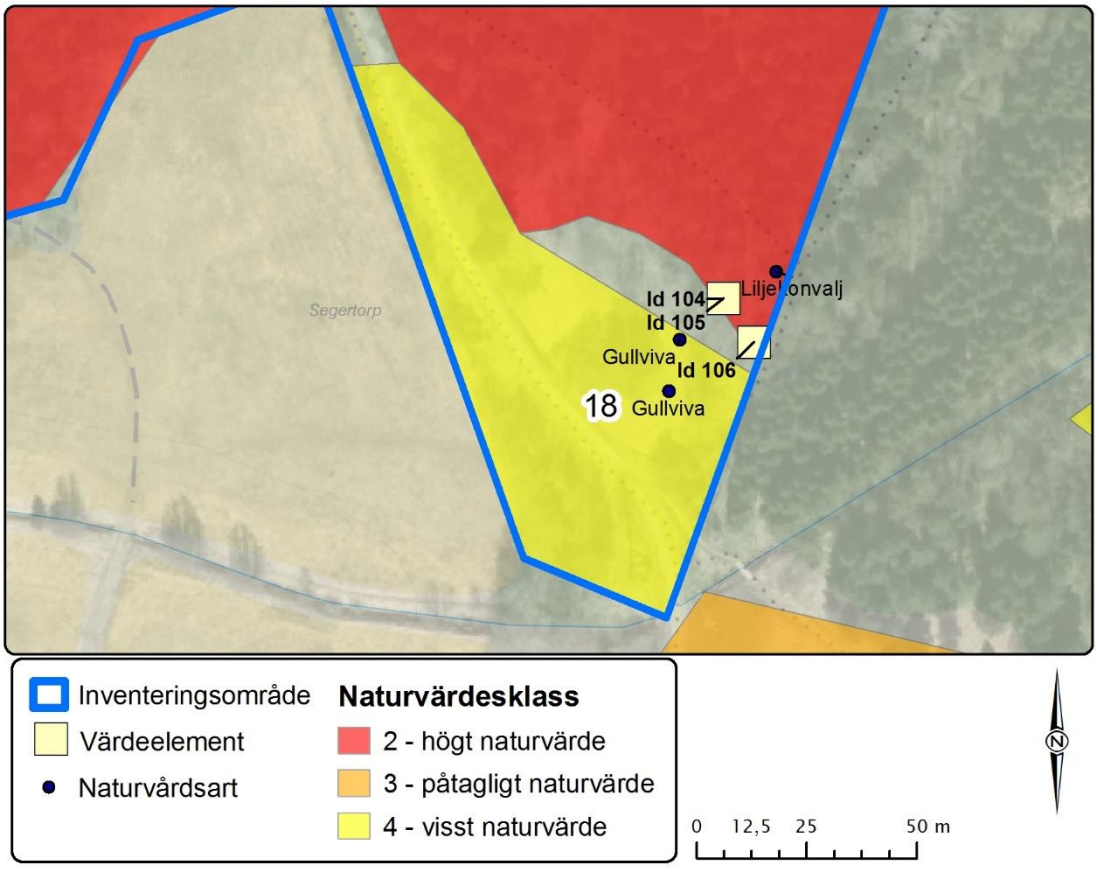

Figur 41. Naturvärdesobjekt 18 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde.

19. Skog och träd

Naturvärdesklass: 4
Areal: 2,2 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: obetydligt
Naturvårdsarter: grönpyrola (Signalart)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 19 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Objektet är en medelålders granskog som bitvis är något fuktig. Det förekommer inslag av yngre tall, en samt lövträd som ek och björk. Död ved förekommer sparsamt till allmänt, dock klen ung ved. Bitvis är marken något bergig och igenväxt hällmark med mossor och islandslav. Markskiktet domineras av mossor (b.la. husmossa och kransmossa), örnbräken samt blåbär. Naturvärdesobjektets biotop med hällmarker och fuktiga miljöer gör det till en lämplig miljö för groddjur och motiverar visst biotopvärde. Artvärdet bedöms till obetydligt.

Figur 42. Naturvärdesobjekt 19 består av en medelåkders granskog som bitvis är fuktig.

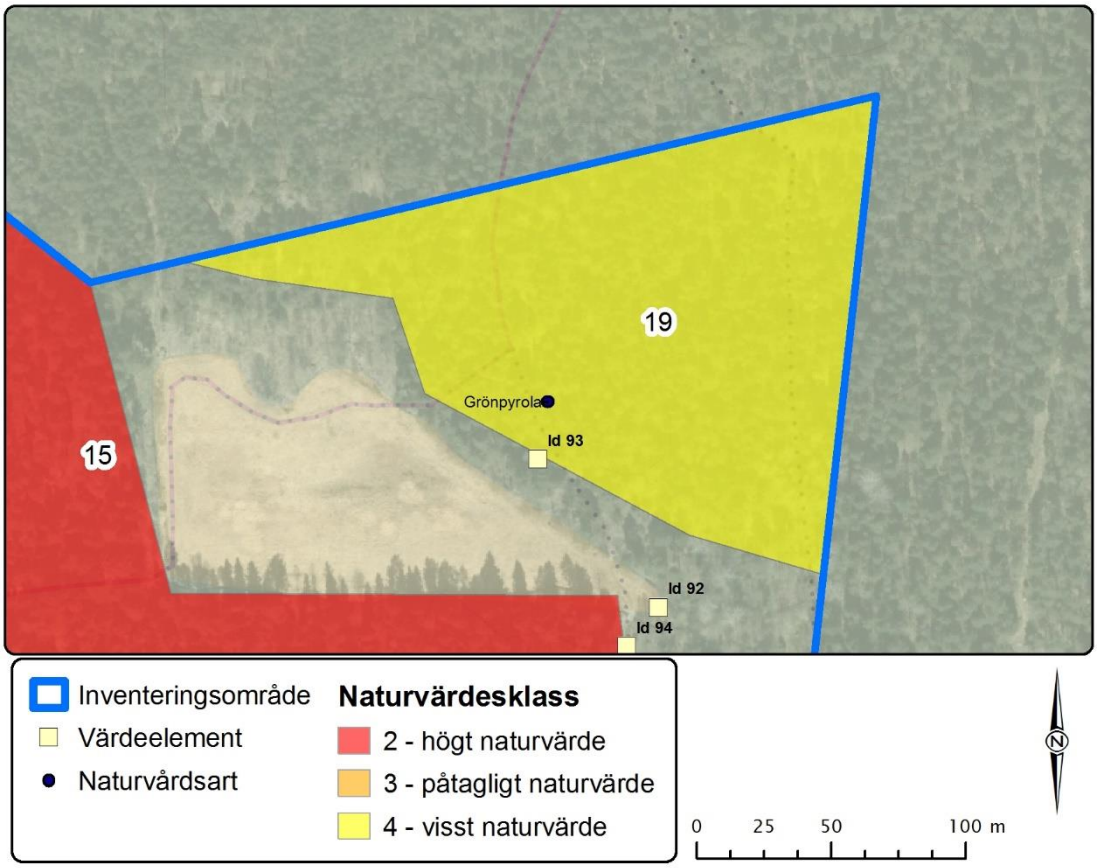

Figur 43.Naturvärdesobjekt 19 har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde. Värdeelement finns i form av en faunadepå.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 50 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform, dels i figur 5 dels under varje naturvärdesobjekt och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 5

ID	Värdeelement
57	Faunadepå
58	Faunadepå
59	Åkerholme/stenröse med en och äldre rönn.
60	Åkerholme
61	Åkerholme
62	Åkerholme
63	Stenmur, stor del täckt av aspsly
64	Damm, ca 10 m2 skuggad damm, gräs i kanten. Precis utanför betesområdet.
65	Hålträd av asp
66	Hålträd av asp
67	Gammal byggnad. Möjligtvis lämplig som koloniplats för fladdermöss.
68	Åkerholme
69	Stenmur som är solbelyst
70	Odlingsröse, solbelyste
71	Åkerholme
72	Åkerholme
73	Stenmur
74	Åkerholme
75	Stenmur
76	Åkerholme
77	Faunadepå
78	Stenmur
79	Hålträd. Ihålig, död björk. Hål högt upp.
80	Odlingsröse
81	Stenmur
82	Stenmur
83	Odlingsröse
84	Berghäll
85	Stengärdesgård
86	Hålträd av asp
87	Berg i dagen
88	Hålträd
89	Hålträd
90	Åkerholme
91	Lodyta. Skuggad och mycket vitmossa och husmossa
92	Faunadepå
93	Faunadepå med unga grenar

ID	Värdeelement
94	Lodyta
95	Mosstäckt stenblock
96	Lodyta
97	Hålträd. Ihålig asp, ca 40 cm diameter.
98	Stort, klyvt stenblock
99	Stenröse i skog
100	Stenröse i skog
101	Stenblock
102	Stenblock. Flera stycken stenblock
103	Stenmur. Mot åker. Stor del skuggad av ffa aspsly
104	Stenröse
105	Stenröse
106	Stenröse i skog

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområde 12 hyser en stor mängd naturvärdesobjekt, naturvårdsarter, rödlistade arter och värdeelement vilka är viktiga för biologisk mångfald. Tidigare inventeringar och artfyndsrapporteringar styrker områdets naturvärde, vilket hyser såväl skogliga miljöer som ängs- och betesmarker med viktiga brynmiljöer. Stora delar av inventeringsområdet hyser även miljöer och strukturer lämpliga för groddjur, där spridning är möjlig mellan flera naturvärdesobjekt. Inventeringsområdets stora yta och dess närhet till närbelägna inventeringsområden ger även goda spridningsmöjligheter för flertalet arter.

Inventeringsområdet har 19 utpekade naturvärdesobjekt och det är framförallt dessa som bör undvika en eventuell exploatering, men även området som helhet utgör en viktig del av spridningsvägar, viloplatser och i vissa fall även födosöksmiljöer. Därmed bör hela området bevaras intakt för att inte påverka naturvärdena och de arter som rör sig mellan naturvärdesobjekten. Fördjupade inventeringar av häckfåglar och även av fladdermöss kan ge mer artfynd och även höja naturvärdesklasserna på vissa objekt. Rikatde sök efter vedlevande insekter och även pollinatörer kan ge naturvårdsintressanta fynd från området.

Områdets koppling till andra naturområden

Flertalet naturvårdsarter, rödlistade arter och värdeelement påträffades i inventeringsområdet. Områdets stora yta, vilket hyser en rik förekomst av naturvärdesobjekt, tillsammans med inventeringsområdets närhet till närliggande inventeringsområden i Fågelsången gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa. Inventeringsområdet är således viktigt för flertalet djurarters fortlevnad, vandring och spridning inom Norrtälje stad.

Goda spridningsmöjligheter finns mellan naturvårdsobjekt inom Färsna samt mellan andra intilliggande inventeringsområden. Då Färsna hyser flertal olika naturtyper är konnektiviteten mellan olika grönområden i omgivningen viktig. Exemplevis för sumpskogarna i Färsna är framförallt inventeringsområde 13 viktigt då det också hyser sumpskogar. Att utföra konnektivitetsanalys både inom invneteringsområde 12 samt mellan andra inventeringområden, skulle klargöra spridningsmöjligheterna.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

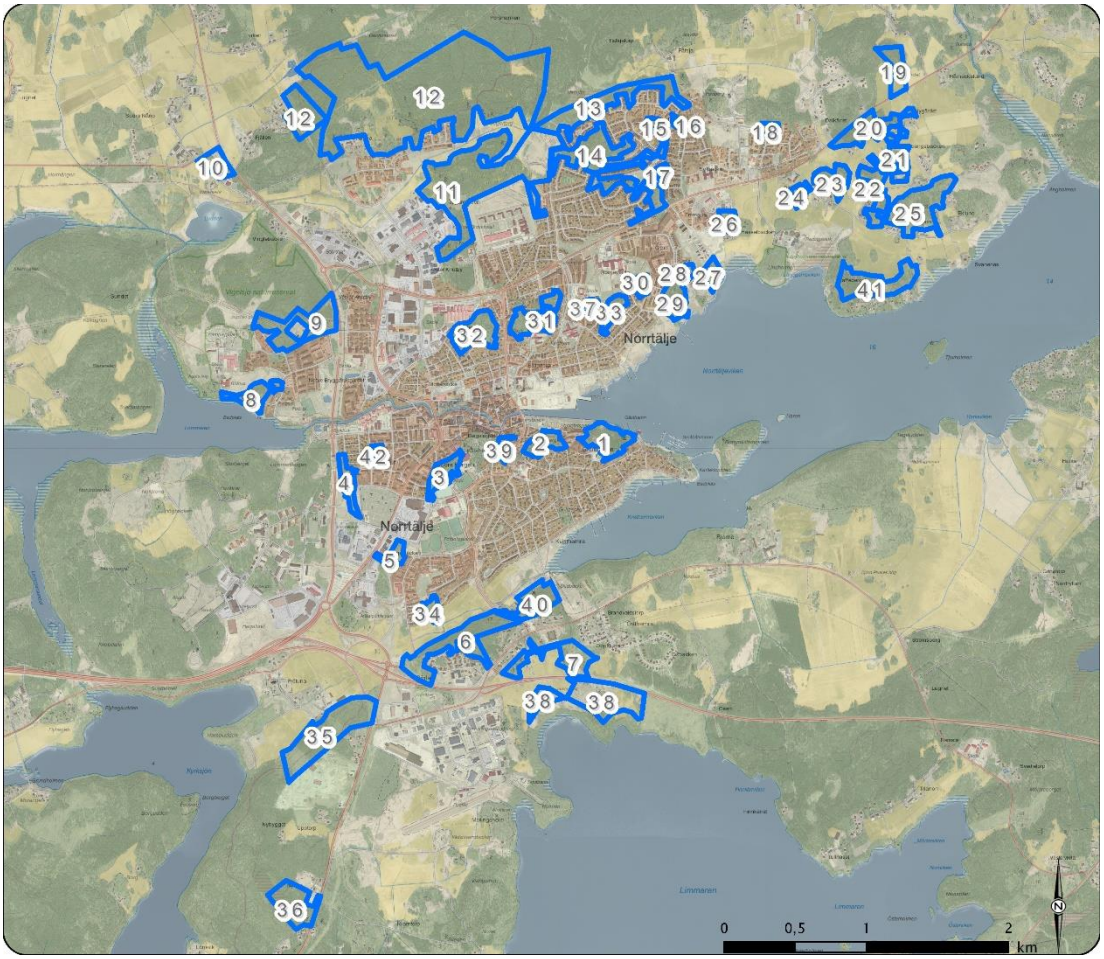

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 13, Eriksdal Harsjön

2018-11-07

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 11
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 13
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 18
Generella slutsatser 18
Områdets koppling till andra naturområden 18
Referenser 19
Litteratur 19
Datakällor 19

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB.
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 13 Eriksdal Harsjön identifierades under föreliggande inventering tre naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, varav två naturvärdesobjekt kategoriserades som klass 4 - visst naturvärde, medan ett naturvärdesobjekt kategoriserades som klass 2 - högt naturvärde. Områdets närhet till inventeringsområdena i Solbacka och Fågelsången gör inventeringsområde 13 till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Inventeringsområden som angränsar till Eriksdal Harsjön hyser liknande naturtyper, så som lövsumpskog och barrskog. Till väster ligger inventeringsområde 12 som, utöver att ha liknande naturtyper, även hyser möjliga groddjursmiljöer och arter så som snok som återfinns i Eriksdal Harsjön. Spridningsmöjligheterna är goda mellan dessa områden med avseende på flertalet organismer, som även stärks av den bufferzon som ligger norr om Eriksdal Harsjön. Viktiga linjära element mellan Eriksdal Harsjön och inventeringsområdena 11, 12, 14, 15, 16 och 17 underlättar även spridningen mellan insekter och mollusker.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 13 ”Eriksdal Harsjön” är beläget i Norrtälje stad norr om bostadsområdet Eriksdal, samt söder om Räfsjatorp. Inventeringsområdet är utdraget i öst-västlig riktning (figur 2).

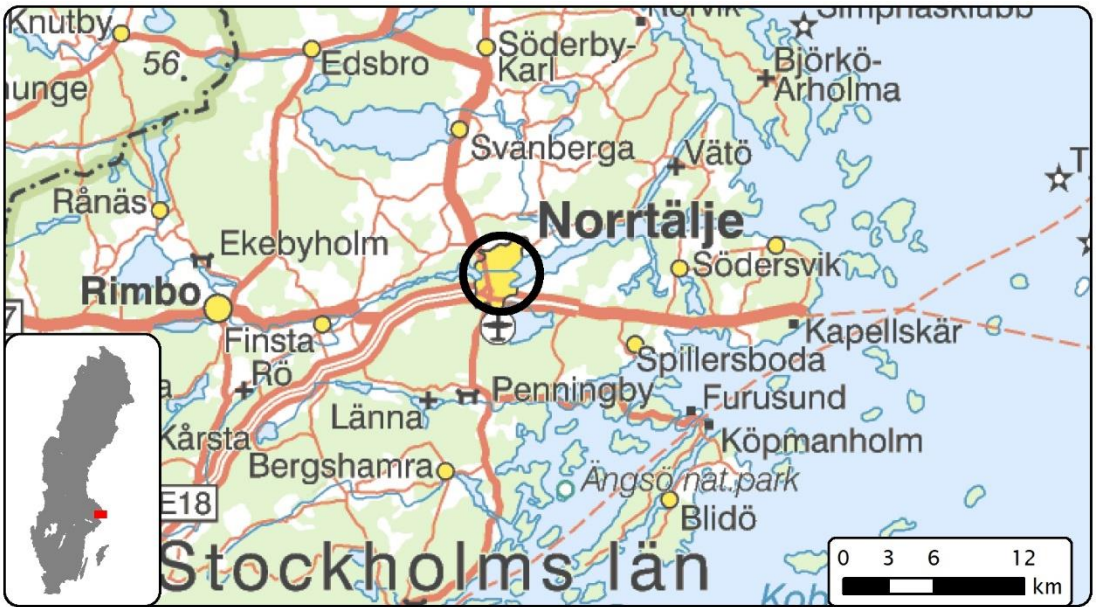

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

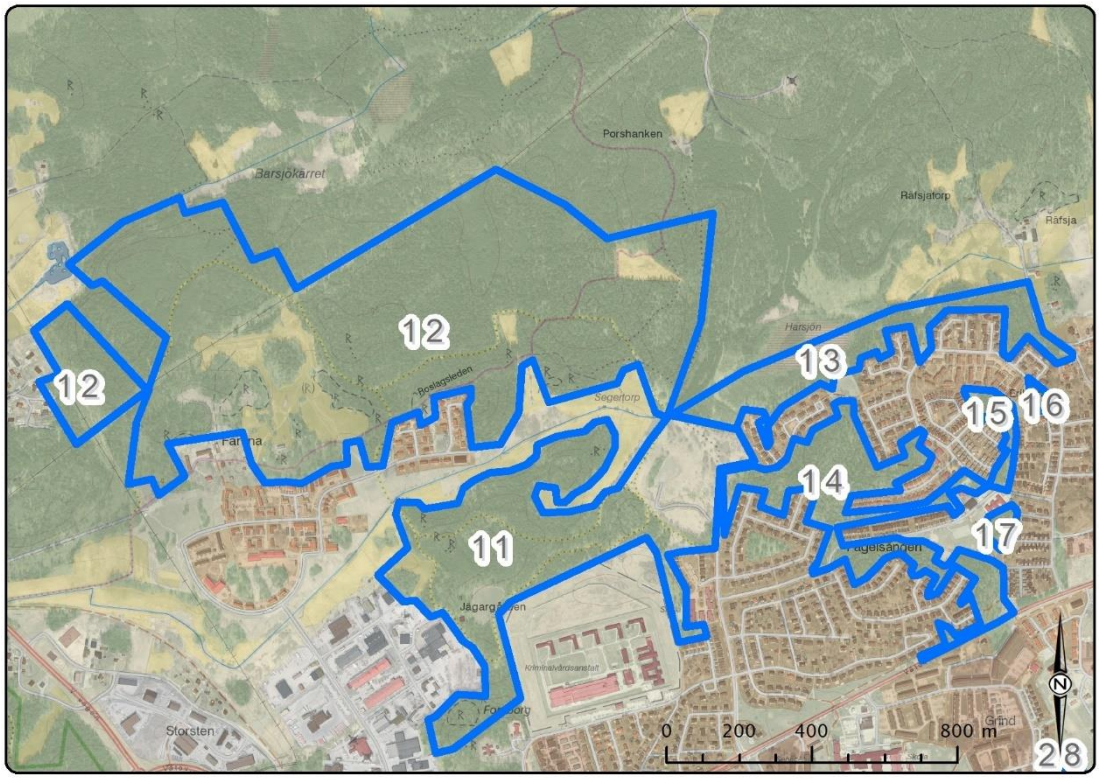

Figur 2. Inventeringsområde 13 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar till flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 16 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Förstudien visade att det inom inventeringsområdet finns en nyckelbiotop, ett våtmarksobjekt från den nationella våtmarksinventeringen, två sumpskogsobjekt från den nationella sumpskogsinventeringen. Nyckelbiotopen har namnet Harsjön och har en area på 2,4 hektar, varav 1,1 hektar av nyckelbiotopen ligger inom inventeringsområdet. Nyckelbiotopen karakteriseras enligt Skogsstyrelsen av lövsumpskog med stillastående vatten och höga botaniska värden.

De två sumpskogsobjekten utgörs av ett område i sydöst, samt ett område nordost om detta område. Sumpskogsområdet i sydost uppgår till 1,0 hektar varav 0,7 hektar ligger innanför inventeringsområdet. Området har namnet Harsjön, och utgörs enligt sumpskogsinventeringen till mer än 70 % av al och glasbjörk. Området har tilldelats preliminär klass 2, vilket motsvarar sumpskog med höga naturvärden. Sumpskogsområdet nordöst om Sumpskogsobjektet Harsjön har namnet Harsjön, och har en area på 3,4 hektar, varav 1,8 hektar ligger inom inventeringsområdet. Området utgörs enligt sumpskogsinventeringen av strandskog vid sjö som till mer än 70 % domineras av al och glasbjörk. Området har tilldelats preliminär klass 2, vilket motsvarar sumpskog med höga naturvärden.

Inom inventeringsområdet finns ett våtmarksobjekt från den nationella våtmarksinventeringen (VMI). VMI-objektet har namnet ”Våtmark 300 M N Fågelsången i Norrtälje tätort”. VMI-objektet har en area som uppgår till 3,2 hektar, varav 1,4 hektar ligger inom inventeringsområdet. Våtmarksobjektet har tilldelats VMI-klass 3 ”vissa naturvärden”.

Direkt utanför inventeringsområdets norra del finns en avverkningsanmälan med en genomförd föryngringsinverkan inuti. Avverkningsanmälan genomskär sumpskogsobjektet direkt utanför inventeringsområdets norra gräns. Den utförda föryngringsavverkningen är dock betydligt mindre än avverkningsanmälan, och genomskär inte sumpskogsobjektet. Naturvårdsarterna fjällvråk, gröngöling samt kungsfågel finns registrerade som observationer inne i inventeringsområdet. Kungsfågeln bedöms vara häckande då den observerades spelandes under häckningstid. Mellan inventeringsområdets gräns och buffertzonens gräns finns det registrerade observationer i Artportalen av naturvårdsarterna kungsfågel, nötkråka, bivråk, mindre hackspett, havsörn, spillkråka, gröngöling, sumpviol, vågig sidenmossa, kärrkammossa, rankstarr, vanlig groda, revlummer, mindre vattensalamander, mörk husmossa, talticka, vedticka, blåsippa, trådticka, tibast samt snok.

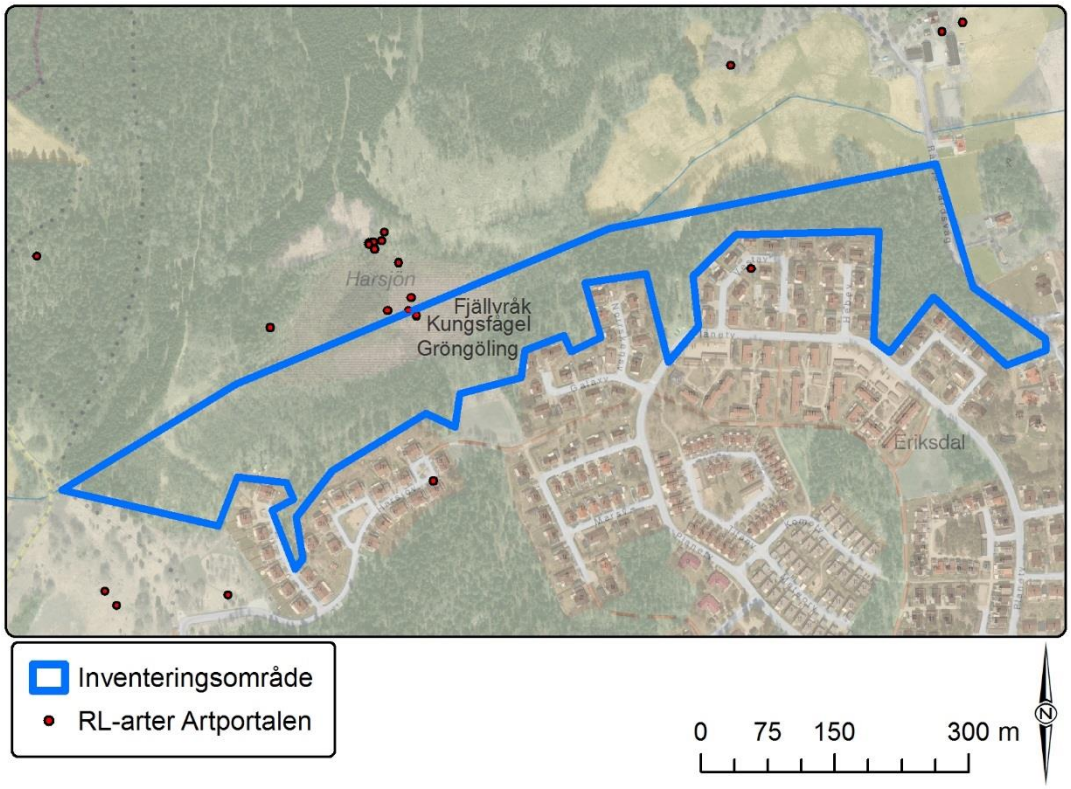

Figur 3: Inventeringsområdet Eriksdal-Harsjön i Norrtälje kommun. Siffrorna 1-7 anger platser där naturvårdsarter registrerats i Artportalen. Naturvårdsarterna som observerats vid de olika lokalerna är 1=mörk husmossa (signalart), tallticka (NT, signalart), vedticka (signalart), blåsippa (signalart, fridlyst), tibast (signalart, fridlyst) 2= vanlig groda (fridlyst) 3= vanlig groda (fridlyst), revlummer (fridlyst), mindre vattensalamander (fridlyst), trådticka (signalart), vanlig snok (fridlyst), kungsfågel (VU) 4= sumpviol (NT) 5= fjällvråk (NT), gröngöling (NT), kungsfågel (VU) 6= vågig sidenmossa (signalart), kärrkammossa (signalart), rankstarr (signalart), sumpviol (NT) 7= havsörn (NT), nötväcka (NT), bivråk (NT), mindre hackspett (NT), havsörn (NT), spillkråka (NT), gröngöling (NT)

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	x
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	x
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	x
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	x
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	x
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades tre naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, varav 2 naturvärdesobjekt kategoriserades som klass 4 - visst naturvärde, medan 1 naturvärdesobjekt kategoriserades som klass 2 - högt naturvärde (figur 4, tabell 3). Naturvärdesobjekten utgjordes av en granskog av lågormbunkstyp samt två sumpbjörkskogar av ris-gräs-typ barrskog. Inom ett av naturvärdesobjekten finns även ett groddjurshabitat. Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 6,1 hektar, vilket utgör 54,9 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt. Ett groddjurshabitat samt ett naturvärde i form av ett boträd påträffades med inom inventeringsområdet.

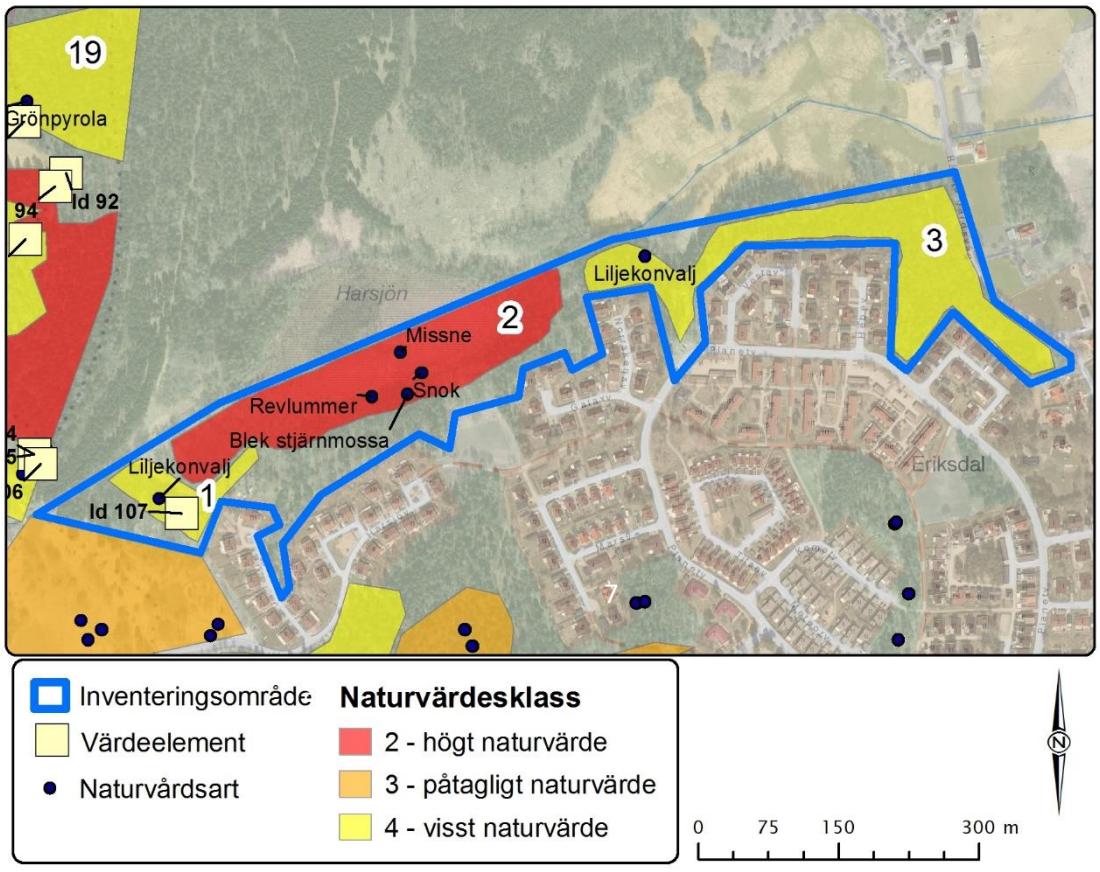

Figur 4. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet vid Eriksdal-Harsjön i Norrtälje 2018. Id-nummer anges för varje objekt.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringen vid Eriksdal Harsjön 2018. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog & träd	Granskog	
2	2	Skog & träd	Lövsumpskog	Våtmarksinventeringen, Sumpskogsinventeringen, Nyckelbiotop
3	4	Skog & träd	Lövsumpskog	Sumpskogsinventeringen

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart och T.art =Typisk art.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID		
						1	2	3
Cyrtmonium hymenophylloides	Blek stjärnmossa	–	–	–	x	–	x	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	–	–	x
Calla palustris	Missne	–	–	–	x	–	x	–
Lycopodium annotinum	Revlummer	–	x	–	–	–	x	–
Natrix natrix	Snok	–	x	–	–	–	x	–

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet är ett skogsområde direkt norr om bostadsområdet Eriksdal i Norrtälje kommun. I den östra delen av området dominerar granskog som övergår i lövsumpskog som sträcker sig från områdets centrala del till områdets västra del. I den centrala norra delen övergår området till ett mindre öppet kärr som utgör ett VMI-objekt i våtmarksinventeringen. Det centrala området har högst naturvärde, och det är här naturvärdesobjekt 2 är beläget. Det är inom detta område som ett flertal rödlistade arter och naturvårdsarter finns registrerade i artportalen, samt ett flertal registrerade arter direkt utanför området inom buffertzonen. De områden som inte tilldelats en naturvärdesklass saknar naturvärdesarter och/eller är för påverkade av kanteffekterna från bebyggelsen. Områdets begränsade utsträckning i nord-sydig riktning utgör en negativ störningspåverkan i den östra delen av området där djur har bebyggelse direkt inpå både från den södra gränsen, och den norra gränsen.

Stora delar av inventeringsområdet hyser lämpliga miljöer för groddjur. Vanlig groda och mindre vattensalamander har påträffats i området och den lövsumpskog som är belägen kring Harsjön erbjuder goda landmiljöer så som ytliga rötter och fuktområden.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades tre naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Två objekt har bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde och ett objekt har bedömts till naturvärdesklass 2 - högt naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Granskog	Obetydligt	Visst	4
2	Skog och träd	Lövsumpskog	Högt	Påtagligt	2
3	Skog och träd	Lövsumpskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Granskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,6 hektar
Artvärde: *Obetydligt*
Biotopvärde: *Visst (biotopkvalitet)*
Naturvårdsarter: Liljekonvalj (*Convallaria majalis*)
Tidigare inventering: Sumpskogsinventeringen

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en fuktig granskog med inslag av al och glasbjörk. Markskiktet består av husmossa och väggmossa och kabbeleka finns i fältskiktet. På flera trädstammar växer eldticka, mjölig brosklav och björkticka. Det flerskiktade trädskiktet och den rådande markfuktigheten bidrar till ett påtagligt biotopvärde. Artvärdet hamnar på obetydligt då inga naturvårdsarter påträffades. Ett hålträd förekommer inom naturvärdesobjektet och är upptaget som värdeelement.

Figur 5: Naturvärdesobjekt 1 består av en fuktig granskog.

Figur 6: Hålträd med eldticka inom naturvärdesobjekt 1 som är upptaget som ett värdeelement.

2. Lövsumpskog

Naturvärdesklass: 2
Areal: 2,9 hektar
Artvärde: Högt (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Revlummer (*Lycopodium annotinum*) (fridlyst), Blek stjärnmossa (*Cyrtmonium hymenophylloides*, signalart), Snok (*Natrix natrix*) (fridlyst), Missne (*Calla palustris*, signalart), Fjällvråk (*Buteo lagopus*, NT, Artportalen), Gröngöling (*Picus viridis*, NT, Artportalen), Kungsfågel (*Regulus regulus*, VU, Artportalen), vanlig groda *Rana temporaria (bilaga 5),* ***vanlig padda*** *Bufo bufo* och mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris*
Tidigare inventering: Nyckelbiotopsinventeringen, Sumpskogsinventeringen, Våtmarksinventeringen

Naturvårdsobjekt 2 är klassat till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde och utgörs av ett artrikt lövsumpskogsområde som domineras av al och glasbjörk där marken till största delen är trädtäckt, med undantag för ett mindre glesare beskogat centralparti. Marken är till största delen täckt av mossa, med riklig förekomst av död ved. Inom naturvärdesobjektet finns även lämpliga miljöer för groddjur då mindre vattensalamander, vanlig groda och vanlig padda har påträffats inom objektet tidigare. Utöver ovanstående naturvårdsarter påträffades främst filtlav, björkticka, skuggstjärnmossa, bäcknicka, hyacint, knapptåg, luddunört, samt kungsängslilja. Objektet har bedömts till påtagligt med avseende ett flerskiktat trädskikt, död ved i olika nedbrytningsstadier och dimensioner samt den höga markfuktigheten. Artvärdet har klassats till högt artvärde med avseende på den höga andel naturvårdsarter som påträffats i området.

Figur 7: Naturvärdesobjekt 2

Figur 8: Snok i naturvärdesobjekt 2.

3. Lövsumpskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 2,6 hektar
Artvärde: Obetydligt
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Liljekonvalj (*Convallaria majalis*)
Tidigare inventering:

Naturvårdsobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde och utgörs av en blandbarrskog bestående av gran med betydande inslag av tall och glasbjörk. Granarnas ålder uppgår till ca. 40 år. Flera diken förekommer inom området i angränsning till lövsumpskogsområdet och kan fungeras som spridningskorridorer för groddjur. Inom området påträffades naturvårdsarten liljekonvalj, som är fridlyst inom Stockholms län. Utöver naturvårdsarten påträffades främst glasbjörk, tall, vitsippa, husmossa, väggmossa, kranshaksmossa, blåbär, rönn, kvastmossa, vildsvin, sjöfräken, älggräs samt åkerfräken. Biotopvärdet har bedömts till visst med avseende på den blandade åldern på träden och markfuktigheten. Närheten till Harsjön, den fuktiga marken och diken som korsar området

bidrar till dess lämplighet som groddjursmiljö. Artvärdet har bedömts till obetydligt på grund av att enbart en naturvårdsart påträffades.

Figur 9: Stig genom naturvårdsobjekt 3 med tall och granskog vid stigens sidor.

Figur 10: Liljekonvalj vid naturvärdesobjekt 3.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 1 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
107	Hålträd med eldticka

Slutsatser

Generella slutsatser

I den östra delen av området dominerar granskog som övergår i lövsumpskog som sträcker sig från områdets centrala del till områdets västra del. I den centrala norra delen övergår området till ett mindre öppet kärr som utgör ett VMI-objekt i våtmarksinventeringen. Det centrala området har högst naturvärde, och det är här naturvärdesobjekt 2 ligger. Det är inom detta område som ett flertal rödlistade arter och naturvårdsarter finns registrerade i artportalen, samt ett flertal registrerade arter direkt utanför området inom buffertzonen.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets närhet till inventeringsområdena i Solbacka och Fågelsången gör inventeringsområde 13 till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Inventeringsområden som angränsar till Eriksdal Harsjön hyser liknande naturtyper, så som lövsumpskog och barrskog. Till väster ligger inventeringsområde 12 som, utöver att ha liknande naturtyper, även hyser möjliga groddjursmiljöer och arter så som snok som återfinns i Eriksdal Harsjön. Spridningsmöjligheterna är goda mellan dessa områden med avseende på flertalet organismer, som även stärks av den bufferzon som ligger norr om Eriksdal Harsjön. Viktiga linjära element mellan Eriksdal Harsjön och inventeringsområdena 11, 12, 14, 15, 16 och 17 underlättar även spridningen mellan insekter och mollusker.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

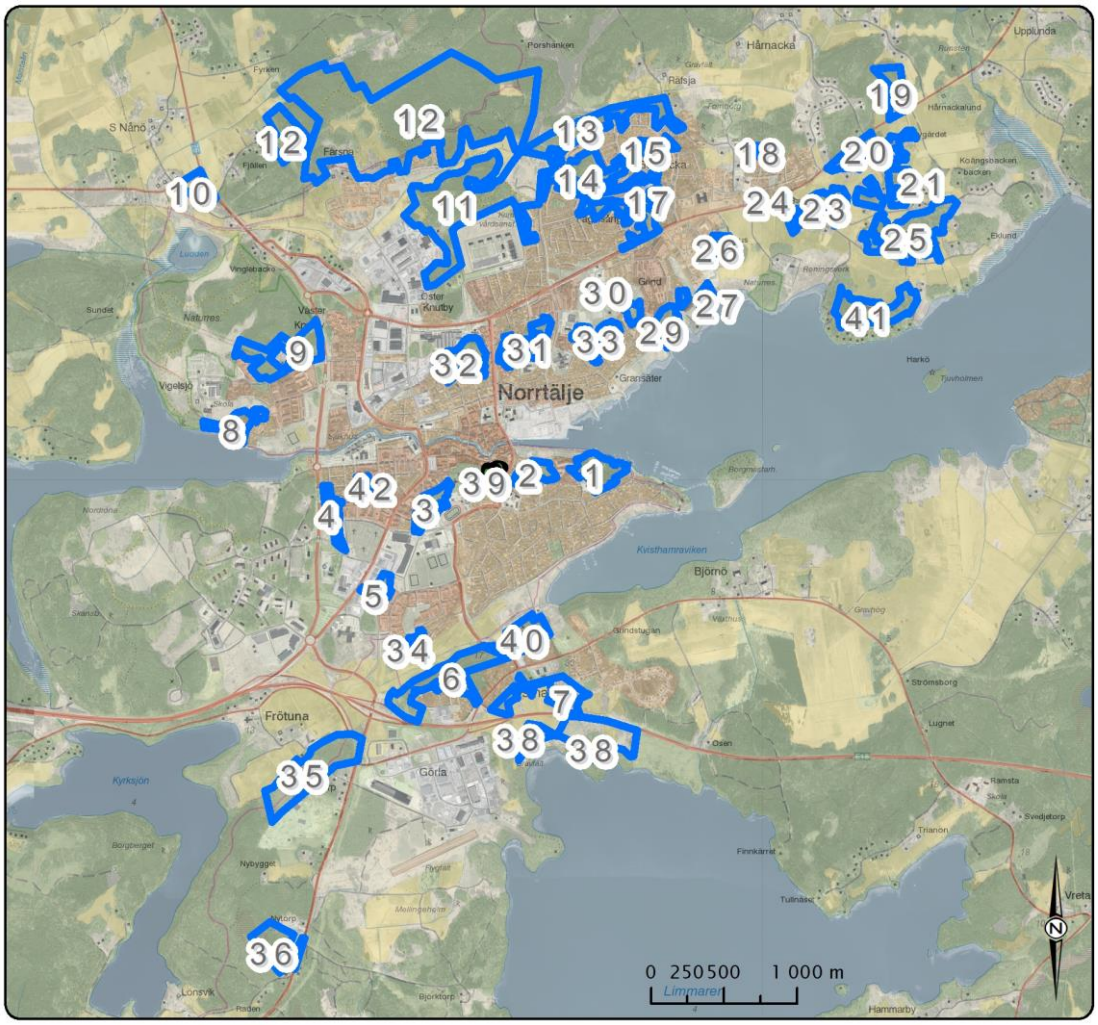

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 14, Gamla Solbacka

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 17
Generella slutsatser 17
Områdets koppling till andra naturområden 17
Referenser 19
Litteratur 19
Datakällor 19
Bilaga 1 kartor 20

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 14 Gamla Solbacka identifierades under föreliggande inventering tre naturvärdesobjekt där två bedömdes uppnå naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, och en bedömdes uppnå naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Inventeringsområdets närhet till inventeringsområdena i Fågelsången, Långarn och Grind gör det till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald och ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller viktiga livsmiljöer för arter knutna till skog och träd. Närheten till omkringliggande grönytor i Fågelsången, Långgarn och Grind gör även inventeringsområdet till en viktig spridningskälla. Gamla solbacka sammankopplar flera inventeringsområden, med liknande naturtyp och värden, som inventeringsområde 11 vilket också hyser äldre tallar med tallicka. Inventeringsområde 14 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma

tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 14 ”Gamla Solbacka,” är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är en del av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (figur 2).

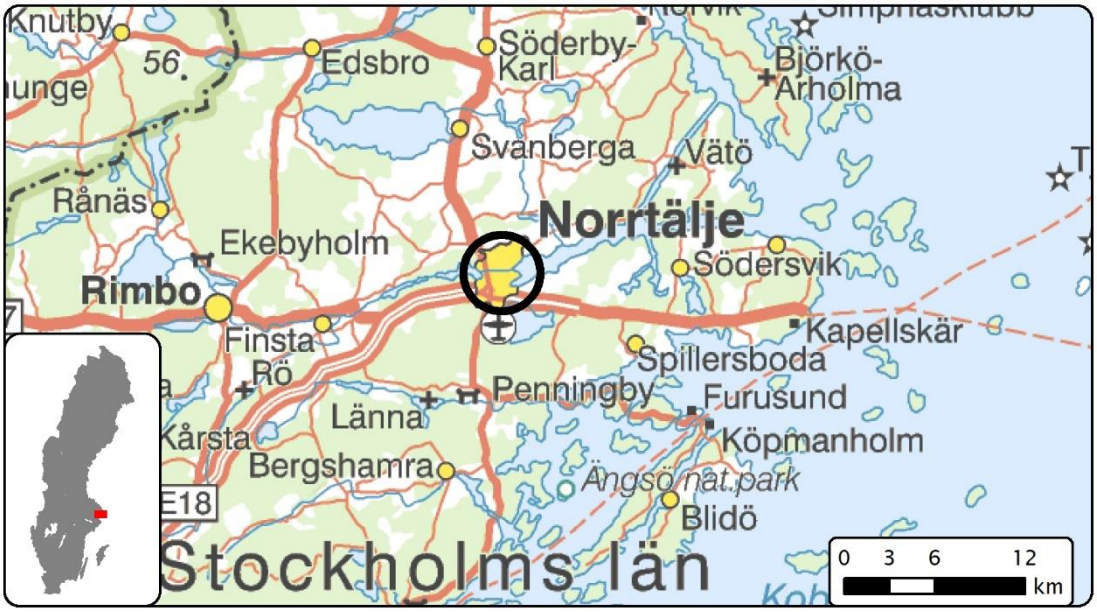

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

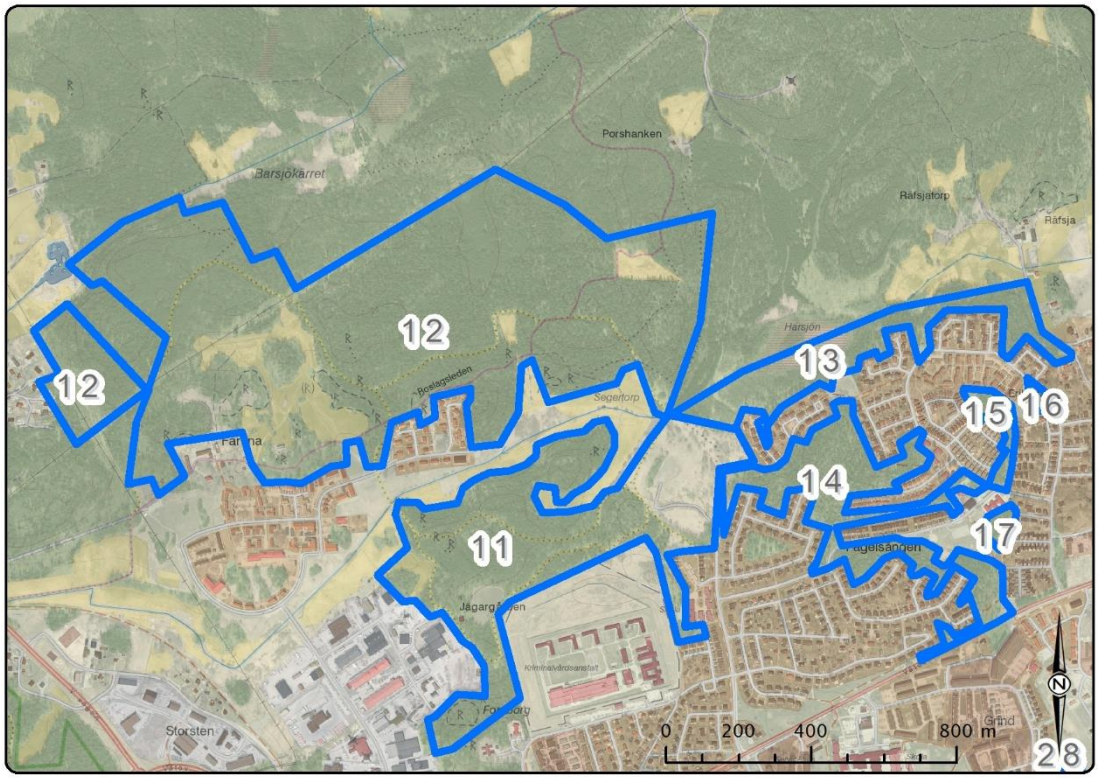

Figur 2. Inventeringsområde 14 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar till flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 1 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under maj månad är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det kan bidra till att

bedömningen vad gäller artvärde kan i vissa fall bli högre om fältbesöket var förlagt då exempelvis marksvampar kan påträffas.

Resultat

Förstudie

Majoriteten av inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden, rekreation och förskoleverksamhet. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Uttagen från Artportalen visar att den rödlistade arten tallticka finns noterad i inventeringsområdet. Strax norr om området finns en nyckelbiotop som klassats av Skogsstyrelsen som lövsumpskog samt en sumpskog (figur 3).

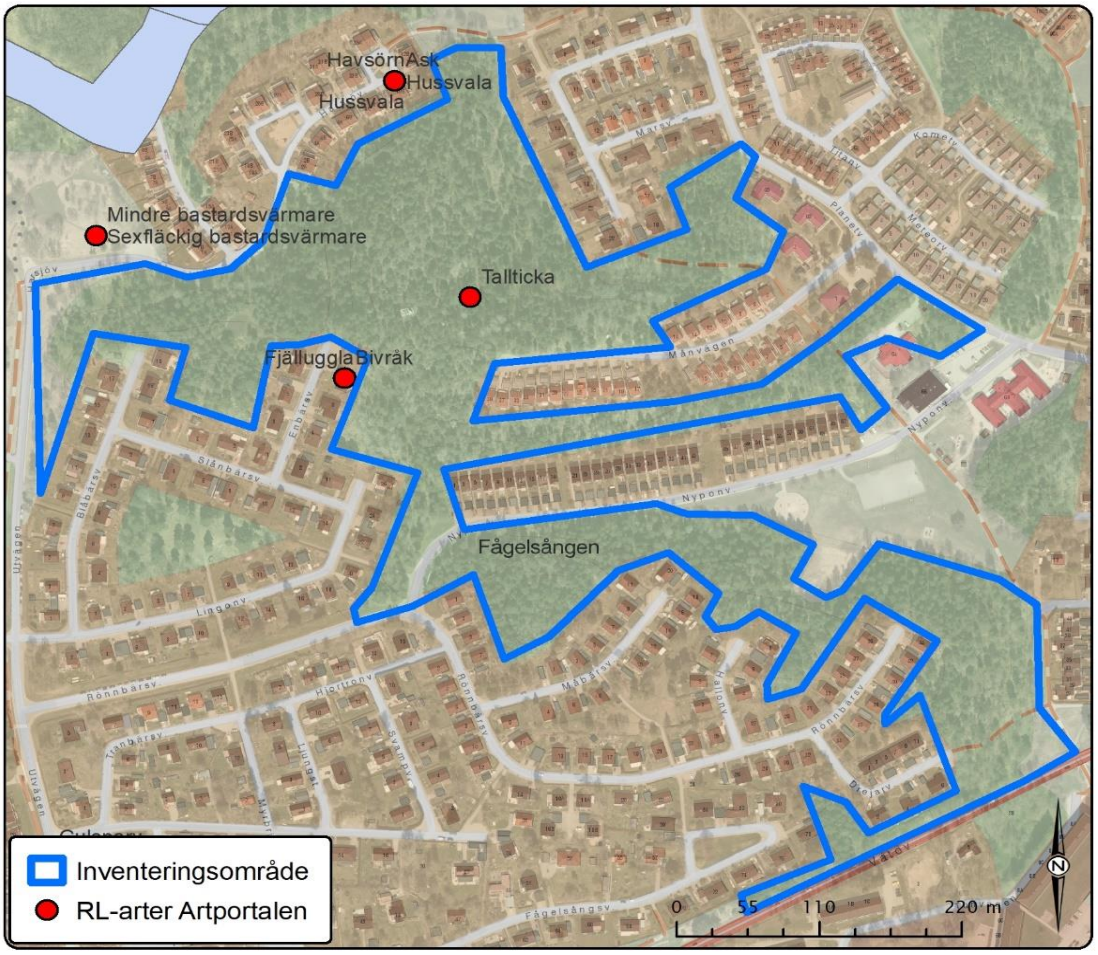

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområdet Gamla Solbacka.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades tre naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, vilka båda bedömdes till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde (figur 4, tabell 3) Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 3,2 ha, vilket utgör ca 22% av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

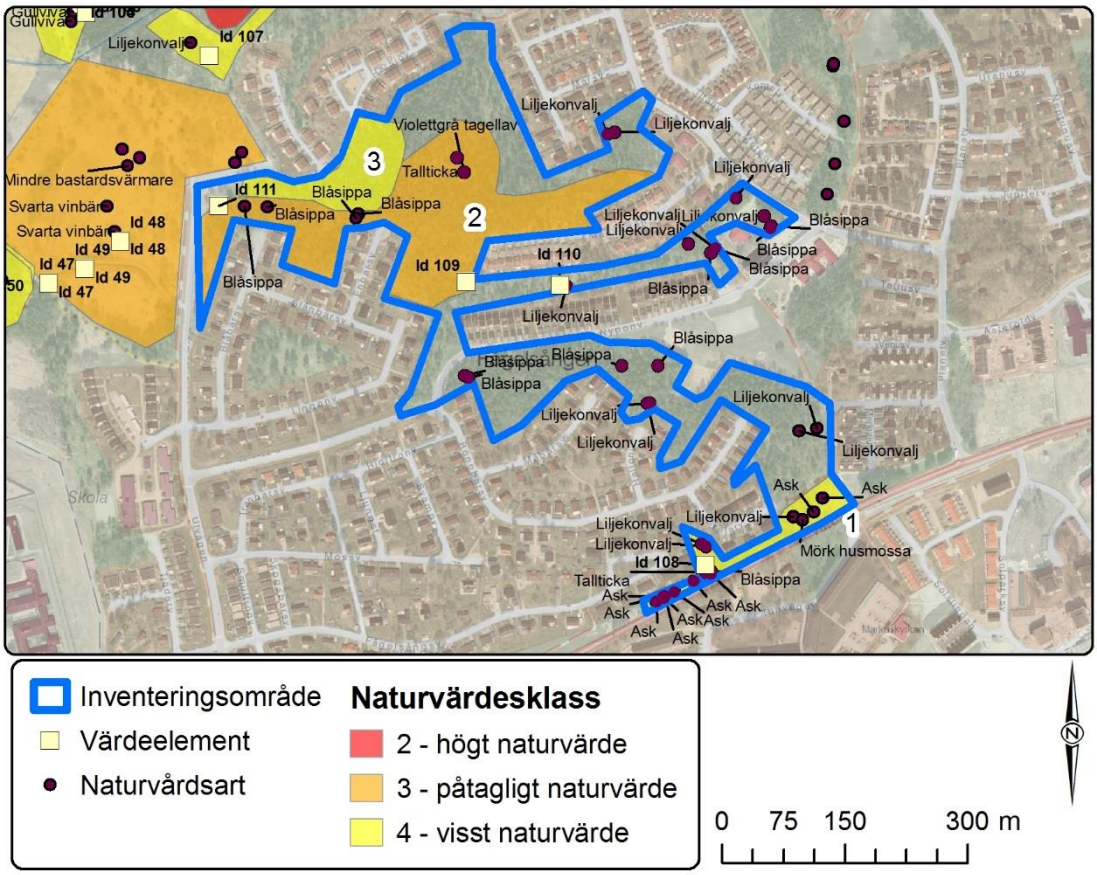

Figur 4. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 14.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 14, Gamla Solbacka. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog & träd	Blandskog	–
2	3	Skog & träd	Hällmarkstallskog	–
3	4	Skog & träd	Granskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID		
						1	2	3
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x	–	–
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x	X	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	–	x	–
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	–	X	–
Bryoria nadvornikiana	Violettgrå tagellav	NT	–	–	x	–	x	

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består till stora delar av tallskog med hällmarker och inslag av lövträd och blandlövskog. På höjderna finns berghällar med inslag av kärlväxter som äkta johannesört, kärleksört, bergsyra och svinmålla. Blåsippa förekommer i hela området. I övrigt domineras området av tall av olika åldrar och risväxter. I de nordvästra delarna finns ett fuktigare område med äldre granar och hassel. Inventeringsområdet kantas av bostadsområden och förskoleverksamhet med öppna ytor, främst i de mellersta delarna. Södra delen av inventeringsområdet gränsar till väg.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades tre naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Två av objekten har naturvärdesklass 4 – visst naturvärde och ett har naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandlövskog	Visst	Obetydligt	4
2	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Påtagligt	Visst	3
3	Skog och träd	Granskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandlövskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,62 ha
Biotopvärde: Obetydligt
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), blåsippa *Hepatica nobilis*, liljekonvalj *Convallaria majalis,* vinbergssnäcka *Helix pomatia,* tallticka *Phellinus pini (NT signalart)*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4, visst naturvärde, på grund av förekomst av den fridlysta arten blåsippa samt den för Stockholms län fridlysta arten liljekonvalj. I naturvärdesobjektet förekommer även ett livskraftigt bestånd av den rödlistade arten ask, en art som lätt påverkas av sjukdomar och därmed inte höjer artvärdet genom sin rödlisteklassning. I objektet finns även död ved i form av en tall med håligheter. Naturvärdet klassas till visst naturvärde med avseende på andelen naturvårdsarter. Dock förekommer inte naturvårdsarterna i någon större omfattning. Biotopkvaliteterna i området är ringa och motiverar obetydligt biotopvärde.

Figur 5. I objektet finns en blandlövskog med ask, blåsippa och liljekonvalj som de påträffade naturvårdsarterna.

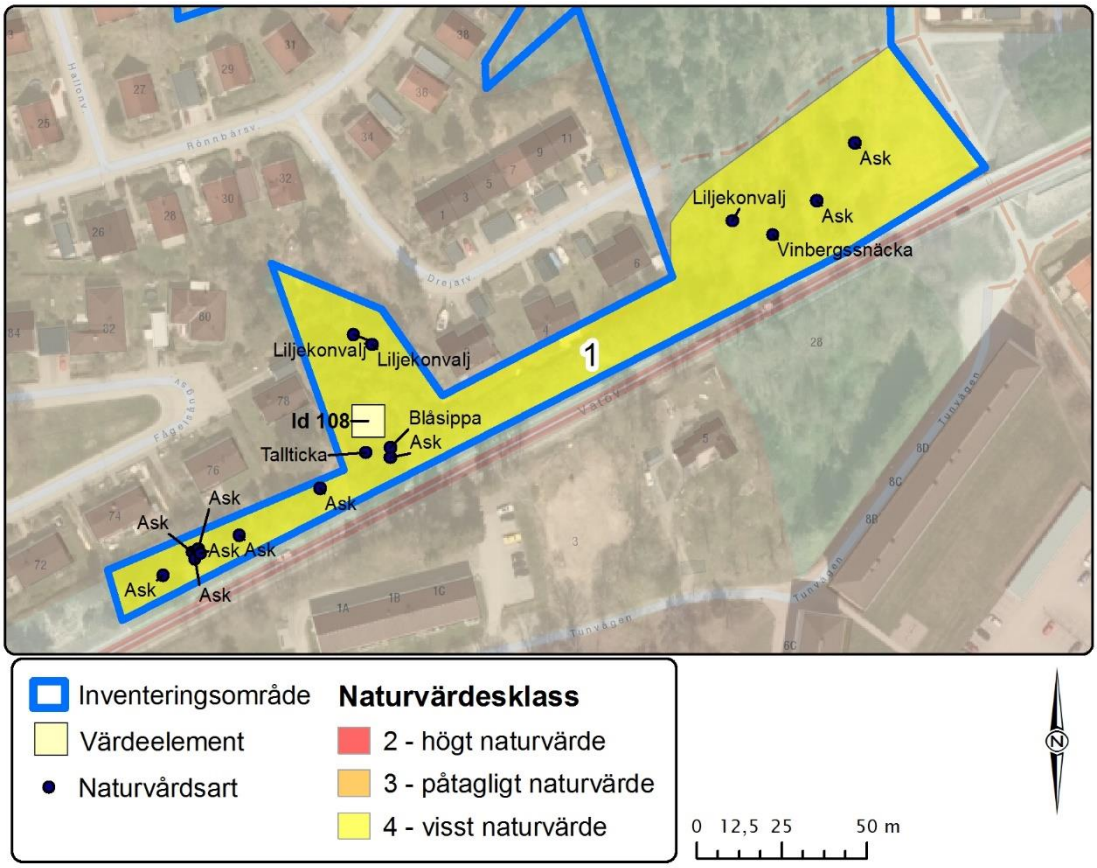

Figur 6. Naturvärdesobjekt 1 med påträffade naturvårdsarter och värdeelement.

2. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 3
***Areal*:** 4,2 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: påtaglig (naturvärdsarter)
***Naturvårdsarter*: blåsippa** *Hepatica nobilis*, **liljekonvalj** *Convallaria majalis,* tallticka *Phellinus pini (NT signalart),* violettgrå tagellav *Bryoria nadvornikiana* (NT signalart)
Tidigare inventering: -

Figur 7. De södra delarna av inventeringsområdet består av blandlövskog med inslag av ask.

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, på grund av förekomsten av tallticka och violettgrå tagellav. Dessa två arter signalerar gammal barrskog och tallticka är en art som enbart sätter frukt på träd över 150 år, vilket innebär att området har en värdefull trädkontinuitet. De två arterna motiverar påtagligt naturvärde. Vidare finns flera lämpliga miljöer för groddjur i form av blockig terräng, klippskrevor och död ved, men även sänkor som blir vattenfylld tidvis. Dessa strukturer motiverar visst biotopvärde.

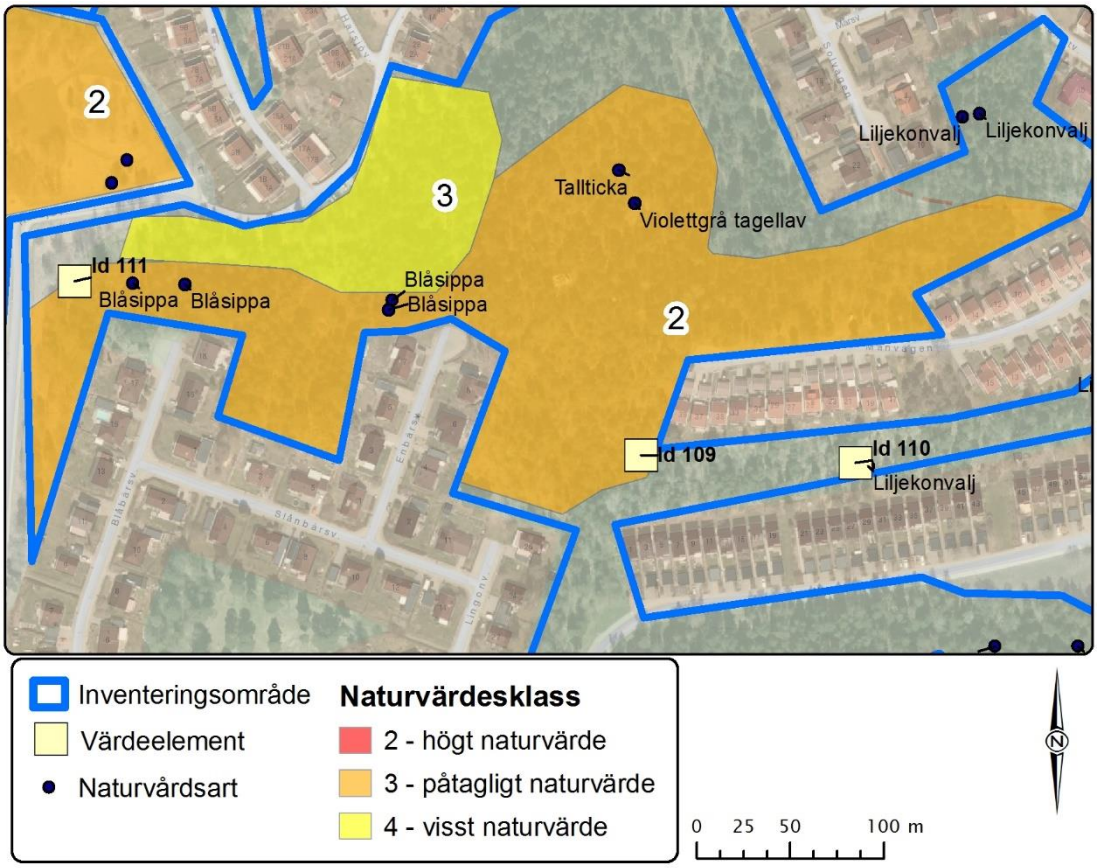

Figur 8. Naturvärdesobjekt 2 med påträffade naturvårdsarter och värdeelement.

3. Granskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 1 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt
Naturvårdsarter:
Tidigare inventering: -
Naturvärdesobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, på grund av förekomsten biotopkvaliteterna med gamla granar och hasselbuketter tillsammans med fuktig mark med död ved. Det motiverar visst biotopvärde och avsaknaden av naturvärdsarter motiverar obetydligt artvärde.

Figur 9. De norra delarna av inventeringsområdet består av hällmarkstallskog.

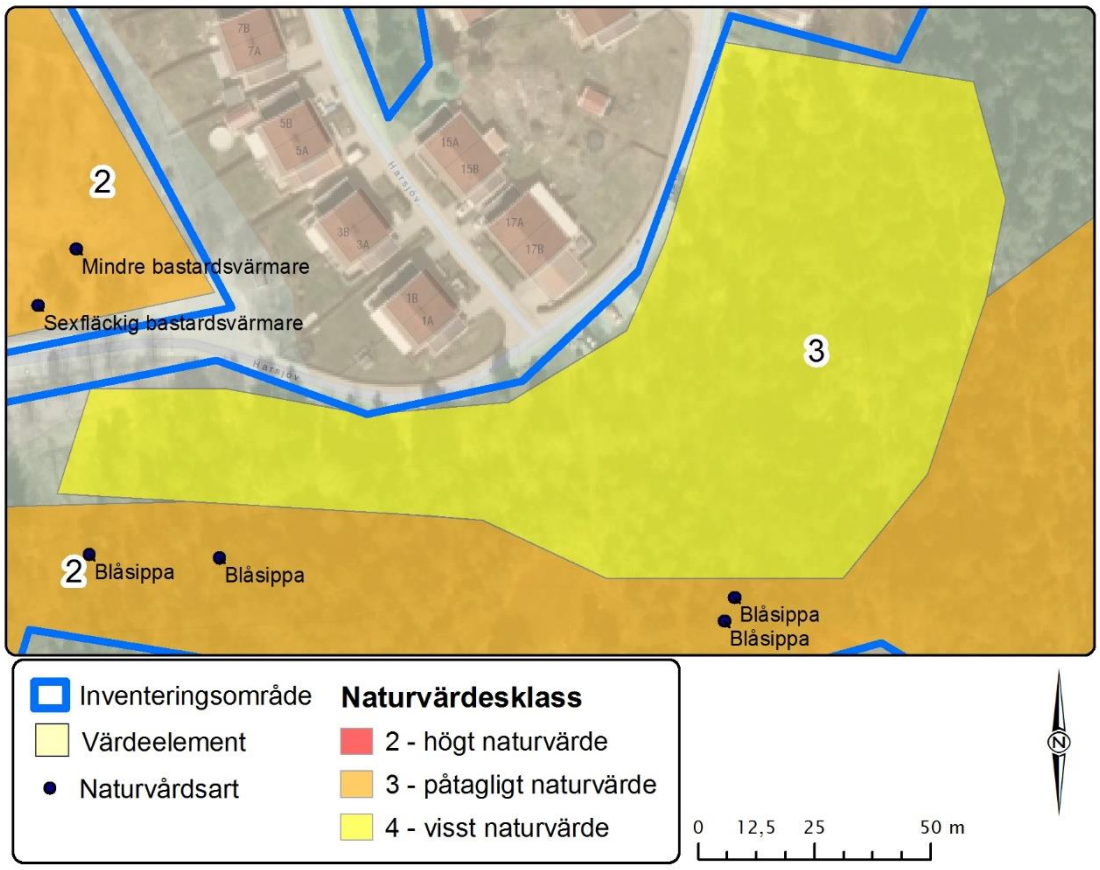

Figur 10. Naturvärdesobjekt 3 har bedömts till naturvärdesklass 4.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 4 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform dels i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
108	Torraka
109	Torraka
110	Hålträd
111	Lodyta

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområdet är dels kopplade till den värdeelement och strukturer som finns i naturvärdesobjekten samt till förekomsten av naturvårdsarter. De klassade delarna av inventeringsområdet utgör viktiga miljöer för biologisk mångfald och hyser miljöer lämpliga för groddjur i form av blockighet i marken och skrevor mellan berghällar. Inventeringsområdet är även en viktig rekreationsplats för boende i området. Vid en eventuell exploatering av området är det viktigt att de utpekade objekten bevaras intakt, samtidigt som de övriga grönytorna utgör viktiga vandringsvägar och ledstrukturer för flertalet arter spelar de en värdefull roll dels som rekreation för de närboende dels som spridningskorridorer och födosöksmiljöer för många arter och bör därmed bevaras.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller viktiga livsmiljöer för arter knutna till skog och träd. Närheten till omkringliggande grönytor i Fågelsången, Långgarn och Grind gör även inventeringsområdet till en viktig spridningskälla. De tre naturvärdesobjekten hyser blandlövskog och granskog med visst naturvärde, samt en hällmarkstallskog med påtagligt naturvärde. Gamla solbacka sammankopplar flera inventeringsområden, med liknande naturtyp och värden, som inventeringsområde 11 vilket också hyser äldre tallar med tallicka. Inventeringsområde 14 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med

naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 kartor

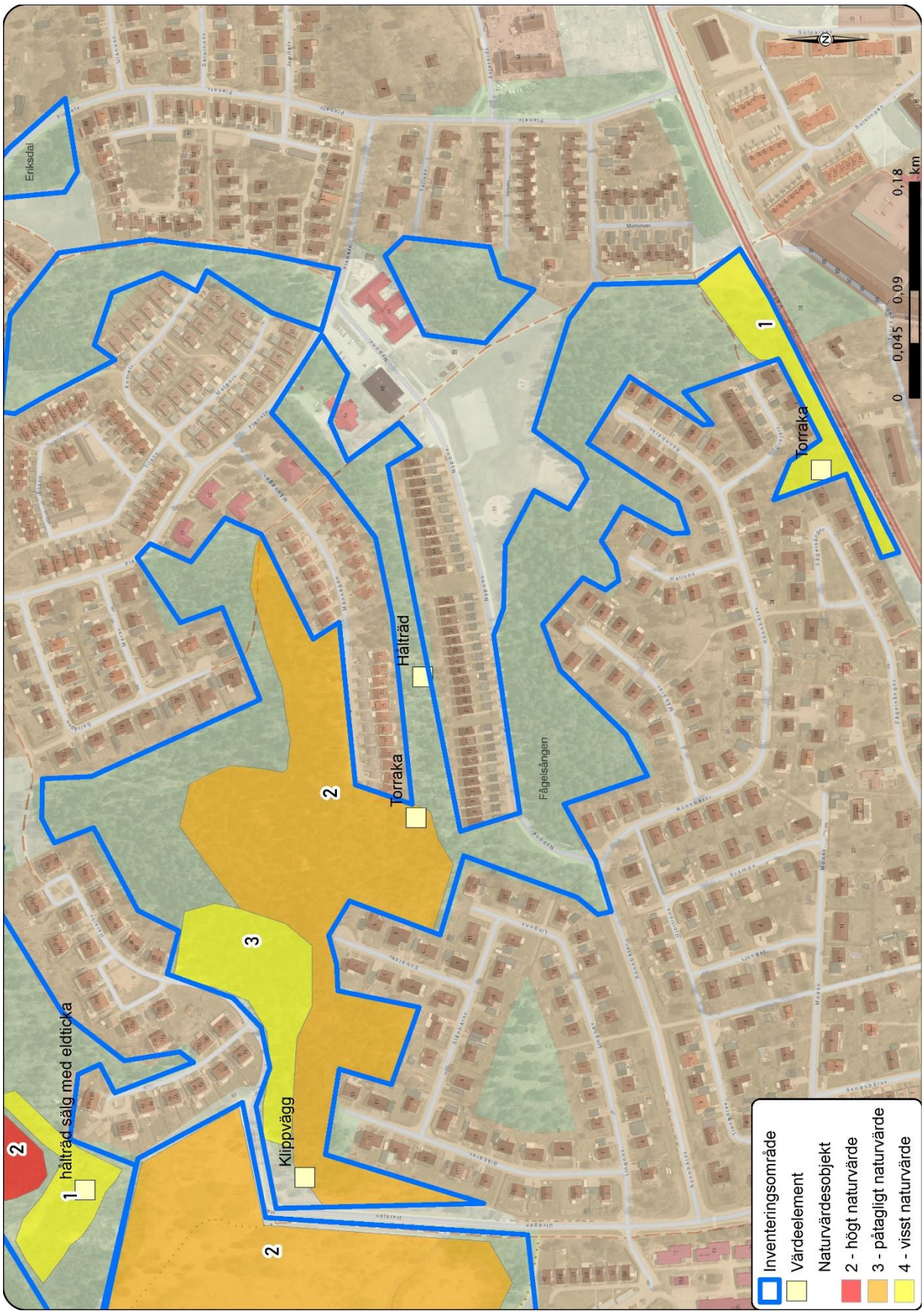

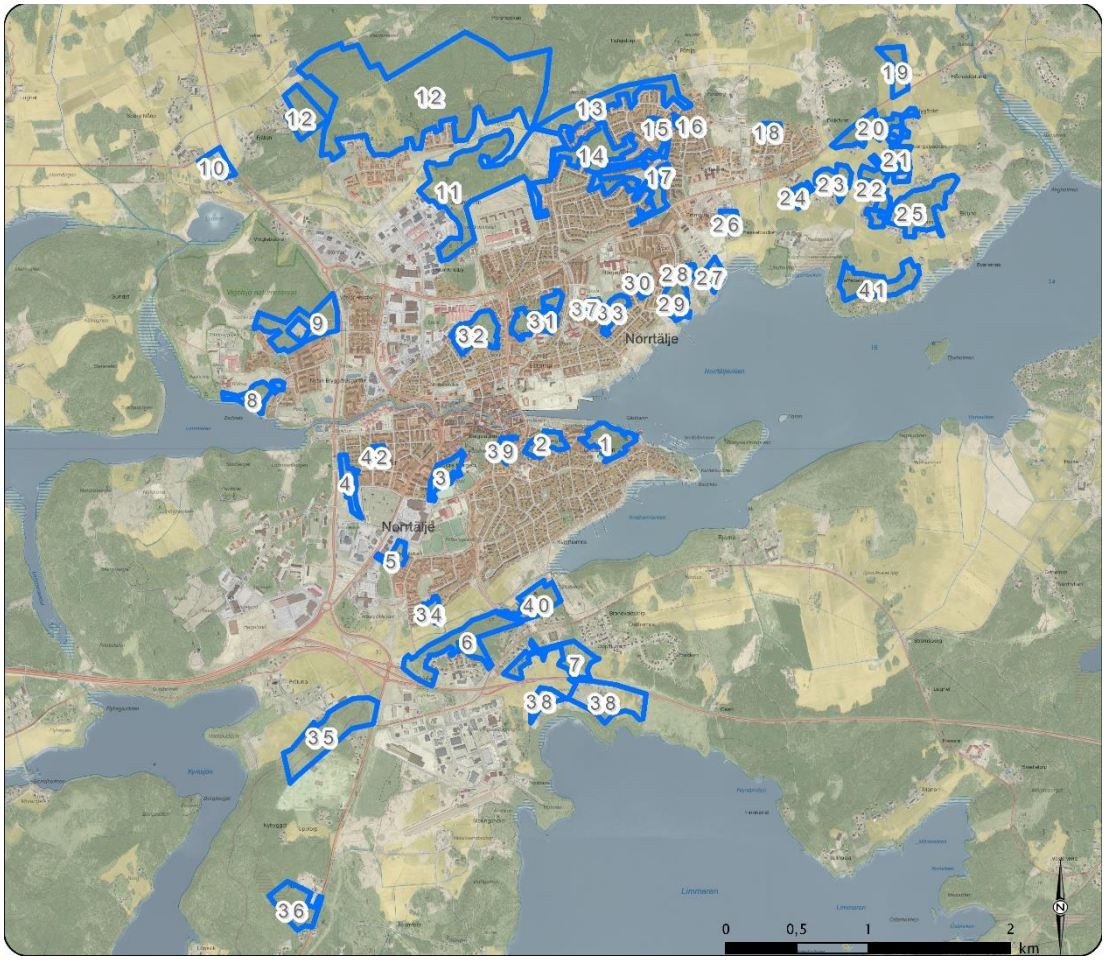

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 15, Solbacka - Planetvägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 11
Generella slutsatser 11
Områdets koppling till andra naturområden 11
Referenser 12
Litteratur 12
Datakällor 12

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 15 Solbacka - Planetvägen identifierades under föreliggande inventering inget naturvärdesobjekt. Inventeringsområdets närhet till andra inventeringsområden i Fågelsången, Långarn och Grind gör det dock till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Barrskog, vilket är naturtypen som dominerar i objektet, återfinns i intilliggande inventeringsområden vilket är av värde i spridningssynpunkt. En konnektivitetsanalys kan beskriva graden av spridningsmöjlighet mellan grönområdena i Solbacka och Fågelsången. Viktiga linjära element kopplar samman flera inventeringsområden, vilket underlättar spridning av insekter och mollusker. Trots de ringa naturvärdena i objektet, förekommer naturvårdsarterna liljekonvalj och blåsippa. Vid eventuell exploatering bör detta visas hänsyn, samt att en konnektivitetsanalys bör utföras.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 15 ”Solbacka - Planetvägen” är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är en del av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (figur 2).

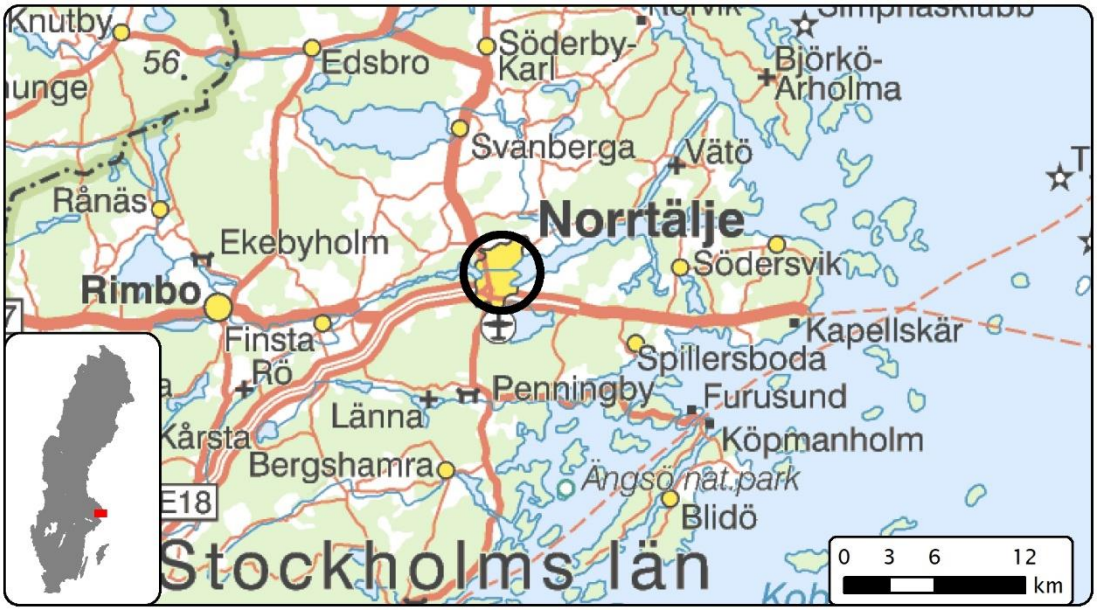

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

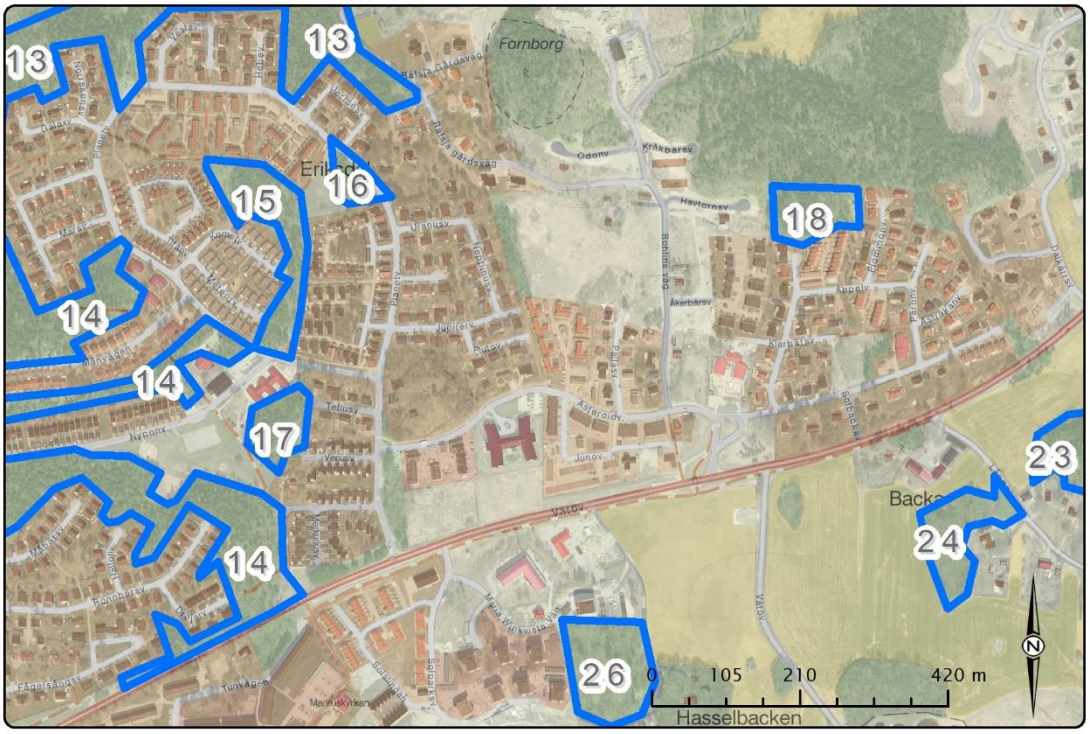

Figur 2. Investeringsområde 15 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (Tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 1 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 15 Solbacka - Planetvägen är upptaget i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som gräsyta och skog. Utöver grönstrukturstrategin är området inte upptaget i några tidigare inventeringar eller databaser, ej heller finns inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen från inventeringsområdet. Utifrån förstudien framkom att naturtyperna skog med träd och park förekommer inom inventeringsområdet. Ett stycke nordost om inventeringsområdet finns en nyckelbiotop som klassats av Skogsstyrelsen som lövsumpskog samt en sumpskog. Flera naturvårdsarter har påträffats i både nyckelbiotopen och sumpskogen.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Under fältinventeringen påträffades inga naturvärdesobjekt i inventeringsområdet.

Figur 3. Kartan visar inventeringsområdet för ID 15 Solbacka - Planetvägen. Inga naturvärdesobjekt, värdeelement eller groddjursmiljöer kunde identifieras under fältbesöket.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av barrblandskog med lövinslag av asp och björk. Buskskiktet domineras av en, hassel och rönn. Fältskiktet hade ett sparsamt inslag av riskväxter, brännässla, kirskål och gräs. Avsaknaden av äldre trädindivider, värdeelement och strukturer bidrar till att biotopvärdet klassas som obetydligt. Naturvårdsarterna liljekonvalj och blåsippa noterades i inventeringsområdet, men deras sparsamma förekomst och avsaknaden av andra naturvårdsarter gör att någon naturvärdesklassning inte kunde fastställas.

Naturvärdesobjekt

Vid fältbesöket identifierades inga naturvärdesobjekt.

Värdeelement

Vid fältbesöket påträffades inga värdeelement eller viktiga strukturer.

Slutsatser

Generella slutsatser

Trots att inga naturvärdesobjekt påträffades under fältinventeringen kan inventeringsområde 15 vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter då det är beläget mellan flera viktiga naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden. Naturvårdsarterna blåsippa och liljekonvalj observerades i sparsam mängd och därav inte uppfyllde gränsen för naturvärdesobjekt.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets närhet till inventeringsområdena i Solbacka och Fågelsången gör inventeringsområde 15 till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Barrskog, vilket är naturtypen som dominerar i objektet, återfinns i intilliggande inventeringsområden vilket är av värde i spridningssynpunkt. En konnektivitetsanalys kan beskriva graden av spridningsmöjlighet mellan grönområdena i Solbacka och Fågelsången. Viktiga linjära element kopplar samman flera inventeringsområden, vilket är viktigt för spridning av insekter och mollusker. Trots de ringa naturvärdena i objektet, förekommer naturvårdsarterna liljekonvalj och blåsippa, dock sparsamt. Vid eventuell exploatering bör detta visas hänsyn, samt att en konnektivitetsanalys bör utföras.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

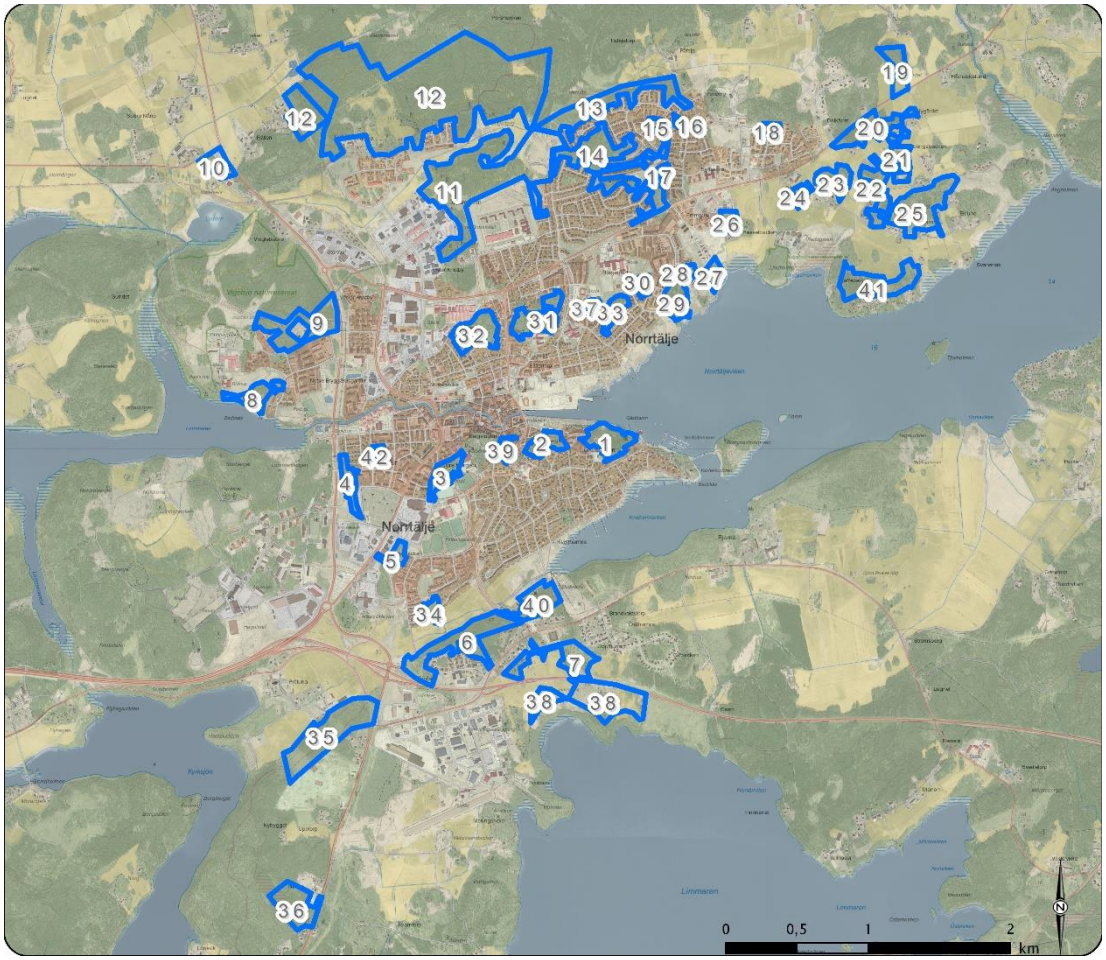

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 16, Eriksdal

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 10
Slutsatser 11
Generella slutsatser 11
Områdets koppling till andra naturområden 11
Referenser 12
Litteratur 12
Datakällor 12

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4. I inventeringsområde 16 Eriksdal identifierades under föreliggande inventering inget naturvärdesobjekt.

Inventeringsområdets närhet till inventeringsområdena i Fågelsången, Långarn och Grind gör det dock till en viktig spridningskorridor mellan dessa områden. Området kan således vara viktigt för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad. Eriksdal, en barrblandskog som domineras av tall, hyser liknande naturtyp som omkringliggande inventeringsområden (inventeringsområde 15 till väster och inventeringsområde 13 i norr). Viktiga linjära element binder dessa områden samman, vilket kan underlätta spridning av insekter och mollusker. En konnektivitetsanalys skulle klargöra spridningsmöjligheten mellan dessa områden. Detta bör göras innan eventuell exploatering då flera viktiga naturvärdesobjekt finns i närliggande invneteringsområden.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 16 ”Eriksdal” är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är en del av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (figur 2).

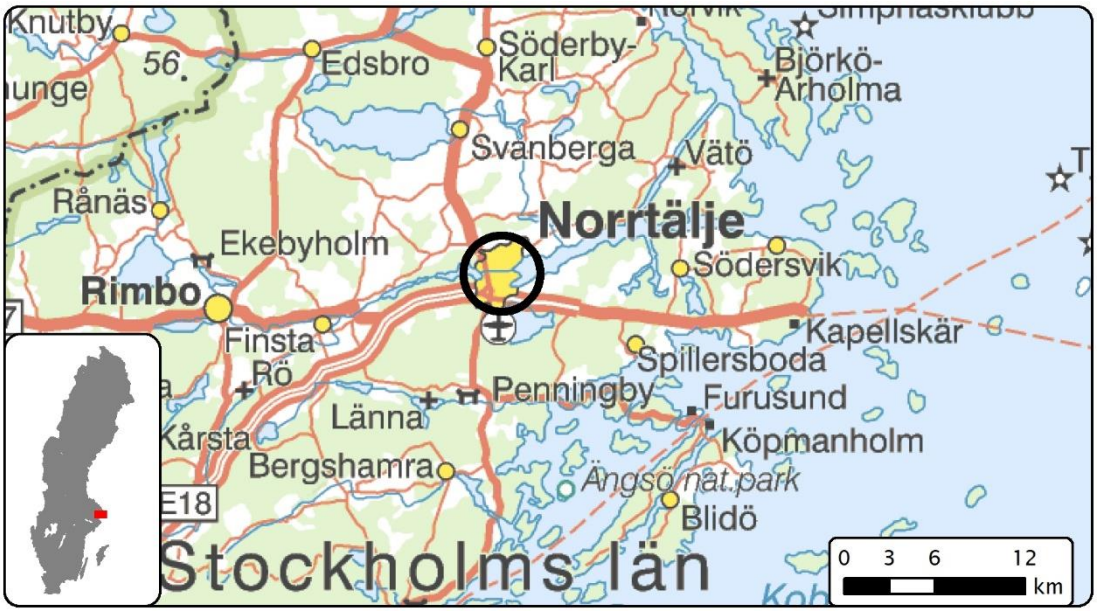

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

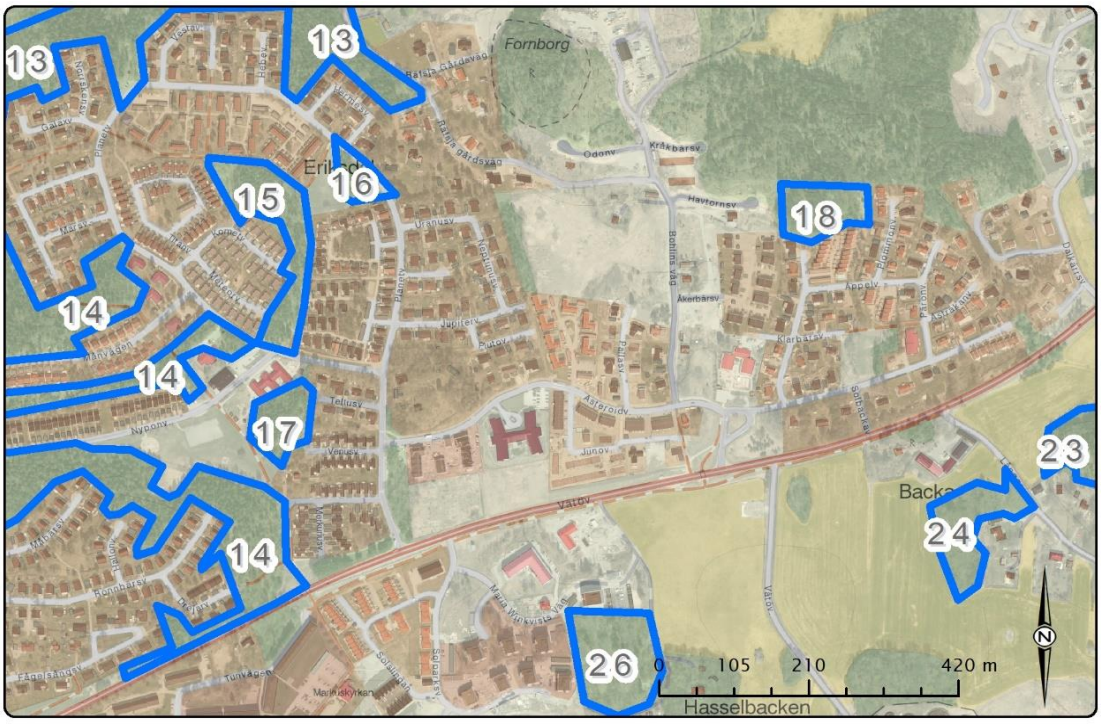

Figur 2. Investeringsområde 16 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 1 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 16 Eriksdal är upptaget i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som gräsyta och skog. Utöver grönstrukturstrategin är området inte upptaget i några tidigare inventeringar eller databaser, ej heller finns inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen från inventeringsområdet. Utifrån förstudien framkom att naturtyperna skog med träd och park och trädgård förekommer inom inventeringsområdet. Ett stycke nordost om inventeringsområdet finns en nyckelbiotop som klassats av Skogsstyrelsen som lövsumpskog samt en sumpskog. Flera naturvårdsarter har påträffats i både nyckelbiotopen och sumpskogen.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Under fältinventeringen påträffades inga naturvärdesobjekt i inventeringsområdet.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en talldominerad barrblandskog med lövinslag. Buskskiktet består av en, unga aspar, gran och salix sp. Fältskiktet domineras av risväxter, hallon och gräs. Inga naturvårdsarter noterades i inventeringsområdet. Vidare påträffades inte några biotopkvaliteter som kunde motivera en högre klassning än obetydlig.

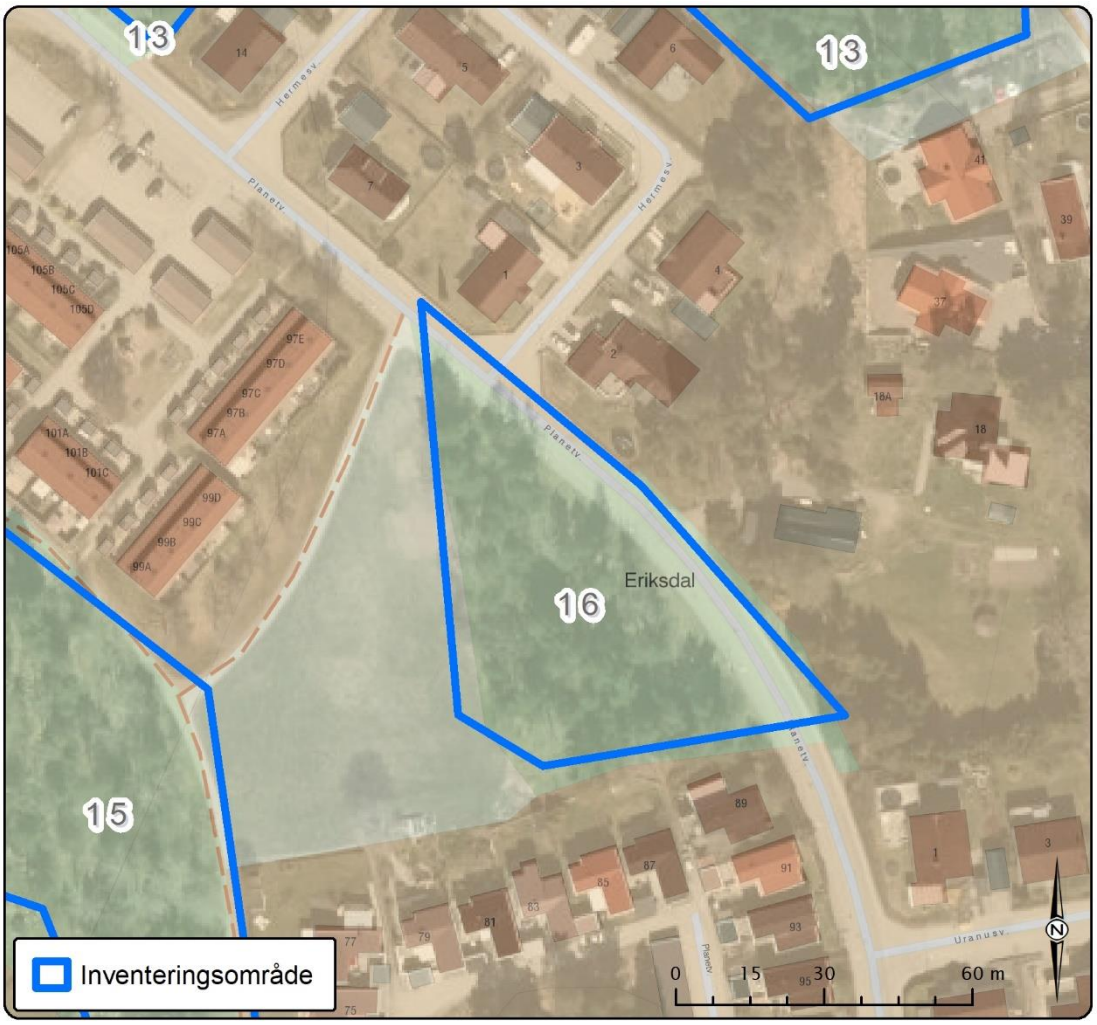

Figur 3. Kartan visar inventeringsområdet för ID 16 Eriksdal. Inga naturvärdesobjekt, värdeelement eller groddjursmiljöer kunde identifieras under fältbesöket.

Naturvärdesobjekt

Vid fältbesöket identifierades inga naturvärdesobjekt.

Värdeelement

Vid fältbesöket påträffades inga värdeelement eller viktiga strukturer.

Slutsatser

Generella slutsatser

Trots att inga naturvärdesobjekt påträffades under fältinventeringen kan inventeringsområde 16 vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter då det är beläget i närhet till flera viktiga naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets närhet till inventeringsområdena vid Solbacka och Fågelsången gör inventeringsområde 16 till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Eriksdal, en barrblandskog som domineras av tall, hyser liknande naturtyp som omkringliggande inventeringsområden (inventeringsområde 15 till väster och inventeringsområde 13 i norr). Viktiga linjära element binder dessa områden samman, vilket kan underlätta spridning av insekter och mollusker. En konnektivitetsanalys skulle klargöra spridningsmöjligheten mellan dessa områden. Detta bör utföras innan eventuell exploatering då flera viktiga naturvärdesobjekt finns i närliggande invneteringsområden.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

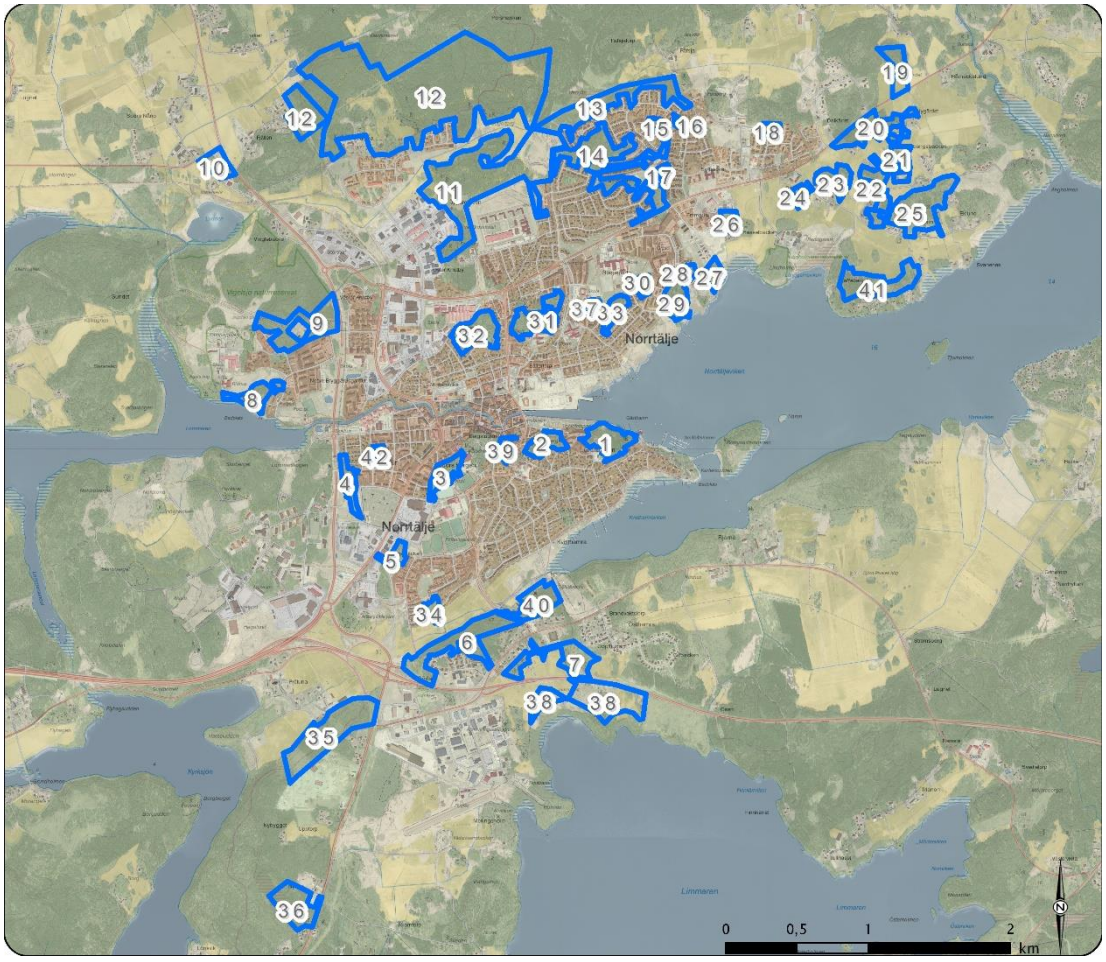

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 17, Tellusvägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 10
Slutsatser 11
Generella slutsatser 11
Områdets koppling till andra naturområden 11
Referenser 12
Litteratur 12
Datakällor 12

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje stad
Kvalitetsgransking: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 17 Tellusvägen kunde under föreliggande inventering inga naturvärdesobjekt inom naturvärdesklasserna 1-4 identifieras. Trots att inga naturvärdesobjekt identifierades är områdets placering i landskapet viktigt ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i den omkringliggande urbana miljön. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektiviteten, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning.

Den dominerande naturtypen i Tellusvägen är blarrblandskog med lövinslag, vilket även förekommer i intilliggande inventeringsområden i Fågelsången, Solbacka och Grindklustrerna. Områdets värde skulle dra fördel av en ökad mängd död ved. Naturvårdsarten liljekonvall observerades, vilket också förekommer i inventeringsområde 15 som ligger norr om Tellusvägen. Goda spridningsmöjligheter finns mellan dessa, och till flertalet andra områden i Fågelsångs-klustret. Tellusvägen kan, med tiden, bli ett viktigt område för spridning av tallticka mellan klustrerna Fågelsången och Grind om tallar får låtas åldras.

Vid eventuell exploatering bör först en konnektivitetsanalys utföras för att undersöka spridningsmöjligheterna mellan områderna. Hänsyn bör också ges till äldre exemplar av tallar, för att öka mägnden av möjliga substrat för tallticka.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (Figur 1). Inventeringsområde 17 ”Tellusvägen” är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är en del av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (Figur 2).

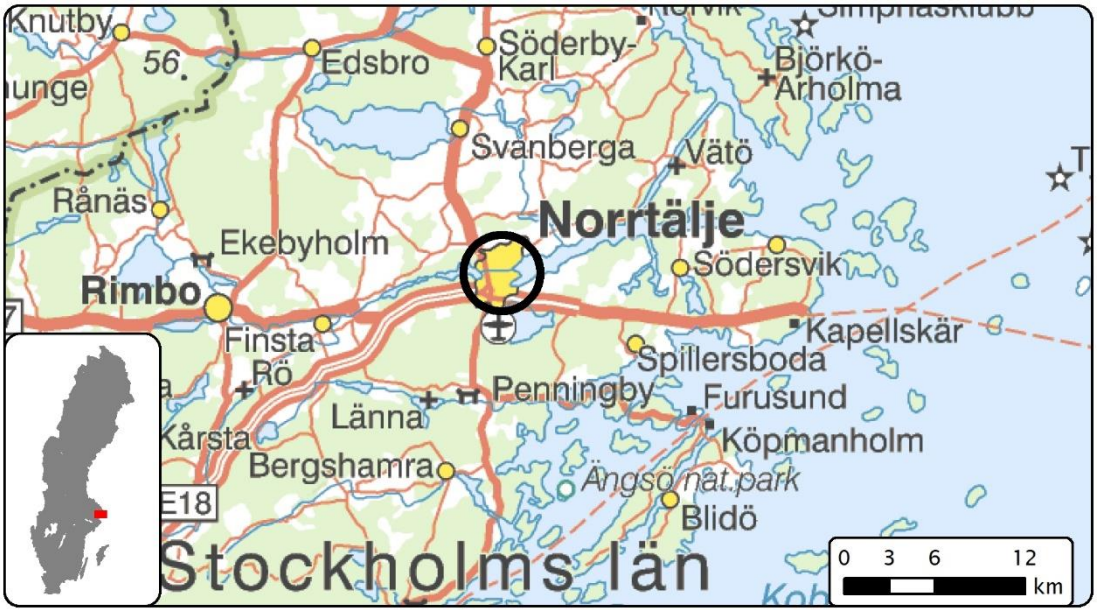

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Investeringsområde 17 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 1 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 17 Tellusvägen är inte upptaget i några tidigare inventeringar eller databaser, ej heller finns tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen från inventeringsområdet. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog med träd förekommer inom inventeringsområdet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Under fältinventeringen påträffades inga naturvärdesobjekt i inventeringsområdet.

Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen.

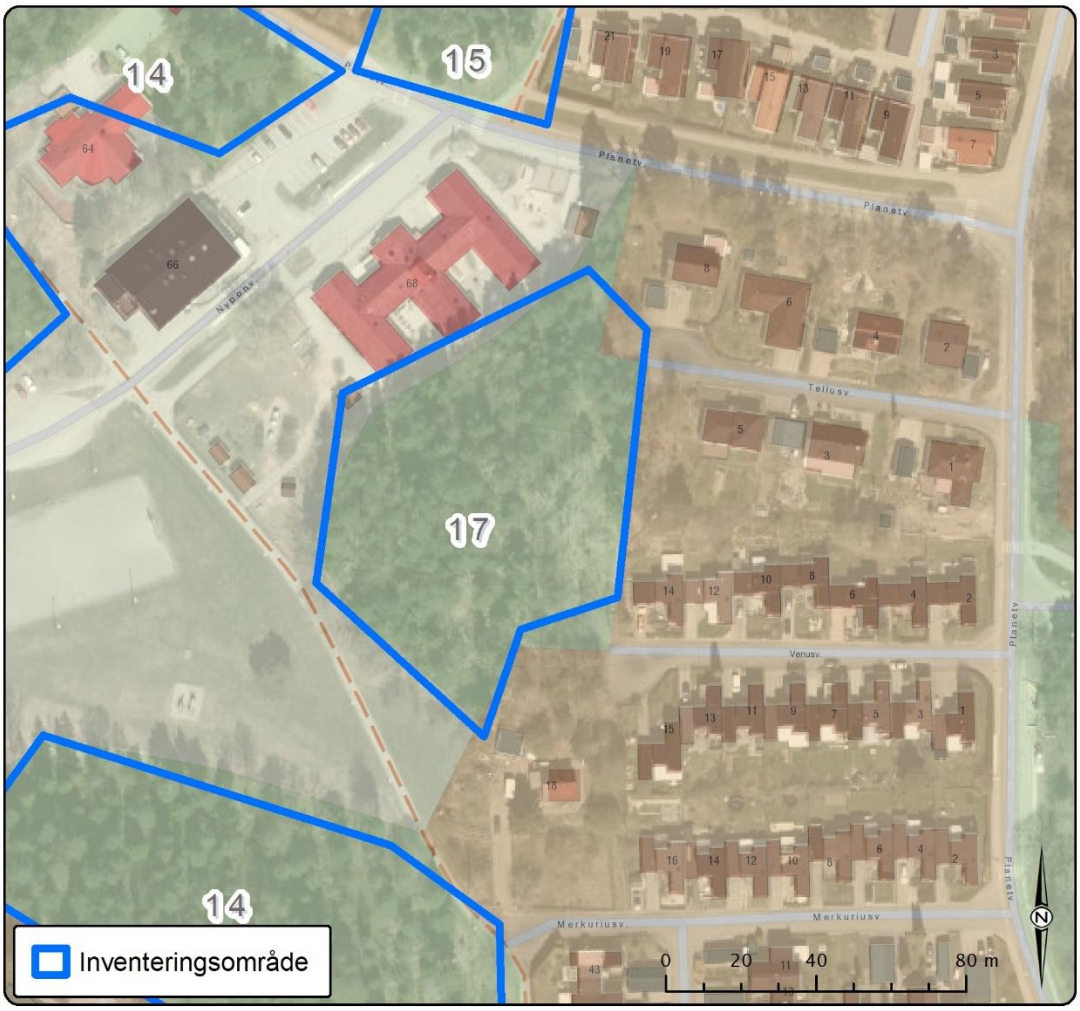

Figur 3. Kartan visar inventeringsområdet för ID 17 Tellusvägen. Inga naturvärdesobjekt, värdeelement eller groddjursmiljöer kunde identifieras under fältbesöket.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av barrblandskog med lövinslag. En och unga lövträd utgör buskskiktet. Fältskiktet domineras av risväxter, gräs och örnbräken förekommer fläckvis. Död ved förekommer i inventeringsområdet, dock inte i en sådan mängd eller kvalitet att biotopvärdet klassas som högre än obetydligt biotopvärde. Naturvårdsarten liljekonvalj noterades i inventeringsområdet, men avsaknaden av andra naturvårdsarter gör att någon naturvärdesklassning inte kunde fastställas.

Naturvärdesobjekt

Under fältinventeringen identifierades inga naturvärdesobjekt.

Värdeelement

Under fältinventeringen påträffades inga värdeelement eller viktiga strukturer.

Slutsatser

Generella slutsatser

Trots att inga naturvärdesobjekt påträffades under fältinventeringen kan inventeringsområde 17 vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter då det är beläget mellan flera viktiga naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets närhet till inventeringsområdena i Solbacka och Fågelsången gör inventeringsområde 17 till en möjlig spridningskorridor mellan dessa områden. Den dominerande naturtypen i Tellusvägen är blarrblandskog med lövinslag, vilket även förekommer i intilliggande inventeringsområden i Fågelsången, Solbacka och Grindklustrerna. Områdets värde skulle dra fördel av en ökad mängd död ved. Naturvårdsarten liljekonvall observerades, vilket också förekommer i inventeringsområde 15 som ligger norr om Tellusvägen. Goda spridningsmöjligheter finns mellan dessa, och till flertalet andra områden i Fågelsångs-klustret. Tellusvägen kan, med tiden, bli ett viktigt område för spridning av tallticka mellan klustrerna Fågelsången och Grind om tallar får låtas åldras.

Vid eventuell exploatering bör först en konnektivitetsanalys utföras för att undersöka spridningsmöjligheterna mellan områderna. Hänsyn bör också ges till äldre exemplar av tallar, för att öka mägnden av möjliga substrat för tallticka.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

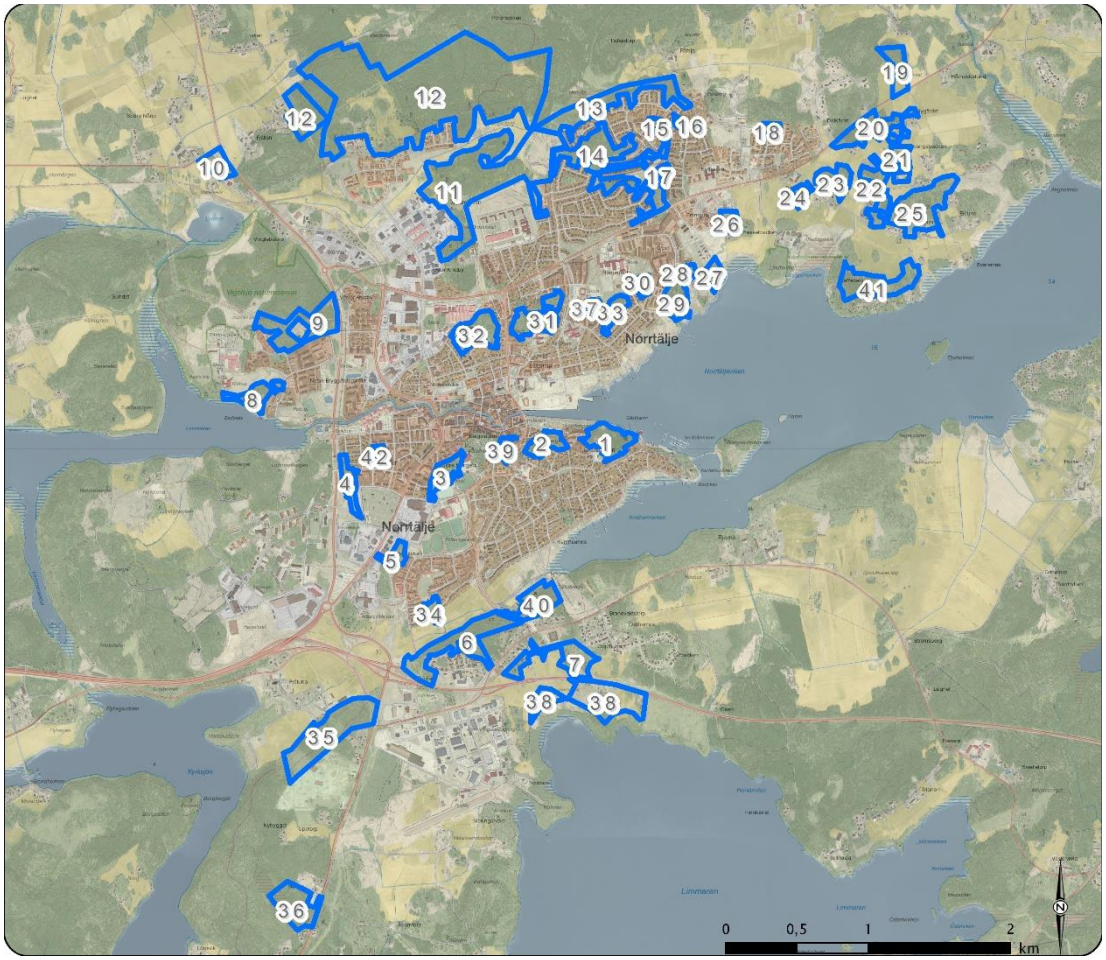

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 18, Körsbärsvägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 10
Slutsatser 11
Generella slutsatser 11
Områdets koppling till andra naturområden 11
Referenser 12
Litteratur 12
Datakällor 12

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 18 Körsbärsvägen kunde inga naturvärdesobjekt identifieras under föreliggande inventering. Trots att inga naturvärdesobjekt påträffades under fältinventeringen kan inventeringsområde 18 vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter då det är beläget mellan flera viktiga naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden. Den dominerande naturtypen i Körsbärsvägen är barrblandskog med lövinslag, vilket förekommer i inventeringsområden i Fågelsången, Grind och Solbacka. Körsbärsvägen sammankopplar därmed kluster med liknande naturtyper. Detta är av vikt, inte minst för inventeringsområderna i Solbacka där endast några områden är barrblandsskogsområden. En konnektivitetsanalys skulle utvärdera dessa spridningsmöjligheter, vilket bör utföras innan eventuell exploatering. Vid eventuell exploatering bör hänsys visas till ett antal tallar, som med tiden kan bli möjliga substrat för tallticka, vilket förekommer i omkringliggande områden.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 18 ”Körsbärsvägen” är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och är ligger lite i utkanten av ett kluster av inventeringsområden intill stadsdelen Fågelsången (figur 2).

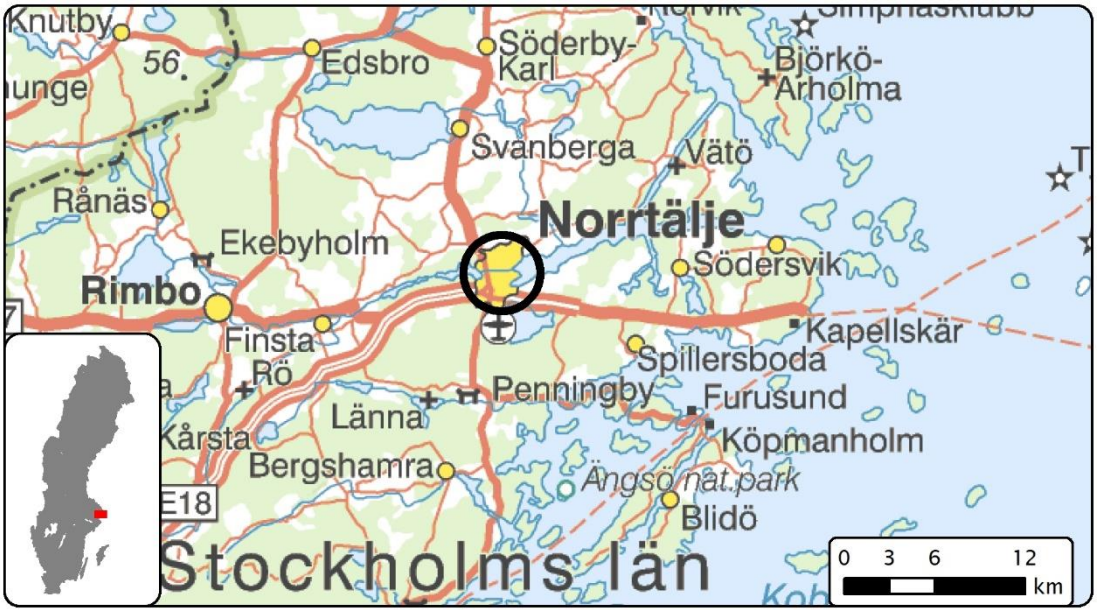

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

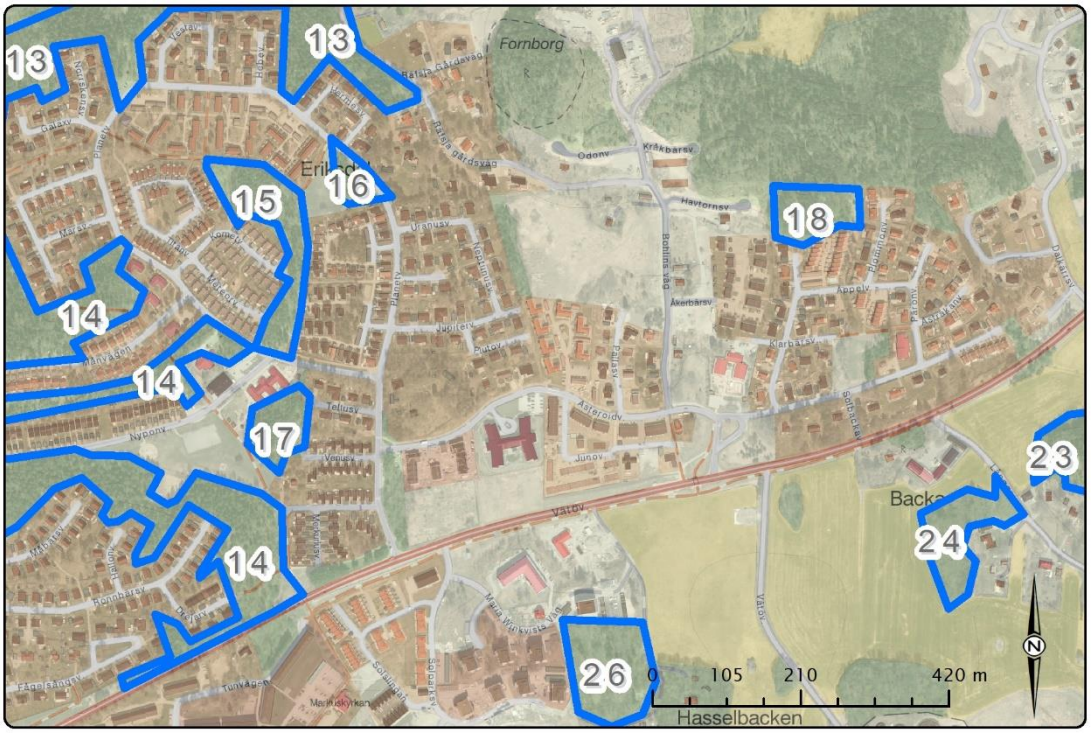

Figur 2. Investeringsområde 18 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar flertalet andra inventeringsområden i stadsdelen Fågelsången.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 3 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 18 Körsbärsvägen är upptaget i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som skogsdunge. Utöver grönstrukturstrategin är området inte upptaget i några tidigare inventeringar eller databaser, ej heller finns inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen från inventeringsområdet. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Ett stycke nordost om inventeringsområdet finns en nyckelbiotop som klassats av Skogsstyrelsen som lövsumpskog samt en sumpskog. Flera naturvårdsarter har påträffats i både nyckelbiotopen och sumpskogen. Söder om inventeringsområdet finns ytterligare en nyckelbiotop med flera naturvårdsarter registrerade och även ett naturreservat.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Under fältinventeringen påträffades inga naturvärdesobjekt i inventeringsområdet.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en barrblandskog med lövinslag. Buskskiktet består av ung björk med inslag av asp, hassel och rönn. Fältskiktet består bland annat av ljung, stensöta och träjon. Naturvårdsarten liljekonvalj noterades i inventeringsområdet, men avsaknaden av andra naturvårdsarter gör att någon naturvärdesklassning inte kunde fastställas. Vidare påträffades inte några biotopkvaliteter som kunde motivera en högre klassning än obetydlig.

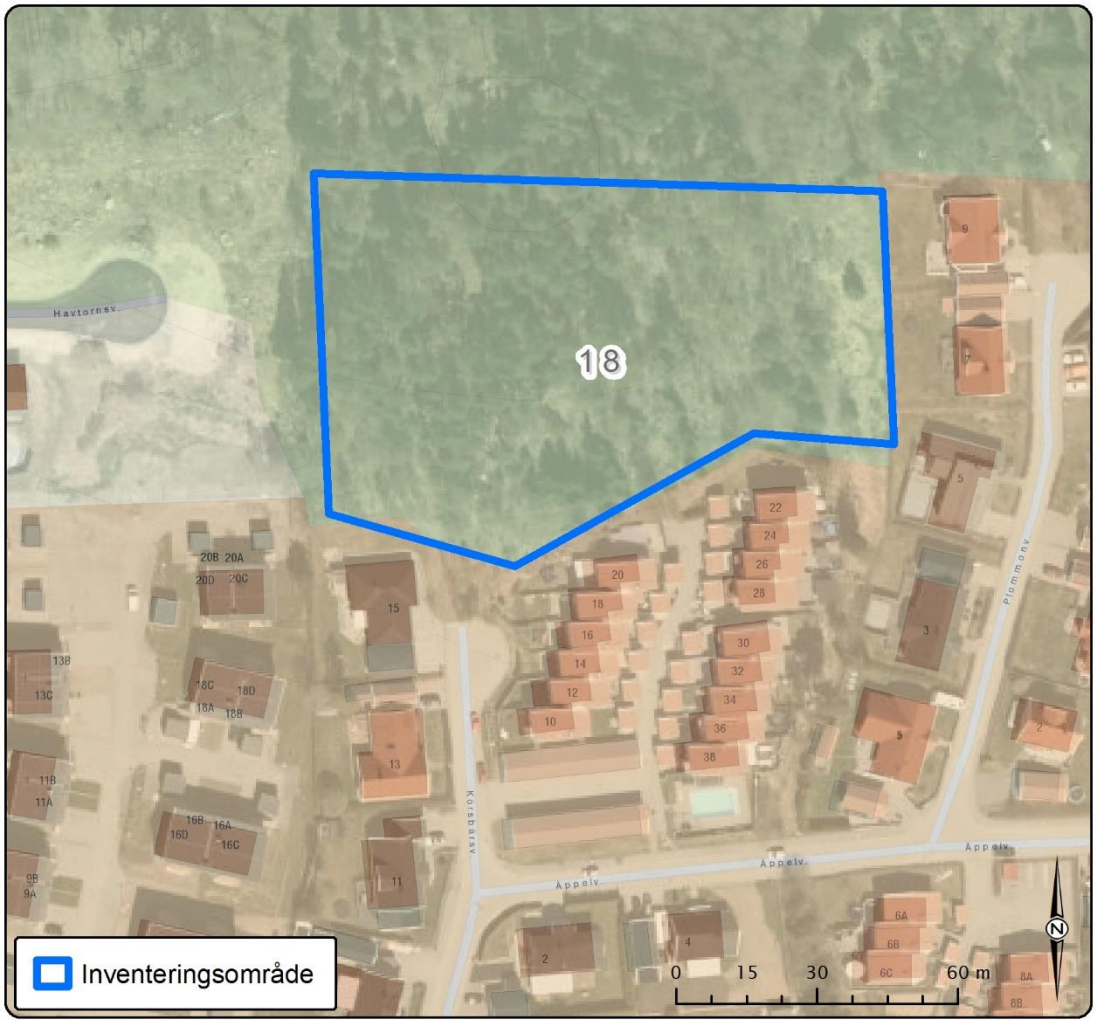

Figur 3. Kartan visar inventeringsområdet för ID 18 Körsbärsvägen. Inga naturvärdesobjekt, värdeelement eller groddjursmiljöer kunde identifieras under fältbesöket.

Naturvärdesobjekt

Vid fältbesöket identifierades inga naturvärdesobjekt.

Värdeelement

Vid fältbesöket påträffades inga värdeelement eller strukturer värdefulla för biologisk mångfald.

Slutsatser

Generella slutsatser

Trots att inga naturvärdesobjekt påträffades under fältinventeringen kan inventeringsområde 18 vara en viktig spridningskorridor för flertalet arter då det är beläget mellan flera viktiga naturvärdesobjekt i närliggande inventeringsområden.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets närhet till inventeringsområdena i Grind i söder och Solbacka i öster och Fågelsången i väster gör inventeringsområde 18 till en möjlig spridningskorridor mellan nämnda områden. Den dominernde naturtypen i Körsbärsvägen är barrblandskog med lövinslag, vilket förekommer i samtliga ovannämda kluser av inventeringsområden. Körsbärsvägen sammankopplar därmed kluster med liknande naturtyper. Detta är av vikt, inte minst för inventeringsområderna i Solbacka där endast några områden är barrblandsskogsområden. En konnektivitetsanalys skulle utvärdera dessa spridningsmöjligheter, vilket bör utföras innan eventuell exploatering. Vid eventuell exploatering bör hänsys visas till ett antal tallar, som med tiden kan bli möjliga substrat för tallticka, vilket förekommer i omkringliggande områden.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades dag månad 201X.

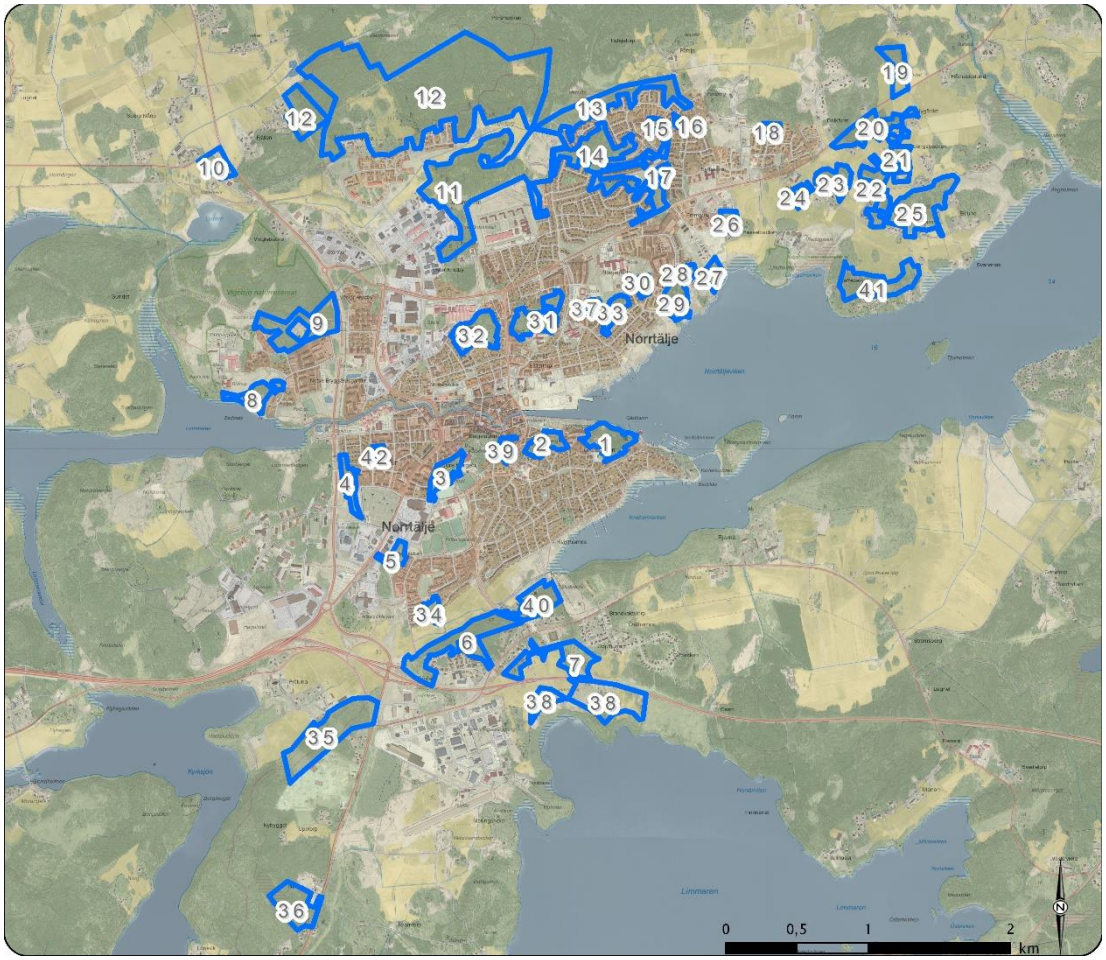

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 19, Kogärdet

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 12
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 19 Kogärdet kunde under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt med naturvärdesklassen 4- visst naturvärde identifieras. Området är en del av flera inventeringsområden som utgör små öar av skog i det omkringliggande odlingslandskapet. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektiviteten, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning. Naturtypen som dominerar i Kogärdet är barrblandskog, viktet förekommer i intilliggande inventeringsområden söder och väster om objektet. Spridningsmöjligheterna är således goda, där en konnektivitetsanalys skulle klargöra detta vidare.

Kogärdet visar tecken på tidigare hävd i form av en igenvuxen slåttermark och tecken på skogsbete. Vid restaurering av området, finns möjligheter till att hävdgynnande arter återetablerats då de kan bevarats i fröbank, vilket skulle öka värdet av området.

Det befintliga naturvärdet som nu klassats till 4- visst naturvärde, hävisas framförallt till spåren från tidigare markanvändning. Vid eventuell exploatering av Kogärdet, bör hänsyn visas till dessa områden.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 19, Kogärdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje tätort i området kring Långgarn, längs Norrtäljevikens norra strand. Inventeringsområdet ligger strax norr om ett kluster av andra inventeringsområden (figur 2).

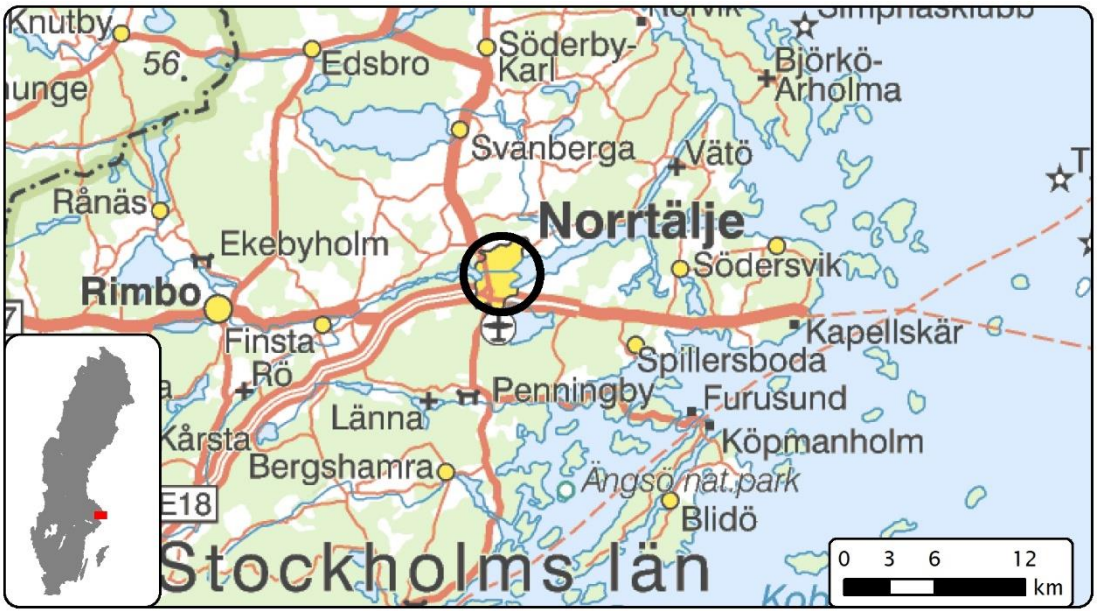

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

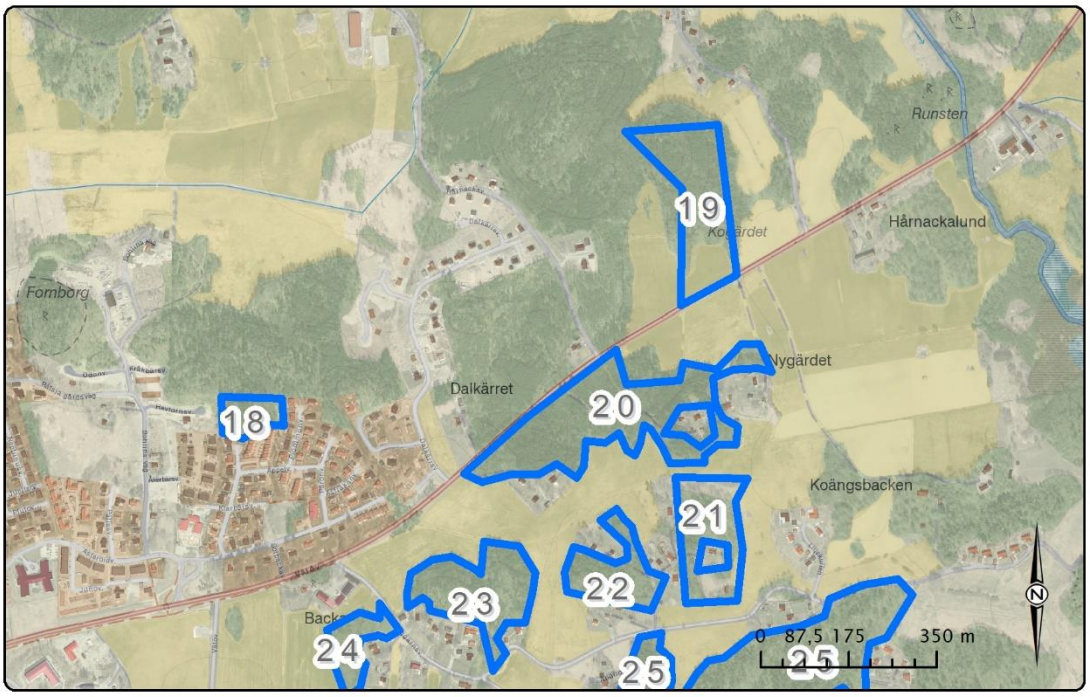

Figur 2. Inventeringsområdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje, norr om Norrtäljeviken. Inventeringsområdet utgör en del i ett kluster av grönområden i odlingsmarkerna kring Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 4 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är inte upptaget i några tidigare inventeringar eller databaser, ej heller finns tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen från inventeringsområdet. Öster om inventeringsområdet finns två nyckelbiotoper, Hårnackalund och Lundaströmmen. Hårnackalund är en hassellund med bland annat hasselticka, lunglav och duvhök. Lundaströmmen är en strandskog med brandticka och kungsfiskare bland de rapporterade arterna. Söder om Lundaströmmen finns en av Skogsstyrelsen utpekad sumpskog med al och glasbjörk.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 2,9 ha och utgör ca 88 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 19. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Barrblandskog	–

Allmän beskrivning av området

Inom inventeringsområdet finns tecken på tidigare markanvändning genom en igenvuxen slåttermark i söder som kantas av ek, sälg och asp. I skogen finns spår efter skogsbete där undertryckta sälgar, ekar, enar och hassel står kvar i skuggan av den uppväxta barrskogen. I de lägre partierna av området har granen tagit över efter det att betesdjuren tagits bort. Norrut höjs marken till en berghäll där tall dominerar.

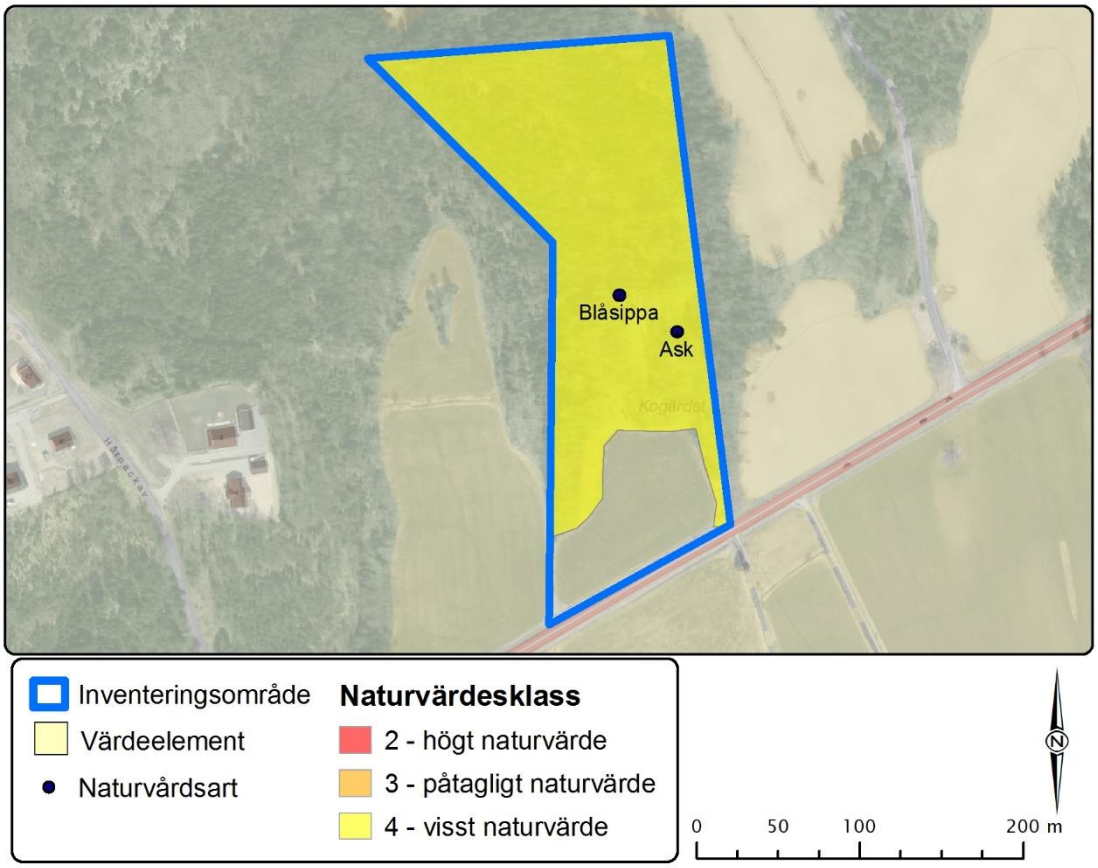

Figur 3. Kartan visar inventeringsområdet för ID 19 Kogärdet. Inga naturvärdesobjekt, värdeelement eller groddjursmiljöer kunde identifieras under fältbesöket.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt inom naturtypen skog och träd. (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Barrblandskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Barrblandskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 2,9 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvaliteter)
Artvärde: Obefintligt
Naturvårdsarter:
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, med hänvisning till spår från tidigare markanvändning. Objektet har spår av äldre skogsbete i form av hassel och en i den av gran igenväxande skogen tillsammans med en mindre öppen gräsmark/hagmark. Troligtvis kan en fröbank av hävdgynnade växter finnas i marken och som med hjälp av en restaurering av området återetablera markerna. Det gör att biotopvärdet klassas som visst och artvärdet klassas i nuläget som obetydligt.

Figur 4. Den igenvuxna gräs- /hagmarken med ohävdsarter i den södra delen av inventeringsområde 19 där värdefulla naturvårdsarter kan ha en frövila i marken. En restaurering av området bör gynna en hävdgynnad flora.

Värdeelement

Inga värdeelement identifierades.

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområdet har tydliga tecken på tidigare markanvändning från både slåtter och skogsbete. Från det att hävden upphörde har gran vandrat in och överskuggar stora delar av de enar och hasselbuketter som förr stod öppet och solbelyst. Igenväxningen bidrar till att området har ett lågt naturvärde då inga artvärden eller biotopvärden kunde identifieras.

Områdets koppling till andra naturområden

Området är en del av flera inventeringsområden som utgör små öar av skog i det omkringliggande odlingslandskapet. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektiviteten, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning. Naturtypen som dominerar i Kogärdet är barrblandskog, viktet förekommer i intilliggande inventeringsområden söder och väster om objektet. Spridningsmöjligheterna är således goda, där en konnektivitetsanalys skulle klargöra detta vidare.
Kogärdet visar tecken på tidigare hävd i form av en igenvuxen slåttermark och tecken på skogsbete. Vid restaurering av området, finns möjligheter till att hävdgynnande arter återetablerats då de kan bevarats i fröbank, vilket skulle öka värdet av området.

Det befintliga naturvärdet som nu klassats till 4- visst naturvärde, hänvisas framförallt till spåren från tidigare markanvändning. Vid eventuell exploatering av Kogärdet, bör hänsyn visas till dessa områden.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

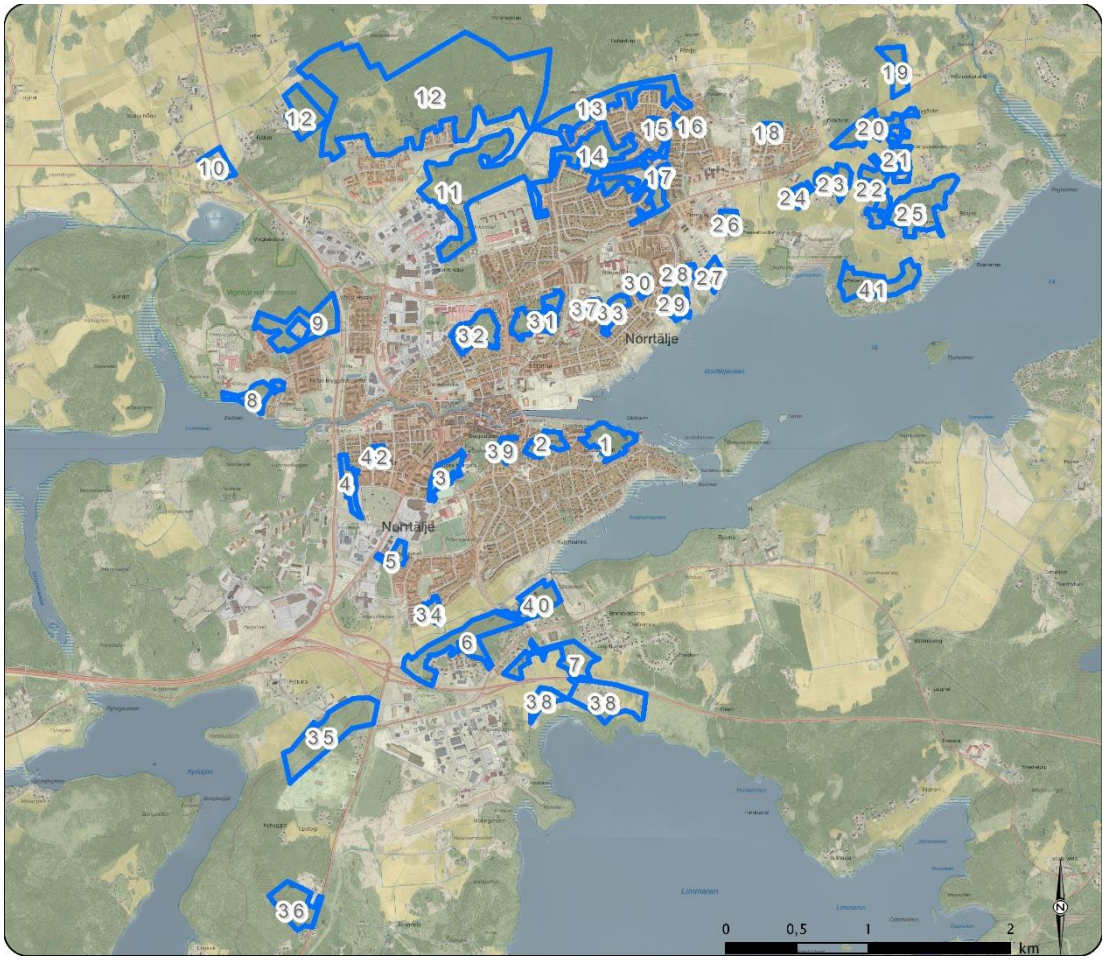

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 20, Nygärdevägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Under inventeringen i inventeringsområde 20 identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet har bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker och inventeringsområdet tillsammans med fler angränsande inventeringsområden bildar gröna öar i det hårt brukade odlingslandskapet. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa gröna öar med blandskog genom att erbjuda skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Nygärdesängens naturvärden är kopplande till den tidigare hävd som funnits. Dessa områden är nu i igenväxtningsfas, och har behov av restaurering. Nygärdesängen domineras av tät granplantering i norr som övergår till blandskog med lövinslag i väst och äldre lövträd under igenväxning i öst. Söder om området finns liknande naturtyper med äldre exemplar av ekar, där spridningsmöjligheterna är goda. Blandskogsområden med tidigare hävd finns även norr om Nygärdesängen, där Vätövägen är en möjlig barriär. En konnektivitetsanalys skulle utreda spridningsmöjligheterna mellan dessa områden vidare.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 20, Nygärdevägen, är beläget i de östra delarna av Norrtälje tätort i området kring Långgarn, längs Norrtäljevikens norra strand. Inventeringsområdet ingår i ett kluster av inventeringsområden som omges av odlingsmarker (figur 2).

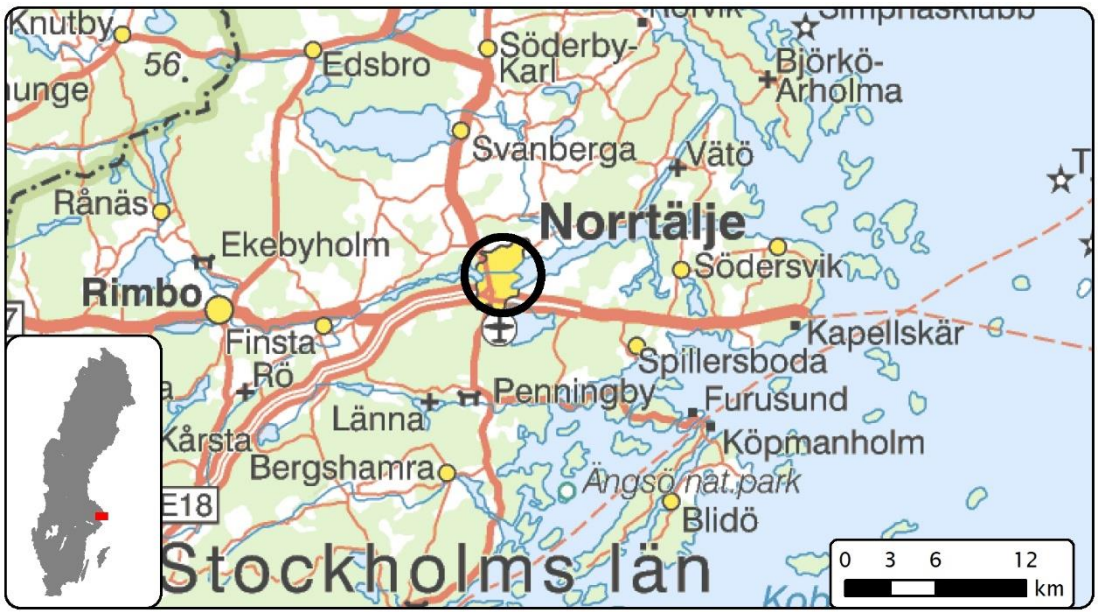

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

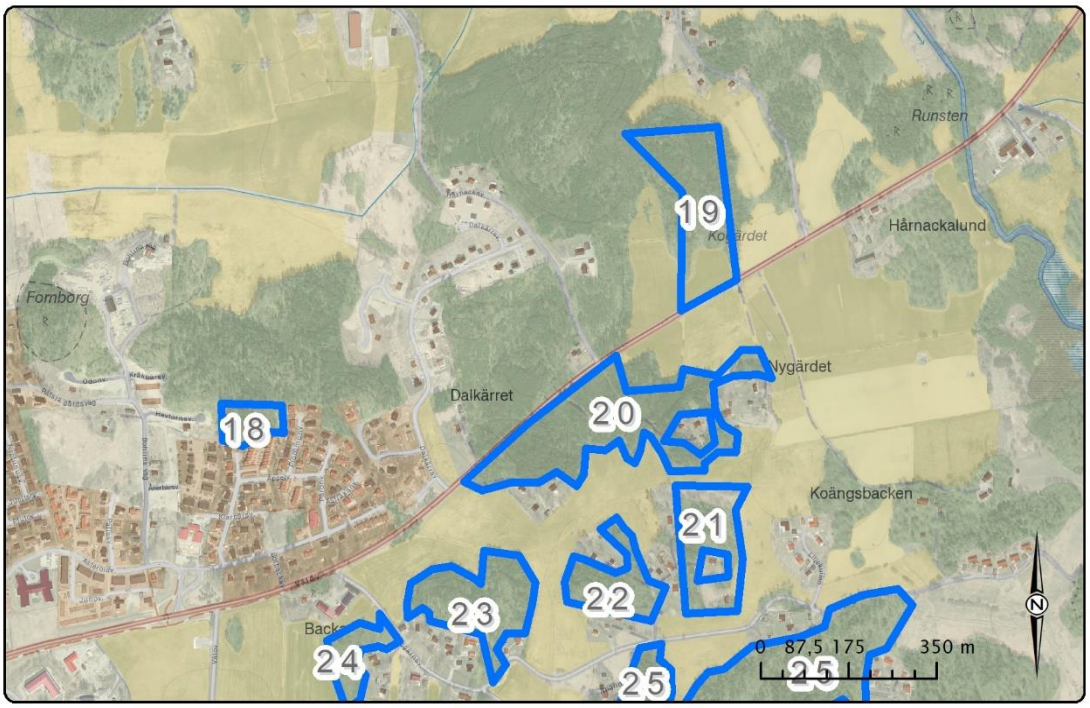

Figur 2. Inventeringsområdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje, norr om Norrtäljeviken. Inventeringsområdet utgör en del i ett kluster av grönområden i odlingsmarkerna kring Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 5 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt. Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

En mindre del av inventeringsområdet är upptaget som en del i Norrtälje kommuns grönstrukturplan där det klassas som skogsområde med höga naturvärden. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog med träd förekommer inom inventeringsområdet. Några hundra meter öster om inventeringsområdet finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav, vaktel och duvhök inrapporterat. I sydväst finns två av Skogsstyrelsen utsedda objekt med naturvärden.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1,1 ha och utgör ca 15 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 11. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Blandskog med ädellöv	–

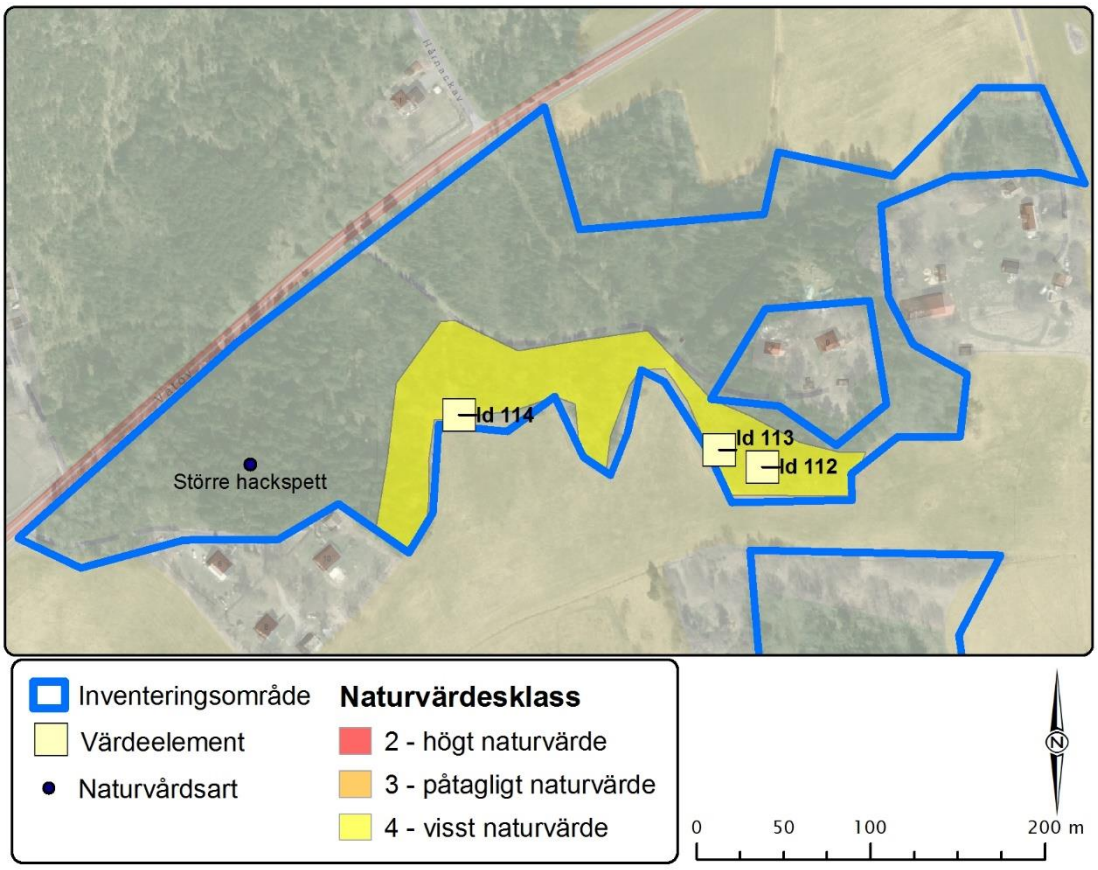

Figur 3. Kartan visar inventeringsområdet för ID 20 Nygärdevägen. Ett naturvärdesobjekt och tre värdeelement kunde identifieras under fältbesöket.

Allmän beskrivning av området

I öster kantas inventeringsområdet av en äldre stengärdesgård. I kantzonen av inventeringsområdet har flera äldre lövträd fått växa och breda ut sina trädkronor. Lövträden består bland annat av ek, björk och asp. Skogen har vuxit igen sedan trädens kronor kunde breda ut sig och i nuläget står överskuggade hasselbuketter och enar bland yngre gran och asp som en rest av dåtidens skogsbete. I stora delar av de norra ytorna, de ytor som är belägna öster om en väg som leder in till bostadshusen i området, växer en ung och tät granplantering. Väster om samma väg finns ett område som är upptaget i Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som ”Område med höga naturvärden”. Detta område består till stora delar av medelålders blandskog med lövinslag och sparsamt med död ved. Större hackspett sågs födosöka i området.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt inom naturtypen skog och träd. Objektet har bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandskog med ädellöv	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandskog med ädellöv

Naturvärdesklass: 4
Areal: 1,1 ha
Artvärde: Obetydligt
Biotopvärde: Visst (biotopkvaliteter)
Naturvårdsarter:
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, med hänvisning till spår från tidigare markanvändning. Objektet har spår av äldre skogsbete i form av hassel och en tillsammans med en stengärdesgård och ekar med vidsträckta kronor. Dessa biotopkvaliteter växer igen med lövsly, björk, asp och gran vilket bidrar till att biotopvärdet hamnar på visst biotopvärde. Avsaknaden av naturvårdsarter gör att artvärdet hamnar på obetydligt artvärde.

Figur 4. Naturvärdesobjektet bär spår av bete i form av stengärdesgård och ekar med vidsträckta trädkronor. Dessa växer nu igen och därmed hamnar naturvärdesklassen på 4 - visst naturvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 3 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
112	Stor ek med vidsträckt krona
113	Stor ek med vidsträckt krona
114	Stengärdesgård

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområdet har tydliga tecken på tidigare markanvändning från äldre skogsbete med stengärdesgårdar, hassel och en. Från det att hävden upphörde har gran vandrat in och lövsly vuxit upp som nu överskuggar stora delar av de enar och hasselbuketter som förr stod öppet och solbelyst. Det samma gäller även vissa av de större ekar vars yviga trädkronor skaver på den allt tätare vegetationen som omger träden. Igenväxningen bidrar till att området har ett lågt naturvärde då inga artvärden eller biotopvärden kunde identifieras.

Vid en eventuell exploatering bör främst naturvärdesobjektet bevaras men inventeringsområdet som helhet spelar en viktig roll som en trädbeklädd yta i det omgivande odlingslandskapet. Nygärdesängen knyter ihop grönytorna vid Dalkärret och Kogärdet i norr med inventeringsområdena söder om Nygärdet.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker och inventeringsområdet tillsammans med fler angränsande inventeringsområden bildar gröna öar i det hårt brukade odlingslandskapet. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa gröna öar med blandskog genom att erbjuda skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Nygärdesängens naturvärden är kopplande till den tidigare hävd som funnits. Dessa områden är nu i en igenväxningsfas, och har behov av restaurering. Nygärdesängen domineras av tät granplantering i norr som övergår till blandskog med lövinslag i väst och äldre lövträd under igenväxning i öst. Söder om området finns liknande naturtyper med äldre exemplar av ekar, där spridningsmöjligheterna är goda. Blandskogsområden med tidigare hävd finns även norr om Nygärdesängen, där Vätövägen är en möjlig barriär. En konnektivitetsanalys skulle utreda spridningsmöjligheterna mellan dessa områden vidare.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

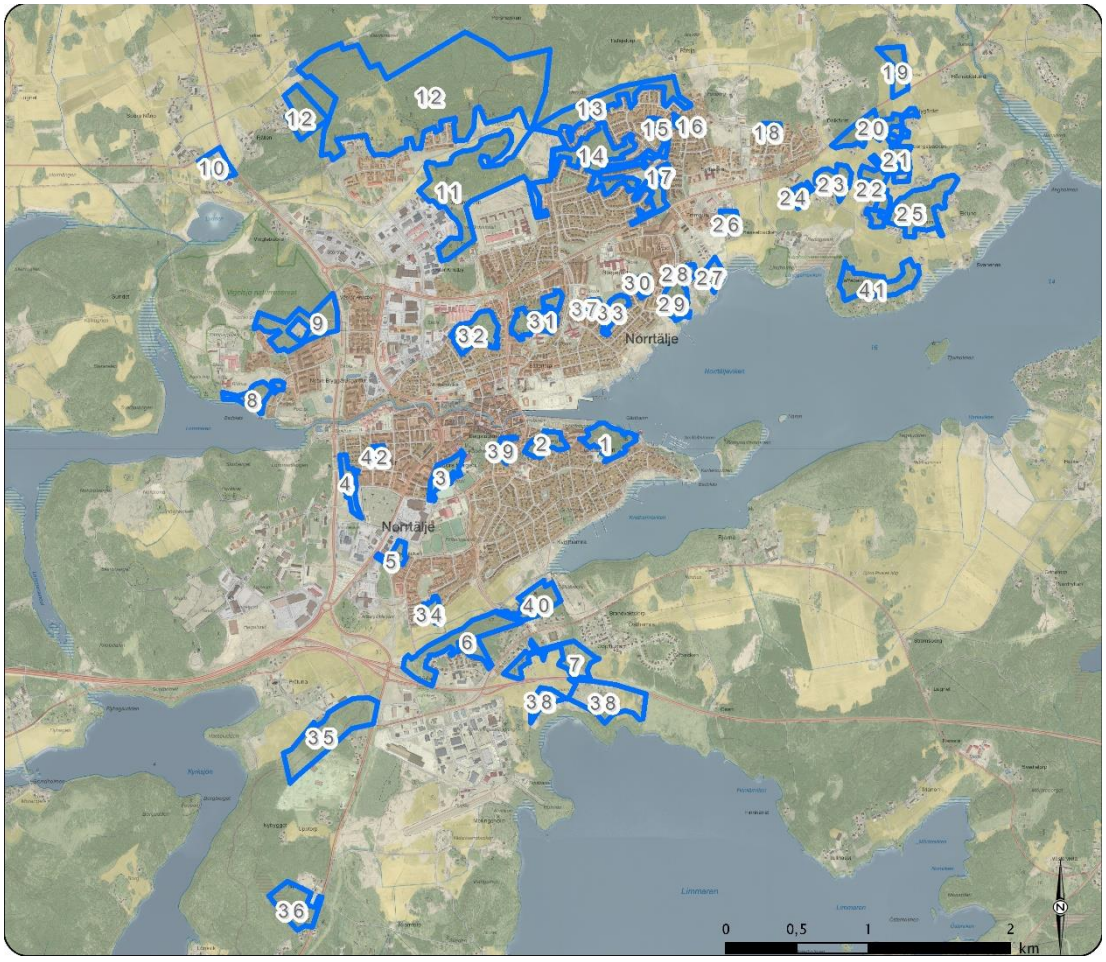

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 21, Ängsholmsvägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

ECOCOM AB Stortorget 38 392 31 Kalmar 0761-75 03 00 info@ecocom.se www.ecocom.se

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Vid fältinventeringen av inventeringsområde 21 Ängsholmsvägen identifierades ett naturvärdesobjekt som består av en lövrik barrnaturskog och har klassats som visst naturvärde – naturvärdesklass 4. Resterande området har låga naturvärden, dock förekommer enstaka värdeelement, främst i de östra delarna av inventeringsområdet. Dessa värdeelement består av död ved, stengärdesgårdar och solbelysta vidkroniga sälgar, element som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarten skogslind påträffades i området. Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Dessa faktorer bidrar till biotopsklassningen visst biotopvärde. Artvärdet bedöms hamna på visst artvärde då naturvårdsarterna blåsippa och liljekonvalj påträffades i fältskiktet.

Närliggande inventeringområde har liknande naturtyp samt höga naturvärden, i både väst-öst och nord-syd riktning. Inventeringsområdena direkt till söder och väster har mer lövdominerad skog med barrinslag medan Ängsholmvägen har lövrik barrnaturskog. Ängsholmsvägen blir således ett övergångsområde mellan de mer barrika områdena i norr till mer lövrika söderut. Detta skapar goda spridningsmöjligheter samt höjer Ängsholmsvägens vikt för samtliga omkringliggande områden.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 21 ”Ängsholmsvägen” är beläget i de östra delarna av Norrtälje tätort i området kring Långgarn, längs Norrtäljevikens norra strand. Inventeringsområdet är omringat av ett kluster av andra inventeringsområden (figur 2).

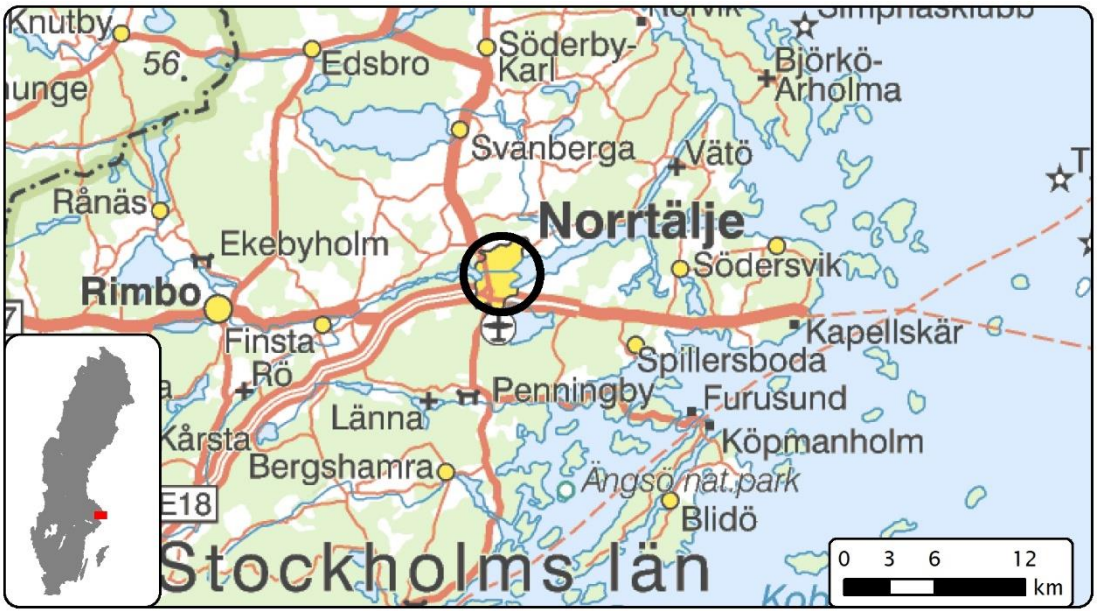

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

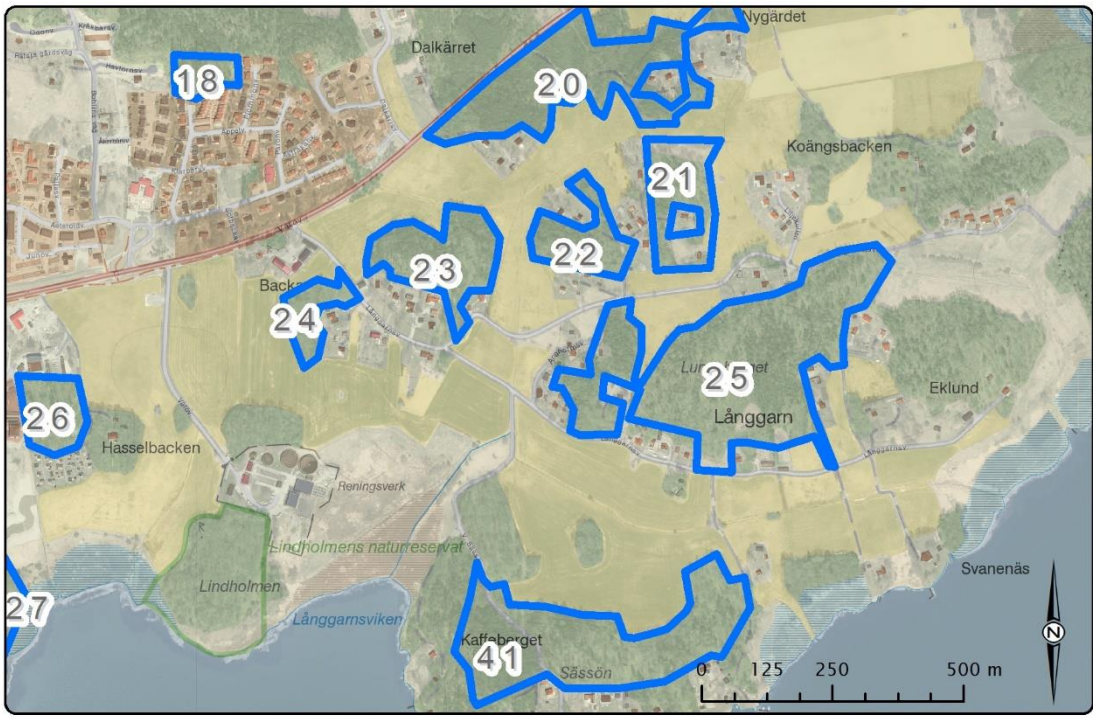

Figur 2. Inventeringsområdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje, norr om Norrtäljeviken. Inventeringsområdet utgör en del i ett kluster av grönområden i odlingsmarkerna kring Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 5 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden. En del av inventeringsområdet har klassats av Skogsstyrelsen som Objekt med naturvärden och består av en lövrik barrnaturskog. Tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen visar att blåsippa finns i området. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog med träd förekommer inom inventeringsområdet. Några hundra meter sydost om området finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav, lundlav, Adam och Eva, tandrot och vårärt inrapporterat, likaså finns ytterligare två Objekt med naturvärden som utsetts av Skogsstyrelsen angränsande till inventeringsområdet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	x
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjektet består av naturtypen lövrik barrnaturskog. Ytterligare påträffades sju värdeelement som består av död ved, stengärdesgårdar och vidkroniga sälgar (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 0,4 ha. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt.*

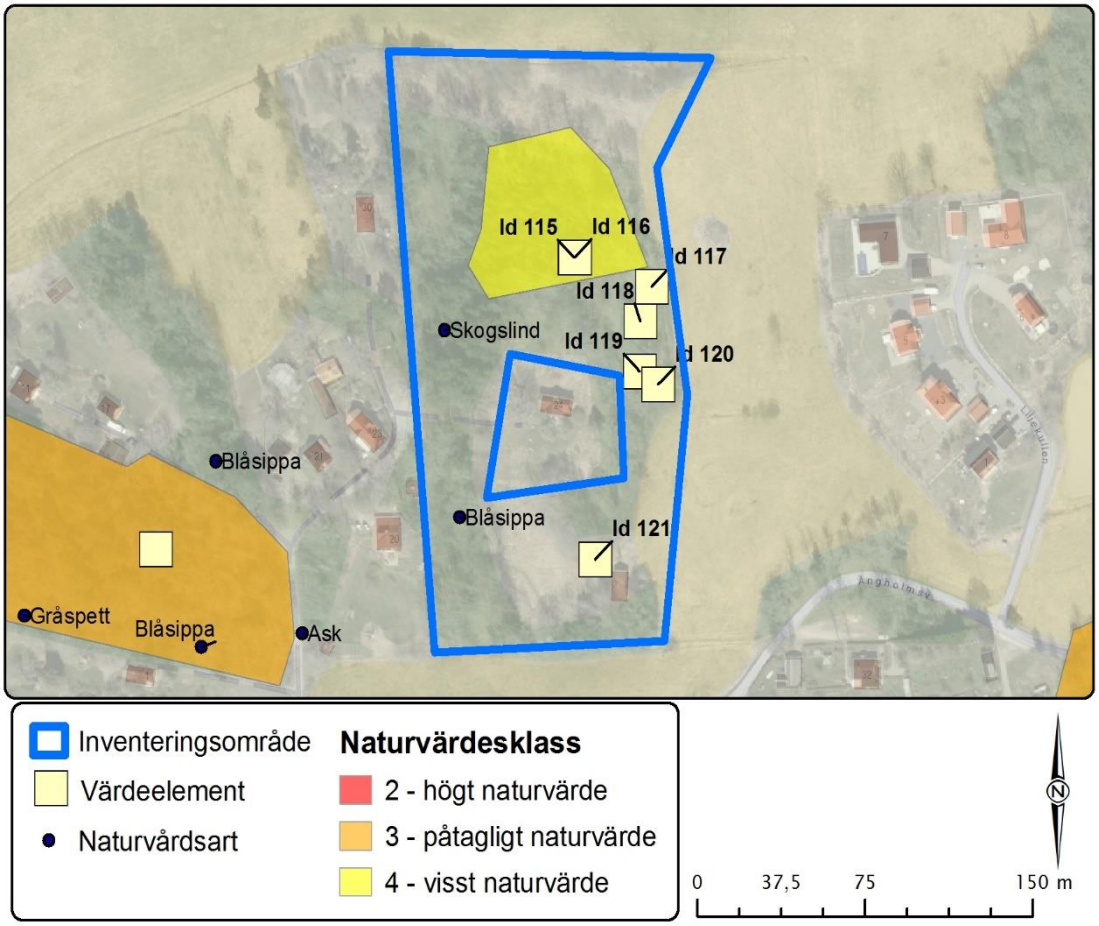

Figur 3. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet ID 21 Ängsholmsvägen tillsammans med påträffade värdeelement

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid ID 21 Ängsholmsvägen. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Lövrik barrnaturskog	Objekt med naturvärden

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Hepatica nobilis	Blåsippa	-	x	-	x	-
Tilia cordata	Skogslind	-	-	-	-	-

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet är beläget mellan odlingsmark och villaområden och består av en öppen gräsmark i söder med värdefull brynzon av främst sälg. Gräsmarken har en hög andel ohävdsarter. I de östra delarna finns en stengärdsgård som delvis är solbelyst och delvis igenvuxen av sly. Död ved i olika former finns spritt i området. Norr om den gård som är belägen i de mittersta delarna av inventeringsområdet och som inte ingår i inventeringsområdet finns en höjdrygg. Norr om höjdryggen i sluttningen finns en barrnaturskog med inslag av äldre aspar. I detta område påträffades en stor mängd aspticka och död ved i form av lågor, torrakor och högstubbar. Enstaka naturvårdsarter påträffades inom inventeringsområdet, men den ringa förekomsten av enstaka arter utgör inte grund för ett naturvärdesobjekt. Dessa arter redovisas i tabell 4.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Lövrik barrnaturskog	Obetydligt	Visst	4en

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Lövrik barrnaturskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,4 ha
Artvärde: *Obetydligt*
Biotopvärde: *Visst (biotopkvalitet)*
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: Skogsstyrelsen 1999

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, på grund av biotopkvaliteter som element i form av död ved och skogens naturlighet, vilket innebär biotopklassningen visst biotopvärde. Artvärdet bedöms som obefintligt då inga naturvårdsarter påträffades inom naturvärdesobjektet.

Figur 4. I inventeringsområde 21 finns ett naturvärdesobjekt med lövrik barrnaturskog som klassas till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 7 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
115	Torraka av asp
116	Död ved på marken i olika storlekar och nedbrytningsstadier
117	Stengärdesgård som är solbelyst
118	Vidkroniga sälgar som delvis är solbelysta
119	Dödveddeponi
120	Stenmur som skuggas av lövsly
121	Friställda och solbelysta sälgar

Slutsatser

Generella slutsatser

Vid fältinventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt som består av en lövrik barrnaturskog och har klassats som visst naturvärde – naturvärdesklass 4. Resterande området har låga naturvärden, dock förekommer enstaka värdeelement, främst i de östra delarna av inventeringsområdet. Dessa värdeelement består av död ved, stengärdesgårdar och solbelysta vidkroniga sälgar, element som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Naturvårdsarterna skogslind och blåsippa påträffades i området.

Vid en eventuell exploatering bör naturvärdesobjektet bevaras tillsammans med de utpekade värdeelementen, där särskilt de solbelysta sälgarna utgör en viktig näringsresurs åt flera insekter under tidiga vårar. Den öppna och igenväxande gräsmarken bör få någon typ av återupptagen hävd vilket snabbt skulle kunna höja naturvärdet i området.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Dessa faktorer bidrar till biotopsklassningen visst biotopvärde. Artvärdet bedöms hamna på visst artvärde då naturvårdsarterna blåsippa och liljekonvalj påträffades i fältskiktet. Närliggande inventeringområde har liknande naturtyp samt höga naturvärden, i både väst-öst och nord-syd riktning. Inventeringsområdena direkt till söder och väster har mer lövdominerad skog med barrinslag medan Ängsholmvägen har lövrik barrnaturskog. Ängsholmsvägen blir således ett övergångsområde mellan de mer barrika områdena i norr till mer lövrika söderut. Detta skapar goda spridningsmöjligheter samt höjer Ängsholmsvägens vikt för samtliga omkringliggande områden.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstårmed samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

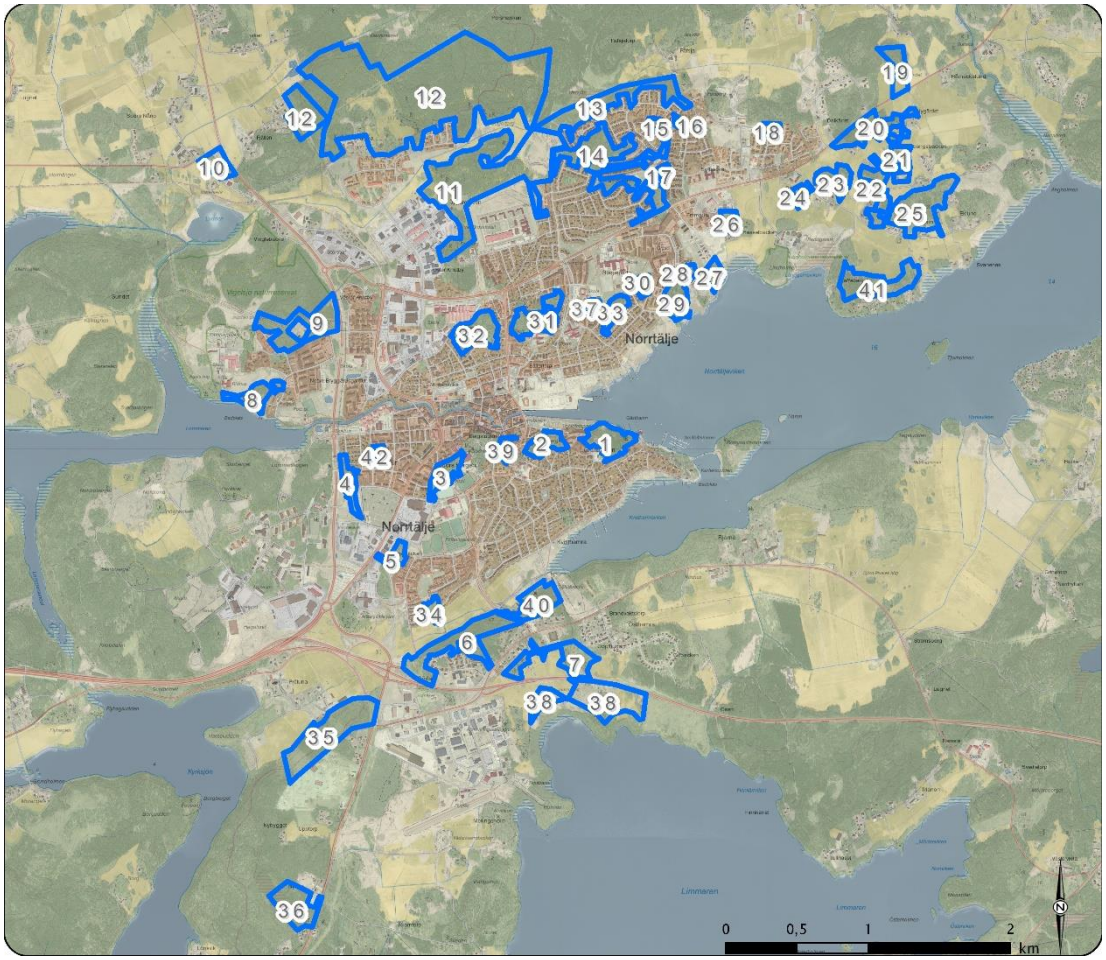

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 22, Tälje 3:168

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgransking: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 22 Tälje 3:168 identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Naturvärdesobjektet består av en ädellövskog med inslag av barrträd. Resterande delar av inventeringsområdet har låga naturvärden då det växer en yngre barrblandskog med lövinslag. Inventeringsområdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Den dominerande naturtypen i Tälje 3_168 är ädellövskog med barrinslag, vilket återfinns i inventeringsområden öster, väster och söder ut. Spridningsmöjligheterna mellan dessa områden är goda, då avståndet är kort samt har viktiga linjära element som underlättar spridning av insekter och mollusker. Norr om Tälje 3_168 är inventeringsområderna mer barrträdsdominerad.

Tälje 3_168 hyser flertal biotopkvaliteter med luckighet i trädskiktet och åldersfördelning. Hänsyn bör visas till dessa kvaliteter vid eventuell exploatering, samt för den äldre stående döda eken i mitten av inventeringsområdet.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan,

trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 22 ”Tälje 3:168” är beläget i de östra delarna av Norrtälje tätort i området kring Långgarn, längs Norrtäljevikens norra strand. Inventeringsområdet är omringat av ett kluster av andra inventeringsområden (figur 2).

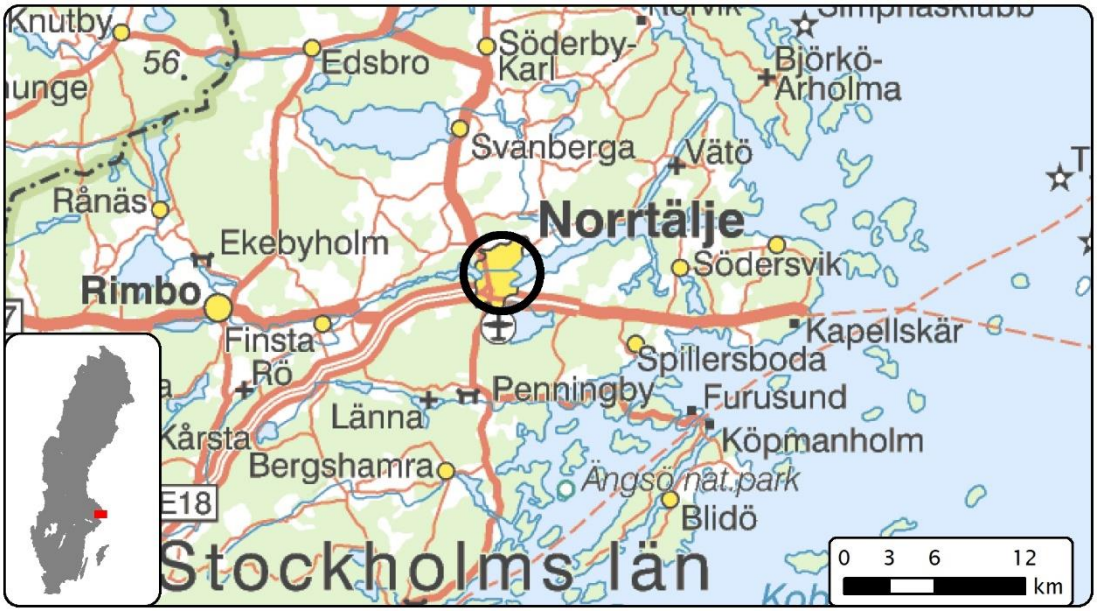

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

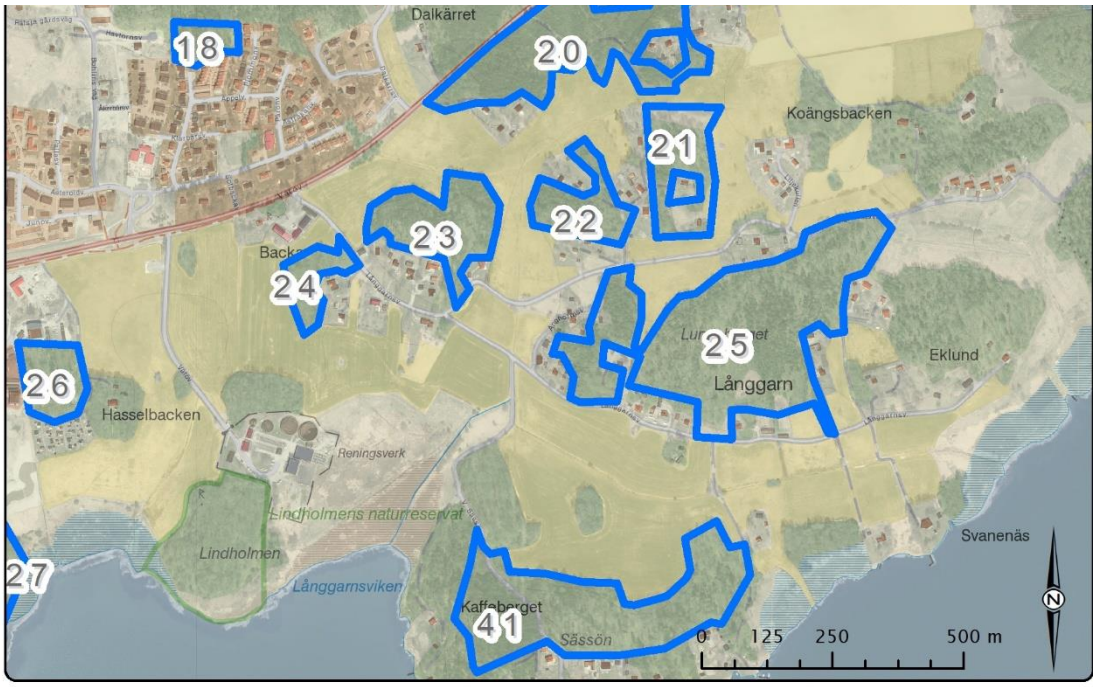

Figur 2. Inventeringsområdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje, norr om Norrtäljeviken. Inventeringsområdet utgör en del i ett kluster av grönområden i odlingsmarkerna kring Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 5 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är inte upptaget i några tidigare inventeringar eller databaser, ej heller finns tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter till Artportalen från inventeringsområdet. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog med träd förekommer inom inventeringsområdet. Några hundra meter söder om området finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav inrapporterat, likaså finns Lindholmens naturreservat i närheten. Naturreservatet har en artrik flora med bland annat tandrot, lundelm och Adam och Eva.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. Naturvärdesobjektet består av biotopen ädellövskog med barrinslag. Därutöver påträffades 1 värdeelement som består av stående

död ek (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 0,4 ha. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid ID 22 Tälje 3:168. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ädellövskog med barrinslag	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Picus canus	Gråspett	–	x	–	–	x
Turdus merula	Koltrast	–	x	–	–	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x
Tilia cordata	Skogslind	–	–	–	–	x
Lathyrus vernus	Vårtärt	–	–	–	x	x

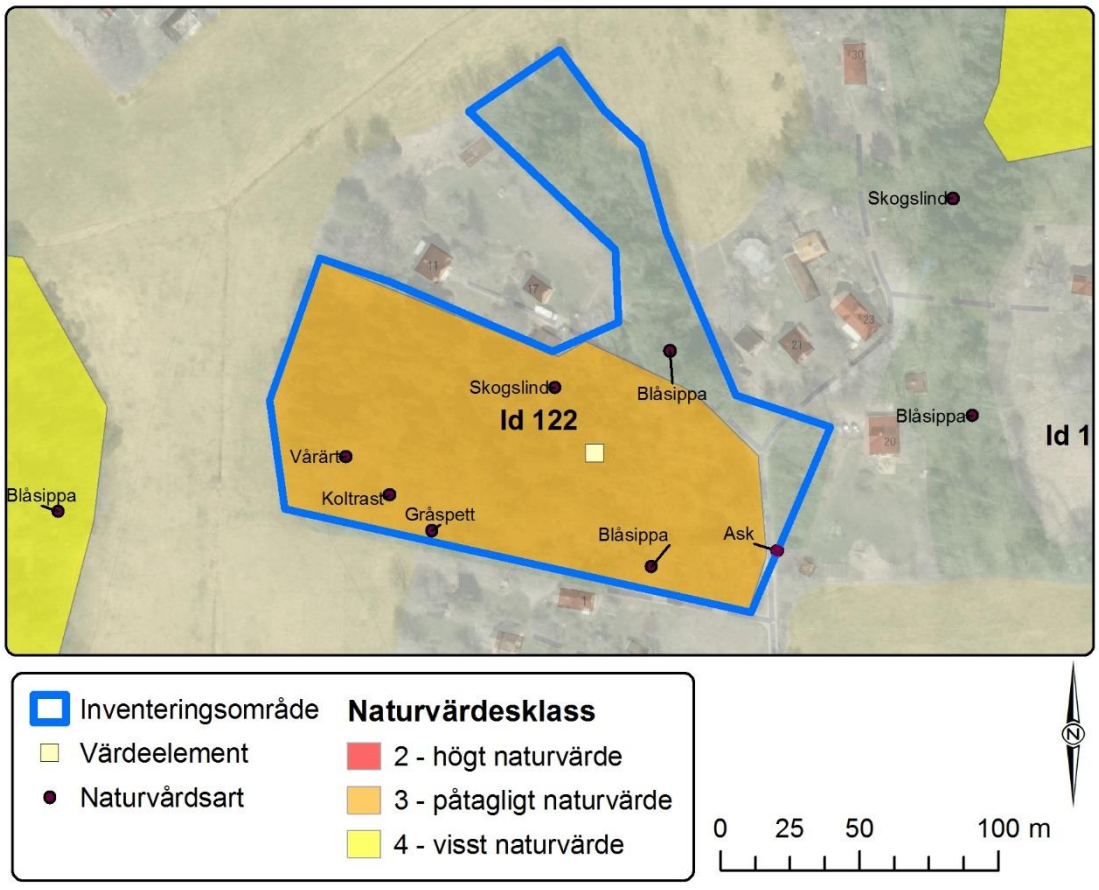

Figur 3. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen tillsammans med påträffade värdeelement och naturvårdsarter i inventeringsområdet ID 22 Tälje 3:168.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av ett skogsparti med både en blandning i trädens åldersfördelning och en blandning av olika trädslag. Flera riktigt grova tallar, spärrgreniga ekar och kraftiga granar växer tillsammans med yngre individer av skogslind och asp. Ett stort inslag av hassel finns, särskilt i de södra och västra delarna. Naturvårdsarterna liljekonvalj, vårärt och blåsippa växer i fältskiktet tillsammans med kovallen natt och dag. Gråspett och koltrast med ungar påträffades under inventeringen.

De norra delarna av inventeringsområdet består till stora delar av yngre blandskog som är tät, vilket skapat en artfattig markflora.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ädellövskog med barrinslag	Visst	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ädellövskog med barrinslag

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,4 ha
Naturvårdsarter: Skogslind, **liljekonvalj**, **blåsippa**, vårärt, **gråspett**, **koltrast**
Biotopvärde: *Visst (biotopkvalitet)*
Artvärde: *Visst (artvärde)*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. Biotopkvaliteter med strukturer som luckighet i trädskiktet och åldersfördelning av de olika trädslagen tillsammans med lång trädkontinuitet är faktorer som gynnar biologisk mångfald. Objektets läge i landskapet underlättar för spridning och vandring till intilliggande grönområden. Dessa faktorer sammantaget bidrar till att biotopvärdet klassas till påtagligt biotopvärde. Artvärdet bedöms som visst artvärde då det förekommer flera naturvårdsarter i naturvärdesobjektet.

Figur 4. I inventeringsområde 22 finns ett naturvärdesobjekt med grova ekar, tallar och granar som klassas till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 1 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
122	Stående död ek, stor och gammal

Slutsatser

Generella slutsatser

Ett naturvärdesobjekt identifierades vid fältinventeringen som består av en ädellövskog med inslag av barrträd och bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet består av gamla träd av ek, tall och gran vilket innebär att området präglats av lång trädkontinuitet. En lundartad flora med hasselbuketter indikerar upphört skogsbete. Resterande delar av inventeringsområdet har låga naturvärden då det växer en yngre barrblandskog med lövinslag. Det artfattiga fältskiktet beror på det täta trädskiktet.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Den dominerande naturtypen i Tälje 3_168 är ädellövskog med barrinslag, vilket återfinns i inventeringsområden öster, väster och söder ut. Spridningsmöjligheterna mellan dessa områden är goda, då avståndet är kort samt har viktiga linjära element som underlättar spridning av insekter och mollusker. Norr om Tälje 3_168 är inventeringsområderna mer barrträdsdominerad.

Tälje 3_168 hyser flertal biotopkvaliteter med luckighet i trädskiktet och åldersfördelning. Hänsyn bör visas till dessa kvaliteter vid eventuell exploatering, samt för den äldre stående döda eken i mitten av inventeringsområdet.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

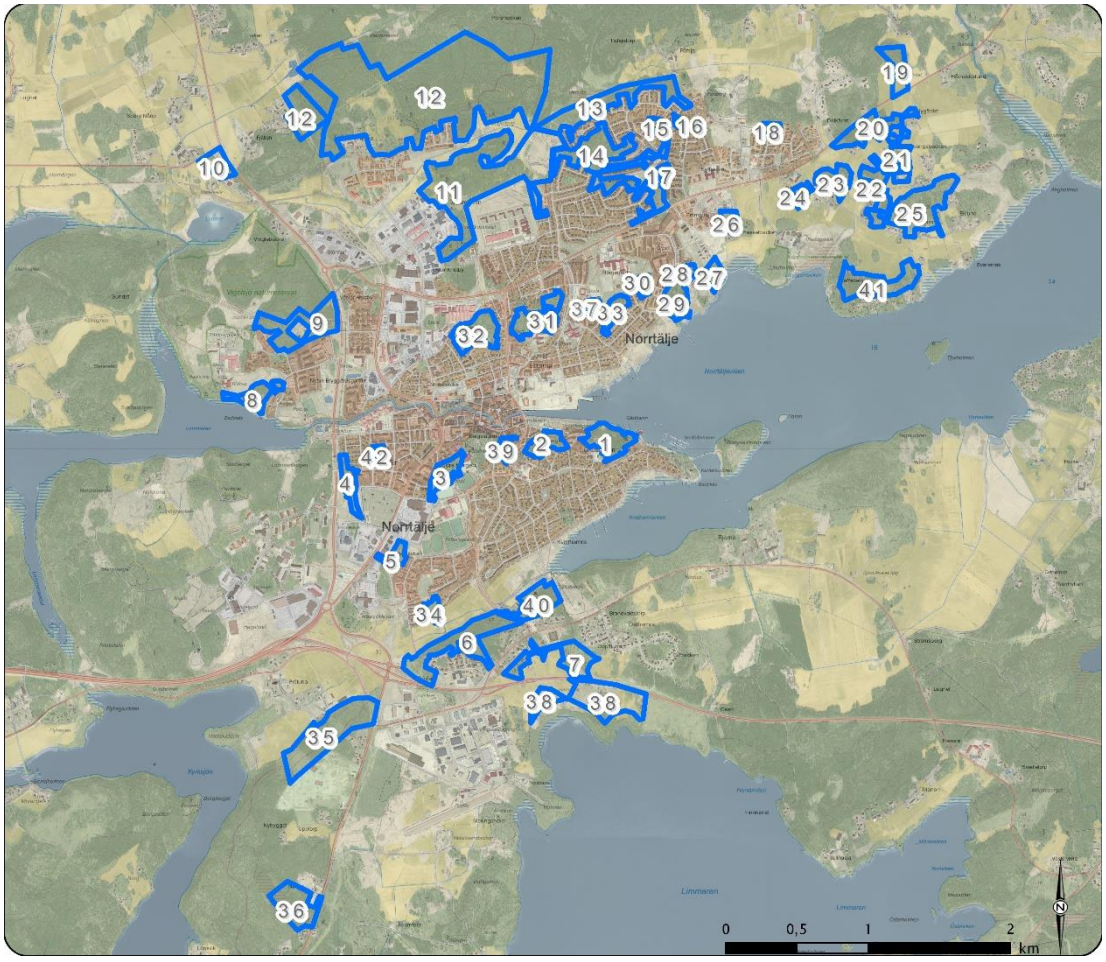

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 23, Skog norr om Långgarnsvägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 23 Skog norr om Långgarnsvägen kunde under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt inom naturvärdesklass 4 – visst naturvärde identifieras. Naturvärdesobjektet utgör 100% av inventeringsområdet. Områdets placering i landskapet är viktigt ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv och utgör en av flera delar som tillsammans bildar små öar av skog i det omkringliggande odlingslandskapet. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll för konnektiviteten av flertalet organismer, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning. Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Området består främst av barrblandskog vilket påträffas i omkringliggande inventeringsområde, framförallt norrut. Det finns goda spridningsmöjligheter mellan dessa områden. I sluttningarna som omringar området växer lövträd vilka återfinns i lövskogsområderna öster, väster och söder ut.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 23 ” Skog norr om Långgarnsvägen”, är beläget i de östra delarna av Norrtälje tätort i området kring Långgarn, längs Norrtäljevikens norra strand. Inventeringsområdet är omringat av ett kluster av andra inventeringsområden (figur 2).

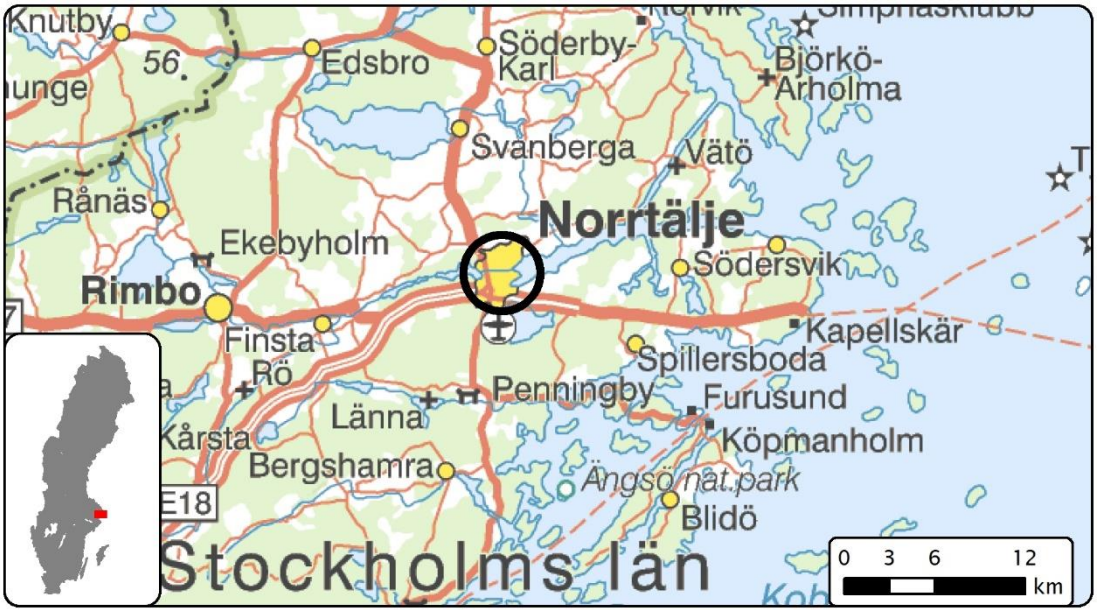

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

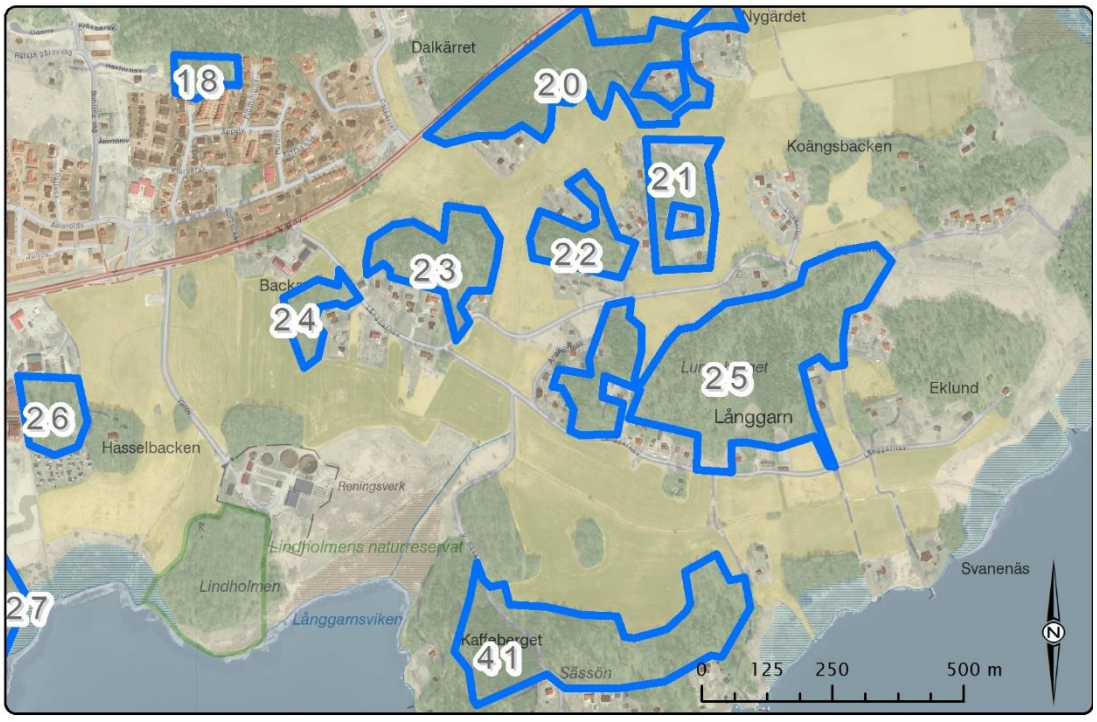

Figur 2. Inventeringsområdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje, norr om Norrtäljeviken. Inventeringsområdet utgör en del i ett kluster av grönområden i odlingsmarkerna kring Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 4 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

En större del av inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad där det klassas som skogsområde med höga naturvärden. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen Skog med träd förekommer inom inventeringsområdet. Några hundra meter söder om området finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav inrapporterat, likaså finns Lindholmens naturreservat i närheten. Naturreservatet har en artrik flora med tandrot, lundelm och Adam och Eva bland annat

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 3,1 ha och utgör 100 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 11. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Barrblandskog	–

Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen.

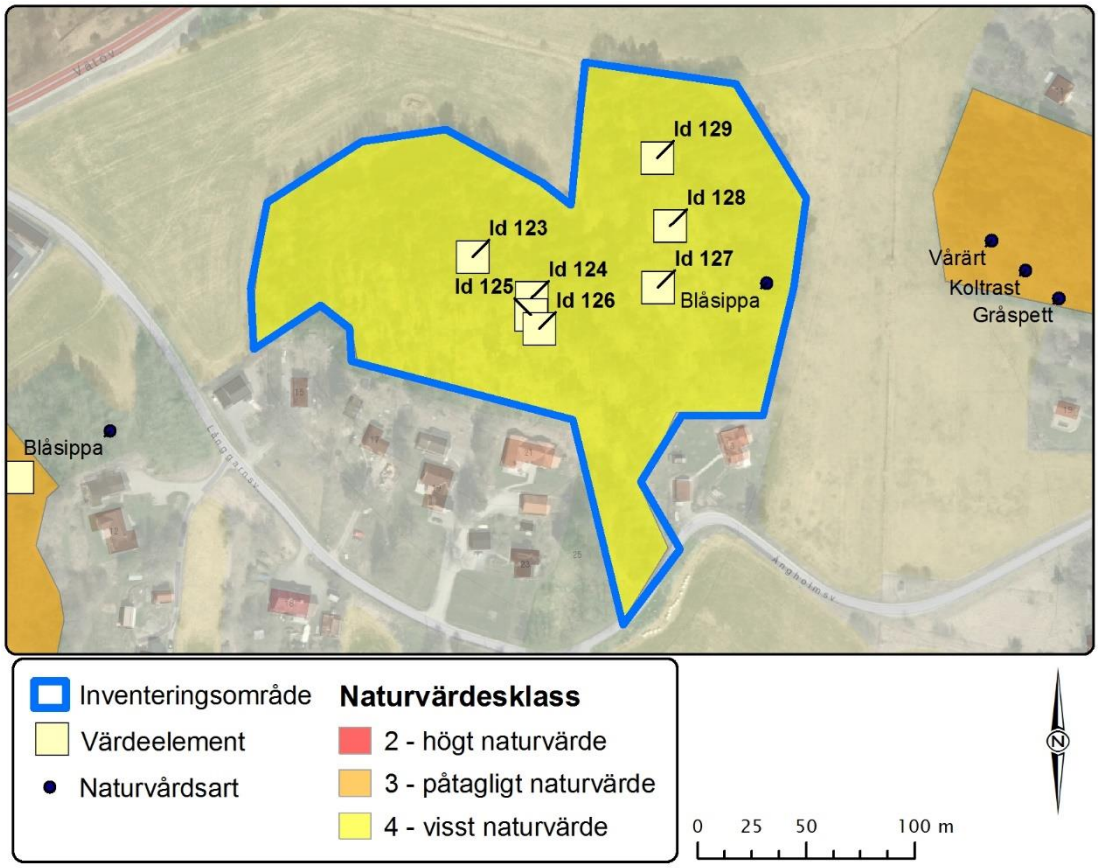

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet ID 23 Skog norr om Långgarnsvägen. Utsnitt ur Terrängkartan.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en höjd som omges av odlingslandskap i norr och i öster medan resten av området omges av villaområden. Hela inventeringsområdet består i huvudsak av barrblandskog och i ytterkanterna av området finns sluttningar, vissa branta andra mer flacka. I de flackare branterna växer ek och hassel tillsammans med blåsippa, vitsippa och natt och dag. I de brantare partierna finns mer asp, björk och gran ihop med

måttliga mängder död ved. På höjden dominerar gran och tall trädskiktet medan fältskiktet består av blåbärsris och kammossa. Den enda naturvårdsart som påträffades var blåsippa vilket innebär att artvärdet inte når upp till visst artvärde, utan hamnar på obetydligt. Biotopvärdet hamnar på visst biotopvärde då den måttliga mängden av död ved, högstubbar och de dödvedsdeponier som skapats är strukturer som gynnar biologisk mångfald och är inte försumbara. Dessa strukturer har klassats som värdeelement. Det innebär att ett naturvärdesobjekt kunde identifieras, naturvärdesklass 4 - visst naturvärde.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt inom naturtypen skog och träd. (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Barrblandskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Barrblandskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 3,1 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvaliteter)
Artvärde: Obefintligt
Naturvårdsarter: Blåsippa *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, med hänvisning till den rika förekomst av död ved som finns spritt i området. Död ved finns i form av högstubbar, rotvältor och dödveddeponier. Det gör att biotopvärdet klassas som visst och artvärdet klassas i nuläget som obetydligt.

Figur 4. Naturvärdesobjektet har rikligt med död ved i olika former och stadier vilket gör att området får naturvärdesklass 4 - visst naturvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 7 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 5.

Tabell 5. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
123	Dödveddeponi
124	Låga av gran
125	Högstubbe
126	Högstubbe
127	Högstubbe
128	Rotvältor och lågor
129	Högstubbe

Slutsatser

Generella slutsatser

Hela inventeringsområdet består i huvudsak av barrblandskog och i ytterkanterna av området finns sluttningar, vissa branta andra mer flacka. Den enda naturvårdsart som påträffades var blåsippa vilket innebär att artvärdet inte når upp till visst artvärde, utan hamnar på obetydligt. Död ved finns i form av högstubbar, rotvältor och dödveddeponier. Det gör att biotopvärdet klassas som visst. Mängden av död ved, högstubbar och de

dödvedsdeponier som skapats är strukturer som gynnar biologisk mångfald. Vid en eventuell exploatering bör främst de centrala delarna av inventeringsområdet bevars där den största mängden död ved finns belägen. Inventeringsområdets storlek och geografiska läge är värdefullt att behålla intakt i så stor utsträckning som möjligt då området utgör en värdefull grönyta i det urbana och hårt brukade odlingslandskapet.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets placering i landskapet viktigt ur ett biologisk mångfaldsperspektiv. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i det omkringliggande odlingslandskapet. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektiviteten dels mellan spridningar i nord-sydlig riktning dels mellan för spridningar i öst-västlig riktning.

Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Området består främst av barrblandskog vilket påträffas i omkringliggande inventeringsområde, framförallt norrut. Det finns goda spridningsmöjligheter mellan dessa områden. I sluttningarna som omringar området växer lövträd vilka återfinns i lövskogsområderna öster, väster och söder ut.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

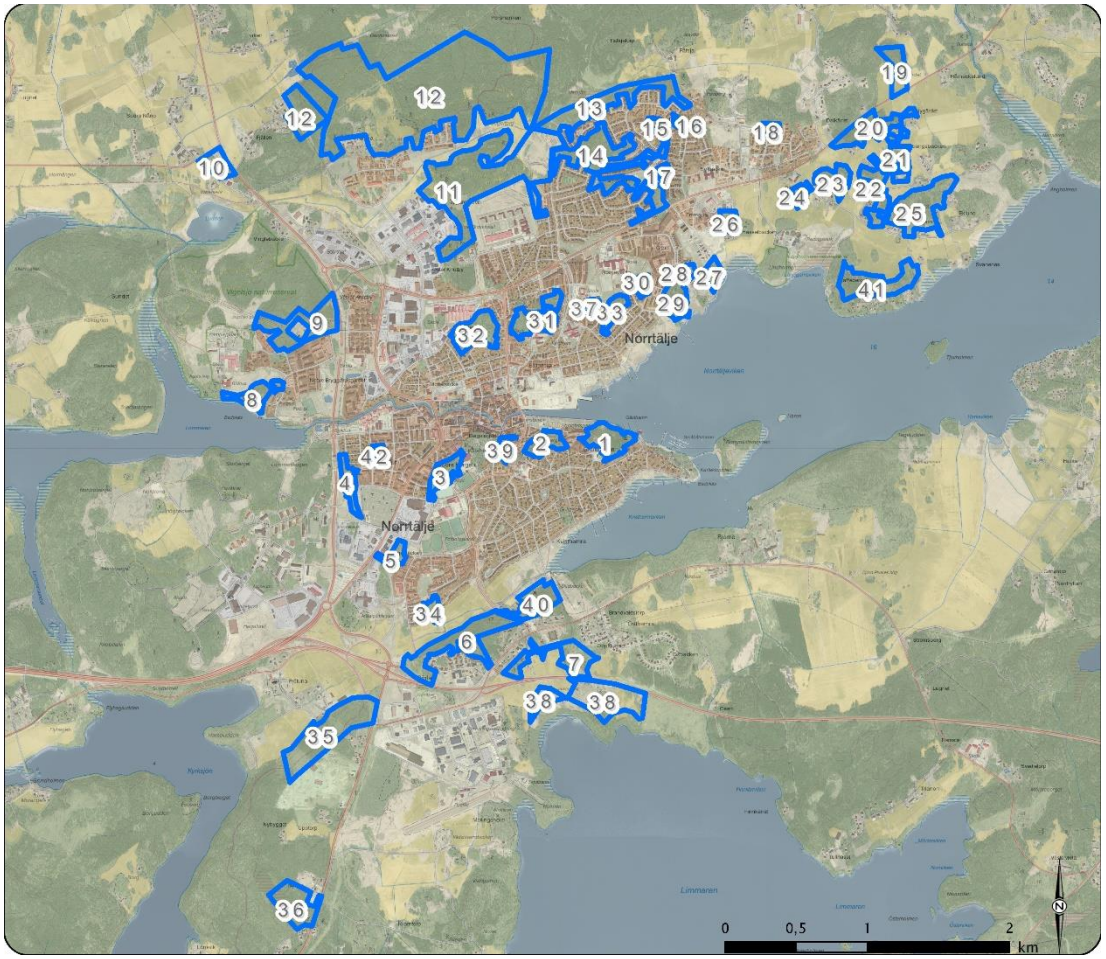

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 24, Ekdunge söder om Långgarnsvägen

2018-11-08

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Bakgrund 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell,
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Bakgrund

Norrtälje kommun ämnar ta fram en fördjupad översiktsplan och en analys av grön infrastruktur för Norrtälje stad. Som underlag för det arbetet ska kompletterande naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad utföras.

Syftet med en naturvärdesbedömning är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del av en serie på 42 inventeringsrapporter inom Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 24 Ekdunge söder om Långgarnsvägen identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Den dominerande naturtypen i området är ädellövskog med hassellund. Ädellövskog påträffas även i inventeringsområden åt väster, öster och söderut om området. Dessa omrkingliggande ädellövskogarna erhåller påtagliga naturvärden, likaså som invneteringsobjektet. Spridningsmöjligheterna har goda förutsättningar då viktiga linjära element binder samman dessa områden, samt att avstånden är relativt korta.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 24 Ekdunge söder om Långgarnsvägen är beläget i de östra delarna av Norrtälje tätort i området kring Långgarn, längs Norrtäljevikens norra strand. Inventeringsområdet är beläget längs västerut av ett kluster av inventeringsområden (figur 2).

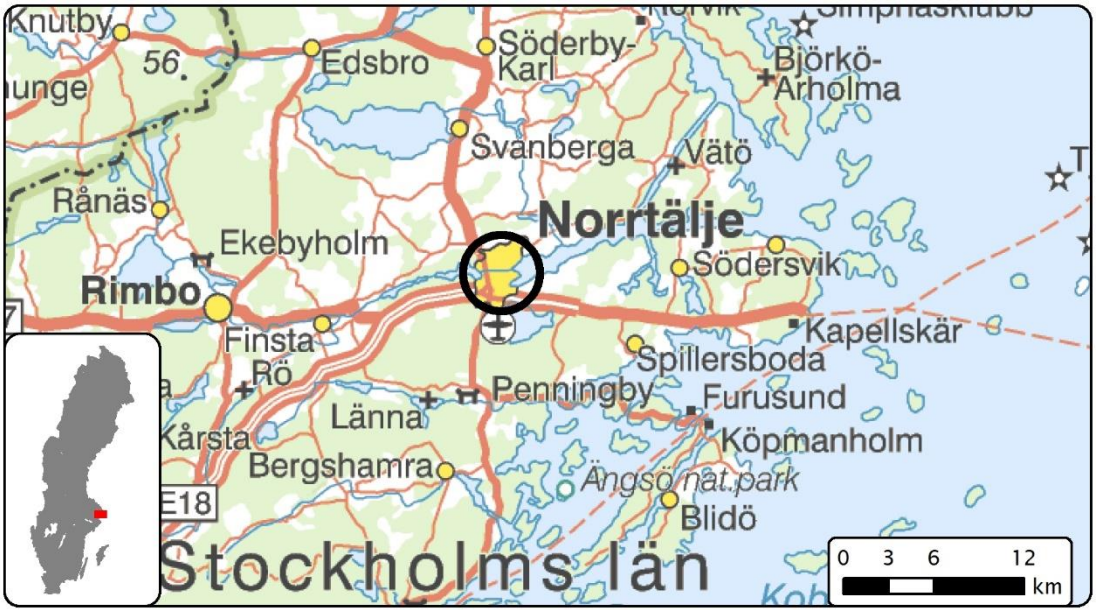

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

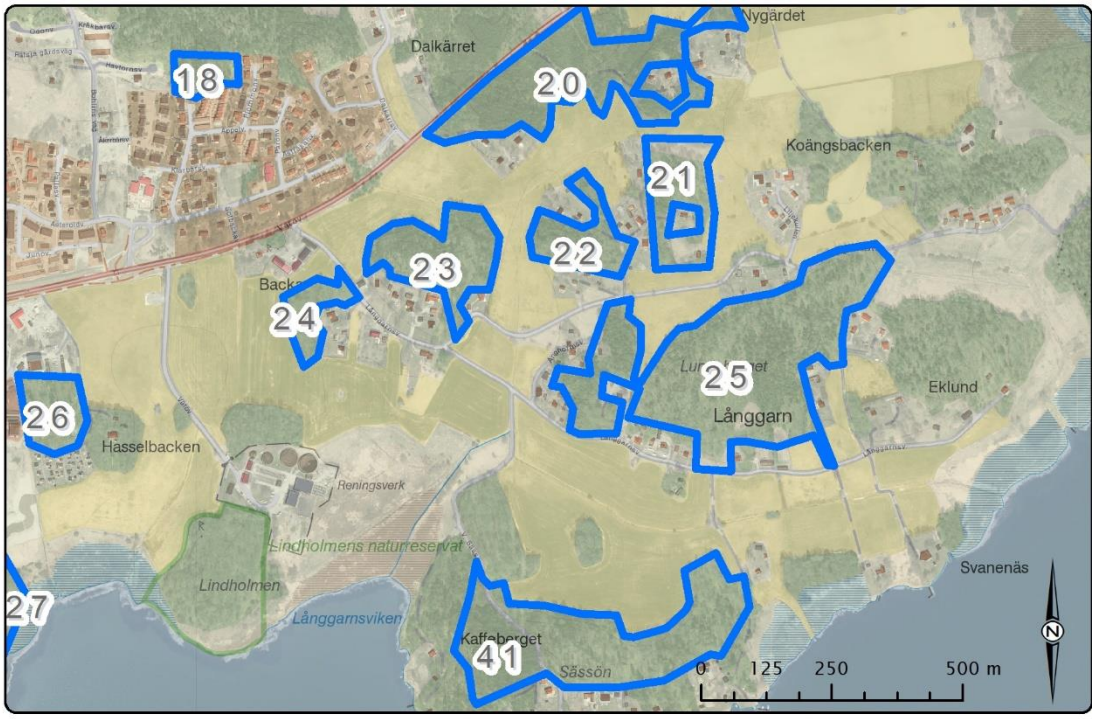

Figur 2. Inventeringsområdet är beläget i de östra delarna av Norrtälje, norr om Norrtäljeviken. Inventeringsområdet utgör en del i ett kluster av grönområden i odlingsmarkerna kring Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 4 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som ett av flera skogsområden med höga naturvärden. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen Skog med träd förekommer inom inventeringsområdet. Några hundra meter söder om området finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav inrapporterat, likaså finns Lindholmens naturreservat i närheten. Naturreservatet har en artrik flora med tandrot, lundelm och Adam och Eva bland annat.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. Naturvärdesobjektet består av naturtypen Ädellövskog med hassellund. Ytterligare påträffades ett värdeelement som består av en stor ek med vidsträckt trädkrona (figur 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 0,3 ha. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid ID 24 Ekdunge söder om Långgarnsvägen. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ädellövskog med hassel	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x

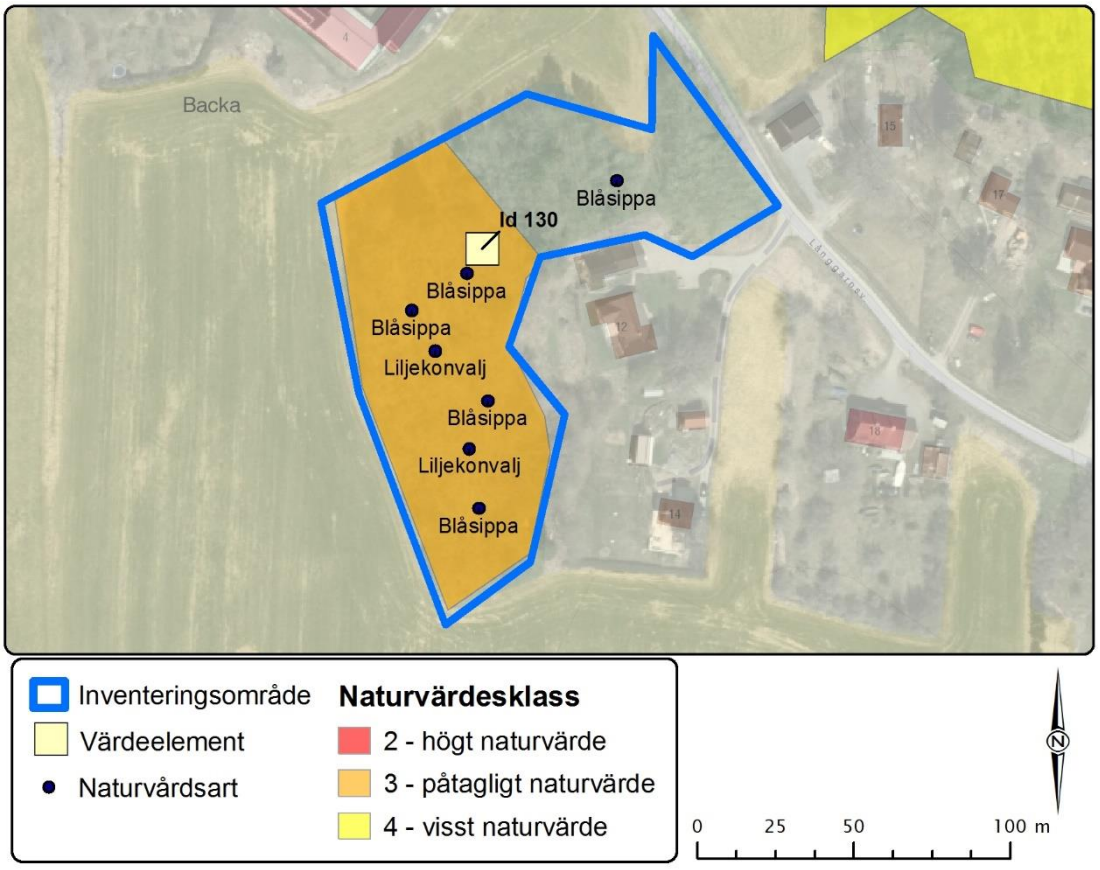

Figur 3. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet ID 24 Ekdunge söder om Långgarnsvägen tillsammans med påträffade värdeelement och naturvårdsarter.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet är beläget mellan odlingsmark och villaområden och består av en mindre bergsrygg. Delar av området omges av en stengärdesgård vilket tyder på att området tidigare har brukats till skogsbete. De västra delarna har en välutvecklad hassellund med spridda förekomster av ek, många med spärrgreniga trädkronor. Fältskiktet består av parkgröe, vitsippa, blåsippa och skogsvicker. Här och var förekommer även skogstry. I de östra delarna finns en del gran, tall, björk och asp tillsammans med ek och hassel. Lundvegetationen är inte lika utvecklad i de östra delarna som den är i de västra delarna.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ädellövskog med hassel	Visst	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ädellövskog med hassel

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,3 ha
Artvärde: *Visst (naturvårdsarter)*
Biotopvärde: *Visst (biotopkvalitet)*
Naturvårdsarter: blåsippa *Hepatica nobilis*, liljekonvalj *Convallaria majalis)*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, på grund av sina biotopkvaliteter som strukturer och störningsregimer. I området finns tydliga tecken på ett tidigare skogsbete med äldre spärrgreniga ekar tillsammans med en hassellund i en sen succession. Omgärdat finns en stenmur som gränsar av mot åkermarken. En viss åldersfördelning i trädskiktet finns tillsammans med en luckighet. Enstaka skogstry blandas med hasselbuketterna. Detta är element som står ut i jämförelse med den övriga marken inom inventeringsområdet. Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Dessa faktorer bidrar till biotopsklassningen visst biotopvärde. Artvärdet bedöms hamna på visst artvärde då naturvårdsarterna blåsippa och liljekonvalj, som båda är fridlysta i Stockholms län, påträffades i fältskiktet.

Figur 4. I inventeringsområde 24 finns ett naturvärdesobjekt med spärrgreniga ekar och hasselbuketter som klassas till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 1 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
130	Stor ek med vidsträckt trädkrona

Slutsatser

Generella slutsatser

Inom inventeringsområdet finns tydliga tecken på ett tidigare skogsbete med äldre spärrgreniga ekar tillsammans med en hassellund i en sen succession. Omgärdat finns en stenmur som gränsar av mot åkermarken. En viss åldersfördelning i trädskiktet finns tillsammans med en luckighet i naturvärdesobjektet. Enstaka skogstry blandas med hasselbuketterna. Detta är element som står ut i jämförelse med den övriga marken inom inventeringsområdet.

Naturvärdesobjektet bör bevaras vid en eventuell exploatering av området. Inventeringsområdets storlek och geografiska läge är värdefullt att behålla intakt i så stor utsträckning som möjligt då området utgör en värdefull grönyta i det urbana och hårt brukade odlingslandskapet.

Områdets koppling till andra naturområden

Områdets läge är viktigt ur spridningssynpunkt för flertalet djur då stora delar av omgivande mark används som åker. Den biologiska mångfalden gynnas av dessa öar av skydd, födosök och bosubstrat för en stor mängd organismer i den omgivande öppna och sterila miljön. Den dominerande naturtypen i området är ädellövskog med hassellund. Ädellövskog påträffas även i inventeringsområden åt väster, öster och söderut om området. Dessa omrkingliggande ädellövskogarna erhåller påtagliga naturvärden, likaså som invneteringsobjektet. Spridningsmöjligheterna har goda förutsättningar då viktiga linjära element binder samman dessa områden, samt att avstånden är relativt korta.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

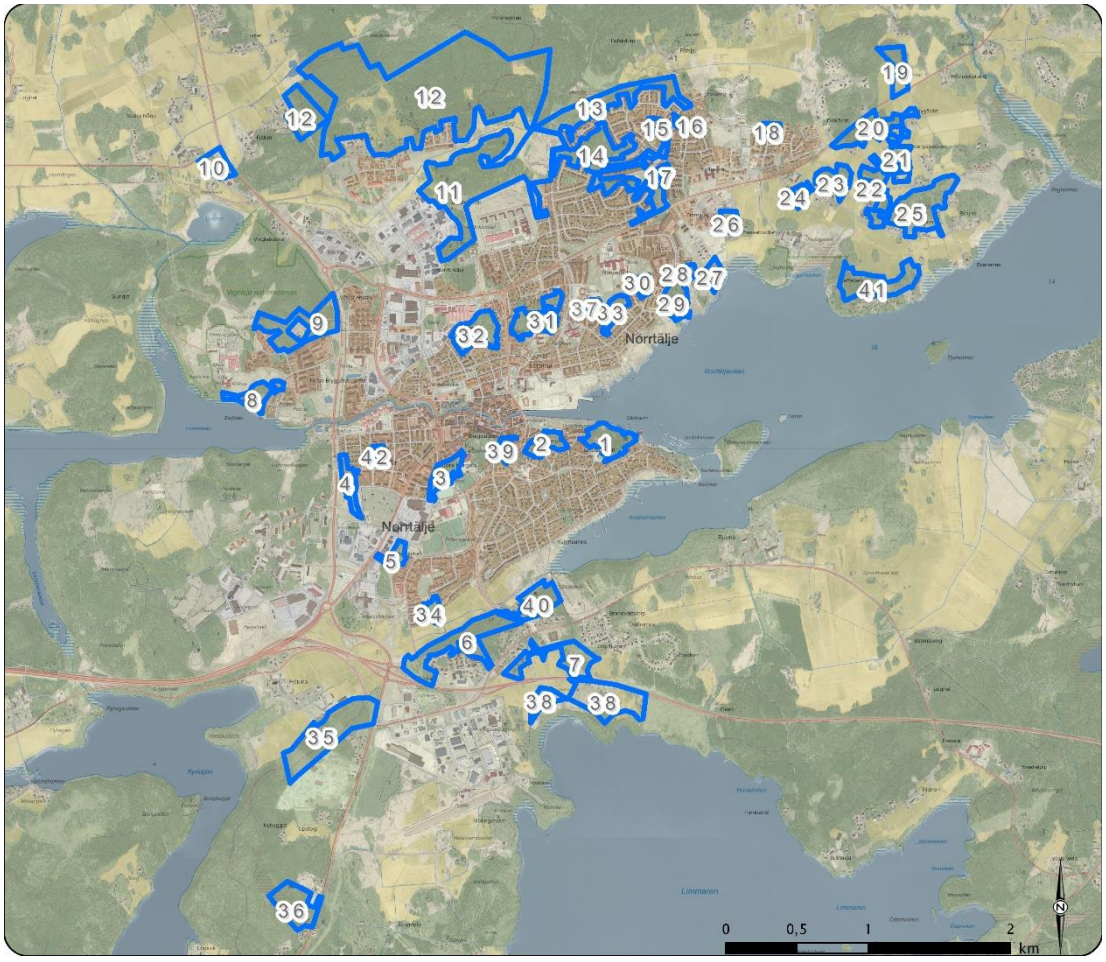

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 25, Lundsberget, Långgarn

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 23
Generella slutsatser 23
Områdets koppling till andra naturområden 23
Referenser 25
Litteratur 25
Datakällor 25
Bilaga 1 Kartor 26

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell, Sandra Nilsson och Gesa von Hirschhetdt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgransking: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 25 Lundsberget, Långgarn identifierades under föreliggande inventering sex naturvärdesobjekt, varav 4 bedömdes ha påtagligt naturvärde, och 2 bedömdes ha visst naturvärde. Områdets naturvärden är kopplade till biotopen med de äldre tallarna och granarna, samt inslaget av ek och andra lövträd. Det finns rikligt med fridlysta arter som liljekonvalj och blåsippor i hela inventeringsområdet samt en rödlistad art. Stora delar av området har troligtvis betats tidigare och det skulle vara positivt för naturvärdet om det kunde återupptas. Inventeringsområdet är stort och sammanhängande, i närområdet finns det liknande områden som är mindre till ytan än vad inventeringsområde 25 är. Tillsammans bildar dessa en något fragmenterad korridor av blandskog som kan agera viktig refug för flertalet arter. Området domineras av blandlövskog med barr och löv, men det förekommer även ädellövskogar och ängsmark (igenväxningsmark). Liknanade naturtyper återfinns i väst, norr och söder om området. Det finns goda spridningsmöjligheter mellan dessa områden så avstånden är relativt korta, samt att viktiga linjära element kopplar områderna samman; vilket är viktigt för spridning av insketer och mollusker. Inventeringsområde 25 är av vikt för inventeringsområde 41 vars naturvärde har klassats som högt (naturvärdesklass 2). Invneteringsområde 41 angränsar till Norrtäljeviken i söder och område 25 i norr. God spridningsmöjlighet mellan dessa områden är således av vikt. Möjlighet finns även att invneteringsområde 25 kan, med tiden, vara värld för några av de värdefulla arterna som observerats i inventeringsområde 41.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för

flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 25 ”Lundsberget, Långgarn” är beläget nordost om Norrtälje stad, norr om Norrtäljeviken. Området är omgivet av jordbruksmark, bebyggelse och objekt med liknande karaktärer (figur 2).

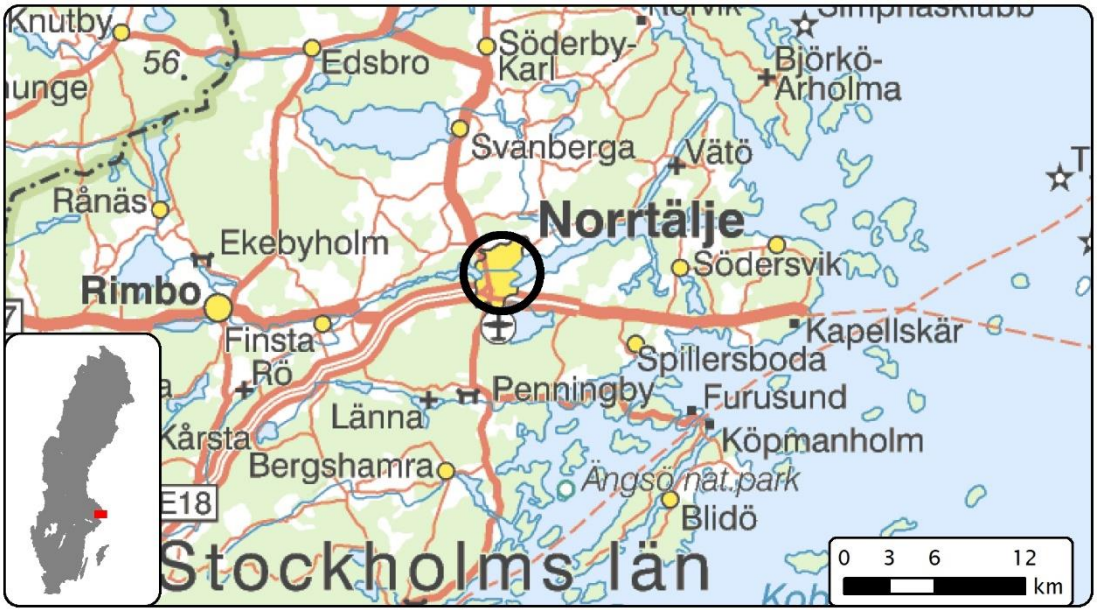

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

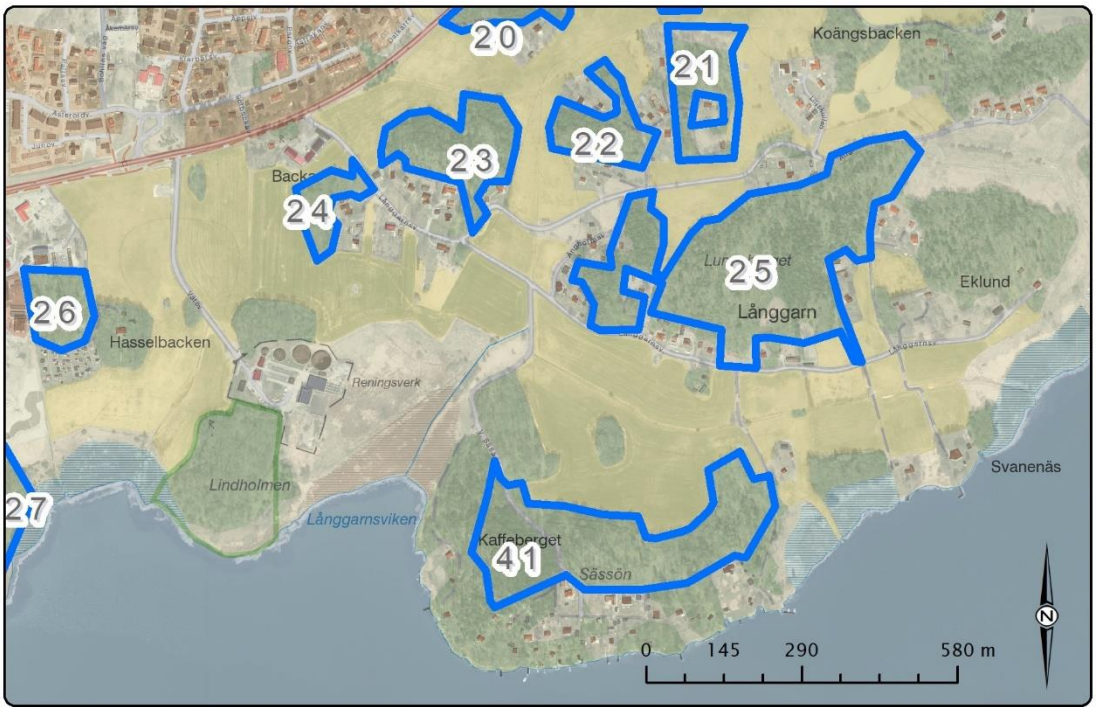

Figur 2. Inventeringsområde 25 är beläget nordost om Norrtälje stad och angränsar till flera andra inventeringsområden.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 12 juni 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juni månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att naturtypen lövrik barrnaturskog förekommer inom inventeringsområdet. Objektet är delvis upptaget som Objekt med naturvärde enligt skogsstyrelsen samt även beskrivet i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. Öst om inventeringsområdet finns ett objekt som är registrerat som nyckelbiotop av skogsstyrelsen (betad skog) vilken även är upptagen i grönstrukturstrategin. Ytterligare öster ut finns ett objekt som inventerades under våtmarksinventeringen som och har bedömts till klass 2, högt naturvärde. Inga rödlistade arter har tidigare påträffats inom objektet men naturvårdsarterna bårdlav, vårärt och fällmossa har noterats (tabell 2).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	x
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	x
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 2018-06-12. Sammanlagt påträffades 6 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, varav 4 bedömdes ha påtagligt naturvärde, och 2 bedömdes ha visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Området domineras av blandskog med barr och löv. Naturvärdesobjekt 3 har tidigare benämnts som lövrik barrnaturskog, dock har mycket av granen avverkats och det är stort inslag av löv. Ek och asp förekommer rikligt i hela inventeringsområdet, främst medelålders men även några äldre. Även inslaget av hassel är påtagligt, och det förekommer äldre hasselbuketter. Tall dominerar bland barrträden, men det förekommer inslag av gran. Området har troligtvis betats tidigare då det finns spår av stängsel, både i form av upphittad stängsling men även märken i träd. I stora delar av inventeringsområdet är det skräpigt och det finns mycket gamla kvarlämnade jordbruksföremål såsom taggtråd och gamla tillbehör, men även nytt skräp som glas, plastkrukor och klädesplagg. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

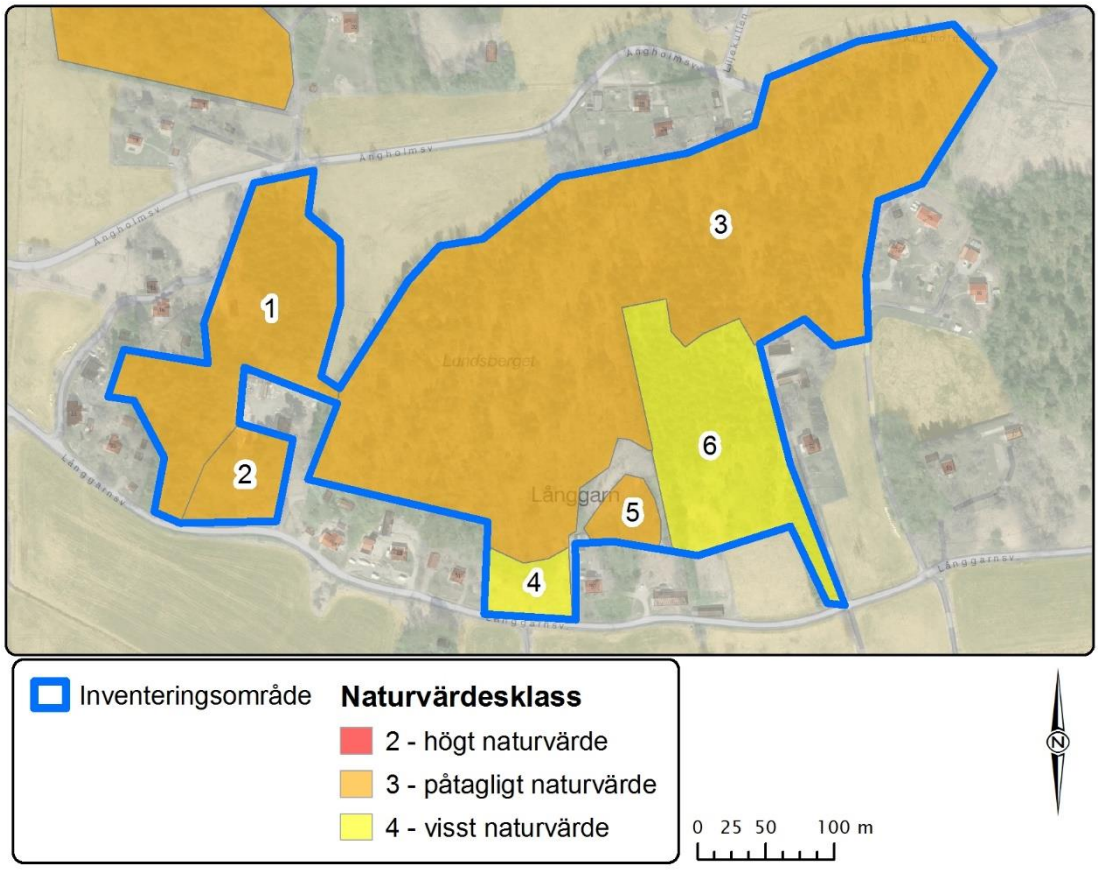

Figur 3. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet vid naturvärdesinventering i Norrtälje kommun 2018. ID-nummer anges för varje objekt och naturvärdesklass är markerat med färger (inga objekt med klass 1 eller 2 – högsta och högt naturvärde, påträffades dock i området).

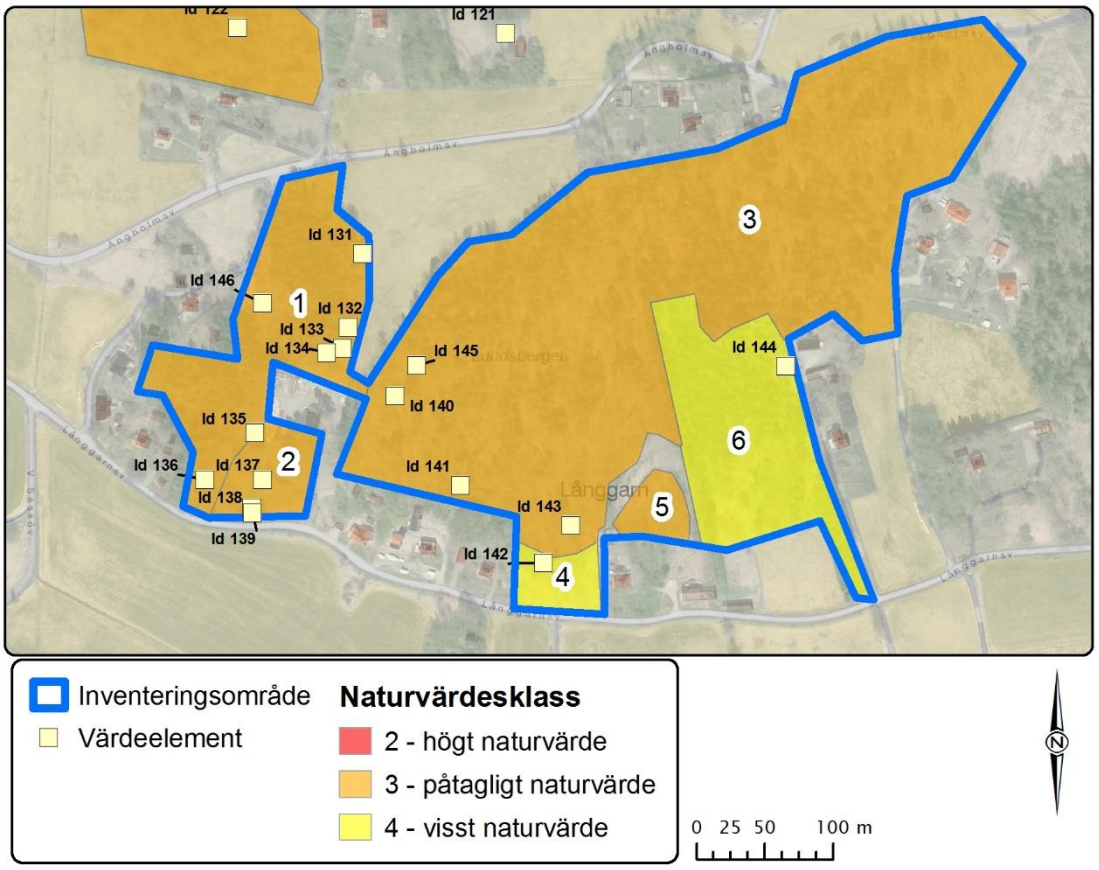

Figur 4. Under fältinventeringen påträffades flertalet värdeelement inom inventeringsområdet. Värdeelementen beskrivs vidare under avsnittet värdeelement.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 25 Lundsberget, Långgarn. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Blandskog	–
2	3	Skog och träd	Lövblandskog	–
3	3	Skog och träd	Lövblandskog med barrinslag	Objekt med naturvärde
4	4	Ängs och betesmark, igenväxning	Ängsmark, igenväxningsmark	–
5	3	Skog och träd	Ädellövskog med inslag av triviallöv	–
6	4	Skog och träd	Barrskog med lövinslag	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	Typ art 9190	HA	SA	Objekt ID					
							1	2	3	4	5	6
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x		–	x	x	x	x	–	x	–
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–		–	–	–	–	–	–	x	–
Nephroma parile	Bårdlav	–	–		–	x	–	–	x	–	–	–
Anitrichia curtipendula	Fällmossa	–	–		–	x	–	–	x	–	–	–
Microbregma emarginatum	Granbarkgnagare	–	–		–	x	x	x	–	–	–	–
Primula veris	Gullviva	–	–		–	x	x		–	–	–	–
Regulus regulus	Kungsfågel	VU	x		–	–	x		x	–	–	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x		–	–	x	x	x	–	x	x
Bacidia rubella	Lönnlav	–	–		–	x	–	–	–	x	–	–
Tilia cordata	Skogslind	–	–		–	–	–	x	x	–	–	–
Polygonatum multiflorum	Storrams	–	x		–	x	–	x	x	–	–	–
Ribes nigrum	Svarta vinbär	–	–		–	x	–	–	–	–	x	–
Melica nutans	Bergslok	–	–	x	–							
Lathyrus vernus	Vårärt	–	–		–	x	x	x	–	x	–	–

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet domineras av blandskog med barr och löv. Där tall, ek och hassel är de mest dominerande trädslagen. Gran, sälg och asp förekommer också men inte i samma utsträckning. De äldsta tallarna och granarna är runt 130 år och det förekommer även enstaka grova äldre ekar. I den södra delen finns en igenväxande gräsmark. Tydliga spår av äldre tiders betesdrift finns i området. Tidvis är marken blockig och det förekommer måttligt med död ved.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 6 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd, ängs- och betesmark samt igenväxningsmark. Fyra av objekten bedöms till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och de resterande två objekten bedöms till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandskog	Visst	Påtagligt	3
2	Skog och träd	Lövblandskog	Visst	Påtagligt	3
3	Skog och träd	Lövskog med barrinslag	Obetydligt	Påtagligt	3
4	Ängs och betesmark, igenväxning	Ängsmark, igenväxningsmark	Obetydligt	Visst	4
5	Skog med träd	Ädellövskog med inslag av triviallöv	Visst	Påtagligt	3
6	Skog och träd	Barrskog med lövinslag	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

I det följande avsnittet beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandskog

Naturvärdesklass: 3
***Areal*:** 1,8 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
***Naturvårdsarter*: liljekonvalj** *Convallaria majalis*, **blåsippa** *Hepatica nobilis*, vårärt *Lathyrus vernus*, granbarkgnagare *Microbregma emarginatum* (Signalart), **gullviva** *Primula veris*, **kungsfågel** *Regulus regulus* (VU) (bristfällig koordinatnoggrannhet), Krushättemossa *Ulota crispa* (Signalart).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 är en blandskog som domineras av tall och ek. Inslag av hassel finns även samt gran. Busk- och trädskiktet innehåller även arter som sälg, rönn, hagtorn och skogstry. Tallarna och granarna är ca 130 år. Död ved förekommer sparsamt i hela området, men mer allmänt till rikligt i södra delen. Den döda veden är främst gran men det finns torrakor av tall samt lågor av asp. Objektet har spår av tidigare markanvändning i form av bete då det finns märken i stammar efter stängsel men även kjolgranar och spärrgreniga ekar. Inslag av en finns vilket tyder på att miljön har varit mer öppen tidigare. Vissa delar av området har en mer lundartad och öppen miljö. I västra delen finns ett sådant område vid en gammal och förfallen lada där björk dominerar trädskiktet och fältskiktet domineras av hundäxing, ängskavle, smörblomma, stormåra och skogsnäva. Liljekonvalj och blåsippa förekommer allmänt i hela objektet. Vårärt påträffas samt gullviva och grynig filtlav. I övrigt domineras fältskiktet av vitsippor, blåbär, ljung, gökärt, natt och dag, bergslok och ängskovall Övriga arter som större hackspett, kungsfågel (VU), granbarkgnagare, aspticka, rönn, kransmossa, husmossa och väggmossa påträffas.

Figur 5. I kant av objektet mot åkermark. Här syns liljekonvalj i förgrunden samt berg.

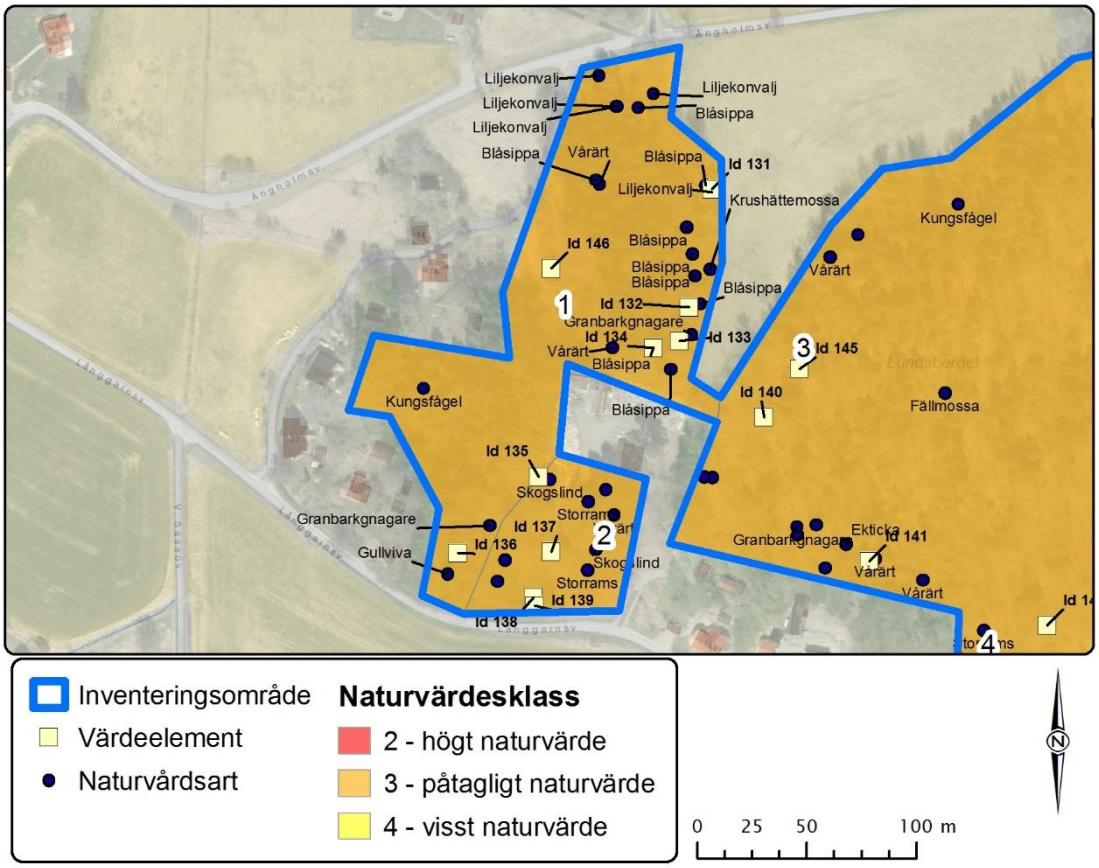

Figur 6. Värdeelement och naturvårdsarter som påträffades vid fältinventeringen i naturvärdesobjekt 1.

2. Lövblandskog
Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,4 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **liljekonvalj** *Convallaria majalis (*bristfällig koordinatnoggrannhet), **blåsippa** *Hepatica nobilis*, vårärt *Lathyrus vernus*, skogslind *Tilia cordata* (Signalart), storrams *Polygonatum multiflorum,* granbarkgnagare *Microbregma emarginatum* (Signalart) (bristfällig koordinatnoggrannhet).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 består av lövskog med ädel- och triviallövträd. Objektet har gamla och håliga pärontäd men även gamla hasselbuketter och grov ek. Även flerstammig äldre sälg påträffas. I östra delen av objektet är det mer stenigt och här återfinns några tallar och enstaka gran. Andra lövträd och buskar är björk, asp, skogslind, skogstry, syrén och hagtorn påträffas även i objektet. Markskiktet består av vårärt, liljekonvalj, blåsippa, storrams, natt och dag, ängskovall, skogsnäva, vitsippa, brännässla och kirskål. Död ved förekommer sparsamt. Vid vägkant, inne i objektet, tippas rester från trädgårdar i form av löv och andra växtdelar. Annan form av nedskräpning förekommer och det påträffades b.la. glasflaskor, plastkrukor och kläder.

Figur 7. Skogsbevuxen del där grov ek med stambrott syns till höger.

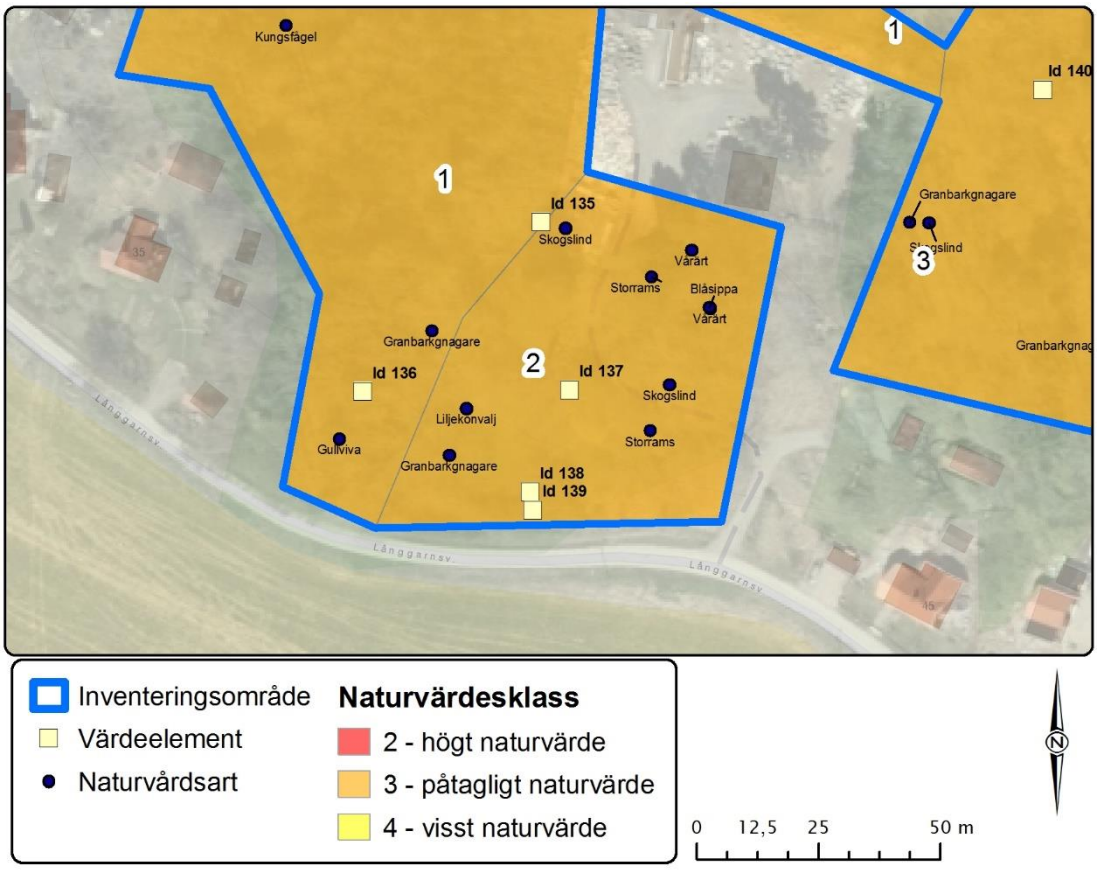

Figur 8. Värdeelement och naturvårdsarter som påträffades vid fältinventeringen i naturvärdesobjekt 2.

3. Lövskog med barrinslag
Naturvärdesklass: 3
Areal: 8,1 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **liljekonvalj** *Convallaria majalis (*bristfällig koordinatnoggrannhet), **blåsippa** *Hepatica nobilis* (bristfällig koordinatnoggrannhet), skogslind *Tilia cordata* (Signalart), storrams *Polygonatum multiflorum,* **kungsfågel** *Regulus regulus* (VU), bårdlav *Nephroma parile* (Skogsstyrelsen), fällmossa *Antitrichia curtipendula* (Skogsstyrelsen).
Tidigare inventering: Skogsstyrelsen nyckelbiotopsinventering

Naturvärdesobjekt 3 är en blandskog med barr och löv. Avverkning av gran har skett genom hela objektet och man har skapat högstubbar av gran och asp. Trädskiktet domineras av äldre tall samt medelålders ek och asp. Trots avverkning så finns det gran kvar samt att det förekommer bok men även hassel, skogslind, hagtorn och skogstry. I södra området är det högre andel löv med inslag av tall, och i norra är det bitvis dominans av tall. Död ved förekommer sparsamt i hela objektet och främst av gran. Mindre områden med berg och äldre tall förekommer i vissa delar av objektet. Berget är exponerat till viss del men håller på att växa igen. Fuktiga partier förekommer och vissa av träden har rotsocklar. I västra delen av objektet finns det även en skuggig lodyta med hög luftfuktighet. Här finns det också spår av ett gammalt odlingsröse. Arter som förekommer är liljekonvalj, granbarkgnagare, blåsippa, skogslind, storrams, kungsfågel, natt och dag, skogsvicker, hundäxing, skogsnäva och ängskovall. De fuktigare partierna med rotsocklar är gynnsamma miljöer för groddjur.

Figur 9. Tidigare klassad som lövrik barrnaturskog och har idag en hög andel löv

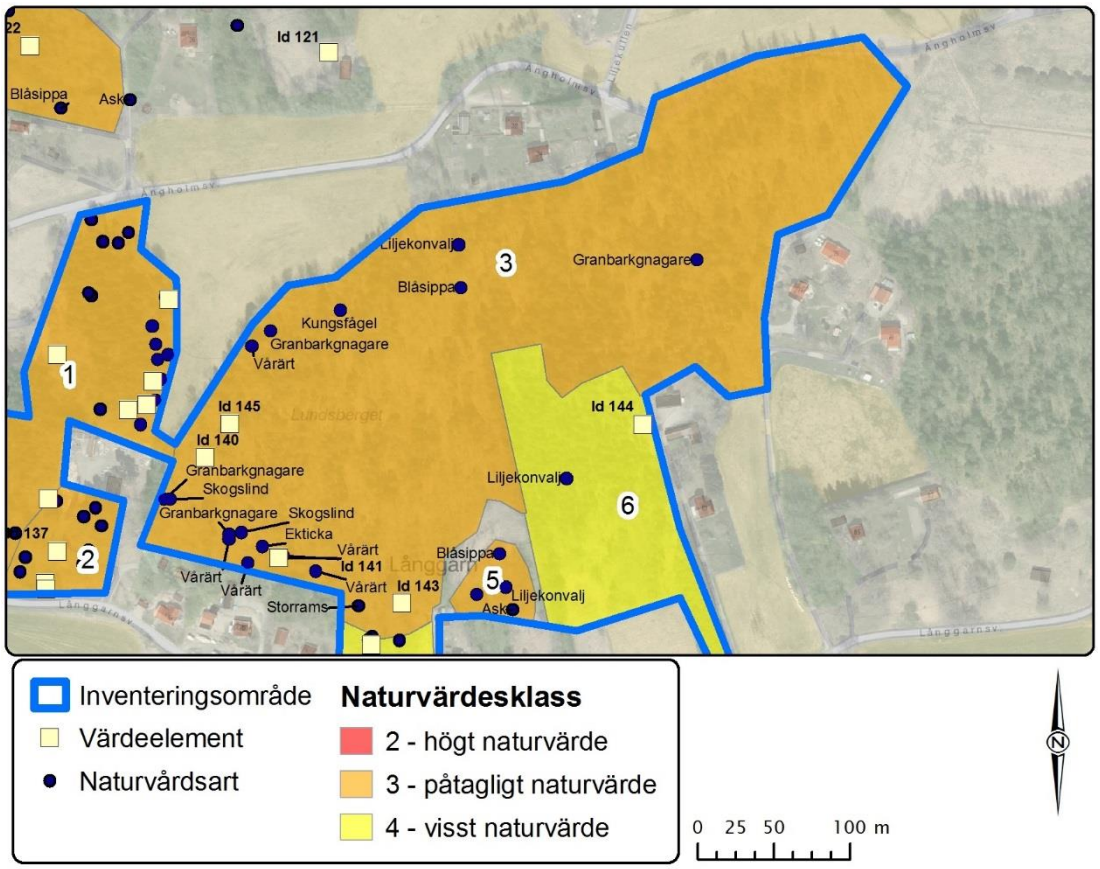

Figur 10. Värdeelement och naturvårdsarter som påträffades vid fältinventeringen i naturvärdesobjekt 3.

4. Ängsmark och igenväxningsmark
Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,3
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: lönnlav *Bacidia rubella*, vårärt *Lathyrus vernus*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 4 består av öppen ängsmark med brynmiljöer mot skog. Det förekommer enstaka ekar i kanten av objektet där lönnlav påträffades på en av ekarna. Denna ek är placerad utanför objektet men chansen är stor att arten kan sprida sig in till ekarna inom objektet, därmed har denna art tagits med i bedömningen av artvärdet. Vårärt växer i kanten av objektet annars dominerar ängskavle, natt och dag, stormåra, gulmåra, äkta johannesört och nyponros. Objektet är under igenväxning och det förekommer rikligt med ungt aspsly som håller på att växa upp, och även hassel.

Figur 11. Äng med hög andel gräs. Aspsly har börjat växa upp i området.

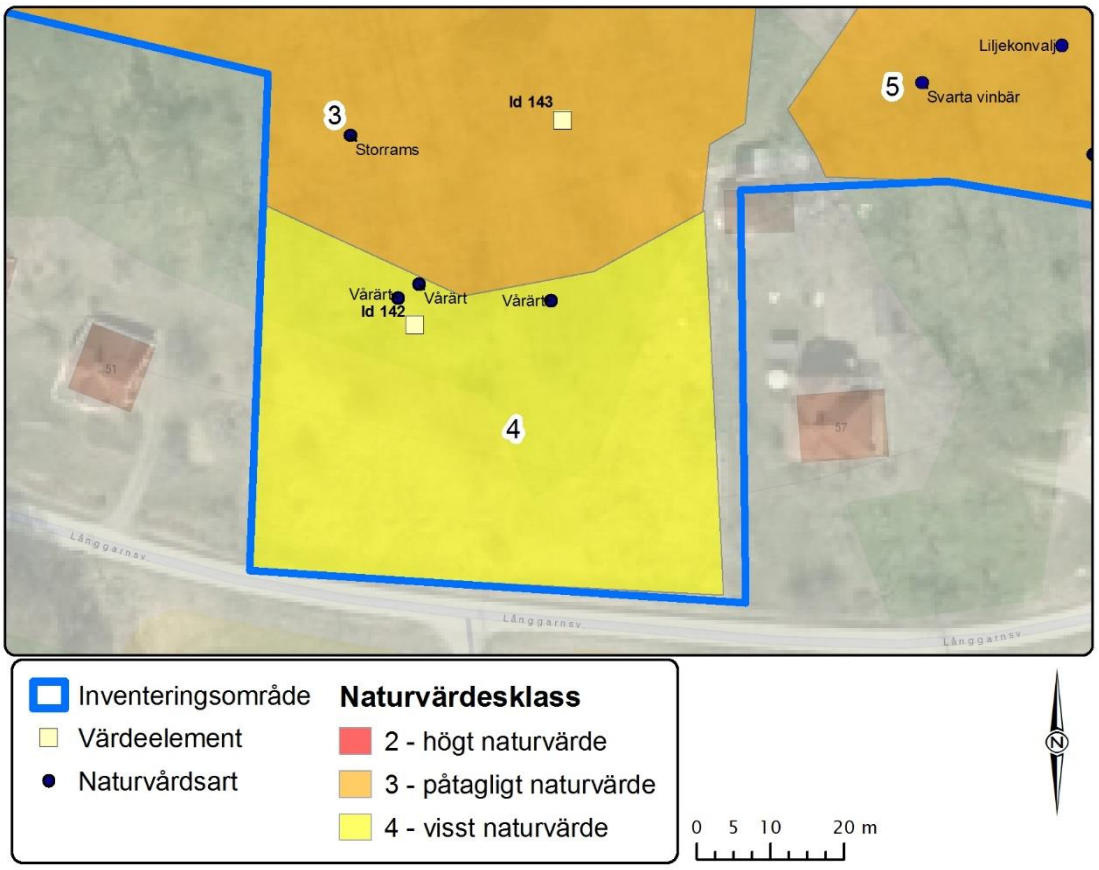

Figur 12. Värdeelement och naturvårdsarter som påträffades vid fältinventeringen i naturvärdesobjekt 4.

5. Ädellövskog med inslag av triviallöv
Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,2
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: svarta vinbär *Ribes nigrum* (Signalart), **blåsippa** *Hepatica nobilis* (bristfällig koordinatnoggrannhet), **liljekonvalj** *Convallaria majalis* (bristfällig koordinatnoggrannhet), ask *Fraxinus excelsior* (EN) (bristfällig koordinatnoggrannhet), bergslok *Melica nutans* (Typisk art 9190)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 5 är en lövskog med ek och hassel samt inslag av bland annat sälg. Ekarna är medelålders och har troligtvis stått lite mer öppet tidigare och det finns spår av bete och i nuvarande situation finns inte mycket träd som kan hota eken inom en snar framtid. Det finns även ett buskskikt av hassel och hagtorn. Det förekommer dock ung ask (EN) som eventuellt kan störa i framtiden. Stundvis är objektet något blockigt. Död ved förekommer sparsamt. Markskiktet består av b.la. bergslok, vitsippor, blåsippor, liljekonvalj och gökärt.

Figur 13. Ek och ung hassel

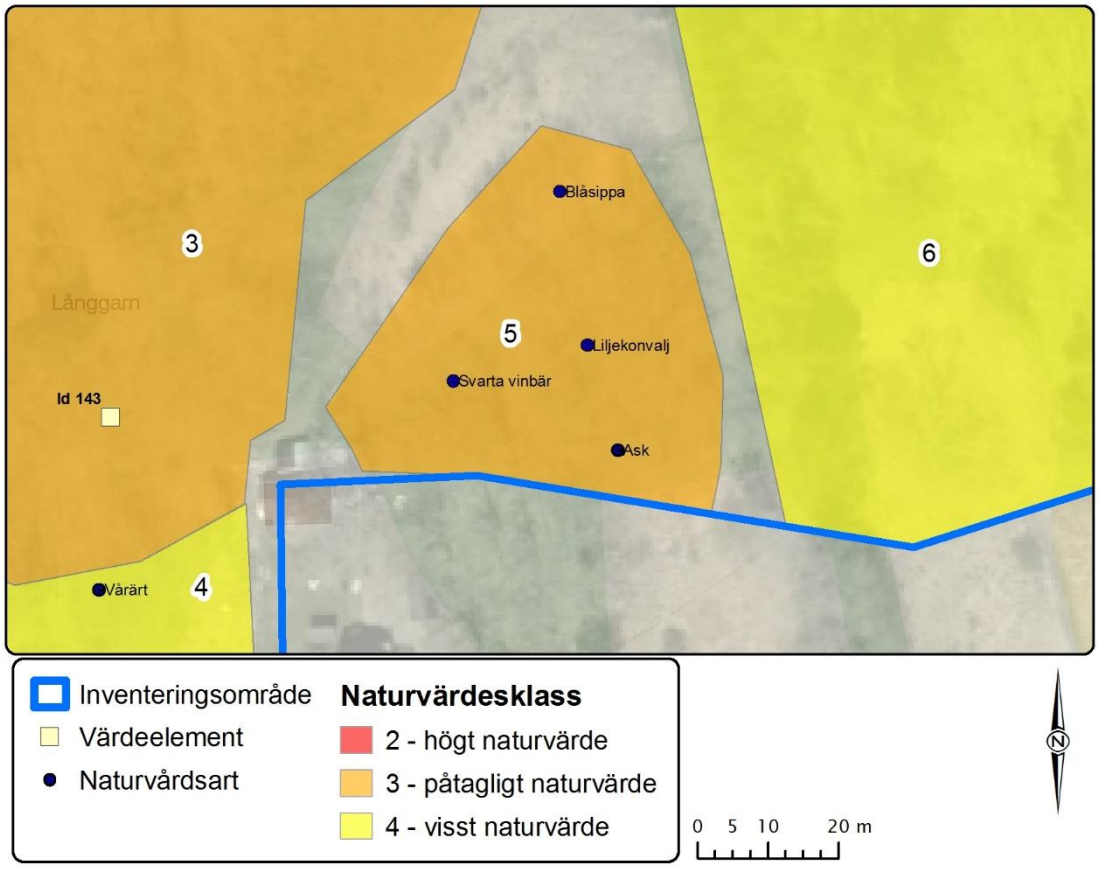

Figur 14. Värdeelement och naturvårdsarter som påträffades vid fältinventeringen i naturvärdesobjekt 5.

6. Barrskog med lövinslag
Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,7
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **liljekonvalj** *Convallaria majalis* (bristfällig koordinatnoggrannhet).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 6 är en talldominerad barrskog med inslag av löv. Tallen är till stor del ung men det förekommer viss åldersvariation med enstaka gamla träd. Delar av objektet har eventuellt brukats och det finns spår av stubbar och skogsdiken. I vissa delar av objektet är marken något stenig. Lövinslaget är av b.la. bok och ek. Arter som hittas i markskiktet är b.la. blodrot, lingon, liljekonvalj, vitmåra, skogsviol, skogsnäva och blåbär.

Figur 15.Yngre tallskog med lövinslag.

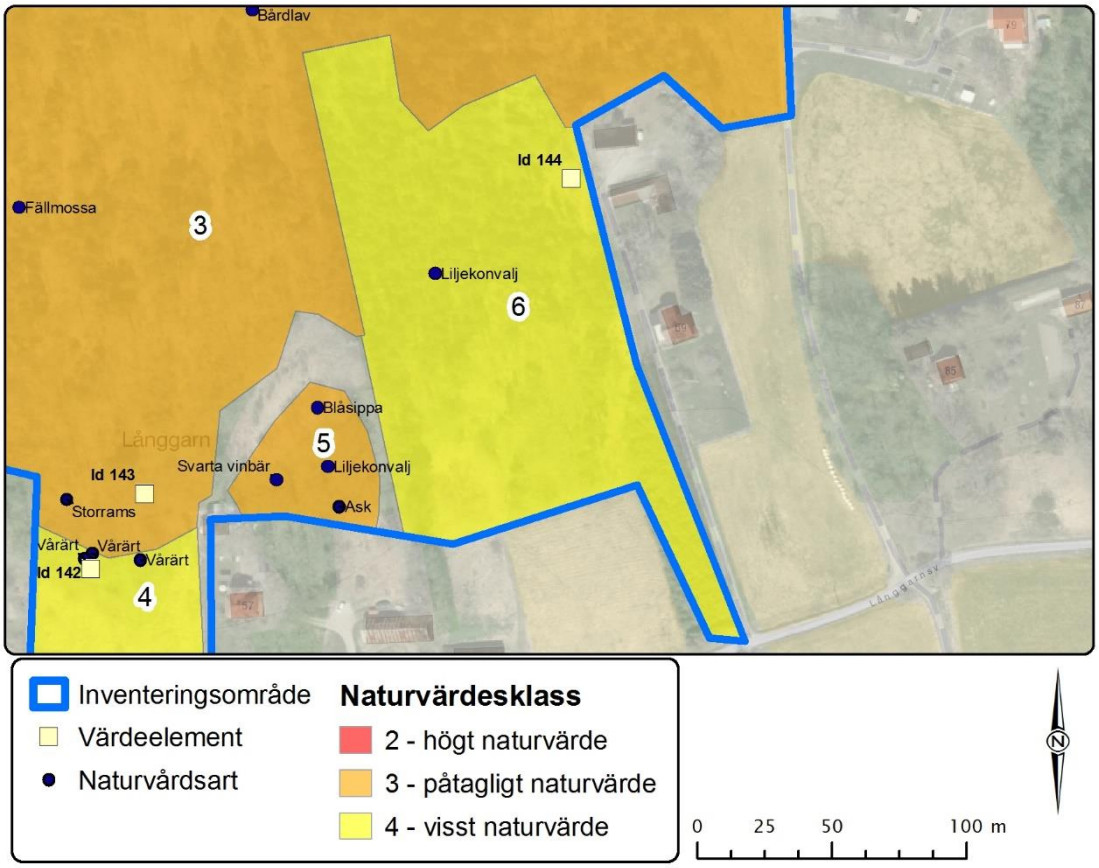

Figur 16. Naturvärdesobjekt 6 med påträffade naturvårdsarter och värdeelement.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 16 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
131	Lodyta. Skuggig och solbelyst. Exponerad och mossbeklädd
132	Stenmur
133	Stenmur
134	Stenmur
135	Stenmur. Skuggad
136	Stenmur. Skuggad
137	Hålträd. Grov ek m stambrott
138	Hålträd. Grovt päronträd med hål. Nästan dött
139	Hålträd. Grovt päronträd med hål.
140	Odlingsröse
141	Stenmur. I skog. Lite solbelyst
142	Hålträd. Grov asp
143	Stenmur i skog

ID	Värdeelement
144	Dödveddeponi
145	Lodyta
146	Övergiven byggnad

Slutsatser

Generella slutsatser

Områdets naturvärden är kopplade till biotopen med de äldre tallarna och granarna, samt inslaget av ek och andra lövträd. Det finns rikligt med fridlysta arter som liljekonvalj och blåsippor i hela inventeringsområdet samt rödlistad art. Stora delar av området har troligtvis betats tidigare och det skulle vara positivt för naturvärdet om betet kunde återupptas.

Vid eventuell exploatering i området är det viktigt att de utpekade naturvärdesobjekten bevaras intakta. Eftersom det innefattar så gott som hela inventeringsområdet prioriteras områdena utefter sin naturvärdesklassning. Det är av stor vikt att inventeringsområdet som helhet kan bevaras som grönyta då det utgör en viktig länk mellan övriga inventeringsområden som finns i nära anslutning. Naturvärdesobjekt 5 består av enstaka äldre ekar och kan vara av extra intresse att bevara då de omgivande grönytorna har värden kopplade till äldre ek. Detta område kan därmed utgöra ett utvecklingsområde för eknätverket i Norrtälje stad.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet är stort och sammanhängande, i närområdet finns det liknande områden som är mindre till ytan än vad inventeringsområde 25 är. Tillsammans bildar dessa en något fragmenterad korridor av blandskog som kan agera viktig refug för flertalet arter. Området hyser sex stycken naturvärdesobjekt, men trots det skulle det vara positivt för områdets naturvärde om hävden återupptas. Området domineras av blandlövskog med barr och löv, men det förekommer även ädellövskogar och ängsmark (igenväxningsmark). Liknanade naturtyper återfinns i väst, norr och söder om området. Det finns goda spridningsmöjligheter mellan dessa områden så avstånden är relativt korta, samt att viktiga linjära element kopplar områderna samman; vilket är viktigt för spridning av insketer och mollusker. Inventeringsområde 25 är av vikt för inventeringsområde 41 vars naturvärde har klassats som högt (naturvärdesklass 2). Inveteringsområde 41 angränsar till Norrtäljeviken i söder och område 25 i norr. God spridningsmöjlighet mellan dessa områden är således av vikt. Möjlighet finns även att invneteringsområde 25 kan, med tiden, vara värd för några av de värdefulla arterna som observerats i inventeringsområde 41.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Kartor

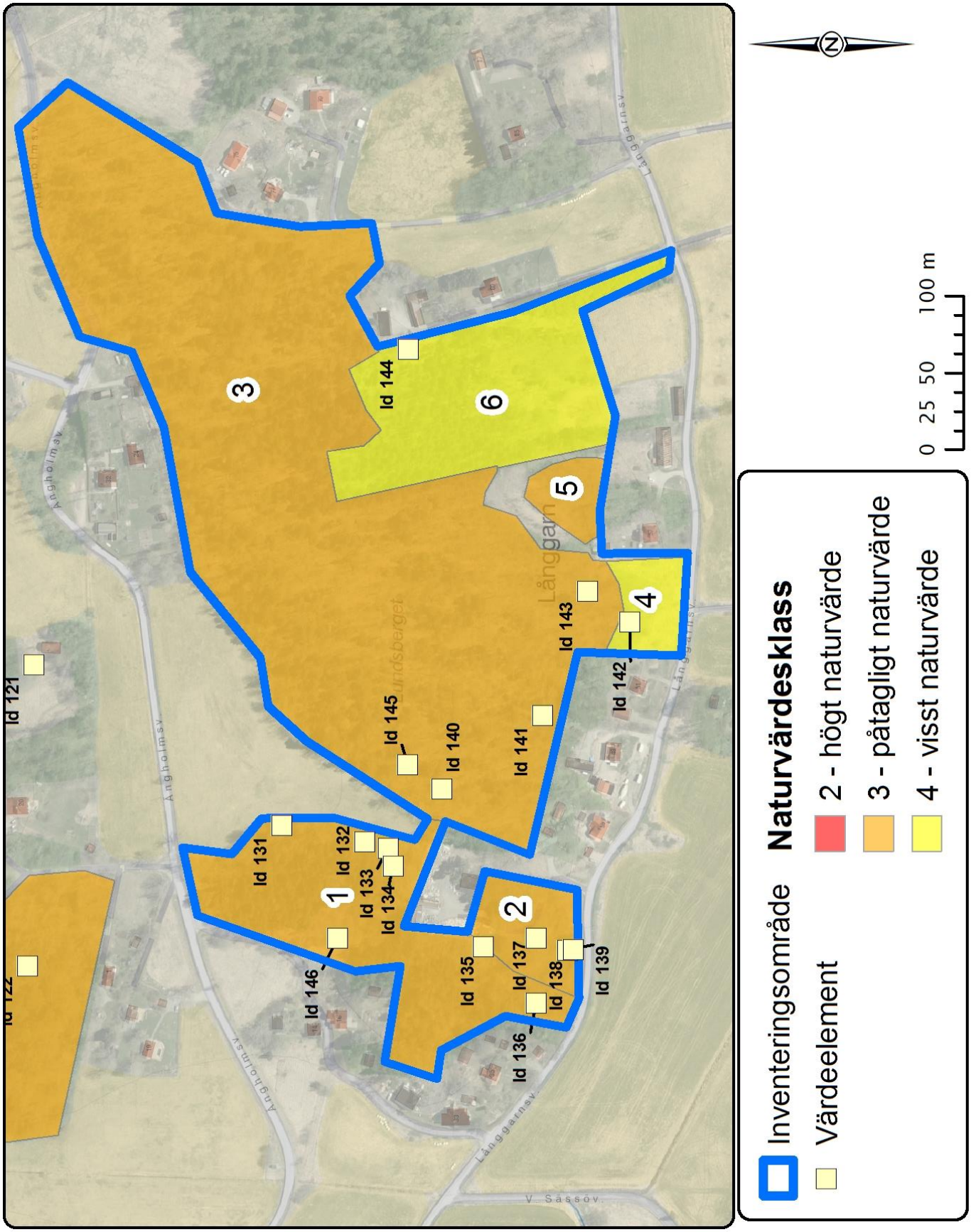

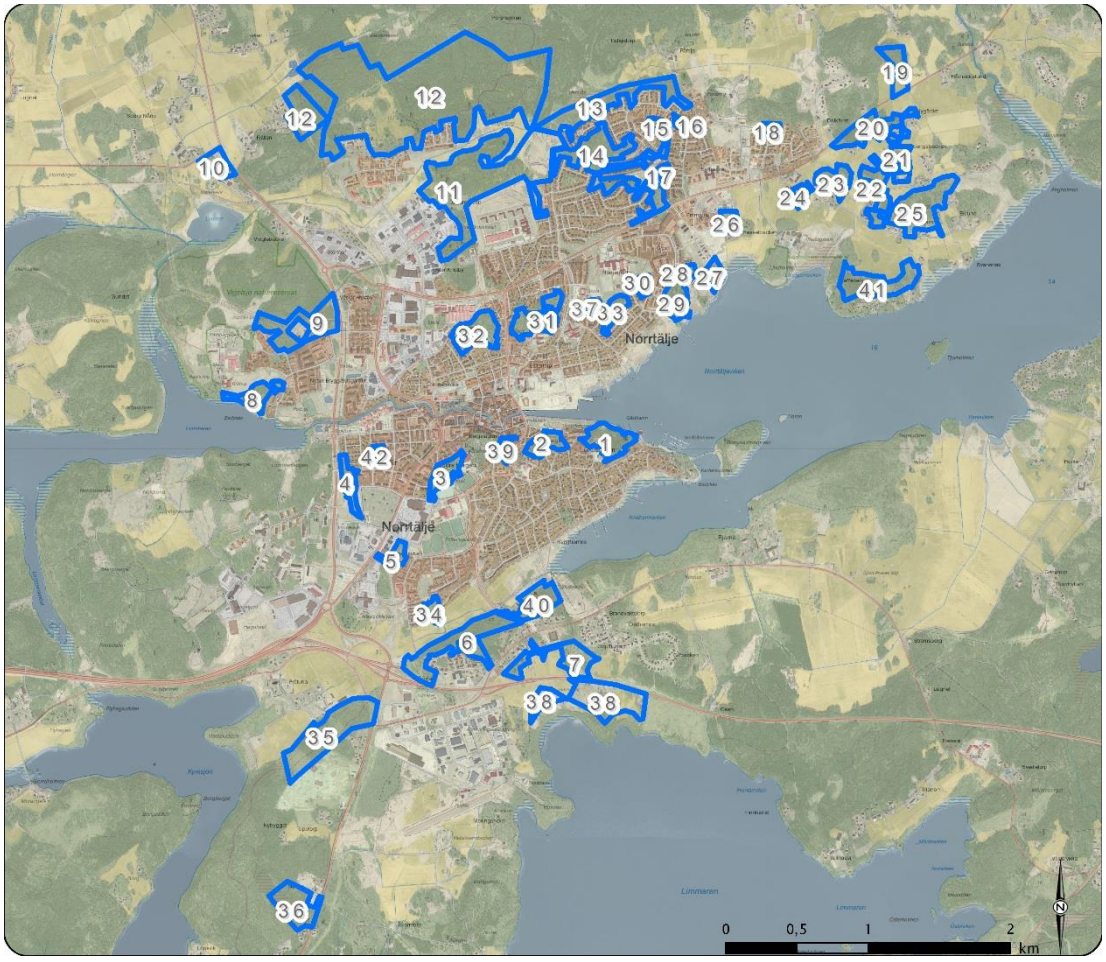

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 26, Solbacka strand

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15
Bilaga 1 Karta 16

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 26 Solbacka strand identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. De påtagliga naturvärdena som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till de grova ekar som finns i objektet. Den rika förekomsten av värdeelement och naturvårdsarter har positiv betydelse för biologisk mångfald. Inventeringsområdet utgör genom sitt läge i det omgivande landskapet en viktig länk mellan de kluster av grönområden som finns i Fågelsången, Långarn och Grind. Vikten av Solbackas position förstärks även av att dess naturtyp samt naturtypsarter återfinns i både Grind och Långgarn. Vid en eventuell exploatering av Solbacka skulle avståndet mellan dessa områden nästintill fördubblas, vilket försvårar spridningsmöjligheterna. Denna spridningsbegräsning kan bli exponentiell, inte minst för insekter och mollusker som är typiska för lövskogsmiljöer. En konnektivitetsanalys skulle utvärdera spridningsmöjligheterna mellan dessa områden. Inventeringsområdena i Fågelsången domineras framförallt av barrskog, men även där med inslag av löv. Konnektivitet mellan dessa områden är således också av vikt.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas till de äldre ekarna samt spara yngre exemplar för att skapa en stabilitet vid generationsskifte samt kontinuitet av äldre ek. Detsamma gäller för de hålträd av ek finns i området, som hyser viktiga habitat för vedlevande insekter och kryptogamer. Åtgärder för att underlätta spridningsmöjligheten mellan Fågelsången, Långarn och Grind bör, vid eventuell exploatering, inrättas.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 26 ”Solbacka strand”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad vid Emmaus. Inventeringsområdet gränsar inte till några andra inventeringsområden men är beläget mellan tre större kluster av inventeringsområden; Fågelsången i nordväst, Långgarn i öst och Grind i väster (figur 2).

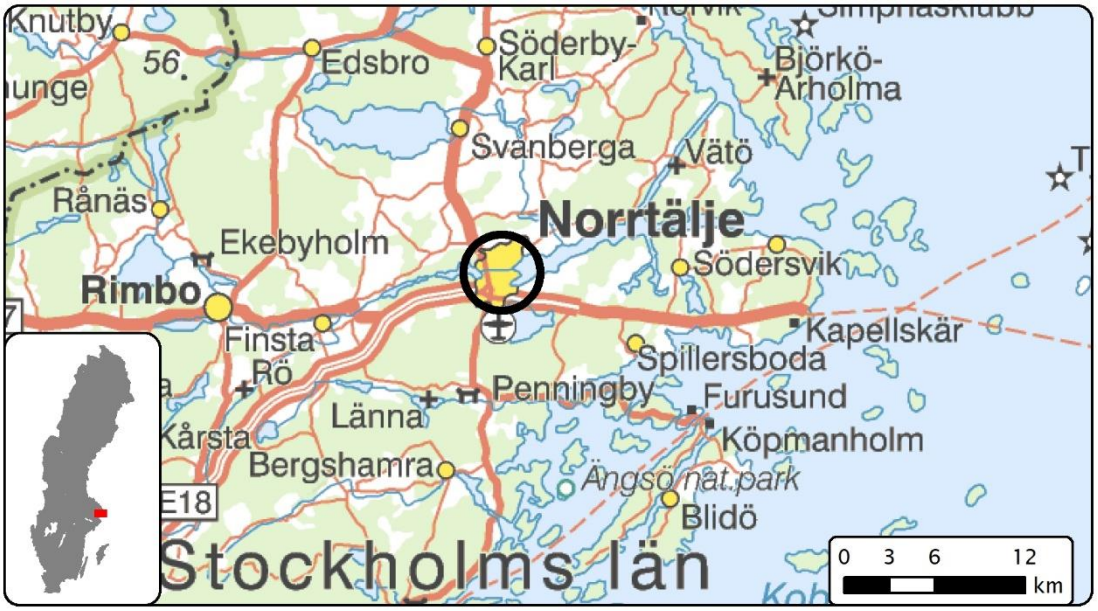

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Inventeringsområde 26 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och angränsar till flera kluster av inventeringsområden vid Fågelsången, Grind och Långgarn.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 2 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden. Utifrån inrapporteringar till Artportalen har naturvårdsarterna myskmadra, vårärt och blåsippa noterats i området. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Några hundra meter öster om området finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav inrapporterat, likaså finns Lindholmens naturreservat i sydost. Naturreservatet har en artrik flora med tandrot, lundelm och Adam och Eva bland annat.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1,5 ha, vilket utgör ca 97% av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

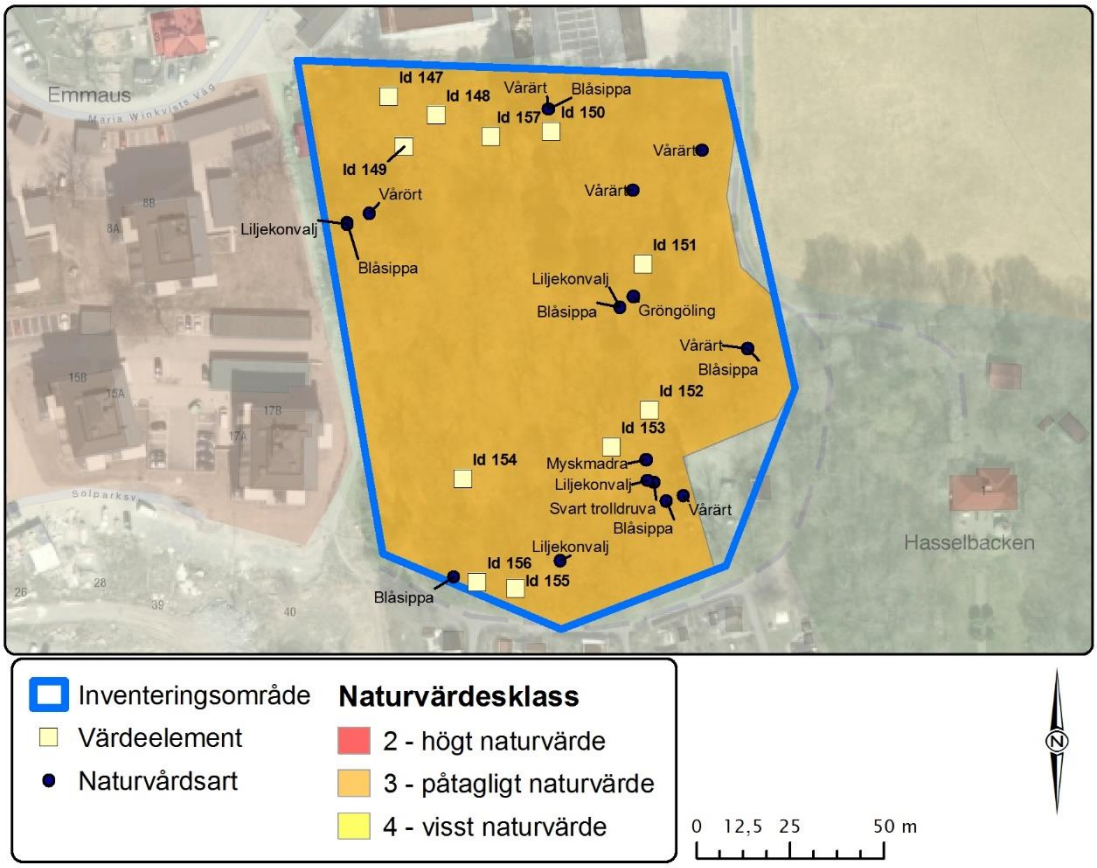

Figur 3. Naturvärdesobjekt, groddjursmiljöer och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 26.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 26, Solbacka strand. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ädellövskog	-

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x
Galium odoratum	Myskmadra	–	–	–	x	x
Actea spicata	Svart trolldruva	–	–	–	x	x
Lathyrus vernus	Vårärt	–	–	–	x	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av ädellövskog av ek med viss förekomst av gran, körsbär och lönn. I inventeringsområdets södra delar dominerar björk och hassel och hela inventeringsområdet kantas av björk och asp. Sporadiskt förekommer täta bestånd med lövuppslag av hassel och hägg. Skogen domineras av äldre spärrgreniga ekar, hålträd och grov död ved på marken. Flera av de nedre grenarna på de spärrgreniga träden har skadats, troligen till följd av förtätning av vegetationen.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Naturvärdesobjektet klassas till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde och det andra till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ädellövskog	Visst	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ädellövskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,5 ha
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Blåsippa *Hepatica nobilis*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, myskmadra *Galium odoratum* (signalart), svart trolldruva *Actaea spicata* (signalart), vårärt *Lathyrus vernus* (signalart).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde, på grund av det rika beståndet av äldre ekar, vilka kan fungera som substrat för många organismer. Biotopvärdet klassas till påtagligt biotopvärde med avseende på strukturer av åldersfördelning på träden samt den luckighet som bildas av de spärrgreniga ekarna. I naturvärdesobjektet finns även flera värdeelement i form av både stående och liggande död ved. Signalarterna svart trolldruva, vårärt och myskmadra noterades i naturvärdesobjektet, vilka är signalarter för näringsrik ekskog och tillsammans med övriga naturvårdsarter bidrar till att artvärdet klassas som visst artvärde.

Figur 4. Naturvärdesobjektet har flera biotopkvaliteter så som äldre ekar, högstubbar, hålträd och stenmurar vilka alla bidrar till ökad biologisk mångfald.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 11 värdeelement, främst i form av grov ek och hålträd av ek, men även i form av en torraka och stenmurar (figur 3, tabell 6). Grov död ved på marken och stenmurar är värdefulla strukturer för groddjur. Avståndet till närmaste lekvatten, som bör vara Långgarnsviken, är knappt 500 meter. Det gör att vanlig padda mycket troligt skulle kunna utnyttja inventeringsområdet för födosök och som viloplats tack vare de lämpliga strukturerna.

Figur 5. Ett av värdeelementen som identifierades var ett hålträd med mulm.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
147	Grov ek
148	Grov ek
149	Hålträd ek
150	Torraka
151	Hålträd av tjock ek
152	Hålträd ek
153	Grov ek
154	Mycket grov ek
155	Grov ek
156	Stenmur
157	Ek med håligheter

Slutsatser

Generella slutsatser

De påtagliga naturvärdena som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till de grova ekar som finns i objektet. Den rika förekomsten av värdeelement och naturvårdsarter har positiv betydelse för biologisk mångfald dels genom att vara värd för flertalet arter så som vedlevande insekter och kryptogamer dels fungera som skydd och födosöksmiljö för groddjur och fåglar exempelvis. Inventeringsområdet utgör genom sitt läge i det omgivande landskapet en viktig länk mellan de kluster av grönområden som finns i Fågelsången, Långarn och Grind. En fördjupad inventering av vedlevande insekter och kryptogamer skulle innebära att flertalet rödlistade arter kan påträffas och därmed höja naturvärdesklassningen ytterligare.

Områdets koppling till andra naturområden

Tätortens urbanisering har lett till en fragmentering av grönområden, där det aktuella inventeringsområdet har blivit isolerat. Trots detta finns goda spridningsmöjligheter mellan flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången, Långarn och Grind. På grund av inventeringsområdets position utgör det en viktig länk mellan dessa områden där spridningsmöjligheterna annars hade varit starkt begränsade. Vikten av Solbackas position förstärks även av att dess naturtyp med ekdominerad lövskog samt dess naturtypsarter återfinns i både Grind och Långgarn. Vid exploatering av Solbacka hade avståndet mellan dessa områden nästintill fördubblats, vilket försvårar spridningsmöjligheterna. Denna spridningsbegräsning kan bli exponentiell, inte minst för insekter och mollusker som är typiska för lövskogsmiljöer. Inventeringsområdena i Fågelsången domineras framförallt av barrskog, men även där med inslag av löv. Konnektivitet mellan dessa områden är således också av vikt.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas till de äldre ekarna samt spara yngre exemplar för att skapa en stabilitet vid generationsskifte samt kontinuitet av äldre ek. Detsamma gäller för de hålträd av ek finns i området, som hyser viktiga habitat för vedlevande insekter och kryptogamer. Åtgärder för att underlätta spridningsmöjligheten mellan Fågelsången, Långarn och Grind bör, vid eventuell exploatering, inrättas.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

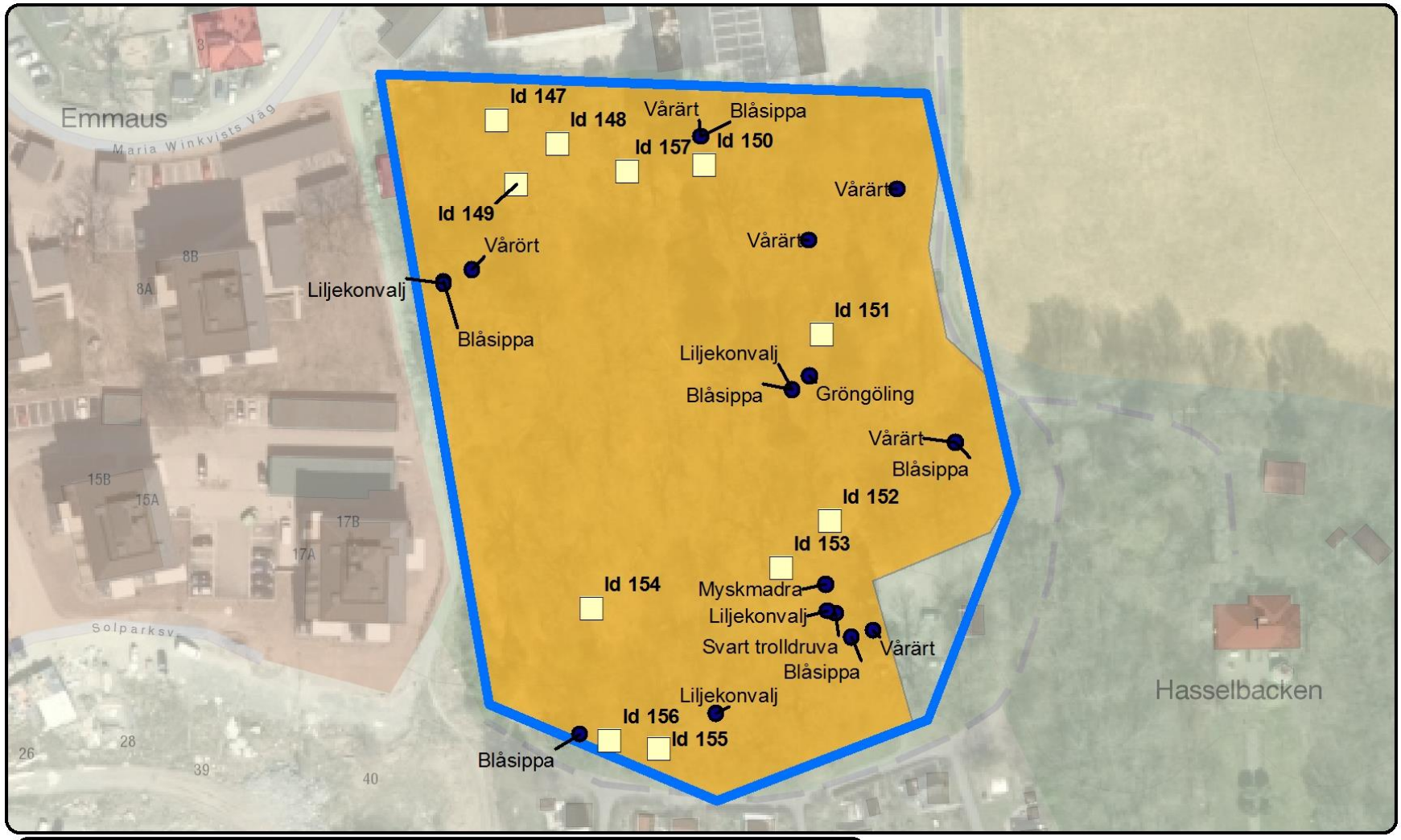

Inventeringsområde

Värdeelement

Naturvårdsart

Naturvärdesklass

2 - högt naturvärde

3 - påtagligt naturvärde

4 - visst naturvärde

0 12,5 25 50 m

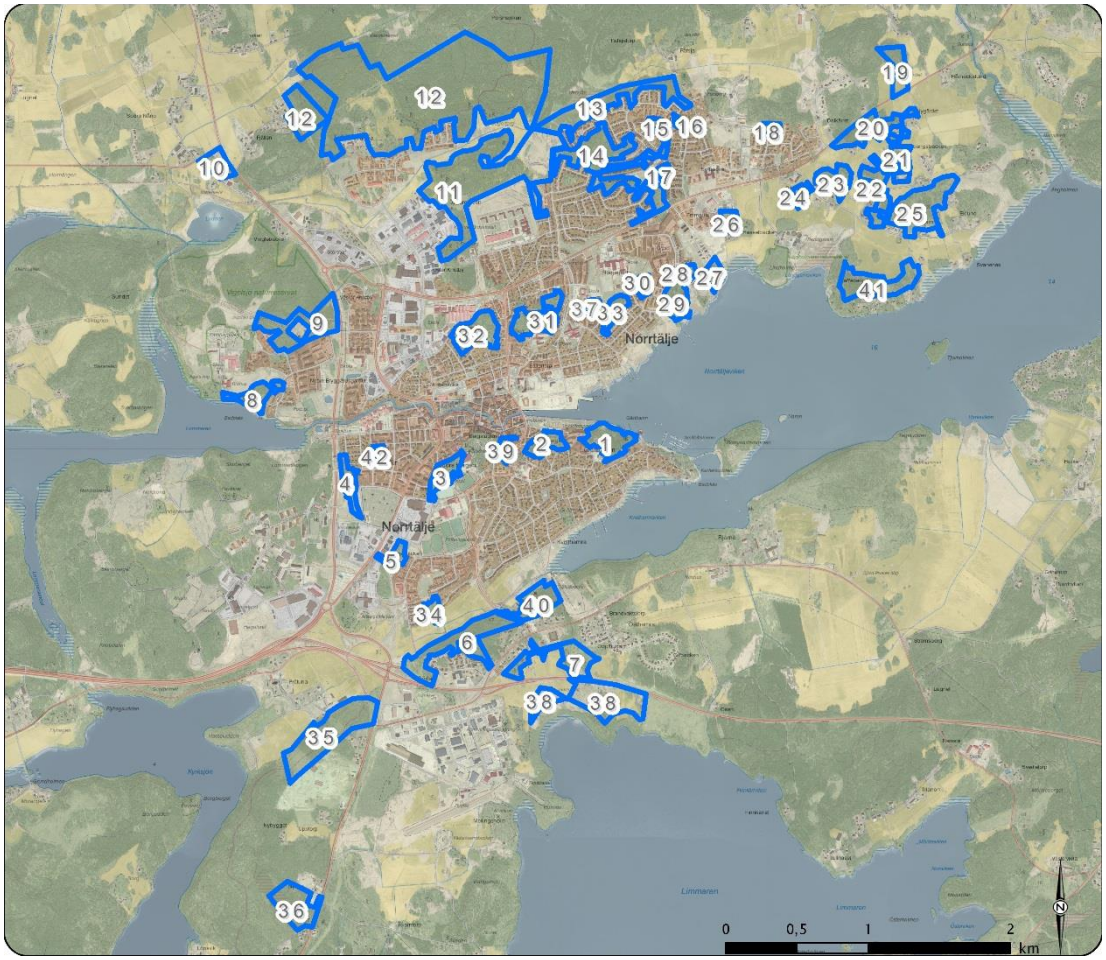

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 27, Tälje 3:57

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Segerlind

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 14
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15
Bilaga 1 Karta 16

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 27 Tälje 3:57 identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. De påtagliga naturvärdena som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till de grova ekar som finns i naturvärdesobjektet. Den rika förekomsten av biotopkvaliteter och värdeelement har positiv betydelse för biologisk mångfald. Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet utgör en viktig del för att underlätta spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av inventeringsområden i Grind men även mellan naturreservatet Lindholmen och nyckelbiotopen i öster.

Spridningsmöjligheterna är även goda för naturtypiska arter då lövskogsmiljöer finns i intilliggande inventeringsområden, både väster och norr om området. Inventeringsområde 27 samt 28 utgör en viktig del i Grind-klustret då de båda har naturvärdesklassning 3, samt hyser samma naturtyp och naturvårdsarter. I ljuset av detta, blir dessa två områden viktiga för varandra, framförallt gällande spridningsmöjlighet, då avståndet mellan dem är på ca 100 meter.

Det finns även viktiga linjära element mellan inventeringsområde 27 och 26, vilket är viktigt för spridningsmöjligheten för insekter och mollusker. Detta är av betydelse då område 26 är samlingspunkten för klusterområdena Grind, Fågelsången och Långgarn.

Vid eventuell exploatering av inventeringsområde 27 bör hänsyn till de äldre samt yngre ekar tas. Detta är för att skapa en stabilitet och kontinuitet av viktiga substrat, i detta fall, äldre ekar. Samma sak gäller för de döda ekarna i området, som är viktiga substrat för flertalet organismer. Det kommer även att vara viktigt att främja spridningsmöjligheten

mellan inventeringsområde 28 och 26. Inventeringsområde 28 kommer då att vara beroende av inventeringsområde 26, då det blir det närmsta område med samma naturtyp, vilket nästintill trefaldigar avståndet jämfört med inventeringsområde 27.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

Inventeringsområde 27 ”Tälje 3:57” är beläget i Norrtälje stad vid norra Norrtäljevikens norra strand (figur 1). Inventeringsområdet ligger i närheten av inventeringsområde 28 ”Axgatan”, inventeringsområde 29, ”Grindskogen” och inventeringsområde 26, ”Solbacka strand” (figur 2).

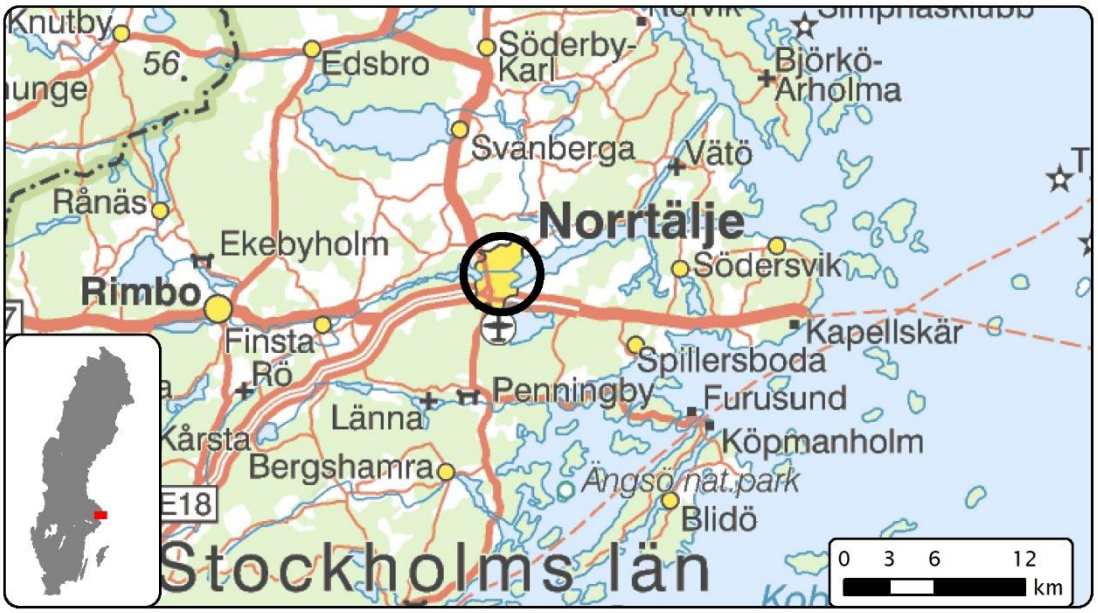

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

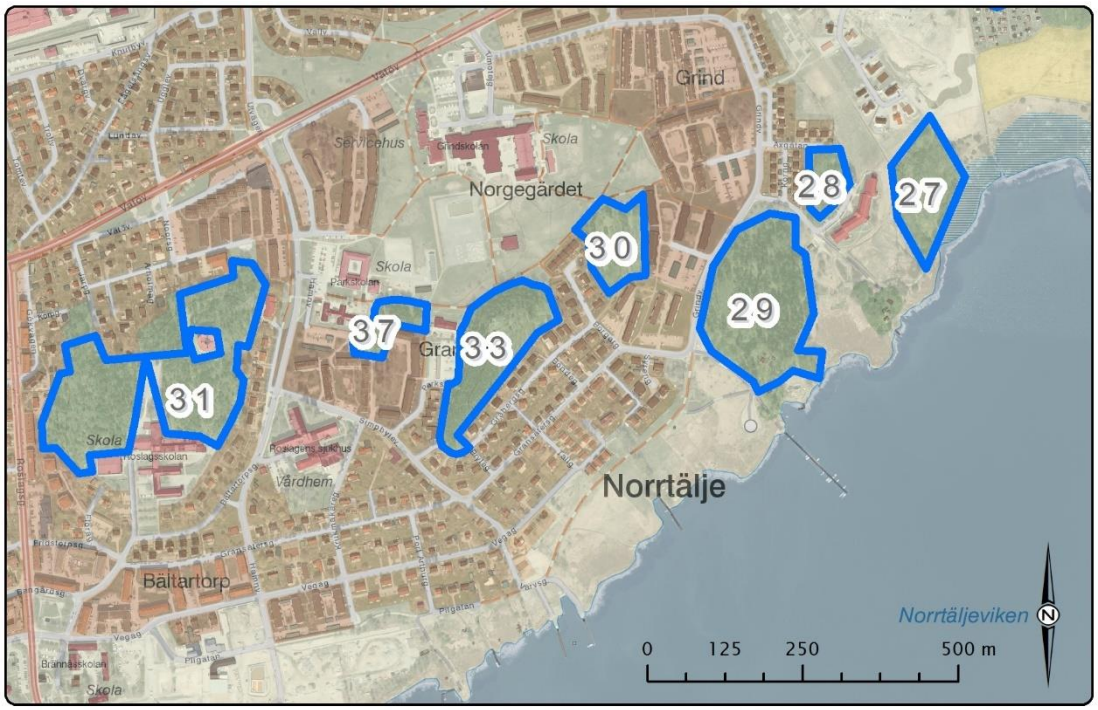

Figur 2. Inventeringsområde 27 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av inventeringsområden vid Grind.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 31 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet. Inventeringsområdet är beskrivet i Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som stränder, skog och gräsytor viktiga för rekreation, naturvärden, förskola och äldreboende. Uttagen från Artportalen visar att buskskvätta har observerats i inventeringsområdet. Buskskvätta är en art som är upptagen i den svenska rödlistan som ”Nära hotad” (NT) och är även fridlyst enligt 4§ Artskyddsförordningen (tabell 2). Strax utanför inventeringsområdet längs den östra kanten finns ett våtmarksområde som klassats i VMI Grundinventeringen som vassar med vissa naturvärden. Några hundra meter öster om inventeringsområdet finns en nyckelbiotop med bland annat lunglav inrapporterat, likaså finns Lindholmens naturreservat i sydost. Naturreservatet har en artrik flora med bland annat tandrot, lundelm och Adam och Eva.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1 ha, vilket utgör ca 62% av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekt beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

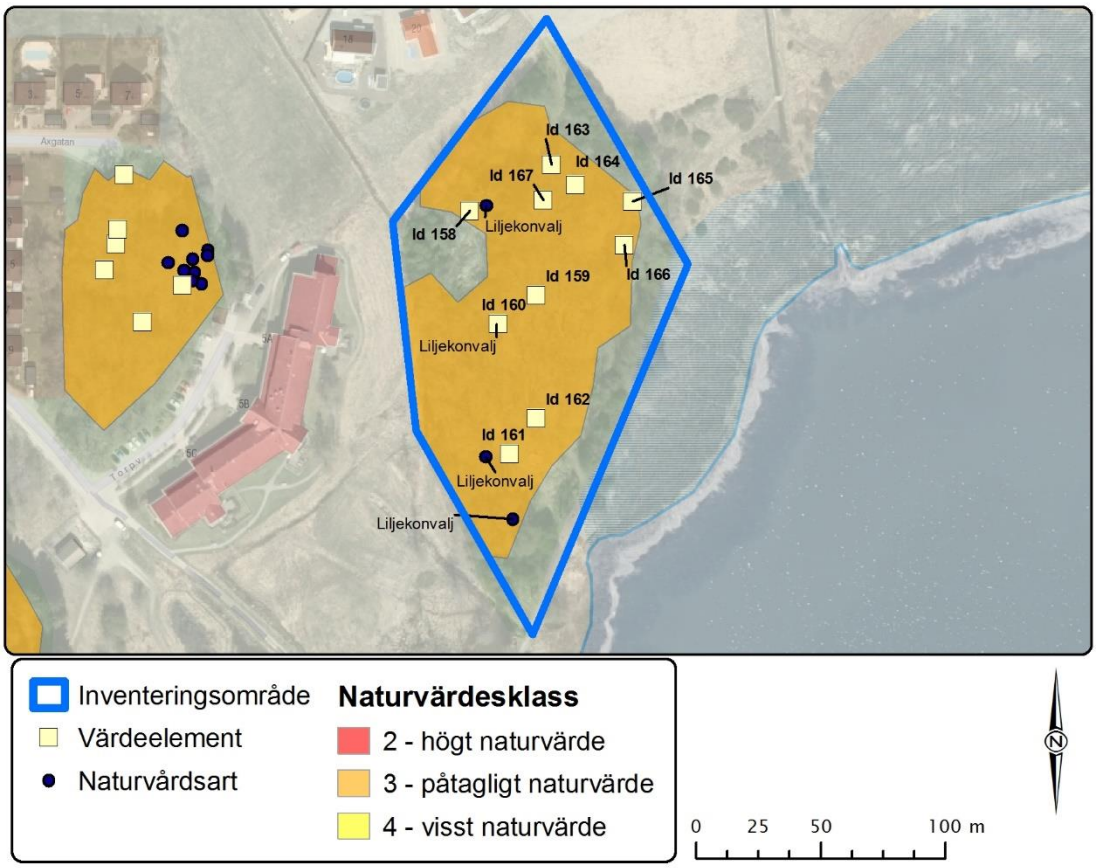

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 27.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 27, Tälje 3:57. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ädellövskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av ädellövskog av ek med viss förekomst av lönn, asp, hägg, hassel och lönn. Över stora delar av inventeringsområdet finns grova ekar, både levande och döda, som ger karaktär åt området. Flera ekar har grova knotiga stammar och vidsträckta kronor vilket ger en indikation på en lång trädkontinuitet och friställda träd. Under senare tid har naturvårdsröjningar utförts för att åter hugga fram de stora ekarna. Grön spiklav tillsammans med gulmjöl är båda lavar som påträffades på stammar av de grövre ekarna. Dessa arter är vanliga på ek men gulmjöl indikerar att det kan finnas naturvårdsarter. Inga naturvårdsarter påträffades dock under inventeringen, vilket kan bero på att ekarna har stått beskuggade under en lång tid och att naturvårdsarter inte hunnit etablera sig efter de röjningar som utförts.

Fältskiktet består av daggkåpa, skogsnäva, nejlikrot, träjon, liljekonvalj tillsammans med brudbröd, kråkvicker och kungsmynta. I området närmast vassen växer klibbal och älggräs och i de västra delarna finns en berghäll med kärleksört, getrams, gulmåra och bergsyra.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Naturvärdesobjektet klassas till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ädellövskog	Obetydligt	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ädellövskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1 ha
Artvärde: Obetydligt
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Liljekonvalj *Convallaria majalis*.
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde, med tanke på det rika beståndet av äldre ekar, både levande och döda. Dessa ekar kan fungera som substrat för många organismer. Biotopvärdet klassas till påtagligt biotopvärde med avseende på trädens åldersfördelning samt den luckighet som bildas av de spärrgreniga ekarna. Även

brandljud, död ved i olika fraktioner och hålträd med mulm är strukturer som är positiva för biologisk mångfald och ökar biotopvärdet. I naturvärdesobjektet finns flera värdeelement i form av både stående och liggande död ved, hålträd och torrakor. Artvärdet bedöms som obetydligt men med hänvisning till de påtagliga biotopvärdena borde fler naturvårdsarter gå att finna, möjligen genom mulmprov, insektsfällor, svampinventering på hösten och om de grova ekstammarna får stå solbelysta under ett antal år kan en kryptogamflora av naturvårdsarter etableras.

Figur 4. Det identifierade naturvärdesobjektet består av flera stora ekar och luckigt trädskikt.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 10 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6. Inventeringsområdet angränsar till Norrtäljeviken där en bred strandzon finns. Denna strandzon kan vanlig padda använda som lekområde, om så är fallet används med stor säkerhet inventeringsområdet som födosöksmiljö och viloplats. I inventeringsområdet finns strukturer som har nämnts som värdeelement men även blockigheten i marken erbjuder viktiga hålrum för groddjur att utnyttja dagtid.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
158	Torraka
159	Hålträd ek
160	Död ved
161	Brandljud på ek
162	Grov ek
163	Död ek
164	Grova ekar
165	Död ved
166	Död ved av ek
167	Döda ekar

Figur 5. Fler värdeelement påträffades under inventeringen 2018 och två av dem var hålträd med mulm och grova ekar. Till vänster syns hålträdet och till höger syns en av flera riktigt grova ekar.

Slutsatser

Generella slutsatser

De påtagliga naturvärdena som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till de grova ekar som finns i naturvärdesobjektet. Den rika förekomsten av biotopkvaliteter i form av blockighet, vidkroniga ekar och luckighet i trädskiktet tillsammans med flera värdeelement som död ved, hålträd och torrakor har positiv betydelse för biologisk mångfald. Inventeringsområdets läge vid Norrtäljevikens strand utgör en viktig del för eventuella groddjur samtidigt som områdets läge i landskapet underlättar spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av inventeringsområden i Grind men även mellan naturreservatet Lindholmen och nyckelbiotopen i öster.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområde 27 ingår i ett kluster (Grind) av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Spridningsmöjligheterna är även goda för naturtypiska arter då lövskogsmiljöer finns i intilliggande inventeringsområden, både väster och norr om området. Inventeringområde 27 samt 28 utgör en viktig del i Grind-klustret då de båda har naturvärdesklassning 3, samt att båda består av ekbackar. Antalet naturvårdsarter är ringa i de bägge områdena, troligtvis på grund av att solinstrålningen till trädstammarna inte varit tillräcklig. I ljuset av detta, blir dessa två områden viktiga för varanda, framförallt gällande spridningsmöjlighet, då avståndet mellan dem är på ca 100 meter.

Det finns även viktiga linjära element mellan inventeringsområde 27 och 26, vilket är viktigt för spridningsmöjligheten för insekter och mollusker. Detta är av betydelse då område 26 är samlingspunkten för klusterområderna Grind, Fågelsången och Långgarn, samtidigt som en högre mängd naturvårdsarter påträffades i område 26.

Vid eventuell exploatering av inventeringsområde 27 bör hänsyn till de äldre samt yngre ekar tas. Detta är för att skapa en stabilitet och kontinuitet av viktiga substrat, i detta fall, äldre ekar. Samma sak gäller för de döda ekarna i området, som är viktiga substrat för flertalet organismer. Det kommer även att vara viktigt att främja spridningsmöjligheten mellan inventeringsområde 28 och 26. Inventeringsområde 28 kommer då att vara beroende av inventeringsområde 26, då det blir det närmsta område med samma naturtyp, vilket nästintill tredubblar avståndet jämfört med spridningsavståndet till inventeringsområde 27.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

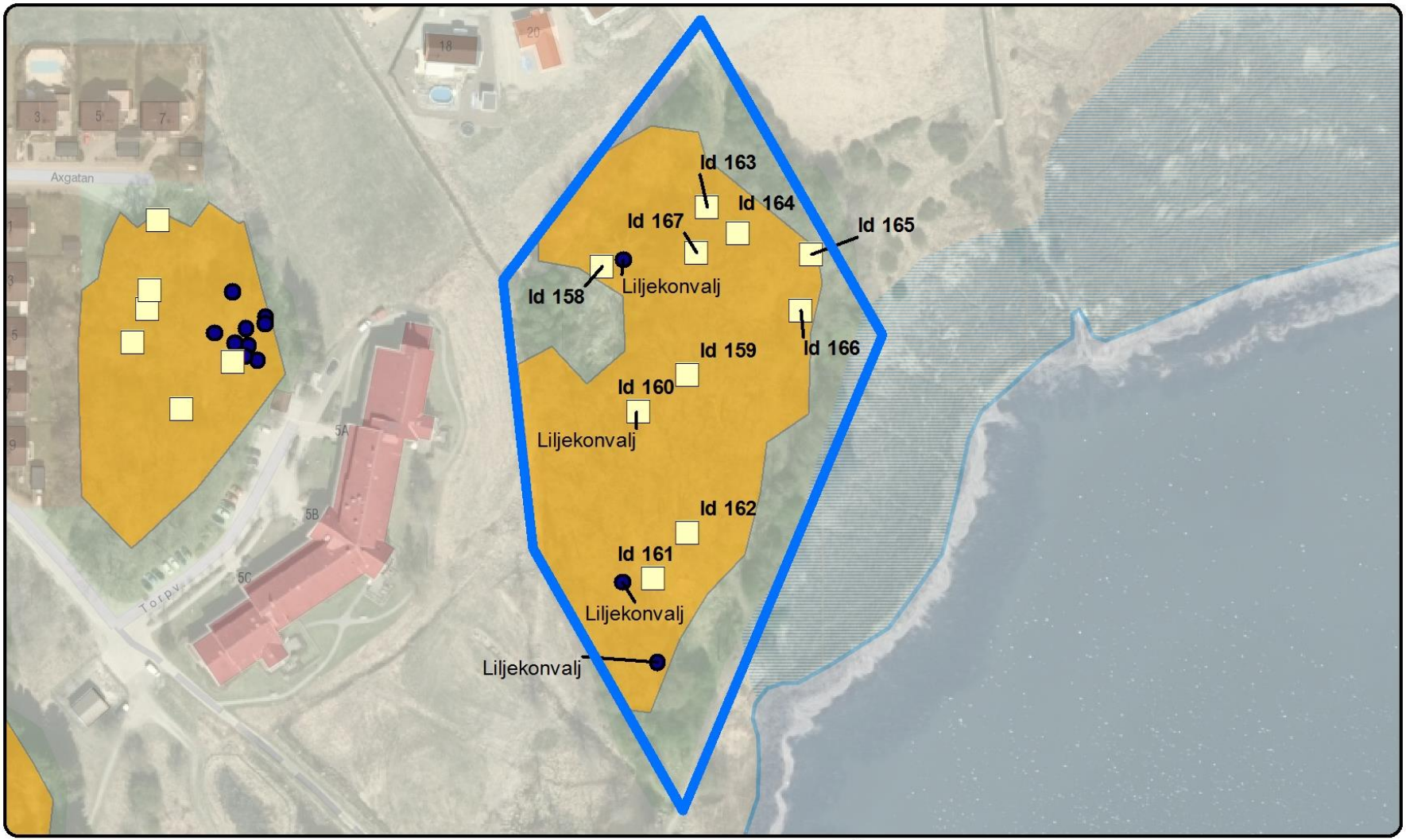

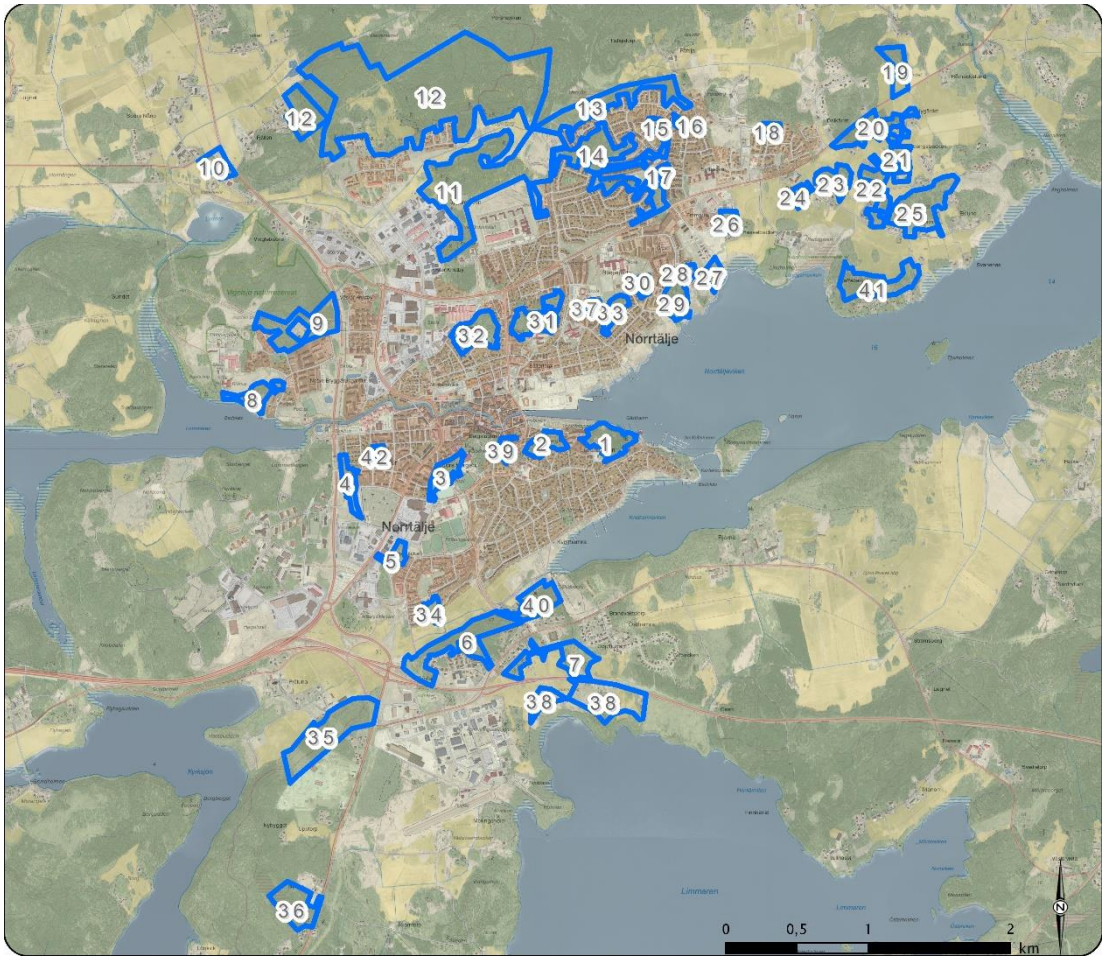

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 28, Axgatan

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Naturvärdesobjekt 10
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15
Bilaga 1 Karta 16

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Sandra Nilsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 28 Axgatan identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Inventeringsområdet består till stor del av ekskog med hasselbuketter. Det finns flera äldre ekar, men även efterträdare liksom föryngring. Det förekommer även hasselbuketter med varierande ålder med äldre samt yngre träd. Området är något upphöjt och förekomst av stenar tyder på att området tidigare varit en åkerholme.

Goda spridningsmöjligheter mellan inventeringsområde 28 och 27 finns, då de både hyser liknande naturtyp samt värdefull flora och strukturer. Tillsammans utgör de lövskogsområdet i Grind-klustret och är därmed av stor vikt för varandras hållbarhet. Vid eventuell exploatering bör hänsyn visas till de äldre ekarna, samt att spara yngre exemplar för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre ekar. Detsamma gäller för de askar i området, då det är en rödlistad och starkt hotad art. Åtgärder för att stärka spridningsmöjligheter mellan inventeringsområde 27 och 26 bör inrättas, för att bevara lövskogsområde i denna del av Norrtälje stad.

Om önskan är att bevara och gynna de befintliga naturvärdena i objektet, bör en skötselplan tas fram; då området nu riskerar att växa igen och de påträffade naturvärdena försvinner.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma

tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 28 ”Axgatan” är beläget i den östra delen av Norrtälje stad, strax norr om Norrtäljeviken. Området ligger mellan objekt med id nr 27 och 29. Området domineras av lövskog, främst ek samt hassel, och är något blockigt. I norr kantas området av åkermark och resterande omgivning består av bebyggelse.
(figur 2).

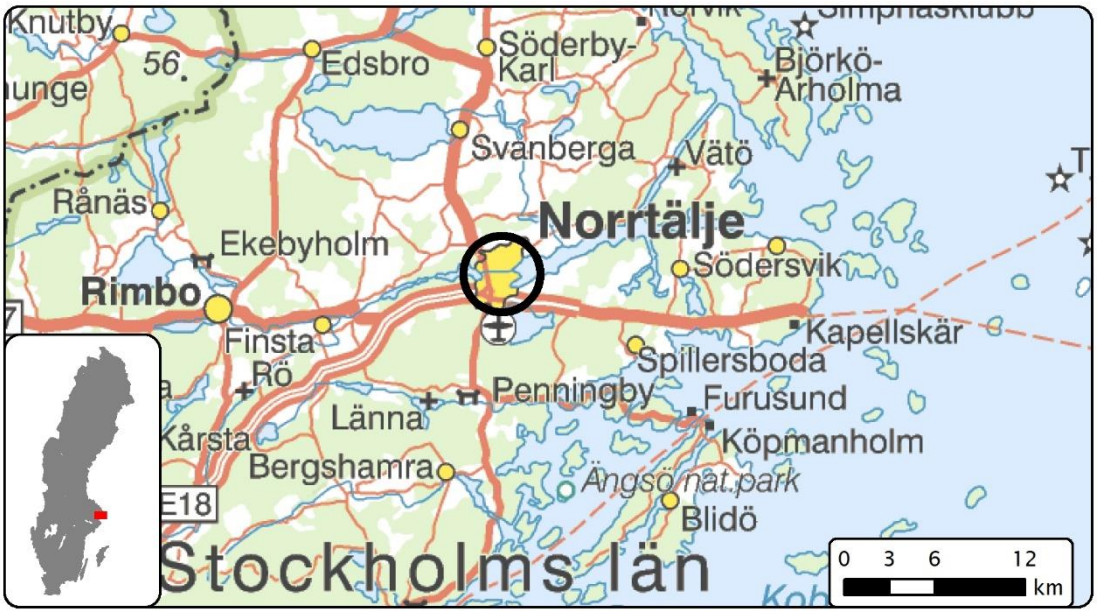

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

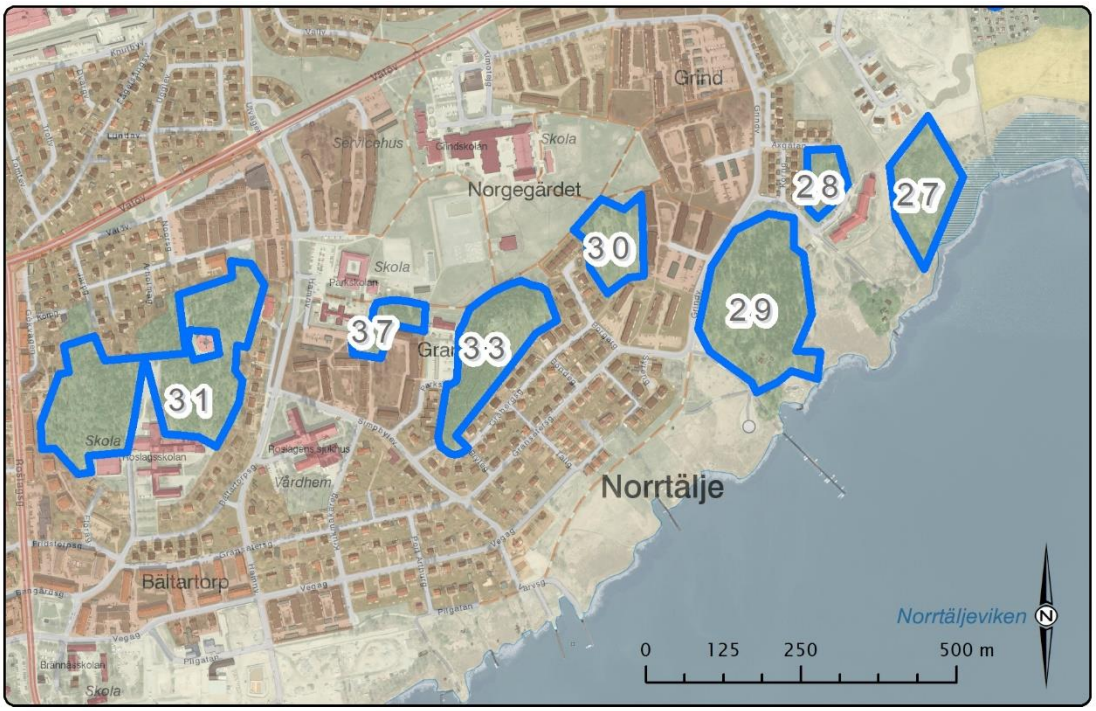

Figur 2. Inventeringsområde 28 är beläget i de nordöstra delarna av Norrtälje stad och angränsar till två flera andra inventeringsområden.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 6 juni 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Resultat

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juni månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under maj månad är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att bedömningen

vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar på hösten eller tidigblommande vårarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 28, Axgatan är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Utifrån förstudien framkom att inga rödlistade eller fridlysta arter har påträffats inom området. Det förekommer inga skyddade områden och inga inventeringar har tidigare utförts. Sydost om inventeringsområdet sträcker sig ett vassområde som inventerades under våtmarksinventeringen och bedömdes ha vissa naturvärden (figur 3).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, som bedömdes ha påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 1). Objektet utgörs av lövskog med ek och hassel. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 39, Tälje 4:15. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ekskog med hassel	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x
Taxus baccata	Idegran	–	–	–	x	x
Microbregma emarginatum	Granbarkgnagare	–	–	–	–	x
Ulota crispa	Krushättemossa	–	–	–	x	x
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet hade naturvärdesklass 3 (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ekskog med hassel	Visst	Påtagligt	3

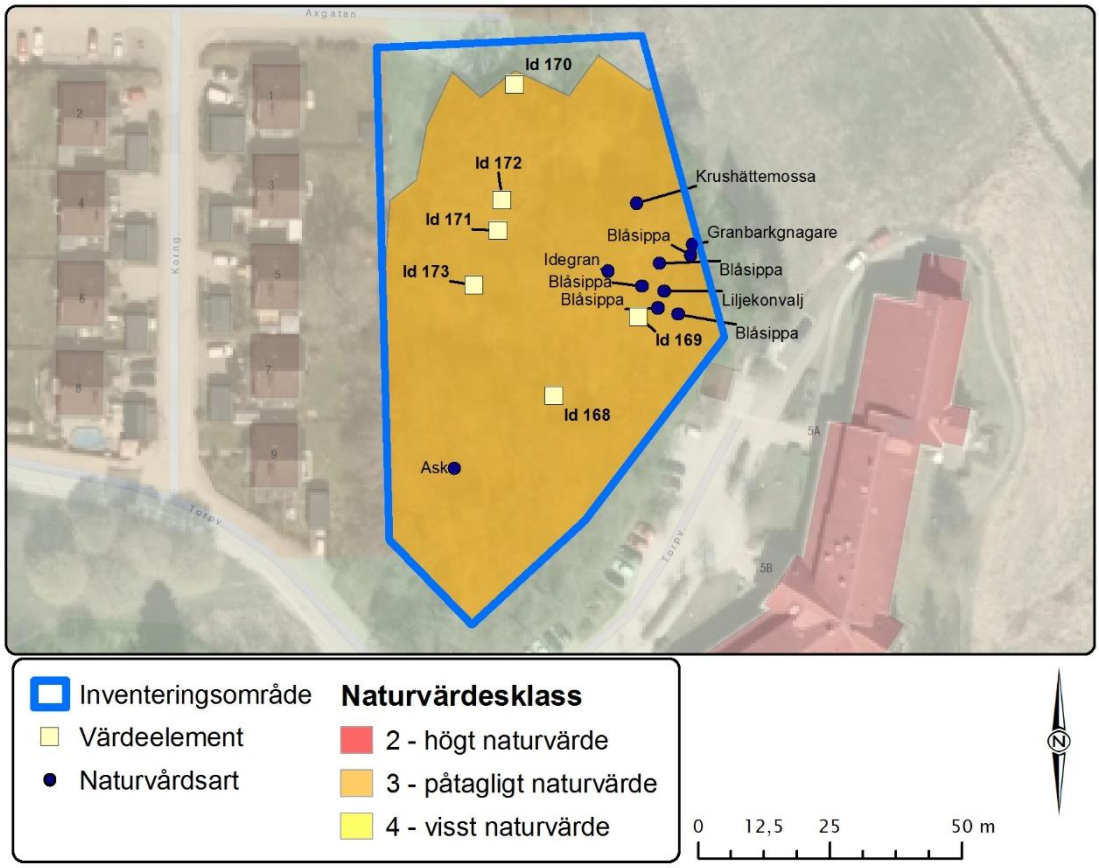

Figur 3. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 28. Id-nummer anges för objektet och naturvärdesklass är markerat med färg (endast ett objekt, med klass 3 – påtagligt naturvärde påträffades dock i området).

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

I det följande beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ekskog med hassel

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,6 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: **blåsippa** *Hepatica nobilis*, **liljekonvalj** *Convallaria majalis*, idegran *Taxus baccata* (signalart), granbarkgnagare *Microbregma emarginatum*, krushättemossa *Ulota crispa* (signalart), ask *Fraxinus excelsior* (EN) (bristfällig koordinatnoggrannhet).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 består av ek med hasselbuketter. Objektet har ett varierande träd- och buskskikt med asp, hagtorn, nyponros, sälg, hägg, snöbär, skogstry, hallon, körsbär, rönn och enstaka gran. Enstaka unga exemplar av ask (EN) återfinns även. Inom objektet står flera hagmarksekar samt ett par grova ekar. På grund av det uppväxande träd- och buskskiktet

kan ekarna påverkas negativt i framtiden. Flera äldre hasselbuketter förekommer, främst i den nordöstra delen, men enstaka exemplar påträffas i mitten av objektet. Delar av objektet har tidigare varit mer öppna, men är idag under igenväxning med sly av b.la. hägg. En mindre idegran påträffas, men även den håller på att försvinna i slyuppväxningen. Det förekommer död ved b.la. solbelyst torraka av ek samt en hög med döda grenar och stammar av hassel. Andra strukturer av betydelse är en solbelyst häll, som dock håller på att växa igen med mossa.

Objektet har spår av mänsklig aktivitet då, bland annat, stubbar av grov ek, men även stubbar av hassel påträffas. I närheten av fastigheter har skogen använts som upplag med kompost från trädgård t.ex. löv och döda växter.

Markskiktet består av bland annat midsommarblomster, stinknäva, vintergröna, gulmåra, vitmåra, stormåra, hundäxing, hundkäx, kirskål, hallon, brudbröd, humleblomster, rödklöver och ängskavle. Blåsippa förekommer rikligt i hela objektet, men främst i den norra delen, och liljekonvalj påträffas.

Biotopvärdet är påtagligt med avseende på de grova ekar som finns spridda i objektet tillsammans med hasselbuketter. Troligen har området använts som skogsbete vilket bör innebära att en värdefull fröbank med hagmarksväxter kan finnas i marken. Utan skötsel kan dessa värden emellertid riskera att försvinna i framtiden. Med rätt skötsel kan dock biotopvärdet höjas i hela objektet. Artvärdet är klassat som visst artvärde då det förekommer naturvårdsarter som signalerar näringsrik ekskog.

Figur 4. Ekar och hasselbuskar i naturvärdesobjekt 1.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 8 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
168	Dödveddeponi med gamla grenar från hassel
169	Död ved av ek
170	Stenhäll. Solexponerad
171	Grov ek
172	Grov ek
173	Grov död ek. Stående. Solbelyst

Slutsatser

Generella slutsatser

Naturvärdesobjektet är klassat som naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, men kan troligtvis uppnå en högre naturvärdesklass vid rätt skötsel. Området har spår av skogsbete men är nu satt i igenväxning. Det påtagliga naturvärdet består till största delen av de grövre ekarna och äldre hasselbuketterna, men det förekommer även bärande träd och nektarproducerande buskar. Markfuktigheten är relativt låg men närheten till Norrtäljeviken och den bitvis täta vegetationen bidrar till att området kan vara lämpligt som groddjursmiljö, särskilt med tanke på vanlig padda som kan använda Norrtäljeviken som lekvatten.

Områdets koppling till andra naturområden

Objektet är något isolerat i landskapet men tillsammans med omgivande områden utgör det ett viktigt lövinslag (om än fragmenterat). Inventeringsområde 28 ingår i Grind-kluster där det, tillsammans med område 27, utgör lövskogsområdet med ek i detta kluster. Med ett avstånd på ca 100 meter, gränsar objektet till inventeringsområde 27, vilket är bra för spridningsmöjligheterna. Båda objekten har naturvårdsklassning 3, liknande värdefull flora och strukturer. Vid en eventuell exploatering skulle avståndet till närmsta område, med liknande naturtyp, bli tre gånger så stort. Inventeringsområde 28 och 27, är således viktiga för varandra och för hela Grind-klustret.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn visas till de äldre ekarna, samt att spara yngre exemplar för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre ekar. Åtgärder för att stärka spridningsmöjligheter mellan inventeringsområde 27 och 26 bör inrättas, för att bevara ett mer sammanhängande lövskogsområde i denna del av området.

Om önskan är att bevara och gynna de befintliga naturvärdena i objektet, bör en skötselplan tas fram; då området nu riskerar att växa igen och de påträffade naturvärdena försvinner.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder.

Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

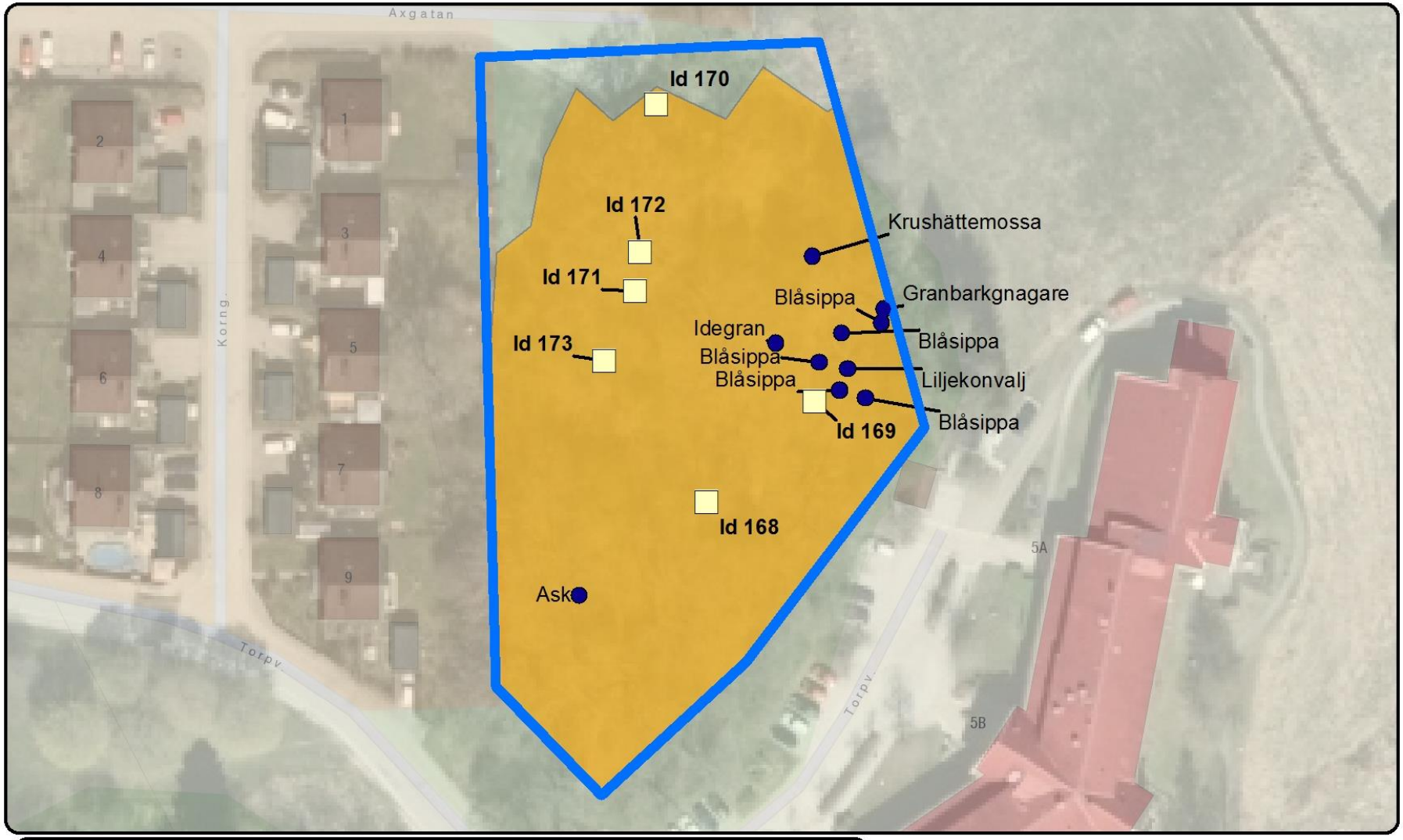

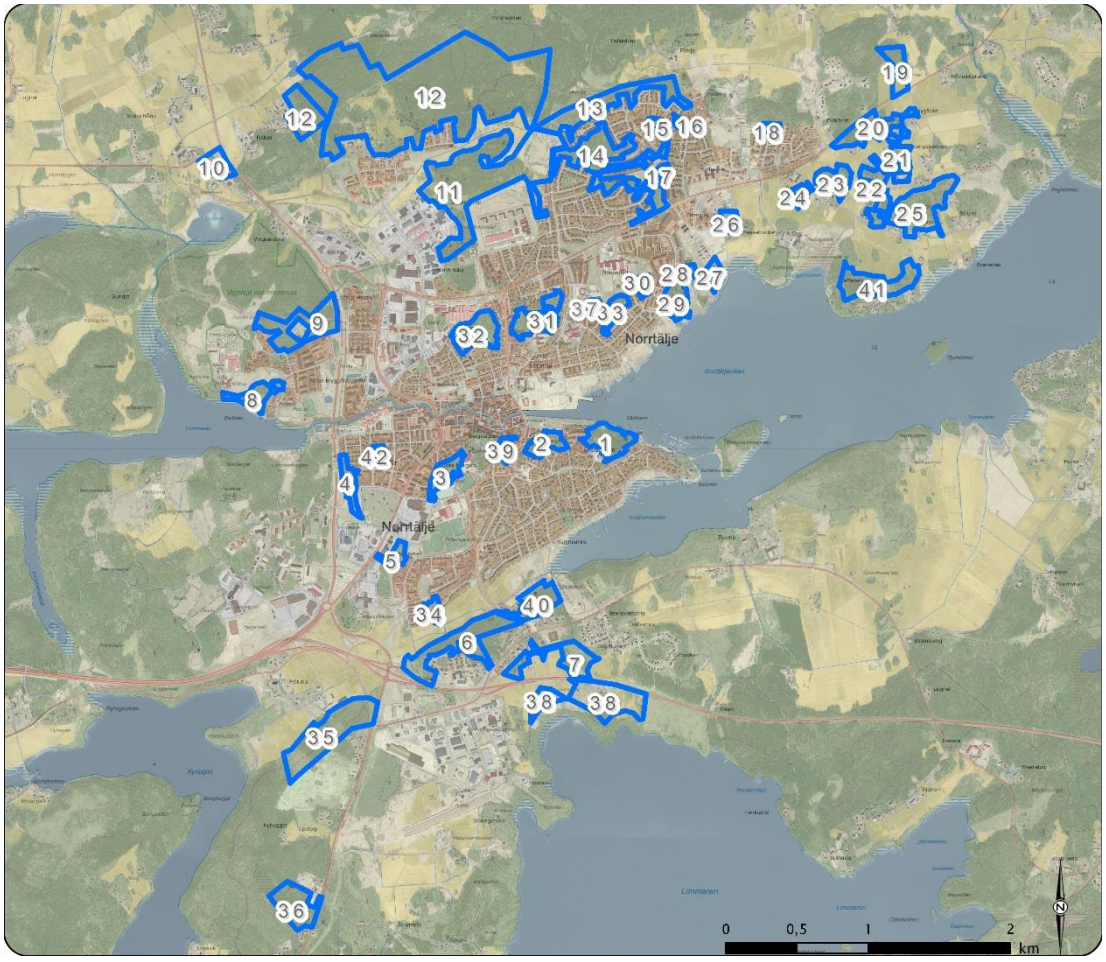

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 29, Grindskogen

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 14
Generella slutsatser 14
Områdets koppling till andra naturområden 14
Referenser 16
Litteratur 16
Datakällor 16
Bilaga 1 Karta 17

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 29 Grindskogen identifierades, under föreliggande inventering, ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Grindskogen utgörs av en uppvuxen lövrik barrblandskog med bryn av bärande buskar samt ett naturvärdesobjekt med ett flertal naturvårdsarter, samt flera registrerade observationer av rödlistade fåglar inom objektet. Då Grindskogen hyser en blandskog av löv- och barrträd, utgör den en viktig samlingspunkt i Grind-klustret. Väster om Grindskogen domineras områdena av barrskog, medan i öster finns lövskogsområden. Grindskogen kan således hysa organismer från båda naturtyperna i de intilliggande områdena, och följaktligen ha en central roll i spridningsmöjligheterna mellan dessa områden. Detta, i kombination med dess ytskikt och de äldre tallarna, skapar Grindskogens unika roll i Grind-klustret och dess naturvärde.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas till de äldre tallar i området (bedöms överstiga 200 år), samt spara yngre exemplar för kontinuitet och stabilitet av äldre tall. Det bör även säkerhetsställas att området ej hyser häcknings- eller annars viktiga lokaler för de rödlistade fåglarna som tidigare registratas.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 29 ”Grindskogen” är beläget i Norrtälje stad vid Norrtäljevikens norra strand, och omges av Grindvägen i väster och norr, samt Torpvägen i öster. Området ligger direkt sydväst om det betydligt mindre inventeringsområde nr 28 ”Axgatan” (figur 2).

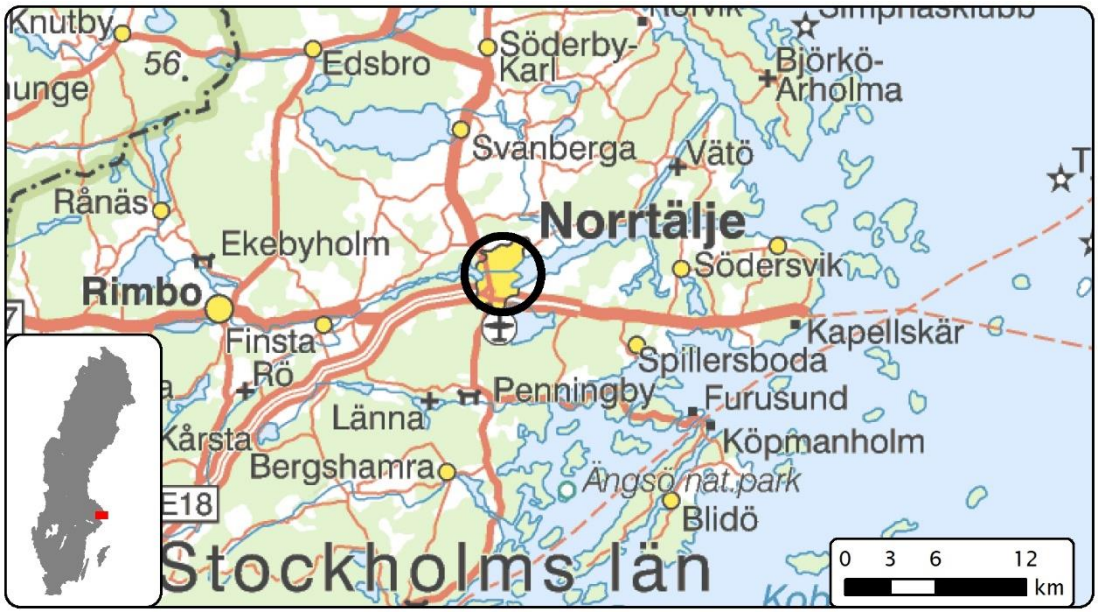

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

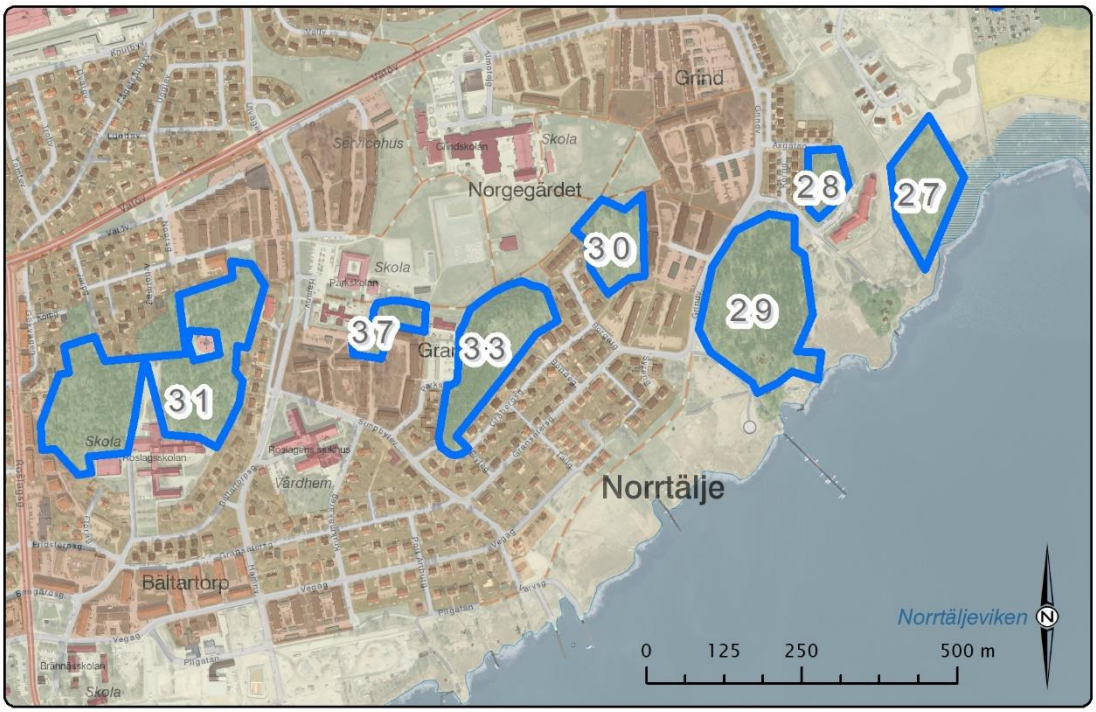

Figur 2. Inventeringsområde 29 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av flera inventeringsområden.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 14 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under maj månad är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar på hösten eller tidigblommande vårarter.

Resultat

Förstudie

Våtmarksobjektet som i den nationella våtmarksinventeringen (VMI) har namnet ”Vassar N Norrtäljeviken 2 km NO Norrtälje Centrum” ligger till största delen öster om inventeringsområdet, men 8 m^2 av VMI-objektets 15 hektar ligger inom inventeringsområdet. VMI-objektet har i den nationella våtmarksinventeringen tilldelats VMI kategori ”Vissa naturvärden”.

I artportalen finns 5 stycken fynd av naturvårdsarter arter inom inventeringsområdet. Arterna utgörs av havsörn, blå kärrhök, storspov, skräntärna samt sånglärka. Samtliga dessa arter är rödlistade i kategorin NT (nära hotad), vilket innebär att de är rödlistade, men inte hotade. För Havsörn och Skräntärna finns det nationella åtgärdsprogram. Samtliga arter utom skräntärna är listade i EU:s fågeldirektiv, och av dessa utgör havsörn och blå kärrhök arter där artskyddsförordningen anger att arterna enligt fågeldirektivet eller art- och habitatsdirektivet har ett sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden (fågeldirektivet) eller bevarandeområden (habitatdirektivet) behöver utses. Arten finns därmed upptagen i bilaga 1 till fågeldirektivet eller bilaga 2 till art- och habitatdirektivet. Ingen av arterna har rapporterats som häckande inom inventeringsområdet. Senaste observationsdatum från observationerna i artportalen är för havsörn 2003-04-04, blå kärrhök 2002-09-24, storspov 2003-07-13, skräntärna 2003-08-17 samt sånglärka 2006-04-24.

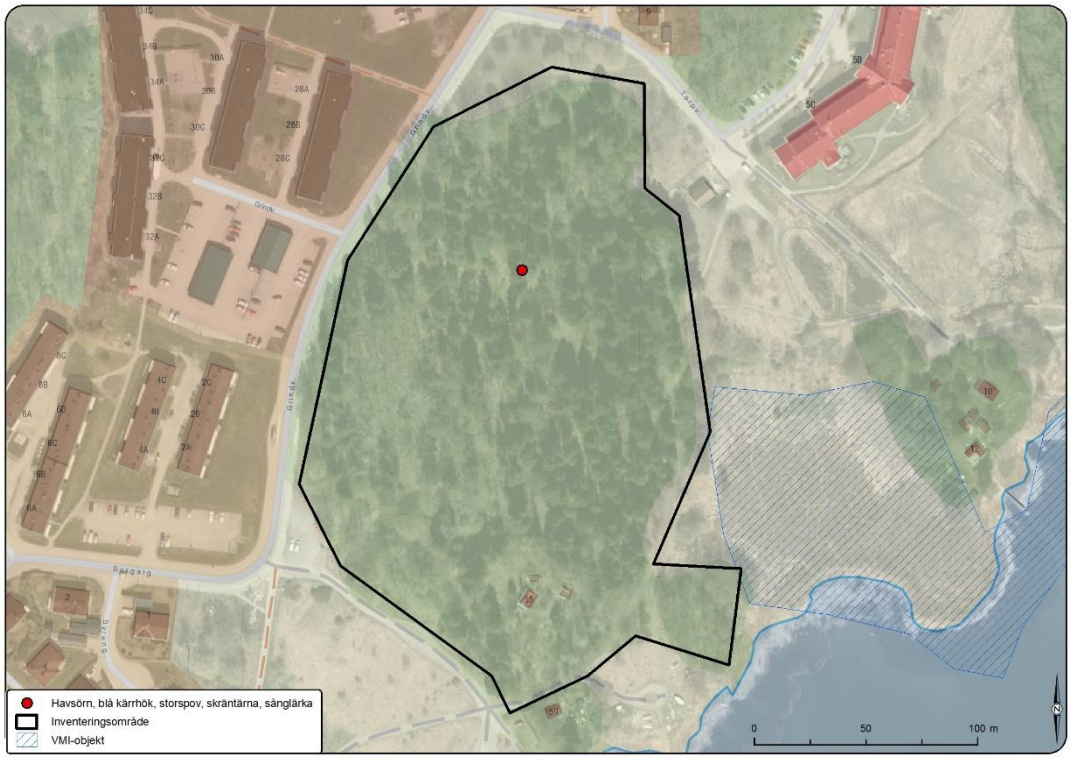

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden inom inventeringsområdet vid Grindskogen.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	X
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	x
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet bedömdes uppfylla kriterierna för naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde (figur 4, tabell 2). Naturvärdesobjektet utgörs av en äldre blandskog som har äldre tallar. Inom naturvårdsobjektet påträffades 3 stycken naturvårdsarter, varav två är fridlysta och två utgör av skogsstyrelsen utpekade signalarter. Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 1,7 ha, vilket utgör 44 % av inventeringsområdets 3,8 hektar. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt.

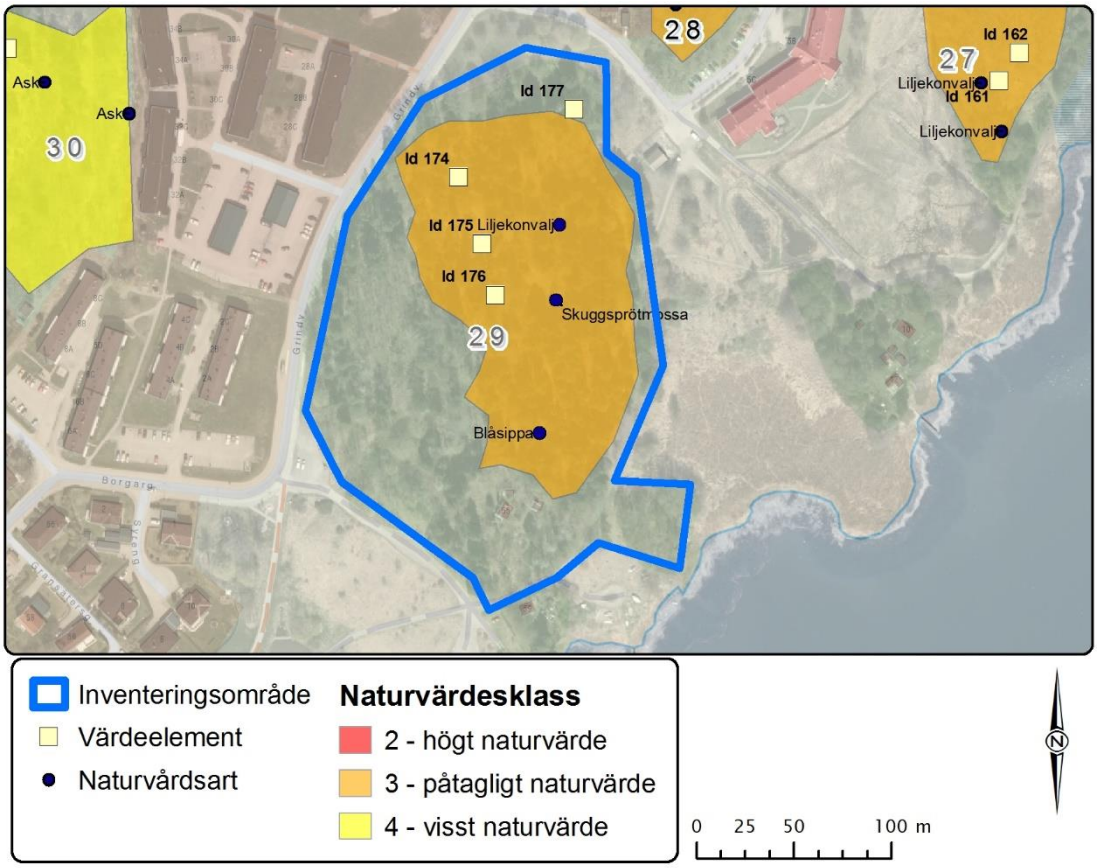

Figur 4. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet. Id-nummer anges för varje objekt och naturvärdesklass är markerat med färger (inga objekt med klass 1 – högsta naturvärde påträffades dock i området).

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Uppvuxen löv barrblandskog	Våtmarksinventeringen

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Eurhynchium striatum	Skuggsprötmossa	–	–	–	x	x
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet är beläget i Norrtälje stad vid Norrtäljevikens norra strand, Grindvägen avgränsar området i väster och i norr, samt att Torpvägen utgör avgränsning i öster. Vegetationen kännetecknas av uppvuxen barrblandskog med inslag av tall, björk, lönn, ek, al och rönn. Fältskiktet domineras av vitsippor och gullvivor. Områdets utgör ett undantag från den omkringliggande omgivningen som domineras av hårdgjorda ytor. De områden som ligger utanför naturvärdesobjektet saknar tillräckligt biotopvärde och artvärde för att tilldelas en naturvärdesklass. Närheten till Norrtäljeviken bidrar till att området kan vara lämpligt för groddjur, särskilt vanlig padda. Inga fynd av arten har dock rapporterats in till Artportalen från området

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Naturvärdesobjektet har tilldelats naturvärdesklass 3 (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Uppvuxen barrblandskog med lövinslag	Påtagligt	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Barrblandskog med lövinslag

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,7 hektar
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Skuggsprötmossa *(Eurhynchium striatum)*, blåsippa *(Hepatica nobilis)*, **liljekonvalj** *(Convallaria majalis)*, **havsörn** *Haliaeetus albicilla* (NT, bilaga 1) (Artportalen), **blå kärrhök** *Circus cyaneus* (NT, bilaga 1) (Artportalen), **storspov** *Numenius arquata* (NT) (Artportalen), **skräntärna** *Hydrprogne caspia* (NT) (Artportalen), **sånglärka** *Aladula arvensis* (NT) (Artportalen).
Tidigare inventering: Våtmarksinventeringen

Naturvärdesobjektet utgörs av uppvuxen barrblandskog med lövinslag med två äldre tallar som bedöms överstiga 200 år i ålder. Objektet har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde med avseende på de gamla tallarna och andelen naturvårdsarter som påträffades. Biotopvärdet har bedömts till påtagligt biotopvärde på grund av flera gamla tallar som kan vara substrat för den rödlistade svampen tallticka. Tallticka har inte noterats i området men biotopen har de kvaliteter som arten kräver. En riktad inventering på tallticka kan svara på om arten finns

eller ej i området. Tallticka påträffas oftast på tallar över 150 år, i grenärr eller sår på stammen. Tallticka påträffas ofta högt upp i grenverket på stammen och är därmed relativt svår att upptäcka. Artvärdet bedöms till påtagligt artvärde med avseende på de naturvårdsarter som påträffats och hänsyn har även tagits till de rödlistade fåglarna som rapporterats till Artportalen. I området påträffades naturvårdsarterna skuggsprötmossa, blåsippa samt liljekonvalj. Skuggsprötmossa och blåsippa utgör av Skogsstyrelsen utpekade signalarter. Blåsippa och liljekonvalj är fridlysta inom Stockholms län. Vid artportalen finns även sedan tidigare registrerat observationer av de rödlistade fågelarterna havsörn, blå kärrhök, storspov, skräntärna samt sånglärka. Det är oklart om dessa arter använder området som sina habitat eller om de enbart observerats som förbiflygande. Orsaken till att dessa inte påträffades under besöket kan bero på att ingen riktad fågelinventering utfördes, samtidigt som det bör tas hänsyn till att det har förflutit lång tid sedan dessa observationer genomfördes. Förekomsten av observationerna har enbart liten betydelse för artvärdet då det inte är klarlagt hur de använder området.

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1 med en av flera äldre tallar, där fyra utgör värdeelement.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 4 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6. Alla fyra värdeelementen består av gamla tallar som kan utgöra substrat för den rödlistade talltickan.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
174	Gammal tall
175	Gammal tall
176	Gammal tall
177	Gammal tall

Slutsatser

Generella slutsatser

Grindskogen utgörs av en uppvuxen barrblandskog med bryn med bärande buskar samt ett naturvärdesobjekt med ett flertal naturvårdsarter, samt flera registrerade observationer av rödlistade fåglar inom naturvärdesområdet. De registrerade observationerna i artportalen är gamla, och ingen av de rödlistade fåglarna registrerades som häckande utan främst födosökande och överflygande. Fåglarna är därmed inte nödvändigtvis kopplade till inventeringsområdet. De gamla tallarna i området är lämpliga substrat för tallticka, en rödlistad svamp som visar sig först när tallarna är över 150 år. Ett riktat sök efter arten vore värdefull och skulle befästa områdets påtagliga naturvärde. Tallticka kan redan ha etablerat sig i området utan att synas då de inte sätter fruktkroppar förrän trädet är tillräckligt gammalt. Att provborra trädet för att ta reda på åldern kan vara en bra start. Områdets närhet till Norrtäljeviken gör området värdefullt för groddjur, särskilt för vanlig padda som kan använda viken som lekvatten. Den grova strukturen på marken och tidvis täta vegetationen gynnar groddjuren.

Områdets koppling till andra naturområden

Grindskogen med sina äldre tallar skiljer sig inte bara markant från det övriga omgivande landskapet som domineras av hårdgjorda ytor, utan även från de flesta urbana grönområdena i Norrtälje med sin förekomst av ett flertal mycket gamla tallar. Dessa äldre tallar utgör områdets främsta naturvärde.

Då Grindskogen hyser en blandskog av löv- och barrträd, utgör den en viktig samlingspunkt i Grind-klustret. Väster om Grindskogen domineras områdena av barrskog, medan i öster finns lövskogsområden med mycket ek. Grindskogen kan således hysa organismer från båda naturtyperna i de intilliggande områdena, och följaktligen ha en central roll som spridningskorridor. Detta, i kombination med dess ytskikt och de äldre tallarna, skapar Grindskogens unika roll i Grind-klustret och dess naturvärde.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas till de äldre tallar i området (bedöms överstiga 200 år), samt spara yngre exemplar som får växa och bli framtidens evighetsträd. En inventering av tallticka bör utföras för att befästa områdets påtagliga naturvärde. Områden som hyser tallticka finns förövrigt drygt en kilometer norrut vid Fågelsången och drygt 800 meter söderut, över Norrtäljeviken, vid Granparken. Det bör även säkerhetsställas att området hyser viktiga lokaler för de rödlistade fåglarna som tidigare registrerats.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för

flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

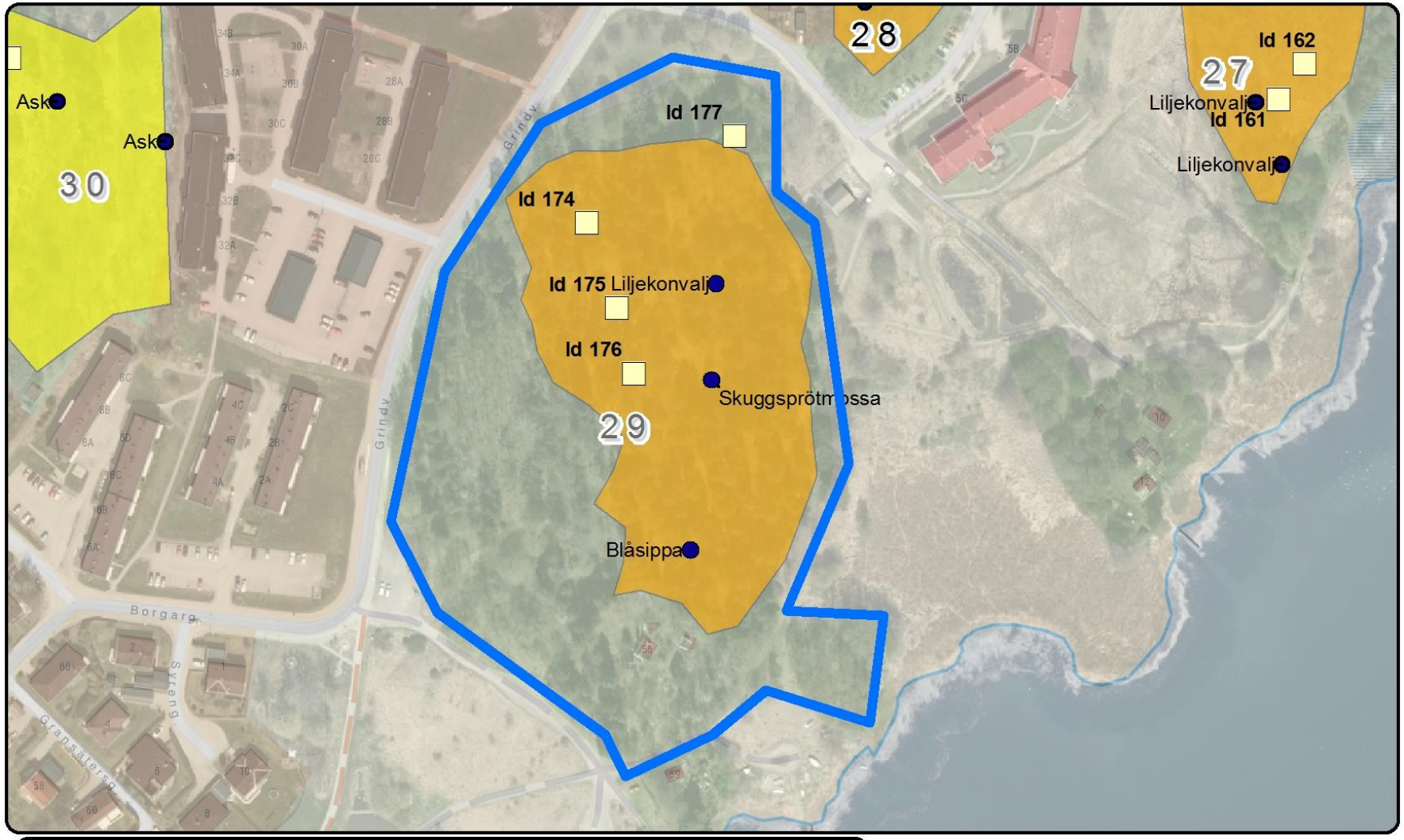

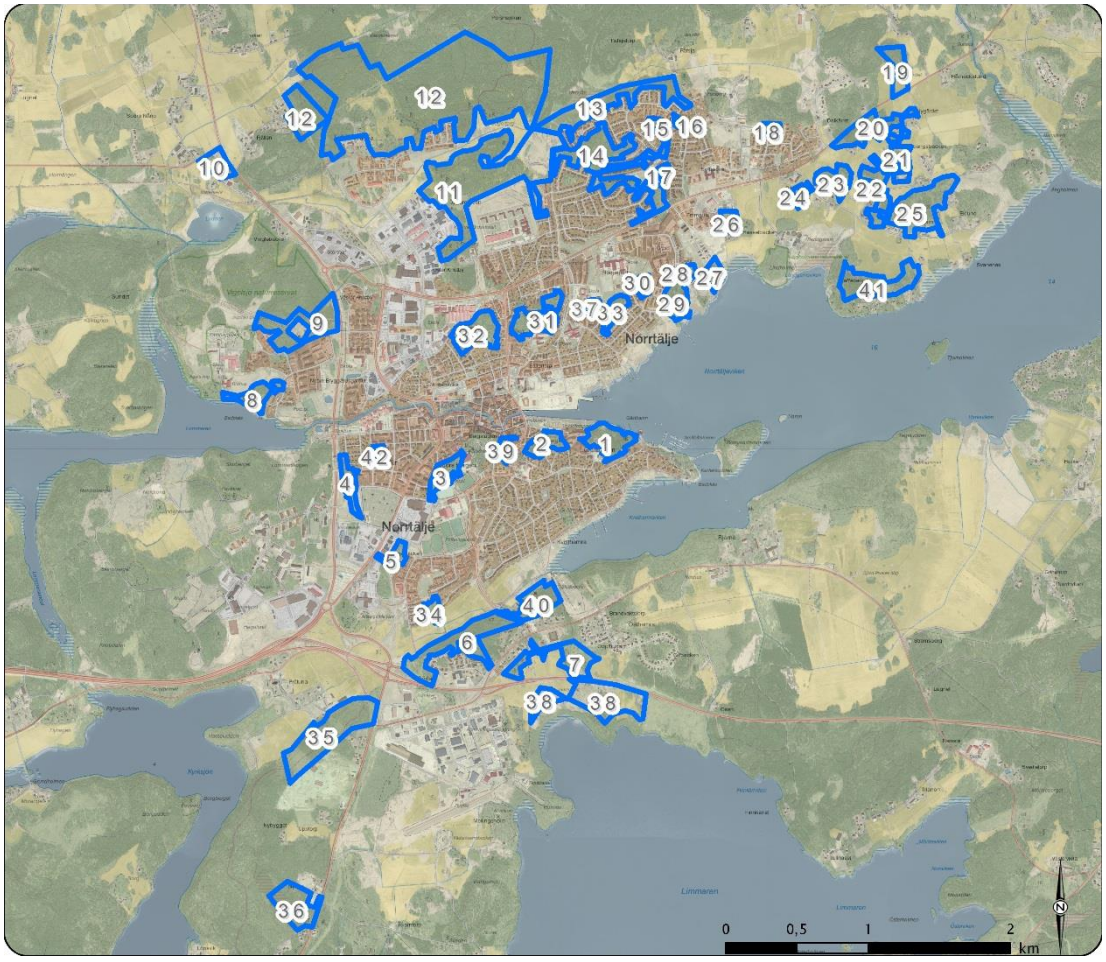

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 30, Pinnskogen

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 10
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 12
Referenser 13
Litteratur 13
Datakällor 13
Bilaga 1 Karta 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 30 Pinnskogen kunde under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt identifieras, som bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i den omkringliggande urbana miljön. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektivitet, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning.

Vid eventuell exploatering av objektet Pinnskogen, bör åtgärder för spridningsmöjligheter mellan inventeringsområde 33 och 29 upprättas. Pinnskogen är en viktig länk i den kedja av skogspartier i Grind-klustret. Vid exploatering skulle avståndet mellan blandskogsområdet i öst (inventeringsområde 29) och skogsområdet i väst (inventeringsområde 33) mer än fördubblas. Konnektivitet mellan liknande naturtyper är av stor vikt för att hysa stabila populationer och kontinuitet av artsammansättningen.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 30 ”Pinnskogen” är beläget i Norrtälje stad och angränsar till flera inventeringsområden (figur 2).

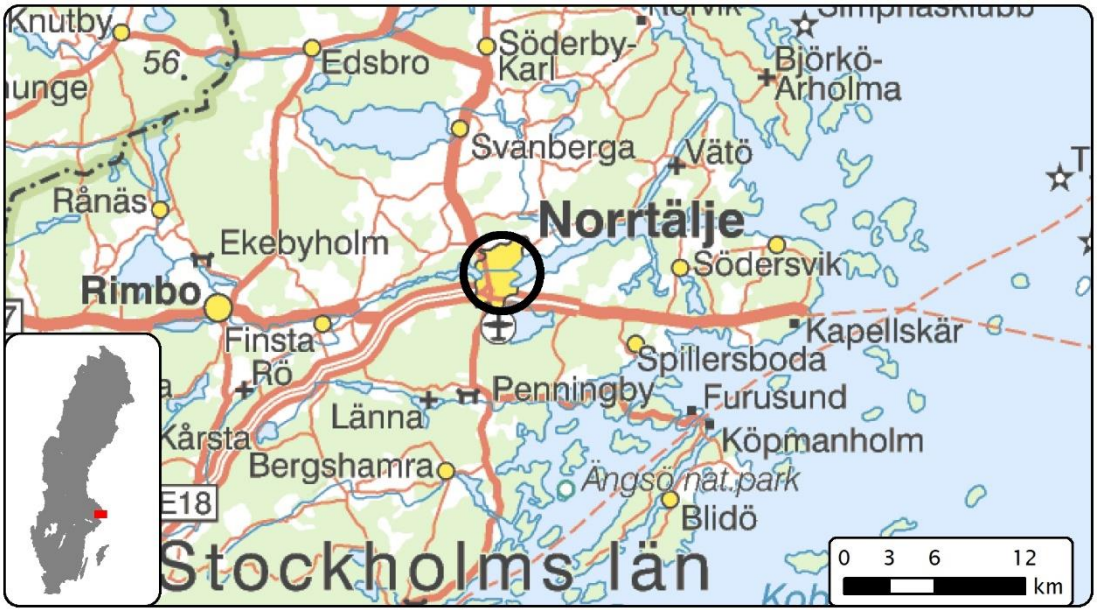

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

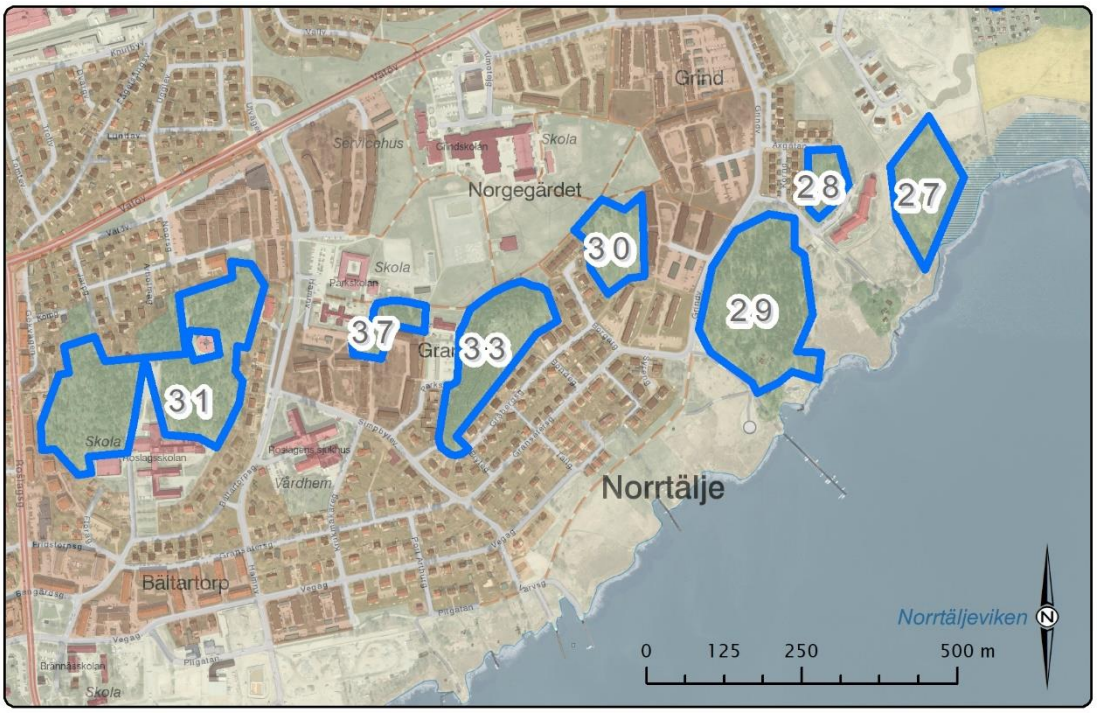

Figur 2. Inventeringsområde 30 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av inventeringsområden vid stadsdelen Grind.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen den 17 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 30 Pinnskogen är upptaget som en del i grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet samt att området inte inhyser några tidigare noterade arter baserat på rapporteringar från Artportalen.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Under fältinventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt som klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Ett värdeelement noterades, som består av ett hålträd av asp. Naturvårdsarterna ask, skogsalm, större hackspett och liljekonvalj påträffades, så att artvärdet kan klassas till visst artvärde. Biotopvärdet hamnar på obetydligt biotopvärde då inga biotopkvaliteter av viktiga kunde noteras.

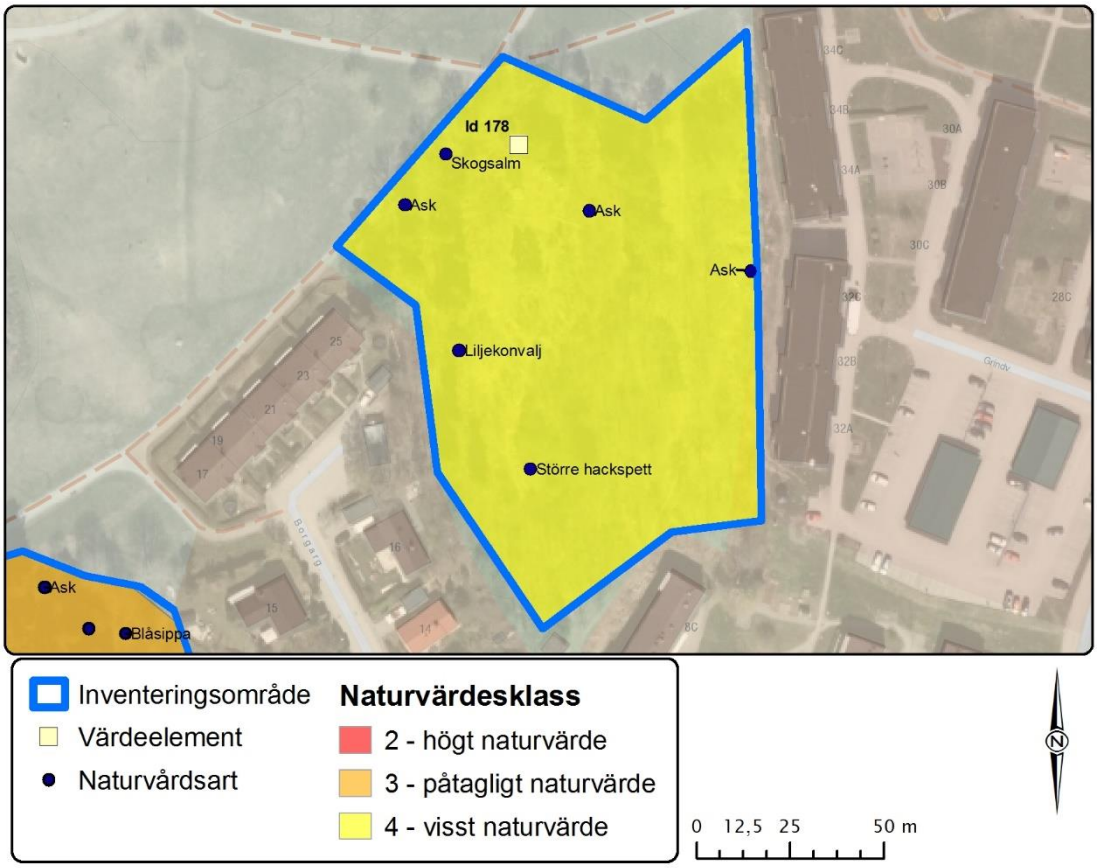

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som kunde identifieras under fältbesöket 2018.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av ett berg med hällmarker på toppen där trädskiktet är luckigt och fältskiktet består främst i sedumväxter och ljung. På sluttningarna finns en blandskog av både lövträd och barrträd. Skogen är inte tillräckligt gammal för att viktiga biotopkvaliteter ska hunnit utvecklas. Det är sparsamt med död ved och äldre träd. Enstaka askar och almar påträffades i området tillsammans med olvon, lönn, rönn och hassel. Fältskiktet består av älggräs, blåbär, stormåra, liljekonvalj och kovallen natt och dag.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt som bedömts till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 3), tillsammans med ett värdeelement i form av en asp med hål av större hackspett.

Tabell 3. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandskog med berghäll	Visst	Obetydligt	4

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x
Ulmus glabra	Skogsalm	CR	–	–	–	x
Dendrocopos major	Större hackspett	–	x	–	x	x

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandskog med berghäll

Naturvärdesklass: 4
***Areal*:** 1,1 ha
Biotopvärde: Obetydligt
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
***Naturvårdsarter*: liljekonvalj** *Convallaria majalis*, skogsalm *Ulmus glabra* (CR), ask *Fraxinus excelsior* (EN), **större hackspett** *Dendrocopos major* (bristfällig koordinatnoggrannhet).
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, med hänvisning till de noterade naturvårdsarter som påträffats i området. Artvärdet har bedömts till visst artvärde på grund av andelen naturvårdsarter, dock har ingen större vikt lagts till de två rödlistade arterna ask och skogsalm då dessa ofta drabbas av sjukdomar och därav inte är hotade på grund av sällsynthet. Enstaka biotopkvaliteter har påträffats, så som ett hålträd och viss luckighet i trädskiktet. Dock är dessa kvaliteter inte i den nivå att biotopvärdet kan bedömas högre än obetydligt biotopvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 8 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
178	Hålträd av asp

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområdet klassas till visst naturvärde med avseende på andelen naturvårdsarter som påträffades under inventeringen. De ringa biotopkvaliteter som noterades var ett luckigt trädskikt, berghällar och områdets placering i landskapet, kvaliteter som är viktiga ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv, men inte i den mängd att biotopkvaliteterna bedöms högre än obetydliga.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i den omkringliggande urbana miljön. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektivitet, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning.

Vid eventuell exploatering av objektet (Pinnskogen), bör åtgärder för spridningsmöjligheter mellan inventeringsområde 33 och 29 upprättas. Pinnskogen är en viktig länk i den kedja av skogspartier i Grind-klustret. Vid exploatering skulle avståndet mellan blandskogsområdet i öst (inventeringsområde 29) och skogsområdet i väst (inventeringsområde 33) mer än fördubblas. Konnektivitet mellan liknande naturtyper är av stor vikt för att hysa stabila populationer och kontinuitet av artsammansättningen.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

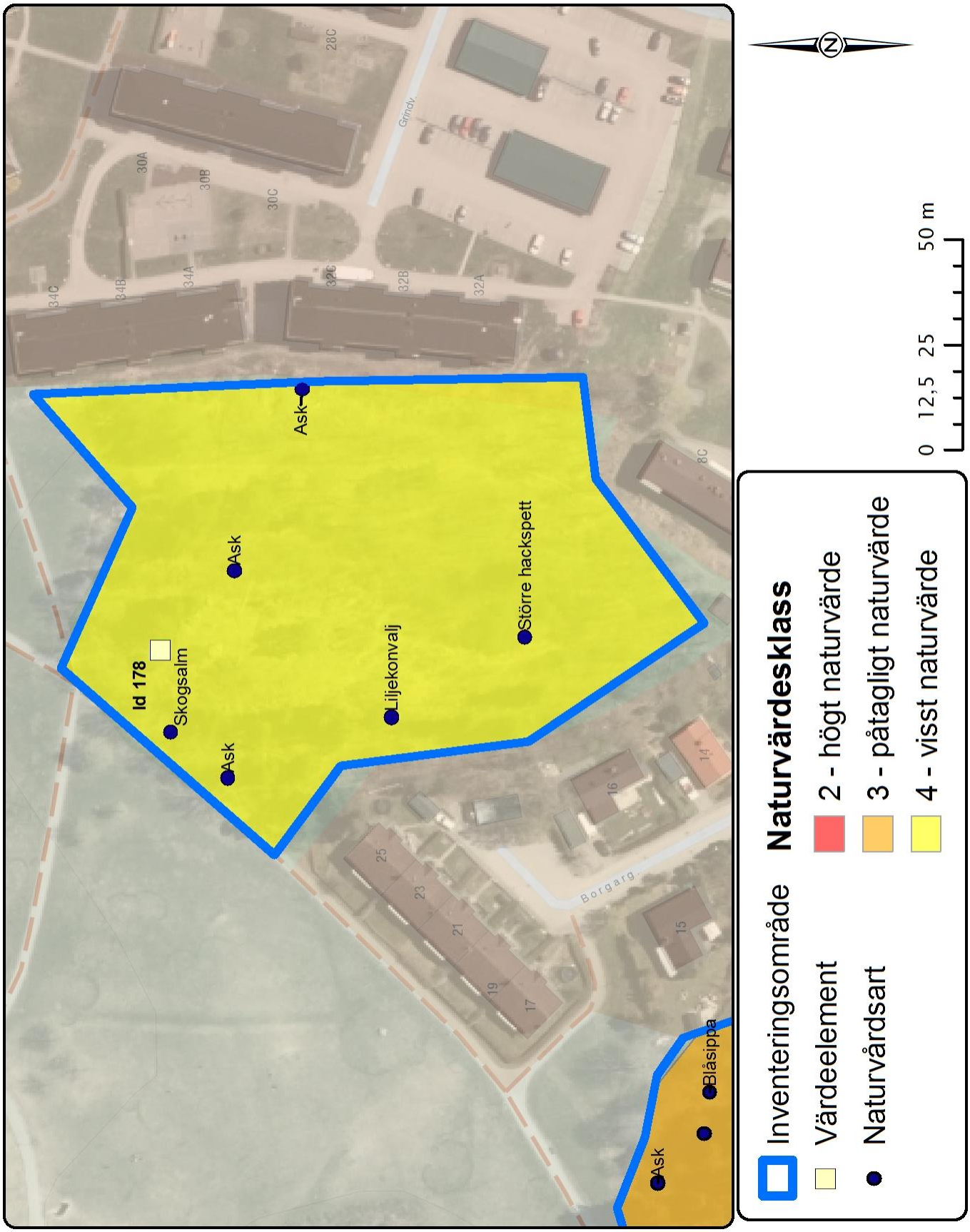

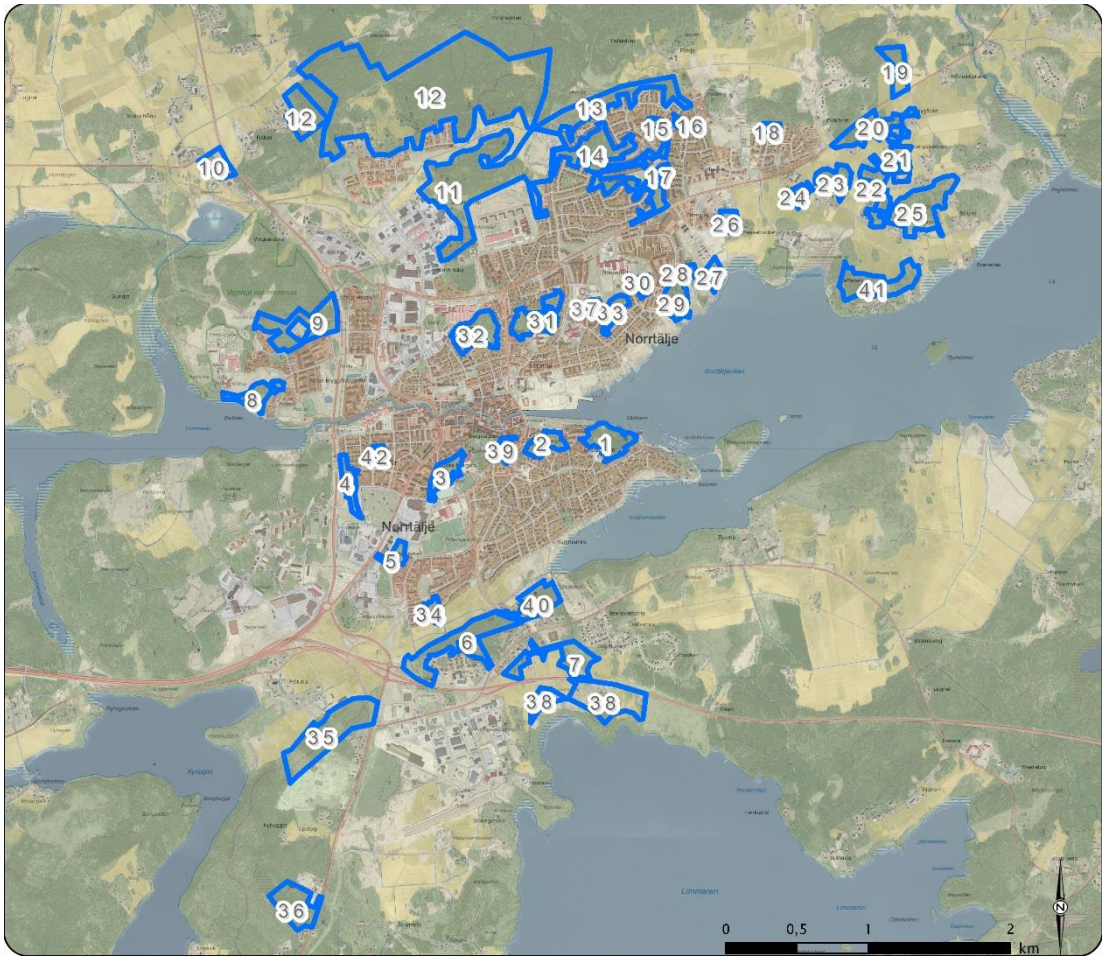

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 31, Bältartorp

2018-11-12

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14
Bilaga 1 Kartor 15

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 31 Bältartorp kunde under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt identifieras med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet inkluderar naturtypen hällmarkstallskog där naturvärdena bygger på de äldre tallar och förekomsten av tallticka i området. Områdets placering i landskapet, är dessutom, viktigt ur ett biologiskt mångfaldsperspektiv. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i den omkringliggande urbana miljön. Konnektiviteten är av vikt, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning. God spridningsmöjlighet är viktig då liknande naturtyp ligger väster om objektet (inventeringsområde 32). Inventeringsområde 32 är beroende av Bältartorp, då det är den enda närliggande området med liknande naturtyp. Vid eventuell exploatering av Bältartorp, skulle naturvärdena i inventeringsområde 32 hotas, då spridningsmöjligheterna skulle försvåras avsevärt. Avståndet mellan inventeringsområde 32 och närmsta liknande naturtyp i Grind-klustret skulle då bli mer än sju gånger så stort.

Öster om Bältartorp ligger inventeringsområde 33, som även den hyser äldre tall med tallticka. Bältartorp är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 31 ”Bältartorp”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad vid Norgegärdet och Norra bergen. Inventeringsområdet angränsar till två andra inventeringsområden, ID 32 och ID 37 samtidigt som det är en del av ett kluster av inventeringsområden kring Grind (figur 2).

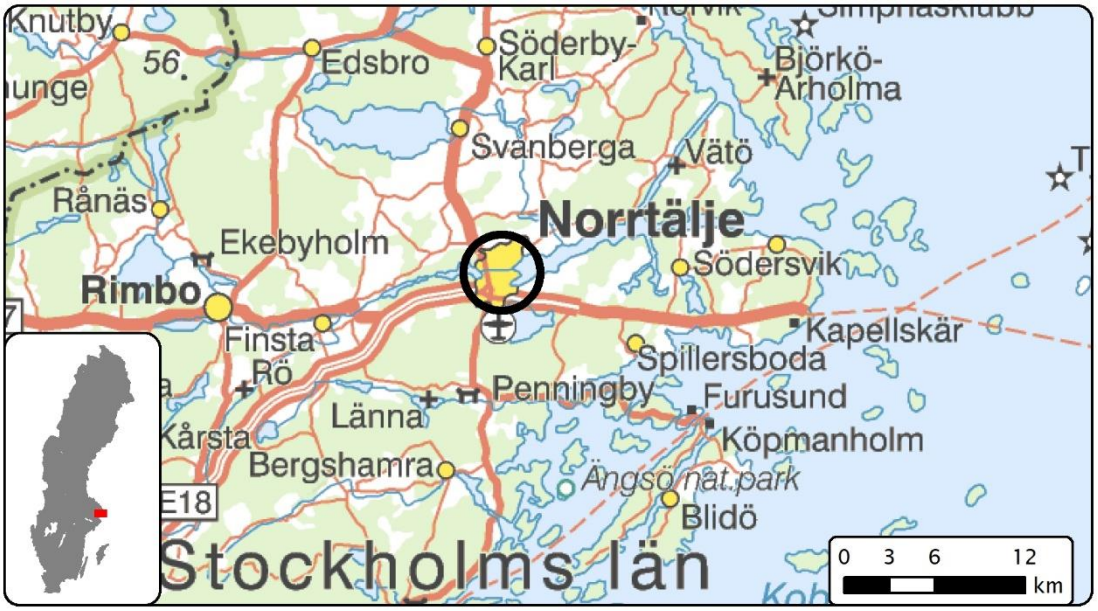

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

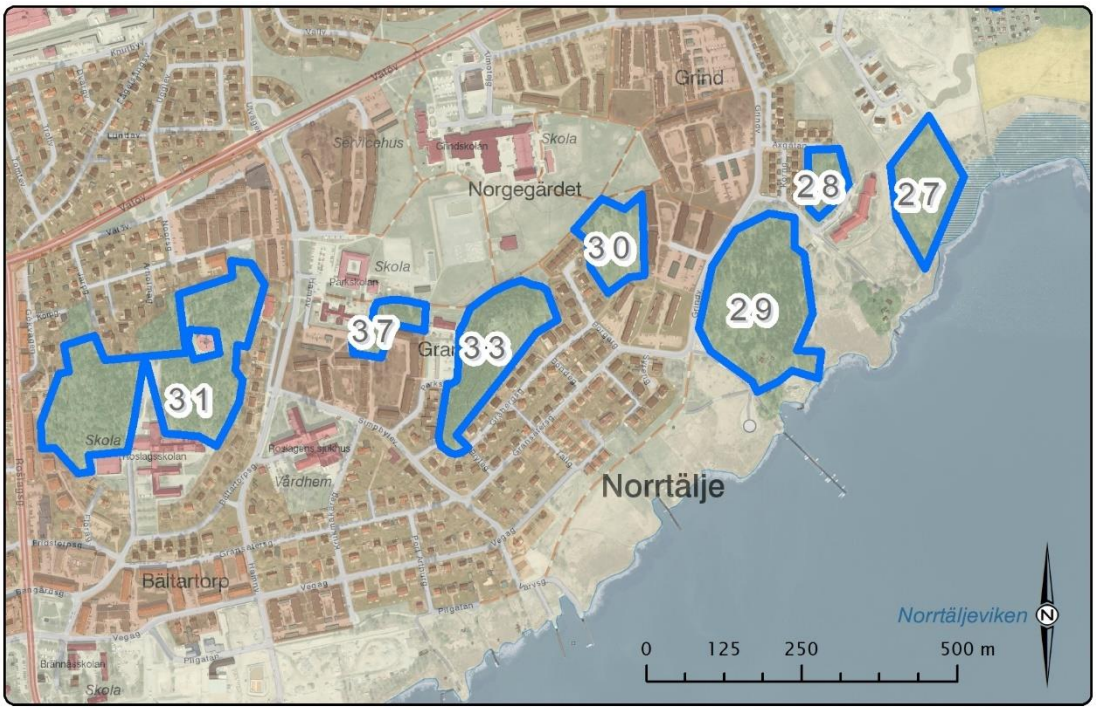

Figur 2. Inventeringsområde 31 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av inventeringsområden vid Grind och Norgegärdet.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 1 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet. Inventeringsområdet är beskrivet i Norrtälje kommuns Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som skog viktig för naturvärden, rekreation, skola och förskola. Uttagen från Artportalen visar att skalbaggsarten *Xyletinus ater* har observerats i området på 1950-talet. *Xyletinus ater* är upptagen som ”Nära hotad” i den svenska rödlistan (ArtDatabanken 2015) och lever av död ved främst av ek. Arten är skyddsklassad hos ArtDatabanken vilket innebär att den inte offentligt visas i rapporteringssystemet Artportalen utan ett visst godkännande av ArtDatabanken.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3). Naturvärdesobjektet har en areal på ca 1,7 ha och utgör nästintill 30 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

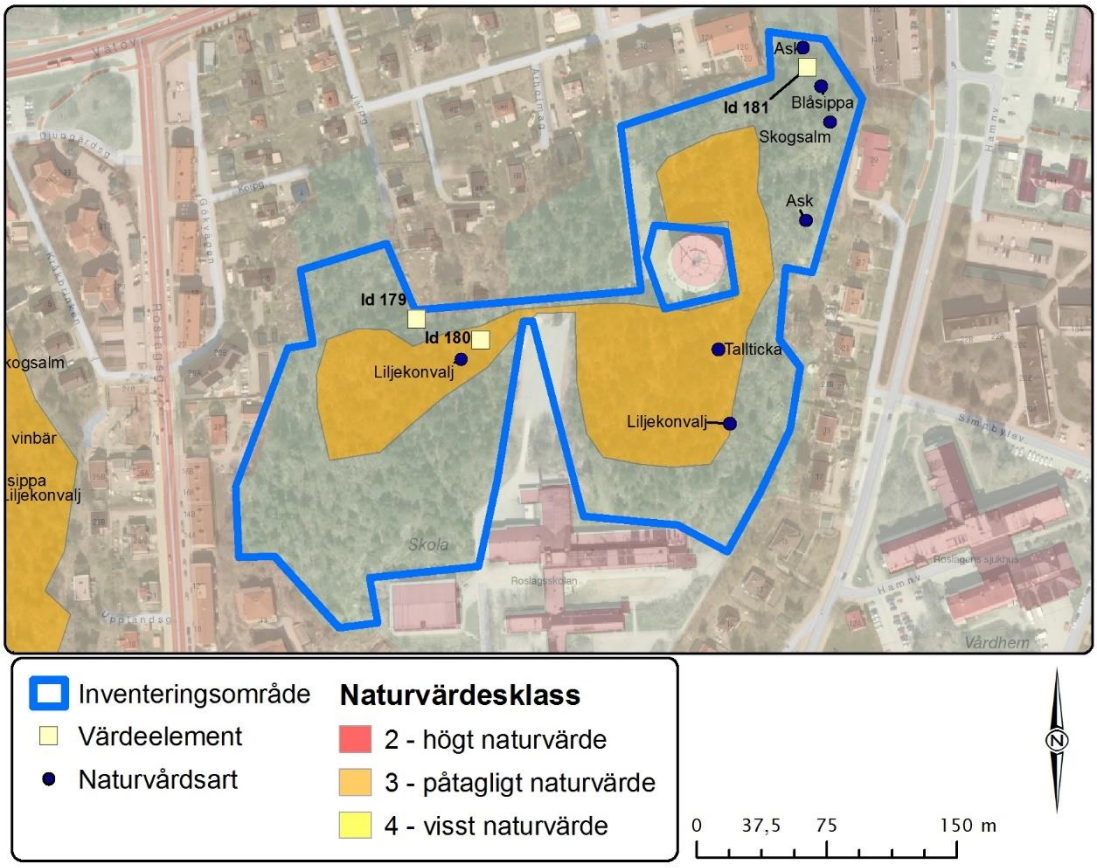

Figur 3. Naturvärdesobjekt, naturvårdsarter och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 31.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet ligger på en höjd och består av yngre barrblandskog med lövinslag och hällmarkstallskog. I huvudsak växer främst tall och gran i området men även ung asp förekommer. På några platser växer enstaka yngre individer av ask. Död ved förekommer i hela området men består främst av klen död ved. Någon enstaka torraka påträffades. Trädskiktet är luckert på hällmarkstallskogen, och en fuktsänka finns i området. Här påträffades även den rödlistade arten tallticka.

Fältskiktet består av sedumväxter såsom taklök, gul och vit fetknopp och kärleksört tillsammans med bergsyra, stensöta, ljung och johannesört på berghällarna. I skogen växer blåbär, stenbär, skogskovall och ljung i fältskiktet.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjektet utgjordes av naturtypen skog och träd bestående av biotopen tallskog. Naturvärdesobjektet uppfyller kriterierna för naturvärdeklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. AV är artvärde enligt bedömningsgrund, BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund. NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Hällmarkstallskog	Påtagligt	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Hällmarkstallskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,7 hektar
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Tallticka *Phellinus pini* (NT och signalart och typisk art för 9010 Taiga), liljekonvalj *Convallaria majalis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 utgörs av en hällmarkstallskog som domineras av äldre tallar. Biotopvärdet bedöms som påtagligt biotopvärde då vissa av dessa träd har påväxt av tallticka och det förekommer död ved och skrevor i objektet. Tallticka förekommer nästan enbart på gamla tallar ibland högt upp på stammen i grenärr eller sår. För att fruktkropparna ska växa fram krävs att tallen är mellan 100–150 år vilket bidrar till bedömningen av biotopvärdet. Tallticka vittnar om en trädkontinuitet på platsen under de senaste 150 åren. Artvärdet bedöms till påtagligt artvärde med avseende på förekomsten av tallticka. Inom objektet finns även ett mindre skogskärr, som var uttorkat vid fältbesöket, som kan var värdefull miljö för groddjur. Hällmarken med skrevor och håligheter bidrar också till lämpliga gömslen för groddjuren.

Strax öster om inventeringsområdet Signalberget finns ytterligare en skogsbiotop med höga tallvärden, Granparken. Även där har tallticka påträffats på äldre tall. Spridningsmöjligheterna för tallticka anses vara låga till andra intilliggande grönområden då det saknas gamla tallar.

Figur 4. Hällmarkstallskogen i naturvårdesobjektet.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 3 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
179	Stenmur
180	Torraka
181	Död ved

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområdet består av en hällmarkstallskog uppe på en höjd. Tallarna är senvuxna och några har påväxt av tallticka, som ger signaler om en lång trädkontinuitet på platsen. Förutom de gamla tallarna finns biotopkvaliteter som död ved, en stenmur och en torraka i området som tillsammans med håligheter och sprickor bidrar till ett påtagligt biotopvärde. Områdets naturvärden skulle kunna öka om en högre andel död ved sparades i området, vilket gynnar vedlevande insekter och kryptogamer.

Vid en eventuell exploatering av området bör det utpekade naturvärdesobjektet bevaras intakt. Särskild vikt läggs vid att bevara de gamla tallarna och de fuktigare partierna i sänkorna. Dessa ytor har störst betydelse för den biologiska mångfalden inom

inventeringsområdet. Gamla tallar i gynnsamma lägen för tallticka bör utses och bevaras som en föryngringsresurs i framtiden av gammal tall.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Området är en del av flera delar som utgör små öar av skog i den omkringliggande urbana miljön. Trots de ringa naturvärdena har området en viktig roll i konnektiviteten, dels för spridningar i nord-sydlig riktning dels för spridningar i öst-västlig riktning. God spridningsmöjlighet är viktig då liknande naturtyp ligger väster om objektet (inventeringsområde 32). Inventeringsområde 32 är beroende av Bältartorp, då det är det enda närliggande området med liknande naturtyp. Vid eventuell exploatering av Bältartorp, skulle naturvärdena i inventeringsområde 32 hotas, då spridningsmöjligheterna skulle försvåras avsevärt. Avståndet mellan inventeringsområde 32 och närmsta liknande naturtyp i Grind-klustret skulle då bli mer än sju gånger så stort.

Öster om Bältartorp ligger inventeringsområde 33, som även den hyser äldre tall med tallticka. Bältartorp är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Kartor

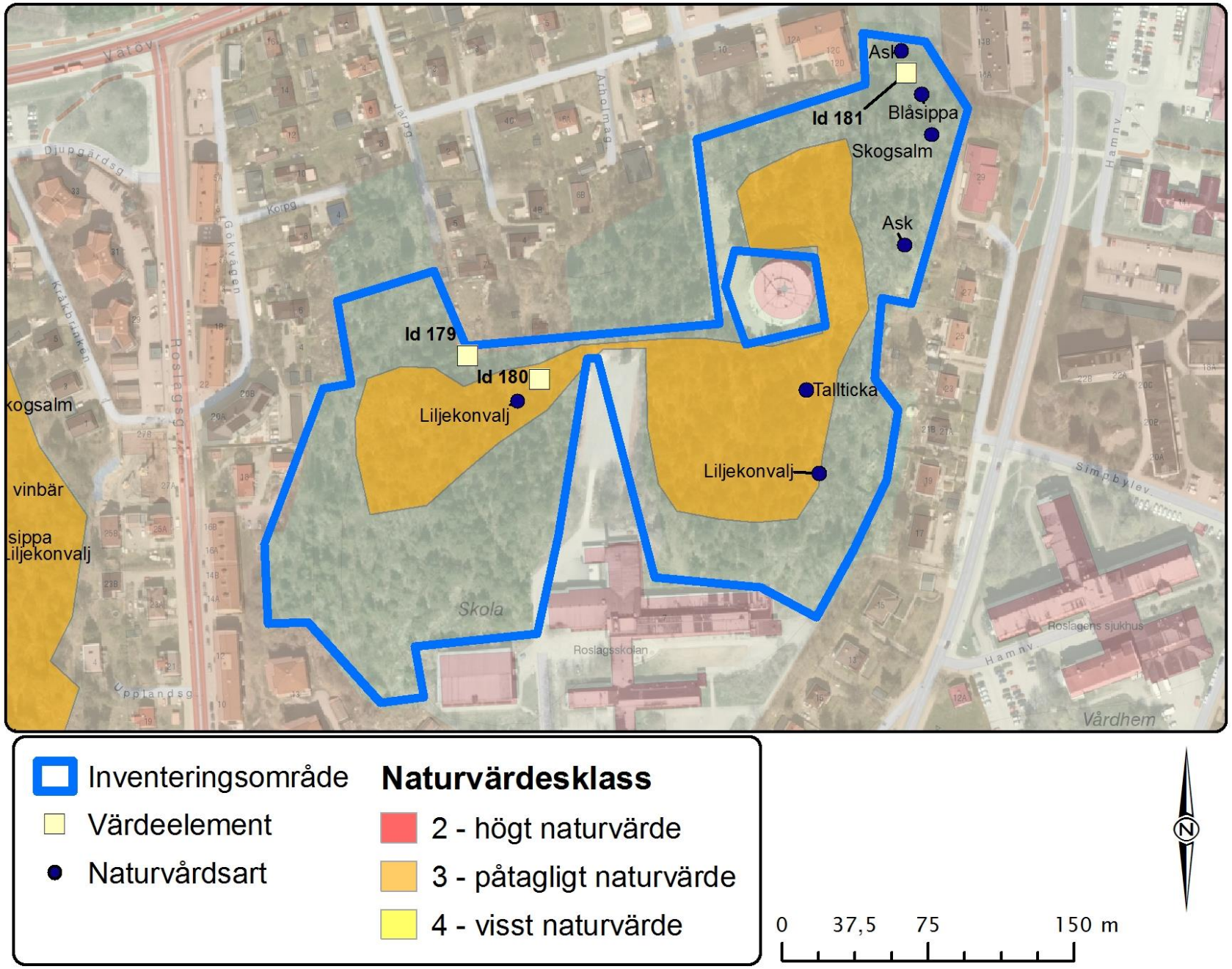

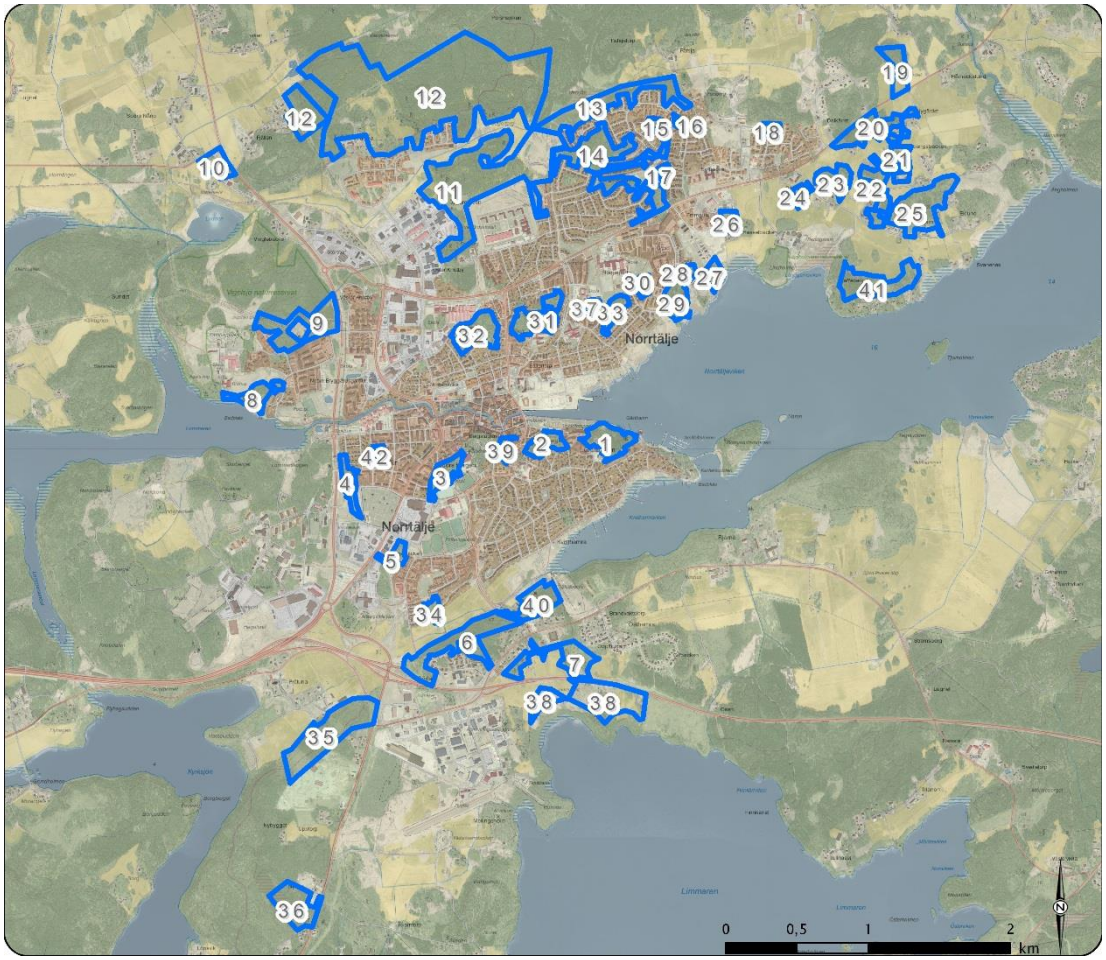

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 32, Norra bergen

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Segerlind

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15
Bilaga 1. Kartor 16

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Inventeringsområde 32 Norra bergen klassas som naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde främst med avseende på de gamla tallarna och förekomsten av tallticka i området. Enstaka värdeelement som är av positiv betydelse för biologisk mångfald identifierades inom inventeringsområdet. Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet har också betydelse för spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av inventeringsområden i Grind men också söderut genom de centrala delarna av Norrtälje stad. Inventeringsområdet närmst Norra bergen är Bältartop, vilket hyser en liknande naturtyp, dock med färre lövträd. Artsammansättningen är annars relativt lik, och spridningsmöjligheterna är därmed goda. I Norra bergen förkommer även lodytor som är viktiga substrat för mossor och lavar.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn visas främst för de gamla tallarna och förekomsten av tallticka men även för de värdeelement som finns i området. Detta inkluderar bland annat hålträd och lodytor. Lodytorna hyser värdefull kryptogamflora som kräver en stabil miljö för att bevaras och utvecklas. Stabil miljö hänvisas, i detta fall, till att fuktigheten ska bevaras, så som luftfuktighet och beskuggning. Det kan, med fördel, utvecklas en skötselplan för att bevara och stötta de befintliga värdena kopplade till området.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan,

trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 32 ”Norra bergen”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad vid Norgegärdet. Inventeringsområdet gränsar till ett annat inventeringsområde, ID 31, som är en del ett kluster av inventeringsområden kring Grind (figur 2).

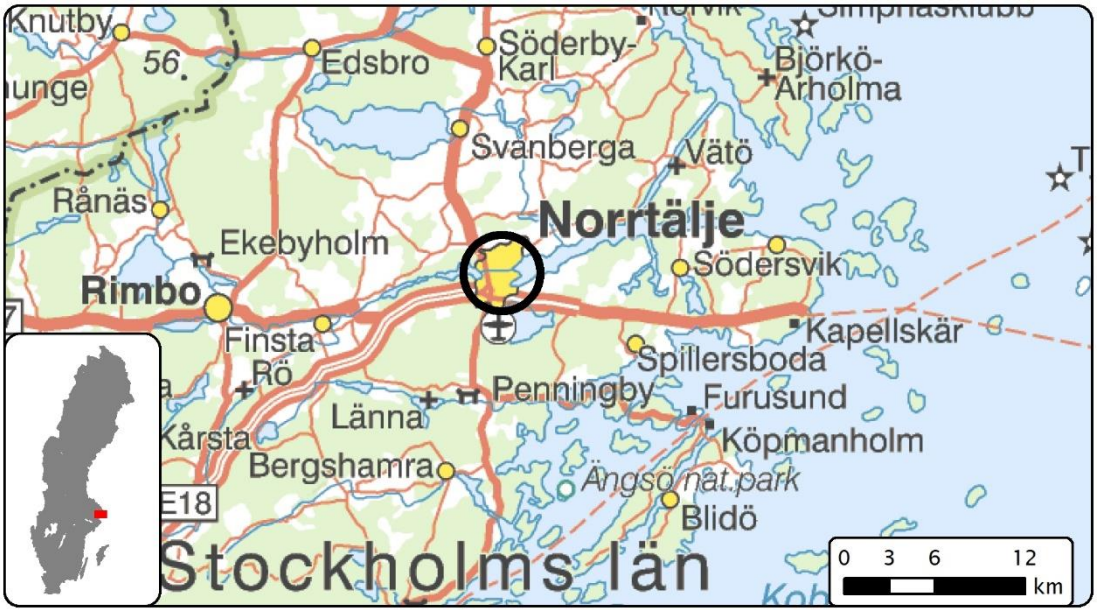

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

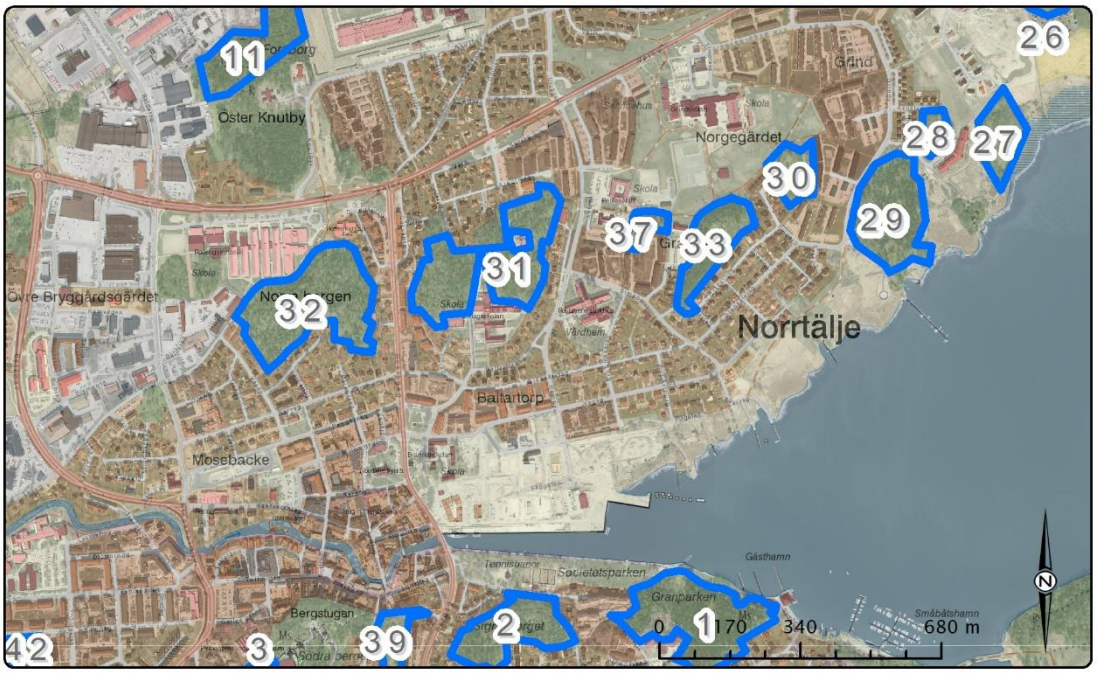

Figur 2. Inventeringsområde 32 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av inventeringsområden vid Grind och Norgegärdet

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 1 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet. Inventeringsområdet är beskrivet i Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som skog viktig för naturvärden, rekreation, skola och förskola. Uttagen från Artportalen visar att de skyddsklassade mossarterna parkhättemossa *Orthotrichum pallens* (NT), asphättemossa *Orthotrichum gymnostomum*, kärröronmossa *Jamesoniella undulifolia* (RE) och grönsköldmossa *Buxbaumia viridis* har påträffats inom inventeringsområdet. Fyndet av kärröronmossa är från 1938 och arten är klassad som utdöd (RE) i Sverige (ArtDatabanken 2015).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde. Naturvärdesobjektet består av naturtypen Lövrik barrskog. Ytterligare påträffades fyra värdeelement som består av lodytor och hålträd av asp (figur 3, tabell 2). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 3,2 ha. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt.*

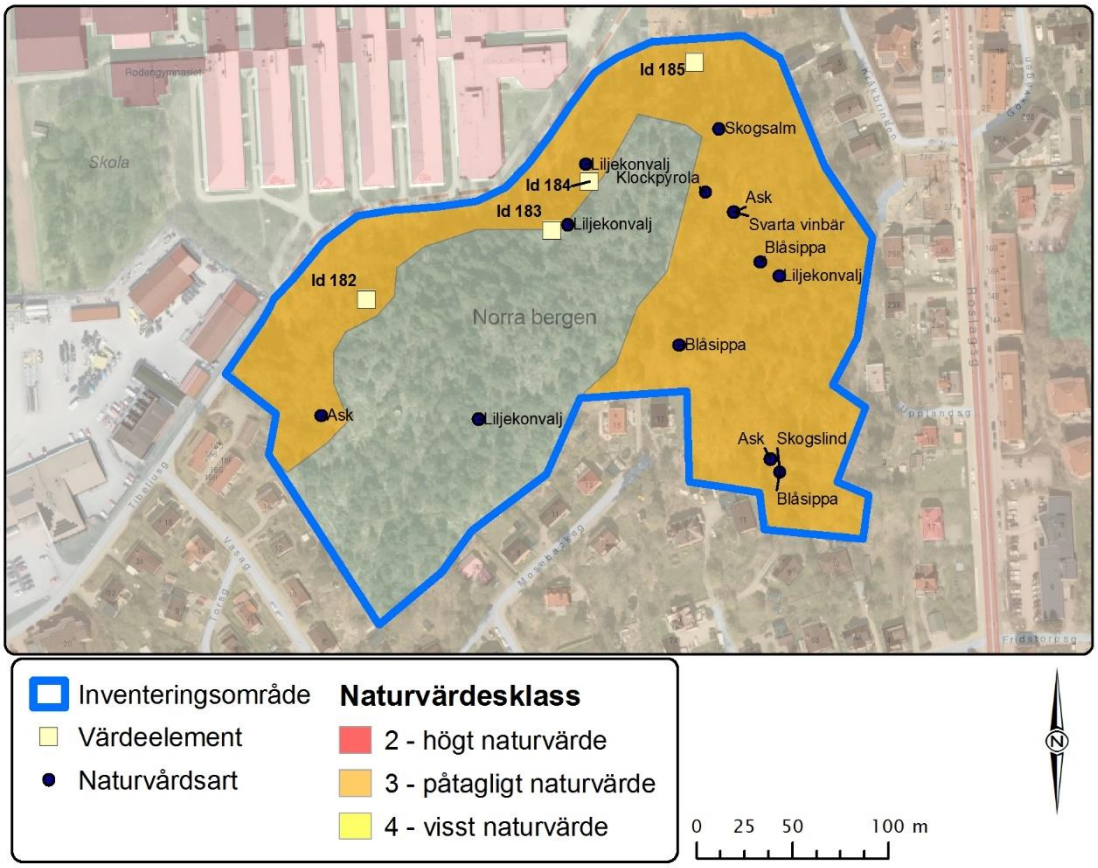

Figur 3. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområdet ID 32 Norra bergen. Id-nummer anges för varje objekt och naturvärdesklass är markerat med färger.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid ID naturvärde naturvärdesklass 3 Norra bergen. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Lövrik barrskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Pyrola media	Klockpyrola	–	–	–	–	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x
Tilia cordata	Skogslind	–	–	–	–	x
Ribes nigrum	Svarta vinbär	–	–	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av barrblandskog med lövinslag och är beläget på en höjd. Trädskiktet består av en blandskog med gran, tall, asp, björk, sälg och rönn. Enstaka yngre skogslind påträffades och även gullregn växte i skogen. I fältskiktet förekommer stenbär, syror, blåsippa, liljekonvalj, skogsnäva, nejlikrot, hallon, örnbräken och äkta johannesört. Död ved förekommer i delar av området och består främst av klen död ved och deponier av död ved. Enstaka hålträd av asp påträffades, vilka utgör värdeelement i föreliggande inventering. På höjderna finns hällmarker med ett glest trädskikt och sparsam vegetation på berghällarna. I de sänkor som finns uppe på hällarna växer ofta yngre lövskog eller tallskog.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Lövrik barrskog	Påtagligt	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd

inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Lövrik barrskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 3,2 ha
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Liljekonvalj *Convallaria majalis,* blåsippa *Anemone hepatica,* ask *Fraxinus excelsior,* klockpyrola *Pyrola media,* skogslind *Tilia cordata* (Signalart), svarta vinbär *Ribes nigrum,* parkhättemossa *Orthotrichum pallens* (NT) (Naturvård i Norrtälje), asphättemossa *Orthotrichum gymnostomum* (Naturvård i Norrtälje), kärröronmossa *Jamesoniella undulifolia* (RE) (Naturvård i Norrtälje) och grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (Naturvård i Norrtälje)
Tidigare inventering: Inventering av lavar, mossor och svampar. Naturvård i Norrtälje kommun nr 29.

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, med avseende på påtagligt artvärde då flera naturvårdsarter påträffades under inventeringen 2018 tillsammans med fyra skyddsklassade arter varav två är upptagna i den svenska rödlistan. Dock är kärröronmossa klassad som utdöd och fyndet rapporterades in år 1938. Biotopkvaliteter som element i form av död ved, hålträd och lodytor bidrar till biotopsvärdesklassningen visst biotopvärde.

Figur 4. I inventeringsområde 32 finns ett naturvärdesobjekt med lövrik barrskog som klassas till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde med avseende på påtagligt artvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 4 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
182	Lodyta
183	Lodyta
184	Hålträd asp
185	Hålträd asp

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområdet består av en lövrik barrskog med flera värdeelement så som lodytor och hålträd. Lodytor är viktiga element för flertalet kryptogamer och beroende på fuktighet och solinstrålning erbjuder lodytorna livsrum för arter med särskilda krav på sin miljö. Hålträd är viktiga element för många vedlevande insekter och därmed också för fåglar som bygger stor del av sin föda på vedlevande insekter. Delar av inventeringsområdet har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde främst med avseende på antalet naturvårdsarter som påträffats, men också på biotopkvaliteter som blockighet, luckigt trädskikt och åldersfördelning mellan träden. Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet har också betydelse för spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i Grind-klustret, men också söderut genom de centrala delarna av Norrtälje stad.

Andelen död ved är sparsam och består främst av klen död ved på marken. Områdets naturvärde skulle öka om andelen död ved ökade och då främst av grov död ved.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Norra bergen är området längst i väster av Grind-klustret med värdefulla linjära element till Fågelsången. Inventeringsområdet närmst Norra bergen är Bältartop, vilket hyser en liknande naturtyp, dock med färre lövträd. Artsammansättningen är annars relativt lik, och spridningsmöjligheterna är därmed goda. I Norra bergen förkommer även lodytor som är viktiga substrat för mossor och lavar.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn vidtas för de värdeelemet som finns i området. Detta inkluderar bland annat hålträd och lodytor. Lodytorna hyser värdefull kryptogamflora som kräver en stabil miljö för att bevaras och utvecklas. Stabil miljö hänvisas, i detta fall, till att fuktigheten ska bevaras, så som luftfuktighet och beskuggning. Det kan, med fördel, utvecklas en skötselplan för att bevara och stötta de befintliga värdena kopplade till området.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder.

Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Weibull, H., Hultengren, S., Johansson, P., Malmqvist, A. & Andersson, K. 2011: Inventering av lavar mossor och svampar. Naturvård i Norrtälje kommun nr 29. Norrtälje kommun

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1. Kartor

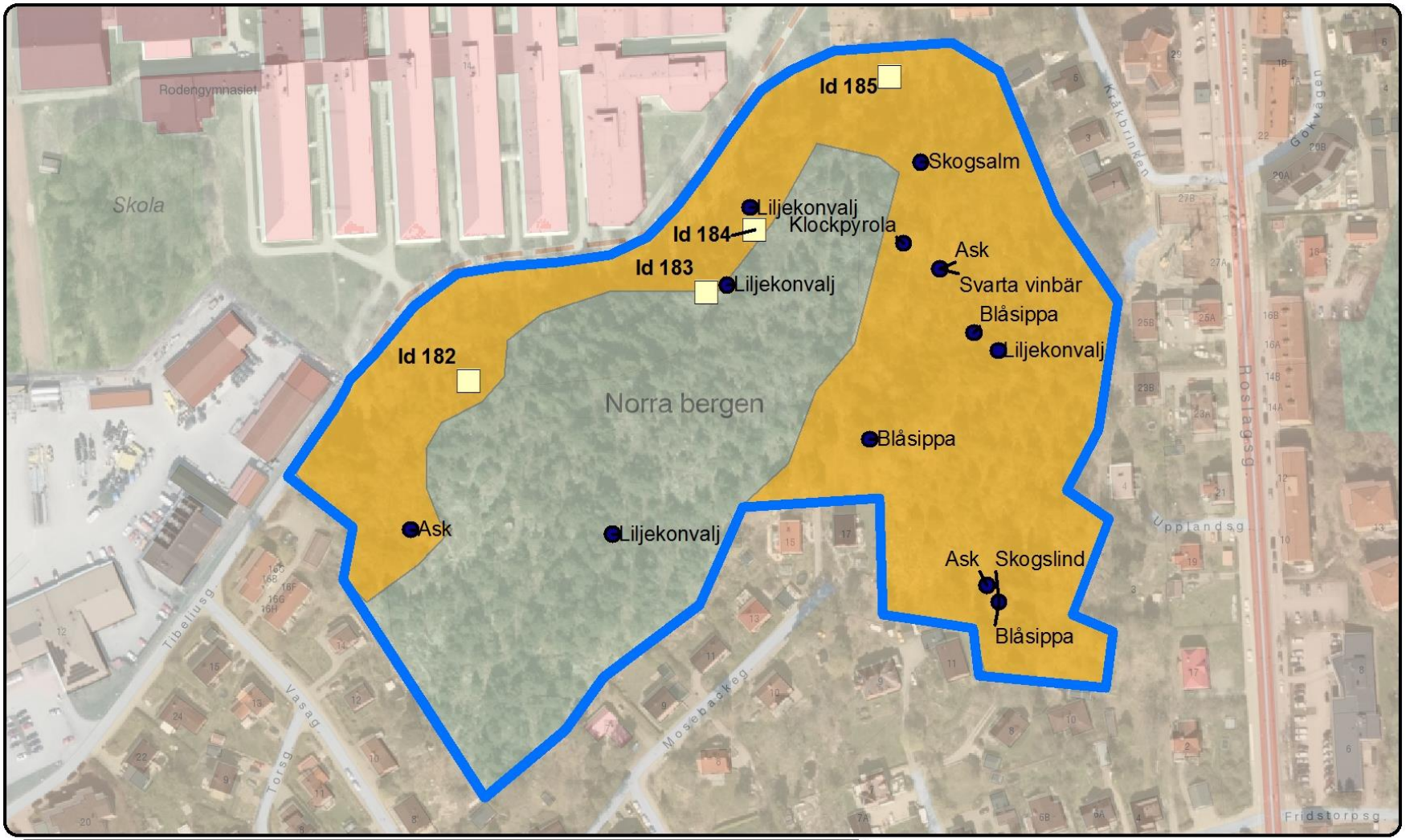

Inventeringsområde

Värdeelement

Naturvårdsart

Naturvärdesklass

2 - högt naturvärde

3 - påtagligt naturvärde

4 - visst naturvärde

0 25 50 100 m

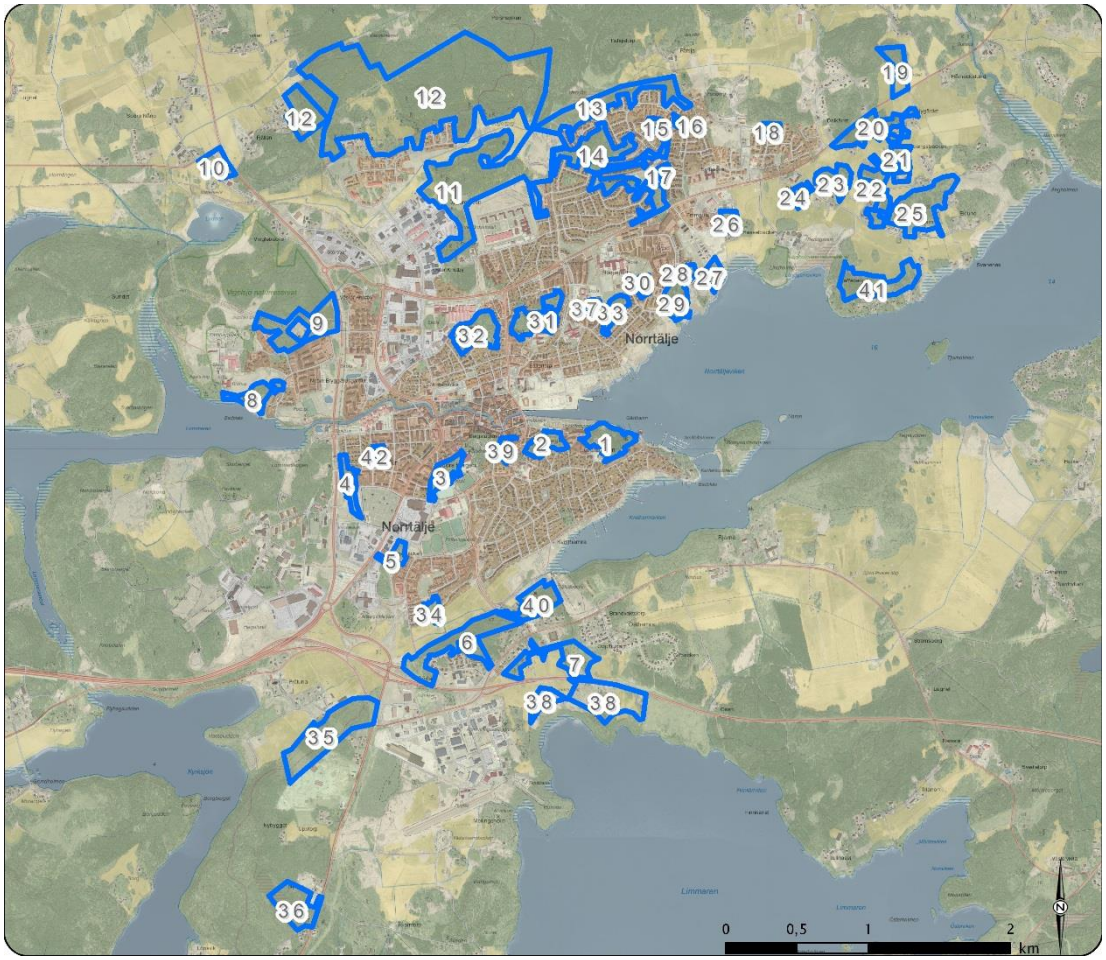

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 33, Rövarberget

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 15
Generella slutsatser 15
Områdets koppling till andra naturområden 15
Referenser 17
Litteratur 17
Datakällor 17
Bilaga 1 Karta 18

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Sammanfattning Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 33 Rövarberget identifierades två naturvärdesobjekt, där det ena klassades till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde på grund av områdets tecken på trädkontinuitet, vilket tillsammans med värdeelement och strukturer har betydelse för biologisk mångfald. Det andra har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde med avseende på tallskog med en gammal tall. Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Läget av inventeringsområde 33 (Rövarberget) är även viktig för spridningsmöjligheterna i Grind-klustret. Den befintliga hällmarkstallskogen har även inslag av löv, där lind och till viss del ask påverkar naturvärdena. Det finns även viktiga linjära element mellan inventeringsområdena 33, 37 och 30, som underlättar spridningen av insekter. Dessa områden hyser även liknande naturtyp.

I ett tänkt tallnätverk förekommer det närmaste området med gammal tall och tallticka i område 29, ca 400 meter österut, samt inventeringsområde 31, väster om Rövarberget. Vidare finns tallar med tallticka ytterligare ett par hundra meter norrut i område 14 och ytterligare några hundra meter till område 11. Inventeringsområde 33 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta

talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas till de äldre tallarna och främst där tallticka finns etablerad. Även de värdeelement som observerats i området är viktiga att bevara. Exploatering skulle även medföra ett avbrott i den kedja av skogsöar som Grind-klustret består av. Detta kan medföra att de tre inventeringsområdena väster om Rövarberget blir mer isolerade.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 33 ”Rövarberget”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad vid Norgegärdet. Inventeringsområdet angränsar till två andra inventeringsområden, ID 30 och ID 37 samtidigt som det är en del av ett kluster av inventeringsområden kring Grind och Norgegärdet (figur 2).

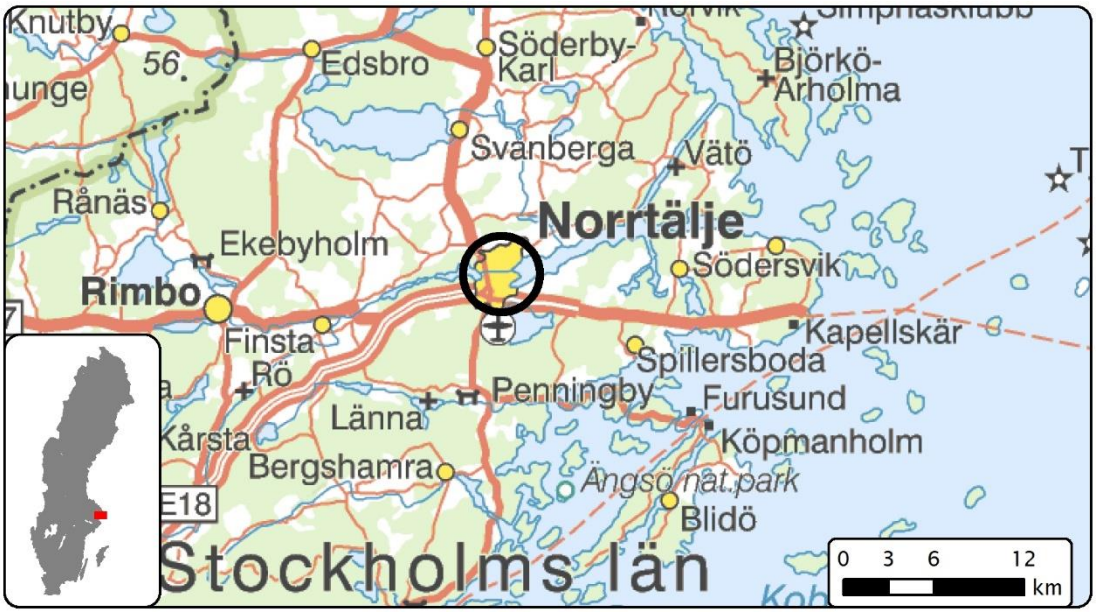

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

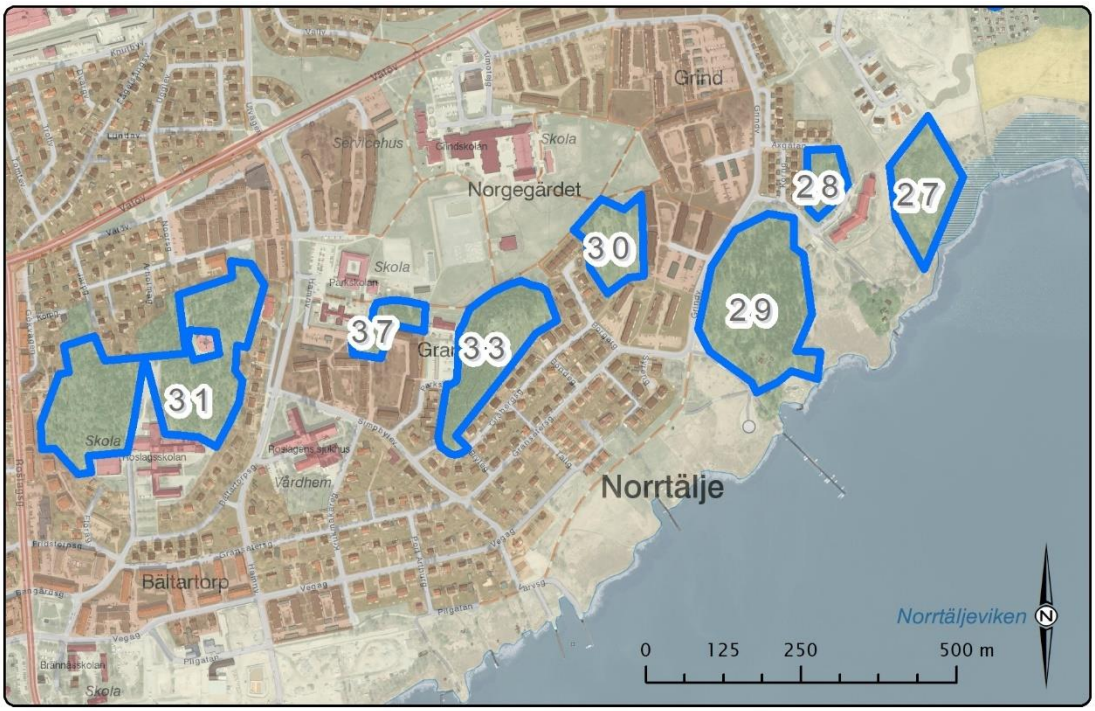

Figur 2. Inventeringsområde 33 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av inventeringsområden vid Grind och Norgegärdet.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 26 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 33 är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts i inventeringsområdet. Inom inventeringsområdet finns den rödlistade arten stortimjan noterad, baserat på rapporteringar i Artportalen (figur 3).

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområde 33.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet vilket bedömdes ha naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 3). Naturvärdesobjektet har en areal om ca 1,3 ha, vilket utgör ca 57 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

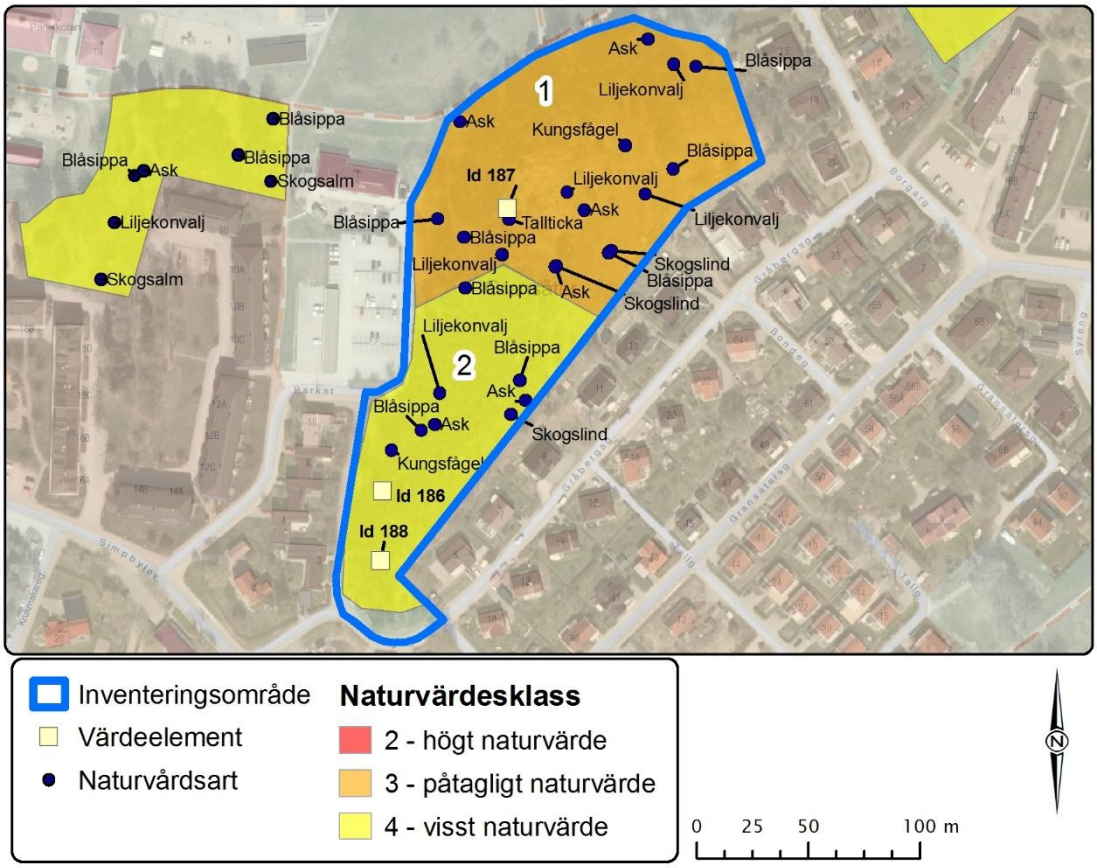

Figur 4. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 33.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 33, Rövarberget. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Hällmarktallskog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID	
						1	2
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x	x
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x	x
Regulus regulus	Kungsfågel	VU	–	–	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x	x
Tilia cordata	Skogslind	–	–	–	–	x	x
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	x	–

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består till stora delar av hällmarktallskog med brantare sluttningar i norr och i väster. På höjden finns berghällar med spridda förekomster av yngre individer av framförallt ask men även enstaka förekomst av lind. Fältskiktet på berghällarna består till stor del av bergsyra och risväxter men även äkta johannesört förekommer. Trädskiktet utgörs, utöver de tidigare nämnda arterna, även av hassel, rönn och björk. Längre söderut växer en yngre tallskog med inslag av lövträd. På sina ställen finns död ved men det är generellt sparsamt med död ved i området. Blockig terräng, rishögar, sänkor och tät vegetation är element som gynnar groddjur, vilket bidrar till att området kan vara ett lämpligt habitat för groddjur.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet har naturvärdesklass 3 (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog & träd	Hällmarktallskog	Visst	Påtagligt	3
2	Skog & träd	Barrblandskog	Visst	Obetydligt	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Hällmarktallskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 1,3 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Tallticka *Phellinus pini* (NT & signalart), ask *Fraxinus excelsior* (EN), skogslind *Tilia cordata*, blåsippa *Hepatica nobilis*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, kungsfågel *Regulus regulus* (VU) (bristfällig koordinatnoggrannhet), stortimjan *Thymus pulegioides* (VU) (Artportalen)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, med hänvisning till de biotopkvaliteter som hällmarktallskogen innehar, d.v.s. berghällar, branter, sprickor och blockig terräng, tillsammans med inslag av ädellövträd och gammal tall. Tallticka påträffades på gammal tall vilket signalerar en trädkontinuitet på minst 150 år. Biotopvärdet klassas till påtagligt biotopvärde på grund av områdets naturlighet, åldersvariation i

trädskiktet och de många strukturer av berghällar, branter, block och skrevor. Artvärdet klassas till påtagligt artvärde på grund av den relativt rika förekomsten av naturvårdsarter, av vilka flera är rödlistade. Det rödlistade trädet ask påverkas lätt av sjukdomar och höjer således inte artvärdet genom sin rödlisteklassning. Däremot är tallticka både en rödlistad art och signalart, som signalerar tallar över 150 år.

Figur 5. De norra delarna av inventeringsområdet består av hällmarktallskog och ingår i ett naturvärdesobjekt som klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde.

2. Barrblandskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,8 ha
Biotopvärde: Obetydligt
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), skogslind *Tilia cordata* (Signalart), blåsippa *Hepatica nobilis*, liljekonvalj *Convallaria majalis*, kungsfågel *Regulus regulus* (VU)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklassa 4 – visst naturvärde med avseende på de naturvårdsarter som påträffades. Artvärdet har bedömts till visst artvärde med avseende på de naturvårdsarter som påträffats. Ask förekommer även i detta naturvärdesobjekt och har med sin rödlistning inte påverkat bedömningen av artvärdet, på grund av risken att drabbas av sjukdomar. Biotopvärdet bedöms till obetydligt då området till stora delar består av yngre tall med en hög andel yngre lövträd uppblandat. Den gamla tallen är upptagen som värdeelement men en enstaka gammal tall höjer inte biotopvärdet.

Figur 6. De södra delarna av inventreringsområdet består av en yngre tallskog med uppväxt lövsly. Det södra området har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 3 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
186	Gammal tall
187	Död ved
188	Faunadepå

Figur 6. I naturvärdesobjekt 1 påträffades den rödlistade signalarten tallticka.

Slutsatser

Generella slutsatser

Två naturvärdesobjekt har identifierats inom inventeringsområdet, där ett har klassats till påtagligt naturvärde på grund av områdets tecken på trädkontinuitet, vilket tillsammans med värdeelement och strukturer har betydelse för biologisk mångfald. Det andra naturvärdesobjektet har klassats till visst naturvärde och består av en yngre tallskog med inslag av lövträd och har klassats på grund av de naturvårdsarter som påträffades vid fältinventeringen. Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet utgör också en viktig del för spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av inventeringsområden i Grind.

En utredning ifall tallticka förekommer i det södra området, naturvärdesobjekt 2, höjer objektets naturvärdesklass ytterligare. Dessutom bör en plan för att skapa framtida evighetsträd som blir efterföljare till de som nu hyser tallticka tas fram för att säkra artens fortlevnad i staden.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Läget av inventeringsområde 33 (Rövarberget) är även viktig för spridningsmöjligheterna i Grind-klustret. Den befintliga hällmarkstallskogen har även inslag av löv, där lind och till viss del ask påverkar naturvärdena. Det finns även viktiga linjära element mellan inventeringsområdena 33, 37 och 30, som underlättar spridningen av insekter. Dessa områden hyser även liknande naturtyp.

I ett tänkt tallnätverk förekommer det närmaste området med gammal tall och tallticka i område 29, ca 400 meter österut, samt inventeringsområde 31, väster om Rövarberget. Vidare finns tallar med tallticka ytterligare ett par hundra meter norrut i område 14 och ytterligare några hundra meter till område 11. Inventeringsområde 33 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Vid eventuell exploatering bör hänsyn tas till de äldre tallarna och främst där tallticka finns etablerad. Även de värdeelement som observerats i området är viktiga att bevara. Exploatering skulle även medföra ett avbrott i den kedja av skogsöar som Grind-klustret består av. Detta kan medföra att de tre inventeringsområdena väster om Rövarberget blir mer isolerade.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig

riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

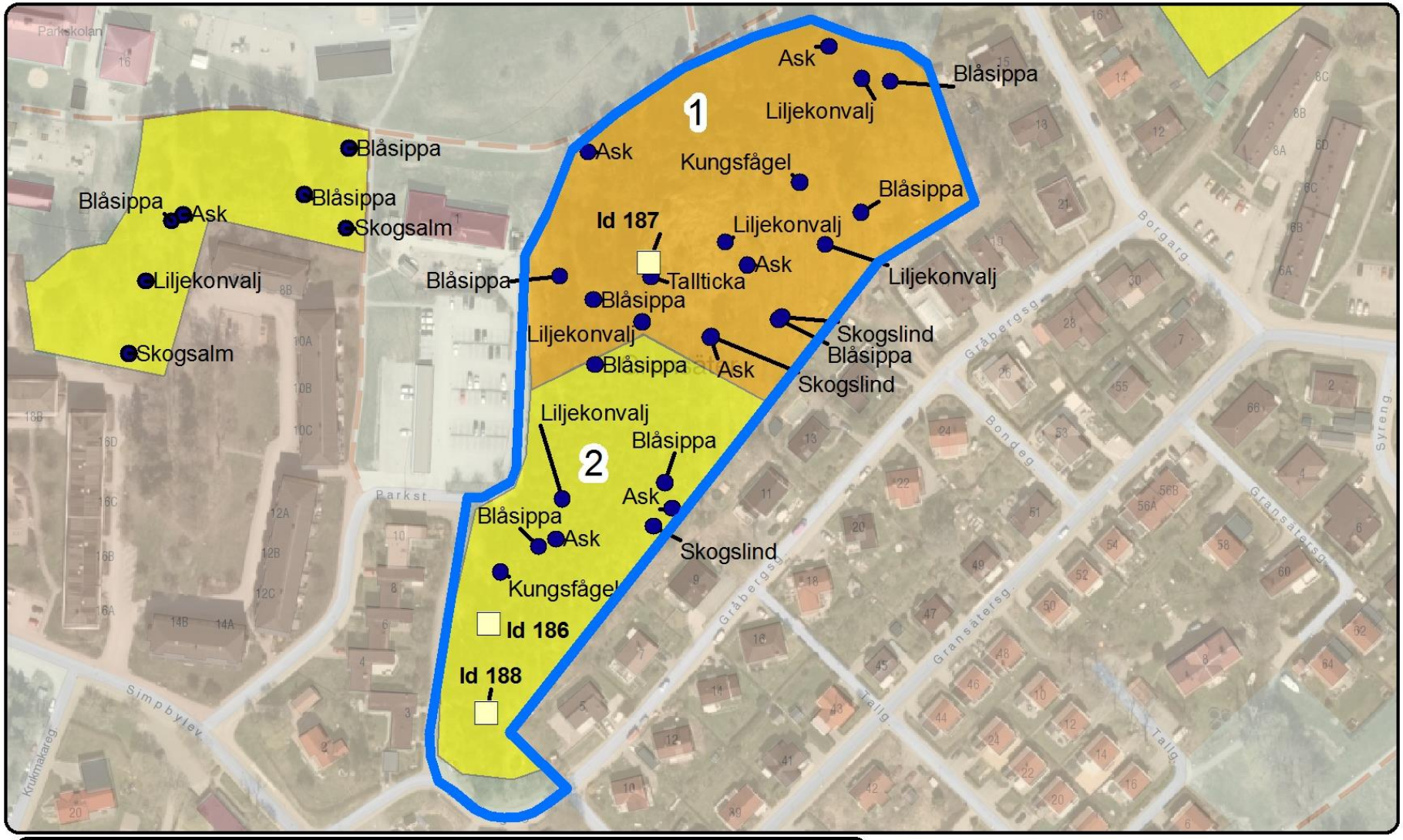

Inventeringsområde

Värdeelement

Naturvårdsart

Naturvärdesklass

2 - högt naturvärde

3 - påtagligt naturvärde

4 - visst naturvärde

N

0 25 50 100 m

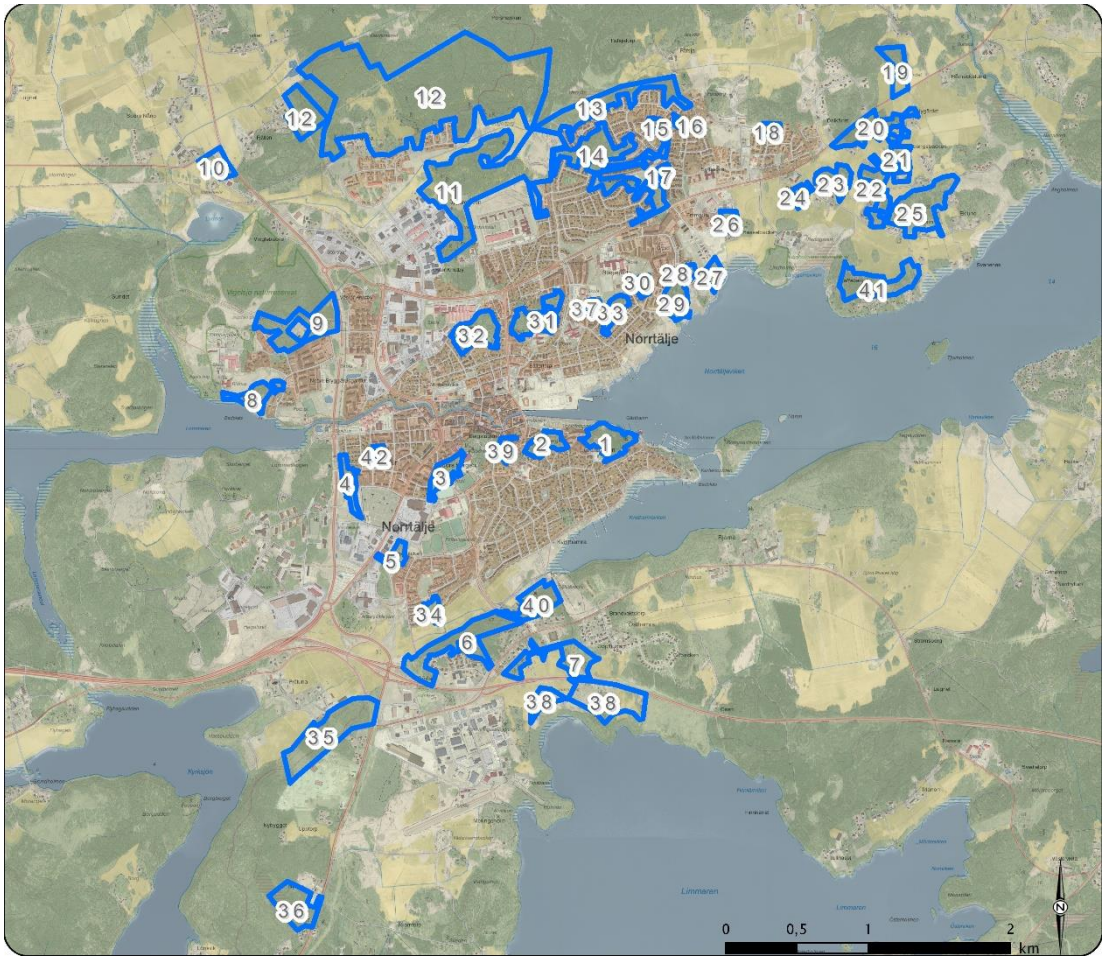

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 34, Flygfältet

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 14
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 34 Flygfältet identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. De naturvärden som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till förekomsten av större aspar med aspticka och det flerskitade busk- och trädskiktet, samt det värdeelement som noterats i naturvärdesobjektet. Flygfältets naturtyp domineras av flerskiktad skog med hassel och asp vilket återfinns i inventeringsområderna i syd, nord och öst. Viktiga linjära element finns mellan Flygfältet och det större inventeringsområde ID6, vilket underlättar spridning av insekter och mollusker. Dessa områden hyser även liknande naturtyp och naturvärdesklass. Flygfältets naturvärde hänvisas till den flerskiktade skogen och mängden död ved. Vid eventuell exploatering bör detta visas hänsyn, även så till de äldre asparna. Vikten av områdets position mellan åkermark och bostadsområde bör även tas i åtanke.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 34 ”Flygfältet” är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad, strax väster om Carl Bondes väg. Området ligger i närhet av inventeringsområde 6 ”Görlaslingan” (figur 2).

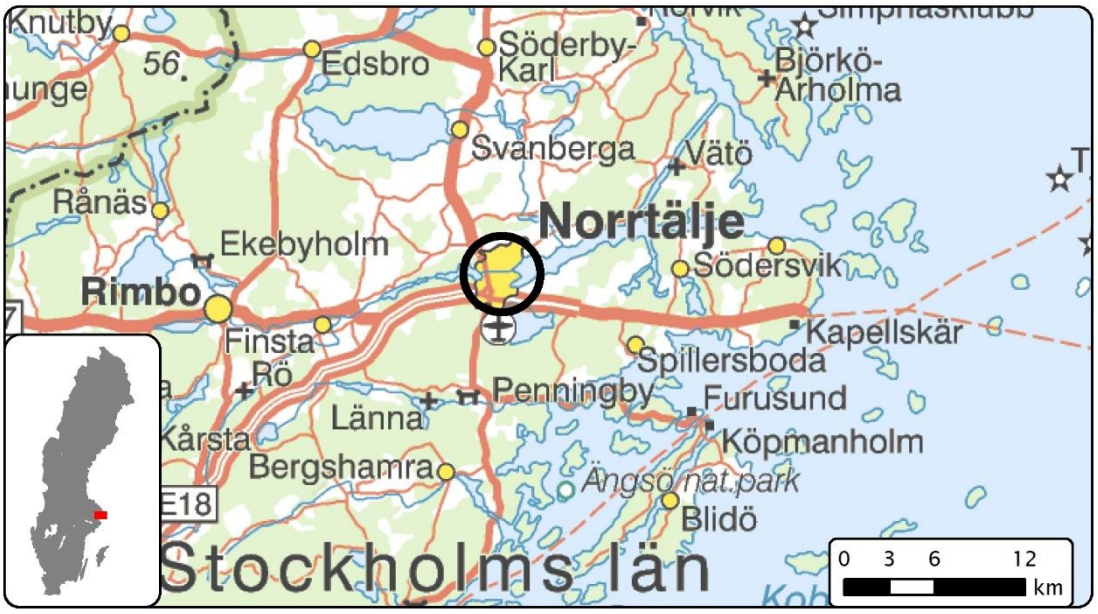

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

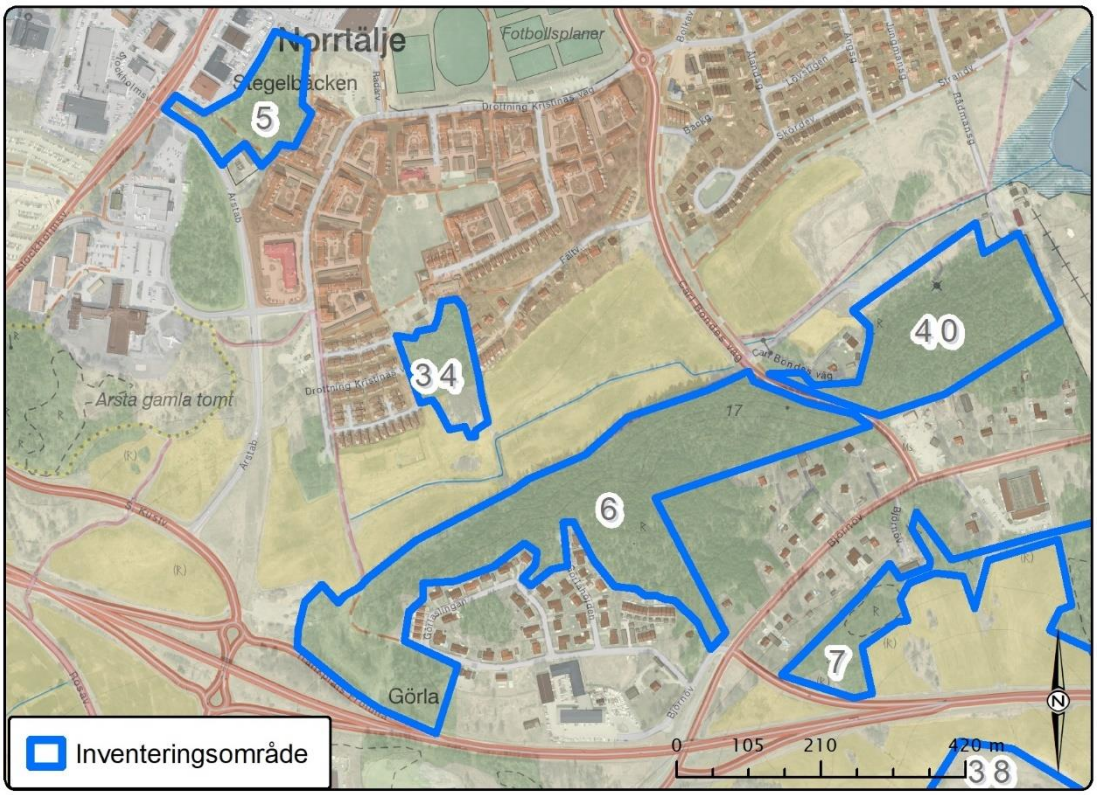

Figur 2. Inventeringsområde 34 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till inventeringsområde ID 6.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 14 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Norrtälje kommuns Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och naturpedagogik. Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet. Uttagen från Artportalen visar att en rödlistad art finns noterad inom inventeringsområdet nämligen stare (figur 3).

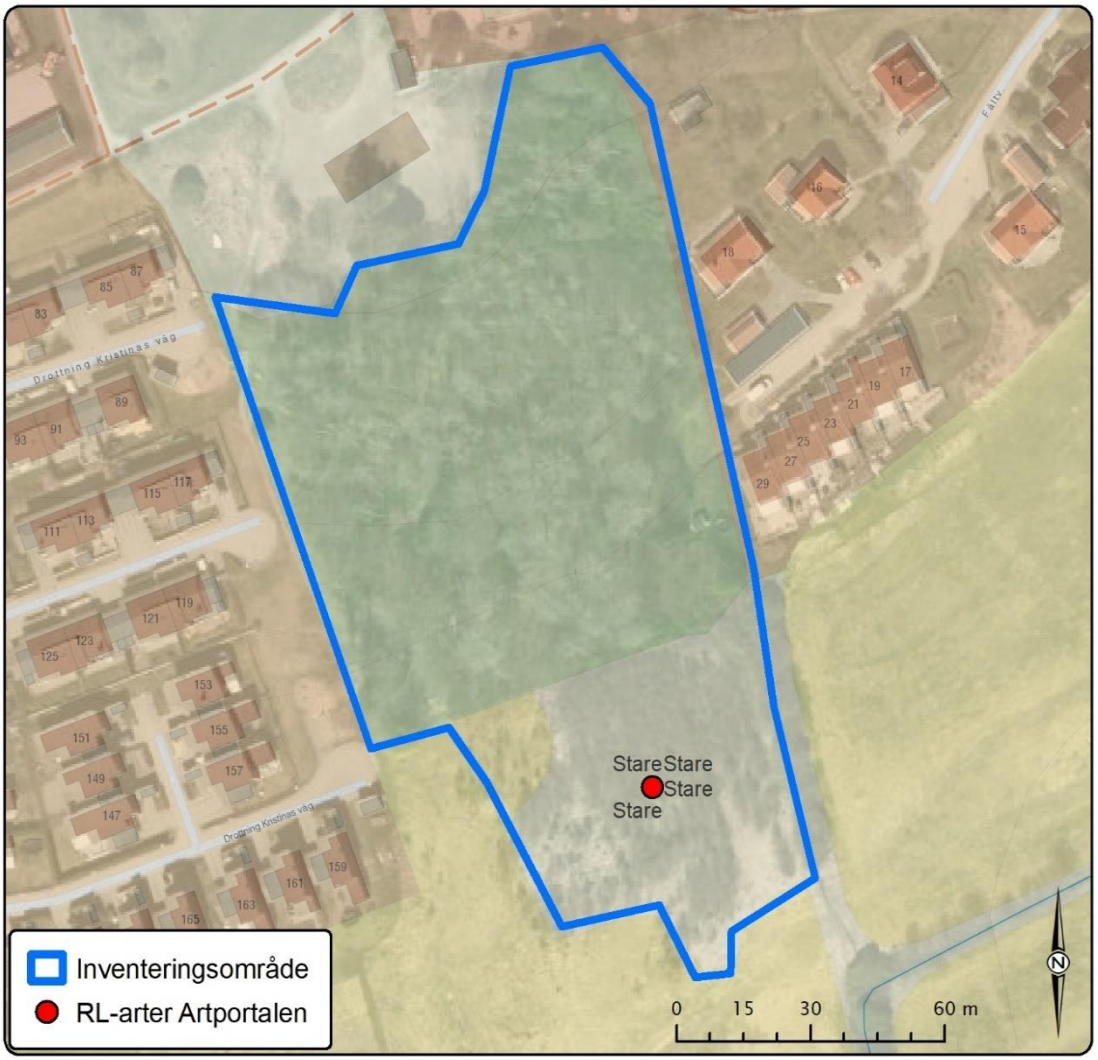

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområde 34 Flygfältet.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, vilket bedömdes ha naturvärdesklass 4 - visst naturvärde (figur 4, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 0,4 ha, vilket utgör ca 28 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

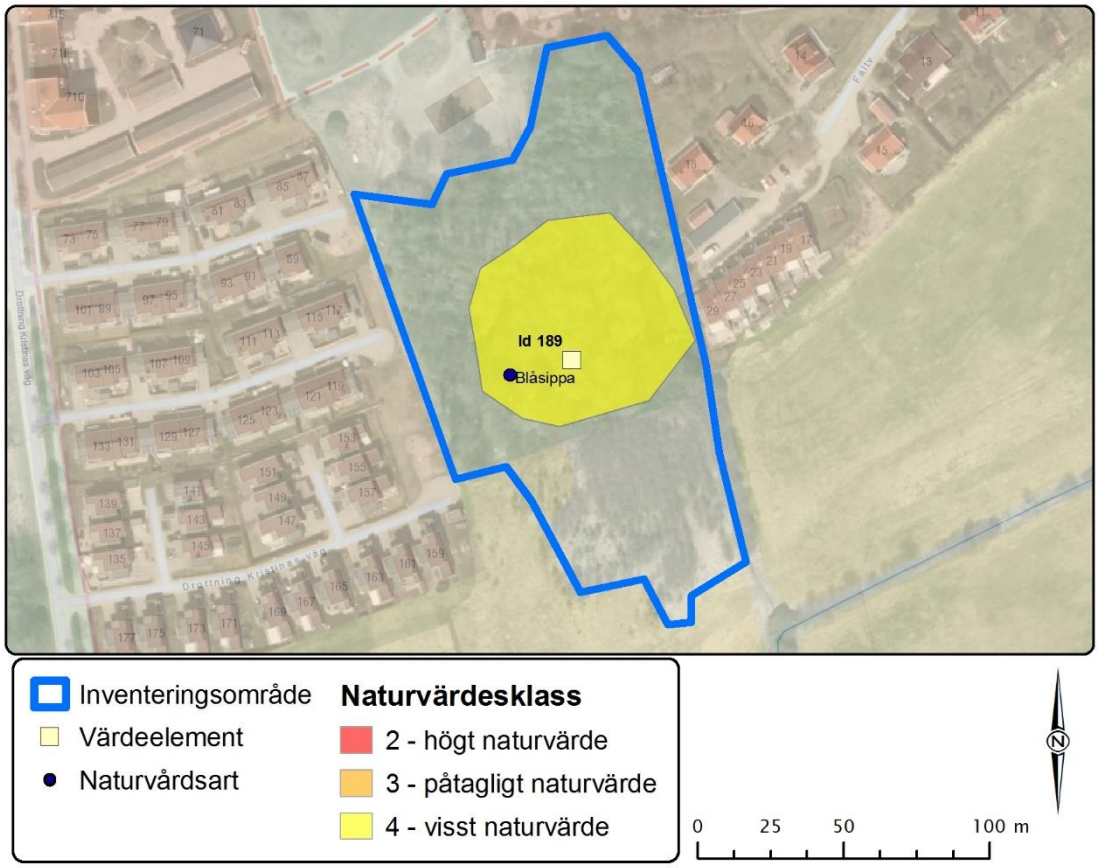

Figur 4. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 34.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 34, Flygfältet. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog & träd	Flerskiktad skog	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består till stora delar av tät igenväxningsskog med inslag av öppnare ytor med äldre asp där aspticka förekommer rikligt. Området gränsar till bostadsområden med förskola och öppna grönytor. Delar av området har flera äldre, högvuxna träd vilka kantas av igenväxande träd och buskar.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet har naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Flerskiktad skog	Obetydligt	Påtagligt	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Flerskiktad skog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,4 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Blåsippa *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, med hänvisning till den flerskiktade skogen som har relativt god trädkontinutitet med hasselbuketter och äldre aspar med aspticka. Dessa kvaliteter tillsammans med förekomst av grov ved på marken ligger till grund för biotopvärdet. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider, vilket bidrar till att biotopvärdet hamnar på påtagligt. Enbart den fridlysta växten blåsippa påträffades och det är inte själ nog att höja artvärdet till mer än obetydligt artvärde.

Figur 5. Naturvärdesobjektet består av gamla aspar, hasselbuketter och sparsamt med död ved.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 1 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
189	Liggande död ved av asp

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområdet är kopplade till förekomsten av större aspar med aspticka och det flerskitade busk- och trädskiktet, samt det värdeelement med död ved som noterats i naturvärdesobjektet. De norra delarna består av ett ogenomtränglig lövslyparti, där vegetationen är så tät att det knappt växer något i fältskiktet i söder finns en igenväxt gräsmark med ungt lövsly. Områdets naturvärde skulle höjas om död ved från de gamla asparna får ligga kvar då dessa dör i framtiden.

Vid en eventuell exploatering bör hänsyn visas till det utpekade naturvärdesobjektet.

Områdets koppling till andra naturområden

Området är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och utgör en spridningskorridor för flertalet djur och växter mellan id 34 Flygfältet och omgivande inventeringsområden och grönytor. Flygfältets naturtyp domineras av flerskiktad skog med hassel och asp vilket återfinns i inventeringsområderna i syd, nord och öst. Viktiga linjära element finns mellan Flygfältet och det större inventeringsområde ID6, vilket underlättar spridning av insekter och mollusker. Dessa områden hyser även liknande naturtyp och naturvärdesklass. Flygfältets naturvärde hänvisas till den flerskiktade skogen och mängden död ved. Vid eventuell exploatering bör detta visas hänsyn, även så till de äldre asparna. Vikten av områdets position mellan åkermark och bostadsområde bör även tas i åtanke.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

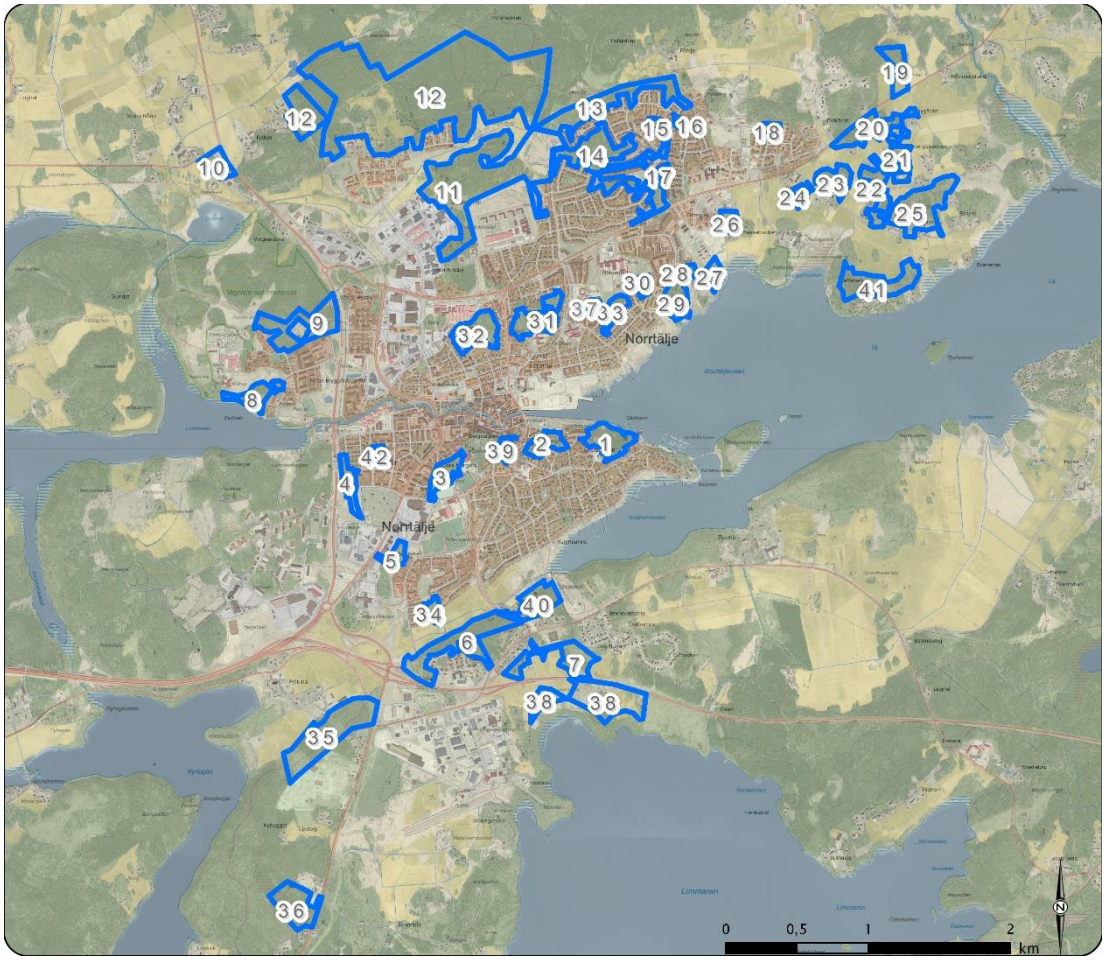

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 35, Kyrksjöns nordöstra strand

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 12
Slutsatser 16
Generella slutsatser 16
Områdets koppling till andra naturområden 17
Referenser 18
Litteratur 18
Datakällor 18
Bilaga 1 Karta 19

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson, Sofia Lundell och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 35 Kyrksjöns nordöstra strand identifierades under föreliggande inventering fyra naturvärdesobjekt. Ett av naturvärdesobjekten bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, och resterande tre naturvärdesobjekt bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. De naturvärden som förekommer i inventeringsområde 35 Kyrksjöns nordöstra strand är främst kopplade till förekomsten av ask i olika åldrar och grovlekar och en askallé med naturvårdsarter knutna till sig.

Inventeringområde 35 består både av barrblandskog med lövinslag samt utpekade ädellövsområden. Området hyser även potentiella groddjursmiljöer i form av hålrum vid grova rotsystem samt lövförna vid hassellundar som behåller fukt. Norr om område 35 finns också goda förutsättningar för grodmiljöer, dock försvåras spridningsmöjligheten av vägar. Inventeringsområdet kan var en värdefull del i ett tallnätverk i Norrtälje stad. I objekt 1 finns enstaka äldre tallar som skulle kunna vara värd för tallticka, som har sin utbredningstyngdpunkt i de centrala och norra delarna av Norrtälje stad. Övriga områden med äldre askar finns sparsamt i de 42 inventeringsområdena i Norrtälje stad. Objekt med äldre ask finns i inventeringsområde 39 och 42 i stadens centrala delar. En plan för hur äldre askar ska bibehållas och utvecklas samt efterträdas kan tas fram så att de naturvärden som finns knutna till ask gynnas.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma

tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 35 ” Kyrksjöns nordöstra strand” är beläget söder om Norrtälje stad, strax öster om Kyrksjön och väster om sjön Limmaren (figur 2).

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

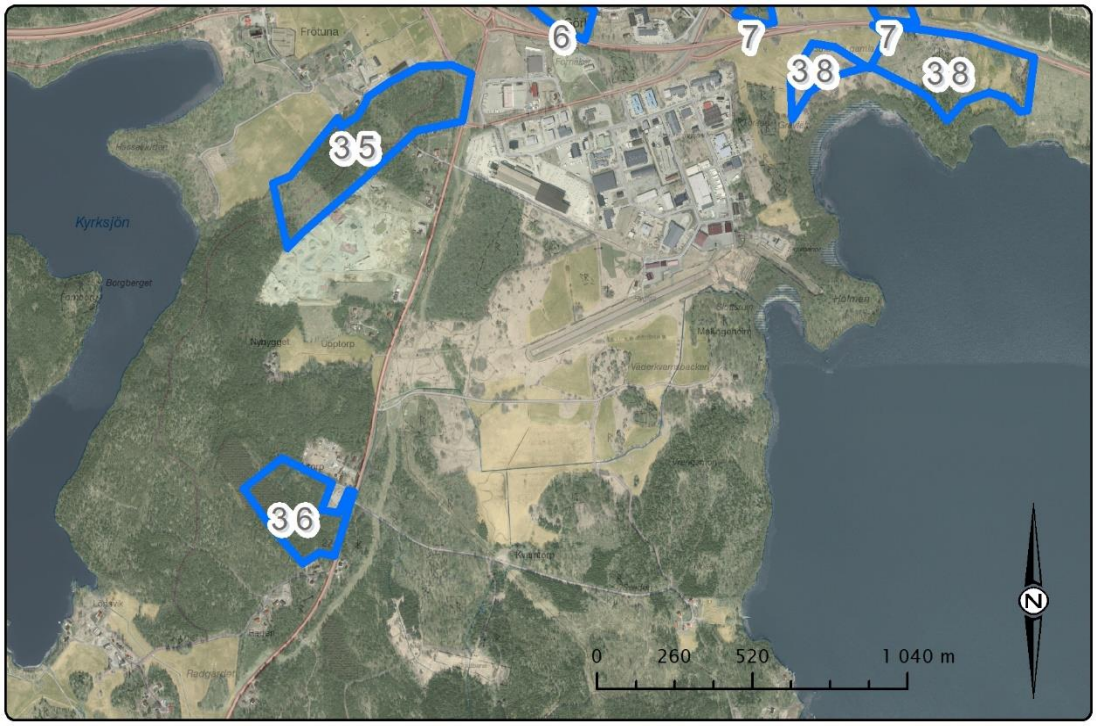

Figur 2. Inventeringsområde 35 är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och angränsar till två andra inventeringsområden, ID 36 i söder och ID 6 i norr.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 28 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 35 ”Kyrksjöns nordöstra strand” är upptaget i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet och att ett delområde är klassad som *objekt med naturvärde* av Skogsstyrelsen. I inventeringsområdet har sedan tidigare den rödlistade naturvårdsarten broktagel *Bryoria bicolor* (EN) registrerats i Artportalen.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	x
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 4 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet. Ett av naturvärdesobjekten bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, och resterande tre naturvärdesobjekt bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 4, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 1,27 ha och utgör 9 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt nedan.

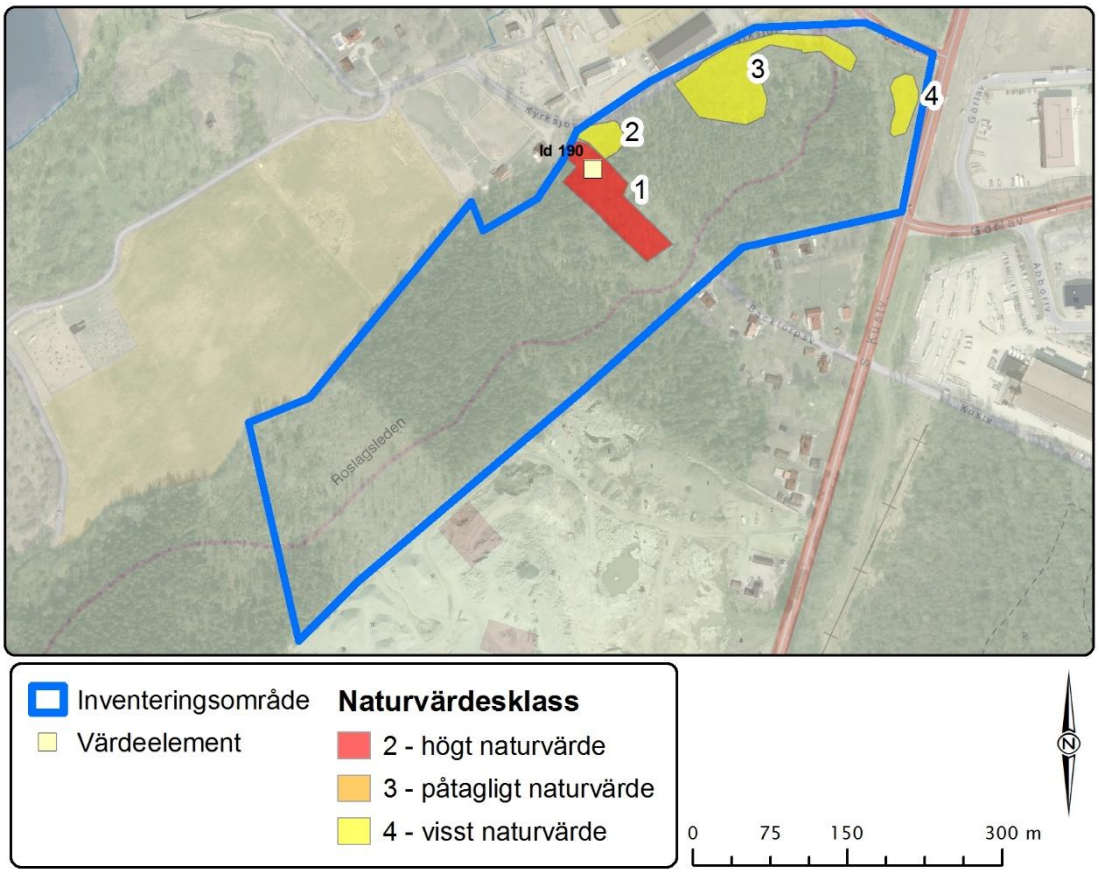

Figur 3. Naturvärdesobjket som identifierades under fältinventeringen med id-nummer tillsammans med värdeelementet askallé som också noterades vid fältbesöket.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 35, Kyrksjöns nordöstra strand. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	2	Skog och träd	Ädellövskog med askalle´	Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering
2	4	Skog och träd	Ädellövskog med hassel, björk och sälg	–
3	4	Skog och träd	Lövrik blandskog	–
4	4	Skog och träd	Ask och hasselbiotop	–

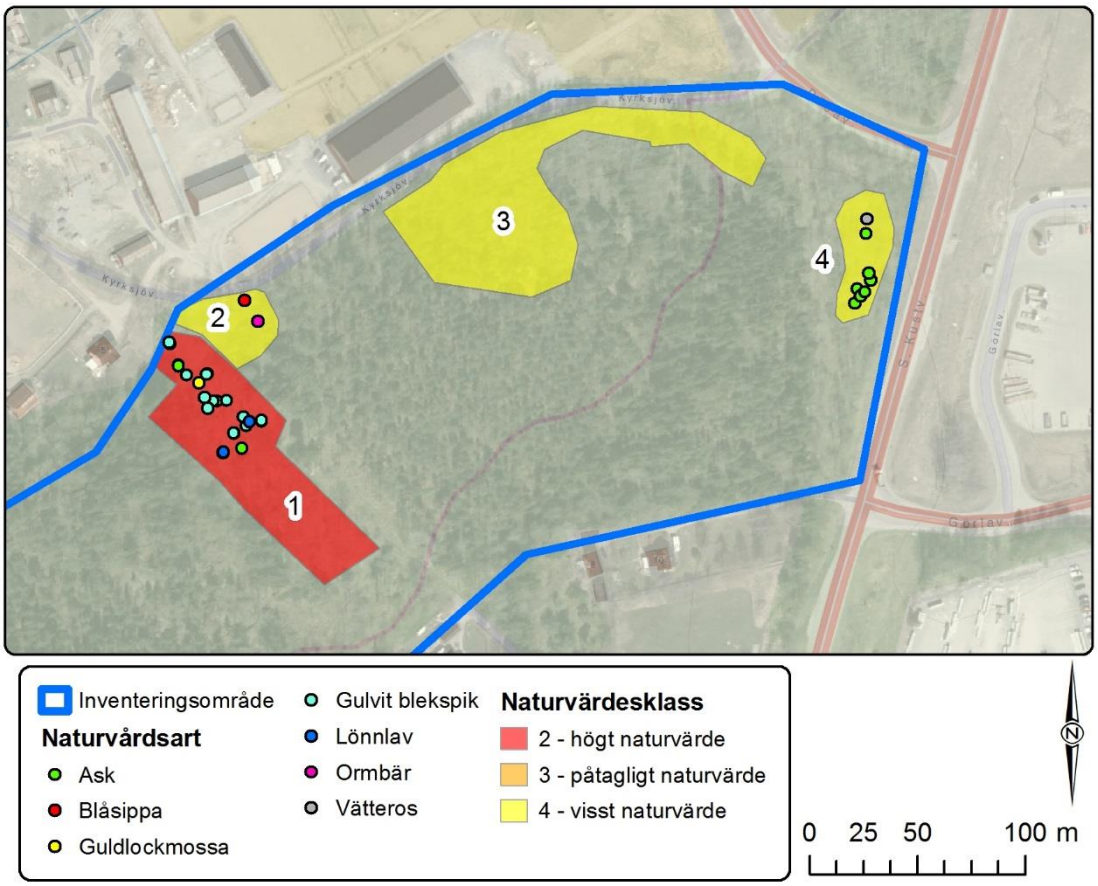

Figur 4. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 35.

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID			
						1	2	3	4
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x	–	–	x
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	–	x	–	–
Homalothecium sericeum	Guldlockmossa	–		–	x	x	–	–	–
Sclerophora pallida	Gulvit blekspik	VU	–	–	x	x	–	–	–
Bacidia rubella	Lönnlav	–	–	–	x	x	–	–	–
Paris quadrifolia	Ormbär	–	–	–	x	–	x	–	–
Lathraea squamaria	Vätteros	–	–	–	x	–	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av ett långsträckt, nordvästsluttande skogsmarksområde vars yttersta västra del är ett nyligen avverkat hygge. Övrig skog, förutom de utpekade naturvärdesobjekten, är av trivial karaktär och består av främst gran med inslag av olika lövträd. Den östra delen av området är mer talldominerad än den västra delen och är nyligen gallrad. De norra delarna har strukturer som är gynnsamma för groddjur med avseende på grova lövträd med hålrum kring rotsystemet och hassellundar som ofta erbjuder lämpliga markförhållanden med lövförna som bibehåller markfukt längre är i barrblandskog.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades fyra naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Naturvårdsobjekt 1 har naturvärdesklass 2, och de resterande har naturvärdesklass 4 (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Ädellövskog med askallé	Påtagligt	Påtagligt	2
2	Skog och träd	Ädellövskog med hassel, björk och sälg	Obetydligt	Visst	4
3	Skog och träd	Lövrik blandskog	Obetydligt	Visst	4
4	Skog och träd	Ask och hasselbiotop	Visst	Obetydligt	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Ädellövskog med askalle´

Naturvärdesklass: 2
Areal: 0,47 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), gulvit blekspik *Sclerophora pallida* (VU & signalart), lönnlav *Bacidia rubella* (signalart), guldlockmossa *Homalothecium sericeum (signalart)*
Tidigare inventering: Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 2 - högt naturvärde, på grund av de gamla grova askarna som förut har utgjort delar av en allé längs en mindre skogsbilväg. Askarna, som i sig själva är naturvårdsarter, är dessutom ett substrat för naturvårdsarterna gulvit blekspik *Sclerophora pallida* (VU) och lönnlav *Bacidia rubella.* Detta utgör grunden för påtagligt artvärde. I anslutning till allén ligger en mindre ädellövskog som också utgör en del av naturvärdesobjektet. Ädellövskogen består främst av unga, högresta askar som kan fungera som efterträdare då de äldre askarna i allén dör. Detta, i kombination med att alléns askar med sin höga ålder och grovlek är ett värdeelement för biologisk mångfald, motiverar påtagligt biotopvärde.

Figur 5. Grova gamla askar i en askallé i naturvärdesobjekt 1.

2. Ädellövskog med hassel, björk och sälg

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,11 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: ormbär *Paris quadrifolia,* blåsippa *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering:

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 4, visst naturvärde, på grund av högväxta och ibland även grova ädellövsträd som t ex lönn. Även sälg och björk förekommer samt underväxt av hassel. De grova träden är motivet till ett visst biotopvärde medan ett obetydligt artvärde motiveras med att inga naturvårdsarter påträffades.

Figur 6. Hasselbuketter och död ved i naturvärdesobjekt 3.

3. Lövrik blandskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,67 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Inga
Tidigare inventering*:* Ingen känd

Naturvärdesobjekt 3 har klassats till naturvärdesklass 4, visst naturvärde, på grund av grova spärrgreniga björkar och aspar, lite äldre hässlen samt 150-åriga tallar som växer i toppen av en liten bergsknalle. Skogsmiljön hyser även en mindre mängd död ved vilket också utgör bedömningsgrund för biotopkvalitet. Obetydligt artvärde är motiverat då inga naturvårdsarter påträffades. Möjligen kan tallticka finnas i området och ett riktat sök efter arten på de äldre tallarna skulle höja naturvärdet avsevärt om den påträffades.

Figur 7. Lövrik blandskog med björk och hassel.

4. Ask och hasselbiotop

Naturvärdesklass: 2
Areal: 0,12 ha
Biotopvärde: Obetydligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), vätteros *Lathraea squamaria* (signalart)
Tidigare inventering*:* Ingen känd

Naturvärdesobjekt 4 har klassats till naturvärdesklass 4, visst naturvärde, på grund av förekomsten av äldre och grövre hässlen vars rötter parasiteras av naturvårdsarten vätteros samt förekomsten av naturvårdsarten ask som förekommer i ett 10-tal exemplar i 50-80 års åldern. De livskraftiga bestånden av ask och vätteros utgör bedömningsgrunden för *visst*

artvärde. Då ask lätt drabbas av askskottssjuka och därav har klassats till en hotad art i den svenska rödlistan och inte på grund av sin sällsynthet läggs ingen större vikt vid ask i bedömningsgrunden för artvärdet.

Figur 8. Hasselbestånd i naturvärdesobjekt 4.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 1 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
190	Askallé

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområde 35 Kyrksjöns nordöstra strand är främst kopplade till förekomsten av ask i olika åldrar och grovlekar och en askallé med naturvårdsarter knutna till sig. De gamla askarna utgör viktiga substrat för en mångfald av kryptogamer och är därför en viktig biotopkvalitet. Att asken är rödlistad har inte tagits med i bedömningen i artvärdet utan är med i bedömningen av biotopvärdet. Andelen död ved i området är sparsamt och då det äldre askarna dör bör den döda veden sparas i området för att gynna skalbaggsfaunan och kryptogamfloran i området. Enstaka grova tallar noterades i naturvärdesobjekt 1 och en födjupad inventering av tallticka ger värdefull information då det är sparsamt med fynd av tallticka i de södra delarna av Norrtälje stad.

Vid en eventuell exploatering är det viktigt att de identifierade naturvärdesobjekten bevaras intakt. Särskild hänsyn bör tas till naturvärdesobjekt 1 och askallén, som har högt naturvärde och många naturvårdsarter knuten till sig.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområde 35 är en del av ett större stråk med skogsmark sydväst om inventeringsområdet längs med Kyrksjöns strand och är därför en viktig del för att behålla de ekologiska funktionerna i Norrtäljes grönstrukturplan.
Inventeringsområdet kan var en värdefull del i ett tallnätverk i Norrtälje stad. I objekt 1 finns enstaka äldre tallar som skulle kunna vara värd för tallticka, som har sin utbrednings tyngdpunkt i de centrala och norra delarna av Norrtälje stad. Övriga områden med äldre askar finns sparsamt i de 42 inventeringsområdena i Norrtälje stad. Objekt med äldre ask finns i inventeringsområde 39 och 42 i stadens centrala delar. En plan för hur äldre askar ska bibehållas och utvecklas samt efterträdas kan tas fram så att de naturvärden som finns knutna till ask gynnas.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

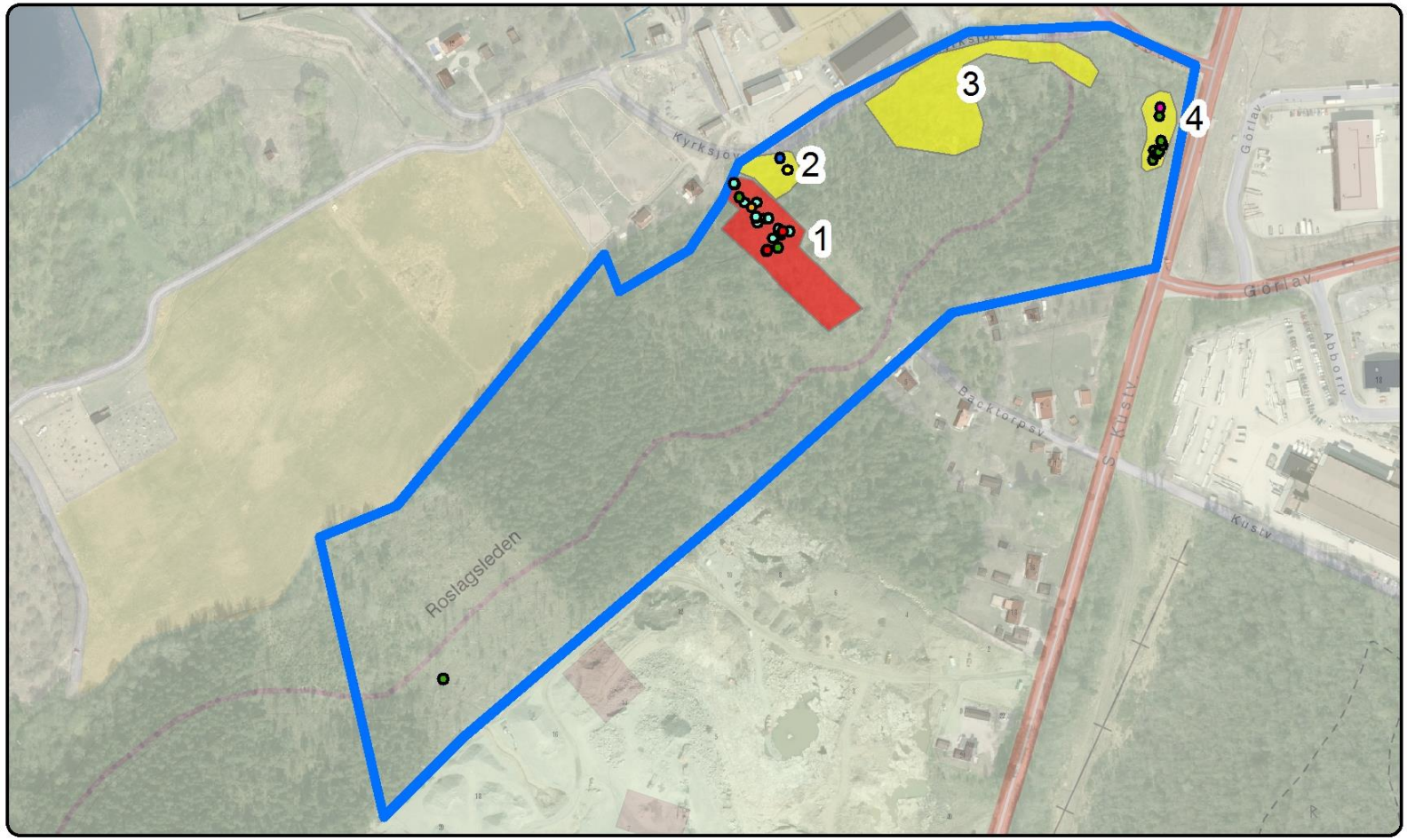

Inventeringsområde

Naturvårdsart

- Ask
- Blåsippa
- Guldlockmossa
- Gulvit blekspik
- Lönnlav
- Ormbär
- Vätteros

Naturvärdesklass

- 2 - högt naturvärde
- 3 - påtagligt naturvärde
- 4 - visst naturvärde

N

0 75 150 300 m

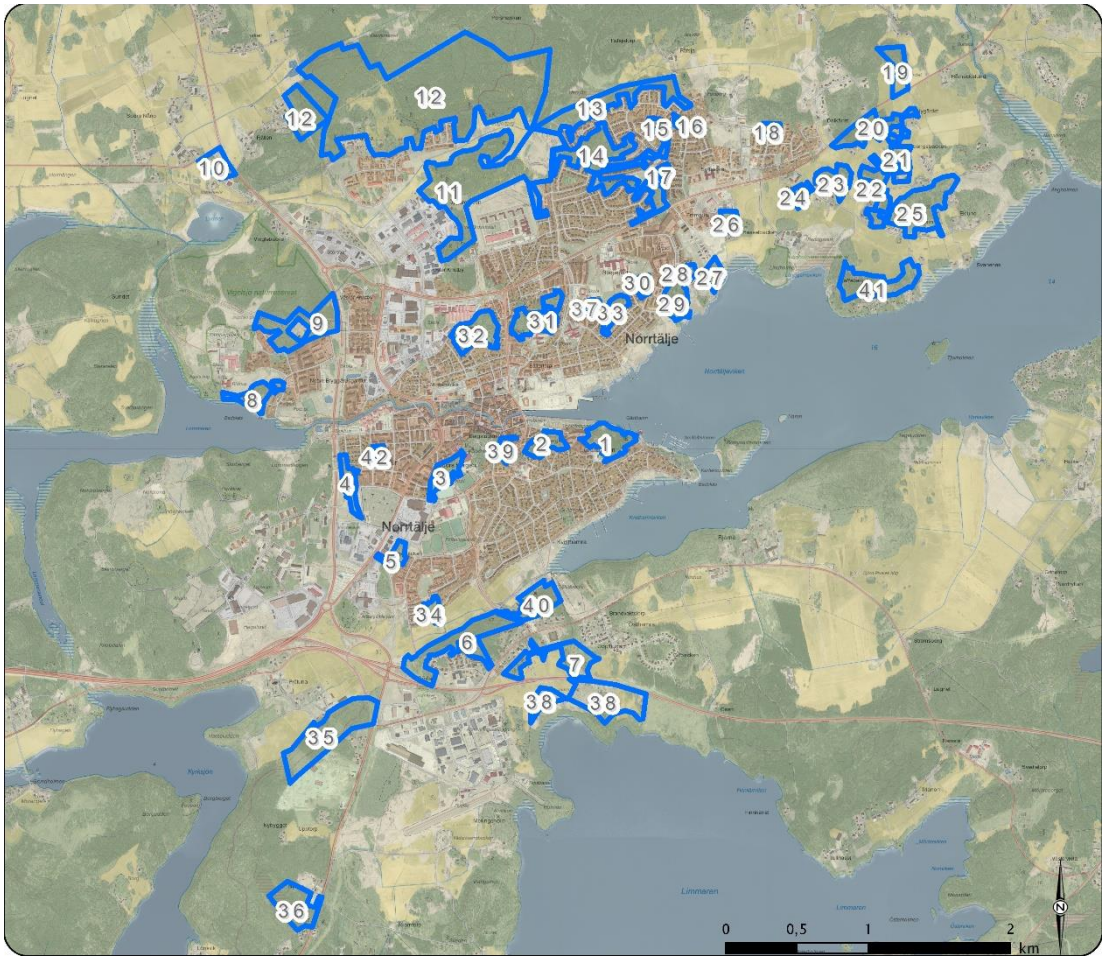

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 36, Nytorp

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 12
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 36 Nytorp identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Inventeringsområdet består till stora delar av brukad produktionsbarrskog. Dess nordvästra del utgörs av barrsumpskog med lövinslag, varav en del har identifierats som lämpligt groddjurshabitat. Ju mer omgivande natur som exploateras desto större betydelse kommer område 36 att ha för konnektiviteten mellan de övriga grönstrukturområdena i väster längs Kyrksjöns östra strand, och grönstrukturområdena i öster längs Limmarens västra strand.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 36 ”Nytorp” är beläget i utkanten av Norrtälje stad, i den södra delen strax väster om Mellingeholm. Inventeringsområdet ligger relativt avsides jämfört med övriga 41 inventeringsområdena i Norrtälje stad. I närheten av inventeringsområde 36 finns inventeringsområde 35 ”Kyrksjöns nordöstra strand” (figur 2).

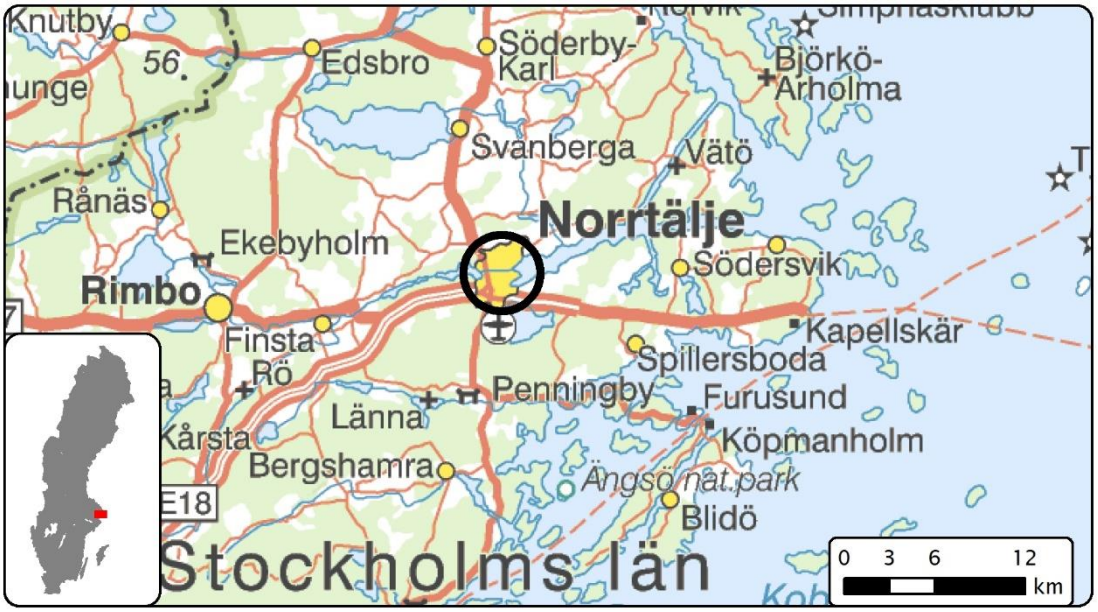

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

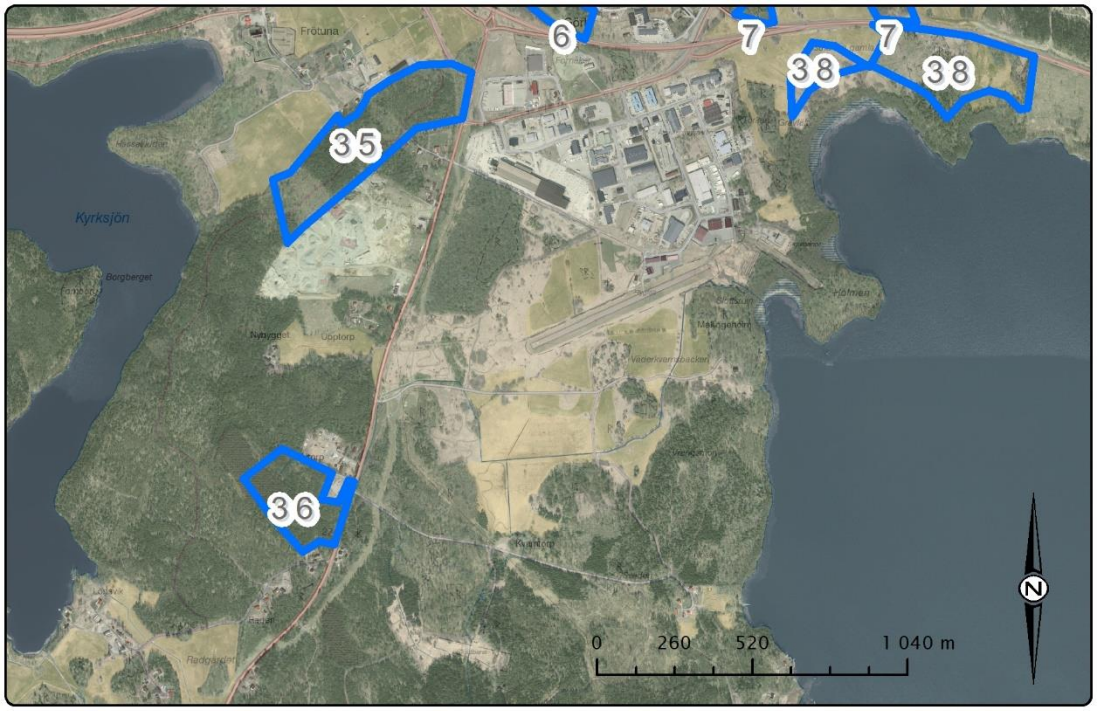

Figur 2. Inventeringsområde 36 är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och angränsar till ID 35.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 18 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att en mindre sumpskog finns inrapporterad som Mellingeholms sumpskog i Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. Det finns ytterligare tre sumpskogar som klassats av Skogsstyrelsen till kärrskog i inventeringsområdets norra del. Inga naturvårdsarter har rapporterats in till rapportsystemet Artportalen för Nytorp. Strax norr om inventeringsområdet finns flera objekt med naturvärde, med bland annat naturvårdsarter som sårläka, tibast, smalskaftslav, ormbär och broktagel.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	x
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Vid fältbesöken 2018 påträffades i inventeringsområdet ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Det påträffades inga värdeelement eller naturvårdsarter. Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 0,16 ha, vilket utgör ca 2,3 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet består av barrsumpskog och beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

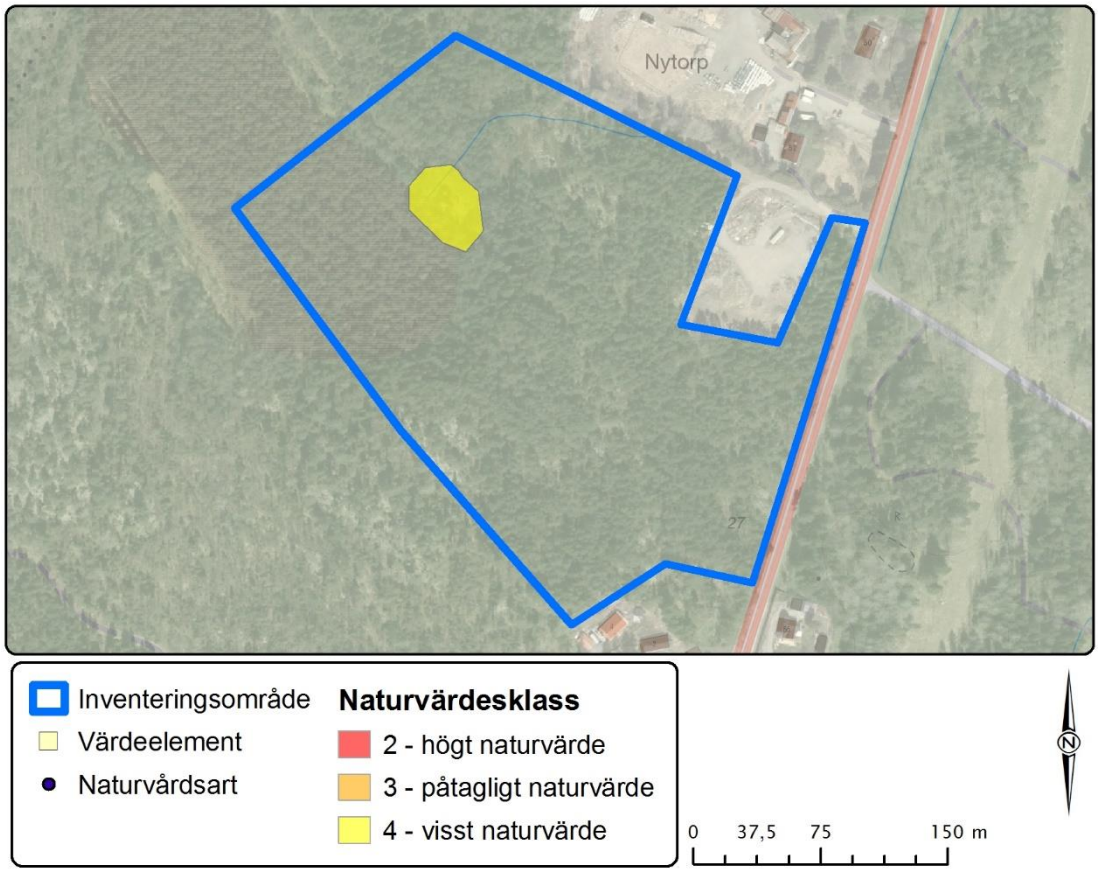

Figur 3. Kartan visar naturvärdesobjekt 1 i inventeringsområde 36.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 36 ”Nytorp”. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog och träd	Barrsumpskog	–

Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet 36 ”Nytorp” består till stora delar av brukad produktionsbarrskog. Dess nordvästra del utgörs av barrsumpskog med lövinslag, varav en del har identifierats som lämpligt groddjurshabitat. Inga fynd av groddjur har gjorts i området men det finns strukturer som blockighet, ytlagda rötter och möjligt lekvatten. Strukturer som är gynnsamma för groddjur. Barrsumpskogen visar också tecken på ett visst mått av produktionsaktivitet då inga äldre trädindivider påträffades.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Naturvärdesobjektet klassas till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Barrsumpskog	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Barrsumpskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,16 ha
Artvärde: Obetydligt (avseende förekomsten av naturvårdsarter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjektet består av barrsumpskog med lövinslag och vattenfyllda utgrävningar, troligen från en äldre husbehovstäkt. Dessa vattensamlingar består av näringsfattigt vatten och är gynnsamt för en rad artgrupper mycket på grund av en högre mark- och luftfuktighet. Vattensamlingarna är grunden för visst biotopvärde medan obetydligt artvärde är motiverat då inga naturvårdsarter påträffats.

Figur 4. Gransumpskog med inslag av vattenfyllda grävda gropar.

Värdeelement

Inga värdeelement är identifierade i inventeringsområdet.

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområdet består till stora delar av produktionspräglad barrskog. En äldre husbehovstäkt har skapat flera stora vattensamlingar som kan fungera som lekvatten för groddjur. Den omgivande naturen kring vattensamlingarna har en sumpskogskaraktär med högre mark- och luftfuktighet än resterande delar av inventeringsområdet och det är denna miljö som ingår i naturvärdesobjektet som har natuvärdesklass 4 – visst naturvärde på grund av biotopkvaliteterna som den fuktiga miljön skapat. Inga naturvårdsarter påträffades i området.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 36 ”Nytorp” utgör den södra utposten för de 42 inventeringsområdena. Ju mer omgivande natur exploateras, desto större betydelse kommer område 36 att ha för konnektiviteten mellan de övriga grönstrukturområdena i väster längs Kyrksjöns östra strand, och grönstrukturområdena i öster längs Limmarens västra strand. Inventeringsområde 36 hyser till största del produktionspräglad barrskog, men innehar även barrsumpskog med lövinslag. I barrsumpskogen finns vattensamlingar som kan fungera som lekplatser för groddjur. Det närmsta inventeringsområde ligger norr om Nytorp, som även den hyser barrblandskog.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr,

Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

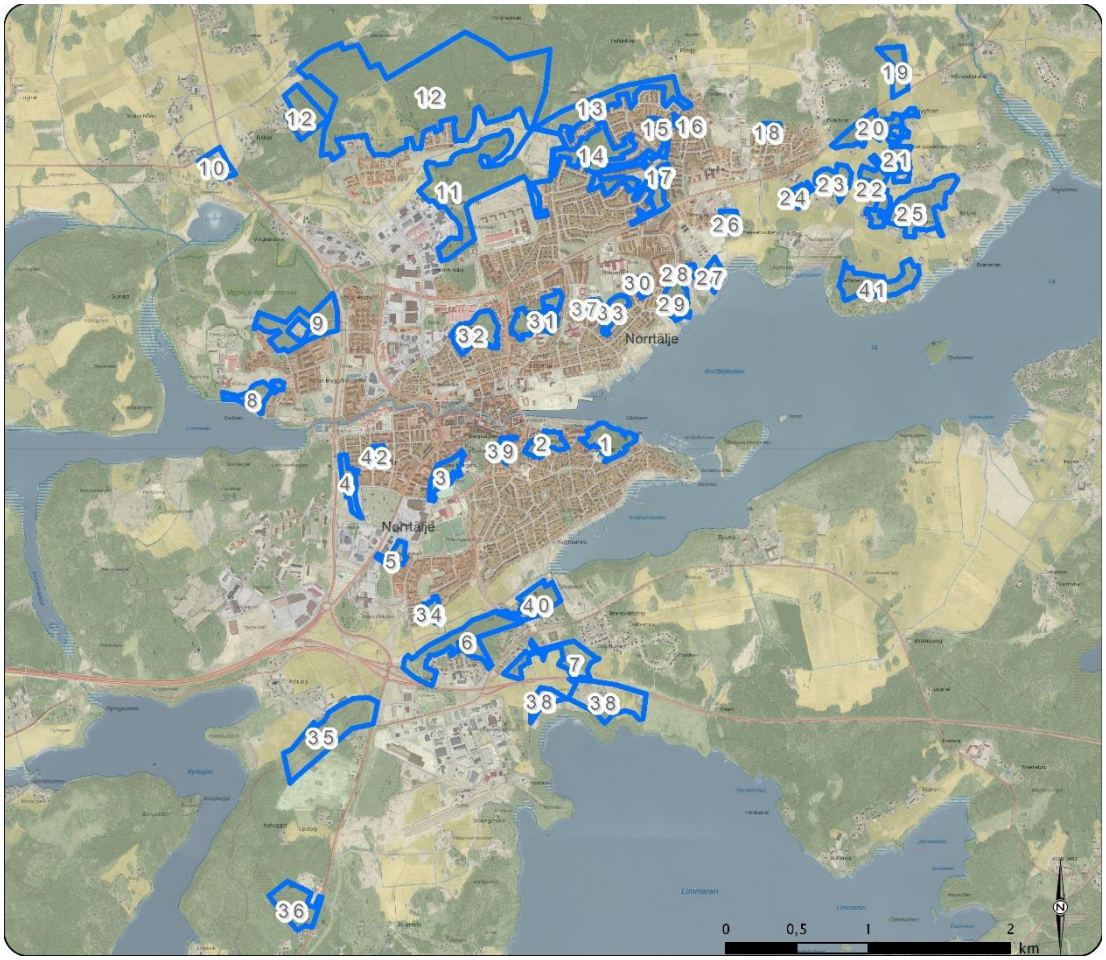

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 37, Parken

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 12
Generella slutsatser 12
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Gesa von Hirschheydt
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Inventeringsområde 37 består av en park med ädellövträd där ett naturvärdeobjekt har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, med hänvisning till den höga andelen naturvårdsarter. Antalet naturvårdsarter motiverar visst artvärde och andelen ädellövträd skapar bosubstrat åt ett flertal organismer som lavar, svampar, vedlevande insekter och fåglar till exempel. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider och ej heller död ved i noterbara mängder, vilket bidrar till ett obetydligt biotopvärde. Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet utgör också en viktig del för att underlätta spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av inventeringsområden i Grind och Norgegärdet men även söderut genom de centrala delarna av Norrtälje stad. Dock saknas en självklar koppling med de intilliggande områdena, då de domineras av barrskog. En konnektivitetsanalys skulle avgöra vikten av objektet i Grind-klustret. Parken har dock potential att få högre naturvärdesklass, om träden får åldras. Då området hyser fler rödlistade lövträd, däribland ask, skulle en skötselplan stötta parkens utveckling.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 37 ”Parken”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad vid Norgegärdet och Norra bergen. Inventeringsområdet angränsar till två andra inventeringsområden, ID 31 och ID 33 samtidigt som det är en del av ett kluster av inventeringsområden kring Grind (figur 2).

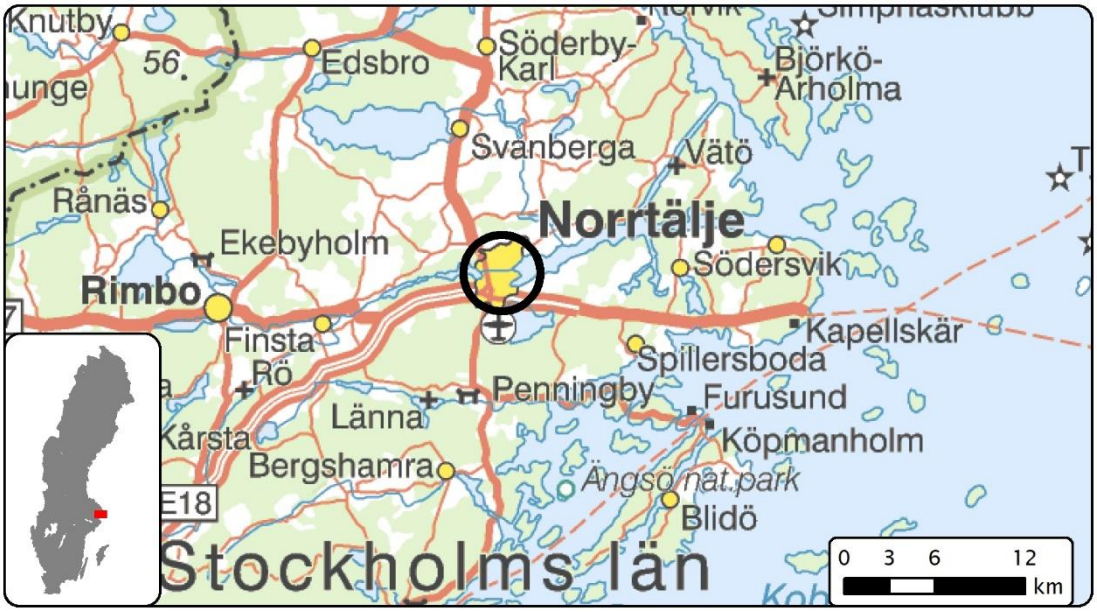

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

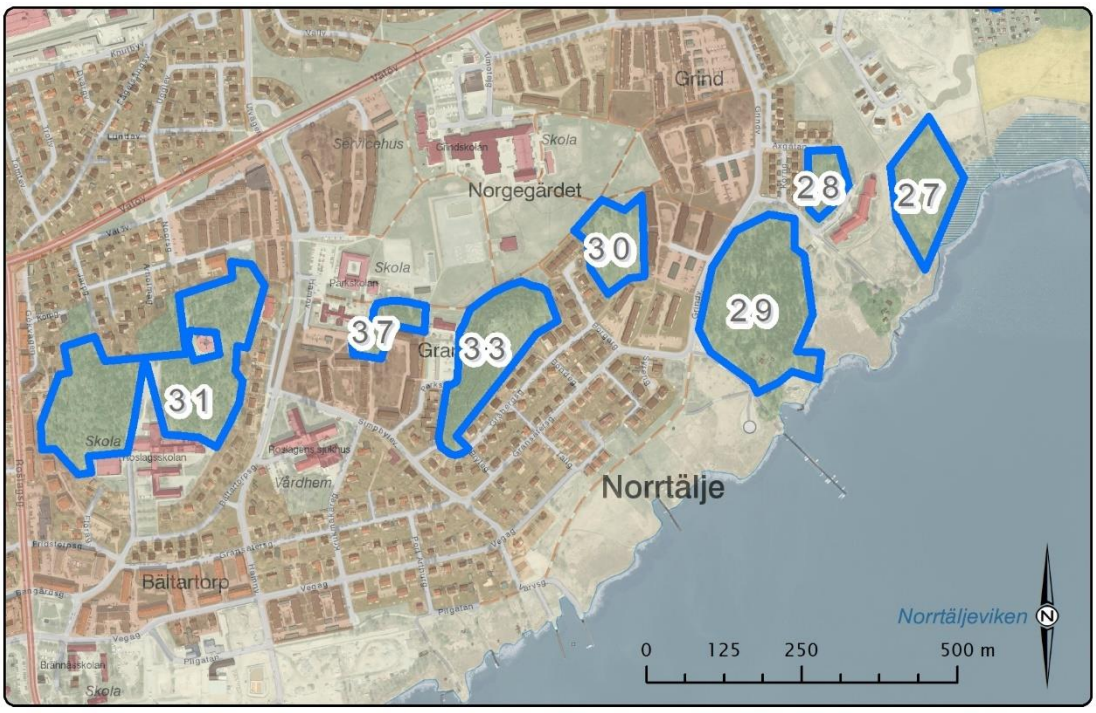

Figur 2. Inventeringsområde 37 är beläget i de norra delarna av Norrtälje stad och ingår i ett kluster av inventeringsområden vid Grind och Norgegärdet.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 26 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är beskrivet i Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad som skog viktig för naturvärden, rekreation, skola och förskola. Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet samt att området inte inhyser några tidigare noterade arter baserat på rapporteringar från Artportalen (tabell 2).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 4, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 5,7 ha och utgör nästan 100 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 37 Parken. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Park och trädgård	Park med ädellövträd	–

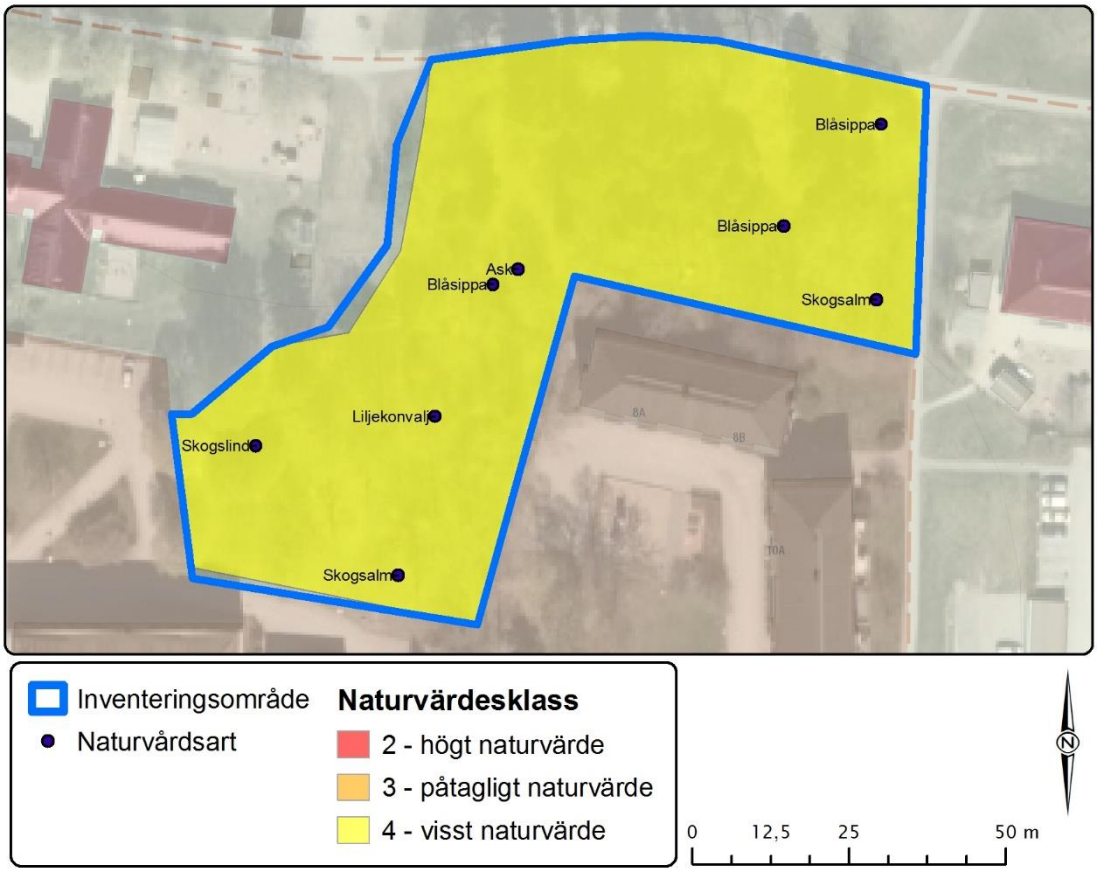

Figur 3. Naturvärdesobjekt och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 37.

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	x
Ulmus glabra	Skogsalm	CR	–	–	–	x
Tilia cordata	Skogslind	–	–	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en park med ädellövträd. Trädskiktet domineras av alm, ask, ek, lönn och asp. I de norra delarna finns inslag av gran i olika åldrar. Fältskiktet har inslag av blåsippa, liljekonvalj, äkta johannesört, åkertistel, daggkåpor, hundkex och skogsnäva. Inventeringsområdet angränsar till en skola och den hårt brukade gräsmarken bär spår av flitig användning genom rikligt med jordblottor. Det förekommer sparsamt med både död ved och stenblock i området.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen park och trädgård. Objektet hade naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Park och trädgård	Park med ädellövträd	Visst	Obetydligt	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Park med ädellövträd

Naturvärdesklass: 4
Areal: 5,7 ha
Biotopvärde: Obetydligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), skogsalm *Ulmus glabra* (CR) och skogslind *Tilia cordata* (Signalart) (bristfällig koordinatnoggrannhet), blåsippa *Hepatica nobilis,* liljekonvalj *Convallaria majalis*
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjektet har klassats till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde, med hänvisning till den höga andelen naturvårdsarter. Antalet naturvårdsarter motiverar visst artvärde och andelen ädellövträd skapar bosubstrat åt ett flertal organismer som lavar, svampar, vedlevande insekter och fåglar till exempel. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider och ej heller död ved i noterbara mängder, vilket bidrar till ett obetydligt biotopvärde. De rödlistade arterna skogsalm och ask är arter som lätt påverkas av sjukdomar och höjer således inte artvärdet genom sin rödlisteklassning. Förekomsten av den rödlistade skogsalm tillsammans med naturvårdsarterna liljekonvalj och blåsippa bidrar till att artvärdet bedöms till visst artvärde.

Figur 4. Den hårt brukade parken har stora jordblottor efter flitigt besökande av närboende och skolverksamhet.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades inga värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet.

Slutsatser

Generella slutsatser

Naturvärdesobjektet, vilket täcker hela inventeringsområdet, klassas till visst naturvärde då det finns flera naturvårdsarter däribland rödlistade vilket motiverar visst artvärde. Andelen ädellövträd i området är påtagligt, dock förekommer inga äldre trädindivider eller död ved i området vilket motiverar obetydligt biotopvärde. Markskiktet är sparsamt på grund av att parken besöks flitigt av inte minst den intilliggande skolans elever, ett värde som bör ta i beaktning vid en eventuell exploatering av området. Det är värdefullt att ädellövträden bevaras och får utvecklas till vidkroniga gamla träd genom att de friställs från uppväxande lövsly. Äldre ädellövträd är viktiga för biologisk mångfald, särskilt om de får stå solbelyst och tillåtas breda ut sina kronor. Andelen död ved bör ökas i området, vilket kan göras genom dödveddeponier i soliga lägen av de träd som gallras bort vid friställningen av ädellövträden. Med en långsiktig plan kan områdets naturvärden öka markant.

Inventeringsområdets läge i det omgivande landskapet utgör också en viktig del för att underlätta spridning av arter mellan de inventeringsområden som ingår i klustret av inventeringsområden i Grind och Norgegärdet men även söderut genom de centrala delarna av Norrtälje stad. Med tiden som ädellövträden blir äldre och utvecklar lämpliga substrat för exempelvis kryptogamer är det viktigt att det finns en spridningsmöjlighet för naturvårdsarter att etablera sig i området.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet ingår i ett kluster av andra inventeringsområden vilka tillsammans skapar goda spridningsmöjligheter till flera av de omkringliggande inventeringsområdena i Fågelsången och Långgarn. Inventeringsområde 37 saknar en självklar koppling med de intilliggande områdena, då de övriga domineras av barrskog. En konnektivitetsanalys skulle avgöra vikten av objektet i Grind-klustret. Parken har dock potential att få högre naturvärdesklass, om träden får åldras och andelen död ved förstärks. Då området hyser fler rödlistade lövträd, däribland ask, skulle en skötselplan stötta parkens utveckling. Vid eventuell exploatering bör först en konnektivitetsanalys utföras, för att reda ut spridningsmöjligheterna och vikten av objektet. Hänsyn för de rödlistade och äldre träden bör även tas.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

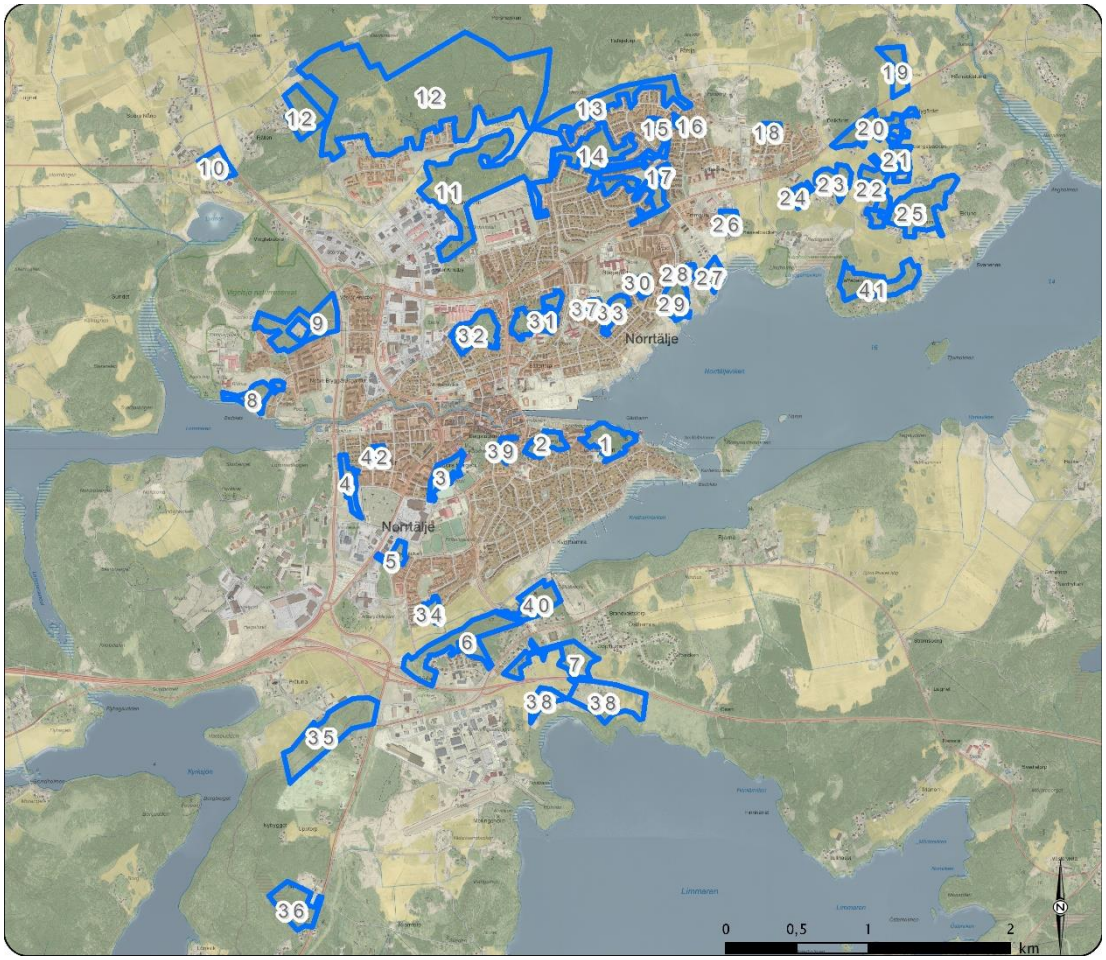

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 38, Norr om Limmaren

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 12
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 16
Generella slutsatser 16
Områdets koppling till andra naturområden 16
Referenser 17
Litteratur 17
Datakällor 17
Bilaga 1 Karta 18

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 38 Norr om Limmaren identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt som båda bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Inventerinsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller både livsmiljöer och konnektivitetsmöjligheter, för arter knutna till såväl jordbrukslandskap som skogsmiljö. Inventeringsområdet är även en viktig spridningskälla för omkringliggande grönytor och miljöer.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 38 ”Norr om Limmaren” är beläget i Norrtälje stad vid Limmarens norra strand och gränsar till inventeringsområde 7 ”Östhamra” (figur 2).

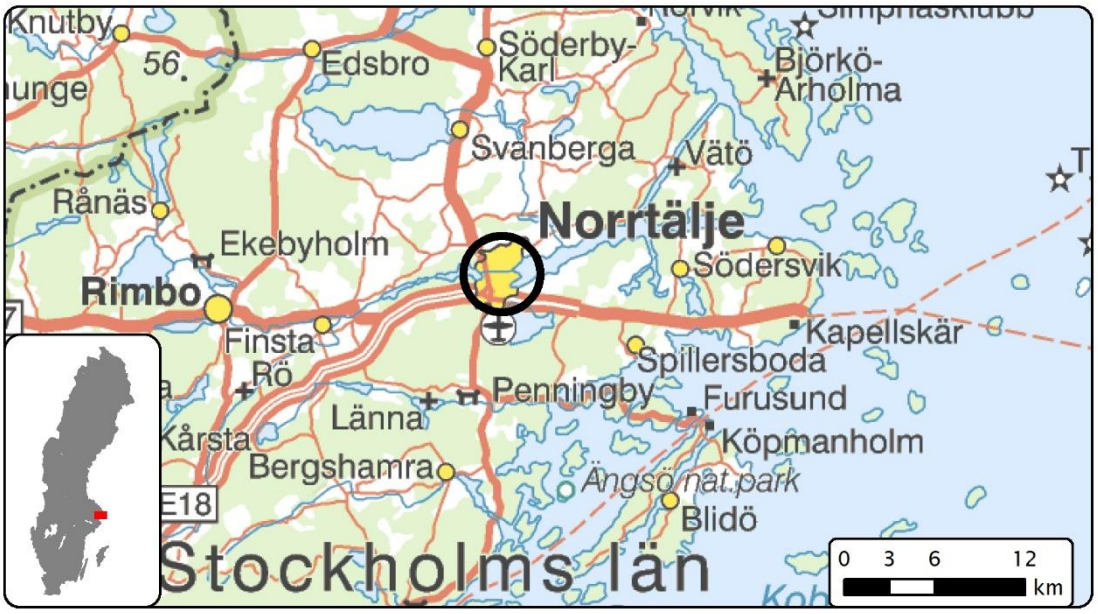

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Inventeringsområde 38 är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad och angränsar till t inventeringsområde ID 7.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 15 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att naturtyperna lövskog samt ängs- och betesmark finns belägna inom inventeringsområdet. Delar av inventeringsområdet är dels beskrivet i Norrtälje kommuns Grönstrukturplan dels upptaget som ”Objekt med naturvärden” enligt Skogsstyrelsen. Betesmarkerna har värdefulla träd och trädmiljöer samt hävdgynnade arter som Adam och Eva. Uttagen från Artportalen visar att de rödlistade arter som finns noterade inom inventeringsområdet är bivråk *NT,* månlåsbräken *NT* och backklöver *NT*. Strax sydost om området finns en nyckelbiotop med strandskog och ett ”Objekt med naturvärden” som består av lövskog (figur 3).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	x
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades två naturvärdesobjekt i inventeringsområdet, vilka bedömdes ha ett högt naturvärde (figur 4, tabell 3). Naturvärdesobjekt 1 benämns som ”Skog och träd” och naturvärdesobjekt 2 benämns som ”Äng och betesmark”. Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 3.1 ha, vilket utgör 25% av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet Beskrivningar av naturvärdesobjekt.

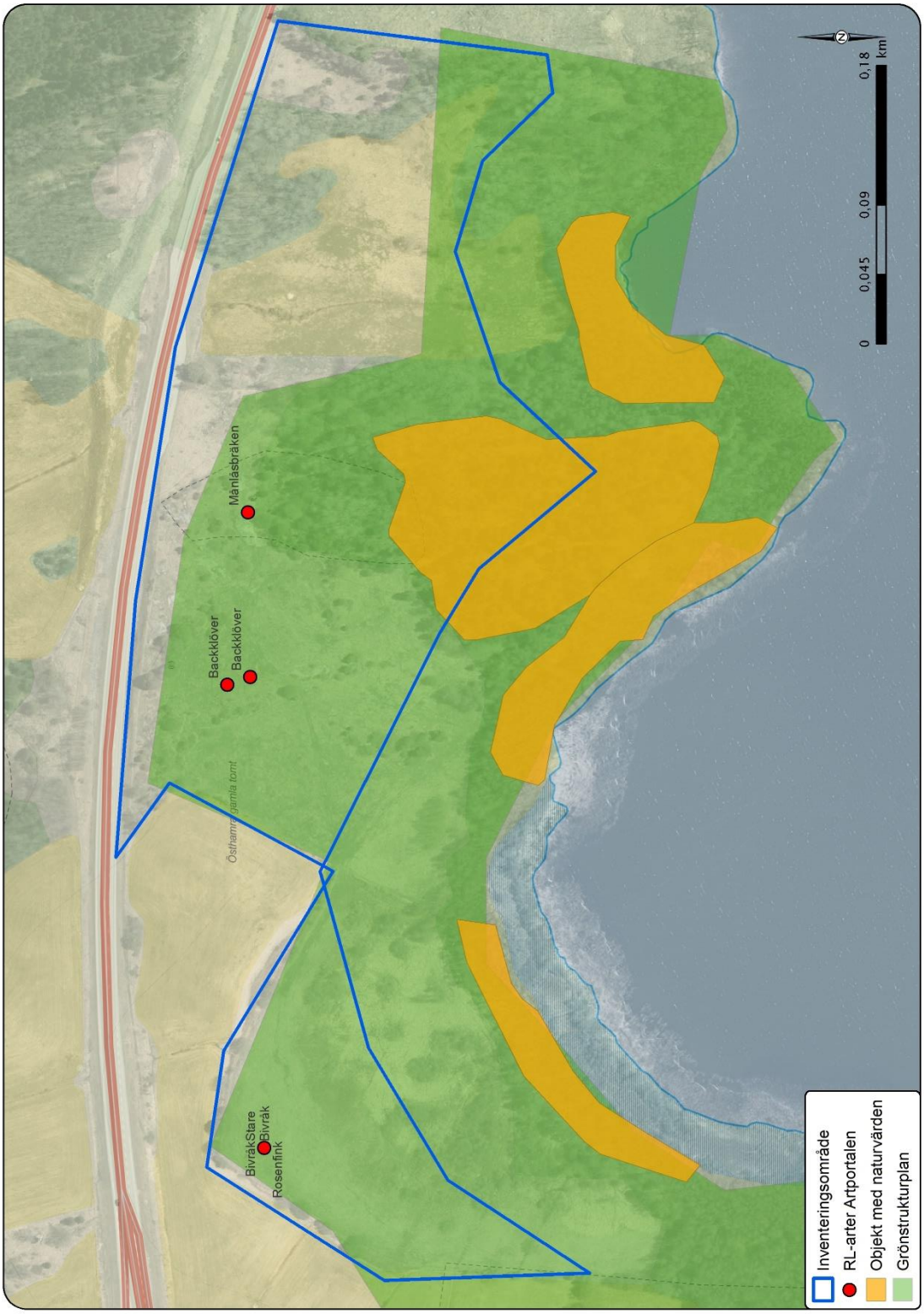

Figur 3. Sedan tidigare kända naturvärden i inventeringsområdet Norr om Limmaren.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 38 "Norr om Limmaren". Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Betespräglad blandskog	Inventerat av Skogsstyrelsen, "Objekt med naturvärden"
2	3	Äng och betesmark	Åkerholmar med torrbackar	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart. Typisk art i 6270 är en art som förekommer i Silikatgräsmark.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID	
						1	2
Frexinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	–	X
Trifolium montanum	Backklöver	NT	–	–	–	–	x
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	x	–
Primula veris	Gullviva	–	–	6270	x	–	x
Polygala vulgaris	Jungfrulin	–	–	6270	–	–	x
Saxifraga granulata	Mandelblomma	–	–	6270	–	–	x
Botrychium lunaria	Månlåsbräken	NT	–	6270	x	–	x
Paris quadrifolia	Ormbär	–	–	–	x	x	
Phellinus populicolan	Stor aspticka	NT	–	–	x	X	

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av dikad åkermark, äng och betesmark med tillhörande åkerholmar samt betespräglad blandskog. Åkermarken domineras av en tät grässvål med inslag av bredbladigt gräs som ängskavle och hundäxing. Örtinslaget är sparsamt, med örter som majsmörblomma och svalört. Åkermarken bedöms ha ett lågt naturvärde och räknas således inte som naturvärdesobjekt. Åkermarkens diken benämns som värdeelement då de med sin avvikande fuktiga miljö, med inslag av vass, buskar och träd, är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde. Utöver åkermarken består inventeringsområdet av äng och betesmark samt blandskog. Äng och betesmarken präglas av flera värdeelement i form av åkerholmar och naturvårdsarten ask. Åkerholmarna utgörs ofta av både hällmark och upplagd sten i vars kanter en torrmarksflora har bevarats, med arter som vit fetknopp, ängshavre, knölsmörblomma och brudbröd. I delar av blandskogen växer kärlväxter som exempelvis vitsippa, blåsippa och ormbär. Det förekommer även sparsamt med död ved av olika trädslag.

Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller både livsmiljöer och konnektivitetsmöjligheter, för arter knutna till såväl jordbrukslandskap som skogsmiljö.

Inventeringsområdets närhet till Limmaren gör att vanlig padda kan använda området under sin landperiod. Inventeringsområdet erbjuder flera lämpliga miljöer och strukturer som kan utnyttjas av groddjur generellt, så som åkerholmar, stenrösen, öppna gräsmarker med mycket förna och diken som kan fungera som spridningsvägar till och från Limmaren.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 2 naturvärdesobjekt inom naturtypen ”Äng och betesmark” samt ”Skog och träd”. Båda objekten bedömdes uppnå naturvärdesklass 3 (tabell 5).

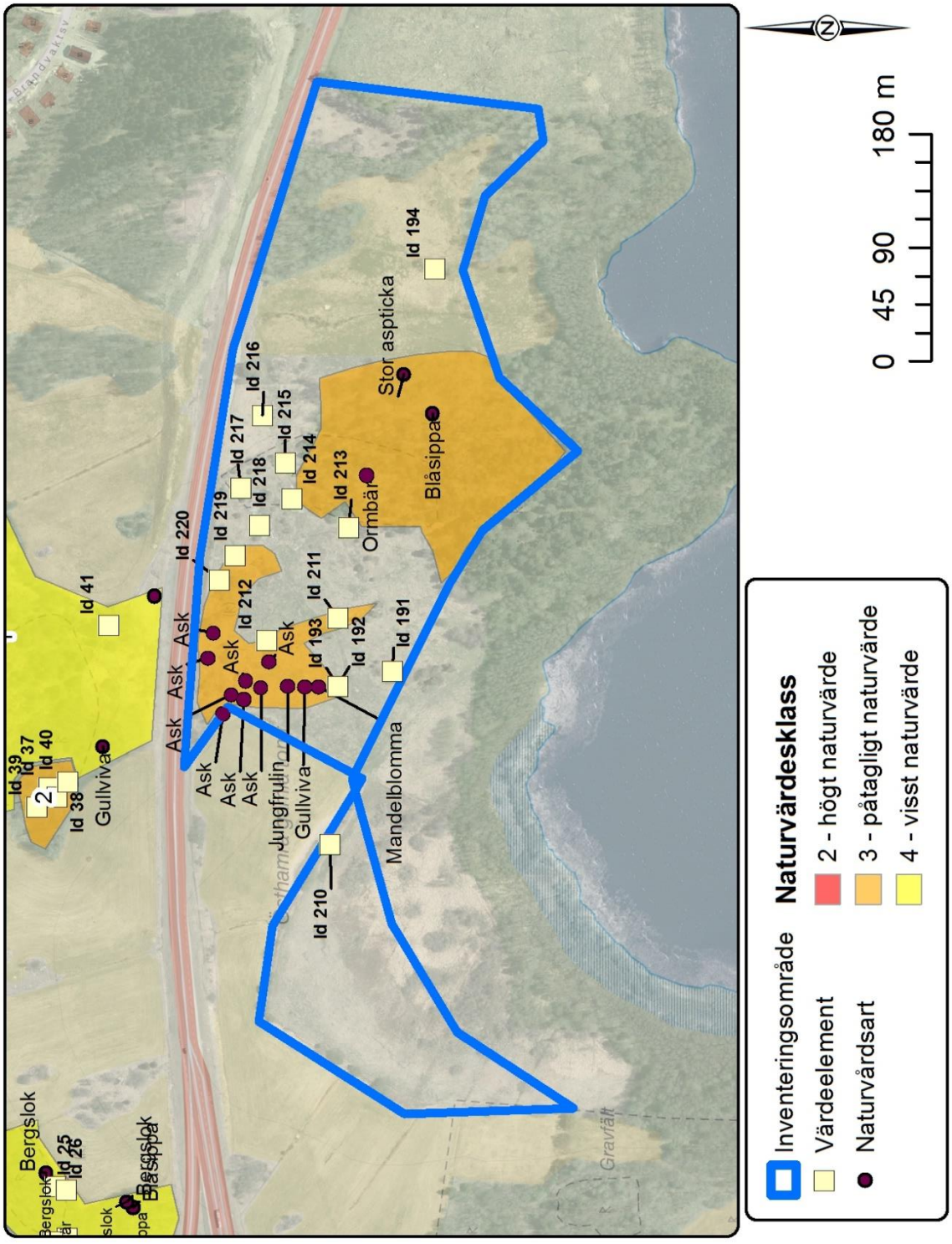

Figur 4. Naturvärdesobjekt som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 38 ”Norr om Limmaren”. Id-nummer anges för varje objekt och naturvärdesklass är markerat med färger. Identifierade värdeelement och naturvårdsarter presenteras likaså i kartan.

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 4. Artvärde och biotopvärde enligt bedömningsgrund. NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	Artvärde	Biotopvärde	NVK
1	Skog och träd	Betespräglad blandskog	Visst	Påtagligt	3
2	Äng och betesmark	Åkerholmar med torrbackar	Påtagligt	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Betespräglad blandskog

Naturvärdesklass: 3
Areal: 2,3 ha
Artvärde*:* Visst (naturvårdsarter)
Biotopvärde*:* Påtagligt (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: Stor aspticka *Phellinus populicolan* (NT & signalart), ormbär *Paris quadrifolia* (signalart), blåsippa *Hepatica nobilis*
Tidigare inventering: Inventerat av Skogsstyrelsen, Objekt med naturvärden

Naturvärdesobjekt 1 består av betespräglad blandskog med flera äldre, spärrgreniga tallar och aspar samt både liggande och stående död ved (Figur 5). Fältskiktet dominerades vid inventeringstillfället av vitsippa och blåbärsris med inslag av skogsviol, liljekonvalj och vårfryle. Naturvårdsarterna blåsippa och ormbär noterades i naturvärdesobjektet samt den rödlistade signalarten stor aspticka. Förekomsten av stor aspticka ger ”visst artvärde” sammantaget med ”påtagligt biotopvärde” som motiveras av de skogliga strukturerna och den tidigare klassningen av skogsstyrelsen. Naturvärdesobjektet får därför naturvärdesklassen 3 – påtagligt naturvärde. De spärrgreniga tallarna ör troligtvis inte tillräckligt gamla för att hysa tallticka, men de kan vara värdefulla att spara för en eventuell utvidgning av nuvarande populationer av tallticka.

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1 bestående av betespräglad blandskog med inslag av död ved och naturvårdsarter.

2. Åkerholmar med torrbackar

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,9 ha
Artvärde: Påtagligt (naturvårdsarter)
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Naturvårdsarter: ask *Fraxinus excelsior* (EN), gullviva *Primula veris* (typisk art 6270) (bristfällig koordinatnoggrannhet), mandelblomma *Saxifraga granulata* (typisk art 6270) (bristfällig koordinatnoggrannhet), jungfrulin *Polygala vulgaris* (typisk art 6270) (bristfällig koordinatnoggrannhet), backklöver *Trifolium montanum* (NT Artportalen), månlåsbräken *Botrychium lunaria* (NT & typisk art 6270 Artportalen)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 består av en mosaik av åkerholmar med torrbackar, hällmark, ängsvegetation samt buskar och träd. Vid åkerholmarna och hällmarkerna växer torrbacksarter som mandelblom, mjuknäva och vit fetknopp. I den rikare ängsvegetationen växer gott om hävdgynnade arter som gullviva och jungfrulin. Buskskiktet består av nektar- och bärbuskar som hägg, en, nyponros, krusbär och druvfläder. Trädbeståndet utgörs främst av 7 större askar samt föryngring av densamma, hägg, rönn och en äldre, grov oxel med död ved. Övriga arter som noterades vid inventeringstillfället var ängssyra, åkerförjätmigej, backtrav, luddlosta och stensöta. Vid åkerholmarna har tidigare noterats de rödlistade arterna backklöver och månlåsbräken. Dessa arter återfanns ej vid inventeringstillfället. Objektet har kvaliteter som naturtypen silikatgräsmarker (6270) och hyser ett flertal typiska arter för naturtypen. Andelen naturvårdsarter ger påtagligt artvärde sammantaget med visst biotopvärde som motiveras av den mosaikartade strukturen av åkerholmar med hällmarker och torrbacksinslag. Naturvärdesobjektet får därför naturvärdesklassen 3.

Figur 6. Naturvärdesobjekt 2 bestående av åkerholmar med ask, en och nyponros samt hällmarker och torrmarker.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 15 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 4 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 4

ID	Värdeelement
191	Stenhäll med stenröse, stor häggbuskage
192	Krusbärsbuske i soligt läge
193	Nyponrosor
194	Dike med klibbal, död ved
201	Torrlagt dike
211	Åkerholme
212	Åkerholme
213	Åkerholme
214	Åkerholme
215	Åkerholme
216	Åkerholme
217	Åkerholme
218	Åkerholme
219	Åkerholme
220	Åkerholme

Slutsatser

Generella slutsatser

Inventeringsområde 38, ”Norr om Limmaren”, hyser flera för biologisk mångfald viktiga naturvärdesobjekt och värdeelement. Flera naturvårdsarter identifierades och är kopplade till naturvärdesobjekten och dess omgivande miljöer. Äng och betesmark är en naturtyp som minskat snabbt under det senaste århundradet. De, visserligen små, partierna med spår av torrängsmiljöer är viktiga för kontinuitet i landskapet, då det är en bristmiljö för arter knutna till denna biotop. De äldre tallarna kan ingå i en utvecklingsplan för tallmiljöer där de kan få utvecklas att bli evighetsträd och så småningom bli värdträd för tallticka. Tallticka förekommer främst i de centrala och norra delarna av Norrtälje stad, men även ett stycke norr om inventeringsområdet. Inventeringsområdet har flera värdefulla strukturer för groddjur i form av åkerholmar, stenrösen och diken som tillsammans med närheten till sjön Limmaren och närheten till andra lämpliga groddjursmijöer norr om inventeringsområdet. En analys av spridningsvägar för groddjur under E18 kan skapa värdefull information hur spridningsmöjigheterna till och från inventeringsområdet ser ut.

Vid en eventuell exploatering är det viktigt att de identifierade naturvärdesobjekten bevaras intakta. Likaså spelar de utpekade värdeelementen en viktig roll för den biologiska mångfalden och bör bevaras intakta vid exploatering av området. En utredning av groddjurens nyttjande av området är viktigt att utföra innan eventuell exploatering planeras, så att inte betydelsefulla vandringsvägar skärs av.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet och dess olika biotoper är värdefulla för biologisk mångfald ur ett landskapsperspektiv då det tillhandahåller både livsmiljöer och konnektivitetsmöjligheter, för arter knutna till såväl jordbrukslandskap som skogsmiljö. Inventeringsområdet är även en viktig spridningskälla för omkringliggande grönytor och miljöer. Norr om inventeringsområdet finns ett känt groddjurshabitat i inventeringsområde 6 och 40, en analys av spridningsvägar mellan dessa områden tillsammans med en groddjursinventering kan bidra till ökade naturvärden i inventeringsområdet.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

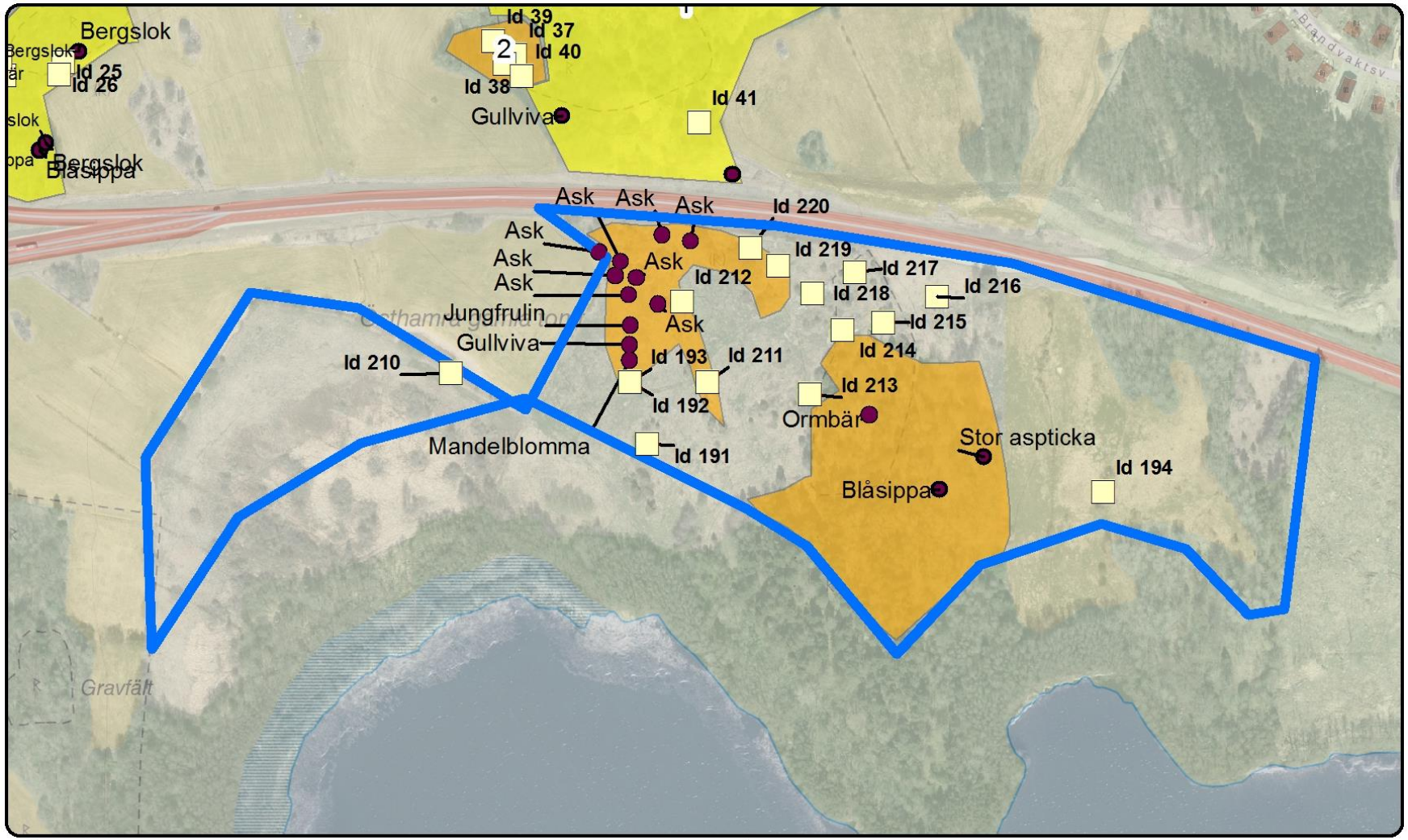

Inventeringsområde
Värdeelement
Naturvårdsart

Naturvärdesklass
2 - högt naturvärde
3 - påtagligt naturvärde
4 - visst naturvärde

0 45 90 180 m

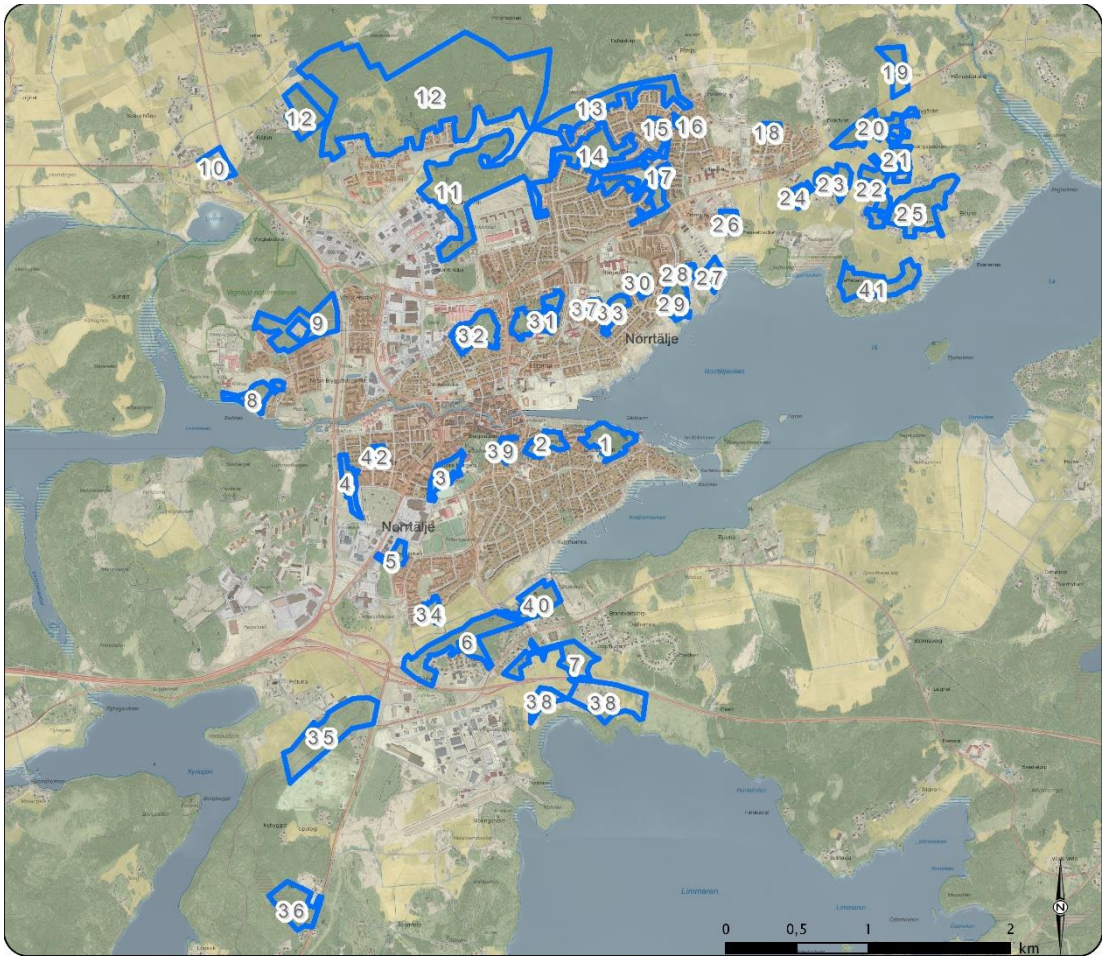

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 39, Tälje 4:15

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 11
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14
Bilaga 1 Karta 15

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4. I inventeringsområde 39 Tälje 4:15 identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. De naturvärden som förekommer i inventeringsområde 39 är främst kopplade till den höga andel ädellövträd som främst växer i branterna både i norr och i väster. Inventeringsområdet utgör även i sin helhet en viktig rekreationsplats för de boende i området. Väster om Tälje 4_15 ligger inventeringområde 3 som, även detta, hyser ädellöv och hällmarksområden. Mellan dessa områden finns viktiga linjära element, som underlättar spridning av insketer och mollusker. Ädellöv finns även i andra omkringliggande områden, men som domineras av barrträd. En konnektivitetsanalys skulle anlaysera graden av spridningsmöjligheterna mellan områdena i detta stråk.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 39 ”Tälje 4:15”, som behandlas i föreliggande rapport, är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad, strax öster om Södra bergen och Norrtälje badhus. Området gränsar till inventeringsområde 3 ”Södra bergen” och till inventeringsområde 2 ” Signalberget” (figur 2).

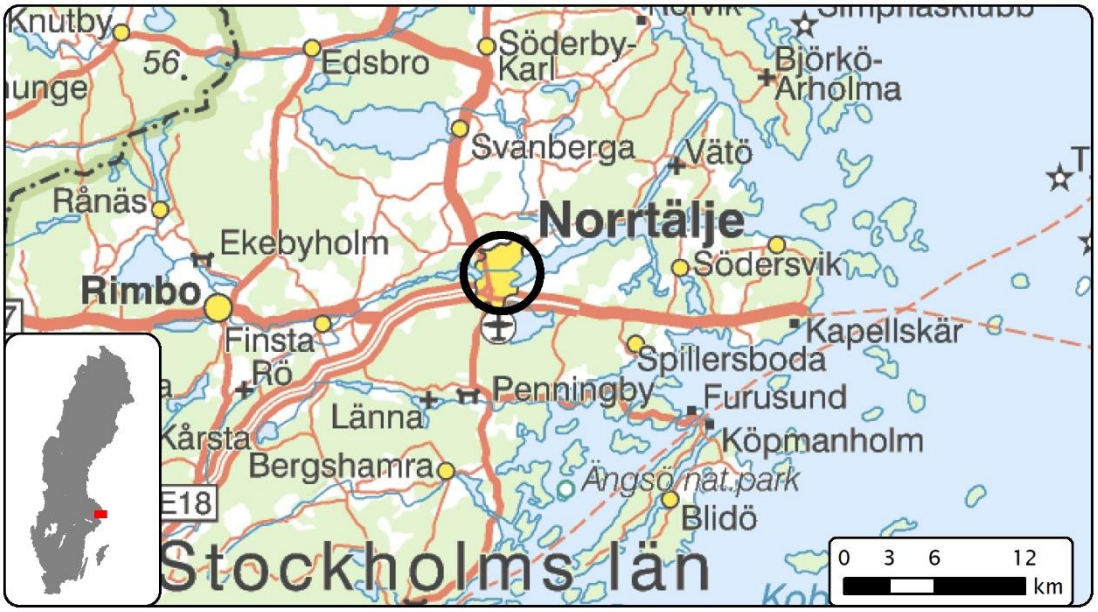

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Inventeringsområde 39 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till två andra inventeringsområden, ID 3 och ID 2.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 5 juli 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under juli månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 39 Tälje 4:15 är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Strax väster om inventeringsområdet har mindre vattensalamander påträffats i en konstgjord damm alldeles intill Norrtälje badhus.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 1 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 9,7 ha och utgör 100 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

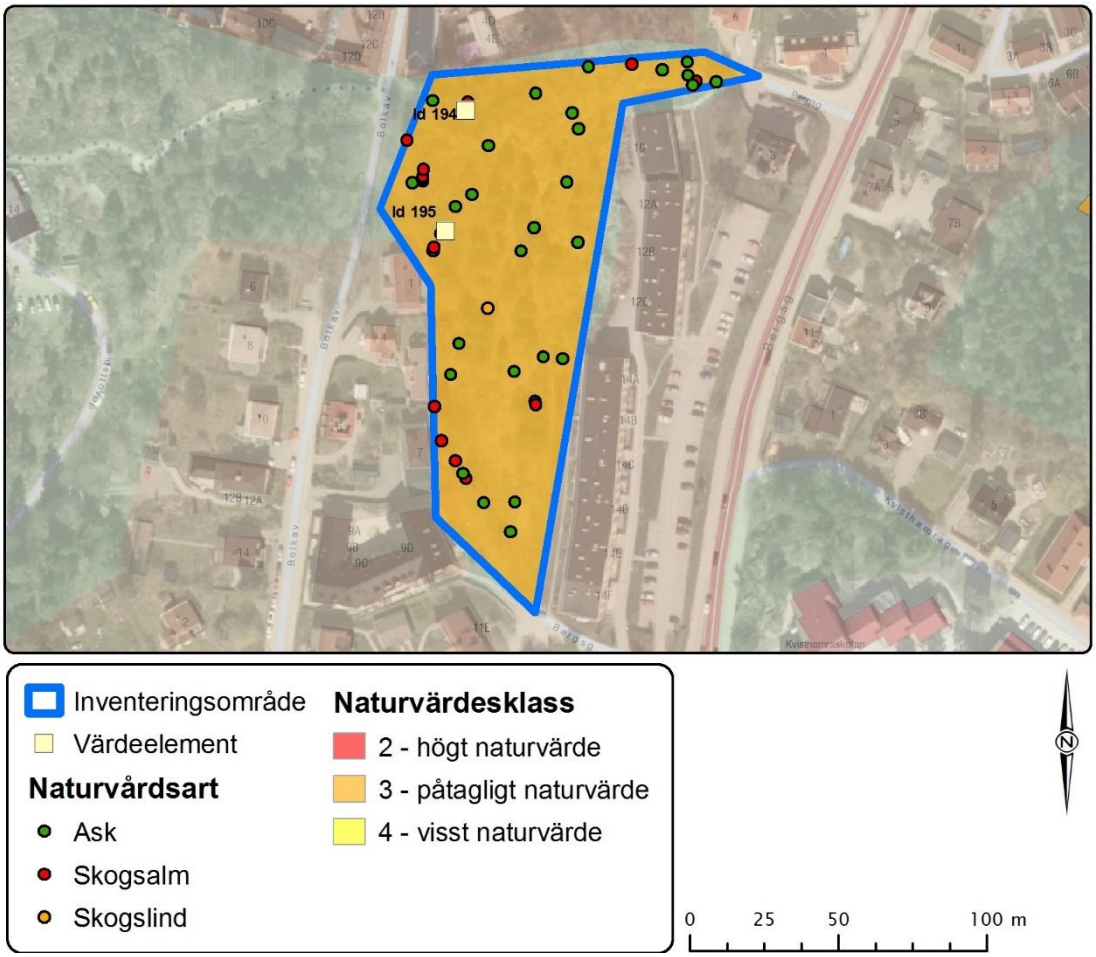

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 39.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 39, Tälje 4:15. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog och träd	Ädellövskog	–

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av ett berg med branta sluttningar i norr och i väster. På höjden finns berghällar med spridda förekomster av yngre individer av alm och framförallt ask. I branterna växer äldre träd av alm, ask, lind och till viss del lärk. Fältskiktet på berghällarna består till stor del av sedumväxter av främst kärleksört, kaukasisk fetknopp och vit fetknopp men även äkta johannesört förekommer. Trädskiktet består, utöver de tidigare nämnda arterna, även av oxel, rönn och vildapel samt enstaka senvuxna tallar. I den södra delen finns en park med lekplats och klippt gräsmatta och med ängsvegetation i kantzonen. Här förekommer svartkämpar, brudbröd, äkta johannesört och liten blåklocka.

I den norra delen av inventeringsområdet finns berghällar med två mindre hällkar som kan vara viktiga lekmiljöer för groddjur. Hällkaren var nästan helt uttorkade vid fältbesöket i juli. Det finns inga rapporteringar av groddjursförekomster i området, men rapporter finns från en konstgjord damm intill badhuset i Södra bergen, som ligger cirka 250 meter västerut.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 1 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet hade naturvärdesklass 3 (tabell 5).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Berghällar med ädellövträd	Visst	Påtagligt	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

I det följande avsnittet beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Berghällar med ädellövträd

Naturvärdesklass: 3
Areal: 9,7 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN), skogsalm *Ulmus glabra* (CR) och skogslind *Tilia cordata* (Signalart) (bristfällig koordinatnoggrannhet)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 - påtagligt naturvärde, med hänvisning till den höga andelen ädellövträd. Ädellövträden skapar bosubstrat åt ett flertal organismer samtidigt som de är tecken på trädkontinuitet. Området har klassats till påtagligt biotopvärdet på grund av områdets naturlighet och åldersvariation i trädskiktet. Dock

förekommer inga riktigt gamla trädindivider, vilket bidrar till att biotopvärdet inte når högre än påtagligt. De rödlistade arterna skogsalm och ask är arter som lätt påverkas av sjukdomar och höjer således inte artvärdet genom sin rödlisteklassning. Däremot är dessa rödlistade arterna tillsammans med skogslind naturvårdsarter och bidrar till att artvärdet bedöms till visst artvärde.

Figur 4. De norra delarna av inventeringsområdet består av ett skogsbestånd med alm, ask och lind.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 2 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
194	Bestånd av lärkträd
195	Torrbacke med svartkämpar, brudbröd och liten blåklocka

Slutsatser

Generella slutsatser

De naturvärden som förekommer i inventeringsområde 39 är främst kopplade till den höga andel ädellövträd som främst växer i branterna både i norr och i väster. Inventeringsområdet utgör även i sin helhet en viktig rekreationsplats för de boende i området. Berghällarna, hällkaren och de klippskrevor som finns i området är värdefulla strukturer för groddjur.

Vid en eventuell exploatering bör det utpekade naturvärdesobjektet bevaras intakt.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 39 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och utgör en förlängning av Södra bergens grönområden åt öster. Ett stycke öster om inventeringsområdet finns ytterligare två grönområden, ID 1 och ID 2 som tillsammans med de båda inventeringsområdena Södra bergen och Tälje 4:15 bildar en grön kil från Norrtäljeviken i öster till Lommarskogen och Storberget i stadens västra delar. Denna gröna kil kan vara viktig för flertalet djurarters vandring och spridning inom Norrtälje stad.
Till väster om Tälje 4_15 ligger inventeringområde 3 som, även den, hyser ädellöv och hällmarksområden. Mellan dessa områden finns viktiga linjära element, som underlättar spridning av insketer och mollusker. Ädellöv finns även i andra omkringliggande områden, men som domineras av barrträd. En konnektivitetsanalys skulle anlaysera graden av spridningsmöjligheterna mellan områdena i detta stråk.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder framstår emellertid inte med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

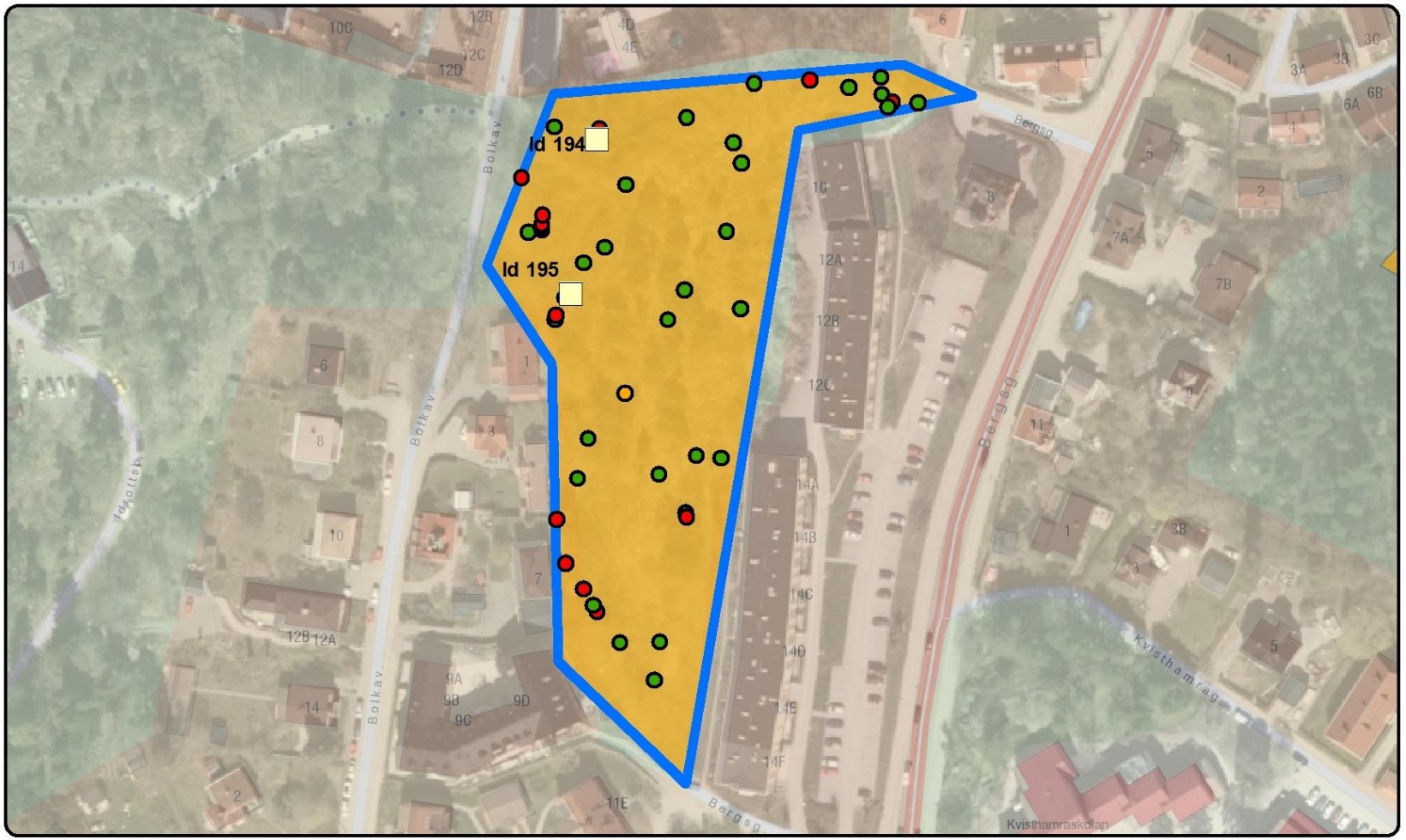

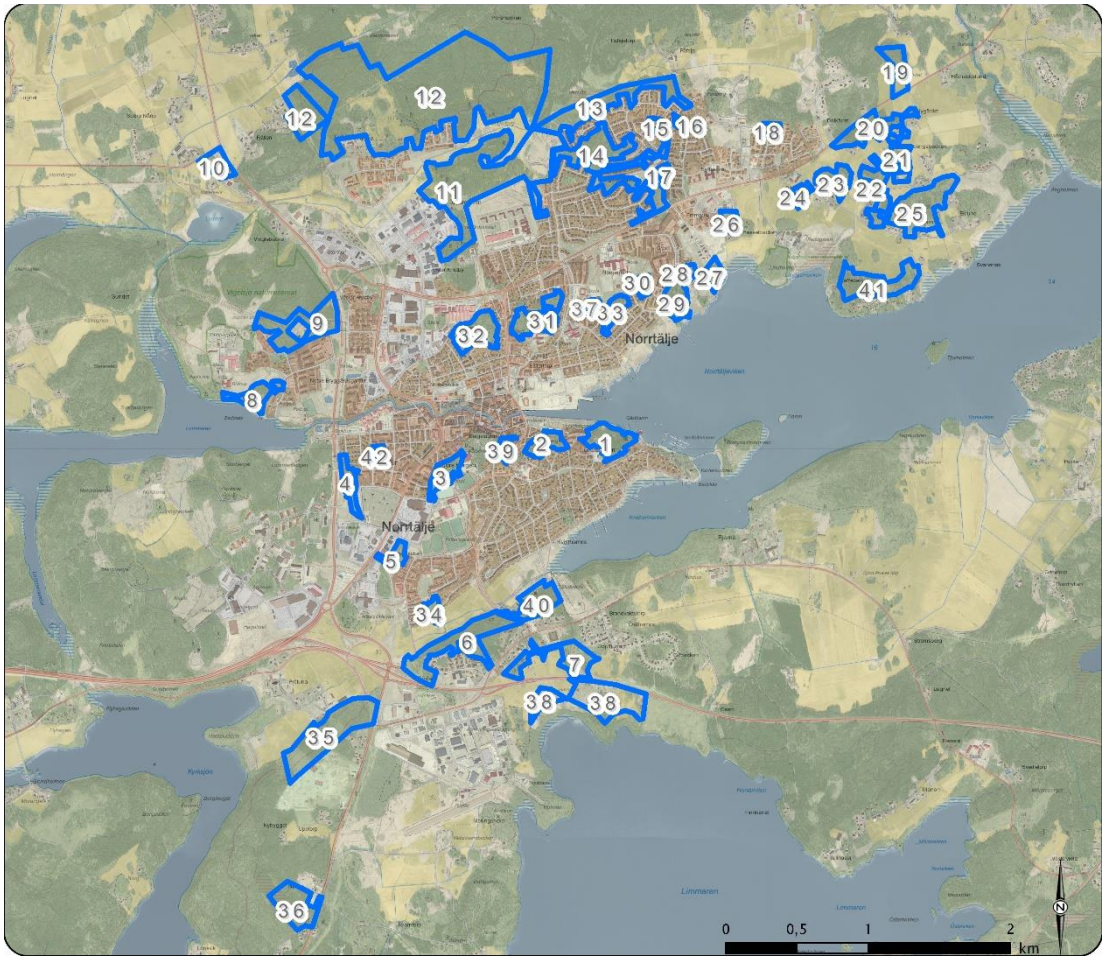

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 40, Skogen Kvisthamrabacken

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 15
Litteratur 15
Datakällor 15
Bilaga 1 bilder 16
Bilaga 2 Karta 18

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 40 Skogen Kvisthamrabacken identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Naturvärdesobjekten täcker hela inventeringsområdet och består av blandskog och skog i brant och hyser flera viktiga levnadsmiljöer för groddjur och kan spela en viktig roll för spridning av groddjur mellan Kvisthamraviken och vidare söderut till Limmaren. Objektet bör således behållas intakt för att naturvärdesklass 4 skall bibehållas.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 40 ”Skogen Kvisthamrabacken” är beläget i de södra delarna av Norrtälje stad, strax väster om Kvisthamraviken. Området gränsar till inventeringsområde 6 ”Görlaslingan” (figur 2).

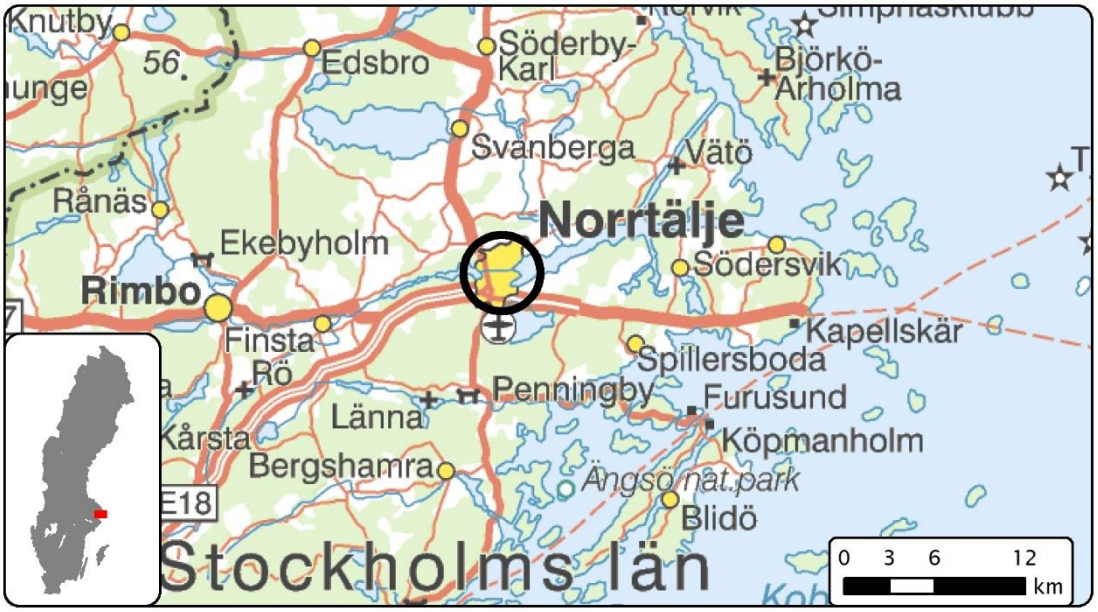

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

Figur 2. Inventeringsområde 40 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till inventeringsområde ID 6.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 15 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområdet är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturstrategin klassas området som viktigt för naturvärden, rekreation, förskola och dagvattenhantering. Området har inga tidigare inrapporteringar av naturvårdsarter. Utifrån förstudien framkom att naturtypen skog och träd förekommer inom inventeringsområdet. Strax norr om inventeringsområdet ligger Bolkadalen med dammar som är viktiga lekvatten för groddjur.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förarbetet. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades två naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som båda bedömdes till naturvärdesklass 4 - visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 5 ha, vilket utgör 100 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

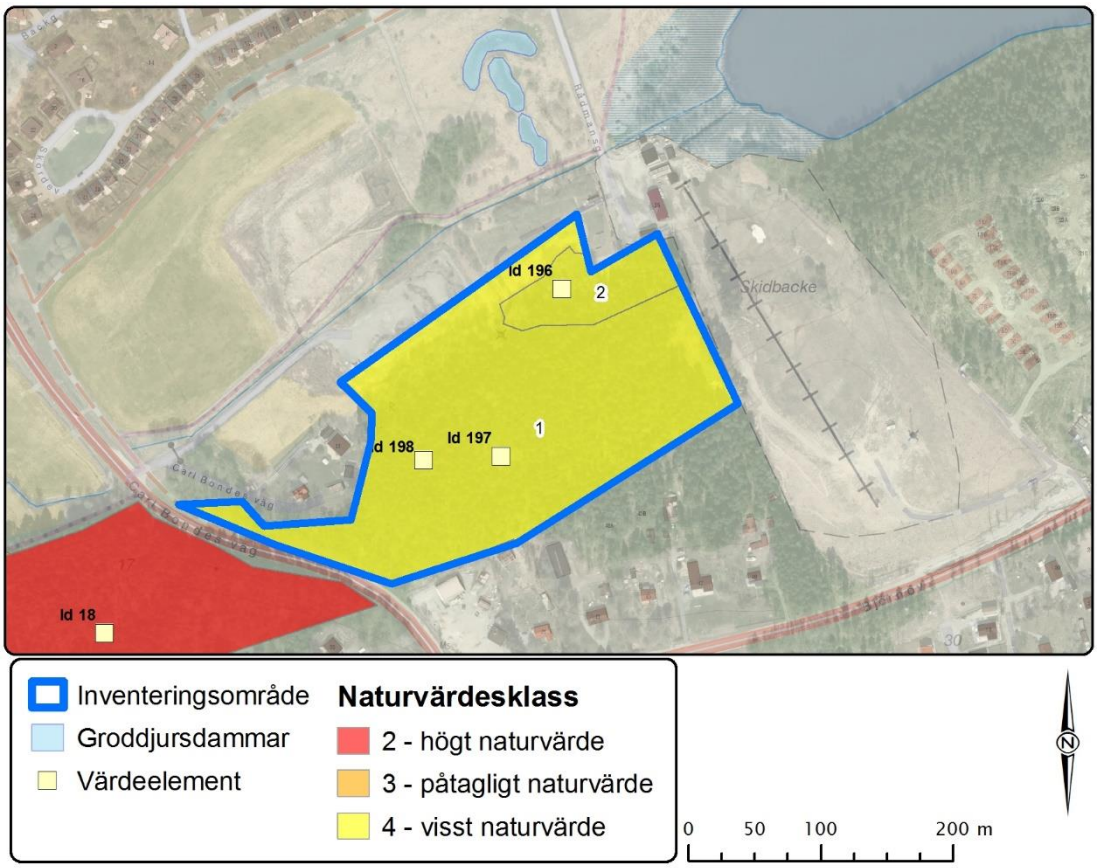

Figur 3. Naturvärdesobjekt och värdeelement som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 40. Norr om inventeringsområdet finns några dammar som fungerar som lekvatten för fleratalet groddjur, dessa är markerade som blå ytor i kartan.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 40 Skogen Kvisthamrabacken. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	4	Skog & träd	Blandskog	–
2	4	Skog & träd	Skog i brant	–

Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen av naturvärdesobjekten.

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet ligger på en höjd som vetter åt norr och domineras av blandskog med branter i terrängen. I de södra delarna är trädskiktet glest med i huvudsak tall och inslag av gran och björk. I de norra delarna finns mer gran med lövinslag i branterna för att avsluta i norr med ett fuktdråg av främst al och sälg. I de norra delarna finns rikligt med död ved, både liggande och stående tillsammans med blockig terräng. I områdets centrala delar finns ett mindre skogskärr, som var nästan helt uttorkat vid fältbesöket. Området kantas åt den södra sidan av bostadsområden, i öster av en skidbacke, i norr av bågskyttebanan och i väster avgränsar Carl Bondes väg. I närhet till inventeringsområdets norra delar finns lekvatten för groddjur där flera yngel påträffades vid inventeringstillfället. Inventeringsområdets norra dela har flera viktiga element för groddjur med fuktdråg, ytliga

rötter, död ved, klippor och skrevor. Den kuperade terrängen skapar många olika mikroklimat där vissa miljöer bör var väldigt lämpliga för groddjur med avseende på viloplatser och övervintringsmiljöer.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades två naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objekten har naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (tabell 4).

Tabell 4. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Blandskog	Obetydligt	Visst	4
2	Skog & träd	Skog i brant	Obetydligt	Visst	4

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inklusive skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Blandskog

Naturvärdesklass: 4
Areal: 4,5 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -
Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, på grund av en flerskiktad skog med sparsamt inslag av död ved samt ett mindre skogskärr. Inga naturvårdsarter påträffades vilket motiverar obetydligt artvärde. Den flerskiktade skogen med viss luckighet och sparsamt med död ved bidrar till ett viss biotopvärde. Sammantaget ger det naturvärdesklass 4 – visst naturvärde.

Figur 4. Naturvärdesobjekt 1 består av blandskog med tall, gran, rönn och sälg.

2. Skog i brant

Naturvärdesklass: 4
Areal: 0,5 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Obetydligt (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: -
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde, på grund av fuktdråg med al och sälg samt träd med ytliga rötter i bergsbrant och blockig terräng. Det är strukturer som bidrar till påtagligt naturvärde. Då inga naturvårdsarter påträffades är ett obetydligt artvärde motiverat. Den varierade miljön erbjuder flera lämpliga miljöer för groddjur med block, skrevor, ytliga rötter och fuktiga miljöer med död ved.

Figur 5. Naturvärdesobjekt 2 har biotopkvaliteter av ytliga rötter, blockighet och död ved.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 8 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
196	Död ved av stor liggande sälg
197	Mindre skogskärr
198	Granlåga

Slutsatser

Generella slutsatser

Hela inventeringsområdet är har klassats till naturvärdesklass 4. De norra delarna har fler strukturer och en högre andel död ved än övriga området. En fördjupad kryptogaminventering under hösten kan ge ett antal naturvårdsarter vilket skulle höja klassen för naturvärdesobjekt 2. Vidare kan en groddjursinventering inom området visa vikten av inventeringsområdet som groddjursmiljö med tanke på att det finns ett konstaterat lekvatten strax utanför inventeringsområdet och närheten till Kvisthamraviken. Området angränsar i väster till ett annat inventeringsområde, nr 6, där både större och mindre vattensalamander har konstaterats.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdets närhet till bekräftade groddjursmiljöer i naturskyddsområdet i norr och i inventeringsområde 6 ”Görlaslingan” i väst, vilket hyser lämpliga groddjursmiljöer, gör id 40 Skogen Kvisthamrabacken till en viktig groddjursmiljö. Området kan även fungera som spridningsmiljö mellan de två nämnda groddjursmiljöerna, Kvisthamraviken och till områden söder ut närmare Limmaren.

Innan en eventuell exploatering av området bör groddjursfaunan kartläggas tillsammans med en kryptogaminventering för att utreda om det kan finnas mer än visst naturvärde. Vid en eventuell exploatering är det värdefullt om hela naturvärdesobjekt 2 bevaras då de flesta av de viktigaste strukturerna i området är knuta till detta objekt.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan,

trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 bilder

Värdeelement död ved i objekt 2.

Skogskärr i objekt 1.

Granlåga i objekt 1.

Bilaga 2 Karta

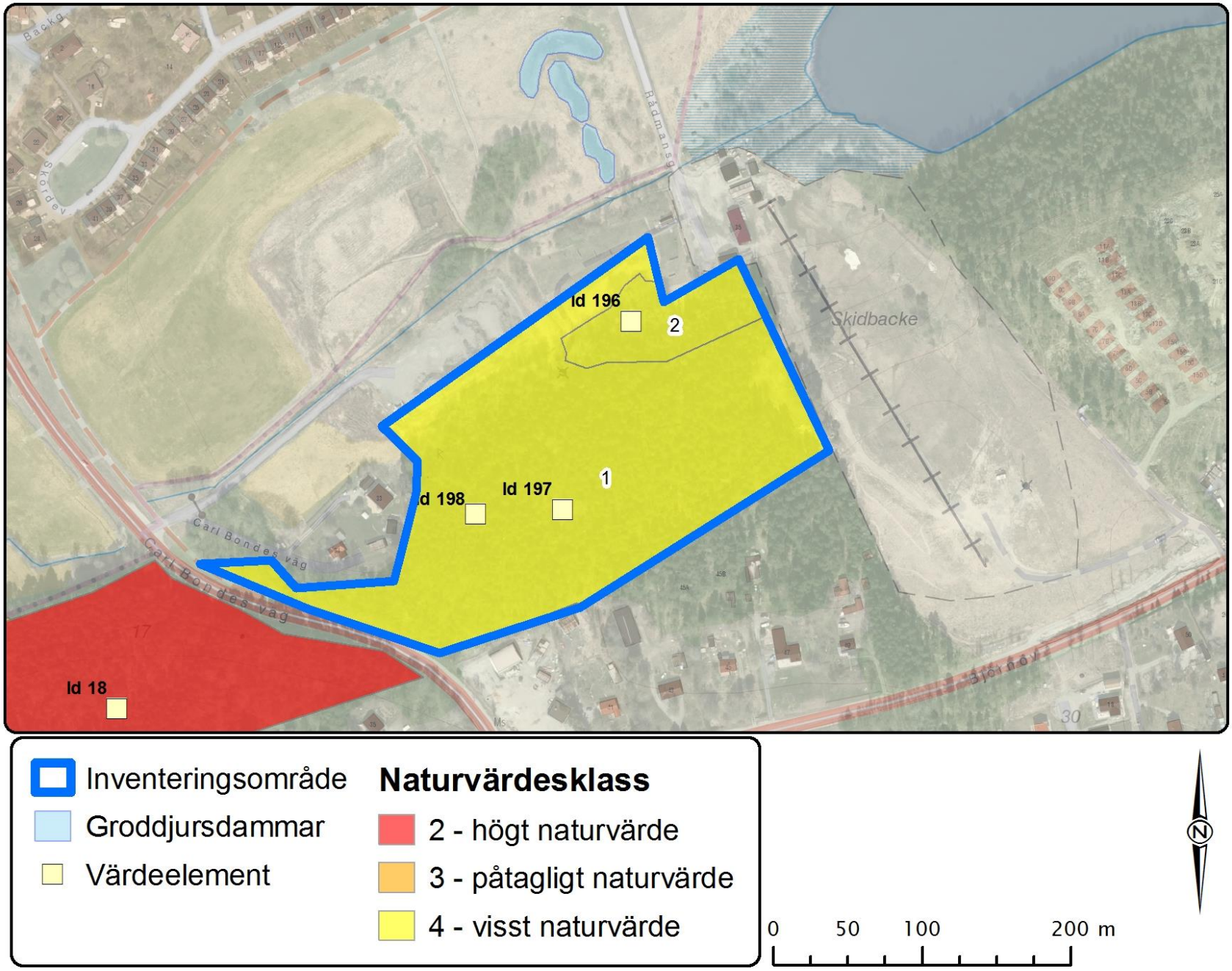

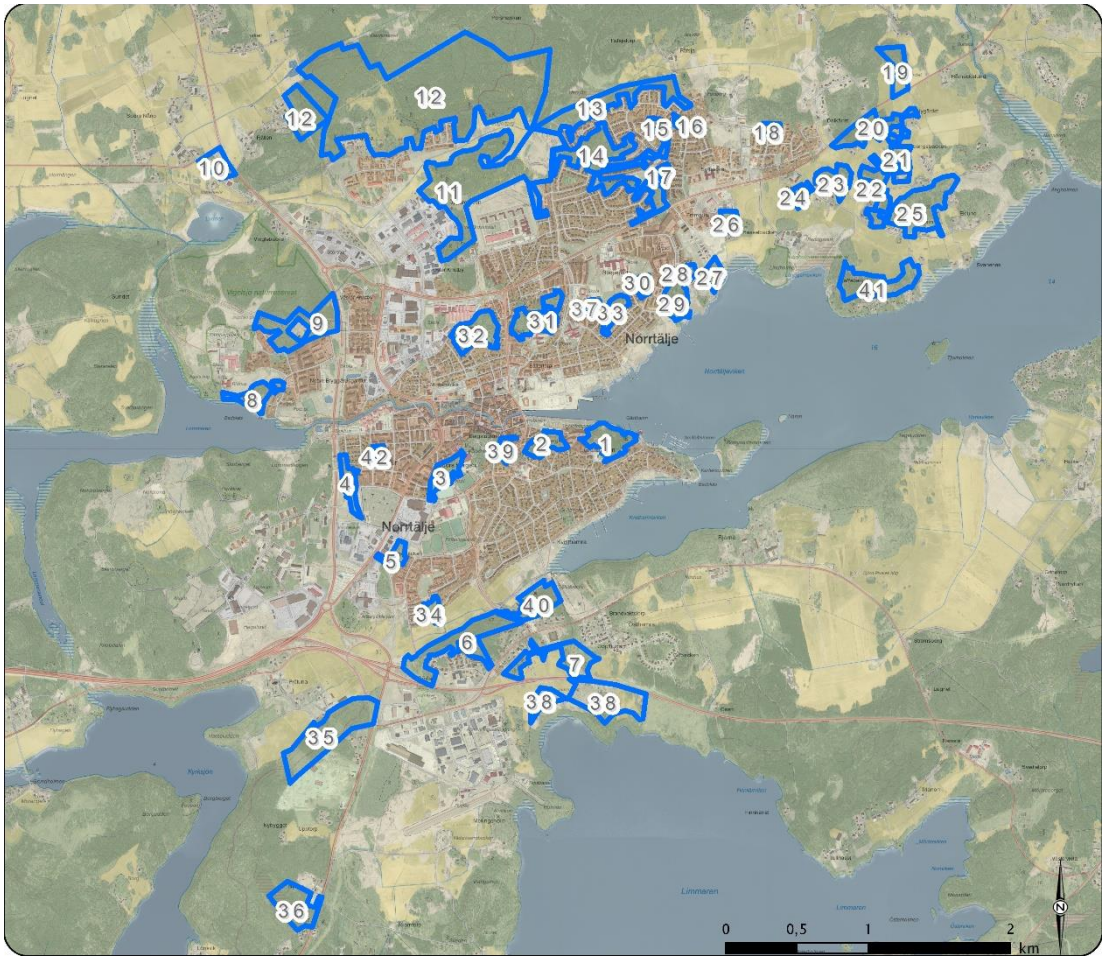

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 41, Sessön

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 10
Allmän beskrivning av området 12
Naturvärdesobjekt 13
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 13
Slutsatser 16
Generella slutsatser 16
Områdets koppling till andra naturområden 16
Referenser 18
Litteratur 18
Datakällor 18
Bilaga 1 Kartor 19

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson och Sofia Lundell
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 41 ”Sessön” identifierades under föreliggande inventering två naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde och utgör ett kärnområde inom klustret Långgarn. De höga naturvärdena i inventeringsområdet är främst kopplade till den höga andel naturvårdsarter, 32 i objekt 1 och 25 i objekt 2, vilka är beroende av död ved och relativt hög luft- och markfuktighet. Det höga naturvärdet innebär att hela området bör undantas från all typ av exploatering eller negativ påverkan på området som kan leda till förändringar i hydrologin. Områdets närhet till Norrtäljeviken och flera miljöer lämpliga för groddjur bidrar till att en utredning av groddjursfaunan i området kan leda till ytterligare naturvårdsarter. Inventeringsområde 41 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan,

trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

De 42 inventeringsområdena är belägna inom Norrtälje stads tätort i Stockholms län (figur 1). Inventeringsområde 41 ”Sessön” är beläget öster om Norrtälje stad vid Norrtäljevikens norra strand (figur 2).

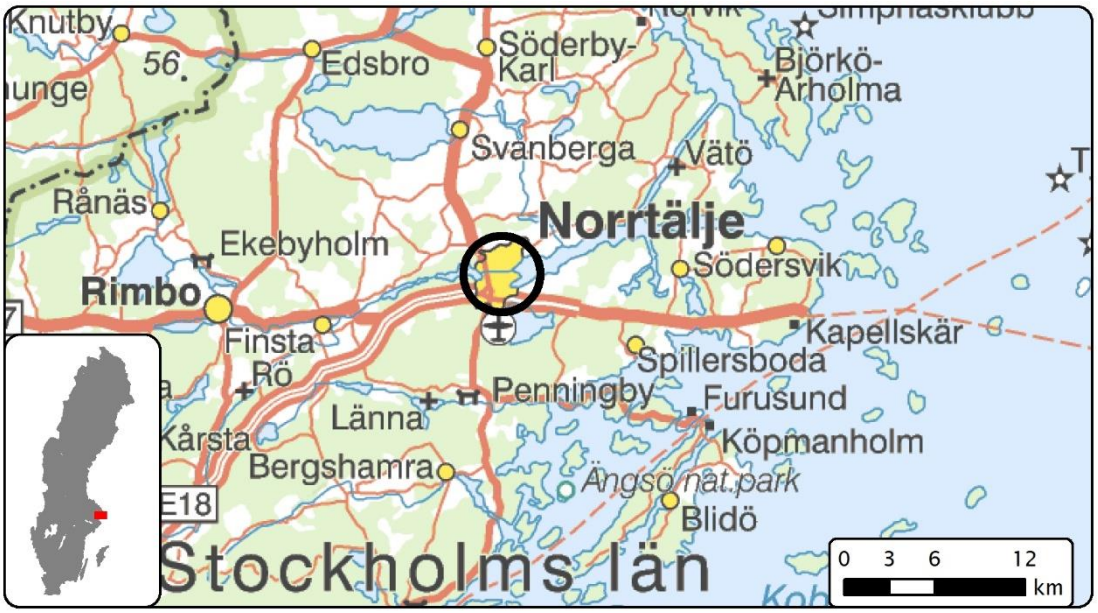

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

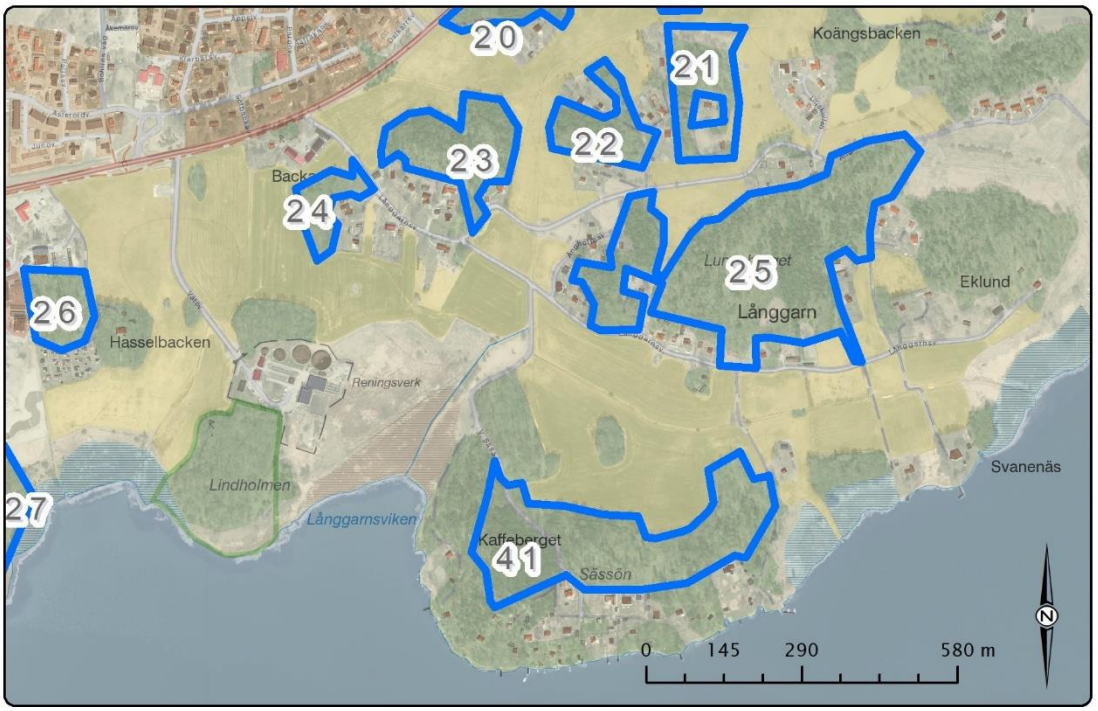

Figur 2. Inventeringsområde 41 är beläget öster om Norrtälje stad, nedanför inventeringsområde 25.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 6 augusti 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under augusti månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Inventeringsområde 41 ”Sessön ”är upptaget som en del i Grönstrukturstrategi för Norrtälje stad. I grönstrukturplanen klassas området som viktigt för naturvärden och rekreation. Utifrån förstudien framkom att naturtypen Skog och träd förekommer inom inventeringsområdet och att hela området är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. I inventeringsområdet har 36 naturvårdsarter registrerats på Artportalen sedan tidigare, både under Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering och av privatperson (tabell 2).

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	x
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	x
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	x

Fältinventering

Sammanlagt påträffades 2 naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjekten en areal om ca 9,7 ha och utgör 100 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

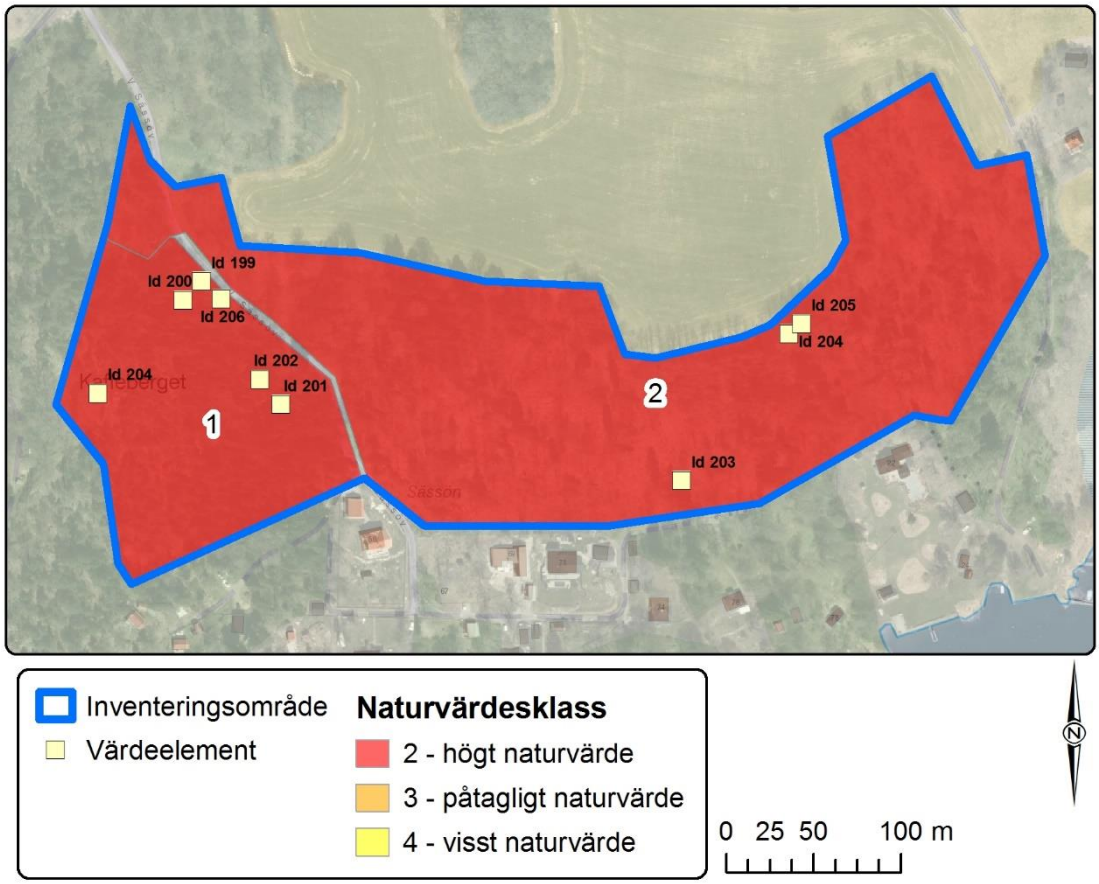

Figur 3. Inventeringsområde 41 Sessön med två utritade naturvärdesobjekt och åtta utmarkerade värdeelement.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 41, Sessön Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	2	Skog och träd	Barrblandskog med inslag av asp, hassel och ädellöv	Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering
2	2	Skog och träd	Ädellövskog med inslag av asp, hassel och gran	Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering

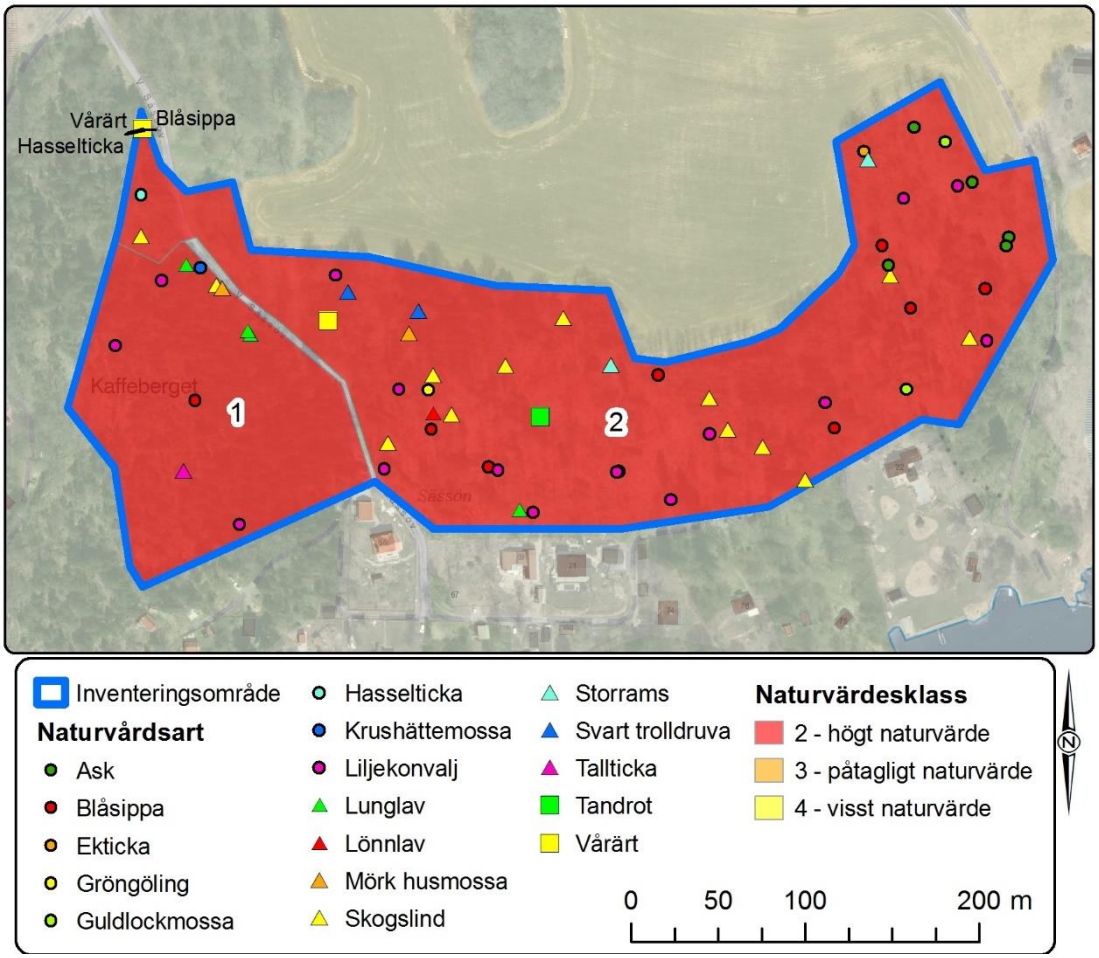

Figur 4. Inventeringsområde 41 Sessön med utmarkerade naturvårdsarter.

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart och T.art =Typisk art.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	T.art	Objekt ID	
							1	2
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	–	–	x
Oxyporus corticola	Barkticka	–	–	–	x	–	–	x
Sclerophora sp.	Blekspikar	NT-EN	–	–	–	–	–	x
Hepatica nobilis	Blåsippa	–	x	–	x	–	x	x
Bacidia polychroa	Brun lundlav	VU	–	–	–	–	x	–
Chaenotheca phaeocephala	Brun nållav	–	–	–	x	–	x	x
Leptogium teretiusculum	Dvärgtuffs	–	–	–	x	–	x	–
Phellinus robustus	Ekticka	NT	–	–	–	–	–	x
Antitrichia crtipendula	Fällmossa	–	–	–	x	–	x	x
Phellinus chrysoloma	Granticka	NT	–	–	x	–	–	x
Calicium adspersum	Gulpudrad spiklav	–	–	–	x	–	–	x
Peltigera collina	Grynig filtlav	NT	–	–	–	–	x	–
Buxbaumia viridis	Grön sköldmossa	–	x	x	x	–	x	–
Cliostomum corrugatum	Gul dropplav	NT	–	–	x	–	x	–

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	T.art	Objekt ID	
							1	2
Homalothecium sericeum	Guldlockmossa	–	–	–	x	–	x	x
Dichomitus campestris	Hasselticka	–	–	–	x	–	–	x
Campanula latifolia	Hässleklocka	–	–	–	x	–	–	x
Biatoridium monasteriense	Klosterlav	VU	–	–	–	–	x	–
Chaenotheca chlorella	Kornig nållav	–	–	–	x	–	x	–
Ulota crispa	Krushättemossa	–	–	–	–	–	x	–
Convallaria majalis	Liljekonvalj	–	x	–	–	–	x	x
Anomodon longifolius	Liten baronmmossa	–	–	–	x	–	x	–
Calicium parvum	Liten spiklav	–	–	–	x	–	x	–
Lobaria pulmonara	Lunglav	NT	–	–	x	–	x	x
Bacidia rubella	Lönnlav	–	–	–	x	–	x	x
Hylocomiastrum umbratum	Mörk husmossa	–	–	–	x	–	x	x
Fistulina hepatica	Oxtungsvamp	NT	–	–	x	–	–	x
Ortotrichum pallens	Parkhättemossa	NT	–	–	–	–	x	–
Neckera complanata	Platt fjädermossa	–	–	–	x	–	–	x
Arthonia vinosa	Rostfläck	–	–	–	x	–	x	–
Inonotus rheades	Rävticka	–	–	–	x	–	x	–
Ulmus glabra	Skogsalm	CR	–	–	–	–	–	x
Tilia cordata	Skogslind	–	–	–	–	–	x	x
Hydnellum scrobiculatum	Skrubbtaggsvamp	–	–	–	x	–	x	–
Bacidia fraxinea	Slät lönnlav	–	–	–	x	–	x	–
Lentaria byssiseda	Spinnfingersvamp	NT	–	–	x	–	x	–
Polygonatum multiflorum	Storrams	–	x	–	x	–	–	x
Herzogiella seligeri	Stubbspretmossa	–	–	–	x	–	x	–
Actaea spicata	Svart trolldruva	–	–	–	x	–	–	x
Sanicula europaea	Sårläka	–	–	–	x	–	–	x
Phellinus pini	Tallticka	NT	–	–	x	–	x	–
Cardamine bulbifera	Tandrot	–	–	–	x	–	–	x
Leptogium lichenoides	Traslav	–	–	–	x	–	x	–
Homalia trichomanoides	Trubbfjädermossa	–	–	–	x	–	x	–
Porella platyphylla	Trädporella	–	–	–	x	–	x	–
Lathyrus vernus	Vårärt	–	–	–	x	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av skogsmark och delas in i en västlig del och en östlig del av en genomkorsande grusväg. Den mindre västliga delen utgörs av Kaffeberget och består av barrblandskog med inslag av asp, hassel och ädellöv och den östliga delen domineras av ädellöv med inslag av asp, hassel och gran. Området har hög markfuktighet och lövförna tillsammans med stenblock, lodytor med skrevor och död ved, strukturer som gynnar groddjur.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades 2 naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Båda naturvärdesobjekten har naturvärdesklass 2 - högt naturvärde (figur 3, tabell 1) och tillsammans omfattar de hela inventeringsområdet på 7,9 ha. Naturvärdesobjektet beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3 och 4. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Barrblandskog med inslag av asp, hassel och ädellöv	högt	påtagligt	2
2	Skog och träd	Ädellövskog med inslag av asp, hassel och gran	högt	påtagligt	2

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Barrblandskog med inslag av asp, hassel och ädellöv

Naturvärdesklass: 2
Areal: 2,3 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Högt (avseende förekomst av naturvärdsarter)
Naturvårdsarter: blåsippa *Anemone hepatica* (bristfällig koordinatnoggrannhet), lunglav *Lobaria pulmonaria* (NT), liljekonvalj *Convallaria majalis*, mörk husmossa *Hylocomiastrum umbratum*, krushättemossa *Ulota crispa*, tallticka *Phellinus pini* (NT), skogslind *Tilia cordata,* spinnfingersvamp *Lentaria byssiseda* (NT) (Artportalen), grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* (Artportalen), brun nållav *Chaenotheca phaeocephala* (Artportalen), kornig nållav *Chaenotheca chlorella* (Artportalen), trädporella *Porella platyphylla* (Artportalen), trubbfjädermossa *Homalia trichomanoides* (Artportalen), guldlockmossa *Homalothecium sericeum* (Artportalen), liten baronmossa *Anomodon longifolius* (Artportalen), fällmossa *Antitrichia curtipendula* (Artportalen), rävticka *Inonotus rheades* (Artportalen), stubbspretmossa *Herzogiella seligeri* (Artportalen), skrubbtaggsvamp *Hydnellum scrobiculatum* (Artportalen), rostfläck *Arthonia vinosa* (Artportalen), traslav *Leptogium lichenoides* (Artportalen), liten spiklav *Calicium parvum* (Artportalen), dvärgtuffs *Leptogium teretiusculum* (Artportalen), slät lönnlav *Bacidia fraxinea* (Artportalen), lönnlav *Bacidia rubella* (Artportalen), grynig filtlav *Peltigera collina* (NT) (Artportalen), gul dropplav *Cliostomum corrugatum* (NT) (Artportalen), klosterlav *Biatoridium monasteriense* (VU) (Artportalen), parkhättemossa *Orthotrichum pallens* (NT) (Artportalen), spinnfingersvamp *Lentaria byssiseda* (NT) (Artportalen), brun lundlav *Bacidia polychroa* (VU) (Artportalen).

Tidigare inventering: Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, tack vare högt artvärde och påtagligt biotopvärde. Det höga artvärdet motiveras av fynden av en stor mängd naturvårdsarter, 32 stycken, varav nio av dem är rödlistade. Biotopvärdet klassas till påtagligt med tanke på områdets strukturer som förekomst av gamla träd, inslag av ädellöv, variation av trädslag och trädåldrar. Anledningen till att området inte klassas som högsta biotopvärde är den mindre förekomsten av död ved och att de gamla spärrgreniga ekarna som bär mycket av biotopvärdet är döende och utan efterträdare.

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1, barrblandskog med inslag av döende ekar.

2. Ädellövskog med inslag av asp, hassel och gran

Naturvärdesklass: 2
Areal: 5,6 ha
Biotopvärde: Påtagligt (biotopkvalitet)
Artvärde: Högt (avseende förekomst naturvärdsarter)
Naturvårdsarter: hasselticka *Dichomitus campestris*, **blåsippa** *Anemone hepatica*, vårärt *Lathyrus vernus*, lunglav *Lobaria pulmonaria* (NT), **liljekonvalj** *Convallaria majalis*, mörk husmossa *Hylocomiastrum umbratum*, svart trolldruva *Actaea spicata*, tandrot *Cardamine bulbifera (*signalart) (bristfällig koordinatnoggrannhet), lönnlav *Bacidia rubella*, storrams Polygonatum multiflorum, platt fjädermossa *Neckera complanata*, guldlockmossa *Homalothecium sericeum*, fällmossa *Antitrichia curtipendula*, ekticka (NT) *Phellinus robustus*, skogsalm *Ulmus glabra* (CR), ask *Fraxinus excelsior* (EN) skogslind *Tilia cordata,* gröngöling *Picus viridis (NT),* oxtungsvamp (NT) (Skogsstyrelsen), brun nållav *Chaenotheca phaeocephala* (Skogsstyrelsen), granticka *Phellinus chrysoloma* (NT) (Skogsstyrelsen), barkticka *Oxyporus corticola* (Skogsstyrelsen), sårläka *Sanicula europaea* (Skogsstyrelsen), gulpudrad spiklav *Calicium adspersum* (Skogsstyrelsen), hässleklocka *Campanula latifolia* (Skogsstyrelsen), blekspikar *Sclerophora sp.* (NT-EN) (Skogsstyrelsen).
Tidigare inventering: Skogsstyrelsen nyckelbiotopsinventering

Naturvärdesobjekt 2 har klassats till naturvärdesklass 2 – högt naturvärde, tack vare högt artvärde och påtagligt biotopvärde. Det höga artvärdet motiveras av fynden av en stor mängd naturvårdsarter, 25 stycken, varav sju av dem är rödlistade. Biotopvärdet klassas till påtagligt med tanke på områdets många ädellövträd i varierande åldrar och grovlekar, inslaget av gammal hassel och viktiga strukturer som förekomst av död lövved och en lodyta. Förekomsten och tätheten av dessa biotopkvaliteter är dock inte i sådan mängd att det motiverar ett högt biotopvärde.

Figur 6. Asp, hassel och lodyta med naturvårdsarten platt fjädermossa.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 8 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
199	Hålträd
200	Hålträd
201	Hålträd
202	Lodytor
203	Faunadepå
204	Lodyta
205	Stenröse
206	Hålträd

Slutsatser

Generella slutsatser

De höga naturvärdena i inventeringsområde 41 är främst kopplade till den höga andel naturvårdsarter, 32 i objekt 1 och 25 i objekt 2, vilka är beroende av död ved och relativt hög luft- och markfuktighet. Det höga naturvärdet innebär att hela området bör undantas från all typ av exploatering eller negativ påverkan på området som kan leda till förändringar i hydrologin.

Områdets koppling till andra naturområden

Inventeringsområdet 41 ”Sessön” utgör med sitt höga artvärde kopplat till värdefull skogsmiljö en viktig spridningskälla för skogslevande arter. Med tanke på det korta avståndet till Lindholmens naturreservat och det angränsande området Ö Långarnsviken som hyser liknande biotoper, torde ett viktigt utbyte av gener ske emellan flertalet arter som lever i de båda områdena, vilket är stärkande för deras populationer. Inventeringsområde 41 är ett av nio inventeringsområden där tallticka har observerats. Samtliga nio inventeringsområden (ID 1, 2, 6, 9, 11, 14, 31, 33 och 41) är utspridda i Norrtälje stad. Äldre tall som kan komma att bli värdar finns i inventeringsområde ID 4, 29 och 42. En kartering av äldre tall i staden skulle därför vara av behov, samt en riktad inventering på tallticka. Detta skulle uppskatta talltickans utbredning i staden samt möjliga substrat. Det är även av vikt att visa hänsyn till yngre tall, för att skapa stabilitet och kontinuitet av äldre tall i Norrtälje stad.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Inventeringsområdet 41 ”Sessön” tillhör klustret Långgarn och utgör där ett kärnområde.

Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Kartor

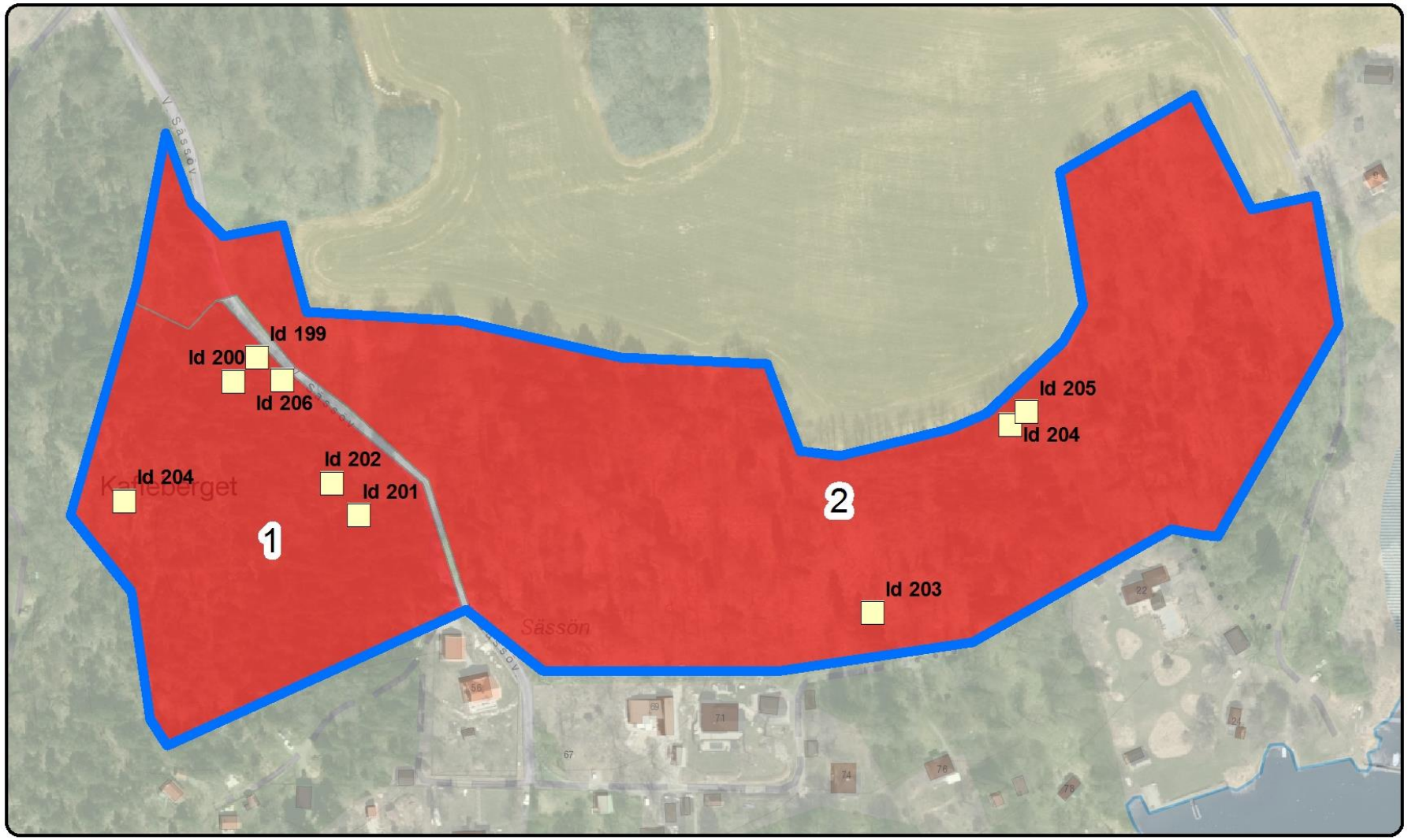

Inventeringsområde

Värdeelement

Naturvärdesklass

2 - högt naturvärde

3 - påtagligt naturvärde

4 - visst naturvärde

0 25 50 100 m

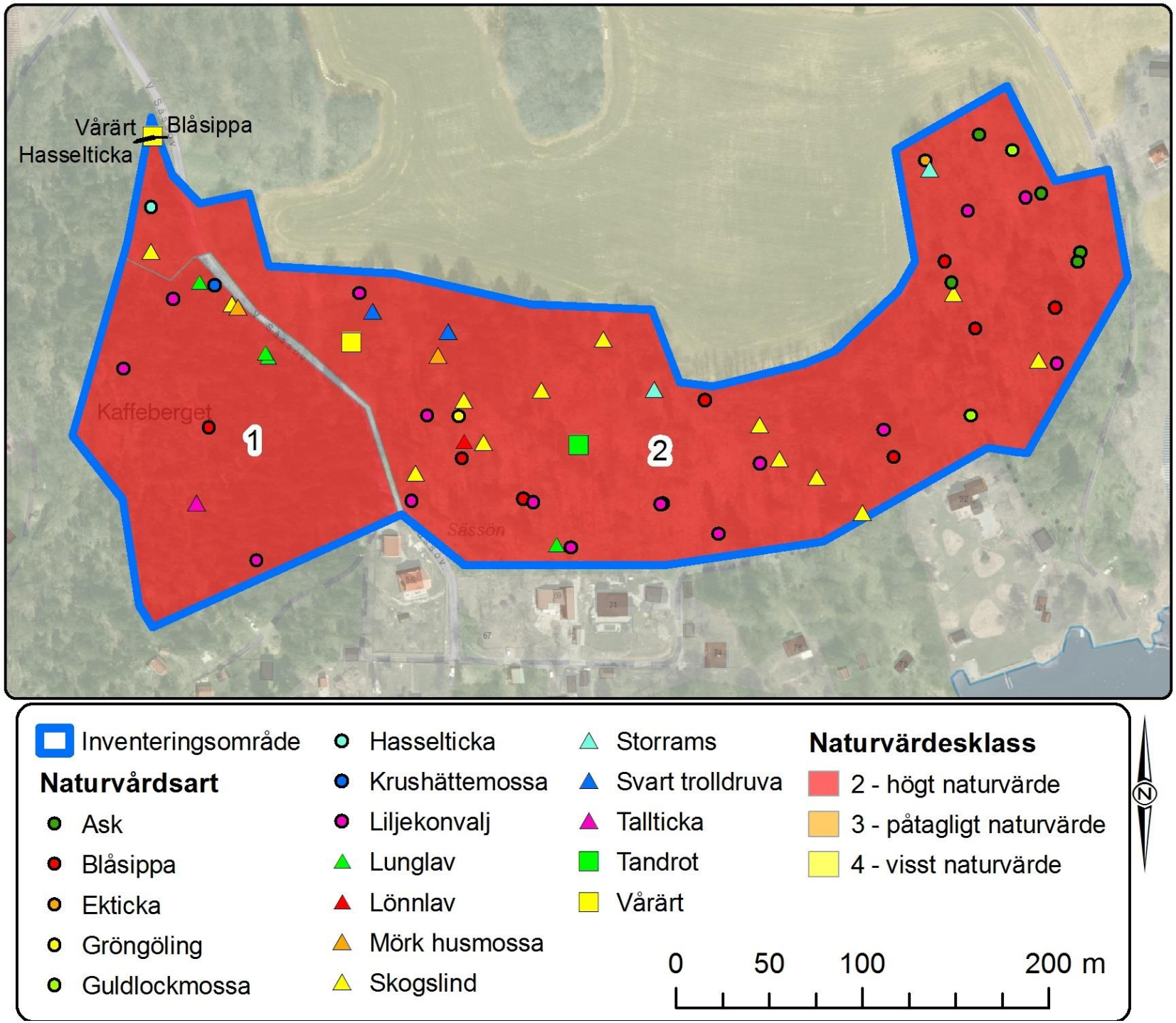
Vårärt
Blåsippa
Hasselticka
Kaffeberget
1
2
Sässön
Inventeringsområde
Naturvårdsart
Ask
Blåsippa
Ekticka
Gröngöling
Guldlockmossa
Hasselticka
Krushättemossa
Liljekonvalj
Lunglav
Lönnlav
Mörk husmossa
Skogslind
Storrams
Svart trolldruva
Tallticka
Tandrot
Vårärt
Naturvärdesklass
2 - högt naturvärde
3 - påtagligt naturvärde
4 - visst naturvärde
0
50
100
200 m
N

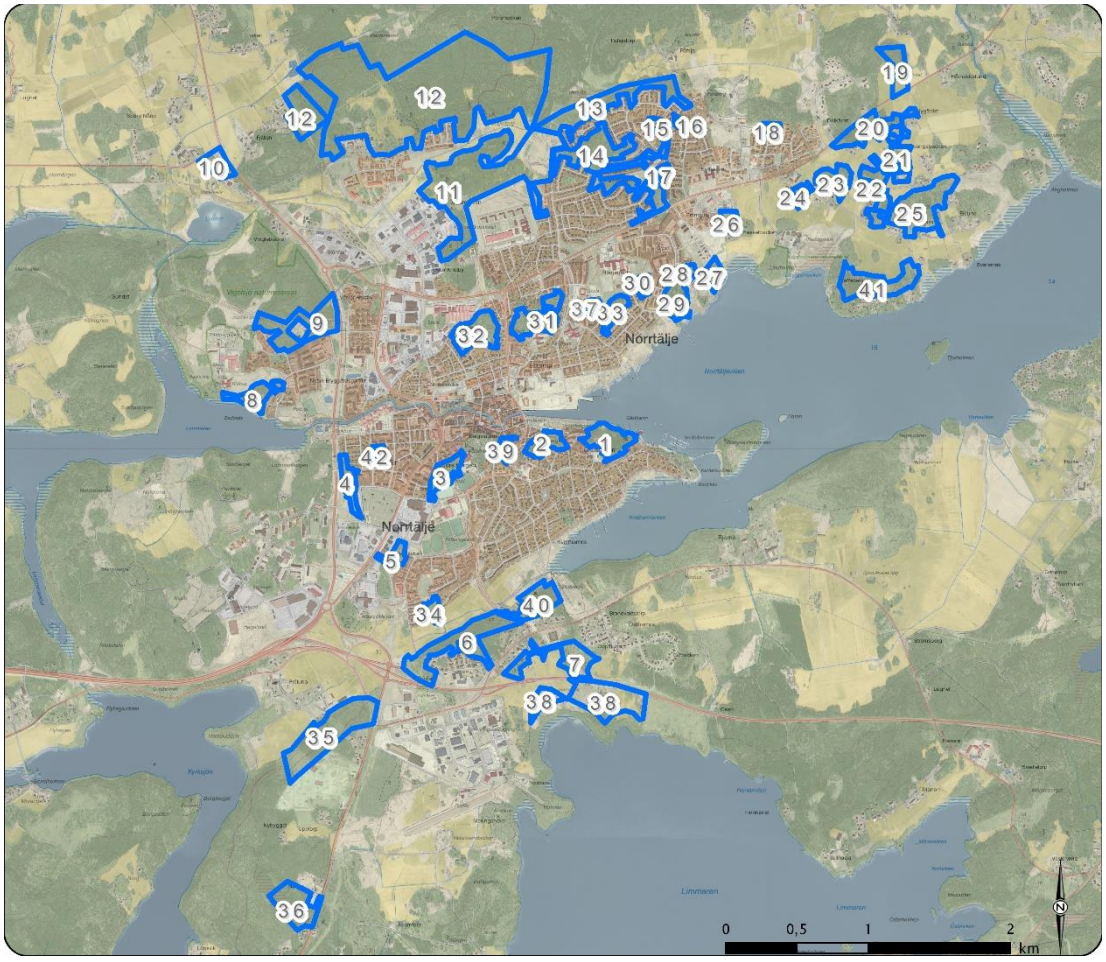

Naturvärdesinventering Norrtälje stad 2018

Inventeringsområde 42, Eneberg

2018-11-09

Daniel Segerlind och Petter Hedberg

Innehåll

Innehåll 2
Uppdrag 4
Sammanfattning 4
Inventeringsområdet 5
Metod 6
Detaljeringsgrad 7
Anpassningar 7
Tillägg 8
Förstudie 8
Fältinventering 8
Osäkerhet i bedömningen 8
Resultat 9
Förstudie 9
Fältinventering 9
Allmän beskrivning av området 10
Naturvärdesobjekt 11
Beskrivningar av naturvärdesobjekt 11
Slutsatser 13
Generella slutsatser 13
Områdets koppling till andra naturområden 13
Referenser 14
Litteratur 14
Datakällor 14
Bilaga 1 Karta 15

Beställare: Norrtälje kommun
Projekt nr: 18149
Genomförande konsult: Ecocom AB
Uppdragsledare: Daniel Segerlind
Övriga medverkande: Kajsa Mattsson
Framsida, bildtext: Översiktskarta för samtliga 42 inventeringsområden för NVI Norrtälje Stad
Kvalitetsgranskning: Marcus Arnesson

Uppdrag

Ecocom AB har 2018 på uppdrag av Norrtälje kommun, inför framtagande av fördjupad översiktsplan och analys av grön infrastruktur i Norrtälje stad, genomfört naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad.

Syftet med naturvärdesbedömningarna är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald.

Varje enskilt inventeringsområde presenteras i en separat rapport som en fristående del i en serie av 42 inventeringsrapporter för Norrtälje stad.

Sammanfattning

Under 2018 har 42 naturområden naturvärdesinventerats i Norrtälje stad. Syftet är att lokalisera och redovisa naturvärdesobjekt och värdefulla naturmiljöer som förekommer inom vart och ett av de 42 utpekade inventeringsområdena, samt att bedöma naturvärden i området som har positiv betydelse för biologisk mångfald. Uppdraget har utförts enligt metoden för svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

I inventeringsområde 42 Eneberg identifierades under föreliggande inventering ett naturvärdesobjekt som bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde. Områdets naturvärden är kopplade till ädellövträd och de värdeelement som påträffades, särskilt en gammal tall. Gammal tall kan vara värd för den rödlistade arten tallticka, som inte påträffades under inventeringen, och lever på tallar över 150 år. Ett större bestånd av livskraftig ask finns i inventeringsområdet. Denna art drabbas lätt av sjukdom och en plan på hur kommunen ska arbeta med det kommunala askbeståndet kan vara bra att ta fram.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Inventeringsområdet

Inventeringsområde 42 ”Eneberg” är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad (figur 1). Området ligger i närheten av Norrtälje sjukhus samt inventeringsområde 3 ”Södra bergen” och inventeringsområde 4 ”Nordrona – Västra vägen” (figur 2).

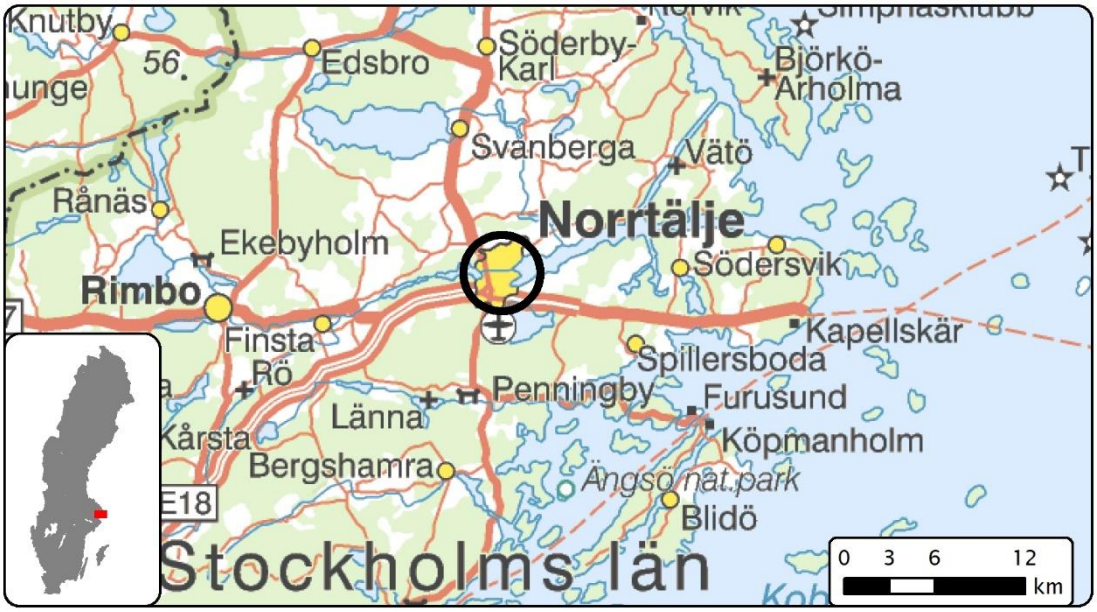

Figur 1. Översiktskarta över inventeringsområdets läge.

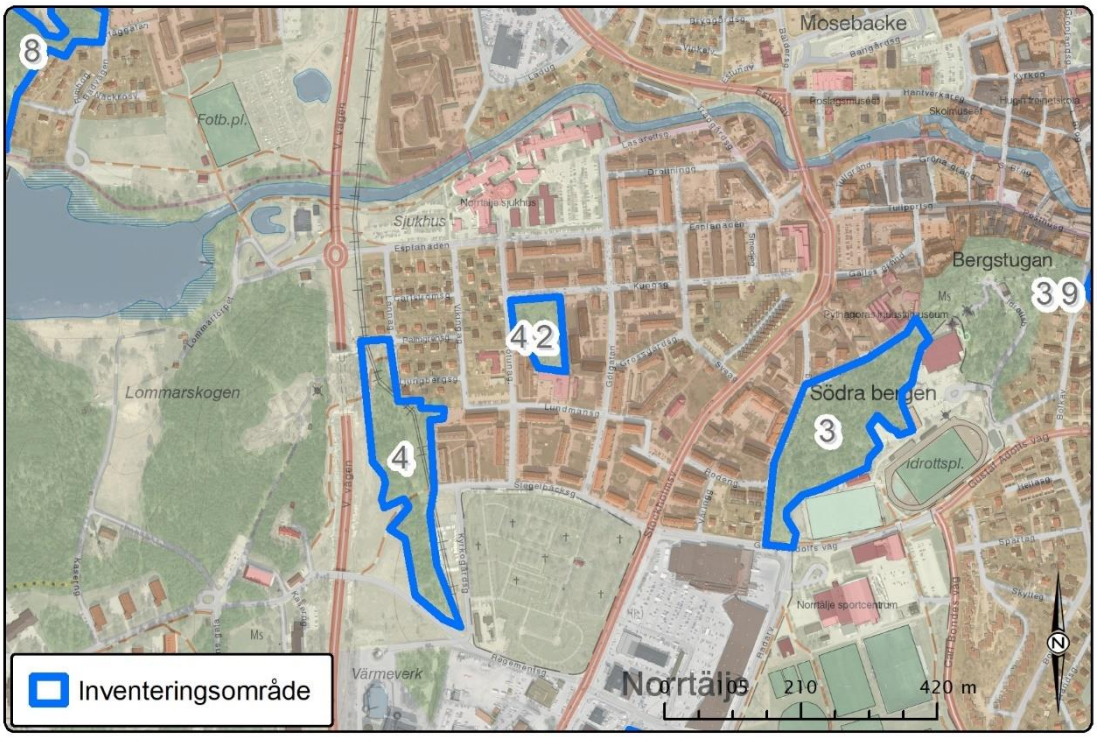

Figur 2. Inventeringsområde 42 är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad och angränsar till två andra inventeringsområden, ID 3 och ID 4.

Metod

Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard för naturvärdesinventering, NVI (SS 199 000:2014 samt SIS-TR 199 001:2014) på fältnivå. Syftet med en naturvärdesinventering är att inom inventeringsområdet identifiera och dokumentera områden som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Områdena avgränsas som naturvärdesobjekt och bedöms med avseende på naturvärde enligt en fyrgradig skala (tabell 1): 1 – högsta naturvärde, 2 – högt naturvärde, 3 – påtagligt naturvärde och tillägget 4 - visst naturvärde. Naturvärdesobjekten utgörs av en dominerande naturtyp som kan tilldelas en gemensam naturvärdesklass. Naturtyper kan exempelvis vara äng och betesmark, skog och träd, myr, djup sjö, vattendrag, havsstrand eller infrastruktur och bebyggd mark.

Bedömningen av naturvärden görs på två grunder: art och biotop. För bedömning av ”artvärde” ingår förekomst av naturvårdsarter och relativ artrikedom. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och signalarter. Rödlistade arter ska tillmätas större betydelse än övriga naturvårdsarter i bedömningen. Bedömningsgrunden ”biotop” omfattar en samlad bedömning av biotopkvalitet samt hur sällsynt eller hotad biotopen är. Med biotopkvalitet avses allt det som formar en biotop eller en livsmiljö, till exempel förekomst av störningsregimer, strukturer, element eller nyckelarter. Biotopens sällsynthet bedöms dels i ett regionalt perspektiv dels i ett nationellt och globalt perspektiv och är kopplad till biotopens bevarandestatus.

I föreliggande NVI har biotoper namngetts enligt Vegetationstyper i Norden (Påhlsson 1998) så långt detta är möjligt. För vattenmiljöer har biotoper namngetts enligt vägledningar för Natura 2000-naturtyper (Naturvårdsverket 2011).

Tabell 1. Naturvärdesklasser för bedömning av ett naturvärdesobjekts betydelse för biologisk mångfald enligt SS 199000:2014.

Naturvärdesklass	Innebörd	Exempel
1 Högsta naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	Urskog eller naturskog med lång skoglig kontinuitet och riklig förekomst av rödlistade arter. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas och hyser rikligt med hävdgynnade arter och förekomst av rödlistade arter.
2 Högt naturvärde	Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Barrskog med naturskogskvaliteter och lång skoglig kontinuitet. Slåttermarker och naturbetesmarker som hävdas. Välutvecklade bryn med flera arter av blommande träd och buskar.
3 Påtagligt naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Granskog med vissa värdefulla strukturer som lågor, torrakor eller gamla träd men där den långa kontinuiteten saknas. Naturliga myrmarker.
4 Visst naturvärde	Varje enskilt område av en viss naturtyp i denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.	Flerskiktad skog i avverkningsmogen ålder med ett naturligt fältskikt. Myrmarker som är påverkade av mänskliga ingrepp utan att vara helt förstörda.

Detaljeringsgrad

Naturvärdesinventeringen har utförts med detaljeringsgrad medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet för ytor om 0,1 ha eller mer och för linjeformade objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Anpassningar

Föreliggande NVI omfattar inte undersökningar av fåglar eller fladdermöss då dessa djurgrupper behandlas i eventuella separata inventeringar.

Tillägg

Naturvärdesinventeringen har utförts med följande tillägg enligt SS 199 000:2014:

- Naturvärdesklass 4
- Värdeelement
- Detaljerad redovisning av artförekomst

Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp i naturvärdesklass 4 behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att områdenas ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Värdeelement

Tillägget värdeelement innebär att element som är särskilt viktiga för inventeringsområdets naturvärde ska eftersökas, kartläggas och redovisas så att det är möjligt att se var eventuella värdeelement förekommer, oavsett om värdeelementen ligger i ett naturvärdesobjekt eller inte.

Detaljerad redovisning av artförekomst

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att förekomster av naturvårdsarter redovisas på karta samt i en detaljerad tabell. Det innebär inte att arterna eftersöks noggrannare men däremot att varje påträffad förekomst redovisas med större noggrannhet. Redovisning av artförekomst gäller både tidigare inrapporterade artfynd och fynd som observerats under fältbesök.

Förstudie

I en NVI på fältnivå genomförs inledningsvis en förstudie där tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Kunskap om området inhämtades från ArtDatabanken, Skogsdataportalen, Miljödataportalen, länsstyrelsernas GIS-tjänster, Jordbruksverkets databas TUVA och Norrtälje kommuns grönstrukturstrategi för Norrtälje stad (tabell 2).

Fältinventering

Fältinventeringen genomfördes 14 maj 2018. Hela inventeringsområdet fältinventerades, ett större fokus lades på de av förstudien utpekade områden som potentiella naturvärdesobjekt.

Vid fältinventeringen användes en handdator av modellen FIDS Yona. Inventerade objekt digitaliserades i fält med Collector för ArcGIS. Digitalt kartunderlag vid fältinventeringen utgjordes av Terrängkartan och Ortofoto.

Osäkerhet i bedömningen

Fältinventeringen har utförts under maj månad och arter av särskilt intresse för naturvärdesinventeringen har eftersökts. Det innebär inte att riktade sök efter specifika artgrupper har genomförts. De artgrupper som förekommer under inventeringstillfället är de som har inventerats. Inga häckfåglar har tagits med i bedömningen. Det bidrar till att

bedömningen vad gäller artvärde kan ha underskattats, särskilt när det gäller marksvampar, groddjur eller tidigblommande vår/höstarter.

Resultat

Förstudie

Utifrån förstudien framkom att ingen tidigare inventering har genomförts inom inventeringsområdet samt att området inte inhyser några tidigare noterade arter baserat på rapporteringar från Artportalen.

Tabell 2. Faktaunderlag som användes vid förstudien. Tabellen visar även vilka områdesskydd och inventerade objekt som förekommer inom inventeringsområdet.

Data	Källa	Inom inventeringsområdet
Avverkningsanmälningar	Skogsdataportalen	
Bevarandeplan för odlingslandskapet	Länsstyrelsen	
Biotopskydd, odlingslandskap	Miljödataportalen	
Biotopskydd, skogliga	Skogsdataportalen	
Djur- och växtskyddsområden	Miljödataportalen	
Fynd av rödlistade arter	ArtDatabanken	
Lövskogsinventering	Länsstyrelsen	
Natura 2000-områden	Miljödataportalen	
Nationalparker	Miljödataportalen	
Naturminnen	Miljödataportalen	
Naturreservat	Miljödataportalen	
Naturvårdsavtal	Skogsdataportalen	
Naturvårdsområden	Miljödataportalen	
Naturvårdsplan	Länsstyrelsen	
Nyckelbiotoper Skogsstyrelsen	Skogsdataportalen	
Nyckelbiotoper storskogsbruket	Skogsdataportalen	
Objekt med naturvärden	Skogsdataportalen	
Riksintresse för naturvården	Länsstyrelsen	
Skyddsvärda träd	Länsstyrelsen	
Sumpskogar	Skogsdataportalen	
Urskogsinventering	Länsstyrelsen	
Utförd avverkning	Skogsdataportalen	
Våtmarksinventeringen (VMI)	Miljödataportalen	
Ängs- och hagmarksinventeringen	Länsstyrelsen	
Ängs- och betesmarksinventeringen	TUVA, Jordbruksverket	
Grönstrukturstrategi	Norrtälje kommun	

Fältinventering

Sammanlagt påträffades ett naturvärdesobjekt i inventeringsområdet som bedömdes till naturvärdesklass 4 – visst naturvärde (figur 3, tabell 3). Sammanlagt har naturvärdesobjektet en areal om ca 0,5 ha, vilket utgör ca 68 % av inventeringsområdet. Naturvärdesobjekten beskrivs närmare i avsnittet *Beskrivningar av naturvärdesobjekt* nedan.

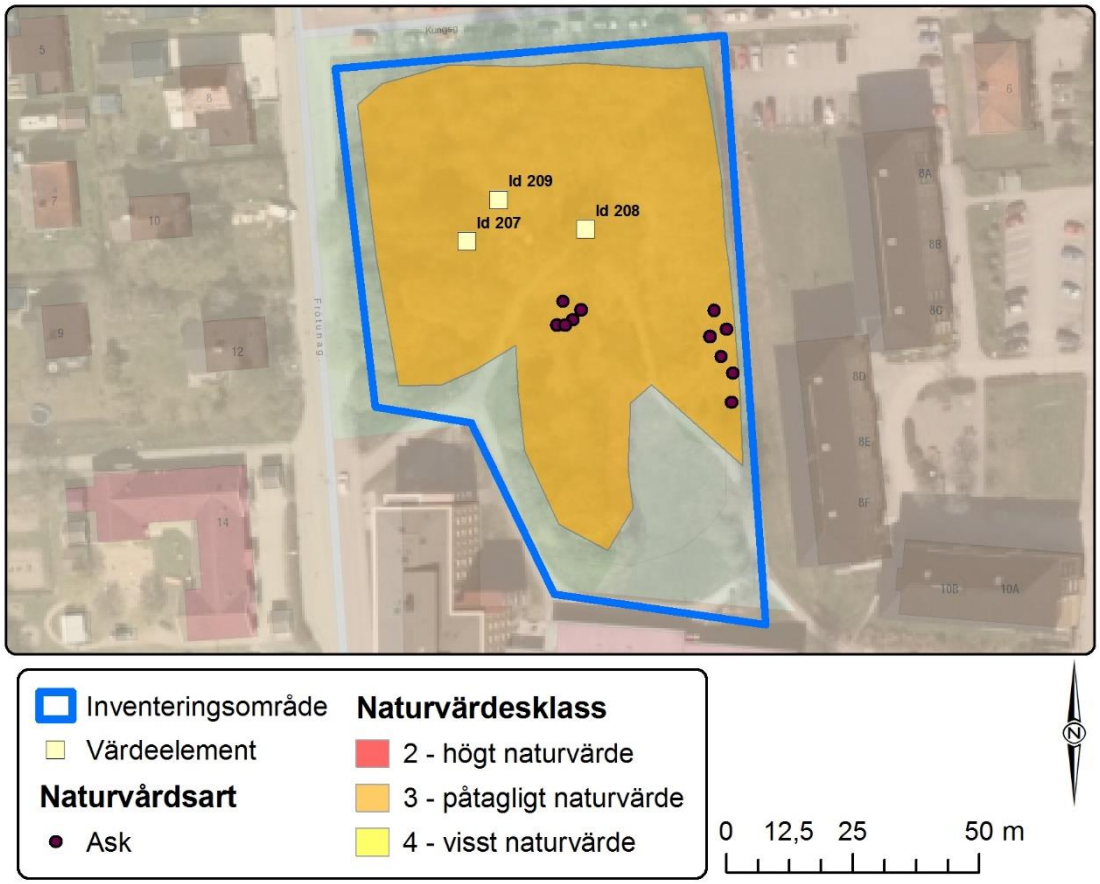

Figur 3. Naturvärdesobjekt, värdeelement och naturvårdsarter som identifierades vid fältinventeringen i inventeringsområde 42.

Tabell 3. Översikt över de naturvärdesobjekt som identifierades under fältinventeringen vid inventeringsområde 42, Eneberg. Naturvärdesklass (NVK) anges samt om objektet har ett formellt skydd eller är redovisat i tidigare genomförda inventeringar. Om biotopen är en Natura 2000-naturtyp anges naturtypskoden inom parentes.

ID	NVK	Naturtyp	Biotoper	Tidigare inventering/skydd
1	3	Skog & träd	Park med ädellöv	–

Tabell 4. Översikt över de naturvårdsarter som identifierades under fältinventeringen. Förkortningar: RL =Rödlistan, FL =Fridlyst, HA = arter i EU:s Art- och Habitatdirektiv, SA =Signalart.

Art	Svenskt namn	RL	FL	HA	SA	Objekt ID
						1
Fraxinus excelsior	Ask	EN	–	–	–	x

Allmän beskrivning av området

Inventeringsområdet består av en mindre park med både gamla och unga askar och inslag av tall och gran med hällmark. På vissa ställen är vegetationen tät med lövsly och på andra ställen mera luckig. Den södra delen av området består av en välklippt gräsmatta som saknar naturvärde. Området är omgivet av bostäder med cykel- och gångvägar som går genom inventeringsområdet.

Naturvärdesobjekt

Under inventeringen identifierades ett naturvärdesobjekt, inom naturtypen skog och träd. Objektet bedömdes till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde (tabell 5).

Tabell 5. Naturvärdesobjekt som identifierades under inventeringen, med naturtyp, biotop och naturvärdesklass. ID korresponderar mot karta i figur 3. AV är artvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av naturvårdsarter, se varje naturvårdsobjekt). BV är biotopvärde enligt bedömningsgrund (för specificering av biotopvärde, se varje naturvårdsobjekt). NVK är naturvärdesobjektens naturvärdesklass.

ID	Naturtyp	Biotop	AV	BV	NVK
1	Skog och träd	Park med ädellöv	Visst	Visst	3

Beskrivningar av naturvärdesobjekt

Här nedan beskrivs de naturvärdesobjekt som har identifierats under inventeringen. För varje objekt anges naturvärdesklass, vilka naturvårdsarter (inkl. skyddade arter som anges med fet stil) som påträffats samt om området är redovisat i någon tidigare genomförd inventering eller är formellt skyddat. Om naturvårdsarter noterats vid tidigare inventeringar men inte i föreliggande NVI anges källhänvisning inom parentes.

1. Park med ädellöv

Naturvärdesklass: 3
Areal: 0,5 ha
Biotopvärde: Visst (biotopkvalitet)
Artvärde: Visst (naturvårdsarter)
Naturvårdsarter: Ask *Fraxinus excelsior* (EN)
Tidigare inventering: -

Naturvärdesobjekt 1 har klassats till naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde, på grund av den höga andelen ädellövträd, främst ask men även lönn. Ädellövträden skapar bosubstrat åt ett flertal organismer och tillsammans med en gammal tall med pansarbark, en äldre gran och en mindre hällmark, finns strukturer och biotopkvaliteter som motiverar visst biotopvärde. Dock förekommer inga riktigt gamla trädindivider av ask och lönn, vilket bidrar till att biotopvärdet hamnar på visst biotopvärde. Den rödlistade arten ask påverkas lätt av sjukdomar och höjer som regel inte artvärdet genom sin rödlisteklassning, Men då hela parken får sin karaktär av de stora askarna och de har en livskraftig population tillsammans med förekomsten av en gammal tall, som kan utgöra substrat till den rödlistade svampen tallticka som förekommer inte så långt från området motiverar visst naturvärde. Det bidrar till naturvärdesklassningen påtagligt naturvärde – klass 3.

Figur 4. Naturvärdesobjektet med flera askar i parkmiljö.

Värdeelement

Vid inventeringen påträffades 3 värdeelement som anses gynna biologisk mångfald inom inventeringsområdet. Värdeelementen presenteras i kartform i figur 3 och med text i tabell 6.

Tabell 6. Presentation av de värdeelement som påträffades inom inventeringsområdet vid fältbesöket. Kolumnen ID korresponderar med Id-nummer i karta i figur 3

ID	Värdeelement
207	Äldre tall
208	Äldre gran
209	Hällmark

Figur 5. Värdeelementet äldre tall som påträffades i naturvärdesobjektet.

Slutsatser

Generella slutsatser

På grund av inventeringsområdets placering i landskapet där det kantas av bostadsområden, hyser inventeringsområde 42 naturvärden som är betydligt högre än den omgivande miljön. Förekomsten av större träd och ädellöv i inventeringsområdet är ett viktigt inslag i en annars urbaniserad omgivning. Områdets naturvärden är kopplade till ädellövträd och de värdeelement som påträffades, särskilt en gammal tall. Gammal tall kan vara värd för den rödlistade arten tallticka, som inte påträffades under inventeringen, och lever på tallar över 150 år. Ett större bestånd av livskraftig ask finns i inventeringsområdet. Denna art drabbas lätt av sjukdom och en plan på hur kommunen ska arbeta med det kommunala askbeståndet kan vara bra att ta fram.

Vid en eventuell exploatering av området är det viktigt att de identifierade naturvärdesobjekten bevaras intakta, likaså är de två värdeelementen gammal gran och gammal tall viktig att bevara då de är över 100 år gamla och tar tid att ersätta.

Områdets koppling till andra naturområden

Inom inventeringsområdet Eneberg finns en gammal tall som kan vara värd för den rödlistade arten tallticka. Tallticka syns nästan uteslutande på tallar med en ålder över 150 år. Gamla tallar finns kring Granparken och Signalberget i de centrala delarna av Norrtälje stad, kring Fågelsången i norr och vid Görla i söder. Det finns även en äldre tall i inventeringsområde 4 strax väster om det aktuella området. Dessa tallar är värdefulla att bevara, även om de inte är värd för tallticka, för den framtida spridningen och fortlevnaden av tallticka i Norrtälje stad. Bestånd av ask finns i inventeringsområde 4 i väster och område 3 och 39 öster om Eneberg. Anser kommunen att detta trädslag är av naturvärde, trots risken att drabbas av askskottssjuka, bör dessa trädbestånd bevaras.

Inventeringsområdet är beläget i de centrala delarna av Norrtälje stad, och dess placering och biotopkvaliteter ger möjlighet till konnektivitet mellan inventeringsområde 3 och 4.

Inventeringsresultatet från Ecocoms naturvärdesbedömningar för 42 utpekade grönområden i Norrtälje stad 2018, visar att det finns fyra större kluster av inventeringsområden med naturvärden i Norrtälje stad. Dessa är Fågelsången i norr, Långgarn i öst, Grind och Granparken i centrum samt Östhamra och Frötuna i söder. Fågelsången och Långgarn har flera inventeringsområden med naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 2 – högt naturvärde. Inventeringsområdena i Grind och Granparken har flera mindre naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 3 och 4. Inventeringsområdena längst söderut i Norrtälje stad kring Östhamra och Frötuna täcker stora arealer med grönområden och hyser flera naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 4.

Utifrån identifierade naturvärdesobjekt bland de 42 naturområdena går det att se ett sammanhängande system av naturvärdesobjekt som kan användas som spridningsstråk för flertalet artgrupper genom Norrtälje stad. Dessa spridningsstråk finns framför allt i öst-västlig riktning medan spridningsstråk från norr till söder emellertid inte framstår med samma tydlighet. Vissa områden med låga naturvärden som är belägna mellan de fyra klustren kan, trots låga naturvärden vara av betydelse för flera olika artgruppers konnektivitet från norr till söder.

Referenser

Litteratur

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Grönstrukturstrategi för Norrtälje Stad, 2016. Norrtälje kommun.

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1: Mindre vattendrag. Vattendrag med flytbladsvegetation och akvatiska mossor (3260). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2012. Biotopskyddsområden - Vägledning om tillämpning av 7 kapitlet 11 § miljöbalken. Handbok 2012:1, Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. (red.) 2010. Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping

Påhlsson, L. (red.) 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510. Nordisk Ministerråd, Köpenhamn

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Svensk standard SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SIS Förlag AB, Stockholm

Swedish Standards Institute, SIS. 2014. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000. SIS Förlag AB, Stockholm

Datakällor

Artportalen och Obsdatabasen. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. http://www.artportalen.se

Länsstyrelsernas GIS-tjänster. http://projektwebbar.lansstyrelsen.se/gis/

Miljödataportalen. Naturvårdsverket, Stockholm. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen

Skogsdataportalen. Skogsstyrelsen, Jönköping. http://www.skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se

SLU Skogskarta. Institutionen för skoglig resurshållning, SLU, Umeå. http://skogskarta.slu.se

TUVA. Jordbruksverket, Jönköping. http://www.jordbruksverket.se/etjanster/etjanster/miljoochklimat/tuva

Samtligt datamaterial hämtades 05-05-2018.

Bilaga 1 Karta

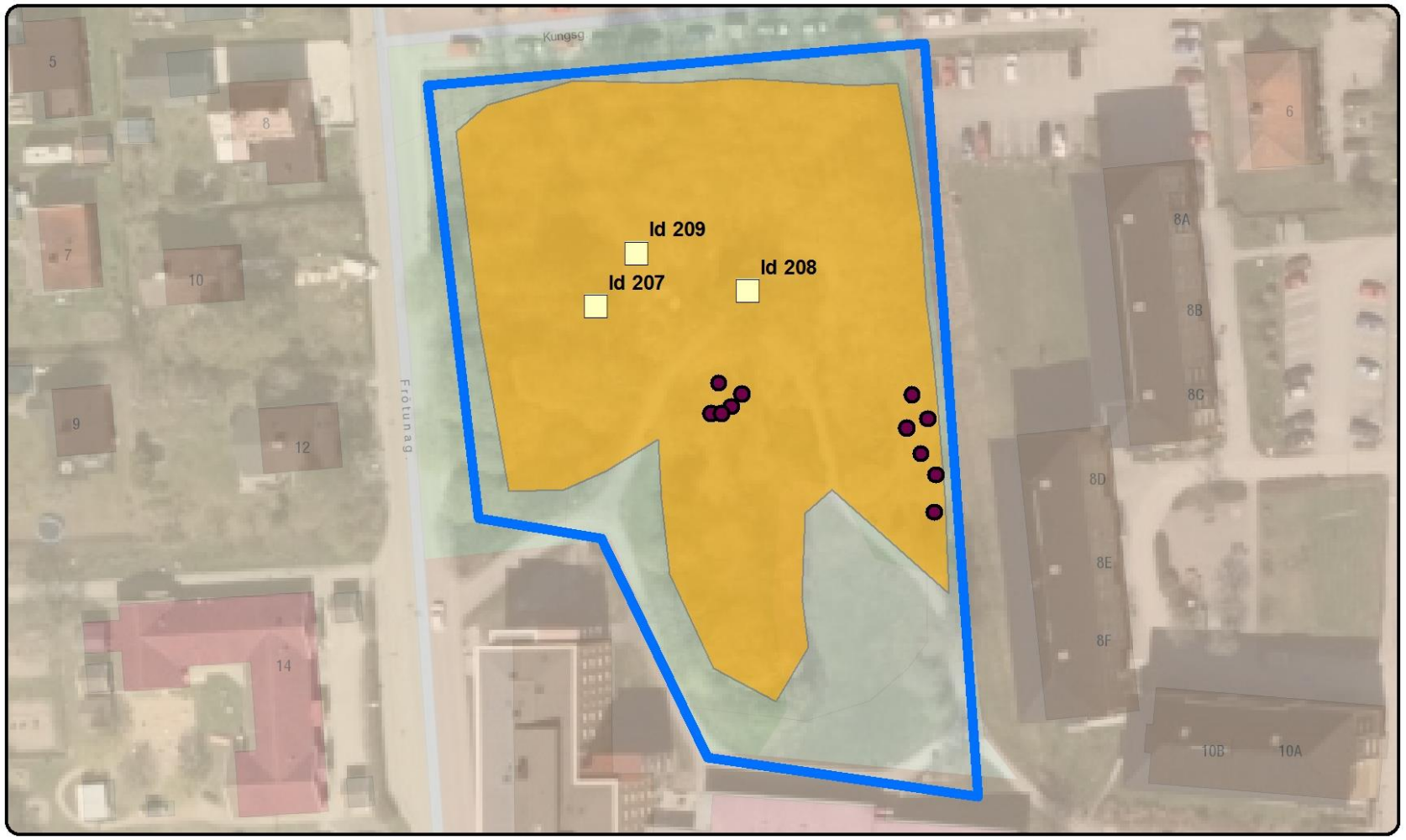

Inventeringsområde
Värdeelement

Naturvårdsart
Ask

Naturvärdesklass
2 - högt naturvärde
3 - påtagligt naturvärde
4 - visst naturvärde

0 12,5 25 50 m